

Confessionale do. Antonini cum Tabula eiusdem.

Opus aureum (quod *Summa confessionalis*: siue Confessionale vocatur) omnibus confessionibus auditoribus utilissimum: a per-
reuerendo patre: ac domino do. *Antonino Archiepiscopo Floren.*
ordinis fratrum predicatorum conditum in duos Tractatus siue
libellos diuisum.

Primum in tres partitur partes.

Prima quarum est de potestate seu auctoritate confessoris.

Secunda est de scientia que requiritur in confessore.

Tertia de bonitate eiusdem.

Deinde inferuntur exhortationes tum papales: tum episcopales.

Secundus libellus siue *tractatus de interrogandis*

in tres item diuiditur partes.

Quarum prima est de modo interrogandi penitentes a confessore

secundum ordinem decem preceptorum decalogi.

Secunda pars est de modo interrogandi penitentes a confessore

super septem vitis capitalibus: et eorum speciebus.

Tertia et vltima pars *tractatus* est de modo interrogandi se-

culdum diuersos status personarum.

Tractatus eiusdem *tractatus* de restitutionibus.

Tractatus quarundam conclusionum et precationum per eundem

reuerendum patrem do. Antoninum collectarum.

Tabula siue repetitoria Confessionalis et ipsorum Tractatum.

Item Tractatus de societatibus do. Angeli de Periglijs de pe-

nisio doctoris vtriusque iuris eximij.

Tractatus eiusdem de fociis animalium.

1 5 2 8

Adiit sunt in huius opusculi siue aliquot versus decem pre-
cepta: aliquot etiam septem peccata mortalia complectentes.

Incipit Summula confessionalis vtilissima: in qua agitur quo modo se habere debeat confessor erga penitentem in confessionibus audiendis: quam edidit Reuerendissimus vir ac in Christo pater dominus frater Anthoninus archiepiscopus Florentinus ordinis fratrum predicatorum.

Defecerunt scrutantes scrutatio. ps. lxiij. Scrutinium quidem est confessio vel inquisitio: in quo et penitens scrutatur conscientiam suam: et confessor cum eo. Scrutans ergo est confessor: qui hoc potest tripliciter deficere: quia vel per maliciam absoluit quod scit non posse vel per igno-

rantiam: nesciendo discernere inter lepra et lepra: et quod possit vel non possit absolvere: vel per infirmitatem scientie inde sumendo occasiones malorum ex auditu: dum incaute se habet. Unde Augustinus de penitentia. dist. vi. cap. i. Caneat spiritualis iudex: ut sicut non commisit crimine nequitie: ita non careat munere scientie. Ex quibus verbis innuit: quod confessor sine sacerdos debet habere ista tria ex auctoritate Augustini preallegata. Primo potestate in foro scientie: ut scilicet sit iudex spiritualis. Secundo conservare puritatem vite sue: ne committat crimen nequitie. Tertio habere sufficientem scientie claritatem: ut non careat munere scientie.

Prima pars de potestate seu auctoritate confessoris: et habet Cap. xv.

Quis possit vel non possit audire confessiones. Cap. i.

Quidam primo est quod non sacerdos: et si possit audire confessiones in casu mortis: non tamen absolueri potest: alias si absoluit: ut sacerdos indicatine sine quosdam incurrit irregularitates: sicut si celebraret: hoc tamen est dubium quia non est in iure expressum si cur de celebrante: unde non videtur irregularis. extra de sententia exco. is qui lib. vi. Ibi enim dicitur quod non incurrit quod irregularitate propter aliquod delictum: quoniam non est in iure expressum: et confessus tali sacerdoti. tenet iterum confiteri Ratio est. quod solis sacerdotibus dictum est: quorum remisistis peccata etc. Joan. xx. Nec tamen a quolibet sacerdote potest quod absolui: sed a proprio aut altero de licentia eius unde dicit de penit. et remis. in cap. omnis. quod quilibet semel in anno confiteatur omnia peccata sua proprio sacerdoti: et de penit. disti. vi. ca. placuit. Ratio est: quia non potest quis solvere vel ligare eum: qui sibi confiteretur nisi habeat iurisdictionem super eum Si autem sit proprius prelati et non sacerdos sicut curatus et episcopus non sacerdos: potest absolvere per alium: committendo hoc alteri.

¶ Sed nota quod proprius sacerdos aliter intelligitur cum dicitur: quilibet

debet confiteri proprio sacerdoti: et aliter est dicitur de licentia proprio sacerdoti potest alteri confiteri. Nam in primo casu dicitur: proprio sacerdos quicumque habet potestatem absolvendi ordinariam vel delegatam: siue sit communis: siue sit singularis: quia actor sequitur forum rei: sed est in electione eius: quod forum de multis sequatur nisi sit actio realis: in qua sequitur forum rei: de qua agitur. Et quia in foro penitentie idem est actor et reus. inde est quod idem scriptum potest accusare coram quocumque confessore de omnibus qui illum possit absolvere de crimine ubique commissis: quia huiusmodi absolutio non respicit territorium sicut alia ratione rei vel delicti: propter quod dicit Hostiensis. quod quilibet habet tres sacerdotes proprios ordinarios curatum de cuius parochia est episcopum suum: et papam. Sed in secundo casu proprius sacerdos de cuius licentia potest alteri confiteri: intelligitur. strictus ille qui de iure suo ordinario hoc habet non ex commissione: et sic intelligitur capitulum. Omnis utriusque sexus equivoce loqui de proprio sacerdote sine omnibus. Nam constat quod ad implendum illud preceptum de confitendo semel in anno omnia peccata sua proprio sacerdoti: ita sufficit confiteri vicario curati: sicut ipsemet curato: et tamen ad confitendum alteri non sufficeret accipere licentiam ab eius vicario: sicut sufficeret ab ipso meto curato. Unde respectu primi vicarii

est proprius sacerdos: sed nō respectu secundi. vñ rsi possit quis cōfiteri vicario curati: tamē ipse vicarius non potest dare licentiā illi q̄ alteri cōfiteatur. Hec Pet. de pal. in. iij. dis. xvij. q. iij. ar. ij.

De ordinario p̄fessore quoad ecclesiasticas p̄sonas. Cap. ij.

Sciendum est q̄ papa (quia nō habet supiorē a xp̄o nec consilio quocūq̄) habet p̄prium confessorē quē duxerit eligendum: qui auctoritate xp̄i potest enim absoluerē vel ligare in foro penitentiali nō autē in foro exteriori: quia ipse nō potest ligari vinculo excommunicationis a quo indigeat absolui: et propter hoc non oportet a xp̄o sibi committi. Quia tamen pōt ligari vinculo peccati sicut: et alij: propterea idiget remedio: sicut: et alij: quia nec christus dimittit enim sine remedio: ideo hoc cōcessit: vt sicut a principio quilibet volētem se sibi subicere absolvere: ita et nunc qd̄ ad illum q̄ nulli est subiectus sicut papa

Si vero excommunicatus eligatur in papam: anteq̄ consentiat: superiorem h̄z a quo absolui potest. Sed si prius assensit absolui postea non pōt: sed nec, idiget: quia nulli legi subest. Vñ lex positua que arcet excoīcatū a cōione fidelium: et perceptione et collatione sacramentorum: ipsum nō ligat: p̄ter quod excoīcatio nō impedit electum: nec electionem ipsam. Quisq̄ sunt de fami-

lia pape habēt summū penitentiarū p̄prium sacerdotē cum papa qui nulli alij subsumt. Secus est autem de capellano eius qui p̄ mundū sunt dispersi qui propter hoc non sunt ab alijs exempti.

De cardinalib⁹ autē qui sunt ep̄i: ipsi nō min⁹ h̄nt q̄ alij ep̄i: q̄ sc̄z libere possunt eligere. Idem si sunt legati: q̄ sunt prelati vel exempti. Si vero sunt simplices cardinales: nec ep̄i nec legati: dicit hosti. eos nō habere nisi papam summū penitentiarū. Et quāsimmediate sint sub papa et per p̄ns exempti: nō tñ possunt sibi eligere p̄fessorem sine ipsius summi penitentiarij licentiā: quia nō sunt prelati: sed coadiutores prelati et pastores: licet sint presbyteri cardinales: ideo rurs⁹ est q̄ habeant licentiā a papa. Familia nō cōmensalis eorū de licētia eorūdem cardinalū p̄nt sibi eligere p̄fessore: q̄ p̄suetudine sunt subditi eis: itē sacerdotes sint siue nō: vel forte summus penitentiarus est quasi curatus respectu omnium mensonarioꝝ curie papę quorū ipse papa est quasi ep̄s p̄prius. Hec Pet. de pal. in. iij. di. xvij. q. iij. ar. ij. Patriarcha archiep̄i: ep̄i h̄nt proprios sacerdotes suos immediate superiores vt ep̄s archiep̄iscopum: ille primatem: ille patriarchā: ille papā et hoc nisi sint exempti. Nichilominus oēs isti possūt sibi eligere cōfessorē. extra de penit. et remiss. c. h. q̄ possunt eos absoluerē non solum de occultis: sed etiam

de manifestis et notorijs: etiam archiepiscopo innito: et etiam a vinculo excommunicationis maioris et minoris: et mutare vota et relaxare iuramenta: et omnia alia propter que non esset consuenda sedes apostolica: licet Hostien. dicat contrarium: et illud contrarium tenet frater Barthol. in pisanella confessio. iij. §. xvj. Nec obstat q̄ in illo. c. fi. non fit mētio nisi de absolutione a peccatis quia cum intentio pape sit ipsi episcopis quibus esset grante semper ad archiepiscopum recurrere: et grati ad papam: ita p̄videre eis p̄ confessorem ab eis electum: sicut pronisum est inferioribus episcoporum per ipsos ep̄os. Ideo de omni peccato et vinculo de quo p̄t̄ episcopus absolnere inferiorem et electus ab eo p̄t̄ ipsum absolnere: et in omni casu in quo potest ep̄s disp̄sare cum inferiore: et ille cum ep̄o: q̄ ubi eadem ratio: et idem ius. Et sicut bene dicit Hostiē. istud privilegium non perdit p̄ hoc q̄ venit Romam: q̄ ibi nondistinguitur ubicumq̄ sit: sed si desinit esse ep̄us puta quia cedit loco et dignitati de licentia pape forte p̄dit privilegium datū episcopis: quia ipse non plus habet episcopi dignitatē. Si vero cedit loco et non dignitati non perdit. Ratio qua aliqui probant q̄ confessor ab episcopo electus non p̄t̄ enim absolnere a vinculo excommunicationis est: q̄ non h̄z potestatem nisi ex electione ep̄i. Sed

ad hoc respondet q̄ non ab ep̄o eligente: sed a iure committente habet potestatem iste, sicut qui eliguntur ab illis qui per litteras penitentiarioz habent q̄ posunt sibi eligere confessorem ab episcopis penitentiarijs et non ab eligentibus habet autoritatem sicut cū episcopus committit fratribus quos prior eligit ipsi sunt commissarij prelatorum non eligentiū. Et q̄ etiam dicunt q̄ si ille electus ab episcopo in confessorz esset excommunicatus maior: nunq̄ cum eligeret ad hoc posset absolnere: quia ligatus maior licet possit cōferre sacramenta: non tamen eligi. Respondetur quod non valet istud: quia non intelligitur de electione inferioris ad dignitatem. Immo et si quando ab episcopo eligitur confessor: essent tunc ambo ipse et electus ligati maior: adhuc nō impediret factum dummodo electus ille qui absoluit non sit ligatus maior: nec suspensus. Hec per. de palu. in. iij. distinc. xvij. q. iij. art. ij. ¶ Prelati etiam exempti h̄nt simile privilegium cum episcopis in eligendo libere confessorem: Nam ex quo sunt exempti: et prelati sicut multi sunt abbates: ex hoc ipso habent istud privilegium: quia grante esset eis semper adire papam nonuz pro licentia confitendi. Si autem sic sunt exempti q̄ non prelati: non habent idus privilegium. verbi gratia. Omnes subditi collegij exempti seculares vel regulares

quod est exemptum in capite et in membris. Hi enim immediate suis prelati confiteri possunt: non alijs: nisi de licentia ipsorum. Si autem sic sunt exempti & contra papam: nec decanum: nec prepositum habent: qui habeat curam ipsorum. Et ad hoc non possunt sibi eligere: sed petant hoc ipsum a papa: vel eius penitentiario: cum alias nullus possit eos absolueret. ¶ Similiter abbatissa quamuis iura episcopalia exerceat ponendo officiales nisi in hoc habeat speciale privilegium alias quantumcumque exempta non potest hoc habere quia non est prelata nec parissa cum non habeat clausam iurisdictionis. ¶ Et quod eius officialis excoicatur: quod per seipsa non potest: non est auctoritas ipsius sed pape. Similiter quicumque preest quibuscumque ex commissione alterius & est delegatus: non potest dici prelatus. ¶ Tamen quantumcumque exemptus quod tamen non est prelatus non habet hoc privilegium puta subpriori in religione: vel prior non conventualis: aut conventualis sub abbate non per electionem: sed ab ipso abbate ex consilio seniorum positus vel institutus: nisi forte quando mortuo abbate vel priore: ipsi fuerint quod si ordinarius: quia tunc actio subrogata habet privilegium eius in loco cuius subrogatur. Sed primo qui per electionem canonicam instituitur prelatus est. Et ideo si est exemptus habet idem privilegium propter quod non oportet quod infirmas

det sibi potestatem eligendi confessoris: sicut nec confirmans vel conservans episcopum. Nec obstat decretalis. Ne pro dilatione. ex de penitentiis. et re. ¶ Istud enim privilegium de eligendo confessorem equaliter conceditur episcopis & minoribus prelati exemptis. Tamen cum episcopi licet immediate subsint archiepiscopis: nihilominus sine eorum licentia hoc possunt etiam qui non sunt exempti. Ergo et priores hoc possunt: licet subsint abbatibus vel maioribus sine licentia eorum cum sint ordinarii. Si autem sunt in dignitate constituti: non tamen prelati sicut cantor thesaurarius: sacrista: & huiusmodi persone non habent privilegium quod exempti. ¶ Si vero essent prelati sed non essent prelati in foro penitentiali: sicut sunt archidiaconi de pari concurrentes cum episcopis in foro causarum: ad hoc non putro eos habere hoc privilegium: sed solos prelatos hoc dico qui habent curam animarum. Sicut autem dixi de episcopis: quod quodam sunt episcopi quo ad dignitatem retinent hoc privilegium: ita et de istis quodam sunt in prelacione & si licet electus ab eis potest agere cum eis absolviendo et dispensando quicquid possit episcopus si ei subsistent. Sic electus ab episcopo potest tantum quantum archiepiscopus: excepto in sententia lata a superiori pro eos putata ab archiepiscopo. contra infraganem suam ab abbate contra priorem conventuale sibi subditum. Ab huiusmodi enim non potest absolueret electus talis confessor. Quicumque

enim pōt eligere: vno electo sine
 mortuo: sine non mortuo: potest
 aliū mutare ad placitū: et eo ipso
 qđ talis qui pōt eligere confite-
 tur alicui videtur ipsum eligere
 q: plus est factis et mētis inten-
 tiōe eligere q̄ verbis. iij. q. vi. c.
 f. et de ma. et obe. cap. legebat: ur.
 Hec. Pet. de pal. vbi. s. di. xvij.

¶ Inferiores prelati non exēpti
 si subsint immedietate epō ipsuz
 solum: habent cum superioribus
 eius pro proprio sacerdote: sicut
 abbates: decani prepositi: et ar-
 chiep̄s byteri rurales. Curiani ve-
 ro decanos rurales et episcopum
 qñ ille decanatus est annexo cu-
 re. Sicut priores qui sunt sub ab-
 barib⁹ illis subsunt: et ep̄s. Non
 prelati vero et nō curati subsunt
 immediate suis curatis: sine ab-
 baribus: sine prioribus: sine de-
 canis: quando sunt de collegio:
 vel simplicibus curatis: qñ in pa-
 rochijs suis commorant. Clerici
 vero chorales subsunt ei: q̄ pre-
 est choro sine sit cantor: sine sub-
 cantor: in exteriorib⁹. Sed quātuz
 ad forū cōsciētie: solus decanus
 videt entrās eorū. Hec. Pet. de pal.
 vbi. s. di. xvij. q. iij. ar. ij.

¶ Cui debeāt laici ordinarie cō-
 fiteri. Cap. iij.

Operator sicut Hosti.
 de antiquissima con-
 suetudine confitetur
 capellanis suis. Sed
 sicut dicitur extra de pe. et
 remis. c. ij. li. vj. Nulla consuetu-
 dine introduci potest: ut preter
 proprijs sacerdotis licentijs ali-

quis possit sibi eligere confesso-
 rem nisi de licentia pape. ¶ Rex
 hz ep̄m sine archiep̄s: in cuius ci-
 uitate est sedes regni. Dicit au-
 tem sedes vel metropolis regni
 non in qua plus moratur: sed in
 qua inungit et coronat. ¶ Princi-
 pes minores si habent sub se ci-
 uitates plures: similiter a sede
 principali ducatus vel comitat⁹
 domiciliū fortuntur. Sed si non
 habēt vnā civitatem alia prin-
 cipaliorē ab vtroq; epō vel me-
 tropolitano licentiam confitēdi
 capiēt sicut Hosti. Sed hoc non est
 verum quantū ad metropolita-
 num: q: nullus subditus suffra-
 ganeorū est ei subditus immedia-
 te: nisi qñ visitā: sed solū ipsi sut-
 fraganei. Quā cum dñs duarū ci-
 uitarū in tēporalibus ita suberit
 ep̄s in spiritualib⁹: ac si esset ser-
 uus: sicut dñs castri subest in spi-
 ritualib⁹ curato: nō sicut metro-
 politanus nō posset habere licē-
 tiam confitēdi hñōi habēti do-
 mos in diolesi suffraganeorū ita
 nec principi. De illo vero princi-
 pe q̄ hz dñum in diuersis dioce-
 sibus: sed nō sup civitates: vñ q̄
 ip̄e multo magis ab ipsis ep̄is pe-
 tere debeat hoc ab illo scz in ci-
 uita diocesi hz principalr dñum
 vel ab vtroq; si equalit̄ in dua-
 bus. Nā absurdum esset q̄ a tot
 curatis haberet hoc petere quot
 in suo dñio includuntur. ¶ Vñ
 vero q̄ in eadē diocesi et diuersis
 villis habēt dñum: si in vna ha-
 bēt principale dñū in qua nō sit
 nisi vna parochia tñ sine vnus

curatus tñ: illi videtur subesse. Sz qñ nullū hz dñum in illa villa qđ sub se nō contineat plures parochias: maxime si vna nō est principalior altera: tunc nulli curato subest: sed immediate epō. Si vero in vna villa sit principale dominiū: in qua nō ē nisi vna parochia rātuz, vel sunt multe & vna principalis curatus illius est sibi pprius sacerdos cura episcopi. ¶ Ballini & seneschalli si nullibi haberēt mansionē sibi scdm qđ assistere requiruntur modo huc modo istuc discurrendo vbiq; confiteri pñt: vel episcopi, civi rātuz: vel curatis in quoruz parochiis hospitium eligūt. Si vero principaliter alieni degunt: ibi curatum habēt illū in cuius parochia hospitium suuz sitū est. Et sic de prepositis lz habeant domos parentuz extra balliniā & seneschalliā vel prepositurā: qz p hoc officium quasi contrahēdo foriuntur forū. ¶ Ceteri vero burgenses et alij laici: non in potestatibus constituti illis curatis subsunt. in quorū parochiis degūt principaliter: vel si in duabus equaliter in qua tñc manēt qñ confiteri volunt illius parochie sunt. hec pe. de paul. vbi. s. dist. xvij. q. ij. Regulariter ergo confessio fienda est proprio sacerdoti. Unde dicit Innocen. in cap. omnis extra de pe. & remis. Si quis alieno sacerdoti iusta de causa confiteri peccata sua voluerit: licentia prius postulet & obtineat a proprio sacerdote: cū aliter ipse

illuz non posset solvere vel ligare. Hec ibi.

¶ Casus octo in quibus qđ pōt alteri confiteri qđ pprio sacerdote, sine eius licētia. Cap. iiii.

¶ Nota scdm per. de pa. vbi. s. ar. ij. casus octo in quibus qđ pōt alteri confiteri qđ pprio sacerdote sine eius licētia: quos ponit Host. in sūma. ¶ Primus ppter indiscretionē sacerdotis pprii. Et sub hoc casu comprehenditur. qñ ipse sacerdos proprius est sollicitator ad malum: vel renelator: confessōis vel est talis qđ ex confessione immineret periculum confitēti vel confessoris. In hoc igitur casu dicit Host. qđ eo ipso hz licētia a iure alij abeundi. de pe. di. vj. c. placuit. Sed alij dicūt qđ tūc dē petere licētiā ab eo vel superiore qz. c. ois dicit qđ qui ex iusta causa voluerit alteri pñteri perat licentiam a proprio sacerdote. Et quibus quidā hoc intelligant nisi ex culpa sua hoc procedat: vidētū melius etiam si hoc sit ex culpa sua: qz culpa sua nō dē aliter nocere pnta superiori. sicut proprio sacerdote mouit vel excommunicato. nō eo ipso licet ire ad alium: sed oportet recurrere ad ep̄m. Sed si superior alteri non pōt: vel etiam si pōt: est eque delectuosus: tunc qz ad papam nō est facilis recurri eo ipso ad alij ire potest. ¶ Qñ ergo proprius sacerdos omnino indiferens & ineptus est: pñc pōt adiri sine

licentia petita: vel salte cum licentia petita: et a non obtenta potest ire ad alium. Dico autem petita: quia et si sit indignus per se audire: non est tamen importans committere. Et in hoc scilicet quod dicitur petere licentiam ab ipso: vel ire ad superiorem. concordat Theodorus Petrus. Anno. et Enil. quod si negat ab eis licentia: tunc dicunt predicti quod idem indicium est de eo quod et de illo qui non habet copiam confessoris. unde magis debet eligere laico confiteri: nec in hoc transgreditur precepta ecclesie: quia precepta iuris non se extendunt ultra charitatem: nec est sit iniuria sacerdoti: quia privilegium meretur amittere qui concessa sibi abutitur potestate. hec Theodorus in. iij. dist. xvij. q. iij. articulo. Item dicit ibi Theodorus quod peccaret sacerdos si non esset facilis ad prebendam licentiam alteri confiteri. Sed Petrus de pal. dicit quod tunc potest libere ire quod aliter patet. Et si non posset alium habere: et necessitas imminet dicunt predicti doctores quod confiteatur peccata sua in genere sine eo: de quo posset malum provenire.

¶ Secundus casus est: quando parrochianus transiit domiciliu suu: quia tunc desinit esse parrochianus primi sacerdotis: et fit parrochianus illius: ad cuius parrochia se transiit. Sed si in duabus parrochiis haberet domum: et in una maneret tempore estivali: in alia vero tempore hyemali: utrobique sortitur forum non simul sed successive scilicet quod habitat modo hic: modo illic.

et hic tunc recipiat sacramenta ubi tunc habitat: alias alibi. ¶ Tertius casus est: cum est vagabundus nec habens nec petens domiciliu tunc iste potest confiteri cuilibet curato vel episcopo: in cuius parrochia est: immo etiam non curato videtur: quia nulli subditus subdit se cuiuslibet nisi omnia sacerdos pariter habet ordinis et iurisdictionis ex sua ordinatione: scilicet subditos habet solum eos qui se ei submittunt: nisi quod scilicet iura que se semel alicui submisit factus est eius parrochianus: nec potest se alijs submittere quousque de primo se subtrahat simpliciter nisi voluntate illius. Unde dicitur extra de penit. et remis. capitulum. si. permittimus eligere. q. d. Iure divino licebat eis eligere: scilicet electione eis subtrahata permittimus relaxantes retentionem quod possint eligere. unde in. d. c. placuit de peniten. distin. vi. .62. sine consensu eius cui primo se commisit: et postea cui penitens confessus est. ¶ Quartus casus est: si querit domiciliu quo se confiteri quousque se alicui subdat. Et de peregrinis quidem dicendum est quod si sine licentia curatorum et episcoporum profecti sunt: nil privilegium habent in hoc. Concordat in hoc scilicet quod peregrini et negotiatores alij viatores. si non habent licentiam a suis curatis vel episcopis: vel sine licentia eorum iter arripunt: non possunt ab alijs absolvi. Anno. post. et Enil. Si autem de licentia episcoporum et curatorum profecti sunt: eo ipso habent

licentiā interpretatiā confiten-
 di euz sine confessione digne pe-
 regrinari nequeant. Si etiaz su-
 perueniat pascha: cōicāre possūt
 propter eandēz licentiā implici-
 taz & de casu ep̄ali absolui: quia
 ep̄s non retinendo sibi auctorita-
 tē licētiando peregrinos: ex hoc
 ipso videtur eis dare licentiā
 confitendi de casibus ep̄alibus:
 sicut curatus & parochialibus:
 ¶ De mercatoribus aut si nūq̄
 haberent domicilium nisi semp
 sequēdo nūdinas: idē iudicium
 est. q̄s de vagabundis. Et idem
 si in loco suo tenent hospitū: s̄
 nō declināt illuc in pasca cōiter.
 Non em̄ tunc viderētur ibi h̄re
 domiciliū quoad sacra et idē de
 familia principis v̄ balliu qui
 nunq̄ in eodez statu permanet.
 ex quo licet ipsi teneāt hospitū
 alibi: nec tamē ad illud declināt
 nisi ad horam: isti vagabūdi cen-
 sentur. Idez de familia ep̄i laica
 q̄ nō sic h̄z in ea sicut cardina-
 les. S̄ si essent de diocesi ip̄a
 de eius licētia confiteantur. Si
 aut de alia ex quo eius hospitū
 dimiserūt: q̄ per diocesim vagā-
 tur respectu illi⁹ diocesis vaga-
 bundi reputantur: v̄ de licētia
 ep̄i illi⁹, vel cuiuslibet curati ad
 cuius parochiā veniūt cōfiteri
 possunt. ¶ Quintus casus ē ra-
 tione delicti. vi. q. iij. c. placuit. q̄
 quidam dicit esse verū tunc so-
 lū q̄ p̄pter hoc est excōicat⁹: q̄
 si esset excōicatus a prelato loci
 illius propter illud p̄m̄: sicut
 consuevit fieri: v̄ in furtis & hu-

iusmodi quoz ignorantur auto-
 res mittēdus ē talis ad excōica-
 torem: absolūdus ab eo. Sed si
 p̄m̄ est occultū: et propter hoc
 non sit excōicatus: p̄t de hoc cō-
 fiteri proprio sacerdoti. v̄ dicit
 in summa pisana. Fran. zaba. re-
 fert Lauren. tenere q̄ curati et
 etiam fratres admissi ad audiē-
 duz confessiones s̄m formā cle-
 dudum p̄t audire et absoluerē
 p̄tā cōmissa nō. soluz in diocesi:
 sed etiam extra territorium dio-
 cesis: dum nō in cōfiteres se pos-
 sint illis confiteri. i. q̄ sint illius
 diocesis: v̄ parochie, quoad cu-
 ratos. ¶ Sextus rōne studij: v̄
 scholares etiam si nō sint mora-
 turini p̄ annū in studio: vel q̄
 non habent plus de spacio: vel
 ab ep̄scopo: vel capitulo: de cuius
 licētia ibi sunt: vel quia sic
 disponūt: v̄ de parochia i par-
 rochiā mutant. De illis nō scho-
 laribus q̄ veniūt de oi parte re-
 gni ad parlamentū Parisius cū
 rex reputet se fiscū non recogno-
 scens superiores in toto orbe v̄
 q̄ ibi possint cōfiteri ep̄o & cura-
 to i quoz parochijs domos cō-
 ducūt: sicut olim in tpe impatorū
 Rome erat ibi cōmunis patria &
 quicūq̄ illuc veniebat habebat
 iudicē suū. s. p̄torē peregrinū.
 Sed triūm est verū. s. q̄ non p̄t
 absolui rōne parliamenti: si non
 h̄nt licētiā a suis p̄latis: q̄ rex
 Parisius nō h̄z p̄tatem in sp̄ia-
 libus: nec ceteris partib⁹ regni.
 Ep̄s autem potest in spirituali-
 bus soli suo diocesi. Solū enim

Rome: ubi est sedes pape: in spiritualibus oibus ē patria cōis sicut ecclia cathedralis oib⁹ de diocesi. Uñ i curia romana sicut curato summo pñario de oi loco mundi pōt confiteri: et penitentiarijs simplicib⁹ sicut vicarijs sui curari. ¶ Septimus casus ē rōne necessitatis: qñ esset i mortis articulo. tñc omnis sacerdos ab ecclia nō precisus auctoritate iuris fit proprius sacerdos ex de offi. or. ca. pastoralis. Ex hoc quod habetur de conse. dist. iij. capi. sanctum. videtur q̄ etiam laicus i hñdō necessitate possit etiā excoīcatū recōciliare ecclesie si non est ipse precisus: nō tñ pōt absolvere a pctis audiendo p̄fessiones. ¶ Octav⁹ casus: quez ponit hosti. est si sacerdos non proprius ponat spem in ratihabitione proprii sacerdotis. Sed vt dicitur in summa p̄isana et bene: iñte casus cōmuniter non tenet: cui⁹ rōnem assignat p̄. de pal. Nulla em̄ ratihabitio cōfirmat sac̄m: qd̄ nullum fuit: quia si in nō sacramēris ratihabitio saltē pape valere pōt: qñ ille solennitate mutare pōt. sicut d̄ ecclia p̄ non ep̄z dedicata solum ratihabitio pape dedicata vel recōciliata reputatur. ex de conse. ecclie. vel alia. c. aqua. tñ in sac̄is valere non pōt: qz regula iuris est: q̄ ratihabitio retrahitur: et mādato cōparatur: qñ solo mādato et a p̄ncipio res agi potest. In talibus autē locis nō hz qñ

sej essentia sacramētū deficit: qz tunc totū iterādū est. De essentia autem absolutionis est potestas iurisdictionis: quaz potest statē erga tales nō habet ex hoc q̄ ponit spem in ratihabitione. ¶ Quis possit cōmittere: et quis non audiēda p̄fessione. Cap. v.

Nota s̄m p̄. de pa. in iij. distin. xviij. q. iij. q̄ ois sacerdos proprius: qui iure ordinario potest audire confessionē: potest hoc ipsum alteri committere: qz hz cām meri imperij. Et quia quicūqz per electionē habet curā aiarū est ordinarius: id ois talis pōt licētiare quēlibet et subditū cure sue alteri confiteri. Itē ordinari⁹ est qui cūqz ex officio sibi ānero hoc hz licet nō sit per electionem. Item gerens vicem curati per legem vel consuetudinem: sicut faris prior: per abbatē: qui viuēte abbate erat delegatus non potēs subdelegare eo mortuo velamoto eius vices in omnibus obtinendis est quasi ordinarius delegatus quantum ad hoc. vnde licētiare potest sibi subditos de confessione. Idem videtur de superiorē amoro priorē: vñ vicario cum connētis non habet priorē. ¶ Archiep̄sbyter civitatis de quo iura loquuntur videtur q̄ sit ordinarius: sicut si esset p̄bēda sacerdotalis cui ex officio esset annexum officiū audiendi confessiones illorum de diocesi extra civitatē: et multo magis si

de ciuitate. Sed si penitentiaris non hz officium ex sua prebenda: sed ex commissione viue vocis epi q renocat qm vult: quia iudicium soluit vetante eo q iudicare iussit: talis e delegatus et non ordinarius. ¶ Archidiaconus licet sit iudex ordinarius de consuetudine non tñ in foro conscie: nisi sit sacerdos. et tñc audit ex commissione: vnde non potest subdelegare.

¶ Legatus est ordinarius in viroq; foro. vnde sicut in exterioribus dat iudices delegatos: ita et habet suos penitentiaris. ¶ Summus penitentiaris est ordinarius in spiritualibus tantum. vnde hz penitentiaris suos: et concedit etiam licentiam eligendi confessorem. Sed simplices penitentiaris pape quibus sint delegati pape: q solus eos ponit: non summus penitentiaris: possunt quidem eos audire de toto mundo: sed non possunt sumere adiutores: nec et dare licentiam eligendi confessores.

¶ Decanus ruralis q etiam archipresbyter vocatur. si iste decanus e annexus alicui cure spirituali reputatur ordinarius in parochiis sui decanatus post episcopum supra curatos. Et videtur etiam ordinarius curatorum. Et sic curati de licentia eius non solum episcopi possunt confiteri. ¶ Si autem episcopus seu archidiaconus confert illum decanatum modo huic: modo illi curato videtur delegatio: et hoc respectu communium casuum. Nam respectu casuum episcopalis. tam de curato quam de decano. quibus de spe-

ciali gratia committit absolueri de illis videtur distinguendum aut sint retenti de iure vel consuetudine: et tñc in illis nullum ius habet de se inferior episcopus. vñ cuiusq; illos committit: auctoritate delegata illos absoluit. ¶ Item nota q quando potestas iurisdictionis est vna apud plures: et non apud quemlibet insolidum tñc non potest quilibet per se eam committere sine consensu aliorum. Sed quod omnia tangit: ab omnibus debet approbari. Vñ si capitulum sede vacante gerat vices episcopi in temporalibus: nullis de capitulo: etiam decanus potest ponere officialem sine consensu aliorum: sed capitulum de consensu maioris partis. Potestas autem absoluedi a peccatis vna et eadem potest esse apud plures: vt sunt vnum et non penes vnum: sicut penes capitulum sede vacante: qñ habet potestatem eius in spiritualibus: non quantum ad commissionem: sed quantum ad executionem: quia confessio sola est fienda: vnde totum capitulum: non vnus canonicus: ponit penitentiarium. Sed quando iurisditio perfecte insolidum remanet apud quemlibet eorum: ita q vnus sine alio potest per seipsum de causa cognoscere tñc vnus sine alio cui vult potest committere et minor sine maiore multo magis econuerso. Et quia potestas absoluedi: que e apud curatum papam: et episcopum: non est vna: sed quilibet potest per se audire sine consensu alte-

Ynus: ita etiam quilibet eorum sine confessione alteri potest committere alteri. Unde vicarius curati sine licentia episcopi potest audire confessionem illorum. scilicet qui sunt subditi curatorum et non aliorum: et multo magis econverso. scilicet de licentia episcopi audire eorum confessiones que sunt subditi curatorum: sine licentia vel confessione eorum. De hoc extat bulla declaratio clemens et Alexan. post cuius bullationem nullus Parisius dixit contrarium. Qui autem ex commissione solum audit confessiones: non potest alteri committere audientiam confessionum. hec per. vbi. s. arti. iij.

¶ Quomodo et quando curatus vel presbyter parochialis possit dare vel negare licentiam alteri confitendi subdito: si petat illas.

¶ Cap. vj.

Nota sunt per Petr. de pal. in. in. iij. distin. xvij. q. vbi. s. qd si parochianus petat licentiam alteri confitendi indeterminate: non det curatus: nisi sit verisimile quod penitens non eligeret nisi eque bonum vel meliorem. Si vero nominat sibi alium dei quo verisimile est quod sit eque bonus vel melior ad confessionem audiendam: non neget: quia forte habet peccatum: quod et nescit confiteri sibi: et prius moreretur sine confessione: quam sibi confitentem. Si vero appareret quod non est eque bonus aut per famam: aut per visum sue persone: per con-

versationem personarum sibi contentinum: que minus religiose conuersantur: tunc simpliciter debet negare innotescendo quod ille non potest eum absolueret: quod tamen intellige: cum ille ad quem vult accedere parochianus: non habet auctoritatem nisi ex commissione ipsius curati: declarando etiam quod ipse paratus est audire: si tamen est talis quod ad hoc sit sufficientis: vel etiam quod est paratus sibi dare unum alium loco sui: in quo casu bene videat ut det sibi ad hoc sufficientem. Nam si insufficientem daret: sibi imputaretur detrimendum quod inde sequeretur omni sue quod sibi intra: qui parum diligenti solacio suam rem custodiendam commisit facilitati sue imputari debet si perijt. Si autem ille petens a parochiano vel diffamat hunc patrem superioris: puta quod est vicarius episcopi: vel confessor deputatus in ordine minorum vel predicatorum et huiusmodi. non propter hoc prohibendum est simpliciter: quia iudex malus ordinari: vel delegatus non perdit iurisdictionem suam: sed debet dicere petenti: non expedit tibi ut tu vadas ad illum: vel ad alium: nec tibi de voluntate mea nec assensu nec licentia: sed ipse habet potestatem ab alio maiore: unde non possunt tibi prohibere: sed paratus sum te audire: vel per vicarium: vel extraneum idoneum. Et hoc soluitur instantia illius regule. scilicet quod non potest esse pastoris excusatio si lupus oves comedit: et pastor nescit: quod hoc verum est quod pas-

nos scire debet et potest. Et licet aliquis semper debeat reputare alium meliorem se simpliciter: non tamen quantum ad omnia prout quantum ad officium hoc vel istud. Item suspitiones habere possumus non ad indicandum primum sed ad cauendum nobis. Nam si video pauperem non indicabo furem. tamen ne forte sit fur: custodiam rem meam ab eo: et sic in proposito. Tamen si contrarium non apparet: plus debet homo presumere de his quos papa vel episcopus per totam diocesim preterit: quam de se qui deputatur ad unam parochiam.

De religiosis qui non possunt audire confessiones sine licentia prelati sui. Cap. vii.

Nota quod religiosus non debet audire confessiones etiam illorum qui habent licentias sibi eligendi confessionem quemcumque: etiam si haberet a papa: sine licentia et auctoritate sui superioris: quia sine suo superiore velle et nolle non habet. Propter hoc per se extra de elec. c. si religiosus. li. vi. ad huiusmodi officium: ubi dicitur quod electioni de se facte non debet nec potest assentire sine licentia superioris sui. Sed ubi papa nominatim eligit religiosum ad aliquod officium presumitur noscere per sone industriam. unde non requiritur alterius licentia: siue per inquisitionem: siue per predicationem: siue per audientiam confessionum: siue per prelationem: siue alio quocumque officio. Sed ex hoc quod papa daret alicui licentiam quod posset sibi eligere

quemcumque etiam religiosum: per auctoritatem dicens confessiones: vel per predicationem: ex ista tali licentia non debet religiosus audire confessiones vel predicare sine licentia sui superioris vel prelati vel abbatis. Archiepiscopi. ad hoc extra de indi. c. si sit laudabile. Si tamen in dicto casu audiret religiosus sine licentia sui superioris vel prelati: teneret absolutio: ita quod non esset reiteranda talis confessio quamuis male faceret talis sic audiendo. Per. de palu. ubi. s. q. iij. ar. iij.

De prelate audiendi confessiones tributa fratribus predicatoribus et minoribus a iure per text. cle. dudum. §. statuimus. de sepul. quomodo fieri possit et quomodo exponitur. Cap. viij.

Nota text. cle. dudum. §. statuimus. de sepul. ubi dicitur. Statuimus et ordinamus: ut in singulis civitatibus et diocesis in quibus loca fratrum ordinis predicatorum et minorum consistere dignoscuntur: et in civitatibus et diocesis et locis ipsa vicinis: in quibus loca huiusmodi non habentur: magistri priores provinciales ordinis fratrum predicatorum. aut eorum vicarii: et generales et provinciales ministri et custodes minorum ad partem prelatorum eorumdem locorum se conferant: per se vel per fratres quos ad hoc idoneos fore putaverit: humiliter petitori: ut fratres qui ad hoc electi fuerint: in eorum civitatibus et diocesis confessiones subditorum suorum confiteri sibi volentibus audiant.

re libere valeat et hmoi pfitentibus
 put scd3 deu expedire cognone
 rint:pnias imponere saluatares
 atq3 eisdē absolutionis bñficiuz
 impēdere de licentia grā et bene
 placito eorūdez. Deinde presati
 magistri priores puiciales et mi
 nistri ordinū pdictoz eligere stu
 deant psonas idoneas et sufficiē
 tes vita pbatas discretas mo
 destas atq3 peritas: ad tam salu
 bre ministeriū et officiū erequen
 dū: quas sic ab ipis electas rep
 sentēt vel faciāt p̄sentari p̄latis.
 vt de ipoz licētia grā et bñplaci
 to in eorundē ciuitatib⁹ et dioce
 sibus hmoi psonis sic electe cōfel
 siones audiāt sibi cōfiteri volen
 tiū: et imponāt pnias saluatares:
 et bñficiū absolutionis impēdāt:
 put superi⁹ ē exp̄ssuz: extra ciui
 tates et dioceces: in quib⁹ fuerint
 deputate: p quas eas et nō p pro
 uincias volum⁹ deputari cōfes
 siones nullaten⁹ audire. Qu
 merns aut psonarū assumenda
 rum ad hmoi officiū exercēdum
 esse d3 put vniuersitas cleri: ac
 populi multitudo vel paucitas
 exigit eorūdc. Et si ūdem p̄latis
 petita licētia p̄fessionū hmoi au
 diēdarū cōcesserint: illā p̄latis ma
 gistri ministri et alij recipiant cū
 bratiaruz actione: dicteq3 perso
 ne sic electe commissum sibi offi
 ciū exequantur. Qd si forte iā di
 cti prelati quēq3 ex dictis fratri
 bus presentatis eisde3 ad hmoi
 officium nollent habere: vel nō
 ducerent admittenduz esse: quo
 amoto vel subtracto: loco ipsius

similiter eisdē presentand⁹ pre
 latis possit et debeat alius subro
 gari. Si vero ūdem prelati pre
 satis fratribus ad confessiones
 (vt p̄mittitur) audiēdas electis
 hmoi exhibere licentiā recusave
 rint: nos ex nunc ipsis: vt confes
 siones sibi confiteri volentuz li
 bere liciteq3 audire valeāt: et eis
 dem pnias imponere saluatares
 atq3 eisdem beneficiū absolutio
 nis impartiri gratiose cōcedim⁹
 de plenitudine apostolice p̄tatis.
C per hmoi autē concessionem
 nequaquā intendimus psonis seu
 fratrib⁹ ipsis ad id taliter depu
 tatis p̄tate ad hoc impēdere am
 pliorē: q̄ in eo chratis seu paro
 chialibus sacerdotibus est a iu
 re concessa: nisi forsitan eis eccle
 siarum prelati vberiorē in hac
 parte gratiam specialē ducerēt
 faciēdas. Petitori. Paul. Potest
 peti hec licentia a prelati extra
 suum territoriū: q̄ est volūtarie
 iurisdictionis. Custodes. Glo. Plo
 res ergo cōuentuales quoad p̄
 dicatores: et gardiani: quoad m̄
 nores hoc non possunt. Humili
 ter. Pan. Si petatur ista licētia
 aspere: non videtur satisfactum:
 constitutioni. Et iō iterum esset
 repetanda ppter omissionez for
 me. Ministri. Glo. Nota q̄ de vi
 carijs prioz puincialiu et de cu
 stodibus. nō repetit de qb⁹ p̄mi
 sit: L3 ergo illi petitionē possunt
 facere de qua premisit: nō tñ ele
 ctionē de qua hic loquitur. pre
 sentari. Glo. Ergo psonalis pre
 sentatio fieri d3. Nā d: p̄sens q̄

prebetur sensib⁹ corpis. facit de
peni. dist. i. in pñ. Itē dicit Pau.
sup hbo. repñent. Exigit Glof.
Si hō ep̄s cōtēdat cū fratrib⁹ di
cēs minozē numerū sufficere: re
cipiat ep̄s numerū q̄ sibi videtur
de reliquis recurrat: ad arbitriū
boni viri. i. iudicis. ff. de hō. obl.
l. cōtinu⁹. Cōcesserint. Glo. Quā
licētiam sine cā renocare nō pñt.
c. decet. de reg. iur. li. vi. Subroga
ri. Glof. Si non recipitur instā de
cā: quia scz nō est talis qualitas su
pra descriptib⁹: sibi imputet q̄ ma
lū elegerūt. et sic posset oēs recu
sare cum nō sint apri. Sed si sine
causa hoc facit: succedit licentia
pape. Recusauerint. Glof. Si nō
recusat expresse: sed non dat nec
negat: videtur q̄ locum haberet
hoc priuilegium post trinam mo
nitionē vel rēquisitionē. p. c. i. extra
de supp. negli. pla. Volētū. Glof.
forte non intellexit de religio
sis: qui s̄m statuta suozū ordinū
prelatis suis cōfiteri debent. Li
bere. Glof. Denotat q̄ nō est ne
cesse habere licētiam sacerdotis
parochialis. Cuius p̄trariū dicit
Jo. mo. sed et monstrat. Impar
tri. Glo. Absolūtū ergo nō habēt
necesse vltierus confiteri p̄prio
sacerdoti. Nec obstat. c. omnis. in
pñc. de pen. et re. qz illud intelligi
tur de eo q̄ aliter nō est cōfessus
legitime. Jo. mo. dicebat cōtrariū
sed male dixit. Idem Pau. scz q̄
absq̄ licentia parochialis sacer
dotis pōt quis alteri cōfiteri: nec
tamē ex hoc sequitur q̄ sint cura
ri istū. Rō est s̄m Glof. qz nec ipsi

fratres sunt astricti ad executio
nez vel exercitiū istozū actū: nec
fideles sunt astricti vt in his ad
eos recurrat. Itē nota vt dicit in
summa p̄fana et bñ q̄ pōt ep̄s
acceptare fratres ad auditiā
confessionū et hoc sine solēnitate
predicta presentationis si vult cō
mittēdo eis iurisdictionē suam:
qz etiā sine isto priuilegio posset
eis dare licentiam audiendi.

De effectibus qui sequuntur ex
commissione audientie confessio
nis alteri facte. Cap. ix.

Commissione autē al
teri facta de auditiā
confessionum siue pre
dicto mō. siue p̄ alium
modum sequuntur iste
effectus: vt dicit Pe. de pa. in. iii.
dist. xvij. Primus quidē: qz ta
lis cōmissarius pōt audire et ab
soluere: alterius licētia minime
requisita: nec ille q̄ vult cōfiteri
tenet petere licētiam a p̄prio sa
cerdo. ar. efficac. extra de pecu. c.
is qui. li. vi. Nec ob. q̄ curat⁹ dz
cognoscere vultum pecoris sui.
Nā vultū exteriorē poterit co
gnoscere sicut et prius: et etiam in
tueri et corrigere fraterna corre
ctione et paterna admonitione si
cut prius. Et q̄rtum ad exteriorē
vultū attinet: nō minns honeste
vltiūt: qui confitent⁹ fratribus: q̄
q̄ confitent⁹ sclarib⁹ curatis. Quā
rū hō ad interiorē vultū melius
poterūt reddere rōnē de cōfessis
fratrib⁹ et hmōi: q̄ de cōfessis sibi
vt suo vicario: qz de interiori vultū
in parochiano q̄ ip̄m respueit

& sine licentia sui vicarium pape
 vel epi elegerit: nō hnt reddere
 rōnem: qz per eū nō stetit quomō
 nns eos audiret & instrueret: sed
 per superiorē q̄ eis coadiutores
 dedit & p̄ parochianos q̄ eū elegit.
 Hec Pet. de pat. vbi. s̄. Dicit in
 Tho. in. iij. dist. xvj. q. iij. ar. iij.
 q. vj. q̄ si alicui cōcedat p̄as a su
 periori iudice cōfessiones audie
 di parochianoz alicuius curati:
 ex hoc nō fit illi p̄iudicium: qz po
 testas iurisdictionis nō est cōmis
 sa alicui in fauorē iuris: sed ad vtili
 tatē p̄mi. & p̄p̄oz & dei honorē.
 Idem etiam tenet Jo. and. in. c. si
 eps. de pe. & re. li. vj. in p̄ia glo.
 Idē etiam tenet Jo. an. in cle. du
 dū. de sepul. vt. s̄. patuit. f. q̄ non
 teneat petere licētiā a suo cura
 to qui vult ipsis s̄ribus confiteri.
 Idē tenet expresse Pau. vnde gl.
 Ber. q̄ hoc dicebat damnata fuit
 tanq̄ falsa per Clemē. iij. in quo
 dā privilegio qd̄ incipit. Quidāz
 cōmissionis fm̄ dicti Pet. est: q̄ cō
 missari⁹ pōt audire cōtra phibi
 tiones alteri⁹ p̄lati in quo est
 differētia inter superiorē & inferiorē.
 Nā inferior cōtra inhibitio
 nē superioris nō pōt alicui com
 mittere: sicut nec per seipsum au
 dire eū ita fit q̄ posset eū suspen
 dere ab audientia confessionum
 per aliū sicut pōt per semetipsum.
 E conuerso alicui cōtra inhibitionē
 inferioris superior pōt ita cōmitte
 re: sicut pōt audire eo inuito; Si
 militer si essent duo curati de pa
 ri & vterq̄ insolū dū: vnus contra

inhibitionē alterius potest audire
 & cōmittere qz par in parē non
 habet imperiū. Quis ergo inferior
 phibet ne subdūsus cōfiteat cui
 cūq̄ sine sui licētiā debet excipere
 nisi superiori vel ei⁹ vicario. alio
 temere agit: nisi loquet̄ talib⁹
 q̄ bene sciūt q̄ nō intēdit vel non
 pōt phibere: qn̄ cōfiteant̄ tales
 superiori suo: sicut in religionibus
 cū prior phibet ne quis confites
 tur de tali pctō sine licentia sui.
 Certū est oibus q̄ non intendit
 quin possit confiteri magistro or
 dinis vel p̄uinciali vel eoz vica
 rijs: qz si phiberet: spueremus ei
 in faciē: & multo magis in p̄p̄oz
 qui non pōt dare licentiā alteri
 cōfiteri: cū sit vicari⁹ hois: q̄ dū
 prior vult si inhiberet ne quis si
 ne sui licentia cōfiteret̄ & c. deride
 ref. Sed mortuo vel amoto prio
 re vices eius gerit p̄ constitutio
 nes vñ reputat ordinari⁹. Cura
 tus ergo phibēs subdito suo ne
 alij cōfiteat̄ debet excipere ep̄m
 papā legatū summū p̄nariatū &
 archiep̄m dū visitat & habentes
 ab eis p̄tatem. Ep̄s hō nō debet
 excipere oēs p̄dictos nisi seipm̄:
 & sic quilibet excipiat suos sup̄o
 res a tali phibitione. Tertio esse
 netur curatus ei eucharistiaz mi
 nistrare: & etiaz alia facta ex quo
 dicit se confessum illi: qui potuit
 eū absoluerē. Nec est absurdum
 q̄ det eucharistiā illi cui⁹ in con
 scientiam ignorat: s̄z cū eque bo
 na & tuta cōsciētia: immo tutiore
 potest eū cōficare q̄ cōfessus est illi

ne sui licentia haberi potest: sicut illi qui confessus est de licentia sua vel sibi: quia nec etiam vicarius curat reuelat sibi confessionem cum idem curatus dat illi confessionem. Vnde equaliter scire debet conscientiam confessi vicario superioris: sicut scit conscientiam talis confessi vicario suo. Et debet curatus presumere quod melius confessus est: qui confessus est ei quem papa vel episcopus elegit in confessorum per totum mundum vel diocesim suam: quod qui confessus est illi quem elegit ipse predicando de ipso suis subditis: cum episcopus non debeat hoc committere nisi viris potestibus opere et sermone: ut de officio ordinarii. c. inter cetera: vel etiam quod et qui confessus est illi quem elegit ipse proprio arbitrio de licentia curati generalis: et hoc nisi cum esset excōmunicatus vel notorius peccator. Nam tunc antequam det ei eucharistiam: debet ei clare constare de absolutione ab hominibus. ¶ Quartus effectus est: quod peccata confessi habent talem commissionem non tenent iterum confiteri proprio sacerdoti: ut declarat Joan. xxij. in extraneam. que incipit. Uas electionis. ¶ Quintus effectus est quod per hanc commissionem fit iudex qui prius non erat. Cum enim ad absoluendum requiratur potestas ordinis et iurisdictionis: licet ab habere ordinem et iurisdictionem: vel iurisdictionem tantum possit hec audientia committi habenti ordinem: licet non habeat iurisdictionem potestatis simpliciter sacerdoti: ita non curatus sicut curatus: non tamen e converso. Sa

cerdos non curatus potest hoc committere vel curatus vel sacerdoti. Et ratio diversitatis est: quia non equaliter habentur potestates transfunduntur. Habens enim ordinem ex sola commissione non transfert ordinem: sed solum ordinatio sacramentalis transfert siue sit iudex siue non. Sed iurisdicatio ab habente eam ordinarie sola commissione transfertur indifferenter privato qui nullam habebat et ei qui habebat aliquam: sed non ista respectu ipsius. ¶ Sextus effectus est quod qui audit confessionem non in re suo perdit potestatem suam delegante mortuo vel amoto. Et idem forte est ipso excommunicato vel suspeso: nisi in confessione iam inchoata: quam audit ex tunc quasi tunc suo: sicut etiam perdit potestatem illo reuocante: quia soluit iudicium prohibere illo qui iudicare iussit. Vnde sicut episcopo mortuo vel translato: officialis cessat in causis: sic debet cessare penitentiarius in confessionibus audiendis: nisi quod absoluere potest de peccatis tam auditis. glo. c. gratum. 2. c. relatum. de officio et potestate iudicis. dele. quia mandatum expirat per mortem mandatoris. Similiter si de dicit confessorum mortalibus: expirat potestates nisi esset rector eorum: cui ex officio quasi prioratus vel rectoris esset audientia annexa: et tunc esset quasi ordinarius. Vide res tamen quod non sicut ista expiraret potestates delegati delegante excommunicato vel suspeso sicut mortuo vel amoto: quia in primo casu retinet delegans iurisdictionem;

licet nō vnum. In secundo autem neutrum retinet. Ad hoc asit q̄ de legat^o v^{ta} iurisdictionē requirit q̄ delegat^o in delegando q̄dem habeat iurisdictionē et vsq; ei^o: q; de legere est vsus iurisdictionis. Sed postq̄ delegauit nō requirit q̄ habeat vsum q; vsus ei^o nihil facit Ergo et. Possent tñ dici probabit q̄ si ep̄a nō existēs excōicat^o vel suspēsus instituit officialē v^t p̄nariū et postea excōicetur: nihilominus vterq; pōt procedere in officio suo: q; v^t vice ei^o qui iurisdictionē h̄: licet non vsus per se. Statim tam erat excōicatus officialis nil agit: q; institutio vel commissio non tenuit. De penitentiario vero videtur secus: q; etiā nō sacerdos vel nō cōsecratus: q̄ minus h̄ q̄ excōicatus committere pōt: q; nō mīn^o est commissio q̄ permissio q; iure suo sacerdos audit confessionē et cōmittens tñ est cā: sine qua non propter parochiarū distinctionē et ecclesie prohibitionē. Quī autem committēs moritur vel amouet: nō est differentia inter cōmissarium in foro penitentiario aut iudiciali: quia vtriusq; p̄tās expirat quantum ad negocia nō incepta. Hec p̄e. de palu. dt. xvij. q. liij. ar. ij.

De differentia inter fratres presentatos s̄m formam cle. dudū et inter sacerdotes curatos. Ca. x.

Fratres predicatorum habent priuilegiū q̄ ep̄is mortuis: qui ip̄is iurā dederunt auctoritatem vel cōmiserunt

possunt vti ea auctoritate: quousq; fuerit prouisum ecclesie de pastore. Item nota q̄ p̄ istos effectus non habet cōmissio effectus in personis ordinum reprobatorum: de quibus dicit de reli. do. c. j. li. vi. Hec p̄e. de palu. vbi. s̄. No. vltimus d̄tam inter p̄dictos fr̄es sic p̄sentatōs et curatōs. Nā p̄dicti fr̄es ex tali p̄sentatione et cōmissione possunt audire oēs parochianos oim curatōrum illius diocesis vbi sunt presentati: sed non aliarū diocesum: et non p̄nt hoc committere alicui. S; curati non possunt audire in quātum curati nisi parochianos suos tñ alios non nisi cum licentia ep̄i vel curatōrum eorū: et p̄nt hoc committere alteri. s̄. audire suos parochianos. No. etiam altam d̄tam s̄m Lan. et ffran. zaba. in cle. dudum. Nam curati p̄nt audire cōfessiones et eorum vicarij sibi subditorum in diocesi sui ep̄i et etiā extra diocesim: sed fratres electi et p̄ntati s̄m formam cle. dudū de sepul. de qua. s̄. nō p̄nt audire seu absoluerē extra diocesim: vbi sunt p̄ntati: et si secus fieret q̄uis p̄fessū possent ex ignorantia excusari: tñ quo ad eccl̄iā nō essent absoluti. S; si cōstaret eis deberēt itē cōfiteri eis: et infra diocesim absoluti a predictis. S; si sine p̄dicta solēnitare cōmitteretur fratribus ab ep̄o: vel a curatis auctoritas audiēdi cōfessiones simplr: et tunc possent etiā extra diocesim audire sicut alij vicarij eorundē. De casib^o ep̄is re

feruatis: nec curati nec dicti sres
pntati pnt absolueri nisi in q̄tuz
fuerit a diocefantis concessum.

¶ De casibus multiplicib⁹ ep̄s
referuatis.

Cap. xi.

¶ Casibus ep̄s referuatis de q̄bus agit in
fi. cle. dudū: de sepul.
varie sunt op̄iones
docē. Aliq̄ em̄ ponūt

plures: aliq̄ pauciores. Un̄ mate
ria ip̄soꝝ casuum non est bñ cla
ra. Et in summa p̄fana d̄: q̄ bñ
dictus papa. xi. in extraua. Inter
cūctas declarauit quattuor esse
casus ep̄ales de iure. Primus. s.
pctm̄ clerici: per quod incurris
set irregularitatē. Sc̄ds de incen
darijs. Tertius de pctō propter
q̄ indicenda esset solēnis p̄nia.
Quartus. de excōicatis maiori ex
cōicatione. ¶ Item declarauit
quinq̄ eē casus ep̄is referuatos
de approbata cōsuetudine. Pri
mus est pctm̄ homicidij volūta
rj. Secundus est pctm̄ falsario
rum. Tertius est pctm̄ violan
tium ecclesiasticam libertatem.
Quartus est pctm̄ violantiuz ec
clesiasticā immunitatē. Quintus
est pctm̄ forilegoꝝ diuinatoꝝ
et incantatoꝝ. Quāuis aut̄ dicta
extrauagans fuerit reuocata: per
cle. dudum. extra de sepul. tamē
quantū ad dictos casus nil inno
natum fuit: et si alia ibi contenta
sint. Et sic videtur q̄ adhuc illi
remaneant. Et additur in p̄fana
nella q̄ pnt nihilominus ep̄i in
suis ep̄atibus casus ets referua
re: prout videtur eis expedire: si

cut pnt constitutiones facere et
multo magis cōclitū synodale v̄
prouinciale a quorum sententijs
religiosi non valent absolueri:
Joan. an. in. c. si ep̄s. de pe. et re
mis. in glo. it̄. li. vi. predictis cassa
bus addit post crimen enorme et
publicū homicidij et forilegiuz:
oppressionē pueroz etiā ex casu:
incestū: corruptionē: monialtam:
cōitum cum breuis: matrimoniū
clandestine cōtractū vel cōtra in
terdictū ecclesie: p̄turis: falsis te
stimonis: blasphemā dei et sc̄o
rum. ¶ Hoc vero in summa vo
nit oēs predictos casus: et addit
pctm̄ cōtra naturā: et etiā q̄libet
enorme q̄ particularis vel ḡna
lis cōsuetudo referuat ip̄is ep̄is
in q̄bus aliq̄ ep̄i remittunt pec
catores ad sedē apostolicā: p̄pter
enormitatē criminis: et ad terroꝝ
alioꝝ: hec Mo st. Ego tamē nō le
gi adhuc esse aliq̄ peccatū preci
se ita enorme: a quo nō possit ab
soluere ep̄s subdituz: dum tamē
nō habeat aliquā sniam excōica
tiōis annexā. Quāuis aut̄ possint
absolueri: si aliq̄ ad curiā mit
tāt bñ faciūt. Guil. durā. Specu.
in rep. suo vltra predictos casus
addit alios. s. deflorātes h̄gines
v̄ opp̄ssas vel seductas. Cōtrahē
tes post votū castitatis emissum
fornicationē cū iudea: vel sara
cena. Cōcupientē violē p̄ adulte
rium: quā vir credit suā. Procū
rantē abortum vel sterilitatē in
se vel in alto cōtrahētes in fimo
nium: post sp̄s alia inramēto fir
mata. Cognoscentē carnalē ba

ptizata ab eo: vel cuius confessione
 auduit. Tenentem ad baptismum
 vel confirmationem filios vel filias
 extra necessitate. Baptizantem pro
 prios filios extra necessitate ver
 berate patre vel matre: et iura
 rios. Et tamen sic concludit. Tot ca
 sus ponere: nihil aliud est quam sa
 cerdoti potestate restringere: quod eis
 plenarie data est a christo. Cui breui
 ter dico sacerdotes omnia posse in
 occultis: quo ad forum penitentiale
 quod non sunt specialiter in iure episcopis
 reservata: et quod non sunt ipsis sacer
 dotibus directe: vel per aliquam con
 sequentiam interdicta. argu. extra
 de iudi. c. at si clerici. et c. nup. de
 sen. ex. Hoc tamen fateor quod ubique
 fuerit aliquod grane delictum vel
 enorme superioris iudicium requirere
 debet. Et idem dico in omnibus casibus
 in quibus est generalis consuetudo ecclesie
 quod sint ipsis episcopis reservati. Cuius
 de li. in declarat idem quod facit sup
 ca. ois. de pe. et re. pbat et concludit
 ex dictis immediate per gull. Spe. et
 ex cle. dudum. fratres predicatores et
 minores penitentes per audientia con
 fessionum posse absoluere ab omnibus
 casibus peccatorum: exceptis peccatis il
 lis quod in iure reservantur episcopis. Sed
 a casibus quos episcopi sibi reservant: vel
 de consuetudine sue diocesis: vel
 ex suo beneplacito: vel per constitutio
 nes suas synodales: vel provin
 ciales posse absoluere: etiam si
 episcopi dictos casus non concedant. Et
 probat sic cle. dudum de sepul.
 statuit quod dicti fratres non possint
 absoluere nisi a casibus: a quibus
 possint curati absoluere: quod eis per

mittuntur in iure nisi ipsi episcopi vel
 aliquid plene conferre eis. Sed
 Guill. dicit quod non obstante: quod do
 ctiores ponant multos casus epi
 scopis reservatos: curati enim pos
 sunt absoluere ab omnibus occultis
 quod non sunt in iure episcopis reservata:
 et non sunt ipsis sacerdotibus dire
 cte: vel per aliquam penam interdi
 cta. Ergo episcopi possunt reserua
 re certos casus quod de iure competunt
 inferioribus: non tamen hoc possunt simpliciter
 nisi in duobus casibus secundum Guill.
 dupliciter: scilicet directe: ut cum aliquid fue
 rint legitime in crimine deprehensi
 quod merito fuerint tali potestate pri
 vandi. Secundo indirecte: scilicet per ali
 quam penam: ut cum aliquis casus
 euenit in quo ad utilitatem com
 munem expediat quod tale casum
 retineat: et non aliter. xxv. q. ij. c. de
 ecclesiasticis. Non autem expedit ut
 litati communi reservare tot casus. Sed
 hoc est ponere laqueos in via
 salutis. Sed si aliquis pure velit de
 fendere partes casus posse episcopos rone
 nabiliter reservare quod ad sacerdotes
 prochieles: cum sint de foro episcoporum
 et eorum constitutionibus subiecti tamen
 hoc non possunt facere episcopi erga predi
 ctos fratres quod excepti sunt: nec eorum ordi
 nationibus subiecti: ut extra de
 excus. pla. c. nimis prava. Cuius ergo
 non possunt dicti fratres absoluere
 a casibus reservatis in iure episcopis:
 ut dicit in. d. cle. dudum. ergo possunt ab
 omnibus aliis absoluere: et reservatis
 de consuetudine particularis loci
 vel synodali constitutione: quod vult
 negare aliud tacendo concessit. dist.
 xxv. c. qualis. Nec possunt prelati di

etiam cōcessionē reuocare vel de-
 falcare: nec directe negādō licen-
 tiam audiēdi: qz nihilomin⁹ hñt
 eam per cle. dñdum. nec indire-
 cte phibēdo parochianos nec cō-
 fiteāf eis. extra de priu. c. quāto.
 Nec p̄ retētionē multoz casuz:
 qz fieret in fraudē legis qđ fieri
 nō debet: vt. c. cōstitutus. extra de
 cōces. preben. ¶ Sileat ergo Joh.
 mo. hic qđ dicit: qđ si ep̄s pōt arcta
 re potestātē ordinariam curatoz
 pōt multo magis arctare p̄tatem
 extraordinariā ipsorum fratrum:
 qz qđ p̄ superiori cōcedit p̄ infe-
 riorē arctari vel reuocari non
 potest. vt dist. xxi. c. inferior.
 ¶ Ad cōstitutionē aut cle. de pri.
 rel. vbi dicit. qđ a casibus ordina-
 rijs reseruatis quēq̄ absoluerē
 nō presumāt: Rñdendū est qđ hoc
 intelligendū est de casib⁹ in iure
 reseruatis sicut intēdit cle. dudū.
 non autem per consuetudinē vel
 statuta alioz prelatorū: qz il-
 la remouet papa in dicta cle. du-
 dum. a quibus pñt dicti fratres
 absoluerē: et p̄ consequēs videtur
 quicquid dicat p̄ Modernos vel
 antiquos de talibus casibus per
 ep̄os reseruatis: totum reseruat
 per cle. dudū specialr quātuz ad
 dictos fratres. Si eniz cōstitutio
 postertoz licet nō faciat mentio-
 nem de priorī ipsam reuocare no-
 scanf. c. licet. de constitn. lib. vi.
 multo magis reuocare debēt di-
 cta doctorū si in cōtrariū pmulgē-
 tur. Nec Joh. de lig. Sed fran.
 zaba. post Lan. dicit qđ de casib⁹
 episcopolib⁹ nō pōt dari doctri-

na: cū dependeat ex cōstitutioni-
 bus ipsoz ep̄oz et doctrinis. Et
 qñis Lan. dicat qđ habens irre-
 gularitatē: quā solus papa tolle-
 re potest: non pōt absoluta pctō
 ante dispensationē. Fran. zaba.
 dicit contrariū: sed qđ pōt absolui
 a pctō remanēte macula irregu-
 laritatis. ¶ Quia ergo nō est cla-
 rū: qđ sunt casus ep̄is reseruati in
 iure cōi: tō tutto: vta est in hñdō:
 qđ fratres si possunt sciāt ab ep̄o
 quos casus vult sibi reseruare:
 et de illis nō se impediri omnes
 vero alios casus faciāt sibi cōce-
 di. ¶ Certum autem est s̄m om-
 nes: qđ absolutio ab excommuni-
 cationē maiori reseruat ep̄is. Itēz
 dispē:atio vel commutatio voto-
 rum. Item relaxatio quozdam
 iuramentoz. Dispē:atio hō incer-
 toz an pertineat ad ep̄m vel ad
 aliū habes supra in. ij. pte sum.
 titu. ij. de reseru. c. ij. et ibi diffi-
 se. ¶ Fran. zaba. in cle. duduz. in
 glo. sup. hōbo. concessa. dicit glos.
 Joan. an. Land. pa. Stepha. et
 zenze. tenere: qđ ep̄s possit reser-
 uare casus de quibus curati pote-
 rāt ante hanc cōstitutionē dudū
 absoluerē: ita qđ reseruatō preiū
 dicit fratrib⁹. i. qđ etiā nō pote-
 rūt tunc ab ipsis reseruatis cas-
 bus absoluerē: qđ est contra hoc
 qđ hic dicit Joā. de lig. Et intelli-
 gitur ista reseruatō casus ep̄alis
 de actibus extertozib⁹ cū effectu
 et nō de intertozib⁹ videlz si quis
 desiderauit vel etiā quefuit aliū
 occidere: istud homicidium cor-
 dis nō est de casibus reseruatis

ep̄is. Dicit etiam Pet. de palu. in
tit̄. di. xxxij. q. ij. a. j. q. incestus
qui cōmittitur a pueris q̄ nō ha-
bent vsū rōnis: nō est de refer-
uatis ep̄is: q̄ nec p̄ hoc tollitur
virginitas nec causat̄ affinitas.

¶ De sacerdote qui absoluit ali-

quē a casu a quo potest. Cap. xij.

¶ Nota q̄ si confessor
quicumq̄ aliquem ab-

soluerit de aliq̄ pctō
a quo nō pōt sine quā
est de reseruatis ep̄o:
sine quā nullam habet autorita-
tem: q̄uis grauit̄ peccet: p̄ci-
pue quando absoluit scienter vel
ex ignorantia iuris crassa t̄n ex
hoc non incurrit aliquā censurā
vel excoicacionē siue sit clericus
secularis: siue religiosus talis ab-
soluēs fm. fr̄a. zaba. z zenze. s̄z
tenetur illuz quē absoluit auisa-
re de errore suo: si cognoscit vel
pōt inuenire. Ille t̄n quo ad deū
excusat̄: dum hoc ignorat. Et q̄d
dictū est q̄ cōfessor d̄z illū auisa-
re quē absoluit cū nō posset: intel-
ligit̄ q̄n fieri pōt sine scādalo no-
tabili. vñ in cōcilio Basiliēsi. q̄dā
multū periti habita sup hoc col-
latiōe dixerūt q̄ talis p̄fessor pe-
tat autoritatez a supiori sup hoc
casu a quo non potuit absoluere
z t̄n absoluit: q̄ habita vocet illū
quē absoluerat cū nō posset: et p̄
aliquē modū cooptuz interroget
de aliquib⁹ q̄ sibi est cōfessus: q̄si
volēs se meli⁹ ifo: mare: ac si pie-
ne non intellexisset: z si qua alia
crimina postea commiserit: et sic
ab oib⁹ iterum absoluat de t̄nc z

pu⁹ alias auditis. Vel si magnū
scādalu ex hoc timeret: sic q̄ pre-
dictus modus seruari nō posset:
absoluat absentē: si ab vltima cō-
fessione creditur p̄fenerasse talē
in gr̄a. Aut vt alijs placuit: si ex
hoc timeret̄ notabile scādalu
eueniri: cōmittat̄ xp̄o summo sa-
cerdoti: p̄sertim q̄n multitudo
est sic neglecta vel multum distat
a loco vbi est p̄fessor. ¶ S̄z si reli-
giosus absolueret aliquē ab ali-
qua infra excoicacionē: suspēsiōis
vel interdicti i iure posita incide-
ret in excoicacionē a qua nō pos-
sit absolui citra sedē ap̄licā: extra
de p̄ui. religio. i. cle. Sec⁹ si ab-
soluerit a infra hois q̄: tunc non
incurreret s̄z pau. q̄uis grauit̄
peccaret. S̄z clerici seculares ab-
soluendo a senētijs iuris: q̄uis
z ip̄si male faciāt nō t̄n aliquā in-
currunt censuram.

¶ An in generali cōcessione con-
tineatur specialis. Cap. xij.

¶ Nota etiā q̄d vt dicit
Jo. an. super. c. Tua
nobis. i. glōsa. extra
de offi. vica. Si ep̄s
dedit vicariū gene-
ralē z in mandato
aliqud̄ exp̄ssit de his q̄ requirunt
speciale mandatū: secuta genera-
li clausula: z oia alia que per nos
possumus etiam si mandatū ext-
gant speciale. fm. Hostien. satis
videtur: q̄ talis etiam possit spe-
cialia ad instar p̄curatoris. Se-
cus si aliqud̄ de specialib⁹ nō fuis-
set ibi exp̄ssum. Hec Jo. an. q̄d
videtur intelligendū. q̄si est de

virtute h̄bor: et in foro cōtētioso
 Nā si in foro cōscientie alicui cō-
 staret et de intētionē cōferētis au-
 toritatem: q̄ ille intenderit hoc
 etiā si nō expressisset aliqd̄ in ge-
 nerali cōcessione intelligerentur
 sp̄alia. xxij. q. v. c. h̄sane. Et hoc
 idē dici potest de autoritate da-
 ta ab ep̄o p̄fessorib⁹: q̄. s. dicēdo
 do vobis autoritatē meā in p̄fesa-
 sione: nō intelligit p̄pter hoc cō-
 cessisse casus suos nisi alicui p̄sta-
 ret q̄ p̄ hec verba generalia intē-
 dit casus suos cōcedere. S̄z dicē-
 do istam et illū: et oēs alios meos
 casus: tūc intelligit totū dedisse.
¶ Quid possint penitentiarū cu-
 rie romane. Cap. xliij.

C nota q̄ penitenti-
 arū maiores in curia
 p̄nt absoluere vnde
 cūq̄ veniētes ab oi-
 bus casibus pctōz
 et sentētis ep̄is re-
 servatis. Habet em̄ autoritatem
 q̄si ep̄alem in foro p̄nē et maiorē
 quo ad quosdā casus excoicatio-
 nis et dispensationis. Summus
 vero penitentiarius adhuc habet
 maiorē in pluribus alijs casibus
 excoicationis et dispensationis.
¶ Quid fiēdū q̄ p̄fesso: nō intel-
 ligit penitentem. Cap. xv.

Mota vero q̄ cū con-
 fessor non intelligit
 penitētiē: aut ex im-
 perita ligue: aut ex
 dormitione: aut ex
 distracione mētis
 ad alia applicate: vel ex alia cā-
 p̄m Joā. de neapo. in quolibet. q̄

cū sacralis cōfessio preexigat cō-
 fessionē: cōfessio h̄o importet re-
 velationē: que nō potest esse sine
 relatiōe vnius. s. p̄fētis et perce-
 ptione alterius. s. cōfessoris: q̄ si
 alterū istoz deficit in prefato ca-
 su: credo de illo pctō non esse fa-
 ctam p̄fessionē: et p̄p̄is nō impē-
 di absolutiōem. Hec ille. Et p̄m
 hoc tenet dicere illi: q̄ iteret p̄fesa-
 sionē. Si tñ nō hoc facit: et confes-
 sus q̄dē de hoc nō pp̄dit: absolu-
 tus est coram deo: nec tenet itera-
 re quousq̄ sciat illū nō p̄cepisse:
 seu intellexisse pctā sua. Et hec ve-
 ra sunt de pctis granib⁹. i. morta-
 libus q̄ sunt de necessitate cōfite-
 da: nō aut de venialibus ad q̄ q̄s
 non tenet de necessitate et vbi ta-
 lia modica raro obaudiantur ab
 eo: qui alis cognoscit personam.
¶ Explicit prima pars q̄ fuit de
 p̄tate seu autoritate confessoris.
¶ Incipit sc̄da pars tract. p̄mi q̄
 erit de scientia ipsius: et h̄z. v. §.
¶ Quod duplex est clavis ordi-
 nis: sc̄z scientie et potentie. §.

¶ Icto de potestate con-
 fessorum: nūc vidēdū
 est de ipsorum sc̄ia: est
 em̄ duplex clavis ordi-
 nis sc̄licet clavis sciē-
 tię et clavis potentie: vnde xp̄s
 pet. dixit. Tibi dabo claves re-
 gn̄i celozū. Mat. xvi. Nota tñ q̄d
 ista sc̄ia nō ē clavis s̄z ipsa p̄tās
 discernendū: atq̄ examinādū: siue
 cognoscendū in foro p̄scientie. Et
 potestas determinandū: seu diffi-
 niendū cām. i. ligādū et solvendū ē
 clavis potētię. Ista vero duplex

potestas est vna in essentia: sed duplex in effectu. Scientia autem acquisita non est clavis: sed bene inueniatur uti clavis: et de his clauibus habes dist. xx. per totum.

¶ Quanta scientia requiratur in confessore. §. ij.

Quantitate scientie confessoris quantam scilicet oporteat eum habere peritiam. dicit Augu. de pe. di. vi. c. f.

Oportet ut spiritualis index sciat cognoscere quicquid debet iudicare. Dicit Tho. in. iij. di. xvij. q. iij. ar. v. in fine in expositione littere. Hec scilicet et si non sit maior debet tamen esse tanta: ut sciat discernere inter peccatum et non peccatum et peccatum mortale et veniale: et si in alio quo est dubitatio sciat dubitare: ut possit ad peritiores recurrere. Alb. autem in. iij. dicit quod non tenet sacerdos scire discernere nisi in eo: quod sunt capitalia et quod mortalia coram et quod venialia ex gratia. Sed hec nesciens dicit idem puncto quod peccat mortaliter talis audiendo confessiones et eum instituendo plus peccat quam ipse et eum permittens institui ministrare. si sua interest tale prohibere. Dicit etiam quod in perplexis casibus sacerdos ecclesie parochialis debet esse ita discretus: ut talia difficilia esse sciat: necesse procedendum in eis sine superioris consilio vel auctoritate. Hec Alb. in. iij. ¶ Contra dicitur ordinis minorum in sua summa confessio. li. i. pte. j. di. j. dicit quod quotiens confessor se ingerit ad confessiones audientes tollens se offert

ad respondendum de quilibet: inter de casibus inopinatis: et alis inauditis: et quoniam seu casibus valde perplexis. De ergo confessor scire discernere licet peccata et dicitur peccatorum. ¶ Cum scire debet confessor: si ea que exprimit sibi penitentis sint peccata vel non: puta an bella principii et ipsorum exactiones sint licita vel non et utrum contractus qui sunt sint liciti vel illiciti: et quando ad restitutionem teneatur: et quando non: et an et debeat prohibere communionem vel concedere: quod si confessor iudicat licitum: quod est illicitum tamen confessor quam penitentis in foveam cadit: nisi forte probabilis ignorantia eius excuset: puta si huiusmodi aliquem doctorem autenticum et famosum: cuius opinionem imitatur. Cum si confessor non est expertus in casibus: ita quod nec nouit dubitare: nec per se iudicare cum periculo anime sue audit confessiones. Hec Durandus. Pet. de palu. in. iij. dist. xix. ostendit maiorem scientiam requiri in eo qui se ingerit: quam in eo qui ponitur ad hoc a superioribus suis ex obedientie iniunctione. De primo potest intelligi. dicitur rigor sum Durandus. de secundo dicitur Tho. et Alber. Dicit enim ipse Pet. di. xix. q. j. ar. f. Oportet sacerdos huiusmodi clauem scientie et potentie. i. auctoritatem discernendi et potentiam ligandi et soluendi: sed multi non habent sciam debitam. Et econuerso. Multi enim sacerdotes habent scientiam: qui non habent auctoritatem discernendi. Secundi quidem sine peccato: sed primi cum peccato suo si hoc procurarent alii si inuitti ponerentur excusati sunt si propter fuerit impedimentum: nec sunt

auditi. Unus. i. officii iudican-
di necessarius est. Et potest ad hoc
compelli. i. ad officium iudicandi et ad
prolationem carceris scientia et tunc non
peccat, sicut in religionibus consuetudo
est fieri. Et quod dicit Gregorius, quod si
indignus est non debet obedire: et si di-
gnus est videtur debet obedire: intelli-
gendum est de illo qui habet defectum: qui
sunt iuris videlicet irregularitatis
et sic non debet obedire nisi ab eo per
dispensationem amoveatur: tunc tenetur
religiosus obedire alioquin qui
bet religiosus bonus qui reputaret
se indignum refugeret si sic solum in-
dignum promouerent: et ponerent.
Qui homo non coactus: sed sponte acci-
pit potestatem suae prelationis sine
audiendi confessiones non ha-
bens sufficientem scientiam peccat.
Sed qui inuitus et coactus non ac-
cipit: sed suscipit: non peccat. Unde
sine peccato ab infirmo haberi et susci-
pi potest: sed accipi non potest potestas iudi-
candi sine peccato. vbi. s. hec per.
Si tamen in eo esset tanta ignorantia
quod omnino ineptus esset: quia nec etiam
scit que Thom. Ab. dicitur supra:
credo quod non excusaretur a peccato:
etiam si ex obedientia infirmis pone-
ret se ad id ad quod omnino ineptus est
cum periculo animarum.

¶ An confessor teneatur scire an
peccata in confessione audita sint mor-
talia vel venialia. §. iiij.

Verum autem confessor teneatur scire de
omnibus que sibi dicuntur
in confessione: an sint
mortalia vel venia-
lia. Henricus in quo

libet. sic respondendo distinguit. Pec-
cata sunt in duplici genere. Quedam
sunt peccata quia prohibita: quia si non es-
sent prohibita non essent peccata: ut
sunt omnia que sunt mere de iure posi-
tino: ut audire missam die domi-
nico: semel in anno confiteri et com-
municare et huiusmodi. Et talia tenetur quilibet
confessor scire: nisi habeat causam
rationabilem que eum excuset: ut si forte
tempore prohibitionis erat in terra
longinqua vel in carcere. Alia
sunt peccata non quia ab homine prohi-
bita: sed quia de natura sui mala
sunt etiam si non prohibeantur et horum
quedam sunt capitalia: et ista tenetur
quilibet confessor scire sicut in ge-
nerali. i. quod sunt septem peccata ca-
pitalia: ut superbia: luxuria et cetera. Hec
enim sunt quasi elementa et principia que
de necessitate queruntur confessorum
scire oportet. Quedam vero sunt peccata que
sunt species peccatorum capitalium ut illa
que recipiunt horum predicationem:
ut fornicatio et ebrietas et huiusmodi.
Fornicatio vero luxuria quedam
est et ebrietas quedam gula. Et ho-
rum peccatorum que sunt species: quedam sunt
que important malum de substantia
sui actus: eo quod statim notata ha-
beat annexum malum: ut fornicatio.
et de talibus etiam confessor scire
tenetur verum sint mortalia vel
non. Quedam vero de substantia sui
actus non habent deformitatem: sed
ex libidine faciuntur: sicut cogno-
scere uxorem propriam non est peccatum de
se tamen posset quod uxorem cum tanta libi-
dine cognoscere quod esset peccatum mor-
tale ut si causa cognosceret etiam si
non esset uxor eius: et de talibus non

opz q̄ p̄fessor sciat vtrū sint morta-
talia vel venialia: qz nec p̄fitemē
frequēter scire opz. Alia sūt pctā
q̄ sunt filie pctōz capitaliū vt illa
pctā quoz fines terminant̄ r̄ or-
dinant̄ ad fines capitalium: sicut
volus r̄ acq̄sisto rei iniuste: r̄ de ta-
libus pctis frequēter op̄iniones
sunt contrarie inter doctores et
de talibus non tenetur simplex
curatus non ordinari⁹ scire vtrū
sint mortalia vel non. ¶ Curat⁹
autē ordinaris: vt eps r̄ archieps
r̄ ceteri alij supiores p̄lati tenent̄
scire: qz ipsi sunt purgatores r̄ te-
nent̄ alios purgare perficere r̄ il-
luminare. r̄ iō tenent̄ scire nouuz
r̄ vet⁹ testm̄. Nec ille. Caueat autē
p̄fessor ne sit p̄ceps ad dādū sen-
tentiā de mortali qm̄ nō est certus
klarus. Et vbi in aliqua materia
varie op̄inōes sunt q̄ plurimum r̄
solēnis doctoz vtrū sit licitū vel
illicitū sicut de nō soluendo deci-
mas vbi non est consuetudo pa-
rati tñ sunt ad dandum si eccle-
sia peteret: qd̄ quidā dicunt oēs
esse in statu dānatiōis. v: Inno.
Alij vero dicunt qz nō: vt Tho.
Joh. an. Archl. r̄ de emptione ius-
tum montis florentie: vel impre-
stitis venetoz qd̄ qdā dicūt esse
p̄surā: alij licitum dicūt r̄ in mul-
tis hmōi: consulat tñ semp̄ quod
antius est. s. a talibus abstinere.
Extra de spon. r̄ ma. Iuuenis. Nō
tñ condēnet cōtrariū faciētes seu
cōtrariā op̄inione tenentes: nec
p̄pter hoc denegat̄ absolutionez.
Sed vt dicit Guill. dicat cōfessor
q̄ illud faciēdo non esset tutum

sed dubiū: r̄ iō bh̄ sibi prouideat.
Si autē oīno cōscia confessoris di-
ctaret illud eē mortale: r̄ nō pos-
set cōscientiā deponere: quod tñ
debet ad cōsiliū sapientum recur-
rar: r̄ nullo mō dz facere cōtra cō-
sciētiam: qz peccaret mortaliter.
xvii. q. i. ca. omnes deinceps. S.
ex his. iuncta glo. Sz cum illud
tale esset cōtra cōez op̄inione do-
ctoz: r̄ cōmuniter sic seruetur a
sapientioribus: p̄p̄t̄ aliquem do-
ctorem audiret contrariū tenere:
nō dz illi de leui adherere. Quo
modo vero q̄s debeat deponere
in hoc cōsciam erroneā vel seru-
pulosam habes in. i. pte summe.
ti. iij. ca. de conscientia.

¶ Quod iteranda est confessio in
sex casibus. S. iij.

Cire etiam tenetur
cōfessor qui sunt illi
casus in quibus te-
netur quis iterare
cōfessionē: qui sunt
quattuor s̄m p̄e. de
p̄alu. in. iij. dist. xvij. q. v. ar. iij.
Duo hō sunt ex parte cōfētēis.
Primus s̄m Tho. Ray. Hostiē. r̄
oēs alios. s. quando aduertenter
tacet aliquod qd̄ est mortale: vel
credit vel probabiliter dubitat
esse mortale ex verecundia vel
alia causa iniustat: tunc etiā mor-
taliter peccat committēdo fictio-
nem in sacramento r̄ notabilem
irreuerentiam: r̄ iterare tenetur
talem cōfessionē. Si tamen talis
cōfiteretur eidē cul r̄ plus: r̄ ille
habet in memoria pctā eius sus-
ficti dicere illud occultatum r̄ illi

lam fictionē s̄m Duran. ordi. mi
norū: immo etiā si nō haberet in
memoriā: vt p̄z in fine quinti ca
sus. Sed si dimitteret ex aliqua
iusta cā: puta q̄ p̄babiliter dubi
tat eū sollicitantē ad malū de q̄
cōfitef̄ vel reuelatorē cōfessionis
vel dicēdo id q̄ scit cōfessor ma
nifestaret pctm̄ q̄ audiuit: puta
si iniuste absoluit cū non debeat
et in his casib⁹ nō habēdo cop̄ā
nisi talis p̄fessoris cui p̄tēdo ali
qd̄ p̄dictorū seq̄ret: tunc satis vi
det q̄ sit excusat⁹. Dicit etiā p̄di
ctus Duran. q̄ si ex ignorantia
crassa et supina aliquod retinuit
mortale: quia noluit cogitare de
suis pctis tenet totū iterare. sec⁹
si ex ignorātia probabili: q̄ tunc
solū illud q̄ dimisit. ¶ Scōs est
s̄z Tho. et Pe. q̄ nō iplēnit p̄niam
seu satisfactionē intunctā p̄ mor
talib⁹ ex cōtēptu vel ex negligē
tia et est oblit⁹ eius. Si em̄ eius
recordare adhuc posset p̄ficere:
et tūc p̄ficiēdo iterare nō tenet: et
p̄cipue q̄ nō est sibi p̄fixus ter
min⁹ quē nō possit trāsgredī: q̄
uis sibi sit declaratū in quo ip̄az
debeat facere vt̄ in alio tpe ip̄az
supplere. Eoip̄o aut̄ q̄ facit, sibi
p̄positū nō iplēdi p̄niam sibi in
iunctā p̄ mortalib⁹ ex negligētia
vel p̄tēptu peccat mortali q̄ te
net ad illā sub p̄cepto. Sec⁹ ho
est de p̄niam intuncta p̄ venialib⁹
ad quā nō tenet de necessitate s̄z
Tho. Idē si p̄niam intunctam p̄
mortalib⁹ dimitteret ex impossibi
litate: puta ex infirmitate et hmōl.
Posset tū p̄niam iniuncta ab yno cō

fessore mutari ab alio cui cōfitef̄
ret etiā sine audientia pctōp̄ illoz
p̄ q̄b⁹ erat ip̄osita. s̄m Pet. de pa
lu. de hoc vide in p̄sa. sum. titu.
xliij. c. xvij. §. fi. ¶ Tern⁹ casus
s̄m Pe. Tho. Ray. et Hosti. est ex
pte cōfessoris videlz q̄ notabiliter
ter est ignorans sacerdos. ita q̄
nescit discernere inter mortale et
veniale de cōibus pctis et p̄cipue
cū penitēs hz casus intricatos et
difficiles. Cōcor. Duran. et ad
dit. et hoc nisi penitēs sit pertius
et instruat p̄fessorē. Cū aut̄ vadit
ad eū quē scit idiotū et ignorātez
tenet iterare. Hec durā. Q̄ vide
tur intelligēdum q̄ pōt habere
aliū sufficiēte. Nā si aliū habere
nō pōt et multo magis q̄ est in
periculo mortis: pōt et d̄z p̄fiteri
ei quē hz. Un̄ Augu. dicit de pe.
di. vj. c. cui aut̄. Qui vult p̄fiteri
vt̄ inueniat ḡfāz: sacerdotē q̄rat
scitēte soluere et ligare. ¶ Quart⁹
casus est ex parte cōfessoris. Est
aut̄ ex impotētia ab soluendi s̄m
Pet. Tho. Ray. et Hostiē. q̄ pōt
esse dupl̄ s̄m Pet. de pal. et Du
ran. vel q̄ hz p̄tatem arctatā ab
soluēdi: q̄. s̄. ab aliquibus pctis
non pōt absoluerē: superiore re
seruāte sibi illos: et tamē ab illis
de facto absoluit. Et cōfessus s̄m
cum ei hoc cōstat tenetur iterū
cōfiteri: nō quidem oīa s̄m Pet.
de pal. sed illa tm̄ de quibus nō
potuit absoluerē. Aut hoc est q̄
nullā habuit potestatem: et hoc
quia nō erat sacerdos: q̄uis re
putaret: vel q̄ nō subditus: vel
q̄ intrusus: aut q̄ excoīcat⁹ et

Secda pars tractatus primi.

suspensus ab officio hmoi & abso-
 lutus a tali cu illi hoc pstat: tene-
 tur iteru cofiteri: qz reat non est
 absolutus: qz pnt ignozantia facit ex-
 cuset eu in cospetu dei: ac si eet
 absolutus: du nescit fm Tho. in
 quolibet. f. q. ix. ar. iij. Sz pet. de
 pal. in. iij. di. xvij. q. vi. sic distin-
 guit & notabiliter. Qd aut impe-
 dimetu qd hz absolones est iuris
 diuini vel humani: si iuris diuini
 vtz qz no fuit baptizatus talis
 vel no ordinatus: & in hoc casu ab-
 solutus a tali tenet iteru confiteri
 hoc scito nec papa posset de con-
 trario dispesare. Si ho impedi-
 metu est iuris huiani. puta qz su-
 spensus est vt excocatus & hmoi:
 tuc impedimetu aut est notoriu
 aut occultu. Si notoriu puta qz
 manifeste vel publice hberavit
 clericu ppter qd est excocatus
 notorie: aut manifeste intrusus.
 f. ppter coessionem seculariu posi-
 tus in ecclia curata: & no p cano-
 nicam coessionem: ppter qd utalu
 no hz nec pntem sup parochia-
 nos illius ecclesie: talis cofessus
 isti tenet iteru cofiteri: hoc scito.
 Si ho impedimetu est occultum
 tuc aut cofitens scit illud impedi-
 mentu aut nescit. Si scit cofiten-
 do illi tenet iteru cofiteri: & pec-
 cat mortale cocando illi in diuini-
 tis. Sz si nescit impedimetu qd
 etiā aliis occultu est: & hoc igno-
 rantia facti puta percusserat cle-
 ricu nullo videte: tuc no tenet ire-
 rare. Argumetu ad hoc de scien-
 tia ferui qui liber putat publice
 que rata est. Sed si hoc nesciret

ignozantia iuris: puta qz scit illu
 percussisse clericu: sed credit
 nihilominus ipm posse audire co-
 fessiones: no excusat ppter hoc
 quin teneat iterare cofessionem
 fm Pet. de pa. ¶ Quintus casus
 in quo quis tenet iterare cofes-
 sionem fm Pet. de palu. vbi. s.
 est impedimentu ex pte pntis
 scitu vel oblitu vel ignozatu pro-
 babiliter: puta qz erat excocatus
 maiori vel minori excocatoe lz
 nesciret: & chz postea sciuit tenet
 iterato pnter sic absolutus qz liga-
 tus excocatoe absolui n potuit
 a pctat pbabilis ignozantia pter-
 uat a culpa & a pena irregulari-
 tatis: sz no facit eu no esse excoc-
 catu: ppter qd si tuc eligeret vel
 sibi bhficiu pferret: ignozantia no
 faceret qd sibi aliqz ius acquire-
 ret. c. aplice. extra de cle. excoc. mi-
 in glo. Est aut minus capax sa-
 crametoz a quoz pncipatide vt
 recte excludit qz quoruqzqz alio-
 ru: & ideo absolutio nulla. ¶ Et
 dicit idē pe. q in hoc casu etiam
 in alijs in quibz qd tenet iterare
 cofessionem: si cofiteret eidem: non
 oporteret iterare pctā explicite:
 sed solu implicite: dicēdo peccat
 ut in illis q als vobis diri: sicut
 si nulla fuisset absolutio b facto.
 Dilata enim absolutio per mul-
 tos dies fieri potestā si ipse obli-
 tus fuerit: dum tamē penitentia
 ei prius innotuerit: quia si non
 taxasset penitentiam: tunc oportet
 ad memoriam reducere vt
 moderaretur iuste: ppter quod
 remittens ad episcopum si non

absoluat dicitur penitentiario innotescere quod post reditum absoluitur in iungit dicens factas quod tibi dixi quod ligare non dicitur absolveret: ita et in proposito. Hec per. di. xvij. q. v. ar. ij. Sicut etiam dicitur quod penitentia non requirit tantam continuitatem agende per dicitur sicut alia sacra. Sed in una die potest fieri per confessionis: et in alia die altera: vel in una die confessio audiri: et in alia impediri absolutio et iungit per peccatorum. ¶ Tertius casus est quando quis facit confessionem in mortali sine proposito abstinendi. Sed quod iste casus habet varias opiniones et est factis difficilis declarabitur in sequenti. ¶ An valeat confessio ab in contrito facta ut eam iterare non oporteat. §. v.

Non ex conditionibus confessionis est: quod sit lachrymabilis. i. cum dolore seu displicentia de peccatis saltem habet rationem. ¶ An queratur de confessione facta a non contrito quod si non dolet sufficere. ut non proponit se abstinere a peccatis valeat iterum quod non teneatur eam iterare? Et respondet per. de pa. in. iij. di. xvij. q. vij. quod ad hanc questionem est triplex modus dicendi. Primus est: quod non valeat ad remissionem culpe nec penitentiam nec recedere fictione: unde et tunc teneatur iterare: et hec est opt. Bos. in quolibet. Ray. et Host. in su. Bona. in. iij. Durā. Ro. Holkor. et Vin. in speculo histo. Scdus modus dicendi est quod talis confessio valeat ad remissionem culpe: quoniam in

penitens confitetur et absoluit: sed tunc non recipiat fructum confessionis. tunc recedere fictione recipiet sicut dicitur de baptismo. Et ratio huius opinionis forte est: quod sicut in baptismo imprimitur character ad quem recedente fictione sequitur gratia: ita in penitentia imprimitur quodammodo ornatus: ad quem recedere fictione sequitur gratia. Et hec est opt. per. Tho. Richar. in. iij. di. xvij. Joā. et Ber. in glo. videtur etiam esse Gratia. de pen. dist. j. c. mensura. in. §. seq. dicit enim quod non est necesse quod peccata que semel sacerdoti confessi sumus eadem de novo confiteamur. Est et tertius modus dicendi concordans ambo. Aut enim talis non habet intentionem confitendi sacramentaliter et absolventi: sed deinde intendit habet intentionem confitendi. In primo casu non liberatur a precepto divino de confessione: quod sine intentione non potest suscipi essentia sacramenti quod consistit in verum teneatur iterum confiteri. Si autem intendit tunc distinguendum est quod intendens implere preceptum et suscipere verum sacramentum quod ecclesia confert aut nullam habet penitentiam de suo peccato aut aliquam. Si nullam tunc potest sacramentum non suscipi: quod peccata huiusmodi sacramenti essentialis que consistit in actu susipientis: est actus interior: unde sine eo non est: sicut non esset matrimonium si quis intendere verum sacramentum suscipere: non in consentire nisi in carnalem copulam et ad tempus. Sed si aliquam habet penitentiam de peccatis suis: tunc iterum distinguendum est: quod aut tales habet

pniam q̄ sufficit cum sacro : puta
atritus accedit ad confessionem
ex quo fit ibi p̄tritus v̄i clauis v̄i
fugat fictio: & sic nō h̄z dubiū: qz
& sacm suscepit & effect. ū ei⁹ : scz
remissionē pctōz: v̄i non tenetur
iterare: & s̄l̄r immo forit⁹ si acce-
dit cōtritus. Si s̄o habet salem
pniam qz nō sufficiat cū sacro ad
grām: qz nec etiā atritus accedit
tunc est vera opi. Tho. s. q̄ rece-
dente fictōe: tūc incipit valere cō-
fessio: & nō tenet p̄fiteri nisi fictio
nē suā. puta si habuit quēdā dolo-
rem imperfectū: sed qz nō sufficien-
ter discussisset p̄sciētā suā : puta
bat aut̄ discussisse p̄ctum suffice-
bat vel si dolebat de pctō p̄terit-
to nō pponens cauere in futuro:
aut econuerso vel dolor non erat
maxim⁹ sicut debebat. ipse tñ s̄m
cōscientiā suā nō erat fict⁹: s̄z s̄m
p̄ritatē esset: & sic nihil celauit qd̄
crederet mortale: & per p̄sequens
s̄m sibi iudicis cōcurrerāt oia q̄
erant necessaria. postea aut̄ certū
fictus de errore sue cōsciētie: pe-
nitet de illo defectu. ¶ Pōt̄ igit̄
opin. Tho. multis modis salua-
ri. Uno mō loquendo de eo qui fi-
ctus est priuatiue nō positue: qz
scz h̄z dolorē s̄z ita imperfectū qz
nec cū sacro actu suscepto sufficit
ad cōtritionē: nihilomin⁹ tñ h̄c
imfectionē q̄ est fictio: nō cōfite-
tur qz credit esse sufficienter dis-
positus: & sic non scienter celat
pctm̄ qd̄ fuit in hoc: qz scz nō exa-
minauit conscientiā suā sicut de-
buit: & sic qz erat error iuris diu-
ini: nō tollit fictionē respectu vlti-

mi effectus sacramētī : qz impro-
babilis: v̄i non excusat: sed tñ eo
ipso quo error tollit fictionem: q̄
excludit essentiā sacramētī: vnde
vex sacm̄ fuit: tali ergo q̄ vex sa-
cramētū suscipit ordinat⁹ impri-
mit: sed grā non dat: s̄z postea qñ
redit ad cor: & recollit se non bene
fecisse debitū sūū: & ex negligē-
tia sua aliq̄ oblitū tūc incipit va-
lere confessio: & non tenet p̄fiteri
illa q̄ p̄t⁹ p̄fessus fuit sicut fictus
qz nō fuit dimidiata ex intētionē
sed solū illā fictionē tenet iterum
cōfiteri. Si aut̄ fuisset fictio possi-
tina: qz scz non dolet: & sciēt̄ ce-
lat: fuisset cōfessio nulla: vel si cō-
fessus fuisset: nō debuisset sibi da-
ri absolutio: s̄z si data ei fuit du-
biū est vtrū ornatus sit impius:
in quo casu Tho. nō pōt̄ intelligi
¶ S̄do mō pōt̄ intelligi opi. tho.
qñ est positina fictio p̄tū ad hoc
qz nō dolet: nec proponit abstinē-
re: tūc ista fictio non occurrit sibi
vt̄ confitenda: nec actu cogitant
qz teneat eā cōfiteri: tūc est sic
cut de pctō qd̄ occurrit quidē: sed
non credit qz sit pctm̄: aut qz sit
mortale: & de necessitate cōfiteđū
perinde est ac si fuisset oblit⁹ p̄ ne-
gligentiā nec fecisset debitū suū
de scrutādo p̄sciētā suā: in q̄ casu
sū solū illud p̄fiteđū est: & est ve-
rū sacm̄: s̄z sic hic ignorātia iuris
diuini: ibi facti: & hoc mō pōt̄ su-
stineri dictū Tho. in. iij. di. xx.
q. ij. ar. ij. in solu. vlti. ar. vbi di-
cit qz ignorantia iuris diuini nō
excusat a fictione: & sic talē vocat
fictus. ¶ Tertio mō pōt̄ sustineri

opi. Tho. loquendo de illo qui cōfiteē eidez cui pri^o: et tunc non oportet iterare cōfessionē primā factā ei: licet fictā etiā si ipse sacerdos nō recolerēt peccata pri^o sibi dicta: qz nec qñ cōfessio integra est opz qz recolat actu apripio vsqz ad finē et marie qz hoc sufficit scz absolvere ab oib^o et in iūgere pñiaz p fictione. et p alijs qz faciat pñiaz sibi inisictā. Tres paplo post dicit idē pe. de pal. qz cū cōfiteēs exprimit fictionē suā puta dicit se nō posse: vel nō. vel le pponere abstinere in futuruz quē absoluit sacerdos qñuis nullo mō debeat absolvere. Als peccaret abntēs clari: nec valeret si bi tunc illa absolutio: tñ ex quo intēdit absolvere: et sacm veruz conferre videtur qz conferat: et si tñc non habet effectū ppter illi^o indispositionē: habebit tñ postea qñ pteret v^o ex expectatiōe v^o dispositione ornaru manēte. Et si dicat qz qñis sit ibi forma: nō tñ materia: ergo nō est sacm: materia em̄ est peccator cōtrit^o. Dicendū qz qñ sibi sua fictio nō occurrat vt cōfiteāda: tñc non est cōfessio dimidiata: et qñ suam dicit fictionē cum alijs pctis est cōfessio integra: et sic materia perfecta cui materia pōt impuimi forma. Qd si fiat verum sacm erit qñis fieri nō debeat: sicut sacerdos habens hostiam sup altere pollutū: nō deberet quidē celebrare. si tñ celebrādo verba pferret. eucharistiā vera esset. Peccator em̄ est materia scz immunda

nisi sit saltē attritus. vel cōfessio attritione est materia immūda. hec pet. de pa. i. iij. dif. xvij. et xvij. ar. ij. et iij.

¶ De attritione et contritione.

Et quia dictū est de contritione et attritione quō peccatens super ipsis debeat instrui a cōfessore: ideo de ea clarius dicendū est. Nota ergo secundū Tho. in. iij. dif. xvij. qz differentia est inter attritionem et cōtritionem. Nam attritio importat quādam displicētiam de peccatis sed imperfectā: vñ attritū id est aliquomodo tritū: sed cōtritio importat imperfectam displicētiam de peccatis vñ cōtritū. i. simul totū tritum et in puluerē redactū. ¶ Est autē contritio scbz pe. in. iij. dif. xvij. dolor voluntarie assumpt^o p peccatis cū pposito confitendi et satisfaciēdi. Et scbz eūdē ea. dif. opz qz cōtritio habeat de oī peccato mortali: et rō est: qz in oī peccato mortali est actualis auersio voluntatis a deo. Et qz: Quia contrarijs curant: ideo opz qz in omni remissione peccōz sit actualis puerisio ad deum et auersio a peccō: et hoc dicit cōtritio. De peccatis autē oblitis sufficit contritio generalis cū conatu ad recordādū et dolendū. Dolere etiā debet de oblivione peccatorū: qz contingit ex negligentia. Si autē qñratur si specialis pñitio de quolibet peccato requiratur vel sufficiat vna gñalis p oibus: sic rñdet Tho. in. iij. dif. xvij. qz qñtū ad pñitiū pñitio. s. ca. 3. qz de peccatis

suis cogitās dolet: et si nō dolore
 contritionis saltē dolore attritiōis
 opz q̄ sit spūalis dolor de pctis
 q̄ q̄s h̄z in mēmorā: sed q̄tū ad
 terminū q̄ est dolor iaz grā infor
 mar. Sufficit q̄ sit vna cōis p̄tri
 tio de oibus: tūc em̄ motus ille
 agit h̄rute oīm dispositionū p̄ce
 dentiū. Et q̄: nemo scit vrrū ha
 beat grām q̄ requirit ad cōtritiō
 nē ideo nemo pōt esse certus de
 sua p̄tritione: nec p̄ p̄ns de remis
 sione: Et dicit Richa. in. iij. dist.
 xvij. q̄ si p̄sitens in pctō mortali
 est attrit⁹ d̄ suo pctō: vt p̄babilr
 possit p̄sumere se esse dispositū:
 non peccat absolutiōnē recipiē
 do: imo frequēter h̄rute clauis p̄
 susceptionē absolutiōis forma
 tur sua attritio et sit p̄tritio. ¶ Itē
 nota q̄ duplex est p̄tritionis do
 lor: s̄z Tho. et pe. in. iij. dist. xvij.
 s. intellectualis q̄ est q̄dā p̄fecta
 detestatio pcti scōz rationē. et do
 lor: sensibilis: q̄ est dolor excitat⁹
 in pte sēsitua cū alteratiōe et af
 flictiōe corpis. Primus dolor re
 quirir de necessitate ad remissio
 nē pcti. et ille etiā sol⁹ ē sufficiēs:
 q̄ sicut pctm̄ mortale sufficiēter
 cōmittit p̄ solū actum volūtatis
 et p̄ cōplacētā deliberatā rōnis
 ita sufficiēter destrui potest p̄ de
 testationē volūtatis: et displicen
 tiā rōnis: et hoc est etiā in p̄tate
 n̄ra p̄supposita grā. scōz dolor:
 idest sensibilis: etiā valet ad re
 missionē pcti: s̄z nō est necessari⁹
 sed de p̄fectiōe p̄tritiōis: nec est
 in p̄tate n̄ra ēt p̄supposita grā
 Idē dolor intellectualis nō pōt

esse nimius: sicut nec charitas a
 q̄ p̄cedit pōt esse nimia: s̄z sensibi
 lis pōt esse nimius: et ideo opz
 q̄ sumat p̄ro mensura debita ad
 cōservationē subiecti: sicut ex le
 iunijs et alijs corpis afflictionib⁹
 Itē no. scōm Tho. in. iij. di. xvij.
 q̄ h̄a p̄trictio semp̄ d̄z remanere
 in habitu. i. q̄ semp̄ d̄z h̄re istam
 dispositionem: q̄ q̄n recordat̄ de
 pctis cōmissis habeat displicen
 tiā saltē scōm rōnē. Itē scōm pe.
 in. iij. dist. xvij. dolor maior̄ intel
 lectualis d̄z esse de maiori pctō:
 habitualiter nō actualiter si p̄si
 derent̄ pctā in cōi inq̄atū sunt
 offensa dei. s̄z etiā in spālī dolor
 d̄z esse maior̄ de maiori peccato
 q̄ maiorē rōnē doloris h̄z mai⁹
 pctm̄. Dolor h̄o sensibilis cōue
 niēs etiā est: vt sit maior̄ de ma
 iori: q̄uis non sit de necessitate.
 Itē scōz Tho. in. quol. ij. q. i. ar. j.
 idē pe. de pal. in. iij. di. xvij. j. ar.
 vi. et Inno. Cōtrit⁹ d̄z magis di
 ligere deū q̄ seip̄z. culpa aut̄ ē h̄
 deū. Penāno ē p̄tra seip̄m. Itē d̄z
 p̄trit⁹ diligere pot⁹ omnē penā
 sustinere: q̄ deū offendere: descē
 dere aut̄ ad h̄ac penā v̄l ad aliā
 nō tenet: immo faceret fatne de
 scēdēdo ad ista particularia vel
 aliū sup̄ hoc sollicitādo.

¶ Serdecim cōditiōes que req̄
 rūtur in omni bona cōfessione.

Onit autem Tho. in
 iij. dist. xvij. q̄. vlti.
 artic. ij. q. iij. ad. iij.
 q̄ confessio bona d̄z
 habere serdecim con
 ditiones: que his cōtinētur verē

fibus. Sit simplex: humilis con-
 fessio: pura: fidelis: atq; frequē
 nuda: discreta libens: verecūda
 Integra: secreta: lachrymabilis
 accelerata: fortis: et accusans: et
 sit parere parata. Sit simplex:
 idest non recitet in confessione:
 nisi id quod pertinet ad declara-
 tionem sui peccati: et etiam quā-
 titatez et nō alie historie misceā-
 tur. Sit humilis: vt se miserum
 ac peccatorem cognoscat sine fi-
 ctione. Pura. idest recta inten-
 tione: non vt reputetur bonus:
 vel laudetur ab hominibus. Fi-
 delis: idest vera et sine vlla falsi-
 tate: vt non dicat que non fecit:
 vel etiaz habeat fidem de remis-
 sione peccatorū suorū: si vere ipz
 peniter. Atq; frequē. idest sepe
 cōfiteat. istud tñ est de bene esse
 cōfessionis: et non de necessitate.
 Nuda: vt se3 non inuoluat ob-
 scuritatē verborū sed dicat vba:
 vt intelligat per tñ suū: cū circum-
 stantijs saltē necessarijs. Discre-
 ta vt maiora cū maiori pōderosi-
 tate dicat: vel nō plura simul: s3
 distincte loquēdo et dicendo nu-
 merū: si fieri vel scire pōt. vt etiā
 vt discreto et sufficiēti: ac perito
 confessori confiteat peccata sua
 Libens: idest voluntaria: non
 coacta timore verborū: vt pueri
 vel timore penarū temporalium
 vel infernalium principaliter: ve-
 recūda: vt erubescat et nō se ia-
 cter: vel mente glorie ppter se-
 culi vanitatem aliquam: et preci-
 pue ibi confundatus in ratione
 respectu diuine maiestatis offē-

se. Integra: vt nihil retineat de
 his que cōmisit: scipue de mora-
 talibus. Secreta: vt non publi-
 ce: s3 occulte sacerdoti dicat pec-
 cata sua q̄ en3 possit absoluerē.
 Lachrymabilis: vt doleat de pec-
 catis commissis et deestetur ea
 saltem intellectu rationis. Ac-
 celerata: vt ip̄ citius post com-
 misso peccato cōfiteatur: hoc ta-
 men est de bene esse. Fortis: vt
 nihil dimittat p̄e verecūdia.
 Et accusans: idest accusans se et
 non alios: nec in confessione se
 excuset et alios inculpet. Et sit
 parere parata. idest adimplere
 penitentiam sibi iniūctam et fa-
 cere ea que habet necessario fa-
 cere: vt aliena restituere si habz
 et huiusmodi.

¶ Explicit sc̄ba pars: que est de
 sciētia q̄ requirit̄ in confessore.

¶ Incipit tertia pars de bonita-
 te confessoris. et habet. x. §.

Et primo qualem ip̄m oporteat
 esse in exercitio talis officij. §. i.

Bonitate confesso-
 ris in se et i exercitio
 talis officij: dicit Au-
 gu. de penitē. distin.
 vi. capitu. qui vult
 confiteri. sacerdos ante quem
 statuitur omnis langor: in nul-
 lo illorum sit iudicandus: que
 in alio iudicare est promptus.
 Iudicans enim alium qui est iu-
 dicandus: condemnat seipsum.
 Cognoscat igitur se: et purget
 in se quod videt alios sibi offer-
 re. Curet vt. a se proiciat quic-
 quid in alio damnosus reperit.

Aduertat quidē qđ dī. Qui sine peccato est vřm ꝛc. iō em liberauit peccatricē q; non erat qđ pñceret lapidē. Quo lapidaret qđ se lapidandū cognosceret. Nullus em erat sine peccato: in qđ intelligat oēs fuisse reos. Nā ventalia peccata semp remittebāt p cerimonias. Si qđ ḡ peccatū in eis erat: criminale erat. Deteriores ergo in hoc sunt sacerdotes: se prius non edificātes illi qđ dñs obseruabāt insidijs hec Aug. Scđs ei Tho. in. iij. ꝛ Alb. audiēs p̄fessionem cū cōscia mortalis peccati: mortaliter peccat. Tū effectū sacri p̄ferr: cū sacro: si nō est precisus vel suspensus q̄tūcūq; alias malus. vñ aug. j. q. j. c. dictū. Dictus est a domino in numeris ad Barō. Vos ponite nomen meū super filios israel: ꝛ ego dominus benedicā eis: vt grām traditam p ministrum ordinati trāsfundat hominibus: nec voluntas sacerdotis prodesse vel obesse possit: s; meritū bñdictionē poscentis. Quia autē dī: ea. q. remissionem. Remissionē peccatorum nō dāt anari: et si milia intelligit s̄m gl. vř simpliciter de precisia: vel si intelligatur de tolerantis: tales nō dāt ex merito vite. i. nō sūt digni dare.

¶ Duo que dī habere cōfessor.

Debet autē p̄fessor precipue habere duo. s. timorem vñ fiat circūspectus: ꝛ zelum altarum vñ sit sollicitus circa ea que necessaria sūt.

¶ Quantum ad primum: consi-

derare debet qđ ipse est vt mare eneum in templo dñi: vbi lauabāt sacerdotes ꝛ leuite aialia offerenda in sacrificium: vñ ex imundicijs a quibus illa abluebantur: efficiebatur immundus. Vñ Greg. in pastorali dicit qđ fit plerūq; vř animus pastoris audita tētatōe omis ꝛ ipse tētet ꝛ iō cum timore ꝛ tremore dī poni ꝛ nō se ingerere: ꝛ cū lenitate ꝛ cū risib⁹ ibi stare. Vñ i figurā Moy ses. vt dicit Exo. xxxvij. Fecit labiū enē de speculis mulierū: in quo lauarent sacerdotes sancta sanctorū ingressuri. et significat scripturā vbi sunt exēpla sanctorū altarū: ad quam decet sepe inspiciere ad vidēdū maculas suas ꝛ ad intelligendum insidias diaboli. Unde subdit Grego. vbi. s. hec nequaquā sunt timenda pastori: q; deo p̄fante cuncta subtiliter. tanto facilius liberat qđ a sua: quantomagis tentationē fatigatur aliena. **¶** Quantum vero ad zelus: dicit Grego. qđ nullum sacrificium ita deo acceptū est: vt zelus animarum. Et fructū h̄mōi oñdit Jac. c. v. vbi post promulgationem cōfessionis dicit. Qui cōverti fecerit peccatorē ab errore vie sue: saluabit animā eius a morte: ꝛ charitas operit multitudinem peccatorū. Nō autē minus trahuntur ad deum per confessionem anime quādo diligenter fit qđ per predicationem moderno tpe: vt experiētis docet. Debet ergo non tardare qui vocatur ad huiusmodi.

Quo se habere debeat p̄fessor
erga penitentem. §. ij.

Dicit August. de peni. di.
vi. c. j. post mediū. diligēs
inđstitor: subtilis: inuesti-
gator: sapiēter ⁊ quasi astute iter
roget a pctōre q̄ forsītā ignozat:
vel p̄e verecūdia velit occultare
Cognitio aut̄ cris varietates ei⁹
inuestigare nō dubitet ⁊ locuz ⁊
t̄ps ⁊c. q̄bna cognitio adsit beni-
tol⁹ parat⁹ erigere: ⁊ secū onus
portare. Habeat dulcedinem in
affectione: pietatem in alterius
crimine: discretionem in varieta-
te. Adinnet cofitentem orando ⁊
alia p̄o eo bona faciendo. Sem-
per innet leniendo: consolando:
spem p̄mittendo: ⁊ cum op⁹ fue-
rit etiam in crepādo. Doleat lo-
quendo: instruat operando: sit p̄-
ticeps laboris: si vult esse parti-
ceps gaudij doceat perseveran-
tiam. hec August. ¶ Et his ver-
bis Aug. patet q̄ non sufficit au-
dire qui sibi dicūtur a peccato-
re ⁊ ipsum non interrogare: nisi
esset p̄sona in his bene perita: et
consciētata: q̄ sufficienter scit di-
cere q̄ op̄z. S3 cū persone cōiter
sint grosse in istis: etiam ille que
sunt in alijs negocijs mundi vel
sciētia acuti: nō permittēdū ē di-
cere vnicuiq; id quod vult. et eo
ordine quo vult. ⁊ de pctis q̄ per
se sufficiēter dicit: nō est iterū in-
terrogāndus: ne moleste eum in
quo nō op̄z: S3 si aliq̄ nō bene
intellerisset: precipue de mortali-
bus: faciat sibi iterum. declarare
vt meli⁹ intelligat. De his nō q̄

nō plene dixit: puta q̄ non dicit
circūstātijs necessarias: vel nu-
merum interroga eum vt plene
dicat quantum est necessarium.
de illis vero peccatis que nō di-
xit: nec scit p̄se dicere iteroga est
¶ Quo ordine fieri debeāt inter-
rogationes: ⁊ de quibus.

Ray. et Host. in sū. di.
cūt q̄ interrogatiōes
fieri debēt de septē
vitijs capitalibus ⁊
eorz sp̄b⁹ ⁊ filiab⁹:
de q̄b⁹ habes. j. dif-
fuse in. ij. pte interrogatorij ⁊ in
scōa pte sūme p̄ totū. nō tñ est in-
terrogāndū de oib⁹ s3 pl⁹ ⁊ min⁹
s̄m p̄ditionē p̄sonarū: Sicut asit
qui p̄fitef non h3 necesse tenere
magis vnū ordinē q̄ aliū dicēdo
pctā snā: ita p̄fessor in interrogādo
tñ ad meli⁹ memorie p̄mendā-
dū: de q̄bus d3 interrogare: ⁊ de
q̄b⁹ iā interrogant ne amplius
habeat triplicare cōgruū est: te-
nere aliquē ordinē: Et si placet
interroget de decem p̄ceptis: q̄
cōtinent in istis versib⁹. ¶ Unū
cole deū: nec iures vana per ip̄m
Sabbata sanctifices: habes in
honore parētes. Nō occisor eris
fur: mechus: testis iniqu⁹. Non
ylli nuptā: nec rē cupies alienā.
de declarationē horū habes infra.
Post vero interrogatiōē sup̄de-
cem p̄ceptis: conueniens erit
interrogare sup̄ septē vitija capi-
talibus que in hoc versu continē-
tur. Ut tibi sit vita semp saligta
vita. In ista dictione. Saligta
sunt septez litere a quibus inci-

piſit nota ſeptē capitaliū vitiōz
 Per S. hō intelligit ſupbia ſub
 qua pphendit vana glia. Per a
 anaricia. Per l: ſetida luxuria.
 Per. i inuidia. Per g: gula. Per i:
 ira. Per a: accidia. S3 anōs inter
 roget de pctis: pñ q̄rat de excōi
 catiōe maiori. Et ſi inuenit eum
 aliq̄ ſnia irriteritū: ſi habeat auto
 ritatē ſup hoc abſoluat prius. Si
 vero non h3 autoritatē remittat
 ad eum qui poteſt eū abſoluere.
 ¶ In interrogacionibus ſiendis
 tria debent obſeruari.

Ho. in. iij. di. xix. in fi.
 dicit q̄ confessor tria
 dz obſeruare in inter
 rogacionib⁹ ſiendis.

¶ Primus eſt q̄ nō in
 terroget omnes de oibus ſed in
 terrogetur perſone de pctis que
 conſueuerunt reperiri in homi
 nibus illius pditionis ⁊ ſtatis:
 vt ſtipendiarij de rapinis ⁊ incē
 dīs. Clerici de ſimoniā et horis
 omiſſis. Adoleſcētes de luxurijs
 ⁊ h̄mōi: Unde a principio conſeſ
 ſionis de cens eſt interrogare cō
 ſitentem de cōditione ſua de ex
 ercicio ⁊ ſtatu. an clericus: an lai
 cus: an ſolatus: vel coniugatus
 ⁊ huiusmodi: vt prudentius inde
 poſſit formare interrogaciones:
 ⁊ quantum eſt tempous q̄ fece
 rit vltimam cōfeſſionem ⁊ ſi fece
 rit pñiam ſibi imitantam: et vtrū
 in ſtatu gratie vel peccati morta
 lis. ¶ Scdm quod debet obſer
 uare confessor eſt vt interrogen
 tur ipſi peccatores a remotis de
 peccatis: ⁊ in genere nō: i vltima

ſpecie ⁊ modo peccati ſubito. vt
 ſi neciebat tale peccati pmittere
 re illud addiſcat: ⁊ ſi ducatur in
 tētationē. Verbi gr̄a. Si fateſ ſe
 pmiſſiſſe vitū luxurie: nō ſtati in
 terroget pſellor ſi ſeipm ſuis ma
 nib⁹ polluit h̄mōi ſ3 ita paulatī
 interroget de mō ⁊ circūſtantijs
 talis pcti cōmiſſi: ⁊ h̄mōi. ¶ Ter
 tium eſt: q̄ in peccatis carnalib⁹
 non deſcendatur nimis ad parti
 culares circūſtancias nō necella
 rias: quia hoc eſt ſeipm in tenta
 tionem inducere: ⁊ ad inuentio
 nem peccatorum docere eos qui
 ignorant: ⁊ aliquando poſtea ra
 lia referuntur in plateis in de
 riſum et ſcandalum ſacerdotum
 Verbi gratia Si vir fateſ ſe pol
 miſſiſſe mulierez extra vas debitū
 non vltius querant cōfeſſores
 in qua pte corporis ⁊ quomodo. iſ
 em̄ habent vltimā ſpecie pecca
 ti. Alias vero turpitudines quas
 miſeri homines inueniūt. ipſimet
 ſi volūt expm̄ar.

¶ De circūſtantijs peccator: ⁊
 bi ver⁹ eap: ⁊ q̄ circūſtatie ſunt
 in q̄ntuſtici ſpecie. S. iij.

Ed nota q̄ confessor
 nō ſolum dz interro
 gare de mortalibus:
 ſed etiam de circū
 ſtantijs que aggra
 uant vel alleuiant. Unde Inno.
 in. c. omnis. de pen. ⁊ re. dicit. ſit
 discretus ſacerdos ⁊ cauſus: vt
 more periti medici ſuperinfundat
 vinum et oleum vulneribus
 ſanciat: diligenter inquirens pec
 cata ⁊ eorum circūſtancias: que

bus diligēter et p̄ndēter inq̄sitis intelligat quale ei debeat p̄bere p̄siliū: et cuiusmodi remediū habeat adhibere: diuersis vtendo experimentis ad sanandū egrotū. Hec ibi. Ad illud faciat q̄d di. Aug. de circūstātijs pctōz. d. pe. di. v. c. cōsideret. Cōsideret qualitatem criminis: in loco in tempore: in p̄senerantia: in persone varietate: quali hoc fecerit intentione ipsius vitij multiplici executione. Ois ista varietas cōsideranda est et desenda. Volēdū est nō solū qz peccauit: sed qz se virtute et gratia priuauit. Voleat alioz vitam in sua fuisse corruptā. s. suo exēplo: et cōmodum q̄d dedisset proximo suo exēplo bono. Voleat de tristitia quam intulit bonis peccando: et de letitia quam eis nō adhibuit. Hec Aug. que omnia intellige s̄m q̄ declaratur hic. ¶ Illas aut circūstantias: q̄ trahunt pctm̄ in alteram speciem: opz necessario confiteri s̄m Tho. Alb. et alios docto. Alias em̄ circūstantias cōsideranduz sint peccata venialia perfectioris est virtutis: nō tñ est necessarium. Pe. de pal. in. iij. disti. xvj. q. iij. arti. i. dicit q̄ numerus circūstantiaz p̄prehendit hoc versu. Quis: quid: vbi: quibus: auxilijs: cur: quō: qñ. Ray. vero addit octauam. s. quotiens: et vbi in versu dicitur quibus auxilijs: ipse dicit per quos. Dicitur ergo q̄s pro varietate p̄sonaruz et status: etatis sapientie: et orāinis: et sic sunt grauissimū peccatum Ade: quia

quāto grad⁹ altior: tanto casus grauior: et ingratitude maior: q̄d vtz malū qz p̄hibitiū: vel ex ghe suo: vtz mortale vel veniale: an occultū vel manifestū: et q̄tū ad hanc conditionē graui⁹ fuit pctm̄ caym q̄ Ade. Quantitas em̄ generis homicidij grauior est pctō gule vel supbie. Vbi: qz in loco sacro graui⁹ peccat. Per quos: qz traxit alios ad peccandū: q̄d est propusū diaboli vel quos poluit mediatores ad malum p̄petrandū: qz pctōz illorū est particeps vel cū q̄bus: p̄ quibus: et contra quos. Quotiens nō solū quātuz ad consuetudinē. sed etiā quātū ad numerū: q̄ numerus refert ad actionē: non ad obiectū actionis Verbi gratia. Si homo in iniusta contrectatione accipiat saccum plenuz mille florenis: est tñ vnum furtū: si aut tres florenos accipiat diuersis t̄pibus et actibus successiue: erūt tria furtā. qz in t̄po actu est pctm̄ semp̄ essentialiter: et iō non potest eē vnū in pluribus actib⁹. Cur: an ex infirmitate: vel ignorātia: vel electione. vel quali intentione fecerit: qz peccata mortalia trahunt specie sine. Ideo hoc diligenter est explicandū. Qui em̄ furat vt mechetur: magis dicendus est mechus: q̄ fur. Tamē vnum peccatum est in vno actu: sed habens plures deformitates. Quomodo naturali modo vel innaturali qz semper est grauius in eodem genere scilicet agendo q̄ partēdo. Quādo si in sacro tempore p̄nta

diebus festinis: vel alio tpe: & de
persecutione in peccato.

¶ Circūstantie pctōz cōfiteude
sunt in quintuplici genere.

A declarationes huiusmodi. s. qñ circūstantie pctōz sunt confitende: sicut dicit Pet. de pal. in. iij. dist. xv. q. iij. Circūstantie sunt in quintuplici genere. ¶ Prime, sūtque nō alleniāt nec aggrauāt: sicut ille q nullā importāt cōuenientiā vel discōnientiā ad rōnez: nec ex se nec ex suppositione: vt furari cū manu dextera vel sinistra: & istas p̄fiteri est sup̄flū. ¶ Secūde sunt q alleniāt. s. q importāt cōuenientiā: vt facere malum ex bona intētiōe vel ignorātia: & istas cōfiteri est imp̄fectū: nisi timeret scādālū p̄fessorū. ¶ Tertie sunt que importāt discōnientiā ex suppositione: vt furari multū: et istas p̄fiteri est p̄fectū: qz aggrauāt pctm̄ nisi immineret periculū sui vel cōfessoris vel alterius tertij. Sed qz nō mutāt speciem nec aggrauāt in infinitū non est necessariū eas cōfiteri s̄m Tho. in. iij. dist. xvj. q. iij. ar. ij. ad. iij. q. Sed Pet. dicit q̄ q̄uis ista sit cōis opinio: tutior tñ est alia scz vt cōfiteat eas. s. cū notabiliter aggrauāt: vt furari centū: multo grani⁹ est q̄ furari vnū. ¶ Quar te sunt q̄ aggrauant & mutāt speciem: nō tñ in infinitū granant & mutant: vt qñ vtrūqz est veniale vel qñ primū est mortale: sc̄m veniale: vt in speciebus gula: qua

rū vna aduenit alteri: & sūt qñqz veniales: & quādoqz mortales: et istas confiteri. nō est necessariū. Nec illud est cōtra hoc qd dicit Tho. & cōmuniter alij scz q̄ que mutāt speciem necessario sunt confitēde: qz loquunt de illis q̄ sunt mortalia. Ratio autē quare nō est necessariū eas cōfiteri est ista qz circūstantia est p̄fitenda necessario: nō quia mutat speciem vt in veniali: s; quia mutat in infinitū vt in mortali. S; circūstantia nō mutans in infinitū: nō q̄ aggrauat in infinitū quia intendit penas & non extēdit. Ex tēsiō em̄ est infinita nec pōt crescere: sed intēsiō est infinita: & sepe pōt crescere. Nulla ergo talis q̄ nō mutat seu aggrauat in infinitū: est necessario cōfitenda. ¶ Quinte mutant & qñqz aggrauant in infinitū. vt qñ veniali actui: puta laute & studiose preparationi additur ebrietas vel notabilis anticipatio hore in ieiunio sine causa. ¶ Sed vtrū in religioso sit mortale qd alteri est veniale. Dicendum qd non: puta dicendo verbū ociosum: & huiusmodi: nisi speciem mutaret: qz nubere vel velle nubere: qd secularibus non est pctm̄: si hoc fiat causa plis generade: vel veniale propter voluntatē: est mortale religioso p̄fesso clerico vel ordinato: qz sacrilegium est: nō autem primi mor⁹ luxurie furci vel inuidie: qz null⁹ vouet se nō habiturū primos mor⁹ q̄ nō sunt in nostra p̄tate. Nec pe. de pal. vbi. s.

Circūstantie que trahūt pctm̄ ad aliud genus: sunt cōfitende.

Nota sc̄m Sctm̄ Thom̄. opusculo. xij. in quadam epistola: q̄ ille circūstētē dīcuntur trahere peccatuz ad aliud genus: & ideo de necessitate cōfitende: que habent specialem repugnantiam ad aliud quod preceptorum diuine legis sicut furtum simplex repugnat huic precepto, non furtuz facies. Si vero fiat furtum in loco sacro: circūstantia loci iam repugnantiam habet ad aliud preceptorū quod est de veneratione sacrorū. et sic additur noua species peccati: & sic de alijs.

Peccatū pmissuz de festo: trahitur ad circūstantiā aliā.

Sicut Nicolaus de lyra in expositione super Exo. quod pctm̄ mortale commissum die festo hz speciales repugnantiam ad preceptuz de sanctificatione festozuz & sabbaht: quia magis est opus seruale: opus peccati q̄ opus manuale. Opus aut̄ ceruale ibi phibet: et sic mortale vltra ppriā deformitatē sue materie: ex hoc q̄ cōmittitur die festo habet aliaz deformitatē ex ista circūstantia quaz opz p̄fiteri & in fine illius opusculi dicit idem sc̄s Tho. qd̄ illud qd̄ d̄: circūstantias nō trahētes pctm̄ ad aliud genus sine speciem nō esse de necessitate cōfitendas: non esse referenduz ad

numerū pctoz et eiusdē speciei: qz numerū tenetur p̄fiteri si pōt qz non est vnū sed multa: & hoc nota diligenter. **N**ota tertio qz cū cogitatio, cū deliberatione rationis in actuz peccati mortalis scz desiderandi illū actū agere etiā absq̄ opere sit pctm̄ mortale: ideo ad singulas pctoz species post peccata operis interroga etiā de peccatis cogitationū illius peccati tm̄: et de peccatis oris. Et cū op̄ alieni peccati: & deliberatio mētis ad illud agendum absq̄ opere est eiusdem speciei specialissime: scz differūt scz mains & min⁹: vel perfectū & imperfectuz: qz scz mains pctm̄ est in opere q̄ in sola cogitatione: adeo etiā de circūstantijs hmōi cogitationuz interrogandū est: puta si dicit penitēs se p̄sensisse cogitationib⁹ luxuriosis. qz pōt hoc esse multipliciter & in diuersis speciebus: ideo interroget de qualitate ipsarum cogitationū: vt ipse deliberatit tale pctm̄ cōmittere cū soluta: qz tūc fornicatio est: si ipse solutus est: aut euz cūingata qz tūc adulterium est. aut cū cōsanguinea qz tūc incestus est: & sic de alijs luxurie, speciebus & aliorū vitiorum.

Peccatum diuiditur in tria.

Dico aliquali declaratione predictozū nota qz dicit Tho. in. ij. qd̄. lxxij. art. viij. qd̄ pctm̄ diuidit̄ per hec tria. scilicet peccatū cordis: oris: & operis: nō sicut per diuersas species cōple

tas: sicut differunt specie bos: et leo: et capra sed sicut per diuersos gradus peccati sicut domus in sudamētū diuiditur in parietem et tectū sicut in species incompletas. Cōsummatio igitur peccati ē in ope. vñ peccati opis hz spēm cōpletā: sed prima inchoatio ei⁹ est q̄si fundatio in corde. Sc̄ds gradus eius est in ore: s̄m em̄ q̄ hō hz in mēte p̄orumpit facile ad manifestandū cōceptum cordis. Tertius gradus est in cōsummatione opis. P̄ter ergo q̄ hec tria p̄tinēt ad vnā p̄fectā peccati spēs: cū ab eodē motu p̄cedāt. Fracundus enim ex eo q̄ appetit vindi-ctas: primo turbat in corde: secūdo in v̄ba contumeliosa p̄orumpit: tertio procedit ad facta iniuriosa: vt p̄cussionē et huiusmodi et sic de alijs quibuslibet: vt de luxuria. Nec tñ sic intelligendū est peccatū cordis esse species incompletas quasi n̄ sint mortalia: immo qñ in eis est consensus delib̄eratus ad act⁹ quōd de se sunt peccata mortalia: tales cogitationes sunt peccata mortalia: et si nō ita graua sicut peccatū opis: vt dictū est. Et qñ sunt simili cogitatio cum locutione et ope vnus est peccatū: vt patet de luxuria et alijs peccatis. Qñ vero quodā tempore deliberat fornicari: et alio tempore diuerso et distantī fornicat sunt duo peccatū mortalia. De delectatione hō mortosa aliquid dicitur suo loco.

¶ Regule quinque cognoscendi peccatū mortale a veniali.

D cognoscendū verō qñ peccatū est mortale vel veniale: nota qñ q̄ regulas. ¶ Prima est qñ amor vel affectio ad aliquā creaturam: scilicet vel aliam: tantum crescit vel est tā magnus q̄ i eo p̄stituitur vlt̄ im⁹ finis. i. nec actu: nec habitu ordinat illā creaturā: aut ei⁹ dilectionē: aut etiā seipm̄ s̄z deū et vellet eū tali creatura cōtēdari et non curaret deū offendere: aut eius p̄cepta irāsgredi propter iam creaturaz: ita qd̄ ibi est aliqualis contēptus dei et si nō est formalis: tñ interpretatū⁹ et est fructio creature: q̄ p̄ponit creaturam deo. Unde cū aliquis vellet hic cū creatura semp̄ manere nō curando de eterna beatitudine: licet non sint semp̄ rudes de hoc interrogādi vel tētādi: tamē talis amor creature semp̄ est peccatū mortale. Qd̄ aut̄ aliquis diligit aliquā creaturā plusq̄ debet: s̄ p̄pter hoc nolle deū offendere: aut eo carere. nec eius amicitia perdere. talis amor creature nō semper est peccatū mortale.

¶ Sc̄da regula satis concordat cum p̄cedenti: sc̄z cū notabiliter p̄ dilectionem p̄ximi aliquid committitur: tunc est mortale peccatum. Quando vero non: tunc est veniale. Qñ vero aliquid fit contra dilectionē dei: potest attendi penes hoc quod repugnat charitati vel amicitie quaz debemus ad deum habere sup̄ omnia. Qñ autem aliquid fit cōtra dilectio

nem proximi: potest attendi penes ista precepta legis nature: scilicet quod tibi non vis fieri alteri ne facias: et quod tibi ratioabiliter ex debito vis fieri alteri facias. et potest etiam attendi penes scandaluz actiunz quod ego infero primo meo per mala exempla. Sed inquantuz importat aliqd contra dilectionem vel quantuz sit illud scandaluz: ad hoc quod sit mortale non precise determinatum est: quod in modico facere contra proximum non est mortale: aut in paruo scandalizare. Unde quilibet attendat ad seipsum quid sibi vellet fieri et quid sibi noller fieri: et per quod factum et non factum solueret inter se et amicum suuz amicitiam quam simul habent. ¶ Tertia regula quam omittuntur contra preceptum dei et ecclesie vel legis nature vel superioris: que precepta sunt de necessitate salutis: vel contra votum publicum vel privatum vel contra iuramentum licitum: et tunc est mortale peccatum: quam vero citra: tunc est non mortale. ¶ Quarta regula: cum aliquid fit vel cum committitur: vel omittitur contra conscientiam vere vel false dicentem aliqd peccatum mortale: vel contra conscientiam formidantem probabiliter vel dubitativam an aliqd peccatum mortale tunc semper est mortale: si conscientia non sit sufficienter instructa. ¶ Quinta regula est de actibus inuis manentibus. quando quidem huiusmodi solam cogitationem de aliquo quatuor tunc turpe vel malum absque complacentia seu delecta-

tione vel consensu: tunc nunquam est peccatum mortale vel nullum vel veniale. Quod non est consensus in actum quod esset peccatum mortale: tunc semper est peccatum mortale quod deus voluntatem pro facto acceptat. Quod autem cum cogitatione: aut complacentia est delectatio mortosa in aliquo turpi speciali in libidinoso: tunc est mortale secundum dictum Augustini. Esto quod non sit consensus in actum secundum hoc dicitur Augustinus. iudicium est de peccatis interioribus. ad quod etiam facit distinctio superposita de sensualitate et actione: et de peccatis prevenientibus et sequentibus deliberationem. Applicando igitur septem virtutes capitalia: que non sunt semper mortalia: sed sunt male radices in hoc ex quibus oriuntur septem venialia.

¶ Que debeat servare et scire confessor virtutes et necessaria in ipso exercitio confessionis. §. iij.

Ltra excoicationem in communis: sciat confessor si penitens incidisset in sententiam substitutionis synodalis. Sed de inuestigare de substitutionibus illi dieo cessis si quas haberet: vel etiam penitentie vel ligationis: ut melius possit penitentibus providere. ¶ Diligenter querat de numero peccatorum quod incidit in id vel illud: quod homines sepe transeunt illud leviter. Et de circumstantiis non necessariis: et de peccato quod alteri iam rite confessus est non querat cum non teneat: nisi in casu quo

tenet confessionē iterare. de q̄ ple-
ne supra in p̄cedenti. pte. §. iij. ⁊
nō solū de pctis opere perpetra-
tis. sed etiā de pctis cordis ⁊ de
numero eoz q̄ p̄sone parripen-
dunt interrogandū est. ¶ Et qz
§z Tho. ij. ij. q. lxxij. pctm̄ cogita-
tionis ⁊ operis in eadē materia
sunt vni⁹ ⁊ eiusdē speciei: §z diffe-
rūt s̄m magis ⁊ min⁹: qz. i. pctm̄
opis est grani⁹ pctō cordis: iō ē
interrogandū est de sp̄ ⁊ circūstā-
tū necessarijs pctōrum cordis.
Verbi gr̄a. Si dicit se in mēte so-
lū deliberasse mulierē cognosce-
re: interrogandū est vtrū solutaz
vel nuptam, virginem vel aliaz
⁊ q̄ die: ⁊ hoc qz ista faciunt illud
peccatū esse diuerse speciei. Et
si mulierē facias eā ex transuer-
so stare: nec in faciem eius aspi-
cias: qz facies eaz v̄tus ē v̄s
vt ait p̄pheta. Sed nec virū de-
cet frequenter aspicere in faciē:
ne eū erubescere facias vira q̄
opz. Uirosqz graues ⁊ sapientes
dulci⁹ ⁊ v̄banis oportet repre-
hēdere. Rusticos grossos ac idio-
tas duris: ne pctā sua parripē-
dāt ex leuitate sermōis. Stimu-
latores vero ex dolore et despera-
tione quātūcūqz peccata p̄missa
sint gr̄a: confortare ⁊ anima-
re expedit inducēdo exēpla Da-
uid: Mahdalene: Pau. p̄. latro-
nis ⁊ hmōi: induratos ⁊ se exen-
santes aggrauare pctā eoz ostē-
dendo eoz picula exēplo. Ade:
Sanlis: Inde ⁊ hmōi q̄ seipfos
desperauerunt. ¶ Nota. s̄m. xij.
liber in li. de of. or. q̄ illoz p̄fes-

siones pri⁹ sunt audiēde ⁊ libe-
ti⁹ q̄ magis indigere putant. v̄
qz raro venire solent: vel qz sunt
extranei: vel qz sunt i maiori sta-
tu: vel de quoz cōfessione spera-
tur maior v̄tilitas futura.
¶ Quō se habere debeat confes-
sor audiendo mulieres.

Dem dicit de audiē-
tibz mulieres. Cas-
ueant ne nisi in pu-
blico audiant: ⁊ nisi
ab aliquo videantur:
nec multū immoretur: nisi quā-
tum necessitas p̄fessionis requi-
rit. Et eis que nimis frequenter
confiteri volunt assignent certū
tempus: extra q̄d ipsas non au-
diant: nec alijs colloquijs se eis
exponāt: ⁊ semper duris verbis
⁊ rigidis vtantur circa illas po-
tius q̄ mollibus. hec ille. et hoc
est cōtra illos q̄ quotidie audiūt
mulierculas: ⁊ faciunt eis lōgas
predicationes. vñ amittūt mul-
tū tēporis ⁊ scandalū sequit̄ cō-
muniter in ipsis ⁊ in populis.
¶ Qualis ⁊ quanta debeat inlū-
gi satisfactio sen p̄nia a confesso-
re penitētibz: ⁊ qualiter se h̄re
debeat p̄nias iniungendo. §. v.

Ota q̄ pro quolibet
peccato mortali esset
regulariter septēnis
penitētia iniungenda
sen imponēda: vt ha-
beitur. xxij. q. j. ca. predicandū in
glo. ⁊. xxij. q. ij. ca. hoc ipsum. et
§. seq. quod seruabit̄ antiquit̄.
⁊ ista septennis p̄nia magis vel
minus aspera s̄m varietatē cri-

minū maiorū vel minorū ⁊ circū-
 stātiarū ⁊ cōpūctiōnes erat: qꝫ vt
 dicit ibi Hiero. apud deū nō tm̄
 valet tꝑismētura q̄ doloris: nec
 tm̄ abstinentia ciborū q̄ mortifi-
 catio criminū. de pe. di. i. c. mēsu-
 rā. Sꝫ hodie pnie oēs sunt arbi-
 trio ꝑfessoris taxāde: ꝑsideratis
 circūstātijs criminū ⁊ personarū
 ⁊ h̄mōi. eꝫ de pe. ⁊ re. c. de^o q. di-
 cit etiā Leo papa. xxvi. q. vii. ca.
 tꝑa. Tꝑa penitentijs tue mo-
 derationis arbitrio sunt consti-
 tuenda: prout cōuersorum alos
 prospereris esse deuotos. Ray.
 Guil. ⁊ Spectu. in suo repertorio
 hoc tenent: ⁊ gñalis consuetudo
 sic se hꝫ. Nec est ꝑtra id qđ dicit
 Greg. de pe. dist. v. c. falsas. f. fal-
 sas pñias dicimus q̄ nō s̄m au-
 toritatē scꝛōꝝ patrū ꝑ q̄litate cri-
 minū imponūt. Hoc em̄ intelli-
 ge s̄m Ray. cum sine necessitate
 rōnabili dimitterent pnie antiq̄
 tns taxate. Naz ultra illā cōem-
 pñiam septēnē ꝑ quolibet pctō
 mortali in genere: ponūtur alie
 penitētie maiores vel miores ꝑ
 certis pctis ꝑut h̄i in diuersis ca-
 pitulis decretaliū ⁊ decretorū q̄
 qꝫ cōiter non dan̄: hic nō pono
 q̄ plenius habent in sum. ꝑscf. li.
 iij. ff. xxxiij. q. cxxv. ti. de peni. et
 re. vbi ponuntur casus. xlvj. de
 h̄mōi. Est auteꝫ satis rōnabilis
 cā nō dādi h̄mōi pñias indispo-
 siciōe penitentiū: ⁊ etiā aliqñ nō
 sufficeret tꝑa vite. Naz vt Ray.
 ⁊ Host. dicūt dꝫ cōfessor, talē da-
 re pñiaz quā veriss̄ credat illū
 implere ne ip̄az violādo deteri^o

sibi ꝑtigat. **Q**uod si magna pctā
 cōmisit: ⁊ dicit se penitere: sed nō
 posse aliquā durā pñiam facere
 animet eū ad hoc ꝑfessor ei ostē-
 dēdo gravitatem pctōꝝ: ⁊ ꝑ pñis
 pñiaz penarū sibi ꝑpter hoc de-
 bitarū ⁊ sic tandē iniungat ei pe-
 nitētiā quā libēter suscipiat. Et
 si sacerdos non pōt gaudere de
 omnimoda purgatiōe ei^o: saltē
 gaudeat qꝫ liberatum a gehēna
 trāsmittit ad purgatoriū. Itaqꝫ
 vt dicit Host. confessor nullo mō-
 dz ꝑmittere pctōrem despera-
 tuz a se recedere. arg. xxvi. q. vi.
 presbyter: sꝫ potius imponat ei
 ynū pater noster: vel aliud leue
 ⁊ alia bona que fecerit vel mala
 que tolerauerint sint ei in pñiaz
 Cōcor. Tho. in hoc. Hoc tm̄ sane
 intellige vꝫ si ipsum alias peni-
 tet: ⁊ dicit se paratum facere qꝫ
 dz: sed hoc onus penitentie sus-
 ferre non posse: tunc ꝑpter hoc
 q̄tūctiqꝫ deliquerit nō dz dimit-
 ti, sine absolutiōe ne se despe-
 ret: Sed si dicit se nō posse dimit-
 tere odium vel caste viuere: vel
 alienum non velle restituere vꝫ
 artem dimittere quā sine morta-
 li pctō exercere nō pōt: vel aliud
 h̄mōi cū possit nullo modo debz
 absolui s̄m Tho. Per. de paln. ⁊
 Alb. qꝫ vt dicit Grego. xi. q. iij. c.
 tūc. Tūc vera est absolutiō sacer-
 dotis: cū interim sequit̄ arbitriū
 iudicis. i. dei q̄ nūqꝫ absoluit im-
 penitentē. de peni. dist. i. c. perfe-
 ctā. s. neminē. Sacerdos autem
 nullā dz cōmittere falsitatem in
 sacris veritatis. vñ de pe. di. v. c.

fratres. ffes nros admonem⁹
 vt falsis penitentis alias laicor⁹
 decipi non patiant. Falsas peni
 tentias dicim⁹ cu sic agit de vno
 vt no recedat ab altero. Veru et
 si talis pcrim pure vult pfiteri dz
 audiri ei⁹ cofessio: vt dz extra de
 pe. 2. re. c. qd quidaz. 2 sibi aliqd
 dz iniugi: no tn absoluendo eu: sz
 ei declarado q ppter hoc no est
 absolutus sed tn satisfacet pce:
 pro ecclie annualis pffessiois fie
 de: 2 horet eu qd faciat oē bonū
 qd potest: vt de⁹ cor ei⁹ illustret
 ad pniā vt dz de pe. di. v. c. fal
 yas. 2 sic no est dimittendus sine
 confessione: ne desperet qd si in
 stet p absolurōe: ostēdendo scā
 dalū 2 desperationē si no absol
 nat nullo modo dz ei assentire.
 Licet tn ei declarare q fieri non
 pōr: nec innaret eum. Et si pma
 net in scandalo non est curādū
 qz est scādalum phariseor⁹. xj. q.
 ij. c. inter verba.

¶ Quatr se hfe debeat cofessor
 pniā iniungēdo penitētibz.

N imponendo pniā
 ne vilescat autori
 tas ecclie arbitret
 confessor vne pās
 clauis contēnat. de
 peni. dist. j. c. multipler. §. sunt q
 arbitrantur. l. di. c. absit. 2. c. si qd
 prepostera. Minus malum est si
 qnqz cōtingat errare q erret dā
 do nimis paruum: qz nimis ma
 gnaz vt dicit Chrysost. xj. q. vij.
 c. alligant: qz vt ibi dicit. Meli⁹
 est deo reddere rōnem de nimia
 misericordia: qz de nimia seueri

tate. Si em benignus est de⁹ vt
 qd. sacerdos vult ee auster⁹. Erē
 plū habem⁹ a rpo: vt dicit Ray.
 q nulliunqz granē iposuit pniā
 sz dixit. Uade 2 ampli⁹ noli pec
 care. Et ad hoc maxime dz attē
 dere pffessor: excidere ab eo cau
 sas 2 occasiōes pctōz: puta si cō
 uersatio ei⁹ cū aliquo vl aliqua
 est occasio ei alicui⁹ ruinē: dz im
 ponere sibi qd dimittat si pōt et
 hmōi. de pe. dist. ij. c. satisfactio.
 aliqū iponere pōt et loci muta
 tiōnē: q ei est ad scandalū si fieri
 pōt. di. lxxxj. c. valer. Aliqū tamē
 res sic se habent q fieri nō pōt.
 ¶ Cōtraria penitētia debet im
 poni delicto.

Ite imponenda est
 pniā dūa ad malū
 qd cōmisit fm Ray.
 videlz superbo opa
 humilia: guloso iei
 iuniū: auaro eleemosyna 2 hmōi
 qz contraria contrarijs curant
 de pe. di. ij. c. ij. Quod intellige si
 creditur illum velle 2 posse pfi
 cere. Hoc em ē ad bn esse ipone
 re magis istaz qz illā. ¶ Itē si est
 negligēs ad audiendū vrbū dei:
 sibi potest iniungere sz Joā. qd
 andiat certū numez predicatio
 nū. Debet tn canere cofessor: ne
 der talē pniā: per quā fiat alte
 ri preiudiciū: puta si seruo iniū
 gat pegrinatio vel ieiuniū: pōt
 xū: ita qd eius dñs reciperet de
 trimentū de seruitio suo. si etiā
 iponeret vxori: vt daret eleemo
 synas: dabit de bonis viri si pa
 rasrenalia non habet. ¶ Itē: pio

pctō occulte nō est manifesta pe-
 nitētia iniūgēda. s. talis: vt pos-
 sit oriri aliqua suspitio pcti com-
 missi. ¶ Et nō. scōz do. and. sup-
 cle. dudū. de sepul. sup. p̄bo gndi-
 re: q̄ pri^o dz sacerdos imponere
 p̄niam q̄ facere absolutionez a
 pctis: q̄ p̄bat ex ipso text. cle. q̄
 pri^o loq̄ de p̄nia iniūgēda: post
 ea de absolutiōe. Tū etiā ex rō-
 ne p̄ba: q̄ cū absolutio sit com-
 plemētū & forma in p̄nia: pri^o dz
 esse satisfactio: q̄ est pars mate-
 rial p̄ntē in p̄posito actua-
 li. vt xp̄ssa satisfactiōe q̄ dz im-
 poni p̄ sacerdotē: acceptet eā pe-
 nitēs sicut p̄fessus est & voluit: et
 inde sequitur absolutio. Sed cō-
 trarium d̄: esse de cēsi. c. fi. vbi d̄
 q̄ archiep̄i p̄nt in visitatione ab-
 soluere & p̄nias imponere: ergo
 hoc de necessitate non procedit.
 Quia t̄n cōiter sit contrarium: vt
 sc̄z prius absoluatur & postea in-
 iungatur p̄nia. quōcūq̄ fiat vel
 ante vel post sufficit. Presuppo-
 nit em̄ p̄fessor illū habere propo-
 sitū faciēdi q̄ sibi iniunget. cuz
 ipsum peniteat. ¶ Sc̄m. Joā. si
 penitētes absoluis: cui^o genera-
 lem cōfessionem audinisti absol-
 uēs eū etiā a penitentis obligis
 iniunctis ab alijs sacerdotibus.
 Et sic aliquarū p̄niarū iniūctaz
 memor sit: q̄ nō implenerit eas.
 si iudicaueris expediēs: commu-
 tes eas: nisi esset i casu a quo nō
 posses absoluere. ¶ De permuta-
 tione penitētie habes in. iij.
 parte sum. tit. xliij. c. xviij. et. xix.
 vbi etiā multa de satisfactiōe

¶ Memoriale dicendū penitētē
 circa penitentiam faciendā.

Autū est etiā sibi de-
 clarare et permittere
 q̄ si aliq̄ die oblitio
 ne vel negligentia di-
 mittere p̄niam impo-
 sitā: vnta ieiunū vel ofones et
 h̄mōi q̄ possit alia die remittere
 ¶ Et sc̄z pe. de palu. in. iij. dist.
 xx. q. iij. articu. iij. & iij. consalen-
 dū est dinitib^o & nobilib^o q̄ que-
 rant p̄ticipationē bonoz q̄ sunt
 in religionib^o: in q̄bus sūt & plu-
 res penalitates q̄ alibi & magis
 deo acceptet: & in p̄niam ipona-
 tur eis q̄ nō solū bona q̄ faciēt p̄
 seip̄os: sed etiā que p̄ alios pro-
 curabūt: & ab alijs: & oia quoz
 specialiter sunt participes. dicit
 etiā Pet. de pal. in. iij. dist. xx. q.
 ij. ar. j. q̄ dz confessor cum mino-
 rē p̄niaz debito imponit: innotē-
 scere ei: q̄ illa p̄nia sibi imposta
 non est digna: ne decipiatur pu-
 tans sufficere: sed q̄ deberet pro
 quolibet mortali septennes age-
 re p̄niam: quā si hic nō perficiet
 in purgatorio lnet. Si tamē per
 illā declarationez crederet eum
 incidere in desperationem: non
 debet sibi hoc dicere:

¶ Quid fidēdū q̄n penitēs nō cō-
 fitetur peccatū aliquod mortale
 quod confessor scit esse in eo.

¶ E cōfiterē antez qui non
 cōfiteat aliq̄ mortale q̄
 nonit de eo cōfessor ex eo
 q̄ nō reputat illud peccatū. dicit
 Bos. in quol. ix. q̄ si est certū illū
 esse mortale: tunc quoz p̄fesso:

dicit ei facere conscientiam de eo cum confessor ordinem ad utilitatem eius: sed utilitas eius est quod sciat statum suum: nec dicit eum absolueret: sed reputare eum indignum et indispositum ad recipiendum absolutionem dum manet in tali statu. ¶ Sed si dubium est utrum sit mortale: et opt. doctorum sunt diverse: videlicet utrum sit licitum emere redditum ad vitam: tunc autem confessor est ordinarius eius ita quod tenet confessionem eius audire: et tunc si sit opinionis illius: quod illud non sit peccatum. debet eum absolvere simpliciter. Si autem credit quod sit peccatum dicit ei facere conscientiam quod confitetur se diligenter informet de illo factum utrum sit peccatum. Sed dato quod ille non vellet cognoscere illud esse peccatum: nihilominus ex quo est ordinarius: tenet eum absolueret nec dicit eum reputare inhabilem ad absolutionem: quia hoc ex errore et non perperam opinione procedit. Ordinarius autem absolvens dicit sequi eum iudicium ecclesie non suum. Si autem sit confessor delegatus: qui in nullo tenet confitenti nisi velit. si credit illud esse mortale: non dicit absolueret: quia ex meravoluntate dependet ut absolvat vel dimittat. Debet enim sequi proprium iudicium in absolvens: et peccaret si absolueret. Hec Goff.

¶ Sacerdos dicit solvere vel ligare tripliciter: de modo et forma absolvens. §. vi.

Nota tamen secundum Ray. quod sacerdos dicit solvere vel ligare tripliciter. Uno modo per ostensionem. id est ostendendo so-

lutum vel ligatum. Dico ligatum enim non absoluit. Licet enim sit peccator per contritionem a deo absolutus: tamen in facie ecclesie adhuc manet ligatus: et sic intelligitur ca. Multiplex. §. ff. tunc libet. de peni. dist. i. Alio modo ligat sacerdos dando penitentiam ad quam obligat peccatorem: et solvit enim quoniam de pena sibi debita dimittit: vel per eam purgatum ad sacramenta admittit. de pe. dist. i. ca. multiplex. Tertio modo per excommunicationem et absolutionem ab ea. ii. q. i. ca. nemo. Tamen sit scilicet. per. absolutio a peccatis reat per ministerium sacerdotis non quod principalem et autoritativum: quia hoc est proprium dei. de pe. dist. i. c. Multiplex. §. ff. nec solum ostendit: quia et hoc faciebant sacra veteris legis. sine testamenti: nec solum deprecatur: quia sic magister absolvet bonus laicus et malus clericus: nec solum per contritionem confitetur: quia tunc nunquam quod efficitur ibi de attrito contritio. Sed operatur instrumentum absolutio ad remissionem disponendo ad gratiam: et nisi ponatur obstaculum fit de auro contritio: et iam contritio ad angelicam gratiam. hec Pet. de palu. cuius 2 cor. Tho. in. iij. dist. xvij. q. iij. art. 4. ad primam. Et sit hoc nature clarum quod dicuntur plures in effectu: quia una est preteritas discernendi alia distinguendi: una tamen est essentialis: sed preteritas indicandi in foro aie collata a deo et in aia impressa indelebiter: per susceptionem sacerdotis. hec Pet. ¶ Secundum Ray. nota quod triplex est iudicium. scilicet dei. Petri et celi. ¶ In primo absoluit peccatorem

p̄ cōtritionē. In sc̄bo sc̄z iudicio
 Petri. i. p̄fessōis: p̄ absolutionē:
 si tñ pri⁹ sit absolut⁹ a deo salte⁹
 ordine alioquin nō vñ d̄. xxiiiij.
 q. i. c. manet Manet Petri p̄u-
 legiū: vbi cūq; ex ip̄s⁹ eq̄tate fer-
 tur iudiciū. In tertio. i. iudicio
 celi. i. curie celestis: absoluti⁹ per
 approbationē. de pen. dist. i. nū-
 qd̄ cayn. ¶ Alio mō ⁊ alijs s̄bis
 dicit̄ triplex iudiciū. Prīmū dei.
 Sc̄dm̄ Petri in ecclia militanti.
 Tertiu⁹ sursum in ecclia triūphā-
 ti. Prīmū est q̄ de⁹ mūdāt animā
 in p̄tritione: ⁊ hoc p̄cedit reliqua
 duo scilz tpe dignitate ⁊ effectū.
 Est em̄ ille q̄ claudit ⁊ nemo ape-
 rit: aperit ⁊ nemo claudit. Sc̄dm̄
 q̄d̄ sequit̄ post illud est iudiciū
 sacerdotis. q̄ auctoritate clauis
 ligat: vñ soluit eo mō quo paulo
 ante dictū est. Tertiu⁹ q̄d̄ sequit̄
 est iudiciū approbatiōis. s. cele-
 stis curie ⁊ angelorū. ¶ Nota ē
 sc̄bz pe. de palu. in. iij. dist. xix. q.
 i. ar. i. q̄ est triplex clavis regni
 celoz. Pr̄ia ē auctoritatis: ⁊ hanc
 h̄z sol⁹ de⁹ q̄ cū clauis sit aperiē-
 di celū: ⁊ de⁹ q̄ sol⁹ p̄ncipalr̄ pōt
 remittere pctā q̄b⁹ celū claudit:
 ⁊ ḡfraz infundere q̄ aperit: iō h̄z
 h̄c ipse solus. Sc̄da est excellen-
 tie. Hanc h̄z solus xp̄s in q̄stum
 hō. Ipse ei merito passiōis ape-
 ruit celū: tollēs impedimētū na-
 ture quod nullus tollere potuit
 Tertia est clavis ministerialis.
 H̄c h̄nt sacerdotes qui ministe-
 rialiter ⁊ dispositiue agūt ad re-
 motionez obstaculi. i. vectis seu
 pcti: ⁊ aptionē. i. collationē ḡfe:

Clavis aut̄ ministerialis est du-
 plex. Una d̄ ordinis: alia iuris-
 dictionis: ⁊ forte sunt reatr̄ distin-
 cte q̄: h̄z clavis iurisditiōis nō sit
 aliqd̄ reale: tñ clavis ordinis est
 aliqd̄ reale ⁊ indelebile: ⁊ clauis
 ordinis h̄z ois sacerdos: sed cla-
 uis iurisditiōis nō h̄z nisi habeat
 subditū: vñ ⁊ curatus non sacer-
 dos habet clauē iurisditiōis et
 nō clauē ordinis. Tercz clavis est
 duplex. s. clavis sciētie. ⁊ clavis
 potētie: vna tñ est essentialiter.
 ¶ Forma verborum absoluendi
 penitentem.

 Scit⁹ pe. de palu. dist.
 xxi. q. ij. art. ij. ⁊. ij. q̄
 homo: quia ignorat
 vtrū vnq; fecerit vnā
 perfectam cōfessionē
 expedit q̄ in omni cōfessione sa-
 cramētali post omnia sua pecca-
 ta specialiter enumerata sequa-
 tur generalis clausula. s. de om-
 nib⁹ alijs mortalib⁹ ⁊ venialib⁹
 p̄fessis ⁊ nō p̄fessis ac oblitis di-
 co meā culpā: ⁊ sic sequit̄ abso-
 lutio ⁊ sic valebit ad remissionē
 culpe ⁊ pene etiā mortalis scite:
 ac etiā oblite: ad quā tñ nō tene-
 bat̄ alias in speciali p̄fiteri iterū
 q̄ sc̄z sufficiēter cōfessus est.

¶ De forma ⁊ vi verborū que re-
 quiruntur in absolutione.

 Forma aut̄ absolu-
 tionis sc̄bz Tho. in
 opu. in tractatu de
 forma absoluētiōis
 est hec p̄r̄s ad sub-
 stētiā. Absoluo te. ⁊
 p̄suevit addi ego: ⁊ a pctis tuis:

et si non diceret subitelligeret: quod ei in sacramentis verba habent efficaciam ex institutione diuina: tenenda sunt determinata verba consonantia institutioni diuine dicenti. Quocirca quod solueritis etc. Ista verba conueniunt: ego te absoluo. Idem Innocentius et Hostius. Et melius addit scilicet per de pal. in. iij. dist. xxi. q. ij. art. ij. ab omnibus peccatis tuis quod dicere a peccatis tuis confessis et oblitis. et melius dicitur ab omnibus peccatis que confessus es in generali vel speciali de quibus intendis. De ista et alijs formis diuersis absolutionis ab excommunicatione et peccatis: dicitur infra in fine interrogatorio. Solet autem papa aliquando tantum facere gratiam quibusdam: ut ab omnibus censuris et penis simpliciter iuris et ab homine latis possint absolui in foro saltem conscientie. et tunc presbiter potest ista forma vti: quod a curia romana habui et usus sum. Forma absolutionis ab omnibus censuris et penis tam a iure quam ab homine latis.

De plenitudine potestatis apostolice: cuius auctoritatem pro presenti gero: absoluo te ab omnibus censuris ecclesiasticis sententijs et vinculis excommunicationum suspensionum et interdicti tam ab homine quam a iure latis: nec non ab omnibus negligentijs et de factis commissis in sacramentorum administratione: officijs et actibus tuis: vel nomine tuo factis supplendo de solita apostolice sedis clementia omnes

defectus eorum undez. Ab oleo etiam omnem maculam infamie et inhabilitatis vnde cum contractas: dispenses tecum super omni irregularitate simonia in ordine et beneficio actine vel passine quacumque occasione vel causa: et circa te in collatione ordinum et aliorum sacrorum contractis seu commissis. Restituo te et habilito te ad statum: tam honoris et executionem officiorum ecclesiasticorum quorumcumque: ac ad omnes gradus dignitatum et honorum: ad beneficia ecclesiastica habita et habenda: et tibi de his que habes de nouo prouideo: relaxando tibi fructus quos male percepisti seu lesa conscientia ex eisdem: ac alia que in iudicio ex successione ac alias ad te perueniunt: que subiacent restitutioni vage in forma plenissima. In nomine patris et filij et spiritus sancti amen. Si autem aliquis dubitat an per istas formulas exigat forma absoluendi necessaria: qui a sede apostolica habent privilegium quod in articulo mortis duntaxat semel possint absolui et habere plenarie remissionem omnium suorum peccaminum. id est a culpa et a pena: alij exprimitur. Respondet scilicet quod a magistris tam in concilio constantiensi quam basilicensi dictum fuit quod non sufficit quod ea omnia et singula faciat pro quibus prefata indulgentia datur prout in bullis vel privilegijs talium exprimitur. Nec putet aliquis quod quoniam in articulo mortis fuit semel absolutus plenarie: et usus est semel isto privilegio: quod postea in alio articulo mortis: ut illo

itez valeat: nisi papa latiore au-
toritate daret q̄ dat q̄n ponit q̄
in articulo mortis d̄t̄ar̄at semel.
Et ita responsum est in cōsilio cō-
stantiensis a clarissimis viris plu-
rib⁹ de hoc requisitis. Nec miruz:
q̄ privilegiū de indulgēt̄ijs tan-
tum valet vel dat q̄stum sonat:
non autem extendi debet vltra.
¶ Quid sciendū q̄n cōfessor absol-
uit penitentē de quo nō debuit.

Sed quid de confesso-
re qui absoluit confi-
tentē de quo non de-
buit: aut ex ignoran-
tia: vel verecūdia: vel
festinatione vel h̄mōi: et confes-
sor postea experit se errasse: nun-
quid tenet̄ confiteri hoc dicere?
Respondetur s̄m oēs q̄ confes-
sus excusar̄ est: et corā deo abso-
lutus interim q̄ nescit: sed cōfes-
sor nō. Quid ergo faciet? Colla-
tio facta fuit de hoc cum multis
notabilib⁹ doctorib⁹ theologie
in cōcilio Basiliē. Nā quidam
dixerūt q̄ cōfessor debet autori-
tate a supiore imperrare absol-
uendi eum: et si sine magno scan-
dalo fiet pōt vocare non. absolu-
tum: et sibi dicere: ac eū absolue-
re post audita cōfessionē. Vel si
magnum scandalū timere: absol-
uat eū absentem: si ab vltima cō-
fessione adhuc sperat̄ esse in gr̄a
Adhuc autē et alijs placuit si no-
tabile scandalū temeretur: sum-
mo sacerdoti deo cōmittat et so-
lam condignā penitentia p̄ ne-
gligentia peragat confessor pre-
sertim quando multitudo sic est

neglecta: vel multi eorum: distāt
a loco vbi est confessor.

¶ Quid de confessore qui nō in-
telligit confitentem.

¶ Quid etiā sentienduz
est de eo qui confiteē
et confessor non intel-
ligit eum: aut ex dor-
mitiōe: aut ex impe-
ritia lingue: vel distractione ni-
mia mētis vel sili causa. R̄ndet
Joā. de harrhebergis antiquus
doctor i quolibetis suis. Sacra-
mental̄is absolutio p̄erigit con-
fessionē. Ois v̄o cōfessio iportat
reuelationē: que nō pōt esse sine
relatione vnius et p̄ceptiōe alte-
rius. Cū ergo alterū istorū desi-
ciat sc̄z p̄ceptio sacerdotis i pre-
fato casu de illo peccato nō cre-
do esse confessionē et p̄sequens
neq̄ impēdi absolutionem. Nec
ille. Sed illud v̄r debere intelli-
gi vbi obandita sūt peccata gra-
uia: q̄ sunt de necessitate salutis
cōfidentā: nō de alijs que cadūt
sub p̄silio vt venialia et vbi talia
modica obanditur raro ab eo
qui al̄s noscit p̄sonā. debet ergo
cōfessor facere iterare ea: que ex
somnia non intellexit.

¶ An penitēs teneatur iterare
pniam iniunctā in peccō mortali
factā in toto vel in parte: et dicta
pnia taliter facta et valeat in fo-
ro militantis ecclesie. §. viij.

¶ An vero pniam seu sa-
tisfactionem impositā p̄ ab-
solutionem debitam pec-
cato mortali factam: vel in toto

vñ in pte teneat hō iterare. Sup
 hoc sunt varie opiniōes. In th.
 oēs cōcordāt: q̄ satisfactio facta
 in mortali n̄ valet: sicut nec alia
 opa facta i mortali valēt in foro
 dei ad tollēdū vñ minnēdū debi
 tū pene pro peccatis: ad q̄ ordinat
 ois satisfactio: q̄ cū nō sit i ami
 citia cū deo non pōt esse acceptū
 tale op^o ipsi deo sic factū. s̄ vtrū
 valeat i foro ecclie militātis ita
 q̄ teneat eā iterare. In hoc ē va
 rietas opiniōnū. Aliq̄ dicūt q̄ te
 net iterare cū nō potuerit satis
 facere deo nec etiam potuit sa
 tisfacere sacerdoti: q̄ i psona dei
 illud sibi iniūrit. s̄ Pet. tarā. et
 Jo. pari vident simplr dicere si
 ne diffictiōe: q̄ talis n̄ tenet ite
 rare tales satisfactiōes: q̄ satis
 fecit in foro ecclesie militātis: in
 quo date sūt. r̄ vbi nō iudicat de
 dispositiōe iteriori. Idē vñ senti
 re Vincen. in speculo historia. li.
 ix. r̄ dist. Ambal. in. iij. Et p̄ ista
 opinione videtur satisfacere im
 posito septemnis pnie: que regu
 lariter fiebat p̄ quolibet morta
 li anttquitus. vr. xxij. q. j. c. predi
 candū. Et verisimile est q̄ i toto
 intervallo aliquod mortale. cō
 mittebāt. vñ si oportuisset itera
 re fuisset laqueū iponere aiab^o
 Thom. vero cum Alb. in. iij. di
 stingunt de satisfactiōe. Dicit
 em̄ q̄ q̄dā sunt satisfactiōes in
 quibus remanet aliq̄s effect^o in
 satisfaciētib^o etiā postq̄ actus
 satisfactiōis transiit: vt ex iein
 nio remāet corpis maceratio vñ
 debilitatio: r̄ ex eleemosyna sub

stantie diminutio: r̄ tales satisfac
 tiōes in pctō non opz iterare:
 quia quantū ad illud q̄d ex eis
 remanet per pniaz sequētē acce
 pte sunt. Alie vero satisfactiōes
 sunt q̄ nō relinquūt effectum in
 satisfaciēte postq̄ transiit act^o
 sicut in ofone r̄ hmōi. Actus em̄
 interior qui totaliter trāsit nul
 lo modo viuificatur. vnde opz q̄
 tales satisfactiōes iterent. Eā
 dez opi. tenet Pet. de pal. in. iij.
 dist. xv. q. j. arti. iij. magis decla
 rans. Dicit em̄ q̄ in satisfactiōi
 bus habētib^o effectū derelictū
 post op^o: vt eleemosyna p̄natio
 nē eris ieinnū corpōis debilita
 tiōnē: r̄ hmōi. si postea peniteat
 et perseneret: sicut baptismalis
 character h̄z effectuz recedente
 fictione: sic r̄ istud derelictum ex
 sacramēto q̄d operatur ex opere
 operato incipit valere ex sequē
 ti eius approbatione: r̄ sacerdo
 tis rathhabitione: q̄n illū vere pe
 nitet: r̄ nō ex simplici viuificatio
 ne: q̄ opus operās mortnū nūq̄
 viuificat. r̄ sic illa pnia satisfacti
 nō solū in foro ecclie: s̄ etiā i fo
 rō dei quātū ad illud derelictuz
 vt nō oporteat iterare sicut iein
 nuz eleemosyna r̄ hmōi. Sed si
 non habēt effectū derelictuz vt
 oratio talis pnia facta in morta
 li nullo mō satisfactiū quin hic vñ
 alibi oporteat satisfacere: quod
 videtur intelligēdū in foro dei:
 q̄ nec rōne ipsius opis cū facit:
 nec rōne derelicti en̄z postea pe
 nitet eū cū non habeat effectum
 derelictū: s̄ in foro ecclie satisfac

sit: quoniam non est necesse eam iterare si
 vult esse in statu salutis postea: pe-
 nitendo: sicut necesse habeat ipsam
 implere cum fuit sibi imposita. Unde
 idem de panlo supinus: quod quoniam homo
 est de omnibus peccatis et peccatis: et ac-
 cepit penitentiam cum absolutio: si reci-
 dians pagat eam in mortali: ipse
 quidem se libeat ab infirmitate sacer-
 dotis. nec incurrit penitentiam in odium
 tunc: quod incurreret si eam non perficeret:
 quia non est fortis vinculum peccato-
 ris: quod dei vel ecclesie. Sed in morta-
 li existens implendo preceptum dei: scilicet
 de honore parentum: vel preceptum
 ecclesie: ut de ieiunio quadragesi-
 mali: et de elemosynarum ab illo ab-
 solute se liberat ergo etc. Hec de.
 ubi supra. Cum ergo penitentia iniuncta
 ordinetur ad tollendum vel dimi-
 nuendum debitum pene temporalis
 talis qui penitentiam sibi impositam
 non habentem effectum derelictum
 orationes: perficit in mortali si re-
 uertitur ad penitentiam: et tandem mori-
 tur in statu gratie: ex quo illam non
 iteravit: cum per ipsam nil sit solu-
 tum de debito pene temporalis soluet
 eam in purgatorio: nisi per alia bo-
 na hic satisfaciatur. Quod si non reuer-
 tatur ad penitentiam: quod penitentiam perficit in
 mortali quancumque sine habentem
 effectum: sine non habentem dereli-
 ctum: soluet illud debitum in infer-
 no semper. sicut ille qui moritur cum
 mortalibus et venialibus: de vtrius-
 que soluet penam eternam in infer-
 no. Quoniam enim per veniale debeatur
 pena temporalis quae finem habet
 tunc per accidens est: quod veniale pu-
 niatur in inferno pena eterna. s.

ratione status: quia in inferno nulla est
 redemptio. Non enim est ille status
 expiandi culpam ad quam sequitur
 pena: et ideo semper remanente culpa
 veniali durat et pena. Ita tenet
 Tho. in liij. di. xxij. Sed de pena
 temporalis debita per mortali post con-
 tritionem. de pa. sic declarat
 in. iij. vbi. s. ar. iij. ad primum. peccator
 postquam est deo reconciliatus: est de-
 bitor pene finite non qualitercumque
 quod solvitur: sed in statu gratie: in
 quo solvitur est deo accepta: alioquin
 est debitor pene tante quantam
 meretur culpa: et illa est infinita versus
 peccatorum per se debebatur quidem
 pena infinita: si erat in mortali:
 sed mutata fuit in temporalem suppo-
 sito quod perseveraret in amittit. Ac-
 ceptavit enim deus absolutionem
 a pena eterna: et impositionem pe-
 ne finite sub conditione si in gratia
 fieret. Et si quaeratur quare deo ma-
 gis acceptavit absolutionem a cul-
 pa sine conditione: quam absolutionem
 a pena. dicendum est quod culpa transit et
 macula transit: et gratia in momento
 advenit: sed satisfactio futura est.
 Futura autem solet conditio apponi:
 non autem presentibus: nec preteritis: vel si
 apponatur certa est quia sicut est in gra-
 tia per tunc non potest esse sine gratia. Sed
 remissio culpe fit sine conditione:
 vel fit simpliciter: quia conditio non exi-
 stit. Unde sicut per sacramentum non remittitur
 retur pena nisi adesset gratia: sic
 nec postea per satisfactionem re-
 mittitur pena: nisi adsit gratia. Ta-
 lis ergo dimissa culpa punietur in
 inferno pena infinita: non propter
 computationem finite in infinita: sed

q: debitor est pene infinite: ex q
 nō soluit: penā finitā sub p̄ditōe
 quadebuit. Sicut p̄dēs p̄nilegiū
 clericale incidit de foro meriti ad
 for̄ sanguis: sic q̄ declinat foruz
 ecclie incidēs in mortale: ad for̄
 iustitie exterminat: inenit penā
 eternā. Hoc q̄ d̄r p̄e. videt̄ intel
 ligēdum de eo q̄ p̄niam iniūctāz
 nō habētē effectum derelictū fa-
 ctā in mortali scito ab eo: vel de
 quo dubitabat contēt̄ iteraret
 vel etiaz credit vel dubitat se de
 bere iterare ex negligētia dimit-
 tit ⁊ ex labore recusans h̄ ⁊ i pur-
 gatorio faciet emēdā deo. S3 si
 q̄s dimittit iterationē talis p̄nie
 ex impossibilitate: q: ei deficit t̄ps
 v̄l credit se eā fecisse in statu gr̄e
 vel si fuerit in mortali incognito
 t̄n ab eo v̄l et si scit se eam fecisse
 in mortali: iterare facit per aliu
 quē credit bonū vel etiam si nec
 per se nec per aliu iterat: credit
 sibi sufficere ad salutem q̄ imple-
 nit sibi iniunctam: intendens q̄d
 hic min⁹ fecit satisfacere in pur-
 gatorio: ⁊ sic deo facere emēdam
 per h̄mōi omissionem talū uon
 dānat. Un̄ ⁊ ip̄e per. dicit̄ di. xlv.
 q. ij. ar. ij. p̄clusiōe. iij. q̄. qui facit
 p̄niam iniūctā in mortali p̄ se: p̄
 t̄ato nō tenet̄ iterare: q: p̄t̄ i pur-
 gatorio satisfacere. Et si dicat̄ q̄
 videt̄ incōueniēs q̄ t̄m q̄s puni-
 tur p̄ pctō dimisso: sicut pro non
 dimisso: q: pena eterna: ⁊ si non
 videtur in aliquo profuisse con-
 tritio ⁊ cōfessio. Respondet p̄e.
 q̄ h̄ t̄m puniatur extensue: non
 t̄n intensue: sicut p̄ vno peccato

ita diu punitur q̄ pro mille: sed
 nō tam acerbe. Si etiā partē pe-
 nitentie fecit. s. in statu gratie: ⁊
 vnus dies remansit pro illa die:
 eterna luet penā si non penitet:
 t̄n nō tā acerbe: ac si nūq̄s contri-
 tus nec confessus esset nec in ali
 quo satisfecisset: als peccatūre
 dicit. Hec p̄e. di. xv. q. j.

¶ Remediū tutius siue cōsiliū
 dādū penitēti qualiter p̄ficere de-
 beat p̄niam sibi iniūctā: et quē
 p̄nia debeat sibi dari securior.

Ora t̄n q̄dū q̄s facit peni-
 tentiā sibi iniūctā si labat̄
 tur in mortali: q̄uis bonū
 sit q̄ citius cōfiteri: t̄n cū p̄ solas
 cōtritionem pct̄m dimittatur: et
 gr̄a restituatur: q̄ cito ip̄e cōteri-
 tur. etiā anteq̄ cōfiteatur profes-
 quendo dictam p̄niam: etiā si sit
 talis p̄nia: que nō relinquat esse-
 ctū post se in foro dei realiter sa-
 tisfacit: q: in statu gr̄e est: v̄n in
 nullo tenet̄ iterare. ¶ Ad tollē-
 dum aut̄ oē dubiū: tutius videt̄
 q̄ confessor ⁊ si dat p̄nias diutur-
 nas det p̄nias vt ieiuniorū: ele-
 mosynarū peregrinationum: et
 h̄mōi prout requirūt pctā: nō t̄n
 iniūgat diuturnas p̄nias oratio-
 num ⁊ precipie his de quib⁹ p̄t̄
 dubitari de recidmo cleri.

¶ De celatione confessiōis: et de
 p̄nia sacerdotis confessionem re-
 uelantis. §. viij.

Ora Thom. in. iij.
 dist. xxi. q. iij. arti. i. q̄
 audiēs p̄fessionēz te-
 net̄ celare audita in
 ipsa: quia in sacramē

tis id quod geritur exterius est
 signū eius quod gerit interius: vñ si
 cur de hoc p̄fitēti tegit p̄ctm in-
 terius ita et sacerdos debet celare ex-
 terius: vñ tanq̄ viator est sacri re-
 uelator p̄fessionis. Est et alia rō:
 quod si hoc hoies magis trahunt
 ad cōfessionem et simplicius
 confitent. Vñ et si ex hoc aliquod
 periculū futurū immineret: hoc
 solū sciret per p̄fessionē vt de he-
 retico qui corrūpit fideles: vñ de
 m̄rimonio illicito quod aliqui vo-
 lunt p̄trahere vel de prodicione
 ciuitatis siēda nō p̄pter hoc debet
 reuelari cōfissio ad impediendum
 malū vt quidā dicerūt: s; falsum
 est. Debet autē monere eos qui
 cōfētent vt obuiant vñ desistant
 et p̄elato dicere quod vigilet super
 gregem suū et h̄mōi: sine vlla re-
 uelatione. Hec Tho. in. iij. disti.
 xxij. q. vbi. s. Quid si index inqui-
 reret ab aliquo: an sciat aliquid
 de illa materia: per p̄fessionē vel
 per aliū modū. Dicis t̄m. q. si
 non pōt alio modo declinare ini-
 quū iudicē: non pōt r̄ndere nihil
 inde scio: quod subintelligit vt hō
 vel etiā nihil scio per p̄fessionem
 quod subintelligit tibi reuelandū:
 Sic exponitur illud Marci. xij. c.
 De die illo vel hora nemo scit ne
 p̄ angeli in celo: neq; filius: sub-
 intelligitur reuelandū vobis. Po-
 test et hoc iurare. Hoc em̄ nō ad-
 ducit in testimoniū: nisi vt hō. et
 tō absq; lesiōe p̄scie pōt iurare se-
 nescire id quod scit t̄m vt deo. Sed
 neq; etiā s; p̄. de pa. in. iij. disti.
 xxj. per iniam vel p̄ceptū cuiuscū

quod superioris factum etiā pape sub
 pena excoicationis licet reuela-
 re confessionem: quod sigillū confes-
 sionis est de iure diuino et de ne-
 cessitate sacri. Papa autē licet ali-
 quā dispēset in preceptis diuinis
 vt in votis quoz redditio est de
 iure diuino: nō in potest dispēsa-
 re in sacris. s. vt quā non baptizet
 vel confirmetur vel nō p̄fiteat. et
 quod dictū est celationem confessio-
 nis esse de necessitate sacri nō sic
 intelligit quin sit verum sacm̄
 etiā si ip̄a confessio nō celaretur
 quod ytiq; esset sacm̄ etiam si sacer-
 dos reuelaret: quia nec sic est de
 necessitate quod deus tegat. quod si nō
 satisfaciatur deus non tegit: sed re-
 uelat ad penam aut si accedat si-
 ctus: deus non tegit: et nihilomi-
 nus sacerdos tenet celare. Sed
 debet celatio confessionis de neces-
 sitate sacri: quia natura sacri ne-
 cessitat euz ad celandū. Natura
 dico et quantum ad id quod est sacm̄
 quod sit in occulto solus euz solozet
 quantum ad id quod est sacm̄ et res
 scz p̄nia interiori: que etiā est oc-
 culta: et quantum ad rem tantuz
 que est remissio peccatorum: per
 que tecta sunt peccata. C. No. s; p̄.
 Pet. de palu. in. iij. disti. xxxj. qd
 iij. q. quod dicit Tho. quod occulta-
 tio cōfessionis est de essentia sacri
 nō sic est intelligendū quod sit eius
 materia vel forma: sed quod est de-
 essentia. i. natura eius obligatio
 ad occultationem: sicut si dicere
 mus de essentia matrimonij est
 reddere debitum. i. obligatio ad
 ipsuz et de essentia leuis ferri sur-

sum. Est autē pctm̄ mortale rene-
lare confessionē: qz est p̄tra inadi-
ninū positi: vnde ⁊ graniter pu-
nitur ab ecclesia.

¶ Penitētia cōfessoris p̄fessionē
reuelantis.

Sacerdos reuelās con-
fessionē de iure anti-
quo d3 deponi: ⁊ toto
tpe vite sue ignomi-
niosis pegrinari. de
pe. di. vj. c. sacerdos. sed h3. c. ois
de peni. ⁊ re. d3 deponi ⁊ ad agē-
dam ppetuam p̄niam in mona-
sterio arcto detruā. S3 h3 host.
faciet primā p̄niam certo tpe ⁊ ex
inde aliā. Sed hec p̄niam imponē
da est: qm̄ q̄s in iudicio. cōuincit
de hoc: vt fateat de iure. nā als in
foro p̄nie v̄ esse arbitraria sicut
p̄ alijs pctis. q̄nis aut possit cō-
fessor de licētia penitētis manife-
stare eius pctm̄ alteri s̄m Tho. ⁊
Pet. vbi. s̄. non t̄n d3 vti iuria tali
nisi ad emendādū aliq̄d malū. Te-
nef t̄n ille cui aliq̄d reuelat de li-
cētia penitentis: illud celare: nisi
forte pctō: velit q̄ ille absolute ⁊
libere sciat. Licentia t̄n quā dat
penitēs confessorī de reuelatiōe
pcti: quātūcūq; ḡn̄lis: nō intel-
ligit nisi ad bonū p̄ficiētis s3 pe.
de. psal. ¶ Sed nota s̄m eūde3. q̄
si iudex diceret alicui capto pro
maleficio: da iuriam p̄fessorī q̄ di-
cat: si tu es confessus de hoc vel
de illo: nō tenet dare nec ex hoc
p̄tra eū d3 haberi suspitio de de-
licto: qz forte hoc facit p̄pter vi-
tādū scādali: Sed ⁊ si daret licē-
tiā: sic licētiat̄ h3 d3 dicere pctm̄

illud si esset cōmissum. ¶ Item si
p̄ciperet p̄lat⁹ alicui p̄fessorī: q̄
diceret sibi pctm̄ alicuius q̄d est
oīno occultū: etiā si p̄fessus dedit
set iuriam illi q̄d diceret: nō tenet
dicere: neq; obedire vt renelet il-
lud: qz p̄lat⁹ non est iudex occulto-
rum: immo etiā si p̄fessus esset dis-
famatus de illo pctō ⁊ per infā-
miā pueniret illuc ad cognitio-
nē iudicis: q̄nis ipse p̄fessus inier
rogat⁹ a iudice sine p̄lato tene-
tur se manifestare t̄n p̄fessor: eius
etiā habita licētia ad eo dicendū
nō tenet dicere iudici sibi p̄eci-
pienti vt dicat etiā si scit: nec d3
dicere: qz fori. nō sunt cōmiscendū
s. p̄nialis ⁊ penitentis: sed si p̄fes-
sor: scit pctm̄ alicui⁹ nō solū p̄ cō-
fessionē: sed etiā p̄ aliū modū: pu-
ta qz vidit vel audiuit p̄ talē ⁊ ta-
lē modū p̄t dicere q̄ illud vidit
vel audiuit dūmodo nō dicat se
scire illud p̄ p̄fessionē. Nec refert
vtrū prius p̄ p̄fessionē audierit
⁊ postea per aliū modū sciuerit ⁊
ecōnecto. In quo casu. s. si pri⁹ sci-
uit pctm̄ ante p̄fessionē: nō opz q̄
protestet se non recipere illud in
cōfessione: qz sine protestatione
p̄t dicere in quantum scit extra
confessione3: nec t̄nd3 hoc dicere
sine magna causa: et rationabili
¶ 3tē s̄m eūde3 Pet. cum cōfessio
nō auferat confessor ins suū nec
conferat ei ins nonim in alio fo-
ro: quicq̄d videt confessorī faciē-
dū vel omittendū p̄ bono ipsius
confitentis: vel pro bono cōi: p̄t
facere vel omittere: dūmodo pro-
pter hoc nō renelet confessio ad

quod solum obligat licet alias illud non esset factum. Unde si per confessionem non prioris ver alterius scit abbas quod non expedit priori tenere monasterium et sit talis: quod alias ab libitum potest amoveri: expectat quousque sine nota revelationis possit eum amovere: et tunc statim amoveat. Cum enim ex audientia confessionis non obliget ad aliquid nisi ad celandum: et si obligaret ad aliquid hoc esset ad medendum a se penitentis si erit medicus: absque tamen revelatione confessionis: ex quo aliquem in cura suscipit tenet sibi dare remedium contra recidendum: et sic in proposito: quod cito potest amovere amoveat quem etiam sine hoc amovere poterat. Si autem talis erat qui non sine in sua causa amoveri poterat cum audientia confessionis nullum inus sibi prebeat in alio foro in quo non prestat sibi per iudicium amoveri non potest. idem Tho.

¶ Item quod prelati licentiam intrandi civitatem sine villa subdito dare potest ad libitum vel negare: et alias non esset negaturus propter periculum quod ex sola confessione novit negare potest: dum tamen ex hoc suspitio non oritur. In occulto tamen semper monere potest illum qui confessus est quod hoc non est revelare confessionem. ¶ Sicut curatus propter confessionem non potest negare confessionem confessio: quoniam eam dare alius tenet: ut in pascare: alias sic dicens. Tibi non teneo: tunc dare. et non obicitur de crimine: confesso: non propter hoc debet revelare confessionem. Sed si alicui conquerentur contra suum parochiale sacerdotem. quod non vult si-

bi dare eucharistiam: ipse sacerdos coram alio diceret quod hoc facit quod habet potestatem a quo non potest absolvere et ipse non vult ire ad episcopum: hoc esset revelare confessionem quoniam ipse non intenderet hoc quod gratiam peccati expressit. hec per. di. xxi. quod. ii. ar. 1. Et idem est cum dicit se audivisse quendam nominando eum et non absoluisse. Sicut de episcopo qui per confessionem novit corruptionem monialis qui petit benedictionem: aut est casus in quo tenet et tunc negare non debet. quod si per confessionem eiusdem sibi prestat: tamen sibi non constat ut iudicium in illo foro. in quo sicut ab ordinario monasterium petit monialibus benedictionem: et quilibet pro se ipsa. Si autem hoc scit per confessionem eius quod vidit vel quod eam corrupit non sufficeret constare: etiam si extra confessionem dicat: vobis negare non debet. Si autem aliter scit non tenet benedictionem impartiri. et potest sine revelatione confessionis negare ita confidenti: sicut non preteriti. Et quod dicitur est de benedictione monialium. scilicet virginum. idem est de benedictione abbatissarum. ubi virginibus contra benedictum scilicet quosdam qui dicunt quod et aliqua possit esse abbatissa vidua: sicut paula mater Eustochii tamen absurdum eis videtur quod monialibus benedictis possit abbatissa preesse carere illa benedictione: sicut etiam scilicet iura preestis non debet novitia preferri in abbatissas immo nec preestis tacite non expresse de elect. c. indennitibus. in prin. li. vj. Quod tamen quod non est prohibitum concessum est: ideo videtur quod bene-

dictio abbatissarū quarūcūq; nō
requirat virginitatē magisq; ab
batū. cū non sit ita inre cautum
sicut de bñdictionē yginū. Pe. de
palu. di. xxi. Similiter. q; hō hz
liberā electionē. lz per solā p̄fes
sionē sciat aliquē indignū ad p̄
lationē ad quā eligit: quē alias
putabat dignū: nō dz eligere ex
consciētia sibi sic dictante: q; eli
gēdo sciētē dignū vel indignū
negocio gerit inter ipsūz r̄ deū.
Uñ p̄t etiā ex his q; scit vt deus
iudicare: ita r̄ in p̄posito. Sz be
ne putat q; pateret penas inr̄
puta q; esset p̄inat⁹ iure eligēdi
r̄ a fructibus per triēniū suspen
sus qui eligeret illū quem scityt
deus indignum: sed nescit vt hō
q; de his que scit hōtyt deus. so
lū deū habet vltorē nō hōtem, et
h̄mōi. Pe. Quānia aut̄ dimidian
do confessionē non sit ibi sacra
mentū tenetur tñ sacerdos ceta
re: q; pars est sacramenti. Pet.
¶ Qui teneantur ad sigillū con
fessionis. §. ix.

¶ Scit Pet. de pal. dis.
xxx. q. vbi. §. q; ad ce
landū confessionē
tenet is quem cōfes
sio peruenit licite v̄l
illicite: mediate vel
immediate. Unde r̄ nō sacerdos
qui in casu necessitatis audit cō
fessionem: r̄ de mortalibus r̄ ve
ntalibus. Item interpres quem
pro se penitēs adhibet. Item qui
casu audit. Item cui de licentia cō
fiteētis r̄uelat. Item qui se cōfesso
rem fingit. Item q; latēter absco

ditus cōfessionē audit. qd est: sa
crilegiū: r̄ iniuriā facit sacramē
to. Item confessor anteq; absoluat
r̄ etiā qñ nō absoluit tenetur ce
lare. Item nota q; cū qs recipit ali
qd sub sigillo p̄fessionis q̄nis et
nō fuerit cōfessus dicēs illud: tñ
dz ita secretū tenere: ac si habe
ret in cōfessione: nō qdē rōne sacri
qd ibi nō est: sz rōne p̄missi: si pro
misit illud sic celare. Hec f̄z ho.
di. xxi. q. iij. art. 1. r̄ Pet. de palu.
Dicunt tñ Tho. r̄ Pe. q; hō non
dz aliqd de facili recipere in con
fessione. Addit q; Pet. de pal. q;
q; tradit r̄ accipit in p̄fessione ali
quid qd nō est cōfessio: videt̄ fa
cere irreuerētiam sacrorū nil sit
eque celādū eo qd scit in p̄fessio
ne. Sillr cū qs accipit ab aliquo
consiliū recōmēdans vt illud te
neat secretū: tenet ad celandū r̄
frāgēs qdlibet istoz sigillorū si
ue secreti: siue cōfessionis peccat
mortalr. Ea tñ q; qs recipit sub
sigillo cōfessionis r̄ nō in cōfessione
nō plus obligāt q; si qs iurat te
nere secretū aliquid. Uñ cū aliqs
qñ iurat celare aliqd malum qd
manifestando cū als non possit
imp̄dedit: r̄ illud malū auferit
proditio aliqua r̄ h̄mōi: tenetur
manifestare non obstante iura
mento. xxij. q. iij. c. inter cetera.
Ita r̄ quod accipit sub sigillo cō
fessionis: r̄ non confessionis.
¶ Ad que se extēdat sigillū con
fessionis.

¶ Scit Tho. in. iij. dis. xxi. q.
iij. q; directe non se ex ten
dit nisi ad illa que cadunt sub i

Crāmē tali p̄fessione. indirecte autē
 nō solū se extendit ad ea q̄ audi-
 nit sub p̄fessione vt pctā: sed oīa
 alia per que possit peccato: vel
 pctm̄ deprehēdi: vt si diceret qd̄
 non absoluit eū: vel talē cui⁹ im-
 pedimētū cognouit p̄ p̄fessionē
 solū: nō est talis vxor. Nihilomi-
 nus alia etiā q̄ in p̄fessione dicū-
 tur nō pertinetia ad cōfessionē:
 summopere sūnt celanda: n̄ p̄-
 pter scandalū: n̄ propter prou-
 ratem que ex p̄suerudine sequit̄
 ad dicendū audita in p̄fessione.
 Tho. vbi. s̄. Pe. de pal. meli⁹. p̄-
 sequit̄ istā materiā dicēs: q̄ dire-
 cte ⁊ principaliter pctā confessa
 ⁊ circūstātie inquātum h̄mōi: et
 persona terita cū qua quis cōfi-
 tetur se peccasse: cadūt sub sigil-
 lo p̄fessionis: licet quidā hoc ne-
 gent de p̄sona cū qua quis p̄fite-
 tur se peccasse: qd̄ tñ ipse repro-
 bat. Et qñ p̄ locutionē de pctis
 confessis pōt deneniri p̄ se vel p̄
 accidēs: directe vel idirecte: vel
 per quēcunq̄ aliū modū in ali-
 quā cognitionē vel dubitationē
 vel opinionationem: vel suspitionē
 de confesso: vel inquātū per hoc
 pōt ei enenire detrimētū in sia:
 siue in corpore: siue in fama pos-
 sessionib⁹ vel amicis: vel potest
 propter hoc scandalū in populo
 generari: vel p̄fessio magis odio-
 sa vel minus dilecta vel magis
 onerosa vel min⁹ preciosa repu-
 tari: d̄z cōfessor ab h̄mōi locutio-
 nibus abstinere. Et q̄ raro vel
 nūq̄ pōt p̄ringere: qñ ex reuela-
 tione pctōz in p̄fessione scitoz: et

nō p̄ aliā viā: possit sequi aliq̄s
 de p̄dictis incōueniētib⁹: q̄uis
 forte qñq̄ nullū contingat: debz
 multum cauere q̄ nō dicat pec-
 cata audita in confessione: q̄stū-
 cūq̄ generaliter loquat̄: vel quō
 dicat. Hec Pet. dist. xxi. q. iij. Et
 maḡ Uber. dicit q̄ cauendū est
 ne vnq̄ dicat q̄s in sermone vel
 alia locutione: ego audiui hūc ca-
 sum in cōfessione: nec vnq̄ etiā
 d̄z dicere qd̄ in illa abbatiā: vel
 castro: vel villa v̄l ciuitate i qui-
 bus audini p̄fessiones fiāt multa
 pctā ⁊ h̄mōi: q̄ p̄p̄ hoc credunt
 simplices q̄ hoc sit reuelare p̄fes-
 sionē: q̄uis nō reuelet per talia
 v̄ba s̄m Pe. nisi ex h̄mōi locutio-
 ne posset pctm̄ alicuius deprehē-
 di. ¶ Dicēdo autē. iste est mihi cō-
 fessus sua pctā: nō est reuelare:
 q̄ nihil ponit in palā: q̄ si dice-
 rimus. q̄ pctm̄ non habem⁹ ⁊c.
 S̄z dicēdo sibi fuisse p̄fessum de
 magis ⁊ multis pctis hoc est re-
 uelare confessionē s̄m Pe. Bo-
 na autē alicui⁹ opa q̄ quis scit ex
 confessione: puta q̄ est virgo: v̄l
 q̄ nunq̄ peccauit mortaliter et
 h̄mōi l̄z dicere: nisi q̄ ex hoc qd̄
 vnus laudat de h̄mōi: quasi al-
 terius pctm̄ reuelet: cum nō lau-
 datur de eodez: q̄ quod de vno
 d̄z: de alio negatur. di. xxy. c. qua-
 lis. vnde si de vno bus cōfidenti-
 bus dicit confessor de vno q̄ est
 virgo: esset statim suspitio cōtra
 aliū: si idē nō diceret. ⁊ hoc Pet.
 de palu. Unde v̄maḡ Uber. di-
 cit simp̄r abstinendz ab h̄mōi
 locutionibus. addēs etiā q̄ p̄fes

for d3 cante: ne vnq̄ p aliq̄ ge-
nus pcti ondat. p̄fitēti minore sa-
miliaritatē v̄l signū minoris di-
lectiōis. Alia. q̄ dicunt in p̄fessio-
ne nec pctā. nec valētia ducere i
manifestationē p̄fitētis: puta q̄
in tali terra sunt bona v̄ina non
cadunt sub sigillo confessionis.
¶ Quid fiendū. q̄n cōfessor indi-
get consilio super vno casu.

Dota etiā q̄ q̄n confes-
sor indiget cōsilio al-
terius: nisi habeat li-
centiam a p̄fitēte de
persona manifestan-
da debz loqui ita obscure cante
z a remotis: vt nullo modo con-
sulens vnq̄ possit imaginari de
persona. Unde debet cōsiderare
personam z tempus idoneum.
Nam si quis audierit vnum cle-
ricum aduententē: si cōfessor va-
dat subito ad interroganduz ab
aliqua simonia z huiusmodi: nō
ne satis probabiliter. z quasi vio-
lenter habebit ille suspicari de
illo clerico. et ideo in h̄mōi ma-
gna cautela est adhibenda. Qd̄
si confessor nescirer: vel non pos-
set casum exp̄mire super quo
indiget consilio: quin ille consul-
tor intelligeret personam et illa
non vult sciri: debet ire ad aliuz
pro consilio: q̄ si alium sufficien-
tem habere nō potest: non se in-
tromittat. Vñ Pet. de palu. dist.
xxj. q. iij. dicit si non posset confi-
teri peccatū propriū nisi dicen-
do aliq̄ pctm̄ p̄ qd̄ manifestat
cōfessio alteri: nō d3 illud p̄fite-
ri: etiā si esset mortale quia suffi-

cit tūc p̄tritio cū p̄positō p̄fitēdi
q̄i ip̄e habebit copiā talis sacer-
dotis: cui illud pctm̄ suū p̄fite do
nō manifestet alterius confessio
Rō est: qz fortior ē obligatio ad
celādū q̄ ad p̄fitēdū. si q̄s aūt re-
uelat in p̄fessioe debita sua: z cre-
dita sua z h̄mōi vtrum z quan-
do z an sacerdos possit alijs re-
uelare. vide de hac materia ple-
ne in. iij. parte sum. in. c. de con-
fessione titu. xiiij.

¶ Explicit tertia pars tractat⁹
primi: de bonitate confessoris.

¶ Incipiunt. xxxvj. excōicationes
reseruate sed i aplice: tā a iure q̄
p̄ p̄cessum siue p̄ extranagātes:
z breuiter recollecte. Deinde se-
quunt̄ excōicationes reseruate
ep̄is vnus cuiusq̄ diocesis.

E in iūciētib⁹ ma-
gnis violentas vel
temerarias in cle-
ricum vel religio-
sum: vel mortalē
vel alterā religio-
sam personam: papalis est abso-
lutio si iniuria ē enormis. Vñ⁹
tamē declarationem vide in. iij.
parte in titu. xliij. de excommu-
nicationibus. z. xvij. q. iij. c. si q̄s
suadente diabolo in decretis.
¶ De incendijs ecclesiarum vel
aliorum locorum sacrorum: vel
religiosorum vel cimiteriorum
est papalis excōmunicatio post
q̄ sunt denunciati: sed per ep̄m
possunt absolui ante denuncia-
tionem. de hac vide in. c. conque-
sti. z in cap. tua nos. extra. de sen-
ten. excommu. ¶ De effractorijs

bus predictoy locoy sacroy: qui etiam postq̄ fuerint denunciati est absolutio papalis: sed ante denunciationē ep̄alis est absolutio extra de sen. excō. c. cōquesti. ¶ De incēdiarijs alioy locoruz nō sacroy de cōsulētib⁹ aut fautoribus: tales nō sunt excōicati aliquo iure cōi: s; sunt excōicati aliquo iure cōi: s; sunt excōicati aliquo iure particulari: puta excōicatio ne synodali vel p̄stitutione: vel ab hōie: z si fuerint denunciati est casus papalis: vide de hoc extra sen. excō. ca. tua. ¶ De falsificanti⁹ l̄ras papales vel falsis sciēter vtētib⁹. extra de crimi. falsi. ca. dura. ¶ De apponētibus manū ad corrigendū etiā minimaz l̄ram vel punctū minimū in his l̄ris: exceptis his q̄bus est cōmissum: est papalis absolutio s̄m host. per sniaz curie latā. ¶ De hereticis fugiētibus nonā here s̄m vel iā dānatam sequētibus. xxiij. q. i. c. i. z. ij. z extra de here. c. ad abolēdam: z nunc est casus papalis p̄ extrauagantē. Martini. v. vt p̄z i p̄cessu istius annua li. vide de heresi i. ij. p̄te sum. tit. xij. ¶ De scismaticis: et precipue de sequētib⁹ scisma. Petri de lūna z successorū eius et fautorū ipsi⁹ scismaticis: est papalis absolutio p̄ p̄cessum curie. ¶ De creditōrib⁹ receptatorib⁹: defensoribus z fautorib⁹ hereticorū est papalis absolutio: et quō intelligātur ista noia. vide in. ij. p̄te sum. tit. xxiij. de excōicatioib⁹. ¶ De cōmittētib⁹ simoniā siue p̄ ordi

nib⁹ siue p̄ b̄nficijs vel prelaturis ecclesiasticis vel p̄ ingressu in religionē: vel pro alijs sp̄ualib⁹: est absolutio papalis per extrauagantē. Martini. v. vide de hac in. ij. p̄te sum. tit. i. ¶ De facientibus pactū vel p̄missionē vel recipiētib⁹ ex pacto vel p̄missione occulta v̄l manifesta aliqd̄ etiaz parū p̄ aliqua iniuria vel gr̄a pro alio vel p̄ se i causis iudicialib⁹ sen. p̄ l̄ris obtinēdis ab ap̄lica sede: est papalis absolutio p̄ extrauagantē. Bonifacij. viij. ¶ De sciēter vtētib⁹ talib⁹ gratijs vel l̄ris sic obtētis: est absolutio papalis: p̄ exua. bonifacij. ¶ De p̄ratis z quibuscūq̄ alijs in mari depredātib⁹ est papalis absolutio p̄ p̄cessu curie. ¶ De ipediētibus depredantib⁹ vel inuadētibus adducētes victualia seu alia ad vsuz romane curie: necessaria: vel ne talia deserātur aut adducant ad curiā z de defendētib⁹ talia faciētēs: est absolutio papalis p̄ p̄cessum curie. ¶ De capiētib⁹ detinētib⁹ depredātibus romiperas z peregrinos ad urbē romā accedētes tam causa denotionis q̄ peregrinationis: z s̄m i ea morātes z recedētes ab ipsa est absolutio papalis p̄ p̄cessum annualē: q̄ fit in curia. et s̄m dedātib⁹ consiliū z fauorem ad talia supradicta faciendū est papalis absolutio p̄ p̄cessum. ¶ De portantibus arma equos z alia necessaria ad impugmandum christianos: vel transmittētibus: seu galeas z naues. v̄dē

tibus vel in piraticis saracenorum
 nauibus gubernatione exerciti
 bus vel dantibus auxilium consiliis
 et fauorem in dispendium terre sanc
 te. extra de indeis. c. ad liberan
 dam. Et est casus papalis per ex
 tranagantem Clemētis: et per proces
 sum curie. De portantibus etiam
 victualia et alia quecumque marci
 monia in alexandria: vel in alia
 loca saracenorum terre egypti vel
 mittentibus ipsa vel de suis por
 tantibus: vel extrahi permittentibus:
 aut dantibus auxilium et fauores: et
 est papalis per processum curie. No
 ta tamen sicut veneti in hoc habent
 licentiam. in. iij. pte. tit. xxiij. c. xxx.
 De portantibus predicta: vel ali
 quo modo predictorum et ad hoc operan
 tibus ad omnes terras soldano sub
 iectas: est papalis absolutio: per
 extranagantem. Cle. De euitibus
 ad terram sanctam etiam causa denotiois
 seu voti sine iniuria sedis apostolice et
 absolutio papalis prout reperitur in
 libro penitentiarie summi pontificis qui
 et ipse hoc potest. De insecutoribus
 cardinalium hostiliter: et est ex
 comunicatio papalis per capitulum. felix
 de penis lib. vi. De bannientibus
 episcopos vel capiuntibus: et in secu
 toribus vel hoc fieri mandantibus aut
 facta ab alijs rata habitibus: vel
 in his dantibus auxilium et fauorem vel
 scienter tales defendentibus: est pa
 palis absolutio per capitulum si quis. de pe.
 in cle. De exheredantibus: vel in
 frustra coincidentibus seu decoque
 re vel incidere aut ossa de carni
 bus euellere presumantibus cuius

cuius defuncti: vel eius ossa ad pres
 alias deferant: est papalis abso
 lutio per extranagantem. Bonifacius.
 De occupantibus vel detinentibus
 vel hostiter discurrantibus per
 se vel per alium directe vel indirecte
 sub quocumque titulo vel colore ci
 uitates terras loca vel iura ad ro
 manam ecclesiam pertinencia: et adhe
 rentibus fantoribus ac defensoribus
 eorum est absolutio papalis per proces
 sum curie. De his qui occasione
 sine excommunicationis suspensionis vel
 interdicti late dant iniurias eos gra
 uandi: qui eam tulerunt: vel suos in pro
 priis rebus vel bonis illorum quorum
 occasione late sunt: vel qui eos ob
 seruant: vel qui taliter excommunicat
 care volunt: nisi iniuriam ipsam inte
 gre renocent. Si quis qui dicta iniuria vis
 fuerint: vel etiam sine iniuria hoc fece
 rint suo motu: excommunicationem
 incurrit in qua si permanserint per
 duos menses: est papalis absolutio.
 vide de hoc in. c. de dñis. l. ij.
 pte sum. et in. iij. pte. tit. xxiij. cap.
 xxiij. De his qui cogunt aliquos
 celebrare in loco interdicto: vel
 ad audiendum diuina uocant excom
 munitos vel interdictos: vel prohibent
 eis ne moniti exeant: et de his qui
 moniti non exeunt. cle. c. gravis. de
 sen. exco. De his qui imponunt in
 terris suis noua pedagagia vel an
 tiqua: et est excommunicatio pa
 palis per processum curie.
 De laicis recipientibus in ro
 mana curia literas domini pape de
 manu alienius nisi de manu do
 mini pape vel bullatorum: vel nisi
 cum non recipientes de manu predicti

etorū incidunt in eandem.

¶ Excoicationes papales cōcer-
nentes religiosos religiosasq̄.

De clericis ⁊ religiosis in-
ducētib⁹ ad uonendū in-
rādū vel p̄mittēdū de eli-
gēdo ap̄d eos sepulchrā: v̄l vt eā
velteri⁹ non mutēt iā electā ex-
cōicatio est papalis p̄ cle. cupien-
tes de pe. **¶** De religiosis q̄ abs-
q̄ sp̄ali inia p̄p̄riū sacerdotis so-
lēnizarēt m̄rimonia aut mini-
strarēt sac̄m eucharistie vel ex-
tremeyunctiōis: est excōicatio pa-
palis. erra de p̄uiri. reli. in cle. j.

¶ De religiosis q̄ excōicatos a
canone absoluūt a casibus non
cōcessis: aut qui absoluūt a sentē-
tijs p̄ statuta synodalia vel pro-
uincialia promulgata aut absol-
uūt a pena ⁊ culpa. est excōicatio
papalis per cle. j. de p̄uiri. rel.

¶ De inquisitoribus hereticorū
qui odio gratia vel lucro et amo-
re cōtra iusticias ⁊ p̄scientiā omi-
serint cōtra quēpiā p̄cedere vel
ipsam heresim alicui imponerēt
q̄ impedirent officiū suū: est ex-
cōicatio papalis p̄ cle. multorū
de here. **¶** De mendicantib⁹ p̄
fessis q̄ transeunt ad aliquā reli-
gionē monachalem excepto or-
dine carthusientiu: et recipienti-
bus tales scienter: est excōicatio
papal p̄ p̄stitutionē martini fa-
ctā cōst̄tie. De clericis sciēter ⁊
sp̄ote cōicantib⁹ excōicatis a pa-
pa i diuinis est excōicatio papa-
lis scōz post. Ista excōicatio tū
h̄z dubiū. ex de sen. excō. c. signi-
ficasti. De p̄cipitib⁹ in crimine

p̄pter qd̄ aliq̄s est excōicat⁹ aliq̄
predictarum excōicationū: est ex-
communicatio papalis: per. c. si
p̄cubine. extra de sen. exc. **¶** De
his qui absoluunt ab aliqua p̄-
dictarum excōicationū: citra se-
dem aplicā: p̄terq̄s in articulo
mortis: q̄ taliter absoluuntur si
nō representent se q̄s citius pos-
sunt ei a quo p̄nt absolui v̄l mit-
tant pro absoluteione reincident
in eādē. s. papalē excōicationem
per. c. eos. de sen. excō. lib. vj.

¶ Excoicationes ep̄is ex in-
re ⁊ seruate.

De verberantib⁹ clericos:
religiosos: vel moniales
sen talibus manus vio-
lentas inūcientibus sen temera-
rias est episcopalis excommuni-
catio si fiat lenis iniuria talib⁹
per. ca. peruenit. extra de sentē.
excommuni. **¶** De his qui inni-
tuntur ordinantibus: sen alie-
nationibus a scismaticis factis:
est ep̄alis excōicatio. per. ca. j. ex-
tra de scismatici. **¶** De is qui vsur-
pant de nouo vacantium eccle-
siarum monasteriorum vel alio-
rū priorū locorū custodiam seu
guardiā titulum aduocationis
seu defensionis. que p̄p̄ie sunt
nomina patronatus: vel ipsorū
locorū vacantium bona occu-
pant: vel regalia. i. collectā que
sūt ratione regis vel imperatoris
sen tributum regi debitum vt. c.
generale. de electi. lib. vj. **¶** De
clericis vel monachis ipsorū lo-
corū vacantiu q̄ de hoc fieri p̄-
curant hec excōicatio cum prio-

si habetur: et excoꝛcatio est ep̄a-
lis per. c. gñali. de elect. in. vi.
¶ De his qui ab eccl̄ijs vel p̄so-
nis eccl̄iasticis p̄ se vel p̄ alium
suo noie: vel alieno: p̄ personis:
vel reb⁹ quas nō cā negociatio-
nis deferūt vel deferri faciūt seu
transmittūt: exiḡūt aliq̄s peda-
giū vel guidagiū: est excoꝛcatio
ep̄alis per. c. q̄. de censi. lib. vi.
¶ De his q̄ fecerint statuta: li-
bertatē eccl̄ie: et q̄ scripserint ea
qui sunt p̄tates p̄sules rectores
et cōsiliarij loco: vbi dicta statu-
ta: sen etiā cōsuetudines edite
sunt v̄l seruate: et q̄ seruare ea fe-
cerint: et s̄ ea iudicauerint: et vel
q̄ in publicā forma: redederint
iudicata: est excoꝛcatio ep̄alis p̄
c. nouerint. extra de sen. exc. De
rectorib⁹ ciuitatū faciētib⁹ exa-
ctiones indebitas clerics: reli-
giosis: v̄l eccl̄iis eoz: si postq̄
fuerint moniti non desistant: est
ep̄alis excoꝛcatio: p. c. nō minus
extra de immu. ec. et c. aduersus
cōsules. ¶ De his q̄ absolutio-
nē ab aliqua excoꝛcacione vel re-
uocatiōe ei⁹ suspēnsionis vel in-
terdicti extorquet: p̄ viz vel p̄ me-
rū: neq; valet absolutio: s̄ incur-
rūt nouā excoꝛcacionē. est ep̄alis
excoꝛcacio p. c. j. de his q̄ v̄l me-
ritue cā fiunt. lib. vi. ¶ De his q̄
p̄ assinos. i. quosdā infideles
dix falsis suis opinionib⁹ de fa-
cili mittebant ad occidēdū xp̄ia-
nos: et q̄ interfici fecerint vel mā-
dauerint aliquē xp̄ianū: etiā si
mors: nō fuerit subsecuta et de re-
ceptatorib⁹ et defensorib⁹ et occul-

tatorib⁹ eoz: est excoꝛcatio ep̄a-
lis p. c. p̄ hūani. de homi. lib. vi.
¶ De potestatibus: capitaneis:
rectorib⁹. consulib⁹: iudicib⁹: cō-
siliarijs: et alijs officia lib⁹ qui sta-
tuta faciūt: scribūt v̄l dictāt per
q̄. q̄s cōpellat soluere vsuras vel
soluta nō repetere: est ep̄alis ex-
coꝛcatio in cle. ex graui. de vsur.
¶ De his q̄ occasione snie excoꝛ-
cacionis vel interdicti late dant
licētiā grauādi illos q̄ tulerunt
eas vel suos in p̄sonis vel reb⁹.
Ihic tñ castus est ep̄alis vsq; ad
duos mēses ab incurssione snie:
abinde nō est: papalis excoꝛca-
tio. p. c. q̄cūq; de sen. excō. lib. vi.
¶ De his q̄ iudicant s̄m statuta
edita in fauorē vsurarioz: et qui
hūt sup hoc p̄tatem: nisi statuta
ipsa delenerint: aut si ea p̄miser-
int obseruari. extra de vsu. c. ex
graui. in cle. Un̄ illi qui faciūt cā-
pitula cum iudeis: v̄l dñi et cōita-
tes: cōtinentia q̄ possint feners
ri: et q̄ non possint repeti in iudi-
cio vsure extorte ab eis et h̄mōi:
vidētur incidere in h̄ac excoꝛca-
tionē: et dñi qui ea faciūt et cives
qui cōsulūt. in cle. c. ex graui. de
vsu. ¶ De his qui cōcedūt repre-
salias 3 personas eccl̄iasticas:
specialr aut gñaliter: est ep̄alis
excoꝛcatio: p. c. Et si pignozatio-
nes. de iniur. et dam. dat. lib. vi.
¶ De rectorib⁹ secularib⁹: vel q̄
buscūq; officialib⁹ eoz: qui co-
gnoscerēt de crimie heresis: aut
captos liberarēt: vel diocesano-
rū: vel inquisito: si officiū impedi-
rēt est ep̄alis p. c. vt inquisitiōis

de here. lib. vi. ¶ De his q̄ sciens
ter phunt in simonia in casibus
non processis et prohibitis consanguini-
tatis et affinitatis: et de phenti-
bus cum monialibus: est epalis: vt
in cle. c. eos de consanguini. et affi.
¶ De dñicis tpalibus q̄ subditis i-
terdictis: ne p̄latis vel p̄sonis ec-
clesiasticis q̄c̄q̄ v̄dant vel em̄t
ab eis: bladium molant: panē co-
quāt: et h̄m̄i obsequia exhibere
p̄sumant: est epalis excoicatio p̄
c. eos. de imm. eccle. lib. vi. ¶ De
his q̄ impediūt quin corā iudici-
bus ecclesiasticis vel legatis: vt
ordinarijs in causis q̄ ad eos p̄-
tinēt: illi q̄ cōquerunt iusticiam
possint obtinere: excoicatio est
epalis p. c. qm̄. de imm. eccle. li.
vi. ¶ De his q̄ cōpellūt impato-
res l̄raz applicarū: vt alios recur-
rentes ad forū ecclesiasticū in cau-
sis q̄ de iure vel antiqua consue-
tudine ad ip̄m p̄tinet: vel ad de-
fistendū vel litigandū de eis in
foro suo seculari: granādo indi-
ces ecclesiasticos. vel impetrātes
seu litigātes: seu nolētes coram
eis litigare: vel granādo propin-
quos eorū vel capientes res vel
ecclesias saltim vel quocūq̄ alio
mō: vt i. d. c. qm̄ est epalis. et s̄l̄r
de dantibus cōsiliū. et fauorē et au-
xilium ad oīs p̄dicta in dñobus. s̄.
precedētib⁹. ¶ De his q̄ p̄latos
capitula seu alias p̄sonas eccle-
siasticas compellūt ad submittē-
dum laicis: vel alienandū bona
imobilia seu intra ecclesiarū: et s̄l̄r
laici q̄ vsurpāt sibi illicite h̄m̄i
et si nō destiterint postq̄ fuerint

admoniti: est epalis excoicatio
p. c. hoc cōsultissimo. de re. eccle.
non alte. li. vi. ¶ De his qui fin-
gunt fraudulēter aliquē casuz p̄
quez aliqui index mittat ad ali-
quam mulierē p̄ testimonio est
excoicatio epalis p. c. mulieres:
de indi. lib. vi. ¶ De his qui vo-
cantur ad dirigendas moniales
in electionibus nisi abstineant
ab his per que possit discordia
nutrir̄: est excoica. epalis. p. c. in
dēnitatibus. de cle. li. vi. ¶ De his
qui granant clericos vel alias p̄-
sonas ecclesiasticas ad quas spe-
ctat aliqua electio: p̄ eo q̄ roga-
ti seu alias inducti: eū p̄ quo ro-
gabant seu iducebant noluerit
eligere vel consanguineos eorū:
aut ipsas ecclesias seu loca bene-
ficijs seu alijs bonis spoliando
seu alias iniuste persequendo. c.
sciāt cūcti. de elec. in. vi. et est epa-
lis excoicatio. ¶ De his qui lo-
quunt secrete: vel mittūt scrip-
tas vel nunciū alicui cardinali:
q̄ sūt reclusi occasione electio-
is pape: est epalis excoicatio p. ca.
vbi piculū. et de elec. li. vi. ¶ De
dñis et rectoribus et officialibus: q̄
iminēte dicta electioe nō seruāt
ipsam cōstitutionē p. c. vbi picu-
lum. ¶ De his q̄ p̄curāt q̄ cōfer-
uatores dari se intromittant de
his q̄ nō licēt. i. de alijs q̄ de ma-
nifestis iniurijs: et violentijs: est
excoicatio epalis. p. c. statum⁹.
de offi. deleg. li. vi. ¶ De dñis re-
ctoribus ad regimē v̄bis rome et
electis et fautoribus: q̄ fecerint cō-
tra cōstitutionē sup̄ hoc factam

est ep̄alis excōicatio. p. c. funda-
 mēta. de ele. lib. vi. ¶ De electis
 magistris doctorib⁹ vel scholari-
 bus tractatibus cū aliquo ciue
 Bononiēsi de p̄ducēdo hospitū
 irrequisitis inq̄linis. nisi tps p̄du-
 ctionis fuerit elapsus est ep̄alis
 excōicatio p. c. ex rescripto. eē de
 locato. ¶ De doctorib⁹ sen ma-
 gistris q̄ sciēter illos p̄religiosos
 q̄ dimiserūt habitū docēt l̄as. l.
 legem vel p̄hysicā. est excōicatio
 ep̄alis p. c. periculosa. ne cle. vel
 mo. lib. vi. ¶ De d̄nis vel recto-
 ribus tp̄alib⁹ q̄ nōn fecerint ob-
 seruari ea q̄ statunt̄ p̄ infecuto-
 res cardinaliū. sen alicui⁹ de fa-
 milia eorū. vel pape. est excōica-
 tio ep̄alis p. c. felicis. de pe. li. vi.
 ¶ De his qui impedisūt visitato-
 res monialiu⁹. vel canonicorū: si
 moniti nō desistāt: est ep̄alis ex-
 cōicatio p. cle. attendētes. de sta.
 mo. ¶ De impugnantibus l̄as
 pape ante coronatōnē ei⁹ et est
 b̄ndicti pape. xi. ¶ De q̄busdam
 mulierib⁹ que beghine dicunt̄: et
 de religiosis fauētibus eis in il-
 lo statu. et erant iste certū habitū
 assumētes nulli obediētā p̄mit-
 tētes: nec renūciātes p̄p̄is: nec
 regulam habētes: licet q̄busdā
 religiosis speciat̄ inhēreant. de
 here. ca. ad nostrū. in cle. ¶ Nec
 intelligunt̄ sub hoc noīe ille q̄
 etiā beghine vel vestite dicunt̄
 de p̄nsa b̄i d̄nici. vt p̄ in decla-
 ratione Joā. xxi. et idē d̄: de ter-
 tio ordine b̄i fr̄acisci: immo ex
 illa clemē. vidēt̄ur dici beghine
 ille excōicate que habēt illos er

rores ibi postos: qui cū sapiant
 heresim est hodie forte casus pa-
 palis: et est p̄tra tales beghinas.
 ¶ De his q̄ absolui ab excōica-
 tione in articulo mortis vel pro-
 pter aliud impedimētū nō repre-
 sentant se q̄ citi⁹ cōmode p̄nt̄ ei
 a quo debeāt absolui: qz reinci-
 dūt in eandē. de sen. excō. lib. vi.
 c. eos q̄. ¶ De participatib⁹ cuz
 excōicato in crimine propter q̄b
 est excōicat⁹: dādo ei p̄siliū et fa-
 uorem. c. si concubine. eē de sen.
 excom. ¶ De his q̄ absolunt̄ a
 sede ap̄lica vel legatis et intun-
 git̄ eis qz se rep̄sentēt ordinarijs
 vel alijs suscep̄uri p̄niam et pal-
 sis iniuriam: seu alias obligati
 eis q̄b⁹ sciēter satisfaciāt. si hoc
 non factūt cum p̄m̄uz cōmode
 poterūt. vel nō curauerint adim-
 plere reincidūt in eādā sniam vt
 patet in. d. c. eos. ¶ De his q̄ con-
 tumaciter asserūt romanā eccle-
 siā non esse caput oīm ecclesiarū
 nec ei tanq̄ capiti esse obediēdū
 dis. xix. c. nulli fas. ¶ De his qui
 sepeliunt̄ corpa in cimiterijs tpe
 interdicti in casib⁹ non p̄cessis a
 iure. in cle. c. eos. de sepul. ¶ De
 his qui excōicatos publice aut
 noiatiim interdictos: vel vsura-
 rios manifestos sciēter sepelissūt
 in cimiterijs. de sepul. dic. cle. c.
 j. eos qui. ¶ De clericis q̄ mani-
 festis vsurarijs ad exercendū se-
 nus domos locant: vel alio ritu
 p̄cedūt: est excōicatio ep̄alis p.
 c. vsurarū. de vsu. lib. vi. ¶ De eo
 q̄ nō est elect⁹ a duob⁹ p̄rib⁹ car-
 dinaliū: et se gerit p̄ papa. c. licet

et de elec. ¶ De monachis et cano-
 nicis regularibus archidiacono-
 nis: decanis: ppositis: plebanis
 catoribus et alijs clericis psonatū
 habēribus: aut et quibuslibet pby-
 teris quod audiūt leges vel pphycā
 est ep̄alis excoīcatio p. c. magno
 pere. et ne cle. vel mo. ¶ De reli-
 giosis quod temerarie vbiq; habi-
 tū sue religionis dimittūt: excoī-
 catio est ep̄alis p. c. vt piculosa.
 ne cle. vt mo. li. vi. ¶ De religio-
 sis quod accedūt ad studia: nisi a suo
 plato cū p̄silio maioris p̄tis con-
 nentur licētia sibi sit p̄cessa. i. d. c.
 vt piculosa. lib. vi. ¶ De religio-
 sis quod decimas debitas eccl̄ijs si-
 bi appropiāt vt vsurpāt: siue quod
 nō permittūt solui eccl̄ias deci-
 mas de aialibus familiaribus et pa-
 storū suoz vel alioz immiscētū
 ipsa aialia gregibus eoz: tales si
 nō hnt administrationes et bñfi-
 cia sunt excoīcati: si hnt sunt su-
 spēs: nisi req̄siti destiterint ifra
 mēsem. in cle. religiosi. de deci.
 Et est ep̄alis excoīcatio. ¶ De
 monachis et canonicis regulari-
 bus non habētib⁹ aliquā admi-
 nistratiōē quod se p̄ferūt ad curias
 principū sine l̄nta suoz prelato-
 rū: vt dānū aliq̄d iferāt suis pre-
 latis aut monasterijs: et quod sine li-
 centia arma tenēt. ifra septa mo-
 nasterij est ep̄alis excoīcatio. p.
 cle. ne i. agrō. de statu mo. ¶ De
 religiosis vel montalibus p̄fessis
 et clericis in sacris ordinibus p̄sti-
 tutis: quod p̄hūt m̄fimonium d̄ facto
 est excoīcatio ep̄alis. cle. eos. de
 cōsan. et affini. ¶ De inquisitione:

bus hereticoz quod p̄teriti officij in-
 quisionis quibusuis modis illiciti-
 te pecuniā extorquerēt: vel sciēter
 bona eccl̄iaz ob delicta clerico-
 rū fisco eccl̄ie applicant: nec p̄nt
 absolui: nisi quod extorserint ple-
 ne satisfecerint de pecunia sic ex-
 torta: est ep̄alis excoīcatio. i. cle.
 c. nolētes. de here. ¶ De religio-
 sis quod nō seruāt interdictū quod ser-
 uat matrix eccl̄ia siue cathedra-
 lis: vt in cle. c. ex frequētibus. de
 sen. excō. ¶ De religiosis quod p̄stī-
 tibus sibi nō faciūt cōsciētā scien-
 ter d̄ decimis solūēdis: tales ab
 officio p̄dicatiōnis sunt suspensi
 donec cōmode possint faciēt eis
 cōsciētā: et si interiz p̄dicāt sunt
 excoīcati ep̄ali excoīcatione: et si
 militer de religiosis quod dicūt ali-
 qua v̄ba vt retrahāt audiētes a
 solutiōe decimarū: est ep̄alis ex-
 cōcatio per cle. cupiētes. de pe.
 De religiosis mēdicatibus quod do-
 mos ad habitādū vt loca de no-
 uo recipiūt aut de nouo recepta
 mutāt vel alienāt. c. i. de excē. p̄
 la. li. vi. ¶ De fratrib⁹ minoribus
 quod tpe interdicti recipiūt ad vini-
 na frēs vt sorozes de tertio ordi-
 ne sc̄ti fr̄acisci: est ep̄alis excoī-
 catio. c. ex eo. de sen. excom. i. cle.
 ¶ Ingrediētes monasteria mo-
 nialium ordinis p̄dicatoz extra
 casus necessarios: qui declaran-
 tur in p̄stitutiōibus suis: p̄nta ad
 v̄andū sac̄ra infirmis. ad medē-
 dū eis. ad reparandū edificia et
 h̄mōi: non habita licētia a papa
 vel a magistro ordinis: sunt ex-
 cōcati: nec possūt absolui: nisi a

papa vñ a magro ordia vñ ab alio cui fuerit p̄cessa talis absolutio: vt ptz in bulla ipsi^o ordia: cuius bulle trāssūptū vidi ego. Ingressi: res monasteria montaliū ordinis minorū et cas^o necessarios cōcessos in p̄stitutiōib⁹ suis sine lnia pape vel misri ordia: excōicationē diocefanis resnatā incurrūt: pnt audiri a q̄busdā fide dignis. ¶ No. q̄ ab excōicationib⁹ q̄ fiūt ab hōie sine a iudice regulr non pōt q̄s absolui: nisi a suo excōicatorē vñ ab hñte plena riā iurisdictionē sup eā a supiori suo: nisi in articulo mortis. ¶ Tē nota q̄ fratres p̄dicatores et volentes ingredi eorum religionē pnt absolui a p̄latis ipsius ordinis a sentētis excōicationis suspēisionis et interditi: latis ab hōmine vñ a iure: saltē ab illis quorum absolutio reseruat^r ep̄o.

¶ De materia oim supradictarū excōicationū tam pontifici summo q̄ ep̄is vnuscuin⁹q̄ diocefas reseruat^r: taz a iure q̄ p extranagātes et processus curie: vide plenius et clari⁹ ac diffus⁹ si vis videre in ti. xxiij. de censuris eccl̄iastici. in. iij. pte sum. cōpilate per me fratrem Antonium archiep̄m florentinū. Et sic est finis oim casū: tam summo p̄tifici q̄ ep̄is reseruatorum.

Tē notandū q̄ sunt due spēs excōicationis. s. maioris et minoris. Excōicatio maior sem^p ē p̄ctm mortale: et talis p̄tio est sepat⁹ a deo

iō nō pōt cōicare p aliq̄ vilitate aie sue. Sc̄do est separat⁹ a facta eccl̄ia. i. a cōione et participatiōe fidelū: exceptis his casibus qui. s. in. iij. pte sum. ti. xxv. specificati sunt. Et sunt quicq̄ in quib⁹ ipse excōimunicat⁹ nō potest participare: q̄ p̄tinent in his versibus. Si p delictis anathema quis efficiatur. Os orare vale cōmunio mēsa negatur. Qui sic intelliguntur. Os. i. locutio. Orare. i. oratio euz alijs in eccl̄ia. Communio. i. cōicatio sacra mētorum. Vale. i. saluatio. Mensa. i. cibus et pot⁹. Excōicatio p̄o minor aliqñ est mortale p̄ctm et aliqñ veniale. ¶ Sed anteq̄ dicatur qñ sit mortale vñ veniale: nota p̄tina q̄ notem modis hō potest incurrere excōicationem minorem. Primo qñ quis participat euz excōicato excōicatione maiori aliquo illoz modozū super dictoz. Sc̄do qñ quis committit sacrilegiū: sicut qui furat in eccl̄ia: vt in ea illicitū quid facit. Tertio quādo quis est publicus penbinarius vel fornicator. Quarto qñ q̄s acceptat aliquā eccl̄ia a laico et illam sic tenet. vt. xxvi. q. viij. c. si q̄s deiceps. Quinto qñ quis est simoniacus qui est etiam excommunicatus excōimunicatione maiori. Sexto fm quosdam cum in bello iniusto p̄tra xpianos exercet q̄s artem balistarum aut sagittarū. Septimo oppressores inopuz et pauperum: publici p̄dones: publici vsurarū: meretrices: q̄ oēs

largo mō soquēdo pñt; dici excōi
 cati p q̄to taliū oblationes non
 debēt admitti ad altare sc̄m̄ dñi
 Octavo illoꝝ q̄bus denegat ec-
 clesiastica sepultura: sicut sūt illi q̄
 moriunt in torneamētis: q̄ dato
 p̄penitētes moriant: nō ponunt
 in cimiterio. Sicut ē d̄: de illis q̄
 non p̄municant semel in anno si-
 ne necessitate ⁊ cā: vt in. c. ois. de
 peni. ⁊ re. Non oēs publici pec-
 cotozes. Oēs aut casus: supradic-
 ctos ponit Inno. Ray. ⁊ Ho. ⁊ in
 quolibz p̄dictoꝝ casus p̄t absol-
 uere simplex sacerdos ⁊ ep̄s p̄ter
 q̄ forte in simōia ⁊ in excōicatio-
 ne maiori. In p̄io ḡ casu. s. in p̄ti-
 cipatiōe cū excōicat; maiori excō-
 municatiōe p̄t hō peccare mor-
 taliter et venialiter. Mortaliter
 tripliciter. Primo qñ participat
 in eodem crimine p̄pter qd̄ ipse
 est excōicatus dando consiliū
 auxiliū ⁊ fauorē: rōne cui⁹ pecca-
 tum p̄mittitur. Secundo qñ par-
 ticipat cum excōicato in aliquo
 alio crimine mortali ab illo pro-
 pter qd̄ ipse est excōicatus. S; in
 primo casu nota q̄ participans
 cū excōicato in eodēz crimine: vt
 dictum est: incurrit excōicationē
 maiore: ⁊ in sc̄do modo cadit tm̄
 in minore excōicationē ēt si mor-
 taliter peccat. Tertio qñ excōica-
 ter cuz excōmunicato maiori ex-
 cōicatiōe in sacramētis puta ac-
 cipere corp⁹ xp̄i cū eo: vel sacros
 ordines: incurrit excōicationem
 minorem: peccat tm̄ mortaliter.
 In alijs aut casibus supradictis
 non peccat qd̄ participando cuz

excōicatis nisi q̄ qñ aliqs in p̄tē
 p̄tū p̄cepti p̄hibitiōis facte au-
 dacter cū excōicato: ⁊ ad libitum
 p̄uersat aut: i saluādo: vel in co-
 medēdo aut in loquēdo: sine ne-
 cessitate. aut in morando vel cōi-
 cādo. S; no. q̄ sacerdos recipiēs
 aliquē excōicatū maiori excōica-
 tiōe ad offm̄ ecclie: aut ad sacra:
 aut ad ecclesiasticā sep̄turā si so-
 lū mortaliter peccat: s; subito est su-
 spēsus ab administratiōe: ⁊ sibi est
 interdict⁹ itroit⁹ ecclie q̄usq; sit
 absolut⁹: ⁊ efficiť qñ irregularis
 Et si taliter interdictus moriat:
 non debet poni in cimiterio nec
 debet p̄pter timorē sacerdos de-
 sistere: quin talē excōicatū expel-
 lat de ecclia: q̄ non excusatur rō-
 ne timoris nisi talis esset timor: q̄
 posset cadere inconstantē viruz
 tunc em̄ fm̄ quosdam excusatur
 ad interdicto: Hosti. aut dicit q̄
 beatus erit talis sacerdos: si se p̄-
 paret ad martyriū. C. No. igitur
 quō habuisti: q̄ in nonē casibus
 hō cadit in excōicationē minore
 rōne cui⁹ separat⁹ est ab effectū
 sacroꝝ ⁊ quantū ad denz. Nam
 pctm̄ mortale aliaz sepatat deo
 ⁊ excōmunicatus quocūq; est in
 pctō mortali: p̄ter q̄ participā-
 do cum excōicato maiori excōica-
 tiōe in loquēdo: saluādo: ⁊ oran-
 do cōicando ⁊ comedēdo: in quibz
 casibus: fm̄ Tho. in. iij. dist.
 xvij. q. ij. arti. iij. hō non peccat
 mortaliter: nisi p̄pter contrēptuz
 dato q̄ excōicationē incurrat: et
 id̄ q̄ est in pctō mortali quocūq;
 aliter est excōicatus. etiā quātū
 e ij

ad ecclesiaz est sepat^o ab effectu. i. a gra & sacris: qz null^o q est i pctō mortali. cū sit indisposit^o p̄t p̄seq grāz spūscī. Pōt: tñ irrare ecclesā & stare i offō diuino ēt potest enz alijs in alijs p̄cipare: s; non p̄t pacē i ecclesia recipere: cū par ip̄a sit loco cōionis. s; h̄ pleni^o h̄nt in decretis & decretalib^o & i sūmis: iō cū expedit vide qre diligēt^o i ip̄is.

¶ Incipit interrogatōnū: qd est tractatus scōs huius operis: et habet tres partes principales.

Dicitur ille q̄ vult p̄tere
ri dixit ex se ea que vo
luit de peccatis suis si
nō dixit sufficienter q̄
q̄si semper accidit iter
rogād^o est plene de his q̄ nondi
xit. put videbit fore expediens.
Si nō modicus vel min^o dixit p̄t
interrogare s̄m ordinē infra po
situm: videlicet primo de decem
preceptis postea de vitijs capita
lib^o: non aut̄ oēs de oibus: s; de
illis q̄ solent in talibus reperiri
& non solū de istis pctis interro
gandi sunt. sed etiā de oibus cir
cūstantijs pctōz: put supra satis
ostensum est. Non tñ est necesse
de q̄libet peccato mortali oēs cir
cūstantias predictas cōfiteri: sed
solū illas q̄ trahūt pctm̄ ad alijs
spēm: q̄. s; h̄z spācialem. de fomi
tate oppositā alicui preceptoruz
Sed & de nūero peccatoz morta
liū. s; quoties mortale pctm̄ p̄mis
sum est in qualibet peccatorum
specie diligēt^o interrogādū est.

¶ Incipit prima pars scōi tracta
tus de modo interrogandi peni

tētes a p̄fessore s̄m decē p̄cepta
legis: & habet. c. xxiij.

¶ Primum preceptum continet
tria capitula.

Antez cole deū. Circa hoc p̄
mū p̄ceptū sic potes inter
rogare: & p̄mo devotis.

¶ De votis. Cap. i.

Ora s; magis sniaz i. iij.
di. xvij. q̄ votū est testifica
tio qdā p̄missionis spōtas
nea q̄ sit deo: & de his q̄ dei sunt &
fieri debēt. Vel breuiter s; Tho
ij. ij. q̄. lxxxvij. ar. i. votū est p̄mis
sio deo facta de aliq̄ qd sit deo ac
ceptū. Ad qd req̄runt tria. s; deli
beratio volūtatis: p̄positū: & pro
missio. Utamū out̄ ex scōs. scōs
ex p̄io. Si trāsgress^o est seu omi
sit implere aliq̄d votū licitū: & si ad
uertēter cū posset est sp̄ mortale:
q̄ toties. quoties frangit. Sec^o si
ex obliuōe vel qz nō poterat: vt
infirmit̄ ieiunare & h̄mōi. ¶ Si vo
uit se aliq̄d mali futurū: vt vin
dictā v̄l maioris boni ipeditū
vt non ingredi religionē: hoc est
mortale: & sine aliq̄ dispensatio
ne dz illō infringere. ¶ Si nimis
tardant implere propter quod
a memoria excidit omnino v̄l ve
nit ad statū non valēdi implere
cum prius p̄misset: mortale v̄l
det. Idē qn̄ dimisit p̄positū im
plendi cum tñ posset. alias mora
implēdi votū qn̄ sibi nō p̄fixit tē
pus: non videt mortale. nisi mo
re esset valde nimis: & nisi ex hoc
ei immineret periculū non valē
di implere: vt de voto ingredien
di religionem: cū tñ non haberet

cāz legitimā cogē tē dilatiōis tūc
 ēt est mortale. ¶ Si fecit votū de
 re licita vt de elemosyna ieiunio
 z h̄mōi: s; ob malū sinez p̄nta vt
 p̄ ossit facere vindictā z adulteriū
 z h̄mōi: mortale pctm̄ est: nec te-
 net illō implere. Si fecit votuz ab-
 stinētie z h̄mōi: z dubitat vtrum
 possit implere vel non: z sine dispē-
 sariōe v̄l p̄mutatiōe sup̄ioris cū
 possit facit̄ recurrere ad eū v̄l ad
 p̄fessorē suū p̄ssilio frāgit: morta-
 le videtur. ¶ No. tñ q̄ viri p̄nt ir-
 ritare vota vxorum. s. abstinētie
 pegrinatiōis: elemosyne: z acces-
 sus ad talē locū z maxie votū ele-
 mosynaz si non h̄nt nisi dotem:
 absq; alia sup̄ioz dispēsiōne z
 si fiat talis irritatio etiāz sine cā-
 rōnabili a viro: amō non tenetur
 vxor implere talia vota. ¶ Dubiuz
 est de voto hierosolimitano: qz
 hoc in fauorē fidei emittit. ¶ De
 irritatiōe votoz ipubēz z filioz
 familtas z religiosoz: vide in. ij.
 p. sū. tit. xi. c. ij. §. vi. ¶ Si h̄ns vo-
 tū castitatis: v̄l religionē intrādi-
 z m̄rimoniū p̄traxit mortale est
 z non pōt p̄summare illud absq;
 mortali pctō: qz adhuc potest il-
 lud implere: z dz añ p̄summatiō-
 nem m̄rimoniū. Post consumma-
 tiōnē vero reddere teneē debitū
 etiā interpretatiue petenti. Sed
 erigēdo semper peccat mortāl̄
 vñ p̄sulēdū ēēt ei petere sup̄ hoc
 dispensatiōem a papa. sed fm.
 Guil. posset etiam ep̄s dispensa-
 re nisi esset talis continens z ob-
 seruans ip̄m. ¶ Si fecit votum
 stultum et irrationabile: vt ieu-

nare in dñica die: vel non peccā-
 nare caput: vel lauare in sabba-
 to z huiusmodi mortale non est:
 sed phibēdus est illud implere.

¶ De transgressiōe voti.

¶ Et no. q̄ a transgressiōe voto-
 rū p̄t de iure p̄muni z p̄suetudie
 p̄fesso: absoluerē: qz non ē de ca-
 sib; resuatis: s; de dispensatiōe
 z p̄mutatiōe votoz non potest
 se irromittere sine sp̄ali p̄missiō-
 ne dioecesanoz: vel alteri; q̄ pos-
 sit illā dare. Ep̄i aut in oib; p̄nt
 p̄mutare vel dispēsiōe: nisi in vo-
 to castitatis vel religionis: z tri-
 bus votis pegrinatiōis. s. hie-
 rosolymitani ad sc̄m̄ Jaco. z ad
 limina ap̄toz. i. Romā: in quib;
 votis papayel summus peniten-
 tiarius soli dispensant: vel p̄mu-
 tant. De votis habes in. ij. parte
 sum. ti. xj. per totū. ibi vide.

¶ De sup̄stitionib;. Cap. ij.

¶ Si fecit ip̄e v̄l fieri fecit aliq̄d
 maleficū: sen iuxta vulga-
 re magica. i. facturas in q;
 bus semp̄ sūt occulte vel mant-
 feste demonū inuocatiōes: qd
 semp̄ est mortale z dignum mor-
 te corporali. In secūda pte sum.
 ti. xij. c. i. §. xij.

¶ De incantationibus

¶ Si fecit vel fieri fecit v̄l p̄cura-
 uit aliq̄d incantatiōnē. cū sacramē-
 tis vel sacralibus ecclie: vt aqua
 baptisimi vel oleo sc̄dō z h̄mōi ob-
 sanitatē vel aliā causam est mor-
 tale z grauissimū. In. ij. pte sū. ti.
 xij. c. i. §. si. in fi.

¶ De adoratione creaturaz

¶ Si adorauit aliquā creaturaz
 e iij

faciendo oronem ad eā: vt ad lunā: solē. & stellas: cū primo apparerent: & hmoi est mortale pctm.

De diuinationibus.

¶ Si fecit vel fieri fecit aliquam diuinationē ad inueniēdū furta v̄l ad sciēdū occultura: v̄l futurū qđ sibi p̄tingere pōt est mortale.

De arte notoria.

¶ Si didicit artē notoriā: v̄l vsus est ad sciēdūz aliq̄: vel si vsus est arte nigromātica: mortale est. et si h̄z librū inducēdus est: vt eum cōburat al̄s nō est absolnendus sicut est liber Almades Seriphoras & alij libri cōburēti sunt: qz mortale est v̄ti eis. vide in .ij. pre sum. titu. xij. c. j. §. x.

De constellationib⁹.

¶ Si ex p̄stellationib⁹: vel planetis sub quib⁹ natus est aliqd iudicanit determinate de cōuersariōe eius. **¶** Item si ex physionomia. Credere em̄ hoīem ex facto vel p̄stellatiōe vel p̄plexiōe cogi ad bonū vel ad malū: ē hereticū.

De sortibus.

¶ Si vsus est sortibus diuinato rij: qđ est mortale: ex lenitate aut veniale. **¶** Si dedit aliquid turpeyori viro ad comedēdū alteri vt amaret eam: vel fecit vel dixit aliqd turpe ad hmoi est mortale & interrogandū est qđ fuit illud.

De incantationibus.

¶ Si fecit v̄l fieri fecit aliquaz incantationē ob sanitatē p̄sequēdā & qñ hoc fit sciēdo eē p̄hibitū: est mortale cōiter. Qñ nō ex simplicitate fieret: putando esse bonas orones: v̄l veniale. Sed si nollet

in futurū abstinere: neganda est ei absolutio: qz ex obstinatione & malicia v̄l esse mortale: & iterrogandū est de v̄bis qđ v̄tuntur & de obseruatijs quas addunt.

De breuib⁹.

¶ Si fecit vel fieri fecit: vel vsus est breuib⁹: q̄ cōiter sunt supstitiosa ex verbis vel charta in qua sunt vel mō imponēdi: vel portādi: vel tpe scribēdi: & innēta supstitutione earū: imponendūz est q̄ cōburāt: et si nolent nō sunt absolnendi: qz tunc est mortale. Si nō p̄rabāt talia. esset licita tāq̄ orationes: veniale videtur.

De obseruationib⁹ tēpor.

¶ Si obseruauit vnā diē magis q̄ aliā in non incipiēdo aliquid tanq̄ malū: vt dies egyptiacos vel diē in quo occurrit decapitatio sc̄i Joh. bap. vel diē ascensionis in colligēdis herbis & hmoi veniale videt̄. qñ ex simplicitate hoc fit sine scribendo aliqua: vel portando ad suspēdendū in aliquo loco: si simpliciter credit veniale ē. Si vero hoc crederet alio obstinato: tūc mortale esset talia obseruare.

De somnijs.

¶ Si obseruauit somnia faciens aliq̄s orones & obseruationes: & postea ex his q̄ somnia volendo de futuris & occultis indicare et p̄nunciare: mortale est: al̄s tantē sine obseruatiōe adiūcta nimis adhibere fidē somnijs pctm̄ est: & si ex se nō sit mortale: tñ periculosus est: qz sic diabolus multos decipit. **¶** Si ex effusiōe olei de

Incerna vel crassitate aliquanz
antiū vel vultu canū: vñ magni
tudine et p̄tinuitate v̄etoz: et hm̄oi
estimant aliqd mali euenturus
qđ fatū est. Si existimant mu
lieres cōverti in cattas: vel alia
aialia et ire de nocte et suggere sã
guinē pueroz et hm̄oi qđ ē ipos
sibile nisi deo: et iō fatū est cre
dere. De hac materia. s. diuina
tionū incantationū et oim supsti
tionū vide iure clarus in decre.
xxxj. ca. per totum.

De blasphemiam multiplici dei
et sanctorum.

Cap. iij.

B blasphemant deū
videlz dicēdo eū non
esse iustū et anima in
iuste disponere: et esse
acceptatorē psonarū
vñ nō videre q̄ sūt: vel nō curare
de actib⁹ hoīm: vel p̄ditore. vel
sin e merito punire et flagellare
eū: vel nō posse illud vel illud fa
cere et hm̄oi: qđlibet hoz est mor
tale. cū aduertit qđ dicit et intelli
git. ¶ Si blasphemant deū vel
aliquē sc̄m: q̄ pprie d̄: maledi
ctio vt maledictus sit et c. vt fit ex
ira: semper est mortale: si aduer
tit ipsa verba.

¶ Sc̄m p̄ceptū de iuramentis
et periurijs: et habet capi. dno.

¶ Cap. i.

E iures vana p̄ ipm.
¶ Primo de periur
io: si iuravit in aliq̄
curia corā iudice mē
daciōse: mortale est:
quātrūq; aliaz haberet instaz
cām. Et qui iudicet ad hoc adner

tenter. vt index. aduocatus: p̄ci
rator: et hm̄oi mortaliter peccat.
¶ Si iuravit etiā extra iudiciū
in cōi p̄mōe quacūq; ex cā vel le
uitate: vel vtilitate: vel iocofita
te: vel q̄licūq; mō. nō solū ad san
cta dei euāgelia. et p̄ corp⁹ xp̄i et
sc̄toz: s; etiā p̄ fidē: p̄ deū: sic de
me adiuuet: p̄ virginē Mariam:
p̄ crucē: p̄ aiā suā. et hm̄oi: hoc
semp̄ ē mortale qñ aduertit se iu
rare: et falsuz dicere: et toties quo
ties sic iurādo aduertit. ¶ Si iu
rauit aliqd p̄ certo de quo dñbi
tat vtrū sic sit: mortale est: et p̄ci
pue iurēdo in iudicio. ¶ Si iura
uit p̄petrare aliqd qđ est morta
le: vt facere vindictā: nō dimitte
re cōcubinā: seruare iniusta sta
tuta: tenere secretā iniquā cōin
rationē: mortāl'r peccat nec d̄z
illud seruare. ¶ Si iuravit tene
re secretū aliqd qđ est tractatū i
confilio: vel aliud qđ nulli est no
ciū: si aduertenter manifestat:
peccat mortāl'r ip̄e et q̄ stimulat
eū ad manifestadū sciēs illd esse
secretū. ¶ Si iuravit seruare sta
tuta alicui⁹ cinitatis vel vniuer
sitaris: aliqd sciēter ex illis statu
tis: trāsgrediēdo. peccat mortāl'r
Si tñ aliqd statutū ē abrogatū
p̄ cōtrariā p̄suetudinē: quia quo
tidie per oēs fit contrariū: et diu
non videt periurus si nō seruat
illud: eo q̄ non habet vim statu
ti. dif. liti. §. leges. ¶ Si iuravit p̄
aliquem modū opprobiosum p̄
dei mēbra: vel sc̄toz: vt faciūt ri
baldi: mortaliter peccat: quia
blasphemiam reputatur: xxxj. q. j.

c. si qđ p capillū. ¶ Si pmissit se aliud facturū licitū: si nō intēdebat observare: mortāl'r peccauit. Si autē intēdebat observare: sed veniēte termino quo dē implere nō seruat pmissum: cū tñ posset: h̄ cū incōmoditate sua: peccauit mortaliter: nisi ille cui pmissit añ terminū relaxet inramētū qđ facere pōt si pmissum in illi^o vtilitatem tñ cedat. Nā si in vtilitate alioꝝ vel in honorē dei z scđōrū: nō pōt illi relaxare: s; ad ep̄m vel papā p̄inet relaxatio vel cōmutatio. Si autē nō pōt implere excusat a pctō p tūc cū non pōt.

¶ Si qđ autē cū iuramento pmissit se aliqd faciurū qđ nō est alicui^o importantie boni vel mali: vt m̄ de verberando filiū vel bēdo vel nō z h̄mōi: videt veniale iuratio z piuratio. Si iurauit sine cā rōnabili p qbuscūq; mini mis: dicēdo etiā veritatē: veniale est: nisi faceret in cōtemptū: et inducēdus est vt abstineat ppter periculū perinrū. ¶ Si induxit aliqnē ad iurādū quem oīno credebat falsū iuraturū: mortāl'r peccauit nisi eēt index hoc faciēs ex officio suo s̄m iuris ordinem.

¶ De adiuratione. Cap. ij.

De adiuratione q̄ est inducere aliquē ad aliquid faciendū ob inuocationē alicui^o rei sacre: vel diuini nois. Et si est p modū coactiōis itēdēs eū obligare p modū iuramenti ad aliqd faciendū. vel ad superiores z alios in qb^o nō h̄z po

testatē: est mortale: sicut adiuratio Caiphe q̄ dñm. Ad sibi subditos vero est licita eo casu quo liceret eis p̄cipere: aliter nō: et tūc adiurat^o tenet illō facere vel dicere: alis esset mortale: sicut trāsgressio precepti. ¶ Si adiurauit p̄latos vel socios vel inferiores p modū deprecatiōis: intendēs inducere adiuratū p reuerentiā diuini nois vel alicui^o rei sacre ad aliqd boni faciendū: nō est malū vl' veniale. Si leniter z sine cā est adiurat^o: nō faciēs illud non peccat. Tho. ij. q. xc. ad primū.

¶ Si adiurauit demones p modū precis: vel ad sciēdū aliquid ab eis: vel aliqd obrinēdū auxili: est mortale: nisi qđ faceret ex familiari p̄silio spūs sancti: vel nisi ex quadā simplicitate: querēs ab obsessis a diabolo. S; p modū coactiōis: h̄ eos adiurare ne nobis noceant. ¶ Si adiurauit creaturas irracionales ne diabolus eis vtrā in n̄z nocumētū licet. Si autē firv demō operetur in eis mortale est: vt incatatiōis serpentū. Si in cantilenis z turpib^o fabulis miscuit deū z scđōs et narrationib^o turpibus amatorijs: est mortale: alis veniale nisi faceret in cōtemptū dei.

¶ Tertius preceptū de obseruatione festoꝝ continet duo capitula.

Cap. i.

Abbata sanctifices. Qz quantū ad detestationē dierū: istō preceptus est de iure positio: iō h̄c anne

etere pōt de leiuujs ecclie: et de
 auditiōe misse. ¶ Primo ergo si
 fecit aliq̄ manuale opus dieb⁹
 dñicis: et alijs festis p̄ceptis ab
 ecclia extra casū necessitatis: qz
 mortaliter peccauit. si per nota-
 bile spacū. Secus si faceret ali-
 qua pūcta. si vero ex necessitate
 videlz quia hostes expectantur:
 vel veniūt inundationes aqua-
 rum ⁊ h̄mōi: tūc licet remouere.
 blada: et supellecilia: et h̄mōi
 Ray. et debent observari de ve-
 spera. ad vesperam. i. de sero ad
 seruz. de cōse. dist. iij. c. p̄nunciā
 dū. hic requirit magna pruden-
 tia in cōsulēdo. ¶ Si vēdidit vel
 emit diebus festiuis nō comesti-
 bilia de die in diē. vt panem: vi-
 nū: caseū: carnes ⁊ h̄mōi: mortali-
 ter peccat: si per modū negocia-
 tionis nō in casu magne necessi-
 tatis. In nūdinis in ex quo pre-
 lati ecclesiar. tolerāt: si nō dimit-
 tunt audire missam s̄m̄ Pet. de
 palu. vident posse excusari: qui
 mercant̄ i dieb⁹ festiuis. s. a pec-
 cato mortali. Si fieri fecit aliq̄
 predictorum a suis filijs discipu-
 lis: seruus: laboratorib⁹: sine ne-
 cessitate: peccat mortaliter man-
 dans ⁊ exequens. Si tamen mā-
 dans seu magister vel patron⁹
 non hz necessitatē ipse: sed disci-
 pulus eius vel seru⁹: vel rustic⁹
 hz necessitatem: ita q̄ alr nō pos-
 set viuere: vel qz si discipul⁹ non
 obedit aliq̄ magistro in h̄mōi
 dieb⁹ vendendo vel faciēdo ali-
 quod exercitiū eius artis: p̄ ali-
 quo tpe: ⁊ nec ille nec alr de illa

arte vult cōducere eum secum: ⁊
 aliud exercitiū nescit facere: v̄
 ipse excusari. Nā si in obsequijs
 eccliarū pauperularuz aliq̄ li-
 cet aliquid laborare dieb⁹ festi-
 nis s̄m̄ doct. q̄tomagis l3 p̄ su-
 stentatiōe vite eius in necessita-
 te. Tutius in esset eligere aliam
 artē si posset. ¶ Si r̄ de scripto-
 rib⁹ p̄ p̄cio: ⁊ p̄ficiētib⁹ instrū-
 mēta r̄paliū ⁊ iudicatib⁹ ⁊ faciē-
 tib⁹ longas diēras nō causa cu-
 piditatis: sed necessitatis: qz nō
 bene aliter potest fieri.

¶ De barbitonforib⁹ ⁊ chi-
 rurgicis ⁊ huiusmodi.

¶ Medicinalia aut̄ semp licz fa-
 cere ⁊ medicinari ⁊ talia v̄dere.
 Papa Eugenius dispēsant̄ cū
 barbitonforibus vt laborare pos-
 sint per duas horas noctis i vi-
 gilijs magnor. festoz. ū. parte
 sum̄ ti. r. c. viij. §. i. in fi. ¶ Si p̄ to-
 tū diē festiva cauerit ludis: vena-
 tiōib⁹ aucupijs ⁊ choreis: ⁊ alijs
 vanitatib⁹ mūdi. frequēter est
 in his occurrunt mortalia peccā:
 et si de se ista non sint mortalia.
 ¶ Qd̄ etiā mortale peccāt̄ dieb⁹
 festiuis cōmissum sit grati⁹: p̄z
 ⁊ ideo de h̄mōi confitendū est.

¶ De audirione misse dieb⁹ dō-
 minicis ⁊ festiuis.

¶ Si nō audinit totaz missaz
 dieb⁹ illis: sed omisit v̄l ex
 contemptu: vel ex cupiditate: lu-
 crādī: vel cā eūdi ad solaciū: vel
 ad conuicia: seu ex negligentia
 vel ex ignorantia crassa: mortāl-
 ter peccant: ⁊ totiens quotiens dis-
 misit. Itē si audinit: sed nō totā

dimittēdo notabilē partē: de cō
se. di. j. c. missas. Sec^o vero est si
modicam partem misse dimisit.
¶ Quid autē q̄s audiat in procha
sua v^l alibi missas p̄p̄iā de die
v^l aliā audiēdo: v^l nō intelligē-
do v̄ba v^l n̄ audiēdo: q̄ submis-
se v̄: vel audiat alibi seu a cōcu-
binario v^l simoniacō r̄ h̄mōi: v^l
nō simoniacō r̄ p̄cubinario: ex q̄
plari nō p̄uidēt sup̄ h̄mōi: nō vi-
dent simplices sollicitādi: s̄z di-
mittēdi p̄scientijs eoz: vbi talia
abūdāt s̄m̄ p̄e. de pa. r̄. Guil. du-
rā. Dimittēs nō auditiōnē mis-
se ex infirmitate v^l ex tali occupa-
tiōe quā n̄ p̄nt dimittere: vt fut-
re infirmo: v^l alia iusta de cā: pu-
ta q̄ manēt in castris: excusant.
¶ Excusant̄ et̄ puella: q̄ dimittū-
tur a parētib^o domi: nō tñ eūtes
ad choreas. Vidne etiā q̄ manēt
in domo clausē p̄ menses excu-
sant̄. Sec^o si p̄ dies. quindēcim:
vel per mensem r̄ huiusmodi.

¶ De obseruatione ieiuniorū.

Cap. ij.

Si quis dimittit ieiunia ec-
clesie: vt q̄dragētime: qua-
tuo: tēporū: r̄ vigilias festoz xp̄i
ac ap̄loz r̄ sc̄tozum q̄ de p̄cepto
sūt post. xxi. annū peccat morta-
liter: nisi habeat causam legiti-
me enim excusantē: vel saltē exi-
stimet se habere: puta cuz est sa-
tis debilis: vel videt̄ sibi esse pro-
pter qd̄ credit nō posse ieiunare
sine notabili corp̄is detrimēto:
s̄z s̄m̄ veritatē possit talis nō v̄
de facili p̄dēnādus de mortali:
ex q̄ parat^o erat obedire p̄cepto

si credidisset se posse: alr̄ est mor-
tale: r̄ toties quoties dimisit ali-
quē diē ieiunij: q̄libz em̄ dies est
sub vno p̄cepto. S̄z añ. xxi. annū
inducēdi sūt iuuenes ad ieiunā-
dū. Etiā interrogādū ē hic d̄ nu-
mero diez q̄s dimisit: r̄ q̄ de cā.
si nō notabilr̄ anticipauit horā
comedēdi: puta circa horā tertiā
sine cā legitia nō ē ieiunij: vñ r̄
mortale: hora autē p̄grua ē circa
nonā. Tardare aut̄ post nonā nō
est vitij nisi fiat ex sup̄stitiōe. si
cū ieiunauit ex statuto ecclie: v^l
voto: v^l ex iniūctiōe p̄fessoris: co-
medit de sero frustū panis v^l de
plurib^o fructib^o aut p̄fectiōibus
v^l de vno ḡne tñ: s̄z i magna q̄-
titate ieiunij fregit i. ij. p. sū. tit.
vj. c. ij. §. ix. Si nō aliqd̄ p̄fectio-
nū sumit in pua q̄titate: nō sol-
uit ieiunij: nisi fieret in fraudē
ad nutriēdū. Sed sumēdo aliqd̄
fructū per modū medicine: ne-
scz. vinū ledat stomachū non vi-
det̄ esse malū. p̄t̄ autē quis in
die partes bibere. sumpto p̄an-
dio: r̄ nō frāgit ieiunij: nisi fiat
in fraudem vt dictū est. ¶ Debi-
les r̄ multū laborātes itineran-
tes r̄ peregrinātes p̄gnātes ac
nutriētes pauperes: r̄ h̄mōi quō
et qñ a ieiunio excusentur: vide
pleni^o i. ij. p. sum. tit. vj. c. ij. §. vi.
¶ Quartū p̄ceptū de honore pa-
rētū: r̄ habet duo cap̄la. Cap. i.
Abes in honore pa-
rentes. Quere. p̄i-
mo. si dixit verba cō-
tumeliosa vel oppro-
briosa parētib^o mor-

taliter peccant: et multo magis si dberant: etiam lenit. Idē si parentes irrisit: Si blasphemant vel maledixit ipsis defunctis: et vltis. Si nō obedint eis i licitis ex p̄tēptu peccant mortali: etiā in paruis reb⁹: sec⁹ si ex negligētia in rebus nō multi pōderis. si nō puidit necessitatib⁹ eorū cui p̄tēptu mortale est. Si nō ipenit legata facta ab eis ad pias cās: sed multum distulit p̄pter incōmoditatē cū tñ posset: peccant mortaliter vide i. ij. pte. fi. l. c. xxj. §. iij. Si nō reuerēter se habuit: sed contēpsit vel dure locut⁹ est: vel pronocant ad irā vel nō supportant eos: vel diligenter non prouidit veniale est.

De guberna. fami. xc. Cap. ij.
Si non puidit magnis necessitatib⁹ vict⁹ et vestit⁹ filiorū: vxoris: seruorū: cū posset ex auaritia vel crudelitate mortale est. xxx. dif. c. si q̄s. Itē si p̄ hoc illegitimos filios missi ad hospitale: vel seruos q̄ sibi bene seruiebāt. si nō adhibuit diligētiā ad hoc vt boni essēt: et mādata dei et ecclesie obseruaret: vt de p̄fessione: cōtione: auditōe misse et de honestate et h̄mōi: et si notabilē in hoc cōmissit negligētias: nō curando: vel nō corrigēdo: mortale est vel veniale grane. Si dixit vxori verba p̄tumeliosa: vocārit doctōrū et h̄mōi: vel verberauit aspere sine cā rōnabili: s̄ ex iniuria: mortale est. Secus si alias ei dura et aspera verba loquit. Si vxor p̄tēdit cū viro in licitis reb⁹

nolēs obedire: et ex hoc puocās eū ad blasphemādū deū vel sanctos: vel ad aliud grāde incōueniēs mortale cōmittit si est occasio data ad hoc. Si vir permittit vxorem facere plurimas vanitates aut ornāt⁹: vel tripudiat⁹ et h̄mōi et alia multū puocātia ad lasciuā mortale v̄. si h̄o non sit mult⁹ excessus veniale videtur.

¶ Mater q̄ mittit filias ad choreas: et als mūdi vanitates: et nō ducit ad missas p̄fessionē: et cōiūnez peccat mortaliter: et nō videtur posse excusari a mortali. Si dñs vel dña nō prouidit necessitatibus corporalibus seruorum et ancillarū: et infirmos mitti ad hospitale et nō curat d̄i necessitate vel honestate vite eorū: vel nō dat eis habilitatem ad confitendum: cōmunicandū: audiendū missas cū possit: v̄ facit in festis laborare: mortale est in quolibz horuz. Si nimis dure vel nimis remisse alias se habuit in gubernatione familie: i quo oēs delinquunt etiā perfecti cōiter veniale est. di. xxv. c. qualis.

¶ Quintuz preceptum de homicidio.

¶ Cap. vnicum.

Mon occisor eris. Et p̄tio q̄re si occiderit extra ordinē inrisaliquēz voluntarie: vel p̄ter intētionē a casu dādo operā rei illicitē: vt i ludo noxio: sicut ad saxa: v̄ etiā rei licite: sed non adhibendo debitā diligentiam. vt projiciēdo tegulas de tecto mortale est: et casus

ep̄is reservatus. Itē si ex necessitate inevitabili: et etiam inevitabili ad quas puenit ex culpa: puta qz adulter est innēt⁹ a viro mulieris adultere: q̄ vt mortē euadere: eū occidit. Interrogandū est de cā homicidij. si iudex occidit aliquē innocētē fm iura: vel aliquē nocētē sed preter ordinē iuris vel fm processum ordinariū s; nō h̄ns legitimū dñiū vel h̄ns p̄tates: s; nō ex iustitia: s; ex vindicta: v̄l anaritia: v̄l crudelitate et casus ep̄alis nisi i vltimo p̄cto i.ij. pte sum. tit. viij. c. viij. §. j.

¶ Si mulier granida q̄sunt abortum per medicinas vel labores vel p aliū modū ēt si non sequat effect⁹ est mortale in ea: et i quocūq; p̄sulere et coopante ad hoc: non tñ est casus ep̄alis. ¶ Si ho sequit effectus: et puerperiu erat formatū in vtero: homicidij est in ea: et in coopante: et p̄sulere vñ casus ep̄alis est. In aliquib⁹ et locis si nō sequit effectus p synodales p̄stitutiōes est ep̄alis et alibi est excōicatio: ¶ Si occidit m̄r filiū v̄l filiā sp̄ote ad occultādū crimē suū grauissimū ē: et multo plus si nō baptizatū. si pater filiā vel frater sororē fornicārē: si vir vxorē propter adulterium: si vxor virū ppter odiū vel amorē ad aliquē aliū: si filius patrē vel matrē ex ira: vel anaritia: v̄l fratres frater grauissima sunt et digna magna p̄na: et ep̄o reſuata.

¶ Et not. q̄ ep̄i solēt cōiter eos mittere q̄ tre p̄nt pro casu homicidij ad penitentiarios curie: ad

terrorē incutiendū. Si tñ volūt p̄nt absoluere tales p se vel per alios: iō pape nō reſeruat. ¶ Si mater vel nutrix suffocat filiū v̄l filiā quē tenet in tra se iaduerter opprimēs: mortale est ppter negligētia: et ep̄alis. Si mulier granida p̄ter intētiōez abortit si cōmississet ibi notabile negligētia: puta qz nimis saltauit: v̄l qz nimis inordinate laborauit: vel ppter inordinatas lascitias nō esset absq; pctō mortali. ¶ Idē in viro vel alio percutiente eam vnde hoc sequitur. Secus ho si nō esset in cā. Si q̄s etiā nō occidit tñ mutilat aliquod mēbrū: vel reddit inutile alteri extra ordinē iuris v̄l vulnerat: vel alias pcutit aliquē ex iniuria: peccat mortalit. ¶ Itē si iniuste incarcerat vel tenet p violētia: ne liber possit abire: nisi faceret per p̄ntū t̄pis ad impediendū malū ei⁹ Si clericū etiā habētē tñ primā tonsurā est excōicatus. ¶ Si q̄s verbo vel mādato. s. mādato p̄suadendo: consulendo: ratificando: vel incitando cooperatur ali quod p̄dictoz vel mortē vel corporale lesionē peccat mortaliter etiā si nō sequat effectus. Sed si sequitur effect⁹: grauius est et si percussus vel incarcerat⁹ h̄mōi esset cleric⁹ v̄l religiosus: in quo libet p̄dictozū casū percussus vel includēs est excōicatus: nisi esset p̄lar⁹ ei⁹ q̄ hoc faceret causa correctiōis. Et vbi in p̄dictis s. mādato: p̄silio: cooperatione v̄l facto: si esset enormis iniuria

facta clerico vel religioso: nō p̄t
 absolui circa sedē aplicā: vel le-
 gatū: vel summū p̄nariū. Secus
 nō si nō esset enormis iniuria. de
 hmōi materia habes diffuse in
 iij. p. sum. ti. xxv. c. j. ¶ Enormis
 iniuria d̄r: qm̄ ad mutilationē mē-
 bri seu effusionē sanguinis magnā
 s. p̄ vuln^o illatū. p̄cessū fuerit aut
 si in ep̄m: vel i abbatē: p̄p̄riū ma-
 nu violētā iniecta sit: vt. c. cū illo
 rū. ep̄. de sen. ex. Aut em̄ d̄r enor-
 mis arbitrio boni viri et circūstā-
 tijs loco: r̄. tēpor̄. et p̄sonas: vt in
 sti. de iur. natu. §. atroc: Vel si est
 facta religioso: qz non absoluit̄
 talis circa sedē aplicā vel legatū
 ei^o: vel ei^o summū p̄nariū: secus
 nō est si non esset enormis. ¶ Si
 q̄s interfecerit: v̄l mādauerit: v̄l fe-
 cerit interfici aliquē xp̄ianū p̄ as-
 sinos: etiā si nō sequat̄ effect^o est
 excōicat^o et deposit^o oī gradu or-
 dine et dignitate seculari: v̄l eccle-
 siastica. Sicut receptor et defensor
 hmōi assassinorum. c. pro huma-
 ni. de homi: lib. vi. Dicunt̄ assas-
 sini quidaz heretici: vide de hoc
 in. iij. parte sum. ti. xxiiij. c. xxxvi.
 Si quis desiderat mortē alteri^o
 deliberata rōne in malū alteri^o
 sine ex odio: sine inuidia: sine ex
 auaricia: vt habeat eius bona:
 vel ex luxuria: vt aliam accipiat
 vel ex supbia: vt in prelatiōe suc-
 cedat: vel ex accidia: ne habeat
 eam sine laborē gubernandi euz
 vel etiā vt sit magis liber: et non
 habeat corripētē i quolibet ho-
 rū est mortale. Secus aut̄ si hoc
 desiderat: ne ipsemet vel ille deū

amplius offenderet. v̄l ne peloz
 efficeretur. aut ne bonis p̄sonis
 vel eccleie dei noceat: sicut tyran-
 ni. Si vero q̄s ex impatientia et
 ira p̄cutit seip̄m iuriose: peccat
 mortāl^r et si cleric^o est excōmuni-
 catus. Secus si ex zelo deuotio-
 nis ad reprimēdam carnē vel tē-
 tationes. Non tñ licet absconde-
 re aliq̄d mēbrum: alias peccaret
 mortāl^r: et efficeret̄ irregularis: et
 si esset clericus esset excōicatus
 Si occidisset vel vulnerasset ali-
 quem in loco sacro esset sacrile-
 giū: et ecclesia violata. Si p̄ violen-
 tiaz etiā si sit officialis eduxerit
 malefactorē: vel debitorē de loco
 sacro vel fecerit capi eum: pecca-
 nit mortāl^r. Si fecit vel fieri fe-
 cit torneamentum: vel aliud spe-
 ctaculum vbi sit periculum vite
 mortale peccatum est.

¶ Sextum preceptum de luxu-
 ria actuali et speciebus eius.

¶ Cap. vnicum.

Qon mechaberis. luxuria
 actualis q̄ cōmittit̄. extra
 m̄timoniū: sp̄ est mortale
 p̄t̄m̄ i oib^o specieb^o suis: q̄ oēs
 hic ponunt̄: qz distincte opz eas
 p̄fiteri: vel interrogare cōfitētes
 si a seipsis nō dicunt nullo mō
 tñ necesse est intorrogare de his
 oib^o: nisi necessitas cogat ne q̄s
 addiscat quod nescit: sed prout
 p̄uenit p̄sonis q̄ p̄fiterit̄. Et cum
 habetur vltima sp̄s: non est vl-
 tra descēdendum ad alias parti-
 culares circūstātijs nō necessa-
 rias: et tanto et honesto mō inter-
 rogādum est. ¶ Si cognouit so-

luttus solutā: q̄ d̄: fornicatio: z si est meretrix vel serua sua vel aliter: vel vidua: z etiā si tales induxit ad pctm̄. ¶ Si tenuit cōcubinā z quāto tpe: qz ultra fornicationē est sibi scādaluū primozū qz publicū lz sit fornicatio. ¶ Si ḡginē deflorauit: c̄m̄ fimonis: qd̄ d̄: stuprū z si eduxit eā pmit-tendo ducere in vxorē: cogēdus est in foro p̄sciētie vel ducere eā in vxorē sibi vel eā dotare. si pōt: z iniuriat⁹ est parētibus eiusdē si hoc nescierūt. Si ipse solutus cognouit vxorē alteri⁹: vel ipse vxorat⁹ cognouit solutā qd̄ dicit adulterinū. z duplex qm̄ vterqz est cūngat⁹: ¶ Si intulit violētiā alicui qd̄ d̄: rapt⁹: z si contra volūtātē parētū grani⁹ est. ¶ Si intulit violētiā nupte vel ḡgini vel moniali: grauissimū est. ¶ Si cognouit p̄sanguineā suā vel cōsanguineam vxoris sue vsqz ad quartū gradū p̄sanguinitatis. vel affinitatis: z dicit incest⁹. ¶ Idē de muliere q̄ p̄mittit se cognosci a p̄sanguineo viri sui. ¶ Si cum moniali scel⁹ est opat⁹: vel cū hābēte p̄fessionē castitatis et dicit sacrilegiū. ¶ Idē si mulier cum clerico: religioso: p̄lato: ordinato: z h̄mōi. ¶ Si cognouit cōmatrē vel quā tenuit ad baptisimū filiā spūalē vel chrisimā: vel quā audiuit in cōfessione: z d̄: incest⁹ vel sacrilegiū. Idē de muliere q̄ cū cōpatre se miscuit volūtarie. ¶ Si p̄ semetipm̄ vigilans: z volūtari⁹ se polluit: z d̄: mollicia: sine manib⁹ p̄p̄t̄s vel alqs̄ (mo-

dia: de mō nō est interrogandū. ¶ Si cū masculis opatus est turpitudine: vel femina cū femina: vel vir cū muliere extra vas de-bitū: z d̄: vitii sodomitici. ¶ Si cū h̄mōi opat⁹ est nefas z cū q̄bus: z d̄: vitii bestialitatis. Si dieb⁹ festinis aliq̄s hōy opatus est. qz graui⁹ est. Sc̄m̄ aliquos ḡo necesse est p̄fiteri h̄mōi circūstantiā: qz mutat speciē peccati. ¶ Si in eccl̄ia vel in loco sacro aliq̄s p̄dictozū cōmisit qd̄ d̄: sacrilegiū: z p̄ hoc violat eccl̄ia: et si istud esset manifestū esset recōcilianda eccl̄ia. ¶ De pctis ḡo q̄ cōmittunt in p̄iugio. s. tactib⁹ z actib⁹ honestis z osculis ac verbis z h̄mōi: dicit infra in. c. de luxuria. Nota tñ q̄ de iure cōi peccata luxurie non sunt reservata ep̄is: nec p̄ aliquo illoz est lata snia excoicatiōis a iure: s̄z cōiter p̄ synodales p̄stitutiōes ep̄ozum aliq̄s ex dictis casib⁹ sibi magis reservāt vt icesū: sacrilegiū. s. cū monialib⁹. Aliq̄ ḡo ep̄l vitii bestialitatis. Aliq̄ etiā vitii sodomitici z qdā alia. in qb⁹ est lata snia excoicatiōis p̄ synodales cōstitutiōes. Et ideo quere in d̄o: cesib⁹ in qb⁹ audis cōfessiones. ¶ Sep̄imū p̄ceptū de furto nō faciēdo: z de vsura que diuersis modis fit: z habet Capit. viij.

¶ Cap. j.
Furtum non facies.
De usurpatione rei
aliene q̄ in hoc p̄cep-
to phibet. Not. q̄
in oib⁹ infra scriptis

Species est mortale peccatū: et tenet ad restitutionem ei a qua res capta est. Quod si ille ignorat vel non inuenit: pauperibus eroganda est: et non solum qui accipit: sed etiam heres eius: si tamen de bonis eius ad eum pervenit. c. michael. ex de usu.

Circa usuram quere primo si mutuant pecuniam numeratam vel aliquid eorum quod usu consumuntur ut frumentum: vinum et oleum: et hominum intertione aliquid recipiendi ultra suum capitale: et illud plus quam accepit tenet restituere. **C**Si mutuant sine pignore rei mobilis: puta vestis equi et hominum: vel immobilis ut domus agri et hominum: et interit accipit usufructum pignoris: dum alio tennit pecuniam suam: usura est.

CExcipitur tamen casus: quando gener accipit possessionem in pignore a socio suo: quousque dat sibi dotem et sustinet onera matrimonii nutritio domo uxoris suae. ex de usuris. c. salubiter.

CSi posuit pecuniam penes mercatorem vel artificem: cum intentione aliquid recipiendi utilitatis: sed non fiat pactum de hoc sponit in discretione eius volens in omni casu capitale suum saluum: usura est. Sed si vult ita participare de damno si erit de lucro: tunc etiam cum pacto et in hoc solent etiam offendere mulieres de dotibus suis: et dicunt vulgariter deposita: sed usura est. c. plerique. xiiij. q. iij. in tex. et glos.

De succedendo aliam.

CSi in foecedis aliam pecuniam bonum et hominum: ita pacificiter: ut capitale sit saluum: est usura. Sed si non est saluum: sed nimis gravat una

pars: non est usura: sed iniustitia. **C**Si in emptio fructuum terre: vel aliarum rerum ex eo quod ante aliquos menses debet recipere fructum vel alias res soluit pretium: et propter hoc emit minus iusto pretio: ut si valebat decem emit pro novem: usura est. **S**ecundo si faceret hoc quod verisimiliter et minus valere debet illud quod soluit vix octo.

De venditione ad terminum.

CSi vendidit ad credentiam seu terminum: pannos laneos lineos de serico vel alia quocumque malo: iusto pretio debet ad contractum: quod si vendidit sic plus iusto pretio ratione dilatationis usura est. Si vero non vendidit plus iusto pretio: sed non vult facere ita bonum forum ei sicut illi qui dat pecuniam numeratam sibi: non est usura. Tho. in opus. lxxvij. et ex de usu. c. naviganti. et c. in civitate tua.

De cambijs.

CSi fecit cambiam: et si minuta: puta de uno florentino aureo ad monetam: vel e converso accipiendo aliquid sine eodem cursu non est illicitum. **C**Si fecit cambiam realia per litteras de loco ad locum: et non ficta: est licitum moderatum lucrum. Si fecit cambiam quam vulgariter dicunt sicca: ut per venetos a libris de grossi usura est: quia realiter ibi est mutuum: et sub spe lucri. Hec frequentantur florentie. Si tutor vel curator pupillorum: vel procurator et factor cuiuscumque pecuniam pupillorum vel patronorum dedit ad usuram in utilitate illorum ultra pretium mortale commissum: in casu qui illi noluit vel nequeat restituere: quia illi qui habuerunt utilitatem principaliter tenent: sed

non restituētib⁹ illis tenet pcurator: tutor: curator: & hmoi: Si q̄s emit agrum vel domū multo maiori p̄cio q̄ valeat: intēdēa q̄ yēditō: reemat ab eo: & deducēs hoc in pactū & ipse interim fructus recipiat. vsura pallata est.

De mutuantib⁹ sub spe.

Si q̄s p̄pter pecuniā mutuatā aliq̄n petat vel sperat p̄ncipaliter habere ab eo aliquod obsequiuz vel vtilitatē: q̄ p̄cio possit estimari: vt opa laboratoruz vel bonum ad colēduz terras vel mutationē immētorū: vel aliqd̄ donū: vel vt penret ei offm̄ vel bñficiū eccl̄iasticū vel seculare: vel q̄ det sibi p̄pter hoc pl⁹ de fructib⁹ terre ei⁹ quā colit: vsura ē. Et q̄n p̄p̄ hoc nō ab eo qui mutuanit: sed ab alio vt a dño vel a cōitate recepit vtilitatez exinde d̄z illud pauperib⁹ erogare.

De accipiētib⁹ ad vsurā.

Si q̄s accipit mutuo ad vsurā nō ad p̄uidēdū sue necessitati: s̄z vt det ipse ad vsurā vl̄ ludat: vel al̄s malevtatur: peccat mortāl̄. hec vide l. ij. p̄te sum. tit. j. c. ix. §. vlti. Idē si eū inducit q̄ alias nō erat feneratorus. p̄e: de palu.

De facientibus statuta in fauorem vsurariozum.

Si fieret statutū in aliq̄ civitate vel castro vel loco: q̄ vsure soluant: vel q̄ solute nō possint repeti: aut repetite nō debeāt restitui: excōicati sunt q̄ faciūt hmoi statuta: et q̄ indicāt s̄m ipsa. Vñ illi q̄ faciunt capitula cū indeis: vt dñi & cōitates p̄nētia: q̄ pos-

sint fenerari: vel q̄ nō possint repeti in iudicio vsure extor̄te ab eis: & hmoi: vidēt icidere in hāc excōicationē. Dñi hō q̄ hoc faciūt: & cines q̄ hoc p̄sunt. extra de vsu. in elec. c. ex graui. Ca. ij.

Empitione vero denarioꝝ mōtis vt florentie: vel imprestitorū vt Venetijs: vel locorū vt Janue: q̄ aliqui ponūt p̄ctū esse vsurariū: aliū hō nō. s̄. p̄uū tenentes: id nemi p̄sulas vt faciat p̄ctum: factū hō si potes inducere vt post mortē ipsi⁹: vel vnus alterius finiat. vl̄ satisfaciāt cōitati: vel det paup̄ibus bonū erit. Si hō non vult adherēs opinioni p̄rie non facile p̄dēnes: quia in hmoi s̄m duc. nō est p̄cipiēda sn̄ia. De his & alijs supradictis habes in. ti. parte sum. tit. j. c. xj. de vsu.

De fraudulentia que multis modis cōmittitur. Cap. ij.

Fraudulētia que fit vel in rei substātiā vendendo vnaz rez p̄ alia: vt vinuz limphatum p̄ puero: carnes peccidinas p̄ castratis: cerā & aromata cū alijs mixturis: vel in quantitate dādo mēsuras & pōdera diuina: p̄ntayncias nonē p̄o libra: vel in q̄litate: vt re p̄nā p̄ bona: vt p̄nū: ferrū: corium: aromata: a alia defectuosa fructus & hmoi: & in his si notabit dāni sicanit p̄ximū peccat mortāl̄ et: tenetur ad restitutionem. Si

parum nec plus intendens vendit: et pauperibus eroget. **C**Si vendidit rem aliquam multo maiori pretio quam valebat secundum communiem estimationem illius temporis aduertenter: peccauit mortaliter: et tenet ad restitutionem: si primus notabiliter ledit: secundo si parum. Item si emit minori pretio quam valeat ex ignorantia venditoris. **C**Si fraudauit in istis gabellis: et podagia tenetur communitati restituere si multum vel etiam parum: sed tamen intendens multum mortale est. de hac materia vide in .ij. parte sum. tit. .i. c. xiiij. §. vi. et. viij.

Cum qui grauat subditos in collectionibus iniustis: tenent ad restitutionem: et qui distribuunt prestantias scienter grauantes aliquem ultra debitum tenent per damna. Et de hoc habes in .iiij. parte titu. .iiij. c. .iiij.

De falsificatione. Cap. .iiij.

Si quis falsificauit aliquod instrumentum vel falso scienter vititur: ultra mortale tenetur ad omnem damnum quod inde sequitur.

CSi quis falsificauit literas papales vel falsificatis scienter vititur excommunicatus est: cuius absolutio pape reservatur. **C**Si quis ex falsa causa suggesta: quam expressa non obtinuerit beneficium quod recipit: sed non sit excommunicatus: tamen tenet ad restitutionem eius quod sic recepit seu ad reuocationem beneficij vel resignationem et huiusmodi. **C**Si quis falsificauit monetas: ultra peccatum tenetur ad restitutionem. Item si falsis scienter vititur: et etiam ipse in huiusmodi fuit

deceptus. **C**Si quis falsificat menses: vel pondera ciuitatis vel communitatis vel falsis scienter vititur: ultra mortale tenet ad restitutionem: et omnem damnum inde sequentium. **C**Si quis falsificat litteras prelatorum vel sigilla vel aliorum ultra mortale tenet ad satisfactionem omnium damnum inde sequentium. Item de falsificatione librorum vel alias scripturas in damnum aliorum. **C**Et nota quod contra falsificantes instrumenta vel litteras vel alia in aliquibus locis lata est sententia excommunicationis per constitutiones synodales.

Excommunicatio papalis
CSi quis in bullis papalibus apponit vel remouet unam litteram vel punctum sine iustis: est excommunicatus excommunicatione papali: que fit in curia: nam in iure communi non habet: et hoc si bulle habent vigorem. Nam si expirasset eorum valor: puta quod erat gratia ad tempus: et expirasset: si totum traderet non incurreret quis excommunicationem: nec aliquam penam. Richar.

De iniustitia que fit in iudicio:

Cap. v.

In iniustitia homo que fit a iudicibus assessoribus advocatis procuratoribus et notariis: et de quibus debent interrogari: dicitur infra. **C**Si officialis quicumque dat iustam sententiam scienter vel ex ignorantia crassa et supina tenet parti lese ad satisfactionem omnis damni: nisi si satisfacta ille per quo est lata iniuria: et sit assessor vel alius qui ad hoc cooperatur: et peccat omnes mortales

liter advocat⁹ ⁊ procurator q̄ sciēter defendit iniustā cām si obtineant. Sicut tenent parti lese ad satisfactiōē insolidū: si non satisfaciat cliēculus. Idē si p̄didit iustā causam ex ignorātia crassa vel negligētia. ¶ Accusator ⁊ testes sciēter p̄cedētes contra aliquē falso tenent de omni dāno ipsi accusato: ⁊ peccāt mortālī.

¶ De furto. Cap. vi.

Sic q̄s rez aliquā occulte invito dño. non solum si abstulit ab extraneo: sed etiā filius parētibus: vxor viro: seru⁹ dño: discipuls maḡo: soci⁹ socio: sanguineus sanguineo: furtū est si est qd̄ nō abile dāni: vñ ⁊ mortale: ⁊ tenet ad restitutionē: sec⁹ si qd̄ minimū: vt aliq̄s fruct⁹: ⁊ q̄rinū: ⁊ h̄mōi. si rē sibi mutuātā retinuit: vñ etiā rē alteri veniētē ad man⁹ ei⁹ non restituit furtū fecit: nisi ille tantū de se h̄bet de suo certitudinalī qd̄ nō vult restituere. ¶ Si inuēta qui nō habent p̄ derelicto non restituit: s; sibi retinuit. et si post inquisitionē nō repiat cui⁹ sunt inuēta. ⁊ paupib⁹ erogare al̄s eēt pctm̄ mortale: nisi ipsi vt indigēti darent. ¶ De thesauris inuētis multum statut cōsuetudini. de hac materia vide in. ij. parte sum. tit. i. c. xv. §. ij. ¶ Si vsus ē pignore ad sui vtilitatem p̄ dñi rei voluntatem. ¶ Si vsus est re cōmodata ad aliū vsum q̄ fuerat cōmodata: vñ re deposita sine iusta deponētis: nisi p̄sumat dñs

rei esse p̄tentū: tenet de h̄mōi vtilitate. ¶ Si religiosus dedit de bonis mōasterij sine iusta supiorū habita vel p̄sumpta. Itē si aliqd̄ occulte recipit vñ retinet qd̄ ē mortale: ⁊ p̄prietari⁹. Si prelat⁹ expendit bona ecclie in turpes vsus: ⁊ deputata repationi ecclie vel paupib⁹ vel bona mōasteriorū: peccāt mortālī. ¶ Si aliq̄s recipit a religiosis aliqd̄ si ne cā rōnabili: vel pro turpitudine vel lucri acq̄sitiōe: vñ cā amicitie ⁊ parērele sine aliq̄ indigētia. ¶ De sacrilegio qd̄ cōmittitur circa res sacras. Cap. vij.

De sacrilegio qd̄ ē circa res sacras. ¶ Si iposuit vel dedit sup hoc cōsiliū vt imponerētur collecte clericis sine ecclesiasticis personis: non habita licētia a romano pōtifice: ⁊ si secutus est effectus vltra mortale tenetur ad restitutionem. Et nisi post admonitionem desistat est excommunicatus. ¶ Si fecit vel fieri fecit statuta cōtra libertatē ecclasticā: vel consuluit fieri: vltra mortale tenet de dānis factis: estq̄ excommunicatus ipse necnon scriptores ⁊ iudicātes s; ea. ¶ Si vsurpauit patronatum de nouo alienius ecclesie vacātis vel mōasterij vel locoꝝ piorum vel bona ipsoꝝ locoꝝ vacantiū. est excoicatus. ¶ Si abstulit res sacras vñ calices ⁊ paramēta de loco sacro aut rem sacrā de loco non sacro: ⁊ furās in ecclia res non sacras.

¶ Si effregit locū sacꝝ vt portus ecclesie: vt locū religiosum: vt portus puentꝝ vltra pctm̄ ⁊ obligationē ad restitutionē tenet d̄ iniuria ⁊ de dāno: ⁊ ē excōicatꝝ: ⁊ a hūdenūciationē pōt absolui a dīo cefano. Post denūciationē hō solū a papa vel p̄nario. c. p̄questi. extra de sen. ex. **¶** Si fecit incendiu studiose in loco sacro vel religioso idē iudiciū est sicut de effractorē: vbi supra p̄ idē. c. peruenit. **¶** Incendiarū aut̄ alioꝝ locoz de iure cōi nō sūt excōicati. In aliq̄bꝝ aut̄ locis sic per synodales constitutiones. Si legata facta ecclesijs: vt alijs pijs locis: aut pauperibus non soluit integre: ⁊ si nimis differt: ex negligētia vel auaritia qz est ei incōmodum peccat mortaliter: nisi impossibilitas euz excuset: ⁊ alicubi est excōicatio synodalis. vide in. ij. parte sum. tit. l. c. xxi. §. ij. **¶** Si clericus recipit bñficiuz simoniace: vltra vitium simonie oēs fructus illius beneficij furtiue accipit: et tenetur ad restitutionē. **¶** Si prelatus ecclesie ex dolo vel lata culpa amittit bōa ecclesie: tenetur ad restitutionē. **¶** Si non dedit laicus decimas vbi consuetum est dare tenetur ad restitutionem.

¶ De rapina violēta. Cap. viij.

Rapina est qñ res iniuste auferitur ⁊ per violentiā. Si rē alteriꝝ rapuit: vltra mortale et restitutionē ad quam tenet d̄z ēt petere veniā si como

de pōt de iniuria violēter illata. **¶** Si q̄s ē pirata p̄dās i mari q̄s cūqz indifferēt: vltra mortale et restitutionē ad quā tenet: ē excōicatꝝ papali excōicationē: vt p̄tz p̄ processū q̄ fit annuati in curia p̄ hūmōi. Sectus vero est de illis q̄ faciunt hoc precise p̄tra illos cū quibus hñt bellū. **¶** Si q̄s est de predatus romipetas: vel emites vel redemptes ab v̄be. ro. vt de predatꝝ est portates necessaria ad vsū curie: est excōicatus a papa. **¶** Si in bello iniusto dep̄datꝝ ē etiā inimicos: vltra mortale ⁊ restitutionē nō debet absolui: nisi disponat in illoꝝ: ⁊ lōm̄ni alio iniusto nūq̄ se reperire. **¶** Si in bello iusto abstulit ab amicis sicut faciunt stipendiarij vel ab ecclesijs inimicoruz tenetur restituere. **¶** Si inasit hostilitatē: vel discurrit p̄ terras ecclesie: vltra pctm̄ ⁊ restitutionē est excōicatus excōicatione papali per processum curie annualem. **¶** Nota qz oēs dātes p̄silium ad aggrediendum: siue sumenduz aliq̄d bellū iniustū: siue quorum consilio nō fuisset factū: vel fieri nō poterat tenentur in solidū de oibꝝ dānis inde secutis. hoc Ray. ⁊ alij. **¶** Si participauit in crimine rapine vel furti: vel alteriꝝ iniuste dānificationis in aliquo infrascriptoz modoz q̄ continent in his versibus. Iusto p̄silii consensu palpo recursus. Participans minus nō obstant nō manifestas. Tenet in solidū. i. in totū de omni dāno securo quonqz

isti q̄ passus est satisfactū sit. In
tellige tñ hoc cū distinctiōe v3 ad
primū h̄sum de tali iniustione: vel
p̄silio: vel consensu cooperationis
vel palpo. i. adlatiōe: vel recur-
su. i. receptione latronū: vel rerū
ablatay: tali dico adlatiōe ⁊ re-
cursu: q̄ sine h̄mōi non fuisset fa-
cta rapina vel dānū: al̄s nō tene-
tur nisi inquātū p̄uenisset ad eū
de re rapta: v̄l de quāto dāno se-
cisset cū suis: vel quātū plus fuisset
factū p̄pter aliq̄d p̄dictoy ab
ea factor. ¶ Quātū ad sc̄m̄i ver-
suz no. q̄ nō obstātibus: nō ma-
nifestās ⁊ ēt mur⁹ tenent qñ sūt
officiales: ⁊ p̄nt impedire dānū et
nō faciūt: al̄s nō tenent ad resti-
tutionē: s3 peccent si p̄nt impedi-
re dānū ⁊ nō faciūt. Tho. in. iiii.
dist. xv. q. i. art. v. q. iij. Item. ij. ij.
q. lxij. art. vij. Per. ⁊ Alber. Item
etiā plura dicit vel plura de his
referunt sup. c. sicut dignum de
homici. ¶ Quantum ad partici-
pationē istud fieri potest multi-
pliciter. Uno modo cooperando
cū alijs ad rapienduz: ⁊ tunc ad
illud tenet qd recipit vel dānifi-
cauit: si non fuit in cā principali
v̄l casu. Sc̄bo modo recipiendo
p̄ viā doni de rapina: et ad illud
tenet si recipit. Terrio modo p̄
consumptionē rapine: v̄l victus
vestiis ⁊ h̄mōi: sicut famuli ra-
porum: ⁊ famuli vsurarioy qui
habēt oia de rapina vel vsura: ⁊
tenentur ad illud qd consumūt.
Quarto mō p̄ donationē vt ma-
ritus: qui sciebat focer nō habē-
re nisi bona rapta ⁊ vsuraria nō

pōt recipere dotez: ⁊ si recipit te-
netur restituere. Si autē filia re-
manet vidua: tenet restituere do-
tē: qz de alieno est: s3 si nesciebat
esse: tūc diuersa est opinio inter
doc. vtrū teneat marit⁹ ei⁹ v̄l fi-
lia: sed filia videt teneri. Quito
p̄ emptionē rei rapte v̄l furate:
⁊ si sciēter fecit ob sui vtilitatem
v̄ltra mortale: tenet ad restitua-
tionē si inuenit dñm rei. Si h̄o
nō reperit pauperibus erogare
tenet: vel p̄ciū ei⁹ etiā si iam cō-
sumpsisset. Si h̄o ignoranter si-
ue ignorantia iuris siue facti a-
pctō potest excusari: s3 qñ scit te-
netur ad restitutionē: s3 nōdū di-
straxit etiā sine precio perito a
dño rei: sed repetat a venditore
si pōt. ¶ T̄tē de oibus qui succes-
siue emerēt rem hāc: nisi pri⁹ di-
straxerint illā rem: qz bona fide
distraxerūt venendo: nō tenent
ipsi: sed emens eaz de hac mate-
ria vide in. ij. pte sum. tit. j. c. xij.
§. ix. ⁊ x. Item tit. ij. ca. j. §. viij.
¶ Qui impedit aliū iniuste a cōse-
cutione alieni officij vel bñficij:
vel officij eccl̄iasticij: vel secl̄aris:
vbi sibi erat iam ius acquisitum
tenet ad satisfactionem talis dā-
ni. Si autē nondum erat sibi ius
acquisitū: sed erat in via acquirē-
di: tenet ad arbitrium boni viri
quātū pōt illud dānum in ipso
dubio estimari. Similiter et qui
deicit iniuste aliquem ab obten-
to iuste vel aliter procurat eij. ¶
Secus cū iniuste p̄cedit. Tho. ij.
ij. q. lxij. arti. ij. ad. iij. ¶ Qui in-
fert dānum qd in sp̄e restitui nō

pōt vt mntilatio mēbū cū quo il
le lucrabat: vcz manū i scribēdo
fignitatē alteri auferendo: p̄ci-
pne p violētā r seductionē mor-
tē iferēdo alicui q̄ suo labore nu-
triebāt familiā tenet satisfacere
ad arbitriū boniviri. Qui sciēter
dādo ad vecturā: vel vendendo
equū claudicārē vel alr nocinū
r nō illi indicādo: vñ emptori vl
p̄ductori sequit nocumētū: tenet
satisfacere de h̄mōi ad arbitriū
boni viri. ¶ Si mulier supponit
sibi alienū p̄tūvl p̄cepit de adul-
terio nesciēte viro tenet viro de
oib⁹ expēsis facti filio putatino:
r p̄sāguineis. i. filiis: vel alijs he-
redib⁹ de his bonis q̄ puenerūt
ad eā: Non tñ tenet mulier illa
manifestare factū cū periculo vi-
te sue. Ray. Sed quō agendū sit
vide in. ij. parte sum. tit. ij. de re-
sti. c. viij. §. iij. ¶ Si existens ca-
merari⁹ siue thesaurarius cōita-
tis: q̄ vulgariter dicit camerleng⁹.
sen notarius: seu aliq̄ h̄is offi-
cium p quo est sufficienter sala-
riat⁹: r nihilomin⁹ ab his perso-
nis cū q̄bis exequit offm̄ suum
puta faciēdo cedulas r h̄mōi ali-
quid exigit vsurpatio est nec pu-
to q̄ excuset eum consuetudo si-
cut nec a rapina. Propter hoc
em̄ statunt salaria ne petat ab
illis: vñ r peccat: r dz pauperib⁹
erogare. Hoc dico: quia difficile
esset dare tale qd̄ pp̄iis p̄sonis
cum quid modicum sit argumē.
Titij. q. v. c. nō sane. ¶ Si cum pe-
cunijs cōitatis quas habet inde
posito negociat: r si qd̄ cū eis lu-

crat p̄ fctns vsurarios tenet re-
stitnere vsuras ei a quo accipit.
Si fo p̄ fctū licitū: vñ teneri cōi-
tati saltē p̄ p̄te: vel p̄te pauperib⁹
erogare tenet. ¶ Si q̄s ingressū
in religionē educit: vel per violē-
tiam: vel per persuasiones: vltra
peccatum mortale cōmissum est
excomunicatus: cuz violentiā in-
fert persone: r tenetur illum vel
aliū inducere ad religionē in sa-
tisfactionē: vel tenet ipse ingre-
di si nō habz impedimentuz fm̄
pe. r Jo. De eodem vero q̄ oino
intēdit ingredi religionē sed nō
dnz ingressus renocat p̄ aliquē
ab illo p̄posito. Itē dicūt quidā
qn̄ scz non est eā iusta puta qz in
illa religiōe male vinitur sed ex
causa irrationabili. Hec in secū-
da parte sum. ti. ij. c. ij. §. i.

¶ Octauum preceptum. ¶ Ad
eris testis iniquus.

¶ De mendacio.

Cap. f.

Mendacio. Si dixit
mendacium p̄ncio-
suz: i. quod sit p̄tra ho-
norē dei: vt i his que
sunt fidei vel damni
notabile: proximi spirituale vel
tēporale: mortale est scdm̄ Tho.
ij. q. cx. artic. iij. Verbigratis.
Si dixit fornicationem vel vsu-
ram non esse peccatum morta-
le. Si negat q̄ ipse vel alius de-
bet dare proximo suo quod ipse
nonit r huiusmodi. Si dixit mē-
daciū in iudicio interrogatus
a iudice perinrus est: r mortali-
ter peccauit fm̄ Tho. ij. q. cx.
¶ Si dixit mendaciū in cōfessie

ne de necessario cōfiteōis mortale est. Idem si in predicatōe stitiose: mortale est nisi ex surreptione vel subita locutione ipse meditare. ¶ Si psona q̄ dicit mē dactum etiaz officiosum est: psona auctoritatis ⁊ magne reputationis: seu pfectionis: posset p accidens tale mēdaciū esse mortale: si inde sequeret grane scandalū in mentib⁹ hoīm. ¶ Si dixit mēdaciū iocostum. i. causa solatū: vel officiosū. i. ad vtilitatē aliquā cōsequendā spūalem: aut tpalē sine nocumēto alteri⁹ semper ē, veniale pctm̄. Tho. ij. q. q. xc. ¶ Si dixit falsum testimoniū ⁊ aliquē in iudicio vel accusauit iniuste vltra mortale pctm̄ tenet b̄ oī dāno lesor: ⁊ etiaz ad restōnē fame: vt. i. dicat se falsum dixisse: s; postq̄ ille est punit⁹: nō tenet ppter periculū qd̄ ei immineret.

¶ De detractōe. Cap. ij.

Detractio est per quā auferitur fama alterius: ⁊ multipliciter. ¶ Si quis iponit alteri aliquid falsū: qd̄

si notabile: mortaliter peccat: ⁊ tenetur ad restitutionem fame: nisi ex hoc immineret ei magnū periculum. Tho. ij. q. q. lxxij. ar. ij. ⁊ q. xl. art. ij. ¶ Si ad peccatū alterius quod narrat addit aliqd̄ notabile vltra pctm̄ tenetur ad restitutionē fame: si illud dictū importat infamiā. ¶ Si pctm̄ alteri⁹ mortale cū esset occultū addiffamādū manifestauit alijs peccauit mortali: ⁊ tenet ad re-

stitutionē fame ignātū pōt: nisi illud crimen postea per aliā viā esset publicatū. ¶ Si pctm̄ alterius occultū manifestauit nō intendēs diffamare vel alio nocere sed ex quadā loquacitate: nō videt mortale: nisi per accidēs: vtz si ex hoc sequeret diffamatio illius: puta q̄ audietes publicāt. ¶ Si accusauit in iudicio: vel denunciāuit prelato crimē alteri⁹ nō zelo iustitie: sed malinolētia peccauit mortali: sed ad restitutionē fame si tenet seruatō ordi ne iur. ¶ Si fecit libellos famosos. i. cedulas sine scripta in detractōnē alteri⁹: ponens in loco publico vt legant: aut cātionēs ⁊ hmōi: mortaliter peccauit: ⁊ tenet ad restitutionē fame. Si peccatū alteri⁹ etiā manifestū narrat ex odio ⁊ intētiōe nocēdi peccat mortali: sed ad restitutionē fame nō tenet. ¶ Si aut̄ ex locacitate narrat peccat venialiter. ¶ Si defect⁹ aliorū q̄ sunt pctā venialia cōmuniter recitauit ex loquacitate vel aliq̄ indignatione: non est mortale pctm̄: nisi ex hoc intēderet etiā diffamare. Si significauit pctm̄ alteri⁹ mortale ⁊ occultū p̄lato vel parētib⁹ cōfessori vel alijs q̄ sunt psonae mature vt possit meli⁹ puideri: qd̄ p̄cipue hz locū cū timeat de reciduo: nō ē pctm̄: s; charitas. Nota tñ cū q̄s tenet ad restitutionē fame si falsū dixit d; dicere hō qd̄ dixit: se falsū dixisse: nec excusat: qz sit ei verecūdiā magna. Si aut̄ dixit verum: nō debet di-

tere illis se falsuz dixisse: qz esset mendaciū: sed iniuste ⁊ male dixisse. ¶ Si quis narrat crimē alteri⁹ prout audinit: dicēs se audivisse sic ab alio dici: lz occultū ex loquacitate vel lenitate: nō videtur mortale: nec tenetur ad restitutionē fame: vel si est dubiuz de restitutione. ¶ Si q̄s bona facta ab alio dixit mala intētiōne esse facta: vcz ppter hypocrisis ⁊ supbiā ⁊ hmōi: intēdens eū difamare peccat mortali. Idē si negat bona facta ab aliquo. Si ēt tacer bona q̄ scit: cū est necessariū ad liberadū primū. ¶ Si aū diuit infamatiōes et diffamatiōnes alioz. Nā si hoc facit: qz delectat de ifamia eoz peccat mortali. Si aū hoc facit qz delectat de loq̄itate: sz displicet ei ifamatio alioz nō v̄ mortale. In plari⁹ aūt q̄ p̄t hmōi pbare ⁊ n̄ facit mortale v̄. dist. xxv. §. als ea de mū. in glo. De hac materia vide ad plenū i. ij. pte sum. ti. ij. c. ij. §. ij. nē ii. viij. c. iij. de detractiōe. ¶ Nonū p̄ceptū de luxuria mentali: ⁊ ei⁹ speciebus. Cap. vnicū.

Et nota q̄ cogitationes comittendi peccati luxurie: q̄ sunt cū consensu rōnis: semp sūt peccata mortalia: ⁊ p̄tra hoc p̄ceptū. Nō desiderabis v̄o rē primi tui: ⁊ sūt diuersarū species: sicut sunt opa carnalia: licz nō ita graua mortalia sicut op⁹ exteri⁹ comissum. Et cū dicit penitens se habuisse cogitationes quibus ex rōne cōsensu: interro-

get p̄fessor erga quas p̄sonas: et cū quib⁹ habuerit: qz si erga p̄rogatā: est adulteriū. Si absolutā: ⁊ ipse sit solut⁹: est fornicatio. Si cū cōsanguinea: est incestus. Si cū masculo: est sodomiticuz. Si cū h̄gine extra matrimoniu: est stuprū. Si cū religiosa: est sacrilegiū. Si p̄ violetiā ē rapt⁹. ¶ Interrogandū etiā est quotiēs habuit hmōi cogitatiōes ad aliquā qz totiens peccat mortali. Si p̄ interualla tpm hoc fecit vcz ex rōne desiderat fornicari cū aliqua: postea h̄o se occupat in aliquo negocio: vel cogitat de gubernatiōe dom⁹ ⁊ hmōi: ⁊ exinde iterū deliberat fornicari: peccat denno mortaliter ⁊ sic deinceps. Sed si continue versatur in tali cogitatione per horas: vnū tantū peccatū est. sed tāto graui⁹: quāto diutius persenerat cogitando. ¶ Item si mutat cogitatiōes de vna p̄sona in aliā: vel ad diuersam speciē cū eadē p̄sona: deliberas de p̄ se de qualibet: semp denno peccat mortali. Vñ si certū mulieres videret vnā post aliā: ⁊ ad quālibet specialit̄ animum determinat: cētū mortalia p̄mittit. Sec⁹ si vna cogitatione hoc appetit: qz vnū est habēs deformitatē tot peccatōz. ¶ Interrogandū est si diebus festinis discurret p̄ ecclesias puocando mulieres ⁊ si philocapt⁹ ex aliqua secur⁹ est eam: ⁊ quāto tpe. Vide in. ij. parte sum. ti. j. c. xxi. §. vj. Quod si de viro idem dicendum est de muliere erga virum. ¶ De dele-

ctatiōe morosa in cogitatiōe ifra
dicef in. c. de luxuria: 7 pleni⁹ h⁹
in. ij. pte sum. tit. v. c. i. §. v. ¶ Si
mulier cōtentaf habere amato
res: 7 cū perpendit aliquē ad ali
quos puocari: v⁹ eā amare car
naliter: ponit se ad fenestrā: vel
vadit per aliquē locuz vt videaf
ab eo: vel ponit se in ecclesia: vel
alio loco publico vbi discurrunt
iuvenes ad pronocādū: mortale
est: etiā si nō appetat peccare cū
talibus: qz occasiōe ruine pres
tat. e⁹ de inirys 7 dā. da. c. fi.

¶ Decimū pceptū de desiderio
hñdi res alienas: Cap. vnicū.

¶ On cōcupisces rē p
rimi tui. Ultra prece
ptū opis ininste vnr
patiōis diuersarum
specierū de qb⁹ dictū
est: etiam interrogādum est de
desiderio habito circa res alie
nas habēdas seu acquirēdas in
iusto mō: qb⁹ desideriu siue cogi
tatio est cū cōsensu rōnis: 7 alicu
ius rei notabilis: semp est pctm̄
mortale eiusdē speciei cuius est
op⁹ acq̄sitionis. sicut hbigra de
siderās h⁹ v⁹ v⁹ v⁹: est spes v⁹ v⁹
re. Si p rapinas: ē rapina. Si p
viā occultā: est furtū. Si rē sacrā
est sacrilegiū. 7 sic de alijs. Ideo
interrogādū est quō desidera
uit rē alienā: vt habeaf species
pcti: q̄ necessaria est cōfiteri. In
his tñ pctis cordis: non tenet ad
restitutionē. ¶ Nota etiā cū q̄s
dā nificat primū i minimo: si h⁹
ppositū dā nificādi in multo si
posset: peccat mortaliter. Unde

emētes 7 vendentes qñcūq; pā
rati sunt decipere pximū in mul
to si pñt cōmode: mortaliter pec
cāt: lz actu in modico decipiant
¶ Incipit scda pars interrogato
rij in qua tractatur de modo in
terrogādi penitētes a confessore
de ē ijs capitalib⁹: 7 eoz
specieb⁹. Et primo de anaritia:
7 habet cap. ix.

¶ De auaritia que est primū
vitium capitale,

Auaritia tri
plici

ter perpetratur. sci
licet iniuste acqui
rendo: tenaciter re
tinēdo: 7 inordina
te amādo. habetq; multas spēa:
7 malas. ¶ Prim⁹ modus. s. iniu
ste acq̄rendi est: de quo supradic
tū est i pcepto. Nō furtū facies:
Restāt tñ aliqua de quib⁹ nū: di
cemus. ¶ Scda modus. s. retinē
di tenaciter. Et terti⁹. s. amādi i
ordinate postea inferi⁹ ponent.

¶ De simonia. Cap. i.

¶ Simonia que est circa
spiritualia: 7 est sem
p pctm̄ mortale i omi
casu. Nota tñ q̄ pecu
nia q̄ recipitur simo
niace nō dz restitui ei q̄ dedit: s
de necessitate dz pauperib⁹ ero
gari: vel illi ecclie: in cui⁹ iniuriā
data est. Si dedit pecuniā v⁹ ali
qd aliud: qb⁹ p̄cio possit estimari
p habendo aliq̄ sacro: vt baptis
mo: eucharistia: benedictiōe nu
ptiar: pnia: ordinatiōe: chrisma
te: 7 exirema vinctiōe: quasi p̄cio

huius facti: cuius signum est quod datur
 ut precium: et fit pactio cum dante. Ideo
 sumitur quod negatur factus si non datur
 pecunia: simonia est: nec excusatur
 consuetudo. Secundo hoc est: si datur ut
 elemosina: et gratia non coactus sed
 sponte: et ad seruandum consuetudinem
 non exactus. extra de simonia. c. tua
 nos. Si clericus existens accipit ali-
 quid temporale pro aliquo sacro dato vel
 dando: ut precium eius: vel quod aliter
 non dedisset: simonia est. Et si de-
 dit aliquid quod precium possit estimari:
 pro aliquo beneficio ecclesiastico sim-
 plici vel curato obtinendo: simo-
 niam commisit. Sed soluendo taxam
 curie et bullas: non reputatur simo-
 nia. Et si pro aliquo beneficio eccle-
 siastico vel dignitate habenda ali-
 quid temporale dedit: simoniam commisit.
 Et idem de presbiteribus beneficia et offi-
 cia homini pro temporalibus. Et si emit
 vel vendit aliquam capellam ecclesie
 simonia est. Et si emit vel vendit
 sepulturam ecclesiasticam siue se-
 pulchrum ubi ponitur cadaver: siue
 officium ecclesiasticum simoniam commi-
 sit. Si patronus existens pro pecu-
 nia elegit: vel presentavit instituendum
 in ecclesia sua: simoniam commi-
 sit. Et si emit vel vendit aliquod
 ius patronatus alicuius capelle
 vel ecclesie: simonia est. Et si por-
 terit preces carnales pro aliquo
 ordinando vel beneficiando: simo-
 nia est: si intendebat quod prelatum
 ratione precum principaliter assen-
 tirer. Et si fuit mediator ad pro-
 curandum alteri aliquod spirituale: ut
 beneficium: ordinem: et homini pro
 aliquo temporalis: simoniam commisit.

Et si conduxit aliquem ad predi-
 candum pacem pecunie et homini simo-
 niam commisit. Et si predicator
 hoc modo accepit: simoniam
 commisit. Et si filium vel consangui-
 neam vel seruam misit ad monaste-
 rium pacem facta de certa quanti-
 tate pro ingressu monasterii: simo-
 niam commisit: nec non moniales: nisi
 forte monasterium esset adeo tenue
 quod non sufficeret illi puerum. De
 simoniis clericorum vide in. iiij.
 parte interrogatorio. c. de clericis.
 De hac vero materia simonie
 habes plenius in. iiij. parte sum-
 titu. i. c. iij. et sequen.

Proditio frequenter ex
 auaritia fit. Si prodi-
 dit civitatem vel clau-
 strum vel personam inimicis:
 ultra mortale tenetur
 de omni dano inde securo.
 Et si prodidit res alterius ini-
 ste auferentibus: idem. Si prodidit se-
 creta alteri iniuste ultra morta-
 le tenetur de dano inde securo. Se-
 cundum si essent secreta iniuste: ut con-
 iurationes: et tractatus contra ciui-
 tatem: vel nocumeta personarum ini-
 ste manifestat: quod tunc bene fecit
 et facere tenetur. De hac materia
 vide plenius in. iiij. parte summe ti-
 tu. i. ca. xxij. §. v. Et si recipit ali-
 quid sub sigillo confessionis: sed
 non in confessione si reuelat pec-
 cat mortaliter: nisi illud esset quod
 iniquum cui posset obuiare mani-
 festando: et sic hoc proppendit quod pro-
 misit peccavit mortaliter: sed nec
 debet tenere secretum: quod etiam tunc
 peccaret. Et si legit literas alte

rius clausas: videt mortale: nisi poneret spem in rathabitione mittentis v'l eius cui mittitur. Hec vide in. ij. parte vbi supra.

De acceptioe psonaz. Ca. iij.

Accipit psonā in iudicio: v'z quis magis audit vnā personā q̄ aliā: v'l credit vni magis q̄ alteri: non seruato ordine iuris: vel magis declinat ad vnā partē q̄ ad alterā rōne amicitie ⁊ h'mōi posset esse mortale. **¶** Si in distribuendis bñficijs: vel officijs ecclesiasticis v'l secularib⁹ admittit indignos peccat mortaliter: ⁊ tenet de dānis inde securis psonis. **¶** Si in faciēdis cedulis q̄ vulgariter dicuntur scrutinia officialiū scienter admittit indignū: vel q̄ prohibetur admittit: vel excludit dignū peccat mortalit. **¶** Si in distribuēdis oneribus vel iponen dis collectis ciuitat⁹ scēter gratat aliquē p̄ vel vltra debitū v'l alleuiat: peccat mortalit: ⁊ si solū ex ei⁹ determinatione fieret talis distributio: tenet dānicatus de dāno. **Sec⁹** hō est. si ponunt cuz plures alij. Et si cum haberet distribuere elemosynas alicui⁹ societatis: vel testi ⁊ h'mōi non fideliter distribuit ⁊ si dedisset nō indigentib⁹: vltra mortale tenetur ad restitutionem. In. ij. parte sum. ii. j. cap. xx. §. ij. in fine.

De turpi lucro. Ca. iij.

Si index accepit pecuniā v'l indicaret aut bene iudicaret aut nō indicaret: aut iniuste

indicaret: peccat mortaliter. Et tenetur illam restituere dāni: nisi dedisset v'l male indicaret: q̄ tunc tenetur dare paupib⁹. **¶** Itē de teste p̄ testimonio falso ferendo: q̄ peccat mortaliter: ⁊ tenet restituere. **¶** Si fecit iniūm in fraudē vsurariū: v'l notarius peccat mortalit. Et mercedē quā accepit d̄z pauperibus erogare. **¶** Si seruiuit vsurario i arte vsuraria: peccat mortalit: ⁊ si oīa bona vsurarij essent obligata restitutioni non posset retinere salariū: sed debet restituere creditozib⁹ vsurarij alias aut posset: sed illud d̄z dare pauperibus de honestate tñ non de necessitate: nisi ipse esset paup. **¶** Si recipit pecuniā pro turpitudine: v'l meretrix vel alia mala mulier debz illā pauperibus erogare: non tñ de necessitate: sed de cōsilio ⁊ honestate. **¶** Si quis facit aliquā artē vel artificij cuius vsus v'l plurimū est ad mortale v'l faceretaxillos vel chartas ⁊ h'mōi peccat mortaliter: nec debz absolui nisi dispōat illud dimittere. **¶** Licet v'ro ex hoc factū debet pauperibus dare ex cōsilio non precepto. Vide hāc materiā in. ij. parte sum. ii. j. c. xxij. §. xij. **¶** Si diebus festijs emit vel v'didit negociādo: nisi forte in nūdinis: v'l fecit contractus alias nō necessarios tunc vel scripsit: vel fecit aliquid manuale pro lucro vltra p̄m̄ s̄m aliquos debet illud licitū pauperib⁹ dare: ⁊ hoc potius videtur de honestate: q̄ de necessitate.

itate. ¶ Si tpe messu vel vinde
 miaz emit bladū vel vinū v' fru
 ctus: vt alio tpe vendat chari?
 nō eris talis rei negociator: ne
 q' ppter aliquē honestū finē: sed
 ppter cupiditatē: turpe lucrū ē
 non tñ tenet in aliquo. De hoc
 vide in. ij. pte sum. tit. i. c. xviij. §.
 xvi. ¶ Si accepit aliqd vt aliquē
 eligeret addignitatē aliquā tpa
 lē: vel officiū seculare: vel vendi
 dit hmōi officia secularia turpe
 lucrū est: nō tñ tenet ad restitu
 tionē aliquā. ¶ Si mercator: v'
 ali' portauit: v' portari fecit ser
 rū ligna: z quecūq' mercimonia
 ad terras infidelū nō habēs li
 centiā a sede aplica est excōica
 tus excōicatione, papali: tenet
 q' alias penas: vt habes in. iij.
 parte tit. xviij. c. xxx. per totū.
 Idē de dārib' in hoc auxiliū et
 cōsiliū. ¶ Si negociator: exercet
 negociatiōes nō ad aliquē finē
 honestū: v' gubernatiōes fami
 lie: vtilitates p'ie z hmōi: s' prin
 cipalr ob immēsas cupiditatem
 cōmittit turpe lucrū: nō tñ tenet
 de necessitate dāi luc' paupib'
 s' vnā p'ē de p'silio z honestate.

¶ De ludo multiplici. Cap. v.

 Insit ad taxillos
 vel chartas: v' ad
 alium ludū fortune.
 Si vicit p' frau
 dē v' p' falso taxil
 los: vel mēdaciōse
 tenet illud q' sic vicit restituere
 amitēt: vltra mortale cōmissum
 nisi quid paruum. ¶ Si vicit ab
 eo: q' alicare nō potuit vt seruo:

religioso: v' ore: filios familias et
 huiusmodi: tenet restituere his
 qui habent curam illorum z est
 mortale: si est quid notabile: z si
 ex cupiditate acquirendi ludit.
 ¶ Si per multam importunita
 tem traxit alinz qui nō intende
 bat ludere: vel retinuit volentē
 recedere vltra mortale tenet illi
 si est quid notabile. ¶ Si acqui
 siuit seu vicit p' ludū hmōi in lo
 cis vbi prohibet ludus z māda
 tur fieri restitutio: sine legib' im
 perialibus: siue municipalib':
 z seruat: quātum ad vrrunq' d'z
 tunc fieri restitutio illi qui am
 sist. Secus si leges ille sunt abro
 gate p' h'ā consuetudinē. ¶ Si
 vicit p' ludū in alijs casibus exce
 ptis predictis nō tenet illi resti
 tuere qui amisit: q'ntis possit ele
 mosinaliter si sit paup' elargiri:
 sed d'z pauperib' erogare de ho
 nestate z p'silio: s' aliquos tenet
 de necessitate: q' tutius est. Nō
 opz tñ tales restringere ita ad
 certā restitutionē sicut in furtis
 vsura: z hmōi. Scdm vero Ray.
 sunt quedā p'fone q'bus indistin
 cte tenet quis restituere quicqd
 ab eis lucratus fuerit in alea et
 taxillo: nō ludo: v'z furiosi: pro
 digi: minores. xvj. annorum: et
 maxime pupilli. Item menteca
 pri: surdi: muti: ceci: z qui perpe
 tuo morbo laborant: q' tales re
 bus suis superesse: id est puidere
 nō possunt: ppter q' dādi sunt
 eis tutores et curatores. Idem
 videtur dicēdū de seruis: mona
 chis: z ceteris claustralib': z h'

Infamilias q̄ non hñt peculium
castrense vel quasi. ¶ Et de vxo
re q̄ nō habz bona parafernalia
z etiā de administratoribus rerū
ecclesiasticarū que sunt pan
perū: z de similibus personis tñ
tales pecunie nō sunt restituen
de eas perdētibz: sed tutori cu
ratorē: patri monasterio p̄ z dño
marito: ecclesie z hmōi. ¶ De re
stitutione taliū vide plenius in
summa in. ij. parte tit. i. ca. xxiij.
de restitutione ludi. ¶ De alijs
vero q̄ cōtingūt in ludis: vt frau
des: blasphemēte: amissio t̄pis: et
hmōi habes in alijs capitulis.
¶ De inquietudine circa tempo
ralia acquirēda z conseruāda.

Cap. vi.

S habuit imensaz sol
licitudinem circa hu
lusmodi t̄palia: z pro
pter hic dimisit aliqd̄
necessarium ad salu
tē: vt missam z huiusmodi: mor
tale est. Si vero non dimisit ne
cessaria: sed remissior fuit quo
ad spiritualia: veniale est. Si ha
buit nimiam sollicitudinem cir
ca hmōi ex parua cōfidentia au
xilij dei: in se non est mortale: s̄
videtur veniale: est tamen mul
tum impeditiuuz deuotionis et
aliozum bonozum spiritualiuz.
¶ De inhumanitate: retinēdi
tenaciter.

Cap. viij.

Avaricia in retinēdo
tenaciter: seu inhūa
niter nō faciēdo elee
mosynas corpales in
digentibz qñ pōt hoc

versu cōrinei. s. Visito poto cibo
redimo tego colligo cōdo. si ha
bens superflua quoad naturaz:
z quoad decentiam status sui p̄
se z familia sua: nō subuenit ne
cessitatibus alioz: etiam non ex
tremis: sed magnis quas nonit
mortale est. ¶ Si habens de su
persuo quoad naturā z nō quo
ad decentiā status pro se z fami
lia sua: non subuenit patientibz
extremā necessitatē quos nonit
mortale cōiter iudicatur. sed hic
oportet multa cōsiderare ad bñ
intelligēdū. Vide de hoc in. ij.
parte sum. tit. i. c. xxiij. §. iij. z. v.
¶ Si non subuenit indigentibz
de industria z arte sua cum po
tuit vt medicus medendo z vif
tādo infirmos pauperes sine sa
lario: aduocatus in aduocando:
procurator in procurando: z hu
iusmodi videtur mortale. Si q̄s
nō subuenit pauperibus nō ne
cessitates extremas patientibz
cū posset: vel tardauit dare: z ex
asperauit pauperes: veniale est.
¶ Si parauit pauperibz nimis
sumptuosa vel nimīū questuāri
bus sine cā vrgēte vel vrētibz
male eleemosynas peccatū ē po
tius q̄ meritū. ¶ Si laborātibz
pro eo in quocūqz ministerio ni
mis distulit dare eis mercedem
vltra conventiones factas cum
tamen possit soluere: posset esse
mortale: si incurreret graue dā
num vel scandalum. Idem si ali
quid defraudauit.
¶ De auaricia amandi res inoz
dinate.

Cap. viij.

Mota q̄ si q̄s res etiā
iuste acq̄sitas ita ior
dinate amat. vt inhe
reat eis vt fini: cuius
signū est q̄n̄ propter
eas nō amittēdas esset parat⁹ fa
cere p̄ aliq̄d p̄ceptoz dei peccat
mortalr q̄: plus diligit creaturā
q̄ deū. ¶ Si aut̄ nullo mō vellet
facere p̄ salutē suā p̄pter hmōi
tpalia: q̄uis inordinate afficiat̄
seu amet ea veniale est.

De prodigalitate cōtraria
anaricie. Cap. ix.

Sup̄stine expēdit suā sub
stātia vel edificijs sūptuo
sis vl̄ in eq̄s: vel in vniūis
deliciosis: vl̄ frequētib⁹: vl̄ pale
stris: vel ludis: vel ornamētis: vl̄
turpitudinib⁹: et p̄cipue mulie
rū: vel i encenūis vel histriōib⁹ et
hmōi peccatū ē: et q̄n̄ est notabi
lis excessus s̄ ē sine cōsensu. ē ve
niale: vel nullū etiam de re nota
bili s̄m proportionez sui stat⁹: ē
mortalē: als in modico est venia
le. Descendere aut̄ ad partienla
ria: puta determinare quando ē
mortalē vel veniale: non de fa
cili potest dari iudicium certum
a quo cognoscatur.

De inuidia que est secundum
vicium capitale: et eius species.
et habet capi. iiii.

Cap. i.

Inuidia est tristitia
de alieno bono inq̄
si cōsiderat̄ vt dimi
nutinū pp̄ue excellē
tie: et si sit ex cōsensu
rationis mortale est: nisi esset de

aliqua re parua: sicut p̄uer q̄ in
uidet alteri puero q̄ habeat plu
res fruct⁹ et hmōi. ¶ Si sit s̄m
motū sensualitatis: et cū displicē
tia rōnis est veniale: vel nullū ē
de re notabili. Interrogādū est
s̄m statū de hmōi inuidia. s̄ si p̄
lat⁹ alteri p̄lato inuidet de maio
ri p̄lacione vel dignitate. Si est
officialis: de maiori et digniori of
ficio. si doctor: de maiori scia: et
p̄cursu. si scolaris: de acutiore in
genio alterius scolaris. si cuius
de maiori honore et reputatio
ne alteri. si spiritalis: de maio
ri fama alterius. si mulier de al
terius marito: filijs ornamētis
pulchritudine et huiusmodi. Si
artifex: de artificijs artis sue et
lucro. et sic de alijs. si quis tamē
doler de bono proximi sui: nō ex
eo q̄ ille h̄z: s̄ de defectu suo: q̄
ipse illo caret: cōtē⁹ est t̄n̄ q̄ pro
xim⁹ habeat: nō p̄inet ad inuidiā
et s̄m si doleat de bono iimici: ex
hoc solum q̄ timer inde sibi no
cumētū: nō pp̄ue p̄inet ad inui
diā. Tho. ij. q. xxxvi. arti. ij.

De odio et alijs filiabus inui
die: et primo de odio. Cap. ij.

S habuit odium ad
deum quia flagella
uit eam: vel impedi
uit mala desideria
eius vel: alia de cau
sa mortale est. ¶ Si habuit odiū
ad proximum suum desiderans
malum eius: vt malum: et si est
malum notabile: quod ille ap
petit ratione deliberata morta
le est: siue malum sit in perso

na vel fama vel substantia: vel
alio modo. Secus autem si non
p̄sensit rōne: vel si quid multum
dānosuz. ¶ Si vero desiderauit
malū alteri⁹ videlz infirmitatez
in bonū ei⁹: vt. s. bon⁹ efficiat: vl
ne peior: vel ne alijs noceat, non
est odiū. Interrogādū ⁊ inuesti-
ganduz est hoc caute. Nam laici
oēs disciplinētia solēt appellare
odiū: q̄ tñ nō. est nisi dicto modo.
Itē odiū ⁊ vnū: reputāt r̄m vnū
pctm̄. Sed nota q̄ sicut in alijs
sic in isto. Quoties em̄ reuocādo
iniuriam mēu de nouo habuit
odiū ad illū cū p̄sensu rōnis to-
tius peccauit mortalr. Interro-
gādū est etiā de tpe. s. q̄stū p̄sene-
rauit ⁊ quō frequēter odit. Itē
q̄ dimittat oē odiū: s; nō opz im-
mo nō dz illi petere veniā quez
odit: si pctm̄ ē occultū: nisi pu-
blice cū x̄bis vl alijs modis of-
fēdisset. In. ij. pte sū. ti. viij. c. iij.
¶ De susurratione q̄ est ponere
dissentiōes inter amicos p̄pter
malā intentionē. Cap. iij.

Siquis inponere discor-
diā inter amicos vel
consanguineos dicēs
malū vni de altero vl
econtra: vel referens
studiose que possunt causare hu-
iusmodi: quia mortale est: ⁊ nu-
rus erga socrū: ⁊ socrus erga nu-
rū solēt his vacare. Si dixit ali-
qua verba: vnde orta est discor-
diā inter amicos vel consangu-
neos: sed nō hoc intendens sed
incaute: de se non est mortale: s;
poffet esse ratione scādali. ¶ Si

quis intendit dissoluerē malas
amicitias vel conuersionem ali-
cuius cū alijs ne decipiatur con-
gruis remedijs: nō est malū. Vi-
de. in. ij. pte sum. tit. viij. c. v.

¶ De exultatione in ardueris.
Capi. iij.

Si videns dāna euenire et
mala his quibus inidet vl
odiū habeat: letat delibe-
rato. aīo de malo illi⁹ mortale ē.
Secus autē si nō deliberato aīo.
Letari autē de malo inimici: non
in q̄stū malū ei⁹: sed in q̄stū nō po-
terit ei nocere: vel alijs iniuste et
oppumere pōt esse sine pctō.

¶ De tristitia in prosperis.
¶ De tristitia in p̄speris q̄ i hoc
differt ab inuidia: q; inuidia tri-
stat de bono p̄ximī: ⁊ p̄pter hoc
cogitat quō male habeat: ⁊ desu-
derat. sed p̄tingit sepe q̄ non pa-
tīat ille damna q̄ ei appetit: sed
magis p̄sperat ⁊ de hoc tristat:
⁊ est mortale vbi est cōsensus ra-
tionis. Vide in. ij. parte summe.
tit. viij. c. vi.

¶ De ira q̄ est tertiu vitū capi-
tale: ⁊ habet cap. ij. Cap. i.

Ira est appetitus vit-
dicte: ⁊ vitium capita-
le: ⁊ frequēter miscet
cū odio. Si p̄t ali-
quez defectū in se vel
in altero cōmissum desiderauit
vindictā sen punitionē quōcūq;
vt p se vel a deo. vel ab alio intē-
dens solū satisfacere aīo suo tra-
to: est mortale: qñ. s. solū intendit
punitionē p̄ter ordinē rōnis: si
notabile maluz est: ⁊ cū cōsensu

sonis: a se veniale: vt ira quoti-
diana in gubernatione familie.

¶ Si irat⁹ n seipsum ppter ali-
quē defectuz turbat cōtra se: ve-
niale est cōmuniter. **¶** Si irat⁹
cōtra deū ppter aliq̄s flagelluz
murmurat in corde v̄l ore impa-
tenter ferens: et potest esse mor-
tale et veniale: secundum modū
impatiente.

¶ De indignationibus et alijs fi-
lialibus ire. Cap. ij.

Si indignat⁹ cōtra ali-
quē nō valēs audire
eum vel videre repu-
tās eū indignum eo
q̄ sibi displicerit:
cui debnit fernire potius est ve-
niale cōmuniter. Et propter hoc
retinet sibi loquelam: vel aliud
signū oñdit displicētie: q̄ auferē
da sunt ppter scādālū primorū et
opinionē odij posset eē mortale.

¶ De timore mentis.

¶ Si excogitant diuersas vias
et modos ad vindicādū se de in-
iuria: et his iplicauit mentē cogi-
tationib⁹ altercatinis s̄m pces-
suz pōt esse mortale et veniale.

¶ De clamore.

¶ Si ex ira clamauit q̄ aliquem
inordinate et cōfuse et furiose lo-
quendo: est veniale cōiter.

¶ De contumelia.

¶ Si dixit alteri v̄ba cōtumel-
sa vel iniuriosa importatiua vitia
vel opprobria: a se iniuriā di no-
tabil: vt vocādo eū p̄diorē, vel
inhonestā p̄sonā: et dicēdo mala
de parētib⁹ et h̄mōimortale est.

¶ Si dixit v̄ba opprobriosa sa-

milie sue: vel discipulis: vel sibi
subditis cā correctiōis si sit mō
debito et honesto: ē sine pctō: vel
cōiter ē veniale: nisi ifamatorie
dicere: et seq̄ret scādālū magnū.
Vide. in. ij. pre sū. tit. vj. c. vj. §. ij.

¶ De blasphemia et maledi-
ctione creaturarum.

¶ Si blasphemauit a se desbe-
rato aliq̄e vt pcuteret tali ma-
ledictione in malū ei⁹ eēt morta-
le: nisi hoc affectaret in emenda-
tione ei⁹. Si nō hoc non deside-
rauit s̄m rōnē: sed s̄z subitū mo-
tū ire ei⁹: cui⁹ signū est: qz si hoc
p̄tingeret valde doleret sicut fit
a parentibus: cōiter veniale est.

¶ Si maledixit creaturas irra-
tionales: qz si fecit in detestatio-
nē creaturis: vel in damnuz dñi
ei⁹: est mortale: alias veniale et
ociosuz. **¶** Si blasphemauit ani-
mas defunctorū suozū parētū: v̄l
alioz hōim: videt mortale: qz vt
detur intēdere notabile malū.

¶ Irē cuz seipm maledixerit cū
impatētia. **¶** Si blasphemauit
diabolū malū est: qz ociosum sal-
tē. Vide de hac materia l. ij. pre
sum. tl. vj. c. v. §. ij. et. iij. De ma-
ledictione dei et sanctorū dicituz
est. s. in primo precepto.

¶ De rixa.

¶ De rixa p̄ quā ex ira scinnticē
hōies pcutiūt v̄z cū sit a se nō-
cēdi vel iniuriādi vt in adultis:
ē mortale: iicipiēte veniale. Idē
in p̄seq̄re a se vindicatio. sec⁹
si animo defendendi se tātū: vel
etiam ad exercitiū: vt pueri.

¶ De seditione.

De feditione q̄ est qñ vna pars ciuitatis surgit p̄tra aliā: ex pte ei⁹ q̄ iuste mouet: est mortale cū oib⁹ sequacib⁹ ei⁹: et tenet b̄ oib⁹ dānis inde secutis alteri p̄ri. Ex pte at̄ ei⁹ q̄ resistit feditioni iuste mote p̄tra se v̄l bonū ciuitatis: n̄ est s̄m se p̄t̄m: nisi misceat̄ odia et vindicationes: prout cōiter accidit. Qñ ex resistencia alteri p̄ri sequerent̄ m̄tra pericula et mala cedēdū est: alio nō euaderet m̄tra p̄t̄a q̄ i p̄liciu p̄riū sequerēt̄.

Si q̄s etiā ita partialis est: vt guelfus et gebelin⁹: seu alr p̄tialis: ita obstinato animo q̄ appetit exterminiu alteri⁹ p̄tis seu exiliū p̄ fas et nefas: parat⁹ etiā in malis sequi p̄tē suā: nō ē sine mortali: et in malo statu p̄ditionis

De hac materia vide in .ij. parte sum: tit. iij. c. viij. §. ij.

De bello:

Si quis mouet bellū iniustus mortali peccat: et ois qui dat auxilium p̄siliū et fauorem s̄l̄r peccat mortali. De dānis autē que ibi fiūt: et de restitutionibus: et quid sit iustum vel iniustu bellū vide in .ij. parte sum. tit. iij. c. ij.

De homicidio dictū est supra in .v. precepto.

De accidia que est quartū capitale vitium. et habet capi. v.

De eadem.

Cap. j.

Accidia importat tedium bene operadi.

Si ita cōtristatus et tediatus est q̄ habuit in horrorem bona diuina: et in abominationem

spūalia: et opa bona ad q̄ tenet: vt p̄cepta dei et ecclesie et hmōi qñ adest cōsensus rōnis est mortale. Sed si h̄ztalem motum tū s̄m sensualitatē cū displicentia rōnis: est veniale.

Si ita cōtristatus est de morte cōsanguinei vel alio casu q̄ penitet eū bñ fecisse: vt p̄ponit amplius nō bene facere mortale est.

Si ita p̄tristat q̄ vellet nūq̄ fuisse creatus a deo: seu nō esse nat⁹ in mūdo: vel esse sicut brutum animal vel mortuū quocūq̄ sine bñ sine male disposit⁹: dum modo hinc exiret talis tristitia cū p̄sensu rationis est mortale.

Si etiā ita cōtristatur de aliquo casu aduerso: q̄ incurrit grandē infirmitates p̄pter nimias tristitiam perdēs somnus dimittēs cibū et hmōi videtur mortale quando pōt se in tuare s̄ hmōi.

Si p̄tristatur ex p̄sideratiōe bonorū: que h̄nt: alij quib⁹ ip̄e est priuat⁹: vili p̄dēs ois sibi data a deo: et ide: sumēs tediū bñ operandi s̄m cōsensu rōnis: illa accidia est cōiter veniale: et in p̄sonis spūalib⁹ reperit̄.

Si cōtristatur ex hoc q̄ bona p̄posita: q̄ fecit sepe frangit: ex hoc incurrit tedium bñ operandi q̄ si sibi videatur nō posse perscere: accidia est in spūalibus incipientibus deo seruire.

Si ex frequētia tentationum artediatur in laborando et resistādo: veniale est si tamē resistat. In incipientibus p̄tingit sepe.

Si artediatur in bonis opib⁹: vel bene operando: audiēdo orando legē

do lectiones: vñ p̄dicatiōes: aut dicēdo offm̄ & h̄mōi: nō tamē dimittit de necessitate fēda cōmunitatē est veniale. & satis etiā in sp̄ialib⁹ rep̄it. si tristat n̄ de aliquo defectu maḡ ex eo q̄ apparet defectuosus corā hōib⁹: q̄ corā deo: accidia est. Et frequēter veniale p̄cedens ex supbia.

De filialib⁹ accidiē. Cap. ij.

De filialib⁹ accidiē: in quibus difficile est cognoscere: quando ibi sit pctm̄ mortale: nisi qm̄ miscetur cuz aliquo peccato: vt cū omittitur aliquod p̄ceptū nisi deprimat ita m̄c̄: q̄ tollat charitatē dei & p̄mit. **De desperatione.**

Si desperavit de m̄a dei estimās eū nō posse vñ nō velle ei parcere etiā reuerenti ad penitētiā: vel non posse abstinere a pctis cū ad iutorio dei: est mortale s̄m d̄aliberationē & r̄sensuz: se eius si s̄m aliquē impulsū tērationis. **Si desperavit se non posse euadere aliquas miseras mundi vel pericula: propter que decreuit se occidere: est mortale. Et si aliquid ad hoc fecit multo magis.**

De malicia.

Si contempsit diuina & sp̄ialia bona ex tristitia aggranante mentē mixta cū: accidia mortale est. **Spec. in. ij. parte sum. tit. ix. c. ij. §. ij. **Si autem cōtenneret et reuigeret ea: per que posset vitare pctm̄: q̄ tunc p̄ner. ad blasphemā in sp̄m̄ s̄m̄ vt infra dicitur. in. ij. c. de superbia.****

De pusillanimitate.

Si subtraxit se ab illis bonis ad que erat apt⁹ timore deficiēdi: vt a ieiunijs: ab ingressu religionis: a p̄latione iniuncta. ab officio p̄dicationis: & audientia cōfessionis iniuncte & h̄mōi est cōiter veniale: nisi esset p̄ceptum in eo quod dimittitur.

De rancore.

Si habuit displicentiam & tēdiū in corrigentes eum propter correctionem: est veniale: nisi illos odiret: & t̄c̄ odiū est mixtuz.

De ociofitate: que procedit ex tedio.

Si stetit ociosus: nihil boni operās corporale vel sp̄iale vñ de. amittit t̄ps̄ irrecuperabile: vñ de veniale: nisi ex ocio addatur aliq̄ vitium: q̄ frequenter accidit. & quāto tēpore stetit ociosus.

De corpore seu pigrizia bene operandi.

Si fuit tardus ad bene operā dū licz illud fecerit vt tard⁹ ad eccliam: ad orandū: ad elemosinas dādum & h̄mōi: cōiter est veniale nisi ex tarditate omitteret p̄ceptum: vt quia cito non subuenit patiēti extremā necessitatē cū tenet vt infirmo vñ sequit̄ mors & h̄mōi: tūc est mortale.

De euagatione mentis.

Si habuit distractionez mentis in orōne: & fuit in cā: vñ cū volūtate euagat: vel in audiēdo p̄dicationē & diuina: vel etiā extra diuina m̄te cogitant vana & inutilia: est cōiter veniale: nisi addat aliquod sp̄iale pctm̄: vel

si hoc faciat per totū offm̄ ad qđ obligatur ex precepto. Si audit nona: vel si loquitur inutilia: vel ex tedio mutat loca hinc inde: vñ distrahit sensus & mēbra: diversi mode: est veniale cōiter.

¶ De negligētia seu tepeditate que est remissio voluntatis circa ea que debet facere. Cap. iij.

In hac quotidie oēs offendunt: s; venialit̄ nisi omittat aliqđ necessarium. si fuit negligēs circa opera inie spūalia q̄ hoc vsu prinēt. Cōsule castiga dimitte solare fer ora.

¶ No. q̄ sub psule cōprehendit doctrina. i. docere ignorātē: p̄cipue ad salutem vñ illa. **¶** Si fuit negligēs ad adiscendum necessaria ad salutem: vt p̄cepta dei & ecclie gñalia: q; hmoi ignorātia nō excusat: vel ad eundū ad predicationem. & vñle est iniungere idiotis vt p̄dicatōes aliquas audiant. **¶** Si fuit negligēs ad procurandum sacramēta sibi & sue familie. Et si ex negligentia & dilatione mortua est proles: si ne baptismo: est mortale. **¶** Si i firmus mortuus est sine cōfessione & cōione: vel extrema vnctiōe enim ex negligentia crassa procedit videt mortale vñ graue veniale: s; m̄ q̄ pl̄ ille indigebat. **¶** Si fuit negligēs ad pcurādū sacry confirmationis. **¶** Si iterum fecisset dare sacramenta baprismi cōfirmationis vel ordinē sacry scienter: est mortale & contrahit irregularitas i suscipiēte. **¶** Si

fuit negligēs ad fraternā cōrectionē cū tenet videlicz de pctō occulto & mortali & ide sperabat emondationē illi: tūc esset mortale dimittēdo dōno illā: veniale vero retardādo vñ de his q̄ non sunt mortalia. **¶** Si nō seruanit ordinē debitū in fraternar cōrectione: vñ nimis aspere vñ tpe: vñ loco indebito pctm̄ est. Vide de hac materia m. ij. p. sū. ti. ix. c. iij.

¶ De negligentia cōfessoris. Cap. iij.

Somisit ad minus se mel in anno cōfiteri vel ex negligētia: vel ignorātia mortaliter peccauit. Secus si ex impotētia vcz q; nō hz copiā cōfessoris. sed si postea cū hz copiā cōfessoris nō suppleuit defectū mortale est. Vide hanc materiā in. ij. parte sum. tit. ix. c. viij. s. ij. **¶** Si fecit confessionē fictā scienter dimittens aliqđ mortale: vel qđ dubitabat vel credebatur esse mortale: etiā si non esset mortale: mortāl̄ peccat: et tenetur iterare p̄fessionē. **¶** Si dixit se esse cōtritum de oibus pctis: & dispositum ad abstinēdū: & satisfaciendum: cum hoc nō intēderet: mortaliter peccat: et tenet iterare cōfessionē. **¶** Si penitentiā sibi iniunctā: pro mortalibus ex negligentia omisit facere. peccat mortal̄: & tenetur iterare confessionē: si est illi oblitus p̄ntē **¶** Si scēter cōfessus est ei quem scinit exdicatum vel suspensū vel non habentē auctoritatē: p̄

ta q: si moniace accepit bñficiuz:
vel q: intrusus est p laicū ptācē
peccauit mortāl: tenet iterare
p̄fessionē. ¶ Si p̄fessus est in ex-
cōicatiōe maiori existēs: quā ne
scitit ipse nec p̄fessor ei⁹: absolu-
tus tñ fuit a pctis opz iterū p̄fi-
teri: qz nō fuit capax absolutiōis
tñc p̄pter excōicatiōnē. ¶ Si cō-
fessus est ei q non hz sufficientez
scientiam peccat. Et si fuit a deo
ignorans: q nesciuit discernere
pctā eius precipue cōia: tenetur
iterare confessionez. hec vide in
ij. parte sum. ti. ix. c. viij. §. ij.

¶ De negligentia circa commu-
nionem. Cap. v.

Somisit cōmunicare
semel in anno. s. i. pas-
scha resurrectionis
post annos discretio-
nis: peccauit mortali-
ter: nisi fuisse legitime impedi-
tus: vt quia alterat⁹ stomacho:
vel excōicatus querens tamen
absolutiōnē: vel de licentia pro-
prij confessoris: per aliquot dies
differret. Et i huiusmodi casib⁹
diz sup̄plere defectuz qñ potest.
¶ Si nō cōicatus ieiunns ita. s.
q post mediā noctē aliquid sum-
psit p modū cibi vel potus: pec-
cauit mortāl: nisi esset graniter
infirmus: qz tñc licet. ¶ Si cōio-
nē sumpsit cū stare cū pposito
alicui⁹ pcti mortalis: vñ cū eēt ex-
cōicat⁹ hoc sciēs vñ ignoransigno-
rantia crassa. peccauit mortāl.
¶ Si nō p̄fessus de aliquo mor-
tali pctō p̄misso: vñ aduertēte ex-
verecūdia vñ aduertēte p̄pter

indiscutionē p̄fete: vel ex ignotiā-
tia crassa r supina sumpsit cōio-
nē peccauit mortāl. ¶ Et nota
q si quis omittit confessionē vel
cōionē tpe statuto: conari debet
p̄fessor: vt inducat eū ad supplen-
diz defectū: nisi sit oino non bñ
disposit⁹. Vide in ij. parte sum.
ti. ix. ca. ix. §. ij. r. ij. Item cum re-
perit aliquē debitū vitijs turpi-
bus r alijs: qui stat vsq ad finez
quadragesime: cantū videtur ne
subito admittat eū ad cōionem:
sed prolonget sibi tēpus p aliqs
hebdomadas. De alijs vero de
secribus qui committūtur circa
cōmunionē r missam vide in. iij.
parte interrogatorij in. c. de cle-
ricis: r in. iij. parte sum. titu. xij.
ca. vj. item. ij. parte titu. ix. cap. x.
¶ Si existēs excōicatus maiori
sciēter participauit audiendo
diuina in ecclesijs: aut sacramē-
ta p̄cipiēdo: peccauit mortāl.
¶ Si participauit in crimine cū
aliquo p̄pter quod ille cum quo
participauit erat excōicatus: vñ
delicet: qz verberant clericū: vt
c. si concubine. cñ de sen. excō. vñ
si aliquis clericus subijcit se ali-
cui laico verberandū ad placan-
dum eū de iniuria sibi illata: cle-
ricus ille efficitur excōicatus: qz
participat i crimine cū verberā-
te: p̄pter qd est excōicat⁹: r mor-
tale est. vt. c. p̄tingit. de sen. excō.
¶ Si existēs excōicatus maiori
sciēter participauit cum alijs si
delibns: etiā extra diuina: preci-
pue in his q cōtinent in hoc ver-
su. Os: orare: vale: cōio: mēsa ne

gat. Et si fecit ex contēptu cōtra prohibitionē superiorū: peccauit mortalit̄: al̄s venialit̄: et efficiatur excoīcatus minori: a qua pōt absolnere oīs q̄ h̄z en̄z audire in confessione. ij. pre titu. iij. c. vi. §. iij. Exciipiunt tñ quinqz casus: in quib⁹ licet participare cū excoīcatis. q̄ cōtinent in hoc versu Utile: lex: humile: res ignorata necesse. Hec anathema quidem faciūt: ne possit obesse. Quos vt de in. iij. parte sum. titu. xvj. c. j. et ij. parte tit. iij. c. vi. §. iij.

De inani gloria. et habz. iij. ca.

De eadem. Cap. j.

De inani gloria: que ē quintum capitale vitium importans inordinatūz landis humane: seu inordinatā complacentiam eius cui offerit. Et qñ fit aliq̄ opus principalit̄ p̄p̄t̄ laudē p̄p̄t̄ amittit ei⁹ merces: et p̄ctm̄ incurrit. Et interrogandū est s̄m̄ status hoīm de diuersis materijs in quibus hoīes querūt sibi laudē: vtz a doctore de scia et doctria: a scholari de ingenio et d̄ssputatiōe: a rectore de regimine: a mulieribus de ornam̄ et h̄mōi. ¶ Si quesit̄ landēz gloriā de ope p̄cti mortalis: mortalit̄ peccauit: si s̄m̄ rōnem de liberatā hoc egit. secus si s̄m̄ modū sensualitatis vel etiā si de aliquo venali gloriatur. ¶ Si opa sua de gñe bonoz: vt ieiunia elemosynas et h̄mōi quasi oīa ad laudē humanā fecit mortale videtur: cū ibi cōstituit finē. P̄nta

principalis intētio ei⁹ ē: vt latius dēns acq̄rat humanā: et nō p̄p̄t̄ deū. Sēcns si aliq̄d hoz aliqñ facit alio sine bono. ¶ Si ita inordinate appetiuit laudēz de aliq̄ tpe: q̄ p̄pter eā cōsequendā paratus erat facere p̄tra aliq̄d p̄ceptoz peccauit mortalit̄. In alijs aut̄ casibus videt̄ veniale.

De imodestia orn̄. Cap. ij.

De imodestia orn̄. r⁹: q̄ p̄cedit frequenter ex iam gl̄ia: h̄z et alijs causis possit procedere: et p̄cti p̄ne m̄lieres iunenes de hoc interrogāde sūt. s. de orn̄ capilloz: fucoz: gēmarū: vestitū p̄ciosoz: et foderaturis: et candidis eaz: et planelis nimis altis: et coronis caput: et h̄mōi: in quibus aliqñ ē mortale: aliqñ veniale. ¶ Si vsus vel vsa ē fucis: vel alijs orn̄mēt̄z ad ostentationē et inanē gloriā si de h̄mōi supbiuit: vlt gl̄iata ē: mortale est. Si itatā delectationē habuit ad laudē et gloriā illā: q̄ nō curauit transgredi m̄adata dei et ecclie. ¶ Si vsus vel vsa ē fucis et alijs orn̄mēt̄z ad inducendū hoīes ad sui concupiscentiā extra matrimoniu: mortale ē indubitatū. ¶ Si ita inordinate delectat̄ in h̄mōi: ita q̄ etiā si sciret hoīes ex suo orn̄mēt̄z scādalizari. i. trahi ad sui concupiscentiam nō curas de ruina proximi mortale est. ¶ Si ad cōplacēdū viro suo: vel ad inueniendū virū si est innupta: vel ne despiciat̄ ab alijs vel ex aliqua le

nitate vñ est factis: vñ alijs: ornamentis superfluis: de se non est mortale: sed potius veniale nisi hic sit notabilis excessus: in hñdñ vt possit indicari: & occasione data aliorum ruine: & non tm accipra: quod est difficile indicare.

¶ Si habuit nimiam diligentiam et studiũ & tẽpus ad orandũ fer: vel fecit excessus in portaturave stiũ vltra suũ statũ vñ p̃ductionez: vel nõ fm morẽ patrie vñ vestibº nimis delicatis. peccatum est.

¶ De filabus inanis glorie. Et p̃mo de hypocrisi.

Cap. iij.

Si simulavit scitãtẽ habere p̃ teinñũ: oronẽ: hñdñ: cũ malº esset. si hoc egit ad cõsequendam laudem humanaz construens ibi finẽ: mortale est: alias veniale: nisi aliud virtũ ad iungat. **¶** Si simulavit scitãtẽ p̃ hypocrisim intendẽs aliqd qd sit p̃ honorẽ dei vel vtilitatẽ proximĩ: vt seminare errores. adipsi sci indignus ecclãsticaz dignitatem. decipere em̃ proximũ tẽporaliter vel spũaliter. mortale est.

¶ Si simulavit scitãtẽ existens in malis: vt dentur ei elemosyne si cut sero viro vel p̃curationes ecclãstiarum: vt cerretani et similia mortaliter peccavit. **¶** Si simulavit maiorẽ sanctitatẽ quã habuit: vel occultavit suaz defectũ ad edificacionem proximorum non est peccatum: vel leue vñ veniale est: aut si hoc facit ob aliquam vanitatem vel inanẽ gloriam est veniale.

¶ De instantia.

¶ Si laudavit seipm de aliquo opere peccati mortalis mortaliter peccavit. Si autem de opere veniali: venialiter peccavit: quãtũ est de se.

¶ Si laudavit se de aliquo opere bono: videlicet de virtute: de scientia de industria: vñ divitijs: vel potẽtijs & hñdñ: ex supbia & inani gloria: mortale est vel veniale fm radicem ipsius supbie vñ inanis glie vñ procedit. **¶** Si laudavit se contennẽdo alios vt pharisæus publicanũ: mortale ẽ. **¶** Si aut ex aliq̃ leuitate vel vtilitate p̃sequenda: veniale vel nullũ est.

¶ De ironia.

¶ Si vitificavit se vñbis vel factis plus q̃ sentiat in seipso in mẽte dicẽs aliq̃ mala de se q̃ i se nõ cognoscit: veniale est & d̃: ironia.

¶ De contentione.

¶ Si qd p̃tendit aduersus alius p̃ veritatem sciẽter in rebº alicuius importantie: mortale ẽ: secº ẽ in rebº parvis: & indanertenter. **¶** Si contẽdit p̃ veritate: sed nimis inordinate: cõter est veniale: sed posset ibi esse p̃tãta inordinatio: q̃ rone scandali sequẽtis esset ibi mortale.

¶ De discordia.

¶ Si hñs tractare aliq̃ euz alijs in cõit: nolit p̃cordare cũ alijs de his q̃ ordinant ad honorem dei vel proximoz vtilitatem ex eoz male efficitur ad eos: vel vt ostẽdat se plus scire q̃ alijs: mortale ẽ secus antez si non concordat: videt qz sibi videt esse magis fm̃

Dei & ratione qd ipse intendit: qd tunc vel non est peccatum: vel leue: nisi sit nimis pertinax.

De pertinacia.

¶ Si fuit prima sententia suis discrepans a ceterorum consilio vel iudicio: ceterum est veniale: periculosum tamen & in iudicio erroris.

De singularitate nonitatum.

¶ Si fecit singularitates vel nouitates in conuersatione vite vel vestibus vel ceremonijs vel alijs ad inuentionibus: peccatum est. Et si ad inuenit aliquam malam consuetudinem omnia ei imputantur.

De inobedientia.

¶ Si non obeditur superioribus suis spiritualibus vel temporalibus legibus canonicis & civilibus rationabilibus: & si quidem transgreditur superiorum ordinationes habentes vim precepti ut quando mandatur seruari verbo vel scripto in virtute sancte obedientie vel sub pena excommunicationis vel carceris: vel alijs penis gravibus & homini equipollentibus: peccat mortaliter. In alijs vero ordinationibus simpliciter factis transgrediendo est veniale: nisi fiat ex precepto: quod tunc est mortale quantum ad leues.

De gula: & habet capitulum.

apitulum. i.

Gula est sextum capitale vitium: & importat inordinatum appetitum seu declarationem circa cibum potum. Nota quod species seu modos qui continentur in hoc sensu. Preperere laute nimis ardeenter sitiose. Si comedit vel bibit extra ho-

raz debitam sine rationabili causa: vigente. **¶** Si est usus cibis vel potibus laetis nimis. id est delicatis ultra predicationem suam status. Aliter enim decet comedere infirmum tam sanum quam frusticatum. **¶** Si comedit vel bibit in nimis quantitate secundum exigentiam sue complexionis. Quod enim vni parum est: nimium est alteri. Et plus comedere in die ieiunij quam altera die: non est de se malum per vnam comestione. **¶** Si comedit vel bibit cum nimio ardore gulae: sed cum nimia complacentia contentus magis satisfacere delectationi gulae: quam necessitati prouidere. **¶** Si adhibuit vel adhibere fecit nimium studium & diligentiam circa cibaria delicata: preparanda ut cum varijs saporibus: & diuersis modis & homini. In his omnibus speciebus: vel modis gulae: tunc est mortale: quando delectatio gulae queritur ut finis: paratus tacere contra precepta: ut satisfaciat delectationi gulae vel cum comedit usque ad crapulam vel vomitum aduertenter: sicut fit a plerisque in carnispingio: vel vititur aliquo cibo ex quo verisimiliter creditur incurrere magnam lesionem persone. In alijs vero casibus ceterum est veniale. **¶** Si comedit carnes in quadragesima: vel in alijs ieiunijs ecclesie: vel in sexta feria: aut in sabbato per totum annum: nisi vigente causa necessitatis vel infirmitatis peccat mortaliter: si sine consilio medicum dicit. **¶** Si usus est lacticius tempore quadragesime sine causa infirmitatis: & sine consilio medici pecca-

uit mortaliter. In alijs ho ieiunij ecclie: seruari pot mos prie: quantu ad vsum lacticiniorum: qui mos si non appareat: tutius est abstinere. De hac materia videtur in .ij. parte sum. ti. vi. c. ij.

De ebrietate. Cap. ij.

Ibibit vlt ad ebrietatem: aduertens se nimis bibere: vt potentia vini sufficere ad inebriandum: vel de hoc dubitans probabiliter: peccat mortaliter: secus si ignorauit potentiam vini. vt Ro. **S**i fuit causa inebriationis alterius aduertenter inducendo ad nimis potum vel ponendo sal in vino et huiusmodi: mortaliter peccat: secus si fecit causa medicine. **S**i induxit aliquem ad frangendum ieiunium ecclie sine causa legitima suis persuasione: peccat mortaliter. **S**i duxit pueros et iuvenes ad habitationes: et tabernas: et huiusmodi vt pervertat ad turpia. **S**i frequentat tabernam sine causa rationabili vel coniuga dissoluta: peccat est.

De insensibilitate.

Si abstinet se nimis a cibo et potu: et alijs necessarijs vire propter quod incurrit infirmitatem: contra est veniale: nisi fiat notabilis excessus: et addat obstinatio contra admonitiones in huiusmodi defectibus: quia tunc videtur mortale ratione periculi inde sequentis.

De filiabus gulae. et primo de ebrietate.

Cap. iij.

Sex fumositate inordinate comestio et potus incurrit obsecritatem: seu grossitatem intellectus: et ex hoc ineptitudinem intellegendum vel ineptitudinem legendi orationis: est veniale contra.

De locacitate.

Si nimis locutus est: seu dixit verba ociosa et sine necessitate et rationabilitate contra est veniale.

De scurrilitate.

Si fecit actus seu gestus inordinatos: et si sint provocantes ad libidinem et infirmitatem: est mortale. si vero ad dissolutionem vel lenitatem vt veterositate et huiusmodi: veniale est.

De inepta leticia.

Si habuit ineptam leticiam et vanam in luxu et iocis contra est veniale: nisi addatur aliquod vitium.

De choreis.

Choree que sunt cum inordinata leticia sunt mortalia quibus modis primo cum fiunt ex libidine. secundo cum fiunt in ecclesijs: quia sacrilegium est. Tertio cum fiunt a clericis et religiosi cum mulieribus ratione scandalum. Quarto cum fiunt ex inani gloria vel vana leticia tam inordinata quam ibi constituantur finis. Quinto cum tales chorizantes non curant in scandalo primi est mortale. In alijs autem casibus contra est veniale. Posset tamen quibus esse mortale: nec est facile de huiusmodi potest dari iudicium.

De immundicia.

De immundicia que potest intellegi cum quis immunde comedit: et esset veniale: precipue si ex hoc cum

turbat alios: vel q̄ vomitū facit. Et si hoc facit q̄ nimīū comedit vel vt anidi⁹ comedat pctm̄ est. secus si cā medicine, vel p̄t̄ intelligi de immūdicia pollutiois: q̄ cū accidit in somnijs nō impunitur ad pctm̄: sed pctm̄ p̄t̄ esse in cā eius. s. si procellit ex crapula: vel turpi cogitatioe p̄cedenti: vel ex negligētia: vel etiā post vt giliā: recoles de ipsa immūdicia habitāi sōnijs turpib⁹ delectat̄ z si est p̄sensurōnis de hmōi turpi delectatioe: est mortale vel veniale vel nullū: si fit ex alienatione natura.

¶ De immundicia seu pollutione procurata.

¶ No. q̄ si q̄s agit hac intētiōe principāl̄ vt pollutionē habeat sine vigilando: sine dormiendo: mortāl̄ peccat̄ et si faciat cā salutatis: si aut̄ ipsa pollutio etiāz cōtingat in vigiliā p̄ter voluntatē z sine p̄curatioe: nō est mortale.

¶ De luxuria z h̄z ca. ij. Cap. i.

Luxuria est. vij. capitale vitii. s. q̄ supra in p̄ceptis dicit̄ ē factis de spe ciebus ei⁹ in opere acē in cogitatione: nō illis omittis videnduz est de quibusdam alijs pertinentib⁹ ad ipsam luxuriā z delectationē morosā: z p̄mo. **¶ Si tetigit aliquē vel aliquā: vel oscular⁹ est libidiose ex cōiugiū mortāl̄ peccauit: et si nō sequit̄ turpis act⁹. Nā talia exercitia in ope ipso: p̄ vno pctō habētur cū ope ipso: s. tāto grāu⁹: quāto in hmōi p̄cur**

runt plura. si autē fiant diuersis t̄pib⁹: diuersa sūt pctā. **¶ Si scripsit l̄ras vel portauit vt misit vel recepit cōmētes amatoria z provocat̄ ad lasciniā aduertēter: mortāl̄ peccauit. ¶ Si fecit caritatiōes vel cātauit vel legit: vel audiuit v̄ba lascinia vel turpia delectabil̄ ad p̄uocandū se vel alios ad lasciniā mortale est si as sociauit aliquem quem scinit ire ad p̄uocandū: vel turpiter agit dū vel ad faciēdū ferenatas vel maturinatas: peccauit mortaliter. ¶ Si fuit mediator inter alios quos ad hmōi turpia vel p̄uocauit aliq̄s mediatores iter se z alios z hmōi: peccauit mortaliter. Itē si recepit encensū vel donuz q̄d cūq̄: vt misit ex amore libidinis.**

¶ De delectatione morosa.

¶ De delectatiōe morosa: q̄d vitii reperit̄ in tepidis: z multū in geligētib⁹. Nā feruidi subito cogitatiōes expellūt, mortas z frigidū desiderijs opis adescunt. si habuit cogitatiōes immūdas: z carnales: in quibus traxit moram postq̄ rōne p̄pendit p̄pter delectationē ipsam cogitandi hmōi: peccauit mortāl̄. Nō solūm q̄n quis cogitatiōibus luxurie rōne consensit deliberās facere malū si adesset cōmoditas: s. etiā nolēdo opus perpetrare sed nō curādo ipsas cogitatiōes libidinosas expellere postq̄ p̄pendit: s. in eis voluntarie immorando peccauit mortāl̄iter. Nec vide in. ij. parie. ii. v. c. i. §. v

¶ De filia lib⁹ luxurie. Cap. ij.

Que filiabus luxurie de
quibus non oportet multum in
interrogare: quia difficile
est intelligere nisi
cum mixtura aliorum vi-
tiorum. Et prima est cecitas mentis.

De cecitate mentis.

Si fuit ita mente occupatus
circa mundana et carnalia quod ne
scit de deo cogitare: vel de re-
bus spiritualibus.

De precipitatione.

Si fuit preceps et subitus in
opibus suis: sine ulla et exami-
natione mentis debita agens.

De inconsideratione.

Si fuit incautus in factis suis:
non bene iudicans circa occurrentia.

De inconstantia.

Si in eo quod deliberavit boni
agere: fuit inconstans et mutabi-
lis ex passione.

De amore sui.

Si nimis seipsum dilexit que-
rendo corporis delectationes: et
commoditatem et huiusmodi.

De odio dei.

Si habuit deum vel legem eius
in displicentia: quia prohibet, contra
piscennas et huiusmodi.

De amore vite presentis.

Si nimis amat vitam istam
presentem propter voluptates carnis
quibus est deditur. Ita amare vitam
presentem quod aliquis velle perpetu-
ari: secundum peritum est mortale.

De horrore futuri seculi.

Si horrorem habuit ad vitam
futuram. De aliis vero que pertinent ad
vitium luxurie: circa coniugium: vi-
de infra in. iij. parte, interroga-

torum in. c. de coniugatis.

De superbia: et habet, capi. ij.

Cap. i.

Superbia secundum Grego-
rum est regina omnium capi-
tulum vitiorum: et
est virtutum multum sub-
tile et difficile ad cog-
noscendum: et consistit in appeti-
tu inordinato proprie excellentie:
et huius quatuor species sunt modos de quibus
bonos potes interrogare prout vi-
debit expedire, si tempore penitens in-
telligat. **Si** bona naturalia spi-
ritualia vel temporalia que habuit sibi
attribuit: et a deo non recognos-
cit. **Si** bona ipsa a deo recognos-
centes meritis suis principaliter se
accepisse existimant: vel propter
sua ieiunia: orationes: et huiusmodi.

Si ea bona que non habuit sibi
attribuit vel plusquam habuit cum
existimant se habere multum hu-
militatis et charitatis patientie et
humilitatis: cum non huiusmodi. **Si** reputant se
meliores esse ceteris: alios preterea
in quolibet horum modorum potest esse
mortale vel veniale: sed quod ratione con-
sentit vel non. Vide diffusius hanc
materiam in. ij. parte, sum. tit. iij. c. j.

De filiabus superbie, Cap. ij.

Et primo de derisione.

Derisione que aliquando
procedit ex super-
bia. **Si** irrigit sacra-
menta: et alia divina:
vilipendens ea aut sa-
cros viros: aut prelatos aut
deo seruire volentes: ut sic terra
habet eos: peccat mortaliter.

Si irrigit aliquem irredens ex hoc

iniriā vel vilificationē v^l nota-
bile p^urbationē eius mortali^{ter}
peccavit: s; si ex lenitate vel cari-
ta iocusecus. ¶ De ambitione.
¶ Ambitio p^{re}cedit ex superbia: &
iportat inordinatū appetitū ho-
noris multū. reperit in prelat; &
dñis. ¶ Si desideravit aliquam
dignitatē vel bñficiū curatū rō-
ne deliberata principalit^{er} p^{ro}pter
honorē: vel dignitatē: vel utilita-
tē t^{em}poralē peccavit mortalit^{er}. ¶ Si
desideravit dignitatē v^l bñficiū
ecclesiasticū vel secularē ad quō est
indign^{us}: vel inept^{us}: vez q^{ui} crimi-
nosus: & h^umoī: peccavit mortalit^{er}.
¶ Si desideravit v^l quesivit ad
h^umoī p^{ro}venire ēt faciēdo p^{re}cepta
mortale est. Si q^{ui}sivit honorē de
q^{ui}cūq; re ita inordinate q^{uod} ibi p^{ro}sti-
tuit finē mortale est. In alijs h^uo
casib^{us} v^l v^{er}itale. ¶ De p^{re}sumptio-
ne. ¶ P^{re}sumptio q^{uod} p^{re}cedit ex su-
p^{er}bia p^{ro}stitit in hoc: q^{uod} h^uo ponit se
ad ea que sunt supra vires suas
vel nō p^{ro}tinēt ad cōditionē suam
v^l seculari ad indicādū clericos
v^l eos qui nō sunt sibi subiecti:
vel de his de quibus nō h^{ab}et p^{ro}ptatez
peccavit mortalit^{er}. de p^{re}sumptio-
ne vide in. ij. p^{ar}te sum. tit. ij. c. v.
& vj. ¶ Si posuit se ad faciendū
ea exercitia ad q^{uod} nō erat aptus
v^l nō p^{ot}est sequi spūale vel t^{em}porale dā-
nū alteri: v^l medic^{us} ignarus me-
dicine: vel advocat^{us} ignarus ad
advocandū: iudex ad indicādū:
cōfessor: ad audiendū cōfessionē &
h^umoī: peccavit mortalit^{er}. sec^{us}
aut^{em} si competēter in arte illa pe-
ritus erat. ¶ Si p^{re}sumēs de h^uo

te sua exponit se periculis pctō-
rū: v^l vadens ad loca inhonestā
vel frequētans p^{ro}nerationē mu-
lierū lenium & h^umoī: vbi de faci-
li p^{ot}est labi in mortali pctō: mor-
tale v^l. Si nimis de se p^{re}sumens
nō p^{ro}videt necessitatib^{us} v^l p^{er}icul^{is}
occurrētib^{us} spūalib^{us} v^l t^{em}poralib^{us}:
expectās effectū miraculosū a
deo. s. v^l eū sanet infirmū sine me-
dico & medicinis: v^l m^{is}trēt ei cū
bū sine labore: est mortale & s; tē-
tare deū. ¶ De temeraria iudi-
catōe. Si facta alteri^{us} q^{uam} d^ub^ubia
sunt q^{uod} a^uo sūt: in malā p^{ar}te inter-
p^{re}tat^{ur} ē: seu indicavit & sine sign^{is}
sufficiētib^{us} indicatib^{us} maliciā al-
teri^{us} deliberate iudicavit aliquē
de pctō mortali mortalit^{er} pecca-
vit. ¶ Si h^uo indicavit de venia-
li ventit^{er} peccavit. Idē si iudica-
vit de mortali: sed nō delibera-
to a^uo. ¶ De curiositate.
¶ Si fuit curios^{us} circa cognitio-
nem intellectuā: v^l querēdo sci-
re que sūt supra capacitatē suā
videlicet de trinitate: de p^{re}desti-
natione: vel q^{uod}rendo scire a quibus
non debet: v^l a demonijs vel p^{ro}-
fortes: vel querendo scire p^{ar}tes
utilia & dimittēdo magis neces-
saria: vel querēdo scire solum ad
sciendū: nō ad deum cognoscē-
dum: vel ad aliquā utilitatē pec-
catum est: q^{uod} nō mortale: q^{uod} nō v^{er}-
niale. ¶ Si fuit curios^{us} circa
v^{er}us sensus: s. oculis aspiciēdo
auribus audiendo: naribus ad
odorandū: gustu ad gustandū:
tactu ad tāgendū sine necessita-
te vel utilitate: sed solū delecta-

ione sensualis: peccatum est contra. veniale: et quoniam potest esse mortale. in q. pte sum. tit. iij. c. vij. ¶ Si reperit se in spectaculis ad videndum torneamentis: palestra currere ad brannu: et hmoi: nisi in hoc sit peccatum mortis specialis vel specialis ut quoniam sunt spectacula repunitatis turbiditudo: vel cum reciperet notabilem lesionem corporis est mortale. Et multo magis exercere: et prebere occasionem in hmoi spectaculis: alias est veniale: nisi propter hoc aliis ita delectaretur: quod mens eius adverteret a deo: ita ut quod paratus esset transgredi mandata dei et ecclesie: ut illa aspiceret vel faceret: et hoc idem intelligo de quocumque peccato quod de se est veniale: quod per hunc modum potest effici mortale.

De ingratitudine:

¶ Ingratitudo reperit in omni peccato mortali: sed in circumstantia aggrauationis ipsius: quod ubi homo debet semper seruare deo: eum offendit. Est etiam in unum speciale peccatum: in quibus. scilicet. recipiens beneficia a deo vel ab homine ea non recognoscit recogitat et regratias et recompensat: vel quoniam peius est in mente vilipendit beneficia recepta: vel murmurat de se: vel iniuriat benefactori. Contra autem reperit mixtum cum aliquo genere peccati quoniam mortale quoniam veniale.

De scandalo.

¶ De scandalo quod quoniam non est peccatum speciale: sed circumstantia aggrauationis peccati: in quibus videlicet ex dicto vel facto alterius non reeto datur alteri occasio ruine spiritualis: et hoc est scandalum: et si

hec non intendat: est circumstantia aggrauationis peccati: et non mutas speciem. unde est necessaria profiteri quoniam tale quod verisimiliter trahens ad ruinam peccati mortalis: et precipue cum hoc sequitur. Tho. ij. q. ij. xliij. Si autem hoc intendat. scilicet. ducere aliquem ex dicto vel facto suo ad aliquam ruinam: est mortale et speciale peccatum. si intendat inducere ad mortale: alio veniale de hoc vide in. ij. p. su. tit. vij. c. iij.

De adulatione.

¶ Adulatio quoniam contra est scandalizatio: et consistit in hoc quod quis verbis vel factis suis inordinate quod placere aliis ad benevolentiam captandam. Et si in malo adulat est criminaliter. puta laudans aliquem de vindicta facta: vel turpitudine et hmoi: est mortale. Si adulat vel laudat aliquem: intendens eum decipere notabiliter in temporalibus vel in spiritualibus: est mortale. secundum si aliquid iustum intendit ab eo habere vel quod parum recipere per modum doni: ut histriones. ¶ Si nimis laudauit aliquem ex quo ille sumpsit occasionem superbie: vel inanis glorie: contra est veniale: et potest esse etiam aliquando mortale. ¶ Si homo laudauit aliquem ad excitandum eum magis ad virtutem: vel ad confortandum eum in tribulationibus et tentationibus: et obsequiis debitis circumstantiis: est virtuosus et meritorius: alio veniale.

¶ De blasphemia in spiritu sancto.

¶ De blasphemia in spiritu sancto que procedit ex malitia: videlicet in quantum quis contemnit vel refugit ea cogitare menti occurrerit: per quod posset retrahi a peccato: et habet sex

spēs. s. p̄sumptio: Desperatio: in-
vidētia fraterne gr̄e: impugna-
tio veritatis agniti: obstinatio:
impenitētia. De his d̄o interro-
gādū est p̄nt videbit̄ ⁊ cōter nō
reperit̄ nisi i multū sceleritatis.

Presumptio aut̄ d̄ h̄c cuz q̄s
presumit de dei m̄ia: existimans
q̄ parcat sibi ad b̄nplacitū suuz
vel q̄d saluet eū persēverātes in
p̄ctō. **D**esperatio aut̄ cū credit
deū nō posse: nec velle sibi parce-
re etiā penitēti v̄volēti saluari.

Impugnatio veritatis agniti
d̄: cū quis cōtradixit veritati fi-
dei quā novit. **I**nvidentia fra-
terne gratie est cū dolet quis de
gr̄a dei ⁊ gloria crecēte in oib̄.

Obstinatio cum confirmat vo-
luntatem suam in peccatis com-
missis. **I**mpenitētia aut̄ d̄: cū
quis proponit firmiter etiā in fu-
turum non penitere.

De scismate.

Hoc p̄ctm̄ cōmittit̄ cuz q̄s re-
cedit ab obediētia Romane ec-
clesie: sumēs sibi aliud caput: v̄
sequens aliquē canonicē nō ele-
ctū: ⁊ semp̄ est mortale. ⁊ excōica-
tio p̄tra tales: nisi forte cū essent
duo quorū quilibet haberet̄ pro
summo pontifice a suis sequaci-
bus ⁊ nescit̄ clare quis sit cano-
nicē elect̄. In hoc em̄ vidēt̄ ppli
excusari si non sunt p̄naces s̄
parari illi adherere quē sciēt̄ ve-
re esse electum canonicē: si inuit̄
ordinacionib̄ vel alienacionib̄
factis a scismaticis: excōicatus
est. extra de scisma. c. j.

De infidelitate paganorū:

⁊ hereticorū ⁊c.

De infidelitate paganorū: he-
reticorū: vel iudeorū: quorū q̄d
libet est granissimū p̄ctm̄ ducēs
ad d̄nationem: nō op̄ hoc dice-
re inter hos. soli em̄ heretici sūt
excommunicati: s̄ ⁊ cū alijs p̄ci-
pue iudeis: nō debet haberi do-
mestica conuersatio: ⁊ precipue
idiote. Pores circa h̄mōi interro-
gare prout tibi videtur sc̄z si ha-
bit aliq̄d dubiū in his que sūt
fidei: videlz de sacramento altaris:
⁊ h̄mōi. Et si de hoc h̄z displi-
centiam: nō est curandū. si autēz
voluntarie ⁊ sponte dubitat est
mortale. Heretic̄ quidē ē excōi-
catus ⁊ nō p̄t̄ absolut̄ circa sedē
applicā: vt p̄z in p̄cessu curie. Irē
receptor credēs vel fautor here-
ticorū est excōicatus. extra de he-
re. c. quicūq̄ lib. vj.

Incipit tertia ⁊ vltima pars
interrogatorij: ⁊ in qua tractat̄
de mō interrogād̄ i status d̄ner-
sarū p̄sonarū: ⁊ h̄z. xvij. cap.

De coniugatis. Cap. j.

Incipit tertia ⁊ vltima pars
interrogationes per-
tinentes non ad om-
nes: sed solū ad quos-
dam status hominū
et primo ad coniugatos. Inter-
rogandi sunt non omnes de oib̄
bus: sed prout videtur. ¶ Si de
facto cōtraxerūt in aliquo casu
prohibito mortale est: q̄z contra
p̄hibitionē: nisi ignorātia facti
p̄babilis eos excusaret. sed est
sciendum q̄ sunt quedā impedi-
menta q̄ impediūt matrimoniū

cōtrahendū: & dirimū iā dicitur: qz
 nullū est. qd̄ intelligēdū est qd̄ di
 eta impedimēta pri^o iter eos inue
 niunt: q̄ sit dicitur m̄simoniū. & ea
 cōtinent in his d̄sib^o. Error: p̄di
 ctio vossū cognatio crimē. Cult^o
 disparitas vis ordo ligamē ho
 nestas. Si sis affinis: si forte coi
 re nequibis. Hec sociāda verāt:
 cōnubia facta retractant. ¶ Pro
 horū aliquali brenissima decla
 ratione. Nota q̄ erro: intelligit̄
 de p̄ona: non de fortuna vel bo
 nitate: cū. s. quis p̄trahit cū Ber
 rha credens esse katharinā: cū q̄
 sc̄z itēdebat p̄here. ff. Qui errat
 non consentit. Et. C. Erratis vo
 lūtas nulla est. ¶ Cōditio intel
 ligitur de conditione seruli: sc̄z
 cum quis liber cōtrahit cum ser
 na credēs eam esse liberam. Nā
 si liber contrahit scienter cū ser
 na tenet matrimoniū. Et simili
 ter si contrahit seruus cū libera
 credens esse seruam. Idem vide
 tur si seruus cū serua: licet crede
 retur esse libera. ¶ Notū. s. solen
 ne per p̄fectionē tacitā vel exp̄s
 sam alicui religioni approbate:
 talis etiā esset excōicatus. ¶ Co
 gnatio que est triplex. s. natura
 lis: spūalis & legalis. Naturalis
 dicitur cōsanguinitas: & hec ha
 bet tres lineas sc̄z ascendentiū
 vt pater & avus & hmōi. descen
 dentiū. vt filius nepos & hmōi.
 collateralis vt fratres sorores &
 hmōi: & h̄z quolibet linea quat
 tuor gradus exclusiue et p̄cipue
 collaterales. Nā inter ascenden
 tes & descendentes videt̄ esse p̄

petua p̄hibitio. Hic est etiam ex
 cōicatio. ¶ Cognatio spiritua
 lis h̄z etiā tres grad^o. et p̄trahit̄
 in baptismo: et confirmatione.
 Primus est inter tenentē ad ba
 ptismū: vel confirmationes. & eā
 personā q̄ tenetur: & d̄z paterni
 tas vl filiatio. Scōs est inter pa
 trem & matrē carnalē ei^o qui te
 netur & eū qui tenet: cū vxore ei^o
 & dicit̄ cōpaternitas. Tertius ē
 inter filios naturales ei^o qui te
 net: & illā que tenetur & d̄z frater
 nitas. ¶ Cognatio tertia. sc̄z le
 gali que fit p̄ adoptione: habet
 tres lineas: vel gradus. Primus
 est inter ipsum adoptatē: & filiā
 quā adoptauit: ac etiā filiam ip
 sius adoptati. Secund^o est inter
 vxorē adoptantis & ipm̄ adopta
 tū: ac etiā vxorē adoptati et ipm̄
 adoptantē. Tertius est inter fi
 lios naturales & legitimos adoptā
 tis & ipsum adoptatum: & h̄z octa
 mē cū ipsi filij sunt in potestate
 patris. ¶ Crimē istud qd̄ habet
 dirimere contractū & impedire
 cōtrahēdū: intelligit̄ tm̄ de duo
 bus criminibus. Primum est q̄
 cū mulier machinatur cū effectu
 in mortē vxoris alterius: vt ha
 beat illum in virū. vel ecōtra vt
 in mortē alterius viri: vt habeat
 illā in vxorē &c. Scōm cū q̄s dat
 fidē alicui cōiugate ducere eam
 in vxorē post viri sui mortem: et
 cū ista p̄missione sequitur adul
 teriū. ¶ Cultus disparitas: vt si
 fidelis contrahat cum iudea vel
 pagana p̄manente in infidelita
 te. Secus si contraheret cum he

ſetica. nam tñc tenet: ſed cohabi-
 tare nõ debet: ſi eſſet ei periculũ
 incurredi in heretiſmũ: & peccant
 mortalr̄ ſhens cũ tali. ¶ Uis. i.
 violẽtia ſc̄z absoluta impedit et
 dirimit. Et ſi r̄ violẽtia p̄ metuz
 qui p̄t cadere in conſtantẽ virũ
 & p̄tinet in hoc ſu. Stupri atq̄
 ſtatu ſberis atq̄ necis: niſi poſt
 ea de inuito efficiat volũtarius
 ¶ Qñ intelligit de ordine ſacro
 i. ſubdiaconatu. et ſupra & talis
 ſhens eſſet excõicatus. Greci in
 ſacris vti poſſunt p̄tractũ: ſz nõ
 p̄t p̄trahere. ¶ Ligamẽ. i. ſi ſit
 alteri ligatus p̄ cõingũ. etiaſ p̄
 ſba de p̄nti nondũ ſummarũ.
 Nã talia nullo mō poſeſt alteri
 matrimonialiter copulari: niſi
 ille. cũ quo ſxerat vofiteatur in
 aliqua religione. Et ſi recederet
 vnũ iugũ ita q̄ p̄ multos ãnos
 alter nihil audiret de eo nõ t̄z al-
 teri ſhere: niſi ſciret d̄ morte ei⁹
 ¶ Honetas: ideſt publice hone-
 ſtatis iuſticia: q̄ oriũ ex ſpõſalib⁹
 ſctis cũ aliqua: cũ q̄ poſtea non
 ſeq̄t matrimoniuũ p̄pter mortez
 v̄l aliã cãz. Nã cũ nulla cõſãgni-
 nea illi⁹ vſq̄ ad quartũ graduũ ſ̄-
 here p̄t. ¶ Affinitas: eſt primi-
 tas q̄ ſhit p̄ eũ q̄ duxit vxorẽ: et
 oẽs ſanguineos vxoris vſq̄ ad
 quartũ graduũ & vxorẽ ip̄az & oẽs
 conſanguineos viri ei⁹ vſq̄ ad
 quartũ graduũ. Nec illa mulier
 p̄t ſhere cũ aliquo. Ray. Con-
 ſanguineitas eſt vinculuũ p̄ſonaz.
 ab eodẽ ſtipite d̄ſcẽdẽtiũ carna-
 li p̄genie ſc̄ti. vocat̄ ſtipes illa
 p̄ſona. aqua aliq̄ duxerũt origi-

nẽ. Uñ & ſanguinei dieſt̄ quaſ
 de vno ſãguine p̄cedẽtes. ¶ Et
 nota q̄ affinitas ſhit etiaſ p̄ for-
 nicariũ coitũ ita q̄ ille q̄ fornicat̄
 tur cũ aliq̄ nõ p̄t p̄trahere m̄ſi-
 moniuũ cũ ſãguinea aliqua ei⁹
 vſq̄ ad quartũ graduũ: neq̄ illa
 mulier p̄t p̄trahere cũ aliq̄ ſã-
 guineo fornicatis cũ ip̄a vſq̄ ad
 quartũ graduũ: & ſcient̄ ſhens in
 hmõĩ gradib⁹ affinitatis & excõi-
 cat⁹. Itẽ nota ſicut dixit pet. de
 pal. ſuperi⁹. q̄ inceſt⁹ q̄ p̄mittit̄ a
 pueris nõ habẽtib⁹ vſum ratio-
 nis: nõ eſt d̄ reſernatis epis: nec
 p̄pter hoc tollitur ſginitas: nec
 cauſat̄ affinitas. hec ille in. iij.
 diſt. ij. ar. j. in cõcluſione. ij. ¶ Si
 forte coire nequibis. Imporẽtis
 exercẽdi actũ iugalẽ q̄ p̄t p̄ue-
 nire v̄l ex frigiditate naturali. v̄l
 ex maleficio v̄l idispoſitione mẽ-
 bri genitalis viri v̄l mulieris.
 De his oib⁹ impedimentis ha-
 bes plene in .ij. pte ſum. tit. j. c.
 ij. & ſeq̄nẽ. ¶ Sz nota q̄ nõ op̄s
 nec expedit interrogare omnes
 iugotos ſigillatiz de his impe-
 dimẽtis: ſz de illis tñ de quib⁹
 poſſit p̄ſumptio haberi & p̄cipue
 de ſpẽdimẽto criminis v̄l cogna-
 tiõis: v̄l publice honeſtatis: ſed
 m̄to magis de affinitate. Si tñ
 quis cognoſceret cõſanguineaz
 ei⁹ cũ q̄ iã p̄trahit p̄ ſba de p̄nti
 & multo magis ſi iã ſummarit̄
 m̄rimoniũ: m̄rimoniũ qdẽ tale
 nõ diuidit̄: ſz amittit̄ ius petẽdi
 debitũ: ita q̄ petere nõ p̄t abſq̄
 mortali pctõ. tenetur tñ reddere
 exact⁹. Idẽ de muliere q̄ p̄mittit̄

Te cognosci a consanguineo viri sui. si vero anteq̄ p̄traxit p̄ v̄ba de presenti cū aliqua cognonit p̄sanguineā ei⁹. ita q̄ semen admisit itra claustra pudor: nō p̄t iā h̄re illā. z si iā p̄summasset cū illa nō tenet m̄rimoniū: nec in hoc p̄t disp̄sari cū illa: nisi p̄ papā. Vñ añ dispensationē semper peccat mortaliter erigens z reddēs debitū sciēs dictū impedimētū. Alter h̄o iugū nesciēs excusatur de peccato. ex ignorantia facti p̄babilis. De his z omnib⁹ alijs q̄n casus occurrūt vide pleni⁹ in sūmis. si cōtraxit matri moniū clandestine q̄: mortale est p̄pter phibitionem ecclesie.

¶ Si habēs votū simplex p̄tinētie p̄traxit m̄rimoniū: peccauit mortāl̄ nisi sit disp̄sari⁹ a papa pri⁹ z teneat adimplere votū vsq̄ ad p̄sumationē m̄rimoniū. Nam ipso cōsummato impotēs sit ad implēdū. z exactus oīno teneat reddere expresse v̄l interpretatiue petenti: s̄z erigere nō p̄t sine dispensatione alter peccat mortāl̄. si contraxit cum aliqua vel mulier cum aliquo p̄ verba de futuro: z post m̄rimoniū cū aliqua cōtraxit: vel de futuro: vel de p̄nti: mortāl̄ peccauit p̄pter fractā fidem: nisi de communi cōsensu mutuose absoluerint: q̄d fieri d̄z p̄ iudiciū eccle. Vel nisi aliquis de septē casib⁹ supuenerit: quib⁹ solui possunt sp̄salia quos habes i summis: videlz in. iij. parte sum. ti. j. c. xvij. Diffusi⁹ in summa. hosti. titu. iij. de sp̄. z ma.

vij. col. ¶ Si post matrimonium factum p̄ v̄ba de p̄nti cōtraxit cū aliqua mortaliter peccauit: nec tenet m̄rimoniū etiā si esset consummatū z filias genuisset: sed opz redire ad primū: nisi ille cū quo pri⁹ p̄tractū ē ingressus eēt religionē: z ibidē p̄fessus: v̄l nisi cū eo papa disp̄sasset in sc̄do. in q̄ tñ s̄m theologos disp̄sare nō p̄t. sed quia difficile est disp̄sare d̄ p̄tate pape. si sine surreptione obtēta est forsitan trāsiri p̄t si contraxit m̄rimoniū: vel filios vel filias iunxit m̄rimonio ante etatem legitimā: q̄: prohibitū ē. Etas aut̄ legitima s̄z iuua: est in duodecimo anno si est femina: in q̄rtodecimo si est mascul⁹ scz ad cōtrahēdū per verba de p̄nti: z ad consummādū m̄rimoniū. si consummauit matri moniū añ b̄ndictionez nuptiar. est mortale: vbi. s. consuetum est benedici nuptias. q̄: cōtra phibitionem eccle. Et hic aduertēdum est q̄ q̄uis sp̄s̄i non p̄summent m̄rimoniū cū sp̄s̄is añ b̄ndictionez: in multis tñ locis mitas turpitudines et corruptelas faciūt cum eis: illas visitādo vnde interrogandum est de his vbi ista reperiant. De hoc vide per. de pa. in. iij. di. xxij. q. j. ar. iij. in. ij. ij. z. iij. conclusione.

¶ Si celebrant nuptias tēpore prohibito ab ecc̄lia: q̄: mortale est. Tēpora aut̄ phibita sunt ista scz ab aduentu vsq̄ ad epiphantiam: z a septuagesima vsq̄ ad octauam pasche: et a tribus

diebus ante ascensioneꝝ vsq; ad octauam pentecostes exclusiue: **D**e actu cōiugali et peccatis commissis in eodem.

Sciendū est q; in actu hoc cōiugali aliqua fiunt vbi est dubiuz vtrum sint mortalia: an venialia. Aliqua vero sunt q̄ sunt manifeste mortalia. Aliqua in quibus est veniale. Aliqua in quibus nulluz pctm̄ est. **P**rimo quidem mortale est: si exerceatur talis actus extra vas debitū: vñ etiā si intra vas debitū: tñ nō suscipit semen ad enitandū gñationez. **S**i ex tactib; ipudicis extra actū m̄ri- monij sequit; pollutio in altero ipsoꝝ. **S**i exercēs actū cōiugales h; appetitum deliberatū ad aliā. **S**i se h; ad eā ita inordinato affectu in actu cōiugali q; si nō esset vxor ei; etiā op; carnale ageret cū illa vel alia. Difficile tamē est hoc discernere et cognoscere. **S**i alter alteri omnino exigenti denegat debitū sine cā legitima: ppter q; exigēs incurrit incōtinētiā. vñ grane scādalū. **E**sset autem cā legitima si notabiliter timeret notabile nocumētū p̄sone vñ coniugis vel plis in vtero: vel q; ex adulterio p̄missio perdidit ins petendi debitū: vel etiam in loco sacro peteret: quia sic locus violaretur: vel est in publico: q; p̄ debitā honestatē. nō est aut legitima cā oīno denegādi debituz petenti in die ieiuniorum vel festozū solēniuz: vel ira

quā hñt adinuicē p̄ partū tēp;: **D**ubiu de mortali: quāquidem seruat vas debitū: sed modus in debituz: puta si lateraliter: vel a pte posteriori: i accedat ad vas debitū: vel mulier supgrediat virū in quibus modis et p̄cipue in vltimo aliqui dicūt esse mortale: vñ de Pet. de pal. dist. xxxij. q. iij. ar. ij. cōclusionē. v. Alij nō vt Tho. et Alb. dicunt: q; nō est mortale de se: sed pōt esse signū mortalis cōcupiscētie. nec p̄ hoc impedit gñatio: si non ita ante p̄ceent. **V**ñ in h̄mōi noli p̄cipitare sniaz: nec denegare absolutionē p̄senerātī in h̄mōi: s; detesteris et phibeas quātum potes. **Q**ñ hō hoc etiā fieret primo et scō mō ppter pericultuz abortus: forte tūc esset si ne pctō. **D**ubiu etiā de mortali est tpe mēstruoz: et p̄cipue in exigēte sciente talem defectū: quē quidā ponūt eē mortale: p̄cipue qñ non est quasi cōtinu;: s; consuet; vt mensatiz. Alij dicūt p̄riū vt Pe. de pal. et hec opinio est communior. **U**nde nec ppter hoc deneges absolutionem: sed prohibeas: quātuz potes de exactione exigētī. et exactuz admoneas: vt non assentiat exigenti: nisi ex hoc timeat de ei; incōtinētia. **D**ubiu est etiā de exigente debituz a cōiuge p̄manēte in adulterio sine occulto sine manifesto. qđ ip̄e nonit. **H**oc quidā dicunt esse mortale in exigente. q; facit p̄ cōstitutionē ecclie: vt nota. xxxij. q. i. c. **S**i quis vxorez. **E**t hoc firmatur in summa. p̄is

na. sed in summa confessorum: et Archidiaconus in rosario mitigat hunc rigorē excipiētes casum: vtz cū hoc faceret exigens ad prouidendū incōtinētie sue: sed Pet. de pal. multomagis mitigat hunc rigorē: vt cū nō sperat emēdatio ex hoc pmanētis in adulterio. s3 potius deterioratio: non peccat exigēs saltē mortālī. ¶ Veniale autē est: cū erigit act⁹ cōiugalis: et si debito seruato vase et mō: tñ principalī intētiōne delectatio nis psequēde: ita tñ q̄ simul stat intētiō infra limites m̄imonij. ¶ Si exerceat act⁹ iugalis propter sanitatē corpālē: pctm̄ ē: qz nō ad hūc finē ordinatū ē. veniale tñ puto eē pctm̄. ¶ In solennitatib⁹ et ieiunijs exigere debitū aliq̄ infirmitate scz cōcupiscētie dicit⁹: sine cōrēptu tñ sacri tps: v̄ ecclīastice exortatiōis: veniale est s̄m Tho. in. iij. disti. xxxij. ar. v. q. iij. et Ray. sed reddēs non peccat: cū timet d̄ incōtinētia v̄ scādalo cōiugis. peccaret autē si negaret oīno. ¶ In tempore nō pregnationis exigere veniale ē si tamē nō est periculū abortus. Reddere vero nullum pctm̄ est. ¶ Ante purificationē post partum exigere: seruatis alijs circūstātis: non v̄ mortale s̄m Guil. Reddere vero nō volūtariē nullū. Exigere etiā vel reddere debitū ante ingressuz ecclesie post partum de se non videt pctm̄: et possunt mulieres intrare ecclesiā añ quadragesimuz diē absqz pctō: in quo tñ est seruāda cōsue

tudo patrie. ¶ Act⁹ impudici: q̄ ibi exercēt nō prinētes ad op⁹: sed ad delectationē exercētis vt fact⁹ et oscula: et h̄mōi inordinante: cōiter sunt venialia: quibus ibi posset esse tāta actnū inordinatio: q̄ posset esse pctm̄ mortale. ¶ Sine pctō autē exercet act⁹ cōiugalis cū sit cā plis suscipiēde: vel etiā cū sit cā reddēdi debitū seruatis tñ alijs debitis circūstātis. Debet tñ exact⁹ oīno reddere et p̄cipue vir v̄rozi: non solum expresse: sed etiā p̄ signa petēti: nec vir debet: v̄rozi auertere ne petat p̄pter periculū. ¶ Fit etiā tertio mō s̄m aliquos sine pctō scz cum sit cā vitande fornicationis in se vel in coninge sua.

¶ Interrogationes fiende circa statum matrimonij.

¶ Circa predicta sic p̄nt fieri interrogationes Et primo si vsus est matrimonio extra vas debitū. Si aliquid fecit ad euitandum prolem. si mō indebito: licet in vase debito: et huiusmodi. si vtendo matrimonio habuit intentionē ad aliā. si tempore menstruorum erexit vel reddidit. si in diebus festozū vel ieiuniorum. Si tempore pregnationis: precipue prope partum: vel ante purificationem post partum. Si erexit vel reddidit a pmanente in adulterio. Si principaliter cā delectationis: aut alia et qua causa. et circa h̄mōi iudicandum est de peccato mortali vel veniali iuxta pre-

dicta vt p̄z in summis. Si oino negauit debitū petēti. Si extra act⁹ p̄iugij p̄ factus secuta ē pol- lurtio in altero ipsoꝝ. Si excōica- tus aliquo vinculo p̄xit m̄fimo- nū. s. excōicatiōe maiori: pecca- uit mortali: ⁊ p̄cipue qñ sciuit: et hoc qz p̄cipauit in diuinis scz sacro matrimonij. Idē v̄ de mi- nori excōicatiōe: si eā nouit: qz se parat a susceptione sacroꝝ: ⁊ m̄fimonū est vnum ex sacris ec- clesie. si existens in pctō mortali cōtraxit matrimonium videtur mortale: quia sacm̄ suscipit in mortali scienter. p̄cipue v̄o vi- detur mortale cōtrahendo p̄ ver- ba de p̄nti: qz ibi est essentia sa- cramenti. Si cōtraxi cū aliqua persona p̄ verba de presenti vel de futuro non intrēdens habere illū vel illā in contingē: sed tantū copulam carnalem extorquere: mortaliter peccauit: q̄ntis nō sit ibi realiter matrimonij. Cogen- dus si est in foro p̄scie illam du- cere: vel aliter illi satisfacere ma- xime si est secuta copula: in quo tñ casu iudicaret matrimonium ⁊ cogeret illum: cui obedire tene- tur. ¶ Si vir non prouidit vxori ⁊ familie de necessarijs: nō tamē superfluis. Si nimis eā exaspe- rauit nimis x̄bis vel factis. Si zelotip⁹: ex hoc nimis suspectus cōtra eam fuit: vel nimis re- missus in cura eius. Si vxor: ino- bediens ⁊ contentiosa ⁊ sui sen- sus fuit erga virū. Si nimis in- culta ⁊ negligēs circa guberna- tionem domus. Si irreuerēs et

dischola ad soceros ⁊ cognatos. Si nimis dedit de reb⁹ viri parē- tib⁹ suis vel paupib⁹ plus q̄ de- buit. si dedit infam viro coeundi cū alijs mulierib⁹ cū pegrinaret est mortale. si mulier nō vult seq̄ viz trāfferentē domiciliū ad qd̄ tenet: nisi eam traheret ad pctm̄ aut dubitaret de morte sua: aut esset vagabūd⁹. Si vterqz filios educavit in timore dei ⁊ in obe- dientia mandatorum eius.

¶ De principibus, rectoribus ⁊ baronibus. Cap. ij.

¶ Circa principes: re- ctos: ⁊ barōes: se- culares sic p̄nt fieri interrogatiōes. p̄nt fuerit expediēs fm̄ p̄ditionē p̄sonarū. p̄rio si p̄ vsurpationē et iniusto titlo obtinuit dignitatē regimē v̄ dñiū ciuitatj v̄ castri: qz mor- tali peccauit: ⁊ sp̄ in ipso manet dū tenet hmōi vsurpationē nisi postmodum titulū sibi iustifica- set nec ibi ante iustam titulū po- test exercere iudicia sine mortali. ¶ Si ābitiosus fuit ad digni- tates: ⁊ ad regimen nimis aspi- rans ⁊ si intrēdit negligere insti- tiam ad acquirēdnz amicos: vt sic in dñio permanet: mortaliter peccat. ¶ Si p̄laris ecclesiasticus vel alijs supioribus suis nō fuit obediēs: et admonitiones ⁊ cor- rectiones: ab eis factas nō susti- nuit patienter ⁊ si p̄tēpsit morta- liter peccat. ¶ Si snias excōi- cationis vel interdicti non cura- uit: aut sic ligatus diuinis se in-

gessit: qđ est mortale. ¶ Si ppter
 crimē ei⁹ ciuitas est interdicta:
 qđ est sibi ad mai⁹ iudiciū. ¶ Si
 ppter excōicacionē latā in se iudi
 ces vel actores vel ministros gra
 tuant: qđ vltra mortale est excōi
 car⁹. ¶ Si de factis aut defecti
 bus ecclīasticarū psonarū ad eum
 nō pñtētib⁹ se intromisit: vlt tra
 hēdo ad snū iudiciū & hmōi pec
 canit mortaliter. ¶ Et si cepit vlt
 capere fecit vlt pñtere vlt incar
 cerare clericos vel religiosos ēt
 delinqñtes: est excōicatus si non
 habuit pñs inīam a p̄lato suo.
 ¶ Si electionē alicui⁹ maliciose
 spēdinit. vlt pviolētā aliquid in
 trusit vlt si granauit aliqd mona
 steriū: vel collegiū eo qđ nolebat
 illū eligere p quo rogabat: est ex
 cōicatus vltra mortale. ¶ Si pro
 hibuit subditis ne venderēt cle
 ricis necessaria: vel reis panē nō
 querēt ex quo nō habuit ab eis
 qđ voluit. ¶ Si psonatus ecclīa
 rum de nouo sibi vsurpauit: vel
 bona vacātiū ecclīarū aut mo
 nasteriorū vltra mortale ē excōi
 car⁹. ¶ Si iposuit talias vel col
 lectas vel alia granamina cleri
 cis vel alijs psonis ecclīasticis si
 ne licentiā pape si non desistat
 post admonitiōē est excōicatus.
 ¶ Si fecit statuta vel leges p̄ li
 bertatē ecclīasticā vel indicauit
 fm ea vel dedit cōsiliū ad hmōi:
 vel non remouit si potuit: vltra
 mortale p̄ctm est excōicatus. ¶ Si
 noua pedagia instituit nō hñs au
 toritatē a pñcipe sup hoc: vel an
 tē seu noua pedagia augmenta

uit excōicatus est secus si fecit ho
 cū inīa pñcipis & cā rōnabili: znō
 tenuit stram publicā securam
 vt debuit peccauit mortalr: & te
 net ad restitutionē. ¶ Si a cleri
 cis & religiosis tholoneuz peda
 giū seu gabellaz accepit p his qđ
 deferūt: vlt deferri faciūt nō cā ne
 gotiationis graniter peccat ē ex
 cōicatus: qñuis aliqđ: vt Jo. cal. hāc
 nō admittit: qđ nō est recepta: et
 papa scit & tollerat: imo ipse fac. i
 terris suis: sz tuti⁹ ē vt obseruet
 ¶ Si publicos vsurarios alieni
 genas & nō ide oriūdos ad fen⁹
 exercēdū i ciuitatib⁹ suis admit
 tit: vlt admissos inde infra certū
 tps non expellit est excōicatus.
 Et idem si cinis existens dedit
 ad hoc cōsiliū vel fauorem. hoc
 vey est si talis ē psona ecclīasti
 ca hñs. s. dñiū ipale. Nam dñs
 seclaris nō ē excōicatus: sz est excōi
 catus. c. vsurari. de vsu. lib. vi.
 Th̄ ep̄i vt supra non incurrunt
 sed aliqđ. Itē si cinis existēs dedit
 ad hoc cōsiliū vel fauorem. ¶ Si
 naufragātes idistincte dep̄dat⁹
 est: vel dep̄dari fecit: vel hoc fa
 ctum noie suo ratum habuit: qđ
 vt pirata excōicatus est excōica
 tiōē papali. ¶ Si naufragātes
 expoliavit vel res eorū ad por
 tus terrarū suarū a mari dela
 tas sibi appropriauit qđ ē rap
 na: & excōicatus est fm aliquos.
 ¶ Si incendia fecit vel fieri fecit
 diruit vel fregit ecclīas vel loca
 religiosa: est excōicatus: & si esset
 denunciatus esset casus papalis.
 ¶ Si immunitatē ecclīarū vio
 lē

lanit: vcz faciendo capere hoies
 in eis: ppter debita aut maleficia
 in ecclia vel locis pñilegiatis sa
 crilegiũ pmitit: et pōt excōicari: et
 est mortale. secus esset si cōbusto
 res eccliaz illuc fugiētes vel vio
 latores eccliaz: qz tūc ppter hoc
 nō gaudēt immunitate eccliaz.
CSi ecclias vel psonas eccliaſti
 cas siue pñilegia earũ violant:
 vñ multi tyrāni faciūt. **C**Si fecit
 represalias vel permisit fieri aut
 ab antiquo consuetas fieri fecit
 contra psonas eccliaſticas: est ex
 cōicatus: nisi alias renocauit in
 fra mensem. c. et si pignoratōes
 de iniurijs et dā. da. lib. vi. Utrũ
 autem liceat facere represalias
 contra laicos: vide in. iij. parte
 sum. titu. iij. c. iij. **C**Si ad eccle
 sias in quibus patronus fuit nō
 posuit idoneos: vel nō presenta
 uit: sed inepros et idiotas: vel cō
 cubinarios: et alios malos rep
 sentant vel subditos suos eccle
 siarum patronos tales eligere:
 aut presentare persuasit sic mor
 taliter peccat. **C**Si recipit pe
 cuniã vt aliquē presentaret: cui
 esset patronus: vt supplicaretur
 pape vel epō p beneficio alicui
 conferendo simoniã cōmisit: vel
 etiam absq; pecunia si potuerit
 preces pro indigno: est mortale:
 et simoniacus. **C**Si fuit fautor
 vel defensor hereticor: aut etiaz
 scismaticor peccat mortaliter
 et hereticatus. **C**Si impedit
 volētes recurrere ad forũ ecclia
 sticũ sup causas q̄ ad ipm forum
 p̄tinent: ne scz corã eccliaſtico in

dice hmōi cause agitent: vel ad
 hoc dans pñiliũ auxilij vel fauo
 rem: est excōicatus. **C**Si bellũ as
 sumpsit iniuste: vel fuit adiutor
 iniuste bellāris: qz oia mala q̄ in
 de sequūt ei reputant ad culpaz
 et tenetur ad restitutionē oim dā
 noz ide sequētiũ: et hoc nisi ad ad
 iuuādũ eũ teneret et suādũ: vcz
 qz est miles: aut eius vasallus ta
 lis em̄ adiuuās cū est dubiũ an
 bellũ sit iustũ: excusat. xxij. q. i. c.
 qd̄ culpatur. Nō aut̄ excusaret si
 sciret bellũ esse iniustũ. **C**Si sit
 luit exhs in offō cōitatis: qd̄ scz
 assumat iniustũ bellũ: tenet ad
 oia mala et dāna: nisi forte ppo
 neret in pñilio materia modo tal
 so tanq̄ esset iustũ: tūc em̄ igno
 rantes vident̄ excusari. De ma
 teria belli: et qñ iustũ dicat̄ vide
 in sum. iij. parte. tit. iij. c. i. et seq.
CSi indiscretos et tyrānos offi
 ciales fecit seu preposuit terris
 suis tenetur de damnis et malis
 eoruz: si sciebat eos esse tales. se
 cus si ignorabat: nisi cum audis
 set non remouerit eos si potuit.
CSi iniustas exactōes vel col
 lectas iposuit rapinã p̄misit. Et
 q̄ dicat̄ iniusta talia vel collecta
 et quo satisfacere debeat. vide in
 iij. p. titu. iij. c. iij. §. iij. si posuit
 iudeos i officijs publicis: qd̄ pro
 hibet. xvij. q. iij. c. p̄struit. **C**Si
 ea q̄ sunt cōitatis appropriant
 sibi: vcz siluas et campos et hmōi:
 mortalit̄ peccat: et tenet ad re
 stitutionē. **C**Si liberos hoies in
 seruos sibi subiecit. xpiani em̄
 nō p̄nt redigi in seruitutē rōne bel

li: vel etiã capti nõ pñt licite emi
 in seruos: vel èpti vèdi & emi ab
 alijs nõ pñt: s; infideles bñ redi
 gunt in seruitutè: & emi: & vendi
 pñt capti i iusto bello: qñ postea
 efficiant xpiani: nõ tñ ex hoc libe
 rantur seruitute: qñuis sit pñm
 hoc facere. ¶ Si a decedentib; si
 ne filijs accipit bona ipoz: nõ p
 mittens eos testari & legare ad
 placitum: nisi talis pñia haberet
 talè subiectionè a tpe: cur; nõ est
 memoria in pñariu. ¶ Si nimis
 vindicatus fuit. ¶ Si homice
 dia mutilatiões incarcerationes
 vulnera & hmõi fena sine iustitia
 vel cū iusticia: s; ex odio & vindi
 cta fecit: pcurant vel permisit &
 hmõi graua sūt mortalia. si tor
 neamèra vel duclla fieri fecit vel
 permisit: vel ludos: vel spectacu
 la periculosa aie: vel corp: vt pñ
 cere lapides adinuicem: vel rep
 sentationes turpitudinem fieri
 fecit vel permisit & non phibuit
 si sine graui scandalo poruit re
 mouere: mortat; peccant disti.
 lxxiiij. c. error. Si leges statuit
 quas nõ debuit vel poruit: qz. s.
 iniquas mortat; peccant. ¶ Si
 nimis durus fuit ad dispensandū
 vel pceduz in qbus poruit: vel
 econtra nimis facilis ad pcedū
 delinqntib; in pñdiciū iustitiez
 vtilitatis cõmunis. ¶ Si fenda
 vasallis suis absq; iusticia dene
 gavit: vel seruitum indebitum
 ab eis exigit: aut fidè nõ fuit
 ¶ Si ipse existens vasalus alte
 rius nõ fuit fidelis domino suo:
 vt debuit s; in iuramento fi

delitatis exprimis: vel obsequiū
 debitum nõ prestavit vel aliquaz
 iniuriã fecit domino: scilicet alie
 nando fenduz aut diminuendo
 vel aliq; huiusmodi mortale est
 & tenetur de dānis. ¶ Si tutelã
 alicuius sibi pmissam non fidei
 ter. egit sed bona illius consum
 psit: & dissipauit mortale est: & te
 netur de dānis. ¶ Si i terra sue
 iurisdictionis sustinuit iniustas
 mensuras: aut iniusta pondera:
 aut iniusta precia rerum vena
 lium sciēter mortale est & teneri
 videt si cõmode potest obuiare.
 ¶ Similiter peccat si inducit
 vel sustinet malas psuerudines
 aut corrupteles. ¶ Si toleravit
 aut sustinuit publicos vsurarios
 inde ppter hoc recipiens certaz
 quotam vel summas annuatim
 mortale est: & tenetur illud ac
 ceptum restituere non vsurario
 sed creditoribus eius a quibus
 vsure sunt extorte s; Thom. in
 oppusculo. xxi. ¶ Si pignus ali
 quod habuit cuius fructus non
 computavit in sortem vsura est.
 Et de alijs speciebus vsure: si in
 aliq; offendit vel fuit particeps:
 vide in. ij. parte sum. titu. j. c. de
 vsuris: & hic superius: videlicet
 in. vij. precepto. ¶ Si penas vel
 emendas in pecuniam ppter cu
 piditatè vel odium: non propter
 correptionè delinquentium acce
 pit vel vltra debirū extorsit: vel
 penas corporales aut mortis i pe
 cuniariã ppter anariciã contra
 iusticiãz cõmutavit: mortale est
 ¶ Si pmissit in terris suis latro

nes inleſcere vel maliſioſe eis fanēs: vel ex auaricia nolens ex pēdere ad ſecurādā patriā: mortale eſt. Et tenet de dānis ⁊ rapinis factis: ſi cōmode poterat obuiare. ¶ Si iuſticiaꝝ vendidit vltimū iniqua accepit ſcꝝ p ad miniſtratione inſticie: vel alſ in iuſticiaꝝ fecit in indicando: vel fieri fecit: mortale eſt. ¶ Si fidez promiſſas violauit etiā inimico niſi prius ille violafſet mortale eſt. ¶ Si obſides ſuos nō liberauit: mortale eſt. ¶ Si viduas et pupillos contra oppreſſores nō defendit cum potuit. ſi treugas nō ſeruauit. ¶ Si nimis ſumpruoſus fuit ⁊ curioſus in veſtirn et apparatu equoꝝ ⁊ familie cū canibus ⁊ anibus edificijs cōuiſ. Nā vt poſſint facere h̄mōi pompas emungūt pplos vſqꝫ ad ſanguinē: faciētes multa iniuſta. ſi fecit edificare domos ſuas vel laborare in agris ſuis: vel vineis vel ligna petari p ruſticos vel colonos: ⁊ nō ſoluit eis plene de labore ſuo: niſi ad hoc ex debito tenerentur: ⁊ ſi diebꝫ feſtiuis fecit p ſe laborare mortale ē. ſicut in primo caſu: qđ tñ multi faciūt ⁊ male: nec ſubditi debent obedire. ¶ Si nimis ſe occupauit in venationibus: ⁊ aucupijꝫ vel quod peius eſt: ſubditos in his granādo: inducēs ad h̄mōi: ⁊ quod peſſimū: i diebꝫ feſtiuis: ⁊ nō auditꝫ diuinis vt miſſa: ppter qđ dñs peccat mortālꝫ: ⁊ omnes et ipſe reus eſt oim. ¶ Si ppter diſcurſus i h̄mōi deſtruxit ſegetes alio

rū: tenet eis de dāno vel fecit vel pmiſit accipi de blado ⁊ ſēo aliorum a ſuis ppter equos ſuos: tenetur de damno. Idez ⁊ de alijs fructibus. ſi hiſtrionibꝫ ſupſtue dedit nūmos: vel nimis turpia repñtantes in curia nutriti vel cōcubinā vel ludētes ad aleas ⁊ h̄mōi: qđ oſa ſunt damnabilia.

¶ Si de caſtitate familie ſue nō curauit: ſꝫ inhoneſte ſe hñtes cū feminis ⁊ masculis retinuit: nec correxit eos cum poſſet mortālꝫ peccauit. ¶ Si hō ſit ꝑingꝫ: in terroga de his qđ habent i. c. ꝑcedēti pnt videbit fore expedies.

De iudicibus. Cap. iij.

Ircā iudices: ſen quēcūqꝫ habēt ꝑtātem ordinariam vel delegatam inquirenduz eſt. Pꝫmo ſi iurisdictionez aut ꝑtātez recepit ſimoniace vt ſi index eccleſiaſticus: aut uſurpatiuꝫ: qđ uſurpata poteſtas non dat autoritatem vñ indicādo peccat mortālꝫ. ¶ Si exceſſit fines mādati ſue ꝑtātis ſue: peccat mortālꝫ: ſi ſciēter vel ex ignorantia craſſa. ¶ Si officialis vel index aliꝫ tꝫ more: odio: cupiditate: vel amore: vel alia cā iniquā tulit ſniam aduertenter: mortale eſt: ⁊ tenet ad oē intereſſe ꝑti leſe ſcꝝ ſi ille ꝑ quo dedit ſniam non vult ſatillā facere vel nō pōt: qm ꝑncipalꝫ iꝑe tenet. Ray. ¶ Si ꝑ ignorantia craſſaꝝ iꝑe tulit iniquā ſniam in iudicio aie tenetur: ⁊ peccat vt prius. Ray. qđ debuit ſcire ſe in

sufficientē & nō iudicare. ¶ Si p
 negligētia: qz sufficiēs erat: si la
 borasset ad inq̄rendū & legendū
 veritatē: & inuenisset: s; neglexit
 hoc agere tenet vt pu^o. Virius
 in agit cū eo q̄ ex ignorātia cras
 sa q̄s cuz eo q̄ ex malicia. Et hoc
 h; locū in iudice ordinario non
 delegato. ¶ Si delegatus iudex
 iudicauit bona fide: & d̄ p̄silio pe
 ritorū tulit iniquā sniam: nō vi
 det peccare: aut teneri ad resti
 tutionē lesio: tū quia necessitate
 obediētie iudicauit: tum qz sepe
 ex certa sciētia delegātis assumi
 tur: q̄ est ignarus iuris: qz bon^o
 vir: qd̄ est verū nisi inq̄rendo con
 siliū fuisset negligēs: aut culpa
 bilis: tunc em̄ peccat: & tenet ad
 restōnē. Guil. ¶ Si assessor indu
 cit iudicē ad ferendā iniquam
 sniaz: excusat quidē iudex si sim
 plex est: & h; bonā cōscientiā scz
 credēs sniam esse iustā. Et si nō
 fuit in culpa eligēdo assessorē:
 qz bonus & sufficiens cōiter cre
 debat sed assessor peccat mortua
 liter: & tenet ad satisfactioez le
 so sine dolese: siue ignoranter in
 ducit iudicē ad iudicandū inu
 ste. Ray. Si iudex ignarus iuris
 secum ducit assessorē: q̄ cōiter nō
 reputat sufficiēs vel iniquus: si
 de cōsilio ei^o fert iniquā sniam:
 s; credat iustam vtrozq; mortua
 peccat: & tenet ad restōnem inso
 lidū. Si accepit pecuniā in iudi
 cio qd̄ pōt eēt qnq; modis: & sem
 per vī mortale. Primo si accepit
 vt male iudicaret cōtra iustitiā:
 & cōtra p̄scientiā: & tūc illa pecu

nia d; dari ei in cui^o iniuriā da
 ta est. j. q. j. c. inbemus. secundo
 sic accepit vt bñ iudicaret: vel vt
 iudicaret & daret sniam: vel si ac
 cepit vt non iudicaret: cuz debe
 ret iudicare: vel vt non male iud
 icaret. In his quin; casibus
 d; restitui ei q̄ dedit. x. q. iij. c. nō
 licet hoc Ray. Et fm̄ Guil. in fo
 ro p̄nie: pōt paup̄ibus erogari si
 cut & alia turpia lucra: de cōsilio
 tamē. ¶ Si iudex nullo mō vo
 luit ferre sniam cū deberet pro
 prer qd̄ aliq̄s amittit ius suum:
 mortale est: & tenet illi restituere
 litis estimationē. Ray. xliij. q. v.
 ca. administratores. ¶ Si iudex
 accepit aliqd̄ a prib^o. ¶ Cū nota
 q̄ ordinarius nihil potest acci
 pere etiā expēsas: nisi moderata
 encencia sponte oblata: vt cōsue
 tuz & poculentū. distin. xliij. c. de
 enlogijs. Delegatus pōt recipere
 moderatas expēsas. qn̄. i. est
 paup̄: vel qn̄ opz eū exire & eq̄ia
 re p̄ examinatione cause vel pro
 assessore: fm̄ gio. si autem papa
 alicui cām delegauit: non vide
 tur q̄ aliquid possit petere: nec
 etiā expēsas si sua sibi sufficiunt
 nisi oporteat euz exire vel plus
 q̄s domi expendere. Ray. & Guil.
 ¶ Si iudex ecclesiasticus ordina
 rius vel delegatus p̄ira cōscien
 tiā & cōtra iustitiā: & in gramē
 alteri^o ptis in iudicio q̄c̄q; facit
 per gratiā vel per pecuniam in
 currit suspēsiōnē ab executione
 officij p̄ annū cōdēnādus ad esti
 mationē litis. De qua vide i. iij.
 p̄e sum. tit. ix. c. ij. & in. ij. p̄e lit.

i. c. xix. §. iij. Si iudex ecclesiasticus excoꝛcacionis sꝛiam suspensionis vel interdicti nimitꝛ de facili fulminat: aut sine pꝛmissa admonitione: vel sine scriptis: vel alio cōtra ordinē iurij: graniter peccauit de his in. iij. pte sum. ti. ix. c. i. si iudex quicunqꝛ dilationes aliqꝛs ꝓtra inas fecit ꝛ si ordinē in dicitariū nō seruauit. si pꝛtez alterā ꝓtra iustitiā grauauit. si reo fecit qōnes seu postidēs seu inqꝛsitiōes ad qꝛs rñdere nō tenebat. Si appellationes legitimas nō admisit. Si dolose locum appellandi dedit. Si post appellationez legitimā nihilominꝛ in cām ꝓcessit. si in dubijs magnis peritos nō cōsuluit. si allegationes frivolas admisit. si pauperibus viduis orphanis nō subuenit: et in aduocatiōe nō ꝓuidit: in quo libꝛ istorū videt esse mortale cuz sciēter delinquit. ¶ Si iudex illi cite relaxauit penādebitā reo ꝓ sit tripliciter. Uno mō qꝛ nō erat summꝛ iudex. s. ꝓnceps nec ei ꝓblica ꝓtās est plenarie ꝓmissa: sꝛ vt iudicet sꝛm leges ꝛ statuta ciuitatis. scđo mō qꝛ et si hꝛ plenariaꝛ ꝓtātē is tñ qꝛ passus est. iniuriā non assentit sibi remitti: sed vult reus ꝓntri. Tertio modo: qñ ꝛ est iudex hꝛ plenariā ꝓtātē ꝛ iustus vult remittere: tñ nō est cā iusta reꝓu. vtilis sꝛ nocina. s. ꝓrebēs incētinū delinquēdi. hec Tho. ij. ij. q. lxxij. ar. iij. ꝛ in quo libet. is. peccat mortale. ¶ Nota ꝓ qui fingit fraudulenter casuz aliquē ꝓ quē iudex. aliqꝛ vadat

vel mittat ad aliquā muliereꝛ ꝓ testimonio ferendo: est excoꝛcatꝛ c. mulieres. de in. lib. vj. Sic debitaꝛ penā auxit vlꝛ minuit cū nō posset vel deberet. Qñ possit vel nō. vide in. ij. pte sum. tit. ix. c. ij. si etiā mutare possit: vide ibi tit. xxx. c. j. ¶ Si iudicauit scđm allegata ꝛ probata cōdēnatis queꝛ nouit innocentē: qꝛ tñ vtrū peccet vlꝛ nō vlꝛ excuset: vide in. iij. ꝓ sum. ti. ix. c. ij. ¶ Si minister iudicis existēs excoꝛcatꝛ est iniquam sꝛiam ꝛ iniustaz. si ꝓ certo scit innocentē non excusat a ꝓctō. Ray. secus si dubitat: quia tunc excusatur ꝓpter obedientiaz. De ꝓtinentibus vero ad iudicium habes in. iij. parte ti. ix. ¶ De aduocatis. ꝓcuratoribꝛ ꝛ notarijs. Ca. iij.

Iꝛca aduocatos ꝛ ꝓcuratores ꝛ notarios interrogā dū est ꝓmo. si ꝓs fuit se ad aduocā dñz cū ꝓhibet in iure sciēter hoc faciens vꝛ peccare. ꝓhibet autē infidelis ꝛ excoꝛcatus excoꝛcaciōe maiori. nec non religiosus: nisi ꝓ monasterio ꝛ de mādato sui ꝓlati: sed ꝛ clericus in sacris: vel etiā in minoribꝛ: sꝛ bñficiari ꝓhibentꝛ aduocare in iudicio seculari: nisi in cā ꝓꝓria: ꝛ ꝓ ecclia sua: vel ꝓ conuinctis vel miserabilibus personis. sūt ꝛ alie persone ꝓhibite de quibus habet. iij. q. vj. §. ij. ꝛ inter alios ꝓhibetur sodomita ꝓcipue notorius de inrevel de

facto: Iudex vel assessor etiam non potest esse advocatus in causa: in qua est iudex: nec clericus per extraneis de ecclesia sua. Ray. ¶ Si advocatus vel procurator scienter defendit causam iniustam peccat mortaliter: et tenet alteri parti de omni damno inde habito. Tho. ij. q. lxxj. artic. ij. nisi satisfaciatur clientulus: qui principaliter tenet: et sit iniustitiam quam scilicet obtinet omnem victoriam causae. si vero ignoranter iniustam causam defendit. scilicet putans iustam: excusatur secundum modum et consuetudinem regionis qua ignoranter excusare potest. Tho. vbi. s. Et si ignoranter causa peccat mortaliter. ¶ Si in principio credebat iustam: sed in processu cause vidit iniustam: debet desistere: vel deserere eam et non ulterius persequi: alias enim peccaret. Et si obtinet victoriam cause: tenet lesa ad satisfactionem: non tamen debet eam perdere ad adversario: vel secreta sue cause revelare: sed inducere clientulum suum ad cedendum: vel componendum cum adversario suo sine damno adversarii. Tho. vbi. s. Dum autem est ei dubia: usque ad finem scilicet persequatur illam sine peccato. Guil. ¶ Si in advocando usus est indebito modo. vtz secundum Ray. si produxit falsos testes: vel produci fecit: vel corruptos. Si induxit falsas leges seu alias probationes falsas iuris vel facti. si mentitur vel mentiri fecerit. vel doceret clientulum suum in iudicio. si dilationes non necessarias querit in gravamen partium. si appellat scienter de iniustitia. In quolibet horum videtur mortale.

¶ Idem si non fideliter causam foueat quantum iustitia suadet: omittendo de stringentibus et negligenter: vel notabili ignorantia in quo posset esse mortale. si procaciter aut diceret conuictus: vel vociferando. si prodidit secreta adversario suo. Et si per predictum modum vicie iniustam causam: tenet lesa de omni damno inde secuto. si amittit iniustam causam propter suam infidelitatem: vel negligentiam: vel ignorantiam: tenet clientulo suo de omni damno. Si advocatus non prestat patrocinium in iusta causa pauperum et miserabilium personarum. Nam si nouit tale causam: et scit illum per se non posse innare: quare non habet ad soluendum: nec alium: videtur quod velit eum innare: propter quod amittit causam: tenet gratis innare si potest: aliter videtur mortale. Tho. ij. q. lxxj. ar. j. et Ray. ¶ Si immoderate salarii accipit de sua advocacione. Nam moderatum petere potest: et advocatus et iuriscōsultus: vt dicit Aug. xiiij. q. v. c. non sane. Quod moderatum sumit ex quatuor. scilicet ex quantitate cause: ex labore advocandi: ex scientia et facundia advocantis: et scilicet hoc magis et minus potest accipere: secundum Ray. vel ab initio cum facit pactum: vel ex post facto completo. Sed ex quo causa est incepta: necdum finita nullum debet facere pactum: eum litigato: e: quem accepit in propria fide: quia posset esse occasio magni periculi. ij. q. viij. s. praterca Item non licet pascisci de quota cum advocato: videlicet decima: vel

centesima: sed de quāta licet moderate tñ fm iura. De hac materia vide plene in. iij. parte sum. ti. vi. c. ij. et in. ij. parte tt. f. ca. xix. ¶ Si iuris perit⁹ existēs in causa quā non in iustā: cōsuluit quō obtineret: mortale est: et si vincit ex p̄silio ei⁹ tenet leso de oi dāno. Si ex ignorātia crassa male p̄sultit si n̄ p̄sultit paupib⁹ nō hnti b⁹ ad soluedū. Si nimis perijt. Idē dōz ē sicut de aduocato. Si procurator exns defēdit sciēter iniustā cām. Si nō fidelr et sollicitate sonet iustā. Si paupib⁹ non prestittit patrociniū. Si nimium petiit salariū. Idē dicēdū v̄r sicut de aduocato. Si notari⁹ existēs aduertēt falsauit istā: peccauit mortāl: et tenet de oi dāno. si maliciose occultauit iura aliorū seu instrūta: et non assignauit: aut destruxit: vel alijs dedit: vltra mortale tenetur de omni dāno. Si ex ignorātia notabili: vel negligētia male dictauit instrūta vel testamēta cum defectibus vñ oriunt⁹ litigia: vel pdūtur bona aliorū: peccat mortaliter: et tenet de oi dāno leso erinde. Si fuit rogatus in testamētis eorū q̄ nō erāt sui sensus sciēter tanq̄ vsum rōnis liberū habentū mortale est: et tenetur de omni dāno leso. si instrūmētis suis non est v̄sus solēntariis legalibus: vnde validant cōtractus: quia mortale est: et tenetur de omni dāno. Si fecit instrūmēta in fraudē v̄suraz sciēter mortale est: et est p̄iurus. si notarius

in offō est salariat⁹ sufficienter cōitate: et accipit etiā ab his p̄o q̄bus scribit: gr̄as: l̄ras et h̄mōt: v̄l nō salariat⁹ a cōitate accipit de p̄sueindie p̄ labore suo vltra debitū et equitatē: peccauit: et tenet ad restitutionē. Si dieb⁹ festinis sine necessitate: s̄z ex cupiditate fecit instrūm: vel copianit vel extēdit scripturas cū possent differri: mortale videtur. si fuit rogat⁹ vel dictauit: vel redegit in scriptis statura cōtra libertatē ecclesiasticā: mortaliter peccauit: estq̄ excommunicatus.

¶ Si notarius exns ep̄i: proscribendis noibus ordinātorū vel literis ordinationū accepit pecuniam: quia si salariat⁹ est ab ep̄o: simoniam cōmisit. Si vero non salariat⁹ satis accepit: v̄t de lucro participet ordinator: simonia est. De qua vide plenius in. ij. parte sum. titu. j. ca. v. §. xvi. Item in tertia parte tit. xxi. c. ij. ¶ De doctoribus et scholaribus.

¶ Cap. v.

¶ Circa doctores et scholares inquirendū est. Primo si docens publice leges vel phisicaz admisit ad lectionem suam sciēter religiosos vel sacerdotes seculares: v̄l alios clericos non sacerdotes: sed in dignitate constitutos: q̄z excommunicatus est q̄n aliquem predictorum aduertenter admittit similis cum illis. ca. Super specula. extra ne cleri. vel mon. ¶ Si docens aut legēs in quacūq̄ facultate

Vate: etiā in sacra theologia: ad-
 mittat religiosum exercitū de mo-
 nasterio cū habitu ad audiendū
 sine licētia prelati sui sciēter: est
 excoīcat^o cū eo qz participat in
 crimine. Idē si cū licētia prelati
 sui: sed sine habitu ad lectionem
 recipit s; Lapū. si magister vel
 scholaris existens Bononie: tra-
 ctat cū aliquo ciue Bononiensi
 de cōdūctione hospitij irrequisitis
 inquilinis: nisi tps p̄dictiois fue-
 rit elapsus: excoīcatus est. e; de
 loca. ca. ex rescripto. Et hec ex-
 cōicatio nō habet locū nisi Bo-
 nonie. ¶ Si quis ex eo pacto re-
 cept^o est in canonicū: vt scholaris
 teneat simoniacus est vñ et mor-
 tale. Sed vacāte p̄benda: pōt ei
 annexi hoc onus docendi licite
 hosti. et Ber. Si aliquid exigat
 vel p̄mittat pro licētia docendū
 quibus s; hosti. nō sit simonia est
 tñ contra iura: vnde et mortale.
 qd p̄t ex pena p̄pter hoc impo-
 sita: qz exactū restituit: et debent
 exactores officijs et beneficijs ex-
 plozari. e; de magistris. c. i. ¶ Si
 magr h; beneficiū: vel salariū suf-
 ficiēs p̄ docēdo: si exigit a scho-
 laribus simoniā cōmittit: preci-
 pue a clericis et pauperib^o exigē-
 do: qz vedit doctrinā et tenet ad
 restōnem. hec hostiē. et Ray. Si
 aut nō sufficit salariū ei: pōt eri-
 gere: si tñ sit idoneus in docēdo
 alijs nō. A pauperib^o aut non dz
 erigere. Oblata dō gratis semp
 pōt accipere. Et multo magis si
 nullū h; salariū pōt recipere col-
 lectā p̄ labore. ¶ Si magr festū

colēdū de iure vel consuetudine
 nō vult cōcedere nisi p̄ pecunia
 vel ecōtra nō colēdū p̄cedit p̄ pe-
 cunia: simoniā cōmittit. Ray. si
 magisteriū inde querit inept^o et
 valide ignorās vel recipit: vñ eē
 mortale p̄pter periculū qd seq̄t:
 qz rōne magisterij dat fides in
 qd^o requirit. vñ nocumētū proxi-
 mo sequit ex cōsilio malo: et hoc
 p̄cipue in theologica facultate. et
 admittēs tales sciēter ad magi-
 steriū etiaz vñ mortāl^r peccare.
 ¶ Si qrit grad^o vel magisteriū
 nō ad vtilitatē alax: et dei hono-
 rē: s; ad sui ostētationē et honore
 ptinet ad ambitionē. Tō vide de
 ambitione: et qñ mortale est: vel
 ventale in. ij. pte sum. titu. ij. c. v.
 Si inde qrit exēptionē: vel dimi-
 tias: vel libertatē totū est dāna-
 bile presertim i religiosis. ¶ Si
 docuit publice i theologia: etiās
 in mortali notozio peccauit mor-
 tal^r. Tho. in. ij. dist. xix. q. ij. art.
 ij. q. ij. ¶ Si sciētias p̄hibitās le-
 git vel didicit: vt nigromātiā: vñ
 artē notoriā et hmōi: mortale est.
 Vel si notabil^r ignorās se ad do-
 cēdū posuit et errores notabiles
 docuit: ē mortale. ¶ Si nō adbi-
 buit diligētā ad p̄fectū schola-
 rinz in scia et morib^o quā debuit
 faciēs nimias vacatiōes: vel nō
 vtilia: sed curiosa docens: vel de
 morib^o eoz nō curans nec cōpe-
 scēs in q̄ potuit: et hmōi negligē-
 tiā notabil^r p̄mittēs: mortale ē.
 Si vniuersitat^r iuramēta nō im-
 plenit: mortale est pctm. ¶ Si se
 iactauit de doctrina vel alijs de

Et ait se p̄serēdo vel eis innidit: vel sectas nurrunt inter scholares: vel scholares alteri^o doctoris ad se traxit iniuste: vel si p̄p̄ose induc^o est. De q̄b^o vide supra in pctō inanis gr̄ie de hm̄oi granitate. si scholares non fuerit obediētes doctori i his in q̄bus tenent. si rixas inter se fecerūt. si min^o ap̄tū elegerūt ad legēdū ex cā iniusta. si dimiserunt ieiunia eccl̄iastica cum ieiunare possent: vel misse auditiōnē i festis vel aliā sac̄a. si contēdūt in disputatiōe p̄ veritatē: ne videantur succūbere. si supbiūt ex scia. Si aliquē malū finē intendūt ex scia sua vt lucra trahant: curiositates: ambitiōes: et hm̄oi. si sunt negligentes in studio. si prodigi in expēdēdo. Et de alijs inquirendi sunt prout videbit̄ expedire: de dictis. s̄. in. j. pte interrogatorij: et in. ij. Si nimis ardent̄ studuit i libris gētiliū p̄pter ornatum min^o vacās studio vtiliori: vlt̄ necessario: vlt̄ sacre scrip̄ture p̄cipue quoad religiosos vel i poetis p̄p̄t̄ materiā turpē q̄ istud ē mortale. xxxvij. di. c. iō prohibet̄.

De medicis. Cap. vi.

A Medico quere si posuit se ad practicam in medicina sine sufficienti peritia: q̄ si parum vel nihil studuit: v̄t̄ mortale: q̄ exposuit se periculo occidendi hoies. Si peritus sufficiens existēs omisit aliqd̄ de p̄tingētib^o circa infirmos: quos h̄z in cura ex negligētia: q̄

ex negligētia notabili v̄n securū est magnū nocumētū ifirmo: vel sequi potuit male p̄t̄ excusari a mortali. si vero ex parua negligētia est ventale: vt si nō visitat infirmos sollicitē et hm̄oi: vbi t̄m nō est piculū. ¶ Si dedit medici nā vel p̄siliū pro salute corpis in periculū: t̄m aie propter q̄ veniat quis ad pct̄m. i. p̄ precepta. puta vt fornicetur quis: vt eiret certas infirmitates: vel medicinā dat̄ pregnāti ad occidēdū puerum pro cōseruatiōe matris: vel potū inebriatē: et hm̄oi mortali ter peccat. Et hoc p̄hibet̄ in. c. Cū infirmitas. extra de pe. et re. ¶ Si seruauit p̄ceptū factū medicis. s̄. q̄ inducant infirmos: q̄ primo vocant̄ ad visitandū eos ad cōfessionē faciendū: q̄ omitendo hoc s̄m docto. peccat. mortaliter: vt. d. c. Cū infirmitas. de peni. et re. ¶ Si pauperes infirmos: quos nouit nō valētes soluere non visitauit gratis: q̄ ad hoc tenetur. et etiam soluere pro eis medicinas si p̄t̄: alias mortale est. di. lxxvij. c. j. et in glo. super verbo inferas. si nimis largus fuit ad inducendū debiles ad frāgēdum ieiunia eccl̄ie. sine rōnabili cā: quod frequenter faciūt: non est sine pctō. ¶ Si vero etiaz sanis dissuadet ieiunia eccl̄ie dicēs nocina esse: et sic inducunt ad frāgēdum ieiunū sine cā mortale est de pe. dist. j. ca. no. li. ¶ Si dedit medicinā dubiam sanationis vel mortificatiōis vlt̄ deē mortale. Et vt̄ dicit̄ cap. cū

Infirmitas. et de pe. et re. potius
 dz dimittit in manib⁹ dei. q̄ expo
 ni periculo medicine. De emula
 tione vero et detractone quā fa
 ciūt medici interrogādi est: put
 habes supra in. ij. pte interroga
 torij vcz in pctō inuidie. Item in
 ij. parte. sum. ti. viij. c. iij.

De aromatarijs:

S in cōponendis me
 dicinis nō ponit que
 ordinar medicus cuz
 nō hnt vel itē bona vt
 est necesse: in quo of
 fendunt medici facientes ante
 se componi eam. naz si ex hoc se
 quitur grane periculuz infirmo
 vel non operat sanitatem quaz
 fecisset si bn fecisset illā mortale
 est: et etiā i medico si hoc dissimu
 lanit. **S**i docēt vel vēdūt ea q̄
 pcurant aborsum ad illnd faciē
 dū: vel vēdūt venena his q̄s cre
 dunt abusuros: mortale pctm̄ ē.
 Si sophisticāt aromata q̄s fre
 quēter faciūt ponētes in elavnū
 p alio: v̄l in electuarijs: sirupis:
 spēb⁹: et pfectionib⁹: in cereis fa
 ciētes malas mixturas: et vendē
 tes p puris: qz vltra pctm̄ tenen
 tur ad restitūtiōnē illis ad q̄s ta
 les res vēdūt: seu erogare paupe
 rib⁹ cū incerti sunt. **D**e ni
 mīs precijs perturbis et menda
 cijs et diminutis ponderibus: et
 alijs pctis q̄ faciūt interrogan
 dus est prout supra in. c. de frati
 dulētia in. i. pte interrogatorij.
 vcz in. viij. precepto. in. c. de frati
 dulētia. Et diffusius in. ij. pte
 sum. ti. j. c. xvj. Item in. iij. parte

titu. viij. c. liij. §. vi.

De mercatoribus: cap⁹ s⁹oribus
 et psonetis. Cap. vij.

Mercatoribus cam
 p⁹oribus: et psonetis
 q̄rēdū est: si misit nō
 soluz arma et ligami
 na: sed etiam quecūq̄

qz mercimonia ad alexandriā vel
 partes egypti vel terras sarrace
 norū saldano subiectas. qz excōi
 catus est excōicatione papali: si
 nō habuit lnam a papa. Dicit
 qz veneti hnt: **S**i negociēt nō
 ppter aliquē finē honestū: puta
 substētationē familie sue ex lu
 cro moderato: vel ppter sustēta
 tionē panperū. vel provisionem
 eorum p vtilitate necessariorū et
 hmodi: sed negociant ppter ana
 ricia et ad thesaurizādū: est mor
 tale pctm̄: si in lucro cōstitunt
 finē: vel si inrendunt lucrū p fas
 et nefas: si possunt. hec vide in
 iij. parte sum. tit. viij. c. iij. **S**i
 composuit se cū alijs mercatori
 bus qz nō vēdāt de aliquo mino
 ri p̄cio q̄s puentū fuit inter eos
 qd est excessivum: vt si cogātur
 p̄sone emere charo p̄cio: pctm̄ ē
 et legibus prohibitorum. **M**ostie. si
 vendunt merces pro maiori p̄e
 cio q̄s valeant: et ex eo qz non sol
 vit fecit ei terminum: sed etiam
 mutat ei pecuniam aliquā vsu
 rā cōmittit. **S**i vendēdo mer
 cantias suas: puta lanā vel pan
 nos: recipiendo pro p̄cio alta
 mercimonia: puta sericū p aro
 matibus vel alia: qd vulgariter
 dz baratro: multo maiori p̄cio

Et ait se pferendo vel eis innidit: vel sectas nutrit inter scholares: vel scholares alteri^o doctoris ad se trahit iniuste: vel si pōse inducitur. De q̄b^o vide supra in pctō inanis glie de h̄mōi granitate. si scholares non fuerūt obediētes doctōri i h̄is in q̄bus tenent. si rixas inter se fecerūt. si min^o ap̄tū elegerūt ad legēdū ex cā iniusta. si dimiserunt ieiunia eccliaistica cum ieiunare possent: vel misse auditiōnē i festis vel alia sacra. si contrēdūt in disputatiōe 3 veritatē: ne videātur succūbere. si supbiūt ex scia. Si aliquē malū finē intendūt ex scia sua vt lucra iniusta: curiositates: ambitiōes: et h̄mōi. si sunt negligentes in studio. si prodigi in expēdēdo. Et de alijs inquire di sunt prout videbit expedire: de dictis. s. in. j. pte interrogatorij: et in. ij. Si nimis ardentē studuit i libris gētiliū ppter ornātū min^o vacās studio vtiliori: vlt necessario: vlt sacre scripturę p̄cipue quoad religiosos vel i poetis p̄p̄t materiā turpē qz istud ē mortale. xxxvij. di. c. iō prohibet.

De medicis. Cap. vi.

Medico quere si possit se ad practicam in medicina sine sufficienti peritia: qz si parum vel nihil studuit: v̄t mortale: qz exposuit se periculo occidendi hoies. Si peritus sufficiens existēs omisit aliqd de p̄tingētib^o circa infirmos: quos h̄z in cura ex negligētia: qz

ex negligētia notabili v̄t securū est magnū nocumētū ifirmo: vel sequi potuit male pōt excusari a mortali. si vero ex parua negligētia est veniale: vt si nō visitat infirmos sollicitē et h̄mōi: vbi tñ nō est piculū. ¶ Si dedit medicinā vel p̄siliū pro salute corporis in periculū: tñ ale propter q̄ veniat quis ad pctm̄. i. 3 p̄cepta. p̄nta vt fornicetur quis: vt euitet certas infirmitates: vel medicinaz dat pregnāti ad occidēdū p̄uenturū pro cōseruatōe matris: vel potū inebriārem: et h̄mōi mortaliter peccat. Et hoc phibet in. c. Cū infirmitas. extra de pe. et re. ¶ Si seruauit p̄ceptū factū medicis. s. q̄ inducant infirmos: qñ primo vocant ad visitandū eos ad cōfessionē faciendū: qz omitendo hoc p̄m docto. peccat, mortaliter: vt. d. c. Cū infirmitas. de peni. et re. ¶ Si pauperes infirmos: quos nouit nō valētes soluere non visitauit gratis: qz ad hoc tenetur. et etiam soluere pro eis medicinas si pōt: alias mortale est. di. lxxvij. c. j. et in glo. super verbo inferas si nimis largus fuit ad inducendū debiles ad frāgēdum ieiunia ecclie sine rōnabili cā: quod frequenter faciūt: non est sine pctō. ¶ Si vero etiaz sanis dissuadet ieiunia ecclie dicēs nocina esse: et sic idēcunt ad frāgēdum ieiuniū sine cā mortale est de pe. dist. j. ca. no. li. ¶ Si dedit medicinā dubiam sanationis vel mortificationis videt mortale. Et vt dicit cap. cū

Infirmas. et de pe. et re. potius
 dicitur dimittitur in manibus dei. quam expo-
 ni periculo medicine. De emula-
 tione vero et detractone quam fa-
 ciunt medici interrogandum est: put-
 habes supra in. ij. pte. interroga-
 torum vtz in pto inuidie. Item in
 ij. parte. sum. ti. viij. c. iij.

De aromataribus:

In componendis me-
 dicinis non ponunt que
 ordinat medicus cum
 non habet vel ite bona ut
 est necesse: in quo of-
 fendunt medici facientes ante
 se componi eam. nam si ex hoc se-
 quitur grane periculum infirmo
 vel non operatur sanitatem quaz
 fecisset si bene fecisset illam mortale
 est: et etiam in medico si hoc dissimu-
 lanit. **S**i docet vel vedunt ea que
 procurant abortum ad illud facien-
 dum: vel vedunt venena his que cre-
 dunt abortivos: mortale peccatum est.
 Si sophisticat aromata que fre-
 quenter faciunt ponentes in elavnu
 pro alio: vel in electuariis: sirupis:
 speciebus: et perfectionibus: in cereis fa-
 ciens malas mixturas: et vende-
 tes pro puris: que ultra peccatum tenentur
 ad restitutionem illis ad que ta-
 les res vedunt: seu erogare paupe-
 ribus cum incerti sunt. **D**e ni-
 mis precibus perituris et menda-
 cibus et diminutis ponderibus: et
 alijs peccatis que faciunt interrogan-
 dum est prout supra in. c. de fran-
 dulencia in. i. pte. interrogatorum.
 vtz in. viij. pte. pcepto. in. c. de fran-
 dulencia. Et diffusus in. ij. pte.
 sum. ti. j. c. xvj. Item in. iij. parte

titu. viij. c. liij. §. vj.

De mercatoribus: capitulo de mercatoribus
 et profoneticis. Cap. vij.

Mercatoribus cam-
 pforibus: et psoneticis
 quod dicitur est: si misit non
 solus arma et ligami-
 na: sed etiam quecu-
 que mercimonia ad alexandriam vel
 partes egypti vel terras sarrace-
 norum saldano subiectas. que excōi-
 catus est excōicatione papali: si
 non habuit linciam a papa. Dicitur
 que veneti hnt: **S**i negociet non
 propter aliquem finem honestum: puta
 sustentationem familie sue ex lu-
 cro moderato: vel propter sustenta-
 tionem pauperum. vel promissionem
 eorum pro utilitate necessariorum et
 hominum: sed negociant propter ana-
 riciam et ad thesaurizandum: est mor-
 tale peccatum: si in lucro constitunt
 finem: vel si intendunt lucrum pro fas-
 et nefas: si possunt. Hec vide in
 iij. parte sum. tit. viij. c. iij. **S**i
 componit se cum alijs mercatori-
 bus que non vedant de aliquo mino-
 ri precio que pventum fuit inter eos
 que est excessivum: ut si cogatur
 persone emere charo precio: peccatum est
 et legibus prohibetur. Hostie. si
 vendunt merces pro maiori pre-
 cio que valeant: et ex eo que non sol-
 nit fecit ei terminum: sed etiam
 mutat ei pecuniam aliquam usu-
 ram committit. **S**i vendendo mer-
 cantias suas: puta lanam vel pan-
 nos: recipiendo pro precio alta
 mercimonia: puta sericum pro
 matibus vel alia: que vulgariter
 dicitur baratro: multo maiori precio

Vendit sic: si recipet pecunias
 pctm: est iniusticie & mortale: nisi
 ille cui vendit: etiaz longe maio
 ri p̄cio tradat res suas: tunc p̄t
 vn̄o excessus p̄p̄ari cum alio: si
 sunt quasi eq̄les. si vendendo ad
 terminū pl̄o in isto p̄cio vēdit rō
 ne dilatiōis tātū. Et de dineris
 speciebus cābionz & varijs modis
 cābionz vsurarū & fraudulētis i
 quāitate & q̄litate & substantia
 rerū: interrogādū est. p̄t hēs. s̄.
 in c. de vsurpatiōe rei aliene in
 i. pte interrogatorij. videlz i. vij.
 p̄cepto in p̄nc. in. ij. pte. sum. tit.
 i. si fraudant vel fraudari fecit
 vel alīo pro eo in sta pedagia seu
 gabellas: mortale est: & tenet ad
 restōnē. sec̄o de iniustis vel cū nō
 tenent loca illa tuta a latronib̄
 p̄pter q̄ hec solunt p̄pter dese
 ctū dñorū. ¶ Si dedit falsas mo
 netas v̄l diminutas scienter pro
 bonis v̄l eas diminuit est pctm̄
 & tenetur ad restitutionē. sec̄o si
 accepit monetas valētes in loco
 p̄ eo q̄ valent ibi: & mittens ad
 aliū locū vbi pl̄o valēt pl̄o petit.
 si faciens societate cū alijs non
 fideliter se habuit: aliqua occul
 ta lucra sibi soli retinēs. tunc ad
 satisfactiōnē tenet: nisi cert̄o esset
 q̄ locū tātidem occulte subtra
 xissent. si fecit pro alijs securita
 tem cū fraudib̄: naz sine fraude
 assureare merces p̄ mare vel p̄
 terrā: & inde q̄rere emolumētuz
 pl̄o & min̄o s̄z quātitatē periculi
 nō v̄l illicitū: cum substat periculo
 magno. Assuratio nō pecunie
 p̄ modū satisfactiōis: q̄ vulgarit̄

ē: sc̄pta vbi nullum est piculū et
 dānū: nō ē tūtū q̄tū ad p̄sciētā:
 secus si sibi est periculum ibi.
 ¶ Si accepit pecuniam aliquā
 sub noie depositi recipiēs sex v̄l
 octo p̄ cētenario. & cū illis pecu
 nijs lucratur ipse mutuādo: vel
 alijs illicitis p̄scribis ad rōnē. x.
 p̄ cētenario & h̄mōi: cōmisit duo
 mortalia vnū est accipiēdo. aliū
 mutuādo: et tenetur de vsura.
 ¶ Si se intromisit i barocholis:
 rintrācolis & achisinis: q̄ vocabu
 la non declaro ob breuitatē: sed
 de his vide i. ij. p. sum. tit. i. c. vij.
 s. v. qd malicie sit in eis. Achilli
 hū ē: q̄n quis gerit nesocia ste
 pendiarioz. Item si dñoz labo
 rās p̄ eis: & cū mutat eis pecu
 nias cū expēdit recipiēs ide cer
 tum lucrum vel salariū: & q̄tum
 meref labor p̄ iustis causis: p̄t
 accipe. v̄l p̄ bellāribus iniuste
 nihil pl̄o p̄t accipe rōne mutui
 als vsura est. ¶ Si vsus est pin
 ris & mendacijs emēdo: & vendē
 do: q̄ solent esse his cib̄ & potus
 & de his dic. vt. s̄. in p̄ma pte iter
 rogatorij. s. in. ij. p̄cepto. c. ij. Et
 cū stat in tali p̄posito vtendi mē
 dacijs & piurūs & alijs q̄n occurrer
 erat semp̄ est in mortali v̄n nō
 est absolūctus nisi disponat ab
 stinere ab illis: vbi est mortale.
 ¶ Itē si emit res raptas: vel su
 ratas p̄ mare vel p̄ terrā: dicv̄t. s̄.
 in. ij. parte interrogatorij. c. vij.
 ¶ Si emit vel vēdidit dieb̄ festi
 uis absq̄ necessitate: sed p̄ cupi
 ditate vel fecit ratiocinia lib̄: oꝝ
 vel fecit fieri suis discipulis dicv̄t

habes. s. de obseruatione festorum.
C Si fuit personata seu mediator
 qui dicitur censuale peccatum fraudulenter
 rui scienter mortale est: et tenet le-
 so satisfacere. si fuit mediator: con-
 tractus usurarius interdeus utilitate
 usurarius et sua magis accipietis
 sub usura mortale est. Et si ipse
 duceret ad mutuum ad alios
 usuras: qui non cogitabat ut teneri
 ad restitutionem. **C** Si mediator
 extat in alijs peccatis: ut vendendo
 domos et alia aialia: et male
 consulit emptori in eius damnum vel
 sui utilitate et venditoris: peccat
 mortaliter: et tenet leso ad oem sa-
 tisfactionem: et e converso tenet si in
 damnum venditoris consulit. si in
 fideis mrimonijs utit mendacis
 et hmoi: in notabile damnum contra
 hereticum: peccat mortaliter. **I**tem vide
 in. iij. parte sum. tit. viij. c. iij.

De artificibus et mecha-
 nicis. Cap. viij.

Fecit artem cuius
 opus est cum peccato:
 vel ad peccatum mortale
 ut plurimum: sicut fa-
 cere taxillos: seruire
 usurarius in illa arte militi: in bel-
 lo iniusto: nauigio: piratarum:
 lenocinio in tenendo baratariam
 et huiusmodi oportet quod dimittat
 ex toto artem: alias non est
 absolvendus. si artem facit cuius
 artificij potest esse ad bonum et
 malum finem et usum: ut gladios ba-
 listas lanceas venena et hmoi: si
 verisimiliter potest estimari: quod emptor
 velit ad malum usum non potest face-
 re: vel vendere facta ut puta in bel-

lo iniusto: secus si dubitat. si qua
 etiam facit que sunt ad malum usum
 quasi semper ut facere fucos et ser-
 ta hmoi: debet dimittere. si menda-
 cius utit periurijis dolis malis
 mensuris vel ponderibus. si fe-
 stinis diebus laborant. Si non te-
 iunavit: cum posset moderando la-
 borare. **D**e quibus dicitur. ut. s. in. f. parte
 interrogatorum v. c. in. iij. precepto.

De lanificibus.

C Si vendidit panem lane lanifex
 minus preciose pro precio lane magis pre-
 cioso: et sub vno precio: vel vni tunc
 ctore pro alia vel cum aliquibus defe-
 ctibus habentem ac si non haberet: nil
 minuens de precio: vel si in festis
 fecit lanam tondere sine necessitate
 vel cum non plene soluit laboranti-
 bus: et hmoi. In his enim maior et
 minor est peccatum secundum materiam.

De setariolo.

C Si terribus serici preclui sui la-
 boris dat non in pecunia: sed in re-
 bus diversis: puta panno serico
 tritico et hmoi. et cum ille non indi-
 geat illis operibus esse vendere minori
 precio. quam ille recepit. peccat mor-
 taliter: et tenetur ad restitutionem
 de damno: nisi a principio cum
 eo sic conuenerit quod daret de huius-
 modi tali precio: tunc autem
 non videtur deceptio.

De tabernario et hospite.

C Si vendidit unam spem vini pro
 alia vel lymphatum vinum pro puro
 vel ad clarificandum vinum fecit aut
 misit aliqua nocina corporibus vel
 non dedit plenas mensuras vel in
 taberna tenuit meretrices et ri-
 baldos. vel lufos ad taxillos:

Tertia pars interrogatorij: seu secundi tractatus.

vel aduertenter dedit libere his quos vidit inebriari peccauit in quibusdā mortali. In alijs vero venialiter: et tenetur de dānis.

De marcellario.

Si vēdidit carnes corruptas p sanis: qđ est mortale. Si vnaz spēm p alia vt caprā p castrato et hñōi: vel diminutum pōdus: vt. xj. vncias pro libra: peccauit mortaliter: et tenetur de dānis.

De pistore.

Si fecit panes nimis pōderosum ex aliqua sophisticatiōe: ita qđ ementes sint decepti vñ minoris pōderi: qđ dz: vñ farinā bonaz alteri accepit cui fecit panē et posuit min⁹ bonā: vel cū nimio fure: peccauit et tenetur satisfacere

De futoze pānoꝝ.

Si qđ restat sibi de serico: vel pāno vel tela vñ alijs sibi dānis: p sciendis vestib⁹ retinet sibi furatur illud si sit qđ notabile: nisi ille diminutias dedisset sibi in mercedē laboris: et illud capit sibi ad supplenduz tārum: vel vbi esset in pacto. **Si** nocribus vel diebus solēnibus absq; magna necessitate laborat: vñ si facit no uas intētiōes vanitatū.

De aurificibus.

Si vitur vel si vendit aurū vñ argentū alchimiātū p ſuo vñ aurum minus purū p magis puro peccat: et tenetur de dāno. **Si** emit calices, sacros nō cōstatos pro se qđ prohibetur.

De cerdonibus.

Si vēdidit vnā spēm corij p alia minus bona in sōlarib⁹.

De fabris.

Si ferrum p calibe vel maluz ferrum.

De locatoribus eqnoꝝ.

Si scienter locauit eqnū defectuosum vel piculosuz et hñōi quilibet tenet vltra pctm de dānis: et sic discurrendū est p alias artes.

De hystriōib⁹.

Si hystrio fecit repñtatiōes et locos in verbis vñ factis turpia pñnētes: vel i ecclesijs vel in diuinis officijs: vñ tñp⁹ indebitis est pctm pl⁹ vel min⁹ gratie: sñm quātitatem.

De citharizātib⁹.
Si music⁹ citharizauit ad congregatiōes illicitas: vñ in ecclesia in organis pulsauit ballatra puto mortale i pulsante et pcurate.

De frutorib⁹ et laboratorib⁹.

Si infideliter opati sunt id est non bono modo et incuria: et negligētia vel nō tantum quantū cōmōde potuerūt pctm est.

De agricolis et rusticis. Ca. ix.

Si credit explicitē misteria. qđ cōiter solēnizat ecclesia vt in carnationē passionē: et resurrectionē. si scit dñicaz orōnē. de obseruariōe festoz et reuioziū: si tñ pōt. De auditione misse in festis. De cōfessione et cōide semel i āno fēda. Si recepit sacm pfirmatiōis vñ nō q; tenet si pōt. Si tenuit: pro prios filios ad baptismū vñ confirmationē: qđ ē phibitū. De mēdacijs vero et piurijs et blasphemijs et ebrietatib⁹ interroga. Si ad meretrices accessit: qđ aliqui

nō credūt eē mortale: nec tñ tal
 ignorātia recusat eū. si decimas
 nō soluit saltem s̄m p̄suetudinē
 loci illiº qz peccauit: et tenet̄ satis
 facere de p̄erito si sacerdos non
 remittit. vel etiā oblatiōes s̄z cō
 s̄uetudinem loci non dedit. si de
 excōicatione non curauit: sed in
 gessit se dininis: vel p̄temp̄sit vi
 tare excōicatos: qd̄ est mortale
 p̄ctm̄. si nocuit p̄ se vel p̄ familiā
 suā vel aialia: puta discurredo p̄
 prata et fata alior̄: v̄l m̄trēdo v̄l
 p̄mittēdo aialia trare ad pascē
 dū: vel si mutauit terminos pos
 sessionū: vel arādo adunat s̄ ter
 ra p̄xim̄ vicini agro suo in his
 peccauit: s̄m quātitatē dāni qd̄
 intēdit facere: et tenet̄ satisfacē.
 si doli cōmisit in agricultura: v̄l
 notabilē negligētia in dānū pa
 troni: vt nō simādo terras v̄l cul
 tinādo: vel seminādo: vel recoli
 gēdo fructº debito tpe: p̄pter q̄
 deperierūt: v̄l boues nimis fati
 gādo: v̄n destrunnt̄ et precipne
 ad lucrū habendū suū: peccat: et
 tenetur de dāno. si tenens pos
 sessionē ad afflictum male tracta
 uit: vel si p̄uariariº nō respondet
 dñis de quantitate tota debita:
 fingens se minus recollisse: tene
 tur dñis de dānis. si animalia te
 nens ad foccidā nō r̄ndet ex ite
 gro danti de lana. caseo: et feti
 bus: et h̄mōi. In his est peccatū
 mortale: vel veniale: s̄m quātitā
 tem dāni: et tenetur satisfacere. si
 diebº festiuis laborauit: et preci
 pue tpe messim̄ et vindemiarū
 absq̄ magna necessitate: vel de

tulit ligna v̄l v̄turalia dñis suis
 mortale ē. si vacauit ludis cho
 reis et alijs vanitatibº. si guber
 nauit familiā s̄m p̄cepta dei et
 ecclie. De sup̄stitionibº et falsis
 op̄inionibº: q̄ solēt abūdare i eis
 si h̄z vota q̄ impleuit vel nō. De
 virijs diuersorum artificū: vide
 diffusº l̄ij. pre sum. ti. viij. c. iij.

¶ De pueris et puellis. Cap. x.

Inquirendū ē de men
 dacijs et p̄iurijs. De
 votis nō impletis q̄
 tñ nō obligāt si irri
 tāt a parētibº añ an
 nos: puberratis. De missa nō au
 dita i festis. De p̄fessioe et cōione
 fiēda semel in anno. de irrenerē
 tia ad parētes et maiores. De ri
 ris. si verberauit clericū: qz si est
 dolicapar excōicatº est. De fur
 tis facti s̄ rebº parētū magistro
 rū suozū. De detractionibº et tur
 pibº s̄bis auditis v̄l dictis libē
 ter. De cōtumelijs adinuicem.
 De inuidia et alijs: prout videt̄
 plus et minº s̄m etatē et sensum:
 p̄cipue de virijs carnalibus cuz
 masculis et feminis vel per seip̄
 sos cōmissis vel adinuicem q̄ ho
 die abundant in ipsis p̄pter ma
 las societates et occultat. Inter
 rogādi sunt cū magna cautela et
 a longe: vt nō adiscant que igno
 rant. Multo magis hoc seruādū
 est erga puellas. De oibus p̄e
 dictis si credūt tūc habuisse vsū
 rationis indicandum est de mor
 tali aut veniali: s̄m regulas da
 tas in prima et in secunda parte
 interrogatorij de illis.

De clericis in cōi. Cap. vi.

Circa clericos in cōi. A quolibet clerico pōt iterrogari: cū videt expedire vt qñ talis cleric⁹ est ignotus si accipit aliquē ordinē p̄ simoniā: q̄ p̄ hoc peccauit mortāl̄: ⁊ est suspēsus s̄m iura antiqua: nec potest exequi suscepti: vel promoueri vlt̄ eris: nisi p̄ ius p̄ papā dispēsent: qd̄ verū est: si ipse fuit cōsci⁹ simonie: q̄ ignorante eo: potest per aliū etiam dispensari: alias enim semper peccaret mortalit̄ exequendo: nec excusat̄ eū iuris ignorantia. Hec Ray. in sum. li. iij. c. xxix. de lapsis ⁊ dispensationibus. Si accepit aliquē ordinē licet nō p̄ simoniā: tñ a simoniaco in ordine vlt̄ dignitate siue oculto siue manifesto: est suspēsus ⁊ indiget dispēsatōe pape. Sed dū ignorat factū. s. eū esse simoniacū excusat̄ a pctō exequēdo officia sua: s̄ cū certificat̄: nō pōt exeq̄ sine dispēsatōe. Si suscepit ordinē a simoniaco in ordine p̄ arēdo vel bñficio notorio s̄t̄ est suspēsus. Sec⁹ si simonia nō est notoria. Dū hō nescit excusat̄ inō p̄dicto: s̄ nō postea qñ certificat̄: s̄ indiget dispēsatōe pape: al̄s non pōt exequi. Ray. si recepit ordinē hñs aliquā irregularitatē: vt homicidij: mutilationis: illegitimitatis ⁊ h̄mōi: si absq̄ dispēsatōe: peccauit mortāl̄ nec pōt exeq̄ absq̄ dispensa

tione: al̄s peccat mortāl̄. Si recepit ordinē existēs excoicat⁹ vlt̄ suspēsus vel interdict⁹: peccauit mortaliter: ⁊ non habet executio nem. Si exequitur officij alicui⁹ ordinis: vt cantando epistolam vel legendo euangelij: vt diaconus in aliqua predictarum irretitus sentētia peccauit mortāl̄: nisi ignorātia facti enim excuset ⁊ est irregularis. Ray. si accepit ordinem in aliquo pctō mortali sciēter: peccauit mortaliter. Hec Ray. in sum. li. iij. ca. xxix. de lapsis ⁊ dispē. Et quotienscūq̄ exequitur officij alicuius ordinis in mortali: vt acholytatum subdiaconatum diaconatum ministrando aliquod sacramentum solēniter: vt baptizando cōicando p̄fessiones audiendo ⁊ h̄mōi mortale est. Tho. in. iij. distinc. xliij. ar. iij. qd̄. v. ad. iij. Si extitit publicus concubinaris: vel al̄s notori⁹ fornicator: est suspēsus ab executione officiorū suorum: precipue a celebratione missę. Et si exequitur sic suspēsus efficitur irregularis indigens dispēsatōe pape: al̄s nō pōt exeq̄. Host. si non portauit tonsuram ex leuitate ⁊ lascinia: mortale vt detur. Si se exercuit in negocijs secularibus negociādo ⁊ h̄mōi. vel sitenit tabernas ibi ministrās: vel si iussit ad aleas ⁊ tabillos: vel se miscuit enormitatib⁹ vel turpibus vel tripudijs cum feminis. Si vsus est officio ordinum sine debitis ornāmētis: vt faciēdo subdiaconatū sine mani

Pulo: diaconatum sine stola celebrando missam cū defectu alicui⁹ sacre vestis ordinate. s. castula a micru alba ⁊ hmōi: vel etiā lapide nō sacro: antetiā sine lumine: vel sine aditorio: ⁊ sine missali ⁊ hmōi: qz in quolibet horuz est mortale peccatū: si sciēter dimittit: nec excuset iuris ignorantia. si existēs in sacris: scilicet in subdiaconatu: ⁊ supra omisit horas canonicas: quia in quolibet die quo omisit aliquam horaz: etiā beate virginis cū posset: peccauit mortaliter: si ex negligentia omisit. secus si ex obliuione: ⁊ tunc tenet dicere qñ recordatur: aut si omisit ex impotētia infirmitatis ⁊ hmōi de cā. Si dicendo horas alijs exercitijs se occupauit manualibus: vt faciendo coquinam: et hmōi: videt mortale: qz nō satisficit precepto ecclie. Et si mente circa alia vagatur voluntarie nō curās: ⁊ sic quasi p totū offm: videt mortale. secus si proponit velle attendere ⁊ distrahif: sed cū aduertit displicet ei. Pe. i. iij. dist. xv. ar. ij. qōne. v. si recepit ordinem sacrz ante etatē legitimam: scz subdiaconatum ante xvij. annū. diaconatuz ante. xx. ⁊ sacerdotiū añ. xxv. ⁊ sufficit annus inchoatus: peccauit mortaliter: nec dz exequi ante etate legitimā: si tñ faciat officium non efficitur irregularis fm cōmunē opinionem: sed peccat. **C**Si sacerdos exis commisit aliquaz si moniā. puta audiēdo cōfessiones ⁊ habēdo pecuniā alā nō audi-

turus: baptizando cōicādo iniungendo videndo sepulchras ⁊ huismodi: mortale est. si in confessione in cōione vel in collectione sacrorum omisit debitam materiam vel founā vel ritū: in quolibet aut horuz est mortale: siue ex certa scētia facit: siue ex ignorantia crassa vel notabili negligentia. Nam inde sequitur magnū periculum: ⁊ irreuerentia dei. Interrogādū est em̄ de formis: scz baptismi eucharistie ⁊ alioz sacramentoz q sunt maioris pōderis si sciunt eas quashabes infra. c. vlt. si notorijs peccatoribus dedit eucharistiam: vel alia sacramenta non penitentibus. si occultis peccatoribus quos ipse sciuit: dedit publicē eucharistiam vel alia sacra: qz in vtroqz videt mortale: scz etiā ipsi peccet perēdo et fumendo. **C**Si celebrauit cum mortali nō cōfesso: lz p̄rit⁹ mortaliter peccauit: nisi aliq necessitate instāte: ⁊ sacerdotis copiaz non habente: tunc sufficit p̄ritio sed si sine hac celebrauit: mortaliter peccauit. Tho. in. iij. distin. xvij. q. ij. ar. v. q. j. ad. iij. Item per te. iij. ar. j. q. iij. Idem Pe. d. paulu. di. ix. q. ij. ar. j. si celebrauit nō dictis marutinis mortale est. **C**Si dicendo missaz nō cōsecrauit: putans ex hoc euadere peccatuz mortale est et grauissimuz si celebrauit ad faciendum beneficia seu maleficia. si non dixit ex integro: sed dimisit notabiles partes misse ex ignorantia seu festinatione: precipue canonis. si

dicens verba nō intendit consecrare. si non sumpsit sacramentū. si non ieiunus. si plures missas in vna die. dixit in casu non p̄cesso. si nō in azimo: s; fermāta to accepit. si cuz hostia q̄si corrupta v̄l vino aceroso vel quasi putrido. si semp in missa occupat⁹ est in varijs cogitatioib⁹ volūtarijs: vel nō curās de attentioe. si nō posuit aquā cū vino in calice ex ignorātia: v̄l ex certa scia. In quolibz horz p̄dictoz est mortale. si non diligēter suavit eucharistiā sub sera p̄p̄t q̄d aliqd p̄ditur v̄l a muribus denozat. si non defer infirmis a p̄te: z cuz lumine modo debito. si enomit sacramentum p̄pter ebrietatez vel ex voracitate. si non renouauit: vt dz. p̄pter q̄d efficitur putrida: vel marcida: vel vermes generant. si dedit infirmo patienti vomitum scienter si stilla sanguinis cadit in terrā: z in his frequēter est mortale: s; nō semp. si nimis raro celebrant: p̄cipue si nō celebrant i magnis solēnitarib⁹: v̄l mortale s; Tho. in. iij. p. sum. q. lxxij. Itēz in. iij. di. xij. q. j. ar. ij. q. j. si permisit alicui dicere missas recipēs elemosynas: z nihil intendit facere: videt mortale. si habēs pollutionē nocturnā die precedenti immediate ex causa vbi fuit mortale v̄l dubita fuisse mortale: celebrant etiam confusus videtur mortale s̄m Tho. in. iij. distin. ix. ar. iij. q. ij. ad. ij. Item pe. de. pa. in. iij. disti. ix. q. ij. ar. j. vel s̄m eūdē per. de. pa.

q̄n sic incontrit⁹ accedit ad celebrandū. Veniale autē si ex cā vbi fuit veniale: nisi subsit necessitas si audiuit confessionem alicui⁹ non habens auctoritatem ab aliquo. si absoluit a casibus a quibus non potuit: vt a seruatis: siue ex certa scia: siue ex ignorantia crassa. si intromissit se de dispensatione vtorū: vel absoluit ab excoicatione maiori absq; speciali commissione. si posuit se ad audienduz confessioes omnino ignorās: z nesciēs discernere inter mortale z veniale z cōmunita mortalia: est mortale. si absoluit quez inuenit excommunicatū maiori z peius: q; non potest. si absoluit eū qui nō vult a peccatis discedere: vel satisfacere quibus dz. si reuelauit p̄ctm̄ auditum in confessione cognoscenti p̄fessum illū sine licentia illi⁹ in quolibet p̄dictoz videt mortale. nec excusat ignorātia. Si nimis festinauit in audiēdo: nō sufficiēter interrogādo. si in perplexis casibus peritiores nō consuluit. si incantus in inuēgendis penitentibus: quia vel nimis graues: v̄l nimis paruas dedit. si interrogauit de his de quibus non debuit vcs nomē plone cuz qua peccauit v̄l incaute in turpib⁹. si predicauit in peccō mortali existēs: peccauit mortali: z toties quoties sic p̄dicat. Tho. in. iij. di. xxij. q. j. ar. ij. q. v. si predicat aduertēter mendacia mortale est. Tho. 3d ez videtur si scandalosa: vnde. concitat seditiones in populo: si p̄-

dicanit indulgentias indiscretas si predicavit propter pecuniam sibi pmissam vel dandam: simonia est unde est mortale si predicat propter inanem gloriam ibi constituendo finem mortale est. si predicavit sine licentia. si dixit nimis curiosus allegando poetas & p̄hos frequenter. si fabulosa & provocantia ad risum. si ad h̄mōi se non s̄xit curz posset peccavit. Itē si subtraxit se a p̄dicādo: cū posset & mūgeret ei: peccavit. si nimis familiaris est cum mulierib⁹ p̄versando: visitando eas eē necessitatē: p̄pter qd mul ti scandalizant: & ipse novit: hoc posset esse mortale. Si visitavit monasteria: & qdē cā. si cognovit carnaliter illā quam audivit in p̄fessione: vel quā suscepit ad baptismū: vel p̄firmationē: vel conmatre: qd maximū & gravissimū est scel⁹ cōiter reservatum ep̄is. De alijs hō in honestatib⁹ interrogat put videbit expedire. si vestes sacras calices extorfos et alia p̄tinentia ad cultū divinum nō tenuit mūda: & decēter iaptata: p̄pter magnā irreverentiā posset esse mortale. si benedictionez mense & gratiarum actiones nō dixit quod dicere d̄z. xliij. disti. c. non licet. si non fuit bene modest⁹ in aspectu aspiciendo hinc inde mulieres. & vana qd multū scādelizat p̄sonas: s̄l̄r in incessu statu habitu: auditu & h̄mōi actibus. si non obediuit mandatis iustis suorum superiorū & sententiarū: & si contempsit mortale est.

De alijs vero pctis mortalibus de qb⁹ habes. s̄. in. i. & ij. p̄te iter rogatorij: interrogandū est put expedit s̄m qualitatē p̄sonarū. De beneficiis & cano. Cap. xij. Beneficiari et canonici de oib⁹ iā dicit̄ in c. p̄cedenti p̄nt interrogari: put credi p̄t ipsos in illis esse inolutos: & etiā de notariis in hoc. c. si beneficiū simplex siue curatū obtinuit p̄ simoniā: cui⁹ ip̄esuit p̄sci⁹ non p̄t nisi p̄ papā dispensari qd rectineat. si de ignorante eo sine sciēte simoniā p̄miserit: talē oz renūciare tali b̄nficio si nō dispensat: al̄s furtive tenere v̄t̄ inue stat talis in pctō mortali postq̄: hoc sciuit quousq̄ renūciat: nec facit fructus suos: s̄z tenet restituere: deductis expēsis factis in vtilitatē b̄nficij: & hoc maxie d̄ simonia p̄mun⁹ a manu. si autē ignorat̄ie eo posset etiam p̄ aliū dispensari nō t̄n p̄ eū cū quo p̄missa est. Sz si simonia est notoria: est etiā suspensus quo ad executionem ordinarū: sed dispensari p̄t per ep̄m si cum eo nō est cōmissa simonia. si autē est occulta: nō est suspensus quo ad ordines: sed dū tenet tale b̄nficiū: est suspensus quo ad se: qz sine mortali pctō non exequi p̄t. Si recepit b̄nficiū simplex vel curatum p̄ p̄ces carnales. i. pro indigno porrectas: curz esset male vite: & h̄mōi: v̄l p̄ obsequiū tpale factū ep̄o: vel aliū conferenti. peccavit mortaliter. Si b̄nficij curatum p̄ preces suas recepit etiā si al̄s dignus sit: qz

tales preces estimant p̄ idigno
 tāq̄ ambitiose ⁊ p̄sumptuose cō
 misit simoniā: vnde mortale est
 sm. Tho. ij. q. centesima: art. v.
 ad tertiū. Forte tñ non tenet re-
 nunciare. Pro bñficio aut̄ simpli-
 ci lz porrigere p̄ces pro se: si al̄s
 est dignus: vel etiā p̄ beneficio
 in gñali: ⁊ hoc intēdēs ad sui su-
 stentationē non ad curā: nūc ma-
 gis curatum petens q̄ aliud. si
 querit: vel hz beneficiū. nō inten-
 dens clericari: s; vxorari: ⁊ inten-
 dens gaudere de fructib⁹ bñficij
 videt vsurpatio rerū eccl̄astica-
 rū: ⁊ p̄ intentionez dotatiū eccl̄e-
 sias: ⁊ iō graue pctm̄ est. Si non
 fuit electus a patronis vel a col-
 legio: ⁊ firmatus p̄ supiores ad
 quē spectat: sine p̄ ep̄m̄ institut⁹
 s; de mādato vel manu dñi tpa-
 lis: vel p̄ potētā accepit: ⁊ b; in-
 trusus: q; fur est ⁊ latro: nec pōt
 aliqd̄ disponere in tpalibus vel
 spūalibus: vñ nec absolnere: nec
 sacra pōt dare parochianis illi⁹
 eccl̄ie: s; in quolibet huiusmodi
 actu peccat mortaliter. ¶ Si re-
 nunciavit alicui beneficiō qd̄ hz
 eo pacto: qd̄ detur cōsanguineo
 v̄ ppter pecuniā sibi ppter hoc
 datam simonia est: ⁊ mortale in
 vtroq;: nec pōt ipse sibi retinere
 tale beneficiū sic sibi collatum.
 ¶ Si p̄mutationez sui beneficij
 vel eccl̄ie fecit cū bñficio alteri⁹
 conueniendo inter se absq; indi-
 cio supioz ad quos spectat colla-
 tio beneficiorū: simone reputa-
 tur. De his vide pleni⁹ in. ij. pte
 sum. tit. ij. c. iij. ⁊. v. ¶ Si recepit

beneficiū existēs illegitim⁹ absq;
 dispensatione: q; p̄ iura: iō tene-
 re nō pōt. pōt aut̄ cuz eo dispen-
 sare de simplici bñficio ep̄s. De
 curato vero vel dignitate solus
 papa. si fuit electus per simoniā
 quia non valet electio vel si ipse
 aliquē elegit per simoniā: vel ad
 ep̄atum: vel canonicatū: vel ad
 aliā eccl̄iaz: vt clerici collegiata-
 rū ecclesiarū: vel si al̄s indignus
 ignorantē ⁊ publice malū elegit
 ad p̄laturā ex amicitia: ⁊ hñōi:
 mortale ⁊ grauissimum est ⁊ oīa
 mala q̄ sequuntur ei imputant. si
 male tractauit beneficiū: sen ec-
 cl̄iā p̄mittēs eccl̄iā vel edifi-
 cia ruerē: vel possessiones incul-
 tinari: ⁊ alias res depire mortā-
 liter peccauit: ⁊ tenet ad restitū-
 tionē seu satisfactionē si cōmittit
 notabilē negligētiā: ⁊ dānum sit
 notabile. ¶ Si fructus beneficij
 non bene expendit: videlz vltra
 subuētionē suā subueniēdo pau-
 perib⁹: s; dillapidauit in q̄uinijis
 ⁊ turpib⁹ vel etiā dedit p̄sangu-
 neis nō indigētib⁹: mortale est.
 secus si cōsanguinei indigent q;
 tūcapōt dari eis. ¶ Si plura be-
 neficia habētia curā tenet absq;
 dispēsatione fur est ⁊ latro. Naz
 habēs beneficiū cuz cura: si reci-
 pit sm̄ cum cura ipso iure vacat
 primū. c. de multa. e. de p̄ben. et
 hoc postq̄ habuit pacificaz pos-
 sessionē secūdi v̄ habere potuit
 ⁊ fruct⁹ ei⁹ p̄cipit: al̄s non vacat
 p̄mū videlz si fructus scōi bñficij
 cōcedunt̄ alteri p̄ papaz: pro illo
 tpe nō vacat primū. e. de p̄beb.

lib. vi. c. si tibi cōcesso. ¶ Si ha-
bens p̄bēdā habentē dignitates
est nō curā aiaz: si recipit sc̄bam
s̄tr vacat prima. e. de p̄bē. c. de
multa. et in isto casu: et i priori te-
net ad restōnē fructuū si recepit.
¶ Si habēs beneficiū vnū: violē-
ter occupat sc̄m: vel si sciēter
se intrudit s̄tr p̄dit p̄mū: et si ali-
quod habebat ius in sc̄bo: etiā
p̄dit et vacat illud sc̄m. de p̄bē.
c. eū qui. lib. vi. Itē nō p̄t quis
h̄re dignitatē cui p̄benda absq̄
disp̄satione pape. ¶ Quicūq̄ re-
cipit p̄sonarū vel dignitatē vel
offm̄ vel b̄ficiū: nisi cura aiaz
sit ānera: si ante obtinebat simi-
le: cū sit p̄inat^o primo. vt dictū
est: si nō dimittit. primum absq̄
mora in manu ordinariū in cui^o
ep̄atu est: ipso iure est etiā pu-
natus sc̄bo: et est inhabilis ad sa-
eros ordines: et ad quocūq̄ aliud
beneficiū. per extrauagantes.
Joā. xxij. ¶ Item absq̄ disp̄sa-
tione nō p̄t quis tenere plures
ecclesias vel p̄bēdas que tamē
nō habeant curam aiaz: nisi
in quinq̄ casibus. Primus quā
do sūt ita tenues: q̄ neutra illa-
rum sufficiat ad sustentationē.
Secūdus si vna dependet ab al-
tera. Tertius p̄pter raritatē ele-
ricorū. Quart^o si ecclesia est anne-
xa p̄bēde vel dignitati. Quintus
si h̄ vnā intitulatā: et aliam
cōmendatā: sed talis cōmēda de
parochiali ecclesia fieri nō potest
nisi ei q̄ attrigerit. xxv. annū. et sit
sacerdos: et tali nō p̄t committi
nisi vna et ex euidēti necessitate

vel utilitate: et nō d̄urat nisi p̄ sex
menses. e. de elec. c. nemo. li. vi.
¶ Si habet plures ecclesias vel
p̄bēdas habentes curas ani-
marum absq̄ dispensatione pa-
pe fur est et latro: et p̄tinue i mor-
tali: nec ep̄s potest dispensare in
hoc. Si etiā h̄z per dispensatio-
nem pape. sed surreptorie: puta
quia p̄fendo vnū tacuit de alio
quod habebat: vel dixit se habe-
re legitimā etatē: cum nō habe-
ret et huiusmodi: idēz iudiciū est.
¶ Si per dispensationēz ep̄i h̄z
plura beneficia sed simplicia: s̄z
ad sup̄luitatē: vel etiā per disp̄-
sationē pape simplicia vel cura-
ta: cū vnū sibi sufficeret p̄m statū
sūū: nō videt t̄tus in cōscientia
sua: q̄ dissipatio est et nō disp̄-
satio. ¶ Si accepit ecclesiā paro-
chialē a quocūq̄: cū nō attrigis-
set. xxv. annū absq̄ dispensatio-
ne pape. Circa etatem nulla est
disp̄satio. et nullū ibi ius h̄z. ca.
l. canon de elec. lib. vi. ¶ Si in-
fra annūz cōpntanda a die assi-
gnati sibi regiminis eccleie nō fe-
cit se ad sacerdotiū p̄moueri: est
ipso iure p̄nat^o. c. eo. l. canon.
¶ Itēz tenet personā residere
in ecclesia. p̄t t̄n ep̄s cā rōnabili
disp̄sare ad ipsa t̄m. Sed de pro-
mouione ad sacerdotiū infra an-
nū non extēdit ad ecclesiā colle-
giatas habētes curā: nec ad as-
sumptos ad earūde regimē. de
elec. c. statutū. li. vi. Possunt etiā
ep̄i dispensare cū ipsis. q̄ h̄nt vel
habebunt ecclesias parochiales.
vt vsq̄ ad septennium literarum

studio insistētes p̄moneri nō tenentur: nisi ad ordinē subdiaconatus: que nisi infra annū suscipiāt: sunt ipso facto priuati tali officio: et medio tpe p̄vicarios illis ecclesijs prouideat. de elec. li. vi. c. cū ex eo. ¶ Si hñs quod cuius beneficiū simplex: et quātū cuius parū nisi dicat horas omnino: peccat mortāl̄, omittēdo ex negligentia: etiā si nō sit in sacris p̄stitus. ¶ Si canonicus vel alius clericus recipit quotidianas distributiones q̄ dant̄ interessentibus horis: cū non interfuerit futurum committit: et tenetur ad restitutionem. ¶ Si cū nō possit per se curā exercere ecclesie si non potuit ibi loco sui idoneum q̄ bene officieret. s̄ malū et ignorantē: q̄ ex suo malo exēplo scandalizat: ut notorius fornicator: et lusor et h̄mōi: vel q̄ nescit ministrare de bire sacra: et cōfessiones audire: peccat mortāl̄: qm̄ oīa mala q̄ sequuntur ei imputant̄. Si hō nō p̄t inuenire idoneū: p̄ se exerceat vel si nō p̄t aliter prouidere renūciat. ¶ Itē licet p̄lato sub precio vel annuo censu concedere vices suas: seu iurisdictiones: q̄ spirituale est. extra ne prelati vices suas. c. i. ij. et iij. videlz si diceret: cōcedēdo qd̄ exerceas vices meas vel talē iurisdictionē: et totum lucrū sit tuuz: et dabis inde mihi tm̄ illicitū est. s̄ committēdo pure vices suas: licet constituere et salariuz. r̄. q. ij. c. charitatem videlz dicēdo: dabo tibi tantum pro salario tuo: et totum lucrū

erit meū. hec Inno. si alienant̄ res ecclesiasticas: videlz mobilia bona: ut res sacras: vel immobilia ut possessiones sine necessitate: vel maiori vtilitate: vel nō seruaata forma iuris: et huiusmodi: grauit̄ peccauit. Itē de exercitio cure alaruz: quō se habuit in audientia confessionū: in collatione aliorū sacramentorū in visitatione infirmorū: precipue ne deficiant eis sacramenta cuius expedir. In admonitione subditorū in correptione vitorū precipue quoad notorios pctōres cōcubitarios tenētes inimicitias: et huiusmodi. ¶ Si nō admonuit nō cōfiteres et nō cōcātes annuatim quātū potuit: significando ep̄o cū non potuit: et h̄mōi. Nazoues ex negligentia perditē ab eo requirent. De quibus et alijs supradictis et h̄mōi habes satis in. iij. par. sum. tiru. r̄. c. j. ¶ Si alienos parrochianos audit: nō habens auctoritatē specialē ip̄e vel ipsi: q̄ nō p̄t eos absoluerē. ¶ Si emit aliquas res immobiles de fructibus ecclesie: q̄ tales debēt remanere ecclesie: vnde si emit noīe alterius ut sic posset dare et legare cui vellet. fraus ē et furtū et ad restōnē teneat. ¶ Si indulgētiā p̄ se dedit cū nō posset: vel plures dixit habere ecclesie suā quā habebat ob q̄stuz est mortale. ¶ Si reliquias nonas exhibuit pp̄lo venerandas: non approbatas ab ecclesia. Si nimis facilis fuit ad dispensandū in ieiunijs ecclesie. Si elemosynas ex-

forsit a populo et a subditis ad qua
 non tenebant. si questores dicere
 medacia in ecclesia sua permisit: et
 quod veli: si fecit pactum cum eis de
 quora. Si scdas nuptias bene-
 dixit, si permisit xpianas nutri-
 ces feruire in domo indeoz. Si
 sustinuit fortiligas: et diuinatri-
 ces in sua parrochia. si permisit lu-
 dos vel malas psuetudines non
 obuiado quaru potuit. ¶ Cleri-
 ci ho q manifestis vsurarijs alie-
 nigenis aut als no ouundis de
 terris ipoz ad feruus exercendū
 domos. locant: vel alio titulo co-
 cedūt: ipso facto sunt excōmuni-
 cati: nisi sint epi. de vsu. c. vsura-
 riu. lib. vi. ¶ Clerici archidiaconi
 plebani decani ppositi cantores
 et alij clerici psonaru habentes:
 et alij clerici sacerdotēs q audiūt in
 ac etiam sacerdotēs q audiūt in
 scholis leges vel phisicam: post
 duos mēses si nō dimittūt hmōi
 lectiōes: sunt excōcati. c. sup spe-
 cula ex ne cle. vel mo. ¶ Clerici
 et religiosi q idncūt aliquē ad vo-
 nēdū vel inrādū vl fidē interpo-
 sitā: seu als pmittedū vt sepul-
 turā apud eos eligat: vel iā ele-
 ctam nō mutent: sunt excōcati:
 nec pnt absolui nisi p papā: nisi
 in mortis articulo. in cle. c. cupiē-
 tes. de pe. Itē de sepul. libro. vi.
 ¶ Clerici qui scienter et sponte
 participauerūt cuz excōcatis a
 papa: et ipos i officijs receperunt
 sunt excōcati et absolutio pape
 reseruatur. ca. significauit. extra
 de sentē. excō. ¶ Falsantes lite-
 ras pape: vel falsis scienter vtē-
 tes: vel remouentes etiā vnā li-

terā de bullis pape: sunt excōca-
 ti: et absolutio pape reseruatur.
 ¶ Clerici sepeliētes in ecclesijs
 vel cimiterijs eozū excōcatos a
 iure vl vsurarios manifestos: vl
 noiatiū interdictos tpe interdi-
 cti in casibus non cōcessis: sunt
 excōcati in cle. de sepul. c. i. eos.
 Hec vide in. iij. pre sum. ti. xxiiij.
 c. xxxij. ¶ Sepeliētes ho se occi-
 dētes vel in torneamētis moriē-
 tes et hmōi peccant mortali: nec
 tamen sunt excommunicati.

De religiosis. Cap. xiiij.

Circa religiosos et
 religiosas. si sunt
 clerici vel ordina-
 ti: interrogari pos-
 sunt de his de qb^o
 supra dictuz est in
 c. de clericis in cōmuni put erit
 expediēs. si ho sunt beneficiati i
 ecclesijs curatis: de his habes i
 c. pcedēti. sed etiam ultra predi-
 cta: etiaz de infrascriptis: q sunt
 ppria eoz dicēdū est et primo. si
 fuit recept^o ad mōasteriū p simo-
 niā mortale ē. si ho fuit simonia-
 mentalis tm: pnia abolet. si ho
 pactionalis: qz. i. mōasteriū eri-
 git tm als nolebat eū recipez in-
 grediēs: vel ppinqui eius tm de-
 derūt vel min^o p ipo igressu: nisi
 forte cū mōasteriū ē ita tenue
 q nō sufficit illi puidere: nā tūc
 oblati spūalib^o gratis. i. ingres-
 su: lz petere et pacisci. de tpalib^o
 de qb^o debeat viuere: vel dicere
 illi porta tecū vis cōedere mecū
 fm hosti. et aliquos alios. sec^o si
 mōasteriū ē pigue et pōt illi p^o

videre: non pōt fieri aliq̄ pactio: vel exactio absq̄ vitio simonie: tunc vltra pctm̄ recipiēs: vel recept^o v^l recepta debēt expelli d̄ illo monasterio. e^x de simo. c. qm̄ pōt: tñ ep̄s in h̄mōi dispēsare. s. v^l nō expellant^r de monasterio. Ray. 7. Snil. Precipue reperitur talis simonia i monialib^o vbiq̄ terrarū nō sic vero est de viris religiosis. ¶ Si ingressus ē religionē nō pura intētiōe. s. s̄niedi deo sed alia dei cā: vtz non laborādi vel si est monialis: qz nō pōt nit nūbere: 7 qz posuerūt parentes ipsam inuitā: s̄ malefecerūt: tñ pōt 7 debet mutare intētiōē. s. vt ibi manere velit ad seruiēduz deo: et sic erit in bono statu: alio erit in mortali: s̄ si cepit se i monasterio dissoluto nō viuente. regulariter: querat si pōt mutare locū euz dispēsatione si indiget quod tñ in moniali erit difficile. Qd̄ si non pōt non sequatur turbā. i. alios vel alias in malū: sed fernet ip̄a ordinē suum: si ad bonuz nō potest reducere alios v^l alias. ¶ Si ingrediēs monasteriū retinuit impedimēta: q̄ habebat ad illud scienter. vtz qz erat seruus vel habebat occultā infirmitatē: vel alterius religiōis p̄fessus iugat^o debitor in multris 7 h̄mōi: peccauit mortaliter p̄cipue si sciebat tale impedimētum: 7 p̄ illud nō posse recipi ad religionē: vel de his interrogat^o mēdaciū dixit: 7 potest 7 d̄ de monasterio expelli si alr̄ p̄videri non pōt. ¶ Si h̄z vorū religio

nis arctioris anteq̄ intret latiorē p̄i^o d̄z q̄rere dispensationē: si etiā esset bona: 7 multo fortius post professionē in vna religiōe nō pōt ad aliā trāsire equalē vel latiorē: 7 de medicatē ordine ad medicatē: vel de medicatibus ad monachalē trāsire nō p̄ sine dispēsatiōe pape: nisi ad chartasientes. ¶ Si induxit aliquē ad religionē p̄ simoniā: vel p̄ fraudes puta asserēdo ibi obsequari regulam: qd̄ nō sit: v^l dicēdo se ad nihil obligari 7 reticēdo austeritates religionis q̄s ille nō intendit suare 7 h̄mōi: peccauit mortalr̄. ¶ De his q̄ etiam volentes ingredi religionem aliquam: in qua bene viuunt aduertunt vt trahant aquā ad suum molendinum: infamantes illos: 7 criminā imponētes: suas aut vtz ad tertiu celū extollētes. nō enade^r re dānationē certū est: qz contra charitatē agūt: cōtra iusticiam: 7 contra sacram scripturam.

¶ De voto paupertatis.

S in religiōe existēs obseruatur paupertatis votum nihil retinēns: v^l retinere debitas: qz est mortale p̄p̄riū h̄re 7 toties quoties illud proponit. ¶ Dicit aut̄ proprium q̄ celatur superiori suo: q̄ beat 7 teneat pecuniā: vel vestes nesciēte plato: vel si sciat: tñ contra voluntatē ei^o: 7 absq̄ licentia: vel si de licentia ei^o 7 voluntate: non tñ paratus sibi tradere ad petitionē eius: s̄ recusare si pō

set de facto: et multo peius si non
 solum mobilia: sed etiam immobilia ut
 redditus et possessiones retinet: ut
 propria domus videtur et dissipans ut
 placet: nec placet potest dare licentiam
 sic retinenda: nec papa potest in pro-
 prio dispensare. Et de ista. mo. c. cum
 ad monasterium. ¶ Si dedit bo-
 na monasterij sine conventus absque
 superioris Inia habita vel presum-
 pra. Si aliquid occulte recepit vel
 tenet mortale est et proprietatis. si
 reperiens se in loco ubi non videtur
 in comitatu: propter quod opus est sibi proni-
 dere de necessarijs hinc aliqua ve-
 stimenta: vel pecuniam: et aliquid
 homini cum bona Inia et beneplacito
 prelati: advertat diligenter: quia qua-
 tuor adhuc observare debet. Primo
 quidem: ut per eum non stet quoniam omnia ve-
 lit ponere in comitatu: si alij vellent: et
 ad hoc operetur quantum potest. Secundo
 si hoc non potest: semper sit paratus sim-
 pliciter ponere omnia et dimittere in
 manibus prelati. Tertio ut de hu-
 iusmodi processibus nihil det sine li-
 centia superioris sui generalis vel specialis
 etiam in elemosynis: nisi in extre-
 ma necessitate. Quarto ut non
 thesaurizet: nec superflua teneat
 nec delictosa. querat: nec multum
 inquirendo sollicitus: nec habeat
 inordinatum affectum in hominibus: et sic
 poterit transire: si in alijs bene se
 habeat. Secundo agendo non religio-
 se: sed laicaliter vivit. sed cum predi-
 ctis si posset locum invenire ubi
 in comitatu vivitur: melius ei esset.

S De voto castitatis.
 Firmavit votum castitatis
 non solum ab omni carnali opere et

contractu venereo se abstinendo
 sed et ab omni locutione turpi et ama-
 toria: et ab omni cogitatione imunda
 deliberata: et delectatione moro-
 sa: quia in quolibet horum est morta-
 le ut dictum est supra: circa sextum
 et nonum preceptum. Est etiam sacri
 legitimus: quod gravior est. Et quia ad
 ista devenit per conversationem et
 familiaritatem: ideo inquirendum est: si
 hinc domesticitatem cum aliquo simo-
 nialis vel cum aliqua si religiosus
 et si hoc reperit esse extra casum
 necessitatis: prohibendus est aliter
 non absolvendus: quia quasi impossi-
 bile est: quod talis non incidat in rui-
 nam. dist. xxxij. c. hospitalium. et dist.
 lxxj. p. totum. Scandala etiam multa
 et oblocutiones sequuntur in
 populis et hominibus. Et ideo prohi-
 bendus est: et consanguineorum etiam
 raris sit accessus.

De voto obedientie.

S fecit contra votum
 obedientie quod est semper
 mortale. Et nota quod
 non semper quoniam quod agit
 aliquid contra regulam suam:
 vel transgreditur regulam vel constitu-
 tiones: facit contra obedientiam: sed quoniam fa-
 cit contra precepta preterita in regula et con-
 stitutionibus superiorum: vel
 quoniam aliquid transgreditur ex contemptu
 quantumcumque illud sit minus.
 ¶ Quoniam non placet vel placita iniungit
 aliquid fratri: precipiendo vel mandan-
 do in virtute sancte obedientie: vel
 suffragari: ut facias hoc: vel sub
 pena excommunicationis et hominibus: illud
 debet preceptum: cuius transgressio
 est mortale peccatum. ¶ Sed esset quoniam

prelat^o aliqd mandaret subdito quocūq; loqueret declarans sibi qd intendit obligare illū sub peccato mortali ad faciendū illud: & intellige si mādat qd nō sit illicitū: & tale qd qd teneat subdit^o ei obedire. Similiter qm̄ in regula vel cōstitutionibus est aliqd preceptorie mandatū: vel sub pena excoicationis vel sub pena carceris: vel sub pena grauioris culpe: vel similem locutionē cōiter cōfēt obligare ad mortale. alias sūt faciendū contra cerimonialia: vt frangere silentium: tarde venire ad choz & hmoi est veniale: nisi qd faceret ex contēptū: qz tūc est mortale. Cōsuetudo autē q̄nis nō sit ipse cōtēptus: est tñ inductina cōtēpt^o: & ideo caue ne assuecas alicui trāsgressiōi.

De officio diuino.

S dixit horas canonicas & offm̄ defunctorū qm̄ debet dici. Naz religiosus etiā si nō hz ordinē sacrū: tenetur ex precepto ad officū precipue si est professus. vñ omittendō aliquam horam peccat mortaliter: & omni die qua omittit ex negligentia. Nō aut ex p̄cepto tenet dicere istud vel illud q̄nis nec debeat ad placitū suum mutare officū: sed debet dicere s̄m̄ ordinem suū. si non seruit cum alijs in ecclesia: & nimis tardauit ad dicendū offm̄. si somnolenter vel ibi dormiuit redicat: vel aliqd loco eius dicat. sed si pro maiori parte dormiuit totum reiteret. si ibi

incōposit^o fuit & oculis vagis. si risit vel ridere fecit: vel aliquam lenitatē v̄ locutionē fecit nō necessariā. Si mēte distract^o. precipue quādo nō aduerit. Si male legit v̄ cōtāuit vel inclinauit ex negligentia in quolibet horū est pctm̄ veniale cōiter. Si legit prelatū p̄ simoniā: vel etiāz essi non simoniace tñ indignum scienter. Si non illum quez iudicauit meliorē ad officium illud sed alium rōne amicitie: vel alia intentione mūdāna mortale est. Si accusauit callūsiōse prelatū vel locum de aliquo criminali vel testificatus est: vel destitit ab accusatiōe iniuste: vel aljs infamauit prelatū vel subditum dicēdo criminalia de eis: etiā. si essent vera intētiōe infamādi mortale est. Idem si secreta sui ordinis reuelauit sine cā instā & rōnabili. Et quō quis teneat ad restōnem fame habes in summa in. ij. pte diffuse. tit. ij. c. ij. §. ij. Itē ibi supius in. x. p̄cepto. Et hic infra tractatū de restitutione. ¶ Itē si in visitatione prelatorū nō reuelauit dicēda: q̄ sunt p̄tra honestatē religiōis de prelati & socijs & p̄cipue qm̄ cōiter sic seruat & sit p̄ceptū a visitatore: vt dicat que indigent correctione tūc enim omittere aduertēter que dicēda sunt est mortale peccatū. Debet tñ intelligi p̄ceptū seruato ordine fraterne correctionis. Vñ oīno occulta: de quibus pōt presumi emēdatio dici non dnt. vbi aut nō sperat emēdatio & presumit recidiuatio vel

aliquis magnū scandaluz: dici dicitur non tamen accusando si sufficeret probari non potest: quia tunc graniter peccaret: sed simpliciter denunciando prelati ut patri si sperat quod inde prouidebit. quod fecit vel cooperatus est ad aliquam conspirationem contra prelatos: vel inuenit aut sectatur priuilegia et sectas in monasterio aut quædam: aut diuisiones: quia mortale est: et crimina mundanorum vel demoniorum potius quam religioforum. Interrogandum etiam sunt de rebus abusiuis claustrum secundum Ray. quod secundum Hug. sunt iste. Prelatus negligens: discipulus inobediens in uenis ociosus: senex obstinatus monachus curialis: monachus cauidicus: habitus preciosus: cibus exquisitus: rumor in claustris in capitulo: dissolutio in choro: irreuerentia circum altare. In his quibus est mortale: quibus ueniale sed quantitate facti et intentione. Magna etiam est abusus religiosorum iurare in communi locutione: etiam si dicant ueritate: et etiam maledicere et blasphemare: etiam si ex lenitate. In interrogandum etiam est precipue de cerimonis principalibus: et de esu carnis et infirmitate. De lineis non utendis ad carnem. De lectis non plumeis: de ieiunij regule vel constitutionibus. de obseruantia silentij in certis horis et locis. Ad quod omnia obligant omnes monachi et etiam plures religiosi et monachi scilicet benedicti. extra de statu monacho. c. Cum ad monasterium. et plures religiosi aliorum ordinum ex constitutionibus suis. Et licet

in his prelati possit dispensare non tamen potest dissipare: quod est secundum Bern. quoniam sit absque causa rationabili et urgente: atque peccatum est dispensanti et dispensato plus et minus quam transgressionem. Si inobediendo male se habuit: uidelicet quia obediuit in malo: puta dicendo mendacium vel ex negligentia dimisit commune mandatum vel tardus fuit ad obediendum: vel non affectuose: sed querulose: vel dissolute: et non cum maturitate. Si irreuerens circa maiores egre sustinet reprehensiones et cum indignatione: contra ueniale est.

De exercitio.

Si uacavit ocio: quod est sentina omnium malorum: et quantum. Si inutiliter expendit tempus faciendo ea que sunt nullius ualoris. Si fecit exercitia mundanorum: ut faciendum burles vestes opere polimito: recamationes vel linea reticulata et huiusmodi: vel confectio nes nimis preciosas vel alia bulosa: quia magnus peccatum et abusus est ac occasio multorum malorum et id prohibendum est. Hoc malum etiam reperitur in monialibus modernis.

De conuersando cum alijs.

Si conuersando fuit nimis lenis: vel alios inducens ad lenitatem uerisum quibus gestibus vel solacijs: que sunt aliquando sine peccato fieri possunt ad recreationem: vel subleuandum se vel alios ab accidia. raro tamen decent huiusmodi religiosi. Si aliquando irrisit vel gesti-

nit qđ nimis pgruit & hystri-
 bus nō religiosis. Si murmura-
 nit circa victū & vestitū. si impa-
 tiēter rulit granes mores alioꝝ.
 si se granem alijs reddidit. si sin-
 gularitē quesit in cibo vestitu
 dormitu & alijsynde frequenter
 orit in ipsis supbia & alijs mur-
 muratio & indignatio. si fratres
 delinquentē nō fraterne admo-
 nuit. vel defect^o alioꝝ p̄lato non
 significauit: vt adhiberet reme-
 diuz: fernato th ordine fraterne
 correptionis. in his cōiter est ve-
 niale. Si murmurauit cōtra sibi
 p̄mittētē tanq̄ indiscretū. si impa-
 tiēter se habuit dure loq̄ndo:
 cū q̄bus non hz se intromittere.
 si nō diligēter tractauit res mo-
 nasterij. Si nimis tenax fuit in
 dādo: vel si nimis pdig^o vel ac-
 ceptator: psonarū sine cā rōnabi-
 li: dās magis vni q̄s alteri de re-
 bus cōibus. si dedit quibus non
 potuit: videlz qz nō habebat licē-
 tiā. si permisit res p̄ire ex negli-
 gentia: vel nimis sollicitus fuit
 pp̄ hoc parū vocādo sibi p̄pter
 multiplicatiōē reruz t̄paliū: qđ
 vitū multū hodie regnat. si non
 fuit sollicit^o ad addiscendū ea q̄
 tenet s̄m regulā & cōstitutiones
 peccat. Ex ignorantia hō etiam
 trāsgrediēs non excusat a pctō:
 si est sacerdos d̄z q̄rere & scire q̄
 pertinet ad debile celebranduz.
 si cōfessor q̄ p̄tinent ad illud offi-
 ciū. si in his est negligēs: p̄cipue
 cū pōt grauit̄ peccat. Debet ēt
 frēquētare & legere scripturā vel
 doctores exponētes: vel alios li-

bros denotos & vtilis. vñ instrua-
 tur & p̄fortet ad bonū. si legit cu-
 riosa & inutilis propter qđ trahi-
 tur a magis necessarijs vel do-
 ctiores gētiliū: vel fictiones poe-
 ticas & h̄mōi: quia peccatum est
 curiositatis. De pertinentibus
 vero ad religionez habes diffin-
 se in. lū. parte sum. ti. xvj. c. vj.

De oratione & cōfessione.

Non orant vltra of-
 ficij diuinum p̄lato
 tim p̄ se: p̄ alijs con-
 sanguineis: benefa-
 ctōibus vnijs & defū-
 ctis p̄cipue recōmendatis: vt d̄z
 sollicitē. Si non frēquētavit p̄fēs-
 sionē & cōionē s̄m regulā suaz &
 morē. Monachis hō nigris p̄cep-
 ptū est q̄ cōicent semel in mēse.
 in cle. ne in agro. de statu mona-
 si non vacauit meditationi que
 maxime inducit deuotionem. si
 fuit tepid^o in dilectione dei p̄ri-
 mi nō ardent̄ affectās honorē
 dei & salutē aliaz: vt decet. si in-
 gratus ad recogitandū & cogno-
 scendum sua beneficia: & recōp̄-
 sandū deuote ipsi deo fernēdo.
 si non preparauit se ad diuina:
 vt debuit. Hec sunt pctā in quibz
 bus quotidie offenditur deus &
 impeditur p̄fectus religionis.

De amore parentum.

Nimis carnalr dilexit cō-
 sanguineos: nimis affectās
 eorū. p̄speritatē vel gaudēs
 de ea aut contristatur nimis de
 aduersitate. si nimis eos visitat
 vel querit vel gaudet visitari. si
 cū eis loquitur de secularibus q̄

nō expedit: vel etiā cū alijs de
 Suerris et hmoi frequēter inter-
 rogat et audit. Si p eis pcurat
 bñficia ecclesiastica vñ tpalia nō
 aptis bñficijs in qb' posset esse
 mortale. De alijs nō virijs cōi-
 bus. s. i. i. supbia: inuidia et hmoi
 vide. s. i. j. et i. ij. pte interrogatorij.
 De his nō q' pñet ad regulam
 suā: ipsemet videat p se et dicat.
 Si penas aut penitencias taxa-
 tas vñ iniunctas a regula vel cō-
 stitutionib' vel a p'ato nō fecit
 peccavit si ex negligētia. Si nul-
 lo mō esset parat' facere etiā pre-
 lato precipiēte: ē mortale. Si nō
 intēdit p'ficere invita: s' q' seruat
 inuit' facit: et male cōtēt' est esse
 in religione hypocrita ē et in sta-
 tu damnationis. Thom. ij. ij. q.
 lxxiiij. art. v. ¶ Qui vocant' ad
 dirigendas moniales in electio-
 nib' nisi abstineāt ad his p que
 posset oriri discordia inter eas.
 sunt excoīcati. ¶ Religiosi et cle-
 rici inducētes ad vouendū iurā-
 dū vñ pmittēdū de eligēdo apd
 eos sepulturā vñ vt cā vlteri' nō
 mutant iā electam: sunt excoīca-
 ti excoīcatione papali. in cle. ca.
 cupientes de pe. ¶ Religiosi qui
 absq' speciali licentia proprij sa-
 cerdotis solennizarēt matrimo-
 niaz: aut ministrarent sacramē-
 tū eucharistie: vñ extreme vñctio-
 nis excoīcati sūt excoīcatōe pa-
 pali. in cle. j. de pu. religio.
 ¶ Religiosi qui excoīcatos a ca-
 none absoluunt in casibus non
 cōcessis: aut qui absoluunt a sen-
 tentijs p' statuta synodalia: vel

pronocialia promulgatis: aut
 absoluūt a pena et culpa sunt ex-
 cōicati excoīcatione papali p' di-
 ctā. cle. j. de pu. religio. ¶ Inq's-
 tores hereticoruz q' odio grā vel
 incro'p'tra insilitiā et p'sciētā omi-
 serit s' quēpiā pcedere: vñ ipam
 heresiz alijs imponere aut impo-
 nerēt q' officij eoz impedirent:
 sunt excoīcati excoīcatione pa-
 pali: i cle. mltor' de here. ¶ Reli-
 giosi mendicātes p'fessi trāsē-
 tes ad aliquam religionē mona-
 chālē excepto ordine carusi. et si
 militer recipientes: sūt excoīmu-
 nicati excoīcatione papali p' con-
 stitutionem Martini. v. i. factaz
 Cōstātie. ¶ Clerici sciēter et spō-
 te cōmunicātes cū excoīmunicā-
 tis a papa in divinis: sunt excoī-
 municati excoīmunicatioe pa-
 pali s'm hosti. ista excoīmunicā-
 tio hz dubiuz. Participantes in
 crimine ppter qb' aliquis est ex-
 cōicat' aliq' p'dictarum et aliarū
 excoīcationū: sunt excoīcati per
 papaz. c. si p' cubine: de sen. excō.
 ¶ Absoluētes aliquē ab aliqua
 p'dictarū excoīcationū circa cedē
 aplicā: pter q' in mortis articulo
 q' taliter absoluūt si nō se rep'sen-
 tāt ei a q' pñt absolvi q' citi' pñt
 vel mittāt p absolotione reinci-
 dunt in eādē. i. excoīcationē pa-
 palem: c. eos. de sent. excō. in. vj.
 ¶ Sepelientes copā in cimitē-
 rijs tpe interdicti in casibus nō
 p'cessis a iure: sunt excoīcati per
 excoīcationē epālē. in cle. c. eos
 de sepul. Sepelientes excoīca-
 tos publicē: aut noiatim inter-

dictos: vt usurarios manifestos scienter in cimiterijs: sunt excoicati. d. cle. eos. ¶ Clerici locantes domos manifestis usurarijs ad fen^o exercēdū seu alto titulo pcedētes sunt excoicati. c. vsura rū de vsu. lib. vj. ¶ Non elect^o a dnab^o prib^o cardinalium et se gerēs p papa est excoicat^o. c. licet de electi. ¶ Monachi et canonici regulares archidiaconi decani ppositi plebani et cantores et alij clerici psonatum habentes: aut quis psbyteri: q̄ audiūt. legē vel physicā: sunt excoicati. c. nō magnope. ne cle. vel mo. se rebus se cu. imiscēt. li. vj. c. j. ¶ Religiosi dimittētes vbiq̄q̄ habitum sue religiois: et accedētes ad quenis studia litterarū sine licētis p̄lati aut p̄uētus sui sūt excoicati. c. vt periculosa. ne cle. vel mo. lib. vj. ¶ Religiosi q̄ decimas debitas eccl̄ijs sibi appropriāt vel usurpāt: sine qui non pmittunt solui eccl̄ijs decimas de dialibus familiarū et pastoz suoz: tales si non habēt administrationem. et bñsicia sunt excoicati: si habent sūt suspensi: nisi requisiti destiterint infra mēses. in cle. c. religiosi de deci. ¶ Monachi et canonici regulares non hñtes admistratiōē. et se pferētes ad curias p̄ncipū vt dānū monasterijs iherāt aut p̄lati: sine licētia suoz p̄latoz: sine q̄ tenēt arma infra septa monasterij: sunt excoicati. in cle. ne i agro de sta. mo. ¶ Religiosi necnō moniales p̄fessi p̄hētes m̄ri uonisi: et alij clerici constitu-

ti in sacris de facto: sunt excoicati. cle. eos. de p̄sang. et affini. ¶ Inquisitores herericoz q̄ p̄textu officij inquisitiōis q̄busuis modis illicite pecuniam extorquēt vt sciēter bona eccl̄iarū obdelicta clericoz: n̄sisco eccl̄ie applicāt: sunt excoicati nec absolui p̄nt nisi plene satisfecerint illis a qb^o extorserūt. cle. nolentes. eē de here. ¶ Religiosi nō seruātes interdicitū qd̄ seruat matrix sine cathedrales ecelesia. sunt excoicati. cle. ex. frequentibus: de senten. excom. ¶ Religiosi q̄ p̄sistentib^o sibi non faciunt p̄scientiam sciēter de decimis soluendis: tales ab officio predicationis sūt suspēsi donec p̄fessis eisdē si conmode p̄nt faciāt eis p̄scientiam: et si interiz p̄dicāt sunt excoicati. Sistr et religiosi q̄ dicunt aliqua p̄bā: vt retrahāt audientes a solutione decimarū: sunt excoicati in cle. c. cupientes. de pe. ¶ Religiosi medicātes q̄ domos ad habitādū: vel loca d̄ nono recipiūt aut mutant vel alienāt de nouo recepta absq̄ licentia pape: sunt excoicati. de pe. c. cupiētes. l. cle. ¶ Fratres minores q̄ tēpore interditi recipiūt ad diuina s̄res vel soroz de tertio ordine sc̄ti francisci: sunt excoicati. cā. cum ex eō. de sen. excom. in cle.

¶ De p̄lati in excō. Cap. xiiij. ¶ Prelatis in cōmuni inq̄rendū est. primo si legitime assecutus est dignitatem seu p̄lationem: an valet

illi irregularitate vel snia fuit ir-
 recit^o cū fuit assumpt^o ad platu-
 rā in q̄ nō fuit dispēsat^o vel abso-
 lutus: vtz si fuit bigamus: si ope-
 ratus est in cā sanguinis. si ille-
 gitimus: si excoīcat^o vel suspen-
 sus: vel notori^o p̄cnbinarius. in
 quolibet horū hoc sciēs tenet p̄-
 laturā furtiue vñ ē p̄tinne i mor-
 tali. ¶ Nota q̄ illegitim^o ad di-
 gnitatem vel bñficiū curatū: vel
 prioratū i religioe: q̄ creat p̄ ele-
 ctionē sine dispēstatione pape p̄-
 moneri non potest ex privilegio
 tñ magr̄ ordinis cū his p̄t dispē-
 sare ad platuras in ordine predi-
 catōz. De hoc habes in. iij. pte
 sum. tit. xxvij. c. iij. ¶ Si rite et
 absq̄ vitio simonia fuit electus
 p̄firmat^o r̄ ordinat^o. Si interpo-
 suit p̄ces pro se: vel p̄curavit qd̄
 ali^o p̄curaret p̄ces simonia est.
 Et si fuit simonia p̄curatoris idi-
 get dispēstatione pape: et anteq̄
 sit dispēsat^o tenet furtiue digni-
 tatē. De hoc in. ij. pte sum. tit. i. c.
 v. §. iij. De simonia et de oib^o q̄
 habes. §. in. c. de bñficiatis. et in
 ca. de clericis in cōi pores inter-
 rogare p̄t expedit. Et si est pla-
 tus religiosoz: interrogand^o est
 de his q̄ sunt in. c. p̄cedēti: r̄ de
 alijs que sequunt. ¶ Si aliquod
 manifestū p̄ctm̄ in subditis distu-
 mulavit r̄ non correxit: aut si nō
 manifesta q̄ tñ ad eius noticiam
 aliqua r̄ peruenerūt: vltēr^o nō
 quesiuit: si mere ex negligētia di-
 mitteret p̄toto mortale q̄ ad cri-
 minalia. Si autem ex aliqua rō-
 ne: vt ad malus scandalum vitā

dū: secus. Si in capitulo equus
 iudex non fuit. Si de rebns mo-
 nasterij dilapidator fuit. Si su-
 perioribus suis non obediuit. si
 causas sibi a superioribus com-
 missas non s̄m consiliū peritor
 sed s̄m acceptōnē p̄sonarū de-
 terminauit. In oib^o his est pec-
 catū mortale vel veniale s̄m quā
 titatē excessus r̄ maliciā r̄ negli-
 gentiā. ¶ Si indignos r̄ nō ido-
 neos i officijs posuit: r̄ maxime
 ad curā animarū. Et male videt̄
 talis posse excusari a mortali: si
 eos quos scit malos: a morta-
 li p̄seruare ponit ad curā aliaz:
 cū pōt repellere. Nec credo q̄ ex-
 cuset paucitas. s. qz nō inueniun-
 tur ali^o: r̄ etiam si iste alias sit in-
 dustriosus multū r̄ bene officiet
 ecclesiā in exteriorib^o. Idē cū su-
 stinet tales si illos pōt iuridice
 remouere. Si posuit ad audien-
 tiā p̄fessionis notabiliter ignorā-
 tes r̄ ineptos vel criminosos mor-
 taliter peccauit: p̄ regulam. Qui
 causam dāni dar. Itē si tales to-
 lerat cū possit remouere: nisi for-
 te a superiori sint ad hoc positi.
 Sz quā curā de ipis habebit: cū
 ad sui dānationē exerceāt tales
 officiū audiēdi cōfessiones. Quo
 aut̄ dicat̄ inept^o: vel notabiliter
 ignorans habes hic. §. videt̄ in
 ij. pte de scia p̄fessoris. ¶ Si fuit
 nimis pomposus et curiosus in
 edificijs ecclesie: vel monasterij
 in ornamentis: r̄ h̄mōi: qd̄ est p̄-
 sententiā Bier. r̄ Amb. xij. q. ij. c.
 anruz r̄ c. glous episcopi. et etiā
 Ber. Et tñ a modernis sunt ho-

die multe supfluitates & curiositates & palliata & exempla oim scroz: & i his amittit multu tps & denotio ita vt ppletis edificijs exhausto videat ois spūs: & pauperes interea moriunt fame q̄s de supfluis eoz tenēt sustētare. xij. q. i. ca. eps ecclesiasticarū. ¶ Si nimis fuit sollicito circa tpalia ex hoc mino debito vacās spūa: libo in se: & in subditis vt lectioni: ofoni: admonitōi: vtiq; pctm̄ ē: plus & mino fm quātitatē excessus. Principalis enim eius cura dz esse de spūalib. ¶ Si per curias nimis discurret litigādo cū scādalo hoim: cū posset p alium modū magis pacificuz sua repetere: & nō tantum. Si intra & privilegia sue ecclesie nō seruauit & defendit vt debuit. Si in dispensando indiscreto se habuit: vt q; nimis de facili: & sine cā rationabili in ieiunijs dispēsauit in esu carniū: in reticēdis reb⁹ ad vsu in penitētis taxatis fm regulā vel cōstitutiones & hmōi: q; peccauit inducēdo, relaxationem: et rigorem religionis enarquando. Bñ brūs Bene. v. regula dicit q; de oi dispēsatione hz reddere rationē. ¶ Si fuit nimis durus in dispēsando quo debuit precipue cū debilibus: & infirmis: et hmōi nō pronidens eis. si fuit exēplaria in incessu: moderato habitu non p̄cioso: in modestia gestus. In locutiōe rara: graui & fructuosa: cauēs discordias: pacem nutritis: oēs patiēter videns & tolerās: singularitates vitās cōta se-

quēs cū p̄t: nemini blād⁹: affabilis cūctis: susurratiōes & tractationes: irrisiones & fabulationes: maledictiōes: contētiōnes in se: & in suis eliminās: circūspiciē in oib⁹: bus: non delectat⁹ de p̄sidentia: s; timēs de negligētia: cū de singulis habeat reddere rōnem de sibi cōmissis. Ita curā aliorū habeat: q; sui nō obliuiscant vt docet Greg. in pastorali. Si in corrigēdo fuit nimis remissus vel nimis rigid⁹ vtrūq; canēdū est: vt docet Greg. in morali & habetur. xlv. dist. disciplina. Nā facilitas venie incētīnū prebet delinquēdi. Amb. xxiij. q. iij. c. est iniusta. Et asperitas nimie increpationis nec corruptionez recipit: nec salutem. Leo dist. xlv. cum beatus. & c. l3 plerunq; eadē distin. Precipue vero circa seniores debet prelat⁹ in corrigēdo se habere humanuz: vt dicitur in illo c. nisi essent habituati i malo: q; tunc durius fm Greg. vt. d. c. disciplina. & c. licet plerunq; & ca. cum btūs. & c. penitūdinis tpa. xxvj. q. viij. & c. tanta. lxxxvj. disti. Si non induxit quātum potuit verbo & exēplo ad obseruandū omnia cerimōialia ordinis sui. Si malas cōsuetudines seu corruptelas regnare permisit. s. contra regulā & dicētiam religionis etiā quas inuenit iam inductas nō abstulit quātum potuit vt vitium proprietatis: discursuz fratrum ad placitū: familiaritatem cū mulierib⁹: vel viris si est monacha: collationē rerum amissis

et sanguineis sine lina et rōnabi
 li cā esuz carnis vbi nō debēt co
 medi: qđ est vninersale oī mona
 cho: de cō. di. v. c. monacho. et p̄
 cipue q̄ sunt p̄ eēntialia vota re
 ligiōis nullo mō d̄zpmittere nec
 etiā ad r̄ceptionē simoniacā mo
 nialiū sicut hodie fit qua s̄vbiq̄
 q̄ si nō potest alia remouere: nec
 est spes in futurum dimittat cu
 ram exemplo sc̄i B̄d̄icti. vii. q.
 i. c. aduersitas. circa finē. cap. fi.
 alias nō quere suā admittat et tā
 dem cū eis dānationē incurrat:
 quicunq̄ sit ille abbas vel abba
 tissa: prior: vel priorissa: vel alias
 quocūq̄ noīe cēseat. Nec suffi
 cit q̄ p̄latus corrigat vicia q̄ ip
 suz nōsse contingerit: sed d̄z dili
 gēter agnoscere vultum peccatis
 sui p̄siderando vias ei⁹. Caneat
 autē ne crimina sibi delata in fo
 ro p̄scie. vel in secreto p̄dat vel
 indicet de illis in foro p̄rentioso
 seu in. c. vbi tm̄ manifesta sunt
 puniēda: nec foro miscenda sunt
 iudiciali. ¶ Si h̄z sub cura mo
 nasteriū monaliū: de qua mate
 ria dicē in. c. fin. ¶ Si indiscre
 te fecit p̄cepta in q̄bus multū d̄z
 cauere: nisi sit res ardua. Et si co
 geret per p̄ceptum: vel senten
 tiam ad aliqd̄ faciendū vel dicē
 dum in quo nō esset ei subditus
 vel non deberet ei obedire vel re
 nelando p̄m̄ occultū: oīno esset
 ei mortale. ¶ In inquisitione h̄o
 criminum: receptione accusatio
 nis vel d̄nunciationis: vel pla
 tionē sine excoīcationis et h̄mōt
 non sit p̄ceptus Non p̄cedat per

suspicionem sed p̄ p̄bationes et
 mod os iurisdicos als icurreret
 graue p̄ctm̄: et aliqñ sententiam
 excoīcationis. De his in. iij. pte.
 sum. tit. ix. quasi p̄ totū. ¶ Si p̄la
 tus recipit aliqñ in ordine mē
 dicantiz ad professionem ante
 annū cōpletum probationis: seu
 nouiciatus: est suspensus a: rece
 ptione aliorum ad p̄fectionem:
 et debitor pene grauioris culpe:
 vnde mortaliter peccat. ex̄ de re
 gularibus. c. non solū. lib. vi.

De episcopis et p̄latis et su
 perioribus. Cap. xv.

¶ Circa ep̄os et alios superio
 res p̄latos sic p̄nt formari
 interrogatiōes: nisi sit talis
 literature et scientie q̄ p̄ se sciat
 explicare que d̄z: ad qđ tm̄ tenē
 cum habeat alios sup̄ his infor
 mare et dirigere. Nā si bonus cō
 muniter ab oībus reputat et su
 ficiens: nō esset necessarium: nisi
 cū audiret. Et si de aliquo nego
 cio non intelligit eū cōfessor vel
 dubitat: p̄t de illo loqui p̄ sua
 serenitate. Et si tale qđ esset in
 quo variantur opiniones: vel nō
 potest dari certa lina: relinquen
 dū est sue consciētie. Idē dicēdū
 circa alios clericos religiosos: p̄
 latos: et laicos peritos: et timora
 tos: qui sciunt dicere sufficienter
 facta sua. Si h̄o non est talis
 sed indiget adiutuo interrogā
 tis inquantū clericus est inquiri
 ab eo potest p̄t expedire vidē
 de his que h̄es supra circa cleri
 cos in cōi: vt de officio diuino: de
 celebratione et administratione

facto: ruz modo: ruz hmoi. ¶ Si assumptus est ad epatum: ex religione interrogandum est de his que habes i. c. circa religiosos quo ad multa. Nam adhuc tenet seruare ordinem suum: nisi in his que non pertinent officium pastorale: vt silerium solitudo ruz vigile: ruz hmoi. Hec vt de in. iij. parte. sum. tit. xvi. c. vi. Item. Tho. ij. q. c. lxxxv. ar. viij. In quantum non beneficiatus seu curatus est ruz plarus interrogandum est de his que habes. s. in. ca. circa beneficiatos. Et si recepit dignitatem seu epatum habens aliquam irregularitatem vel per simoniam vel per intrusionem: dic vt in. c. precedenti. in princ. ¶ Deinde interroga de his que sequuntur: que sunt specialia cure et officij pastorals. ¶ Si contulit ordines sacros indubite: quod est vnu in quo multum offendit. Si contulit per simoniam: scilicet occulte: mortaliter peccauit: non tamen est suspensus ex hoc quo ad alios: sed per simoniam notoria est suspensus etiam quo ad alios. sed in vtroque casu ordinatus ab eo est suspensus: ruz indiget dispensatione. Si contulit scienter non habentibus legitimam etatem mortale est. nec potest ipse dispensare de etate. Si contulit ordines per saltum scienter vel duos sacros simul: vt quatuor minores cum subdiaconatu peccat mortaliter. Si contulit ordines sacro extra rpa ordinatum mortale est: nisi ex dispensatione. Pape: ruz ordinatus est: suspensus minores autem ordines conferre potest diebus festinis. Si inordi-

natione omisit aliquid faciendum ruz si omisit aliquid de substantialibus in quibus imprimis character: oportet totum iterare in alia ordinatione quatuor temporibus. Si vero est quod non est substantialis: sed de simplici solennitate: non debet iterari: sed debet suppleri tamen omissionibus in ordinatione alia: nec potest ante supplementationem iste ordinatus debet exercere officium. Peccat episcopus in hmoi si ex certa scientia vel crassa ignorantia hoc facit. Idem videtur si ex notabili negligentia. Si ordinatus autem aliquem sine licentia sui superioris scienter mortale est: ruz est suspensus per annum ab ordinum collatione. Si non fecit fieri examinationem de ordinandis de scientia etate: ruz moribus ruz hmoi scilicet iura peccat mortaliter. Idem si fecit fieri examinationem per ineptos ad hmoi ordinandos. Idem si fieri fecit per tales quos existimabat propter malam eorum conscientiam que admitterent indignos: si ad eum spectat providere de talibus vel remediare. Si scienter admittit indignum: quem iuste repellere potest vt concubinarium: alliteratum ruz hmoi. Si non contulit sacrum confirmationis quando debuit. Soli enim episcopi possunt illud conferre. Et si antea semel deberet conferre ruz extra illud tempus solutum omni tempore anni ruz hora morituris possunt concedere ne sine hoc moriantur: quibus sine hoc soluent. Committendo ergo magnam negligentiam: vt per multos annos credo esse mortale. Si non dedit sacrum sibi debitum fore

mam materiā & locū mortale est
 Quod aut sit ieiunus: nō est ne-
 cesse & si decens & de iure. Si bis
 alicui dedit sciēter: peccauit mor-
 taliter. Ut in hoc dz eē caut^o ne
 iteret. Et ē dz aduertere: q̄ ali-
 quis chrismat^o teneat chrisman-
 dū: nō p̄ sanguineus: sed ali^o. Si
 in cena dñi non p̄secruauit chris-
 ma & oleus sanctū vt debuit: qz in
 nouāda sūt talia. Et si nō serua-
 uit debitā materiā & formā & ri-
 tum eccle: mortale ē & h̄mōi. Si
 p̄secrationes ecclesiarū vel alta-
 riū & alicū & patenarū: et benedi-
 ctiones yestū sacrarum nō fecit
 vt debuit se formā & ritū eccle:
 vel si quid horū fecit p̄ simoniam
 mortale est. Idē de b̄ndictionib^o
 abbatum & abbatissarū. Idem
 de reconciliatione eccle violate
 ¶ Mortale quā nouit esse corru-
 ptā non, de facili dz cōsecrare in
 virginē: nec tñ manifestare cri-
 mē si est occultū: sed mutare no-
 mē virginis in castā: vt non per-
 pendat. Si p̄tulit b̄nficia p̄ simo-
 niā mortale est. Et si p̄ notariam
 est suspensus etiā quo ad alios
 secus si p̄ occultā: qz nō est suspē-
 sus. Si p̄tulit sciētes indignis be-
 neficia siue simplicia siue curata
 mortale est. Idē si acceptauit a
 patronis p̄sentarū ineptū. Idē si
 cōfirmavit indignū. Si contulit
 plura b̄nficia in casu non cōcesso
 vni: vt plura officia aut p̄bēdas
 aut dignitates. Vel si cōsangui-
 neis minus aptis p̄tulit rōne cō-
 sanguinitatis postponēdo aprio-
 res mortale ē. Si admisit ad be-

neficia habentia curam aliarum
 seu ipsa p̄tulit nō agētib^o annū:
 xxiiij. mortale est. Si ecclesijs de
 iure vacantibus non p̄uidit de
 rectore: sicut vacāt curata b̄nficia
 data absq̄ disp̄satione pa-
 pe h̄s q̄ nō attingūt annū. xxv.
 vel si infra annū nō faciūt se ad
 sacerdotiū p̄moneri: nisi cā stu-
 dū sit omissum. De q̄ vide in. c.
 circa beneficiatos supra. si enim
 infra sex menses primo post hoc
 non p̄uidit non pōt postea se in-
 tromittere: alā vsurparet. q̄ non
 potest qz mortale est: non tenet
 talis collatio. Et sic teneretur ex-
 rorem suū manifestare. Idē qz
 recepto secundo b̄nficio vacauit
 priū: vel secunda p̄bēnda va-
 cauit priā. De quo habes sup̄s
 sed plene in. iij. parte sum. titul.
 xv. c. i. §. xv. ¶ Si ordinauit ali-
 quē clericū ad ordinē, sacrū: sine
 titulo vel beneficio: vel saltē pa-
 trimonio sufficienti: quia vltra
 peccatū tenetur ei expēsas face-
 re quousq̄ de b̄nficio sit ei promi-
 sum: nisi aliq̄s ep̄s ei hoc cōmissit
 ser: determinando p̄sonam: quā
 tūc ille committens tenet ad id
 de h̄mōi. de qb^o vide in. iij. parte
 sum. titu. xx. c. ij. Si in uisitatiōe
 nō diligētē q̄sūt de quibus de-
 buit: & maxie de vita & honestate
 sacerdotū officiātū: & quō se ha-
 beāt in administratione sacroꝝ
 & de forma eorū si behe p̄nuncia-
 nit precipue baptismatis: quod
 est magis necessariū. De audien-
 tia confessionū quomodo se ha-
 beāt: quomodo populum admo-

neat. & in reb^o ecclie p̄cipue alta
ris q̄ teneat mūdas. Si aut̄ inue
nit in hmōi notabilr̄ excedere et
periculose: si nō punit et p̄uidet
q̄ illi se emēdēt: vel de alio si iste
est incorrigibilis & oīno ineptus
grauiter peccat. Et oīa mala et
dāna aiarū que inde sequunt̄ ei
imputant̄: si pōt, obuiare. & non
facit. lxxiij. dist. per totū. Si nō
visitant̄ ep̄atū suū vt debuit. si
in visitatiōe nimis sumptuosus
fuit & cū nimia familia & eq̄tatu
ris nimis ultra p̄scriptū nūernz
vel si ipse vel familia eius mune
ra accepit sup̄ quo est specialis
pena. De quib^o plene in. iij. pte
sum. ti. xx. c. iij. ¶ Si sustinet in
officijs & b̄nificijs notorios cōcu
binarios: quos d̄z post admoni
tionē si nō dimittat etiā b̄nificio
p̄tinare: grauiter peccat. Si pro
alijs malis & scelerib^o manife
stis nō ponit: vt vsuris vacātes
Indis: tabernis: aleis: negocijs
secularib^o: venationibus: prodi
tionib^o & hmōi. In his em̄ nō pu
niēdo: videt̄ male posse excusari
a mortali: nisi ex hmōi punitiōi
bus sequeret̄ scisma vel magnū
scādalu. dist. l. c. vt cōtinneretur.
¶ Si laicos sibi subditos noto
rios pctōres quos p̄ se nonit vel
sibi p̄ parochianos eoz̄ denun
ciatos: vt adulteros: vsurarios:
inimicitias manifestas exercen
tes nō corrigit p̄ cēsuras & alios
modos grauiter peccat nisi omit
tat: q̄ nō sperat̄ emēdatiō: s̄z de
terioratio ei^o. S̄z tñ hoc nō vide
tur sufficienter excusare: sed hoc

aliud si timeret̄ grane scādalu
in alijs di. xliij. c. comessatiōes.
¶ Si malas cōsuetudines quas
reperit in sua diocesi: nō nititur
auferre quātū pōt: vt v̄dere la
borare & hmōi in dieb^o festinis
nō cōicari semel in anno: & p̄stre
ri & hmōi: tripudiare in ecclesijs
p̄mittere violari ecclesiasticaz li
bertatē: vt q̄ clerici pueniant p̄
delictis vel pro debitis in indi
cio seculari vel ecclesiasticā immu
nitatem: vel qd̄ cōstant̄ debitores
vel malefactores p̄ violentiā de
locis sacris: & hmōi in casib^o nō
cōcessis. d̄z enim p̄hibere. Et si
post admonitiōnē nolūt desiste
re excōicare: & p̄ p̄missis iā p̄mi
re: als peccat grauiter omittēdo
ex timore vel negligēt̄ ia. di. xliij.
Si rector v̄l doctor. De hac im
munitate & libertate ecclesiarū. vt
de diffuse in. iij. pte sum. ti. xij. c.
iij. ¶ Si fruct^o vel redit^o ep̄atus
sui male expēdit dādo p̄sanguis
neis suis: vel alijs nō indigētib^o
peccat grauiter. Et si distincta
sunt ea q̄ deputant̄ ad mensam
eius ab alijs. Et si ea q̄ erogare
d̄z clericis vel ad reparationem
ecclesie vel pauperibus dat con
sanguineis vel alijs amicis sine
p̄babili indigētia: teneur resti
tuere illa: q̄ rapinā facit. Et si r̄
recipiōtes ab eo. si vero nō sunt
distincta hec bona cūz intelligā
tur oīa committi fidei sue: ea que
sup̄flū ad vsuz sui & familie sue
cōuenienter. d̄z pauperibus ero
gare: als nō dādo pauperib^o sub
trahit. xij. q. ij. c. aurum. & c. gloz

Ha epi. Tho. ij. q. cxxxv. artic. vij. Si gravavit suos subditos in indebis collectis. Si fecit clericos suos solvere collectas tales positas a d[omi]no tpali vel gappellas ad eius inst[itu]t[i]a. Si sponse ipse dedit absq[ue] lic[en]tia romana pontificis: q[ui] prohibet. ¶ Si delicta clericor[um] vel laicorum vt blasphemantiu[m] de[um] vel sanctos suffocantiu[m] p[un]ctos ex inadvertentia & h[um]o[rum] punit magis pena pecuniaria ex avaricia: & magis p[ro]pter lucr[um] q[ua]m p[ro] salute eor[um] & n[on] magis ad refrenand[um]. Si visitavit diocesim vel visitari fecit magis p[ro]pter lucr[um] q[ua]m p[ro]pter aia[r]u[m] salut[em]. Si alienavit bona ep[iscop]atus sui sine l[ic]en[ti]a pape in casu indebito: in quolibet hor[um] est mortale. Si iura aliar[um] ecclesiar[um] non servavit. Si bona vacantiu[m] ecclesiar[um] sibi usurpavit. cu[m] debeant successori servari & reservari. Si iusta debita a predecessorib[us] co[n]tracta r[ati]one eccl[esi]e non solvit. Si fruct[us] alicui[us] b[en]eficij ad t[em]p[us] accipit vel p[ar]te[m] ab eo: cui dedit vult habere: in quolibet hor[um] est rapina. si non servavit forma[m] iuris circa manifestos usurarios: sed certa quantitate p[er]tent[ur]: n[on] facta debita rest[itu]t[i]o[n]e remittit sibi: & ad facta & ad sepulturam admittit. si incerta pauperibus disp[en]sanda in usum co[n]vertit sine necessitate. Si i[n]ias exco[m]m[un]icationis de facili p[ro]pter lucr[um] p[er]fert vel absolutio[n]es. Si p[er]mittit questuarios vel alios p[ro]nunciare indiscretas indulgentias & falsas. Quol[ib]et hor[um]

est mortale & grave. Si ex[em]ptos vt fratres predicator[um] minores heremitas sancti Aug. Carmelitas. Servitas. Cistercienses & alios habent[ur] es privilegia ex[em]ptionis iniuste molestat n[on] servanda eor[um] privilegia: vel p[er] audientia[m] p[ro]fessionu[m] n[on] admittendo sibi p[re]sentatos idoneos sc[ilicet] clericos. v[er]u[m] de sepulchris vel sibi retinendo nimios casus vel inc[on]suetos: vt quotidie habeat ire ad ipsu[m] vel ad aliu[m] cogendo ad quartam quantum ad id in quo sunt privilegiati vel eos ad iudiciu[m] trahendo: cum in nullo possit eos co[n]venire: nisi p[ro] heresi peccat graviter. Si monasteria. monachor[um] vel monacharu[m] non ext[er]et non honeste et diligenter visitavit: & eos vel eas ad servand[um] regulam induxit dep[re]cando abbates vel abbatissas pro relaxatione cu[m] expedit habendo cura[m] de honestate eor[um]: et q[uo]d non habeant familiaritate[m] cum clericis: religiosis: vel laicis providendo de diligenti clausura: & de co[n]fessore securo: docto & bone co[n]scientie: prohibendo ingressum simoniacum & co[n]vinia temeraria que ibi fiunt: & festa vana in co[n]secratione earum.

¶ De iudicando in foro p[ro]fano.

Non tenuit vicariu[m] peritum et bonum p[ro]cipue quando ex se n[on] habuit debitam sufficientiam iuris. si n[on] servavit debitum ordinem iudicium. Si fuit acceptor personarum. si dedit iniquas sententias.

bias: dic vt. 3. in. c. circa iudices
 si non seruauit debitam formam
 iuris in ferēdo snias excoicatio-
 nis suspēionis ⁊ interdicti et vl
 tra pctm mortale incurrit certā
 penā de q̄ i. iij. pte sum. tit. xxiiij.
 c. lxxiiij. p̄cipue in causis m̄rimo-
 nialib⁹ opz esse cautissimū: ⁊ pō
 derosuz circa diuortia. Si dedit
 licentiā dño tpali vel iudici ver-
 berādi vel ponēdi i patibulo: vl
 incarcerādi: vel alō puniēdi cle-
 ricos suos: nisi in casu in quo ef-
 sent incorrigibiles per eū: qz effi-
 cū predictis excoicat⁹. c. vt fa-
 me. extra de sen. excō. Meminez
 tñ dz verberare manib⁹ suis: nec
 tñ expedit p laicū: s; p clericum
 dz facere n̄berari clericū scđz in-
 ra. Et a causis sanguinū dz ab-
 stinere: ope cōsilio ⁊ mādato. Si
 hereticos diligēter nō inquisiuit
 in diocesi sua ⁊ puniuit scđz in-
 ra. si testamēta ⁊ vltimas volū-
 tates nō fecit implere p̄cipue lega-
 ta facta: ad pias causas. si dispē-
 sauit in votis ⁊ inramentis in
 quib⁹ non potuit vl si potuit tñ
 indiscrete: ⁊ sine cā rōnabili: pec-
 catū est grane. Si absoluit a sen-
 tētijs a quib⁹ nō potuit vs; pape
 referuatis: vel dispensauit i irre-
 gularitate: de qua nō potuit. Si
 exēplaris fuit in habitu precio-
 so vel nō precioso: supellecilib⁹
 nō argēteis: ⁊ curiosus in appa-
 ratu dom⁹ ⁊ ornatu nō seculari
 in victu sobrio nō p̄tuali: nisi p
 pauperib⁹: in visitādo ecclesiaz:
 interessendo diuinis: ⁊ p̄cipue
 in diebus festinis: hec dz facere

sm iura in solēnitatib⁹ p̄cipiē
 cantando missaz dicēdo officinz
 deuote nō cursim: ordinādo qđ
 dicat in ecclia sua debite frequē
 tādō oñones p̄uatas: vacādo le-
 ctioni. di. xxxvj. p totū p̄dicando
 si scit: si nescit p̄uidendo gregi
 suo de p̄dicatorib⁹ vtiliorib⁹ nō
 curiosis ⁊ de p̄fessorib⁹. tenendo
 honestā ⁊ deuotā familiā sollicitus
 de eius salute vitādo mulie-
 rū conseruationē sicut pestē. In
 exitu de domo raro nisi ad eccle-
 siā sepe p̄ferēdo ⁊ querēdo. consi-
 lia a suis dei quō possit suo gre-
 gi p̄uideri. Adulationes vt ve-
 nenū abhorreat. Pater viduarū
 pauperū orphanorū ⁊ oppresso-
 rū existat: ⁊ causas eorū sine ex-
 pensis expediri faciat. In inin-
 rijs p̄p̄rijs nō sit vindicatin⁹: sed
 patiētissim⁹. In d̄bo et gestu nō
 subit⁹ ⁊ iracūdnus. Memini mul-
 tū familiaris nisi seruis dei. Si
 perioribus obediēs: equalibus
 nō inuidēs: nō gaudēs de digni-
 tate ⁊ honore: s; lugēs p̄ exterio-
 ri occupatiōe ⁊ plebis offensiōe.
 Et si in omnib⁹ diligenter se ha-
 buerit nil deo acceptabilis. Si
 d̄bo p̄functorie ⁊ male nil miser⁹
 ⁊ damnabilis ep̄i dignitate: vt
 dicit Aug. dist. xl. c. ante oia. De
 prelati habes multa in. iij. pte
 sum. ti. xx. c. si: p totū. Ep̄i ⁊ supra
 cōcedentes aliquā domū vsura-
 rijs manifestis alienigenis ad
 fenus exercendū. sunt ipso facto
 suspēsi. eē de vsu. c. vsurarū. li.
 vi. Si r̄ si p̄mittūt qđ h̄mōi vsura-
 riū alienigene exerceāt fenus in

Terris eorū subiectis iurisdictioni
nisi infra tres mēses expulerunt
eos suspensi sunt: vt in dicto. ca.
vsura de vsur. li. vi. Qui se gerit
pro papa elect⁹ a minori pre q̄
a duabus partibus cardinalin⁹
est ipso facto excoīcatus. Et sicut
cardinalis qui p̄sumperit nomi
nare talē papam: ⁊ similiter oēs
ali⁹ q̄ talem reciperēt p̄ papa. eēt
de elec. c. j. licet. lib. vi. Oēs cleri
ci ⁊ religiosi ac laici siue familia
res curie: siue ali⁹ qui aliq̄d pa
trū fecerint vel aliquid magnū
vel parū p̄miserint: vel promif
sionē receperint ex pacto vel p̄
missione occulta vel manifesta
dederint vel etiā receperint qd
magñū vel parū pro aliqua in
stitia v̄l gratia: pro se vel p̄ alio
in causis iudiciali⁹s vel literis
ap̄licis: et quibuscūq̄ modis ab
apostolica sede obtinenda: ipso
facto sunt excoīcati: in extrana
gātī bonifacij. viij. cuius absolu
tio pape reseruat. Nec habēt lo
cū in curia romana. Joan. and. ⁊
Anto. de butrio eam allegat.

De absoluteione ⁊ penitentie
in inunctione. *Cap. xvj.*

Dicitur hō penitēs di
xit ex se siue ex inter
rogatiōe confessoris
interrogātis peccata
sua vt debuit tandem
cōcludat. In istis peccauit: ⁊ in
multis alijs: cogitatiōe delecta
tione locutione ope et omiffiōe
vel aliquo h̄mōi: de quibus dico
meā culpaz. Cōfessor hō inter
roget eū nisi sit talis de q̄ in hoc

nō dubitat: q̄ tūc sup̄flū ⁊ irri
sibile si ipse dolet de oib⁹ peccis
venialib⁹ ⁊ mortalib⁹ cōfessis: ⁊
si proponit firmiter in futurum
ab illis abstinere. s. ab oib⁹ mor
talibus. Item querat si talis ha
beret aliqua restituere: vel famaz
vel res: vel p̄ iniuria satisfacere
⁊ h̄mōi: ⁊ si est paratus facere q̄
citus pōt absq̄ dilatiōe aliqua.
Que restiturio quō faciēda sit:
⁊ quo ordine quoad certa ⁊ ier
ta. vide hoc infra in tractatu de
restitutionib⁹ per totū. Quod si
dicat se nolle istud facere vel nō
posse: cum tñ possit nō est absol
uendus. Tho. i opusculo. xxij. c.
iij. in fine. ⁊. xj. q. ij. c. tunc vera.
pōt tñ sibi dici. Misereatur tui
⁊c. sed nullo modo. Ego absoluo
te. pōt etiā ei inungi aliq̄d bo
nū faciendū: non tñ in p̄niaz: de
clarando sibi hoc q̄ instructiosa
sit talis confessio ei: ⁊ sine remis
sione peccōz. de peni. dist. v. c. fal
sas. Sed si parat⁹ est facere oia
ad que tenet: tunc si esset aliqua
excoīcatiōis snia ligatus: si non
potes eū absolueri ab illa: remit
te eum ad ep̄m seu ad alium qui
possit absolueri: v̄l in vadas ad
procurandū absoluteionem pro
eo. Et cū est absolutus ab excoī
catione: postea tu eum absolue
a peccis ⁊ non prius. Tho. in. iij.
dist. xviij. art. v. q. j. ad. ij. Itē dist.
xix. q. j. ar. ij. q. ij. ad. ij. Si autē
pōt eū absolueri habēdo in hoc
specialē autoritatē: si non absol
uisti eū in principio: q̄ decētus
fuit: nec tñ est m̄tra v̄l si fiat in

sine confessionis: dum fiat an ab
solutio a peccatis: absolue eum
per hunc modum vt infra.

¶ De modo absoluendi ab ex-
communicatione maiori.

¶ Prius exigendum est ab eo iuramen-
tum: vt sit paratus stare mandatis ec-
clesie que illi fiet per illa causa: que iure pre-
sente iniungat ei hoc. i. si incidit
faciendo per aliquem canonem proponat
non amplius facere per illum. Si vero
pro offensa vel danno facto in alium
permittat satisfacere quantum potest.
Et hoc facto denudatis huius-
modi confessionis: seu absolvens cum di-
sciplina vel virga percutiat eum di-
cedo psal. Misere mei deus etc. vel
alium psalmum: penitentiam dando
ictibus pro quolibet versu. postea
vero gloria patri. et sicut erat fini-
tis: subiungat kyrieleyson. christe
eleyson. kyrieleyson. Pater noster
Et ne nos. etc. Saluum fac seruum
tuum. etc. Deus meus sperantem in te.
etc. Esto ei domine turris fortitudi-
nis. etc. A facie inimici. etc. Nihil
proficiat inimicus in eo. etc. Et filius
iniquitatis non apponat nocere
ei. etc. Domine exaudi orationem
meam. etc. Et clamor meus ad te ve-
niat. etc. Dominus vobiscum. etc. Et cum
spiritu in nomine. Oremus. Deus cui proprium
est miseri semper et peccare: suscipe de-
precationem nostram: et hunc famu-
lum nostrum. N. quem scilicet excommunicationis
ligatus tenet miseratio tue pieta-
tis absoluat. per christum dominum nos-
trum. Auctoritate omnipotentis dei. et
beatorum apostolorum Petri et Pauli: et do-
mini pape: vel archiepiscopi: vel episcopi
mihi concessa: ego absoluo te ab

hoc vinculo excommunicationis quam in-
curristi propter uiectionem manuum
violentam in clericum vel religiosum: vel
propter ingressum in monasterium mo-
nialium in casu non processu et huiusmodi. li-
garum vero pluribus sententiis vel vna
ex diuersis causis exprimat omnes
sententiam et causam. et sic vna absolutio
sufficiet ad plures excommunicationes tol-
endas. aliter non tenet absolutio. et
de sententia. excommunicationis. Et si pluri-
bus sententiis est ligatus est dicere
dum toriens. ego absoluo te ab ex-
communicatione quam incurristi propter
tale et tale causam et si plures propter
eandem causam: dicendum est quotiens
incurristi: totiens ego absoluo te:
et restituo te sanctis sacris eccle-
sie et communioni et unitati fidelium. In
noie patris et filii et spiritus sancti amen.
verberando eum vsque amen. **¶** Nota
tamen quod ista forma: quis debeat
obseruari: vt habet et de sententia. ex-
communicationis. non tamen est ita necessaria
quin simplici verbo fieri possit:
vt si dicat absolvens: absoluo te
ab excommunicatione vel te benedico
vel quocumque aliquid tale intendens
per illud absoluerit sicut per. de pa-
tristia. et Joannem. de lig. Sicut ergo excom-
municatio fieri potest simplici
verbo: quis non debeat fieri sic et
absolutio. extra de reg. iur. c. ois
res. Sed quando fieret huiusmodi ab-
solutio in publico: vt erga mu-
lieres: forte esset tunc omittenda hu-
iusmodi verberatio ne denudet
peccatum. **¶** Si vero quis propter rez
ablatam alteri esset excommunicatus que
tuis restituerit: non tamen est absolu-
tus nisi index qui contulit suam

est absoluerit. et hoc declarandum est personis post absolutionem ab homini excommunicatione: vel si non est aliqua sententia ligatur: si huius aliquos casus peccatorum episcopo reservatorum: de quibus non potes absolueri: nisi homini absolue eum ad illis a quibus potes sub hac forma. Si teneris aliquo vinculo excommunicationis minoris: ego absoluo te et restituo te sanctis sacris ecclesie. In nomine patris etc. Misereatur tui etc. Filius dei per suam misericordiam te absoluat: et ego auctoritate qua fungor absoluo te ab omnibus peccatis tuis: a quibus possum te absolueri. In nomine patris etc. Peccata vero a quibus non potest eum absolueri exprimat ei imponens: ut habeat recursum ad episcopum vel eius vicarium propter homini absolutionem: et dicat ea sibi in confessione vel si esset simplex et ne confessio ita bene exprimere factus suum: scribat confessor in cedula illud vel illa: si sunt plura: ut illa portet penitens episcopo: vel eius vicario sub hac forma vel simili. Latores vel latrice presentium pro homicidio vel incestu in tali gradu et huiusmodi commissio: absoluedum vobis paternitati transmitto ut absolutionis beneficium impediendo: et ei salutare penitentiam intungendo: ipsum vel ipsam sacre ecclesie reconcilietis. Quod si episcopus vel vicarius remittet eam ad confessorem ipsum auctoritate illius iterum absoluat ab omnibus: et imponat penitentiam pro illo pro quo non dum ipse fuerat et tantum reddat illi ne cedulam alteri legendam tradat: vel etiam ipse confessor: si potest

vadat pro eo ad episcopum pro auctoritate: si sibi velit dare. si vero ille non habet casus de reservatis: vel si huius et confessor potest de omnibus absolueri: premissa absolutione ab excommunicatione minorum et alijs: ut supra se misereatur etc. Filius dei etc. dicat. Ego auctoritate qua fungor absoluo te ab omnibus peccatis tuis. In nomine patris etc. et faciat tunc signum crucis cum dicit in nomine super illum. Nec est necessaria manus impositio super penitentem imo nec decem secundum Thoma in operibus. xxij. cap. Item in. iij. parte. q. lxxxiij. artic. iij. de peccatis in. iij. di. xxij. q. iij. precipue super mulieres. Magis enim decet signatio crucis: et postea addat. Passio domini nostri iesu christi: et merita beate marie virginis: et omnium sanctorum et sanctarum dei: et quicquid boni feceris vel proponis facere: et mala que sustines et sustinebis: sint tibi in remissionem omnium peccatorum tuorum. Que verba non sunt omittenda: quia sunt magne utilitatis: ut. s. oia hominum postea habeant vim satisfactoris ex virtute clavis: et sic magis valet Thoma in quolibet. iij. artic. xxvij.

De penitentia intungenda penitentia.

In intungenda vero penitentia penitentem hoc maxime attendendum est secundum omnes: ut. scilicet tales des quibus credas oino proficere quantum sit magnus peccator: et secundum Chrysostomum melius est in homini reddere rationem de nimia misericordia quam de nimia iustitia. xxvi. q. vij. c. alligat. dando libertatem: quam cum vna die omittit. s. orationem iniungenda

ita vel ieiunij possit in alia die
supplere. si vero dubitat de aliq
ne faciat pñiam puta ieiunij di
cas quod faciat loco ieiunij elee
mosynā vñ aliud. Oratiōes hō p
sonis q̄ de facili solēt recidivare
in mortali raro dāde sunt: vel p
paucos dies dāde sunt. Zeiunja
vero elemosyne ⁊ peregrinatio
nes ⁊ hñmōi pñt dari per plures
dies: ⁊ hñmōi etiā si fiant in mor
tali nō sunt reiteranda: qz valēt
quātū ad effectū quem post se re
linquūt post expletionez in satif
faciēte cū quis reuertit ad gr̄az.
Tho. in. iij. dist. xv. arti. iij. q. iij.
ad. iij. Itē no. q̄ hec quotatio va
let ad supradicta. ad pñiam ite
randā in mortali factā: vbi alle
gant Tho. ⁊ Alb. Querendū est
etiā a penitēte si pōt vñ dubitat
facere pñiam sibi dataz: qz tunc
nō esset dāda vel cōmutanda vñ
remittēda. Declarandū est etiaz
pctōribus magnis s̄m host. qd̄
s̄m regulas ecclie taxatas. xxiij.
q. i. c. predicādū: p quolibet mor
tali esset septēnis pñia ininngē
da ⁊ ideo non credat pctā sua le
uia: qz parna datur ei pñia: quia
hoc fit ne eā dimittat: qd̄ esset ei
mortale: ⁊ oporteret ei p̄fessionē
iterare si eēt oblit⁹ ei⁹. pōt ēt ad
moneri q̄ faciat aliq̄s memora
le de pñia sibi ininncra: vt meli⁹
illius recorderet: ⁊ si obliuisceret:
q̄ ad te reuertat: vel si nō potest
bene facere illam: tu cōmutabis
eaz sibi. Si vero postea recordat
de aliquo pctō criminali qd̄ tūc
fuit oblit⁹: si pōt tui hñe copiā re

uertat ad te s̄p̄nis nō sit ei necel
sariū: vel vadat ad aliū: nec tene
tur nisi tm̄ illud dicere. Si hz vo
ta q̄ nō pōt implere vel dubitat: si
tu habes in hoc spālez autorita
tē dispensa. vel poti⁹ ad aliū piū
cōmuta. Si hō nō habes autori
tatē: remitte eū ad ep̄m vñ ei⁹ vi
cariū. **C**Caue etiā ne iniungas
pñiaz p̄, quā fiat p̄iudiciū alie
no iuri. aut p̄ quā detur occasio
ruine spūalis alicui: aut p̄ quaz
possit manifestari alterius p̄c̄m
ocultū. Confessum aut quantū
potes studeas ad p̄titionē idu
cere h̄bis: sine ante sine in p̄ces
su: sine post p̄fessionē: vt non di
cat pctā sua quasi fabulas: sed
cū detestatiōe: ⁊ vt ait Aug. cau
te ⁊ astute aliq̄m interrogādo: q̄
credit illū ex verecūdia occultare.
Circā vero turpia ⁊ carnalia
pctā nō descēdas nimis ad par
ticulares circūstātiās postq̄ ha
bet spēs sufficiēs pcti: ⁊ in hñmōi
a remotis interrogādo: ne addi
scāt hoies malitias ⁊ pctā q̄ ne
sciūt. Tho. in. iij. di. xix. ar. iij. in
fine. admone eū. sup oia vt vitet
malas societates: frequēter p̄fes
sionē audiat: sepe h̄bū dei: q̄rat
ofones ⁊ participatiōes bonoz
q̄ fiūt i religionib⁹ ⁊ indulgētias.

De infirmis. Cap. xvij.
Circā infirmos sic agēdū
est. Aut em̄ talis est i peri
culo mortis. aut nō. Dico autēz
periculū mortis: nō solū: qz in ex
tremis cōstitut⁹: s̄z qz frequēter
cōtingit hoies mori ex illa infir
mitate: et medici dubitant. In

Tali casu pōt q̄libet absolui a q̄li
 bet sacerdote de q̄lz pctō: a q̄li
 bet snia absq̄ alia snia: euz pericū
 culū est in moza. Talis em̄ infir
 mus aut iā amisit loq̄lā v̄ vsuz
 rōnis: puta qz frenetic⁹ aut non.
 In p̄mo casu si bñ vinebat vt bo
 nus fidelis: z frequētabat cōfes
 sionē: z cōionē z h̄mōi: q̄nis nō
 petierit facta: qz ex inspirato ta
 lia acciderūt: vel etiā si malus et
 obstinat⁹ diu p̄fenerās in pctis:
 z diu non p̄fessus: si petijt sacer
 dotē vt p̄siteret: z ostēdi se velle
 facere oīa q̄ d̄z: z interea factus
 est mut⁹ vel frenetic⁹: z periculū
 est in moza d̄z p̄supponi p̄trit⁹:
 z faciēte aliq̄ p̄fessionē generalē
 pro eo sicut fit in pp̄lo: sacerdos
 faciat absolutionē ab oī senten
 tia z pctō: z potest iniungere cir
 cūstantibus aliquid pro eo fa
 ciendum vel heredibus: aut con
 sanguineis: aut p̄ eius ala si ve
 lint acceptare. Deinde debet da
 ri eucharistia a proprio sacerdote
 te seculari: q̄nis non sit p̄fessus
 qz nō potuit vel ab alio sacerdo
 te seculari: non autem religioso
 si non habuit licentiam a pp̄rio
 sacerdote vel ep̄o: als ipse reli
 giosus icideret in excōicationez
 papalē in hoc casu. z hoc verum
 est nisi timeretur de exp̄nitiōe v̄
 vomitu eius: qz tunc nō deberet
 sibi dari eucharistia s̄ extrema
 v̄nctio tantū imo etiā si non po
 tuit cōicare. Si p̄pter frenesim
 non p̄mitteret se v̄ngi: pōt liga
 ri z sibi violenter dari. Astanti
 bus aut̄ i firmo d̄z credi si perhi

bent testimoniu q̄ petierit p̄fesa
 sionē: z ostenderit signa p̄tritio
 nis. ¶ Si aut̄ nō est diu p̄fessus
 vel qz notori⁹ pctō: incurrit subi
 to amēntiā z mutitatē vel infir
 mitatē: nec p̄l⁹: nec post ostēdit
 signa p̄tritiois: nil ei dare d̄z. nec
 facta nec ecclesiastica sepultura.
 Si v̄o nec loquelam amisit. nec
 amēntiam incurrit: d̄z ab eo exigi
 pura p̄fessio pctōz: pl⁹ vel m̄in⁹:
 s̄m q̄ patit̄ tēp⁹. Nā si est in ex
 tremis de p̄ncipalib⁹. est interro
 gādum p̄maxime inducēdo euz
 ad p̄ritionē cū spe venie. Sed si
 nō est ita in extremis: z valet fa
 cere ḡnalē p̄fessionē de tota vi
 ta sua: sicut multi infirmi sc̄ti ses
 cerūt: q̄nis non sit necessariū de
 his q̄rite als p̄fessus est iterare
 confessionē admittēda est z tan
 dem absolutio impēdēda. ab oī
 snia excōicationis: z ab oī pctō
 modo supradicto in. c. p̄cedenti.
 ita tñ q̄ si ligatus esset aliqua
 excōicatione a qua p̄fessor extra
 illud periculū non potuisset ab
 solvere: d̄z ei iniūgi: qz si euadat
 infirmitatē: q̄ citi⁹ commode po
 test: p̄sentet se ei ad quē ordina
 rie spectabit absolutio illi⁹ excō
 municationis: als si non faceret
 reincideret in eādē excommuni
 cationē. ex de sen. exc. c. eos. lib.
 vi. Sed si erat detentus aliquo
 pctō: de casibus ep̄o reservatis:
 non opz qz iniungat ei qz post fa
 nitatē ad ep̄m vadat p̄ absolu
 tione: qz ad illud non tenet. sed
 sufficit sibi p̄ma absolutio. No
 ta. tñ: quia si talis esset v̄surari⁹

publicus: non pōt. talis admit-
 ti ad confessionē cōtionē ⁊ ad alta
 facta: nisi facta pri^o cautione de
 restitutione vsurarū: v^l pmissio-
 ne ab heredib⁹ de hmōi i casu q
 amisisset ipse loq̄lā: vel vsum rō-
 nis post signa p̄tritionis: fm for-
 mam iuris: q̄ habet in. c. q̄q̄. de
 vsu. lib. vi. His peractis non est
 p̄nia infirmo iniūgēda: qz eas, fa-
 cere nō posset s3 innotescēda: vt
 bz. xxvj. q. viij. ca. Ab infirmis de-
 clarando sibi. Talem tibi daret
 penitentiā si esses san⁹: q̄nis de-
 beres facere multo maiorē sc̄bz
 regulas ecclie: sed qz non potes
 mō: cum eris san⁹ facies hoc vel
 illud: vel venies ad me: et tibi da-
 bo. Istud tñ vltimū nō v^l securū
 quia raro reuertūtur p̄ p̄nia. Si
 hō dec⁹ a^lr de te disponderet: di-
 mittas p̄ aia tua tātum p̄ p̄nia.
 Potest etiā iniūgi amicis vel cō-
 sanguineis aliquid p̄ penitētia
 si vterq̄ accepta: ⁊ si credatur q
 satisfaciens p̄ eo sit in statu gr̄e.
 Super omnia em̄ auisandus est
 vt si dz aliquid alicui: vel ratiōe
 maleficij: vel p̄ctus: vel depositi:
 vel aliter: declaret bñ vt non di-
 scedat cum alieno ab hoc seculo
 ne in eternū dānet. Et de restitu-
 tione et legatis ad pias causas
 pro aia sua ita disponat: qz cito
 cogantur executores expedire ⁊
 nō plōgare sicut sepe ⁊ quotidie
 faciūt. Quod si nollet sufficiēter
 disponere de restitutione fienda
 non est absoluēdus. Exhortād⁹
 est a^lit ad cōtrictionē simul ⁊ cō-
 fidentia diuine mie exēplo latro

nis ex meritis passionis xpi. Et
 aut̄ haberi nō possit copia sacer-
 dotis: q̄uis bonū sit in hmōi pe-
 riculis. in mari videt3. bello vel
 infirmitate vel morte violenta
 laico poterit p̄fiteri: tñ nō est ne-
 cessarius. Qd si fiat ⁊ q̄s euadat
 tenet talis iterū de illis p̄ctis p̄-
 fiteri: qz non habebat ille clauēs
 ecclie. Si hō infirm⁹ nō est in pe-
 riculo mortis: si h3 casum excō-
 cationis: v^l p̄ctā reseruata epō-
 debet p̄fessor: ire vel mittere ad
 ep̄m si pōt p̄ auctoritate hmōi: tñ
 nō tali qz non pdat p̄ctōrē: nisi
 pri^o ille sibi dederit licētia nomi-
 nādū eū. Si hō infirm⁹ h3 indul-
 gentiā i articulo mortis a papa
 appropinquāte morte sic potest
 fieri absolutio post omnia supra
 dicta pro dicta indulgentia.

¶ Forma absolutiois in articu-
 lo mortis: pro habentibus tñ in
 indulgentiam plenariā a papa.

Meresat tui ⁊ c. Aucto-
 ritatē dñi n̄ri Jesu xpi ⁊ bea-
 torū apostolorū Petri et
 Pauli: ⁊ dñi n̄ri pape. N. et sc̄tē
 romane ecclie: in hac pte tibi cō-
 cessa sp̄alr: ⁊ mihi p̄milla. pcedo
 ⁊ do tibi plenariā indulgētia ⁊
 remissionē oiz p̄ctōz tuoz: s̄ q̄b⁹
 ore p̄fessus es. Nota h̄ an meli⁹
 sit dicere de quibus modo con-
 fessus es. an de quibus ore p̄fesa-
 sus es. ⁊ corde p̄tritus q̄ non con-
 misisti sub p̄terextu istius indul-
 gentie: in quātum clauēs ecclie
 se extendunt. Que quidez plena
 ria indulgētia sit tibi in augmē-
 tum virtutis ⁊ gratie: ⁊ acq̄sitio

nis vite eterne. In noie patris: et filij. et spiritus sancti. Amen.

¶ Forma absolutionis ab exco-
municatione minoru.

¶ Ego te absoluo a vinculo excoi-
tionis quaz incurristi precipiendo
cu excoicatis i casu no pcesso: in
loq̄la: in cibo vl potu: et hmōi: et
restituo te sc̄tis sac̄tis ecclie. In
noie p̄ris et filij: et sp̄s̄s̄cti. Amē.

¶ Nota p̄o q̄ in absolutione ab
excoicatioe maioru: dz p̄io exiger̄
iuramētū: vt. i. iure stare i māda-
tis ecclie: q̄. i. sicut ei ab absolue-
re p tali materia: q̄ factu: im-
poni ei debēt mandata rōnabilia:
vt satisfaceret ei quē lesit vl dāni-
ficauit si pōt: si tñ p hmōi est ex-
coicatus: precipue ei iniūgendū
est: ne ampli⁹ veniat p̄ illū cano-
nē vel si fuit excoicat⁹ propter h̄-
berationē clericu: nō ampli⁹ h̄be-
ret. Sc̄o ex̄tis humeris absol-
uēdus dz h̄berari cū virga dicē-
do psalmū. Misere mei de⁹: vl
aliuz psalmū penitentialem: ad
quēlibet versum dādo vnū ictū
postea subiūgat. Pater noster.
Et ne nos: Saluz fac seruū ec.
put pauloā supra notatuz est.
Dens cui ppriū est misereri ec.
tñ h̄ns autoritatē absolnat sic di-
cēdo. Autoritate oipotentis dei
ec. put supra plene dictum est.

¶ Forma absolutionis excoica-
tionis minoris. et a pctis. ¶ St
teneris aliq̄ vinculo excoicatio-
nis vel p̄cipationis a q̄ possuz
te absolueri: ego absoluo te: et re-
stituo te sanctis sac̄tis ecclie: In
noie p̄ris ec. Dñs n̄r Iesus xp̄s

te absolnat: et ego autoritate q̄
fungor absoluo te a pctis tuis.
In noie p̄ris. Oia bona q̄ feceris
vel facies: et qcqd̄ pateris vel p̄a-
tieris sit tibi in remissionē pctō-
ruz tuoz oim. et in augmētū gr̄e
et in p̄miū vite eterne. Amen.

¶ Forma sacramenti baptismi.
Ego te baptizo. In noie patris et
filij: et sp̄s̄s̄cti. Amē. Tho. in. iij.
di. iij. ar. j. Ego et amē nō sunt de
substātia sac̄ti: tñ dici debent ex
statuto: et de consuetudine ecclie
sz si dubitat tūc si dicat. si es b̄p-
tizat⁹ non te baptizo. Si non
es baptizat⁹. ego te baptizo. In
nomine patris et filij: et sp̄s̄s̄cti.
Amē. ¶ Forma sac̄ti cōfirmatio-
nis seu ch̄ismatis dāda p̄ ep̄m.
¶ Consigno te signo crucis et cō-
firmo te ch̄ismate salutis. In
noie patris: et filij: et sp̄s̄s̄cti.
Amen. In frōte detur et cū ch̄is-
mate p̄sectato ab episcopo. tho.
in. iij. di. vj. q. j. ar. iij.

¶ Absolutio a peccatis.

¶ Ego absoluo te a pctis tuis.
In noie patris: et filij et sp̄s̄s̄cti.
Amē. Oia vero alia sunt ad b̄n-
esse. Tho. i. opusculo. xxij. ca. iij.

¶ Forma sac̄ti extreme vnctio-
nis et primo ad oculos.

¶ Per istam vnctionem. et suam
sanctā ac p̄ssimā miam indul-
geat tibi deus quicquid per vi-
sum deliquisti: s̄m ordinem fra-
trum predicatorum. Vel sic sc̄bz
clericos seculares: quicquid vi-
tiosum oculis deliquisti.

¶ Forma alia q̄ dz esse Ambro-
siana: p̄ior aut form a Gregoria

Forme sacramentorum.

na est. Inungo oculos tuos isto oleo scilicet. In nocte p[er]f[ec]tis &c. Tho. in. iij. dist. xxiij. q. i. art. iij. sed seruanda est prior. f. gregoria- na. Et fienda est unctio in sex locis corporis ad minus. Primo in utrisq[ue] oculis dicendo vt. s. Sebo in utrisq[ue] auribus dicendo. Per istam &c. vt. s. vsq[ue] ad illud. quicquid & exinde sic deliquisti p[er] auditu[m] v[el] auris vitio deliquisti. Tertio in naribus. dicendo. Per istam &c. quicquid deliquisti p[er] odoratu[m]: v[el] naris vitio deliquisti. Quarto in ore clauso dicendo. Per istam &c. quicquid p[er] gustum deliquisti. vel quicquid oris vitio deliquisti. Quinto in utrisq[ue] manib[us] ab intra pal- mis: dicendo. Per istam. &c. quicquid deliquisti p[er] tactu[m]. vel tactu[m] vitio deliquisti. Sexto in pedib[us] ambob[us] in parte superiori dicendo. Per istam &c. quicquid deliquisti p[er] gressum vel incesum: vel recessum. vel talis vitio deliquisti. Clerici seculares addunt septimam ad labios & q[ui] fieri d[icitur]: vbi est consuetudo licet non v[er]at[ur] ordo predicatoru[m] erga fratres: & fit in renibus dicendo. Per istam &c. quicquid lum- bor[um] vel p[er] carnis vitium deliquisti. Et: dum fiunt unctio[n]es dicuntur hec verba semel t[er]m[in]e scdm[odum] p[er] t[er]m[in]u[m] de palu. in. iij. dist. xxiij. q. i. ar. ij. conclusionem. iij.

¶ Forma consecrationis corporis christi.

Hec est sc[ilicet] Tho. in. iij. dist. viij. q. ij. Hoc est em[en]t[er] corp[us] me[um]. Em[en]t[er] non est de substantia consecra- tionis nihilominus no[n] d[icitur] omit

ti alias peccaret mortaliter.

¶ Forma consecrationis sangui- nis hec est.

¶ Hic est enim calix sanguinis mei noui & eterni testam[en]ti: misterium fidei qui p[ro] vobis & p[ro] mu[n]di es- fundet[ur]: remissionem peccator[um]. O[mn]ia em[en]t[er] verba hec sunt de substantia consecrationis preter enim sc[ilicet] Tho. in. iij. dist. viij. q. ij. ar. ij.

¶ Forma ordinum.

¶ Qui cum sint. vij. sc[ilicet] Tho. i. iij. dist. xxij. q. ij. ar. i. q. ij. quilibet h[ab]et formam suam. Sciendu[m] est sc[ilicet] Tho. in. iij. di. xxv. q. i. ar. i. q[ui] t[un]c imp[er]imit[ur] character seu recipitur ordo: cu[m] porrectu[m] instru- mentum illius ordinis t[em]p[or]e ma- teria ab ep[iscop]o dicente formam illius ordinis tangit manu ordinarij ad illum ordinem.

¶ Forma ostiariatus.

¶ Illis q[ui] ordinant ad hunc ordi- nem tradit ep[iscop]us claves eccl[esi]e: di- cens. Si agite quasi reddituri deo rationem p[ro] his rebus q[ue] his clauibus recluduntur. Archidia- conus vero ostij eccl[esi]e facit il- los tangere. dist. xxij. ostiarius.

¶ Forma lectoratus.

¶ Huic tradit ep[iscop]us codice[m]. de q[ui] lectur[us] est vbi. f. sunt p[ro]phetie et missale: vel epl[isto]laru[m] dicens. Acci- pe: & esto d[omi]ni dei lector habitans in fide[m] & deuote impleris offi- tium p[ro] te cu[m] his: q[ui] d[omi]ni dei ab ini- tio ministrauerunt. di. xxij. lector

¶ Forma exorcistatus.

¶ Huic tradit ep[iscop]us libellu[m]: in quo scripti sunt exorcismi: vel illu[m] vbi exorcizat aq[ue] b[e]n[e]dicta: vel aliu[m] d[icitur]

Cēs: Accipe: et mada memorie et habero prate iponedi manu sup energuminos sine baptizatos sine cathecuminos. di. xxiij. §. ex orzista. **F**orma acholitatns. **H**ic tradit eps ceroferarium i. candelabru dicēs. Accipe ceroferariū cū cereo: et scias te ad accendēda luminaria ecclie mācipari. Accipiat et viceolū vacuus ab archidiacono dicere epō. Accipe viceolū ad effundēdū vinū et aquā i eucharistiā sāgnis xpi. In datione viceoli imprimi character s3 Tho. in. iij. di. xxiij. q. ij. arti. iij. et dist. xxiij. Acholitus.

Forma subdiaconatus.

Hic datur calix vacuū cū patena ab epō: et viceolus cū aqua et mantili. i. bacilli et manutergio ab archidiacono dicente. Vide cuius ministeriū tibi tradit: et iō si vsq nūc fuisti tardus ad ecclie sīa amodo debēs esse assiduus. Si vsq nunc fuisti somnolētus amodo vigiles. si vsq nūc ebrius: amodo sobrius. Si vsq nunc inhonestus: amodo castus. Oblationes q̄ veniūt in altari panes ppositionis appellant. De ipsis oblationibus tm̄ deberponi in altari: q̄tū possit pplo sufficere: ne aliquid putridū i sacrario remaneat. Palle q̄ nō sunt in substratorio altaris in alio vase debēt lauari: i alio corpales et palle. Ubi asit corpales vel palle lo te fuerint: nullū aliud linteamē ibidem dz lauari. De p̄se. dist. i. c. nemo p̄ ignoratiā. Ipsa autem aqua debet in baptismo mergi.

Ideo admonēo vt eos exhibeatis ita vt deo placere possitis.

Forma diaconatus.

Hic tradit eps libru euangeliōz dicēs. Accipe prate legendi enāgelii i ecclia dei: tā p̄ vniū q̄ p̄ defunctis. In noie dñi. amē. Item s̄m Tho. in. iij. dist. xxv. q. j. ar. j. et di. xxiij. diaconus. eps ponit manu solus sup caput ei⁹ dicens. Emitte in eū q̄ unius spm̄ sc̄m̄ et c. Itē dat ei stolaz dicens. Accipe stolā: vt p̄tz in pontificali. In datione tantū libri enāgelioz s̄m Tho. in. iij. dist. xxiij. q. ij. arti. iij. character imprimi.

Forma presbyteratus.

Hic tradit calicē cū patena p̄parata. i. cū vino in calice et hostia in patena. als non recipet characterē s̄m Tho. si nō esset p̄parata dicens. Accipe potestātē offerre sacrificiū deo mis samq̄ celebrare: tam p̄ vniū q̄ p̄ defunctis. In noie dñi. Amē. Item s̄m Tho. in. iij. di. xxv. q. j. ar. j. ab epō imponit manus super ordinandum et oēs sacerdotes cum eo ibi, presentes dicēte ipso epō. Orem⁹ dilectissimi domini et c. vt in pontificali. Pe. de. tharātasia dicit: q̄ in impositione manū imprimi character. Primū tm̄ verius est et cōmuni⁹ s̄m Tho. in. iij. dist. xxiij. q. ij. ar. ij. s. in porreccionē calicis p̄parati. Item inungunt manus sacerdotis cū ordinatur ab episcopo dicente. Consecrare et sanctificare et c. Item aptat sibi stolam super humeros dicēs. Acci-

pe ingū dñi &c. Itē vestit eū cum
 casula. i. planetas dicens. Stola
 innocētie &c. Nota ergo q̄ si pri
 mū fuerit omissus. i. porrectio ca
 licis p̄parati: totus debet iterari
 quasi nihil sit factū. Si hō istud
 fuerit obseruātū: & aliquid de p̄
 dictis alijs fuerit omissus: nullo
 mō dz iterare ordinatio: sed q̄
 omissū est debet suppleri ab ep̄o
 in alia ordinatiōe: & interim nō
 celebret. ¶ Forma sacramēti ma
 trimoniū nō ē determinata. Est
 autē forma illa expressio consen
 sus p̄ vba vni in alterū p̄ingū:
 vt accipio te in vxorē vel accipio
 te in virū: v̄l cū interrogat si vult
 talē in vxorē vel virū: & r̄ndet q̄
 sic: v̄l si loq̄ nō p̄t p̄ scripturā v̄l
 alia signa expumētia p̄sensum.
 De sacris & sacris ordinib⁹ dis
 fufe habes i. iij. pte sum. tit. xiiij.
 ¶ Explicit tertia ps: & p̄ p̄ns to
 tus tractat⁹ siue summa: p̄fes
 sionis: cū interrogationib⁹ sien
 dis. Renerēdissimi p̄ris Antoni
 ni archiepiscopi florentini.
 ¶ Incipit tractat⁹ eiusdē de re
 stitutionib⁹ continens. cap. viij.
 ¶ De restitutionib⁹ in ḡne vbi
 ponunt. xx. man⁹ rapientiu: q̄rū
 quelz hz. v. digitos seu modos:
 & sic sunt cētū modi in q̄b⁹ fit re
 stitutio vel erogatio: vt p̄t in. ij.
 parte sum. tit. ij. cap. j. Cap. j.

¶ Prima manu se
 neratoria p̄t itel
 ligi illō q̄ habet
 Apocal. xvij. Vidi
 mulierē sedēre su
 p̄ bestia coccinea

idest diabolū habentē in manu
 eius poculum aureum. Hec mu
 lier est cupiditas: que in manu:
 idest in opere vsure habet. diuul
 tias quas sitit: sed non extinguit
 tnr eius sitis: sed solum delectat
 in vidēdo. Habet autē hec quinq̄
 modos: sicut manus hz quinq̄
 digitos. Et primus est in pigno
 ribus: q̄n. i. quis p̄ mutuo alteri
 facto recipit pign⁹ ab eo rei mo
 bilis vt vestimentū seu lucrum
 equi et hmōi: aut immobilis vt
 possessionē ex qua capit fructus
 seu lucrū non cōputans in sorte
 q̄ vsura est: nisi in casu cum ge
 ner a socero quousq̄ habeat ab
 eo dotes sustinens onera matri
 monij accipit possessionez ab eo
 in pign⁹. extra de vsu. c. salubri
 ter. Et de hoc diffuse in. ij. parte
 sum. tit. j. c. vi. §. ij. & tit. ij. c. i. §. ij.
 ¶ Sc̄s digitus seu modus est
 in depositionib⁹ cū. i. quis depo
 nit pecuniam apud mercatores
 vel cāpfozem vt vsat ea salvo t̄
 capitali suo: & cū intētiōe prin
 cipaliter aliqd̄ percipiendi vltra
 sortem: nulla tamē facta pactio
 ne super hoc etiā vsura est. xiiij.
 q. ij. si feneraueris. Et de hoc in
 ij. parte sum. tit. j. c. viij. §. xxxv.
 ¶ Tertio modus in emptiōib⁹
 & venditionib⁹ cū. i. vendit mer
 ces vltra iniustū precīū rōne di
 lationis t̄pis in soluendo p̄ctus:
 & hoc nisi rem illā intēdebat ser
 uare in futurū: q̄n t̄m valet quā
 tum vendit vel pl⁹ sperabat va
 lituram. Si r̄ q̄n rem emit min⁹
 in isto p̄cto: eo q̄ anticipat tēpus

solutionis precij anteq̄ recipiat
mercedem: vt puta tpe veris triticū
recolligēdū: et hoc nisi dñbū eēt
vtr̄ pl^o minusne sit res illa va-
litura. De hoc eēt de vsuris in. c.
in ciuitate. et. c. nauiganti. Et de
hoc diffuse in. ij. pte. sum. titul. j.
c. viij. ¶ Quart^o in captiōni-
bus affit^o et assecracionib^o vt in
cambhō q̄ dicunt per venetias:
et cambhō q̄ fiūt in romana curia
p bullis: q̄ sunt vere mutua cum
vsura: et cum ipsemet sit satisfac-
tor simulatus: et ver^o mutuator
est ar. xiiij. q. iij. c. pleriq̄. et hoc
in sc̄a parte sum. titu. j. c. vij.

¶ Quintus in mutuis cū expres-
sis lucri pactionibus: siue in pe-
cunia: siue in opib^o: siue in alijs
q̄ p̄cio possunt estimari. ar. xiiij.
q. iij. c. putat. Et de hoc in. ij. pte.
sum. tit. j. c. vi. et. vij. ¶ Manus ra-
ptoria est q̄ manifeste rapit alie-
nā. De manu violentia. i. rapto-
ria eripit pauperē. s. dens. Toh.
xv. Et habz q̄nq̄ digitos seu mo-
dos. ¶ Primus cōsistit in vsurpa-
tis dñjs ciuitatuz castrozum et
villarū: ex q̄bus oē emolimentū
q̄ inde p̄cipit rapina ē. ¶ Sc̄os
est i tallijs iniustis: q̄n. s. dñs ci-
uitatis iponit collectas vltra de-
bitū p̄suerudinis vel statuti: ser-
uitia indebita oparioz exigit: et
non soluit eis de labore: vel si ci-
uitas ē libera q̄n non p rata im-
ponit ciuib^o sed nimis aliquos
graui. Hec vide i. ij. parte sum.
tit. j. c. xiiij. ¶ Tertio est in peda-
gō et gabellis illicitis. q̄n. s. im-
ponit dñi terrarū: vel ciues no-

na pedagia sine Insa p̄ncipis:
vel etiā si antiqua vel nona cum
Insa nō seruāt vias tuas: cum nō
possent. ¶ Quart^o i latrocinijs
terrestrib^o vel maritimis vel pi-
ratis q̄ discurrūt p mare p̄dādo.
Ex naufragio etiā in mare pie-
ta sibi accipere: ad rapinaz per-
tinet. Hec vide i. ij. pte. sum. tit. j.
c. xij. Vel etiā de represalijs illi-
citis. vide in. ij. pte. tit. iij. c. iij.
¶ Quint^o in psonis capiēdis et
vēdēdis q̄ libere sunt seu xpiane
Nam et si pagani vel sarraceni
capti in bello iusto efficiāt serui
capiētinm. vnde et vēdi possunt
vt serui et emi. non tamē xpiani.
Debent ergo ista restitui si p̄nt:
vt dicit Angu. xiiij. q. vi. c. si res.
De his habes in. ij. pte. sum. tit. j.
¶ Sextus furatoria est cū quis
accipit occulte aliena nesciente
dño. Ad eph. iij. Qui furabatur
iam nō turet: sed magis operet
manibus suis. Fur videt opari
manibus alienis: inquātuz acci-
pit lucrū de manibus alienis. et
hec manus habet quicq̄ digitos
¶ Prim^o est in inuētoz rerētio-
ne. q̄n scz q̄s res alterius inuen-
tas q̄ non habet p derelicto sibi
retinet. xiiij. q. v. c. Multi. Et de
hoc habes in. ij. pte. sum. tit. j. c.
xv. §. ij. ¶ Sc̄os est in illicita p̄-
scriptioe q̄n. s. q̄s. p̄scribit aliē
na mala fide sciēs. s. illa esse alie-
na nec aliq̄ iusto titulo habuisse
c. possessor. de regul. iuris. in. vj.
De hoc habes in. ij. parte sum.
tit. j. c. xv. §. vij. ¶ Tertio est i rei
pignozare: cōmodate vel depōsi-

te vsu. f. qñ dñs rei non cōsentit:
 ⁊ tenetur deq̄ vtilitate inde habi
 ta ⁊ si admitteret ex culpa sua te
 netur reddere. Ray. De hoc vi
 de i. ij. pre. sum. ti. j. c. xv. §. iij. iij
 ⁊. v. ¶ Quartus in oculis reuz
 vsurpatione sine hoc fiat a filijs
 de rebus parentū. sine ab vxore
 de rebus viri ipso nesciente: siue
 a seruis de rebus dñoz suozuz:
 siue a dispēsatoribus de reb⁹ pa
 tronoz suozuz: siue a discipulis de
 rebus magistrorum suozuz: siue
 ab extraneis de rebus aliorum:
 etiam si hoc facerent dādo inde
 elemosynas paupib⁹: nisi in ex
 tremā necessitate p̄stitutis. xiiij.
 q. v. c. forte. De hoc in. ij. parte.
 sum. ti. j. c. iij. §. ij. ¶ Quint⁹ in re
 ligiosa appropriatione. qñ. f. reli
 giosus aliqd̄ recepit vel nesciēte
 plato suo: vel alteri dat propinq̄
 vel extraneo: vel cū occultat: ⁊ vt
 ppria retinet acq̄sita per eū vel
 data non paratus supiori libere
 assignare. xij. q. j. c. non dicatis.
 Et de hoc habes in. iij. ptesuz. ti
 tu. xvj. cap. i. §. viij.

¶ Manus bellatoria est vbi. f. re
 periunt ⁊ furta ⁊ rapine ⁊ sacri
 legia. Manū suaz misit hostis. f.
 bellando ad oia desiderabilia.

Thre. j. Desiderabilia antē sunt
 blada: pecunie: et edificia: vasa
 aurea templi: ⁊ alia ornamenta
 ornantia ipsum templū: ad que
 misit manum exercitus. Nabu
 chodonosor bellans ⁊ Hieroso
 lymā rapiēdo icedēdo ⁊ destrūē
 do. Et hęc manūs habet. v. digi
 tos sex modos. Primus est cum

dñs vñ cōitas aliq̄ assumit iniustū
 bellum. Nam qui ad hoc p̄cur
 runt adiunādo p̄sulēdo coopan
 do de oibus dānis illatis aduer
 sarijs etiam si nihil p̄ueniret ad
 eos: tenent satisfacere. xiiij. q. v.
 c. non sane in fi. ¶ Scōs est q̄ te
 nētur de oibus dānis ⁊ expen
 sis q̄s patiunt subditi sui q̄ inuo
 lūtarij sunt ⁊ coacti. Nam vltra
 expēsasq̄s faciūt aliqñ ab aduer
 sarijs debelantur ⁊ capitunt ipsi
 ⁊ bona eoz. Vari⁹ est enim belli
 enē⁹. vi. c. si culpa. ex de iniu. et
 dā. da. ¶ Tertio ē q̄ q̄ habet in
 iustū bellū: ea q̄ capit ⁊ destruit:
 vel hoc fieri p̄mittit a suis sicut
 cōiter faciūt satisfacere tenetur
 xiiij. q. j. c. militare. Bona antē
 capta iuste ab inimicis: que de
 bēt p̄ditūdi occultādo et retinen
 do sibi furant. xiiij. q. v. c. dicat.

¶ Quart⁹ est cū iuste bellās rap
 it bona ecclēsiarū nō incastellas
 tarū: aut bona clericoz p̄ue par
 tis vel etiā viatores peregrinos
 ⁊ alios innocentes. dist. lxxxvi. c.
 In singulis. ¶ Quint⁹ est. qñ hā
 bēs iustū bellū ex sua inertia: ⁊
 crassa negligentia non defendit
 suos cū posset ⁊ p̄cipue cū est cō
 duc⁹ mercede ad bellādū. ⁊ sicut
 cūz posset debellare inimicos: et
 sic finē facere gnerre: s̄ vt pl⁹ la
 cres ex duratiōe plū. vñ qz corru
 pt⁹ ab aduersarijs non fideliter
 gerit negociū tenet. ex de iniu. ⁊
 dā. da. c. si culpa. Et de his oib⁹
 habes i. ij. pre. ti. iij. c. iij. de. bel
 lo. ¶ Man⁹ dānicatoria dicit.
 p̄ouerb. xvj. Si manus ad ma

nō fuerit: nō erit innocēs man^o.
 Et qñ vna man^o non sufficit ad
 vnū op^o alia iuuat: sicut aliqñ si
 vn^o nō sufficeret ad rapiendū: vel
 furandū: vel dānicandū: alius: et
 tūc adhibet adiutorū alter. hec
 ē man^o ad manuz adiuncta. Et
 qñ talis nō sit principalis: vel
 nil pueniat de rapina vel dāno
 ad eū tñ tenet: qñ nō est innocēs
 sed in causa. Et hec hz quinq; di
 gitos: q; p̄tinēt in hoc. Iusto
 p̄silium p̄sensus palpo recursus.
 ¶ Prim^o est cuz q̄s mandat fieri
 rapinā: furtū: vsurā vel aliud dā
 nū. Et ex hoc sequit^r: effect^o dāni
 q; als nō fuit factū. talis tenet
 insolidū: etiā si nil puenit ad euz
 Sic tutor: curator: pcurator: et
 factor: q; p̄ pupillis: vel pro alijs
 faciunt p̄ci^o vsurarios tenent: si
 illi p̄ q̄b^o fecerūt nō satisfaciāt cū
 sint principaliores. ¶ Scōs qñ
 p̄sult ita q; ex illo sequit^r: dānum
 q; als nō fuit factū talis etiā
 tenet insolidū etiā si nil puenit
 ad eū. Si aut̄ fuit factū etiā
 sine illo p̄silio: sed aliquid pl^o fa
 ctū est: ad illō pl^o tenet. Innocē.
 et Hostiē. ¶ Terti^o est p̄sensus. s.
 compassionis nō mētis tñ puta
 qñ vn^o vt plures: faciūt aliqd; fur
 tum vel dānū s̄i: ita q; vn^o nō fa
 ceret sine altero tenet quilibet i
 solidū. Secus cū etiā sine illo fa
 ctum fuit. tñ cū alijs se recepit
 et dānicandū: tūc em̄ tenetur
 solum de dāno illato per euz.
 Qui etiā est mediator: scienter
 alicuius contractus fraudulēti:
 vt censales tenētur tales de dā-

nis. ¶ Quart^o est palpo: scilicet
 cum quis aduando seu laudan
 do aliquem de fructo vel de dā
 no. s. q; sit strenus: et ex hoc indu
 cit enim ad faciendū malū: q; als
 nō fecisset. Et idē. si detrahendo
 eū ad hoc inducit: vt puta tu es
 pusilanimitis vel nihil uales et ti
 midus et huiusmodi. ¶ Quint^o
 est recursus: id est cum quis re
 ceptat fures et damnificantes: et
 ex hoc sequūtur damna: vel etiā
 raptam rem cum querit et ipse
 occultat p̄pter q; nō pōt recupa
 re. Officialis etiā q; pōt sine sue
 persone periculo obstarē: ne fiat
 dānū vel rapina vel manifestare
 fures et ablatā: nō facit et tenet.
 Hoc. Tho. ij. q. xliij. ar. vij. Itē
 in. iij. di. xv. q. i. ar. v. q. iij. Alber.
 pe. in. iij. dist. xv. q. ij. ar. iij. Rich
 in. iij. dist. xv. Inno. Raynu. et
 Guil. De his in. ij. pte sū. tit. j. c.
 xij. §. xij. et xliij. ¶ Man^o p̄cipa
 toria. s. de re furata vel vsuraria
 et de hoc pōt intelligi illō Jone.
 iij. Recedat vnusq; ab iniquitate
 q; i manu sua est. Et hec hz. v. di.
 gitos. ¶ Prim^o ē p̄cipitādo de
 hincō p̄ doatōne. Talis em̄ cui
 donatur: cuz hoc scit dz reddere
 dñō ei^o rem ablatā. donū autem
 datū ab vsurario cum oīa bona
 sua sint obnoxia restitutioni: te
 net etiā reddere vel sibi vel his
 pot^o: quib^o vsurari^o hz restituere.
 ¶ Scōs ē p̄ uictitationē. Ita
 mīlla em̄ raptoris vel vsurarijs:
 vel vxor^o et filij q; non habent nisi
 de rapinis vel vsuris: tenētur sa
 tisfacere de cōsumptis: sed habē

do etiā alia bona, comedēdo vel
 vīdēdo reb⁹ male ablatis in pro-
 pria specie: teneēde eo qđ consti-
 mit. Ray. ¶ Tertius est p dota-
 tionē. Filia em̄ q̄ dotat per enz q̄
 nō hz nisi de vsuris: vel aks ma-
 le ablatis: marit⁹ q̄ hoc nonit nō
 pōt recipe dotez: r receptā teneē
 restituere creditoribus soceri: et
 ipsa etiā filia: mortuo marito te-
 netur restituere dotē. Rayn. de
 hoc in. iij. pre summe tit. j. c. xij.

¶ Quartus est participando de
 re raptā vel furata per emptio-
 nē. Qui em̄ emit talia sciēter vel
 ex ignorātia facti crassa teneē re-
 stituere cuz inuenit dñm rei: vel
 paupib⁹ errogare: si illū ignorat
 Si etiā talia emit probabit^r esti-
 man⁹ eē vēditōis: postea sciens
 fuisse ablata: teneē nihilominus
 dño reddere si cognoscit: vñ pau-
 peribus rem vel pecuniam eroga-
 re si non inuenit. Ray. Et de hoc
 in. ij. parte sum. tit. j. c. xij. §. xvj.

¶ Quintus p legatum vel here-
 ditationē. Intelligitur em̄ here-
 ditas deducto cre alieno. Heres
 ergo vel legatarius ei⁹ cuius bo-
 na sunt obnoxia restitutioni vel
 ex p̄ctū vñ ex quasi maleficio fur-
 ti fraudis r vsure r hñdō: vel q̄si
 omnia tenetur restituere q̄ reci-
 pit de tali hereditate vel legato
 extra de vsur. c. michael.

¶ Man⁹ sacrilegia: videlz vsur-
 pario circa sacra. r ecclesiastica.
 Job. xv. Tetēdit aduersus denz
 manū suā. f. sacrilegam. Hec est
 manus sacrilegū Michanois:
 quā extēdit p̄ tēplū dei: q̄minat⁹

ipm funditus destruerē sed ipso
 occiso suspensa est manus et lin-
 gua ei⁹ a iuda Machabeo p̄ tē-
 plū: vt habet. ij. mach. xv. et hec
 hz q̄nq; digitos. ¶ Prim⁹ est cū
 auferunt sacra: vt calices r para-
 mēta cruces reliq̄e: r alia hñdō.

¶ Scōs est: qñ auferunt aliqua
 et si nō sacra: tñ de loco sacro: vt
 in ecclia: r de vtroq; xvij. q. iij. c.
 quisquis. ¶ Tert⁹ est: qñ fit in-
 cēdinz vel affraccio in loco sacro
 scz iniuriose: teneē etiā satisfacc-
 re: vel etiam inferunt talia dāna
 ecclesijs vel personis ecclesiasti-
 cis: vt exigendo gabellas et pe-
 dāgia. extra de cēsi. c. q̄q; in. vj.
 Aut imponendo collectas. eñ de
 imu. ecclie. c. aduersus. Aut faciē-
 do represalias p̄ psonas ecclia-
 cas. c. et si pignorationes. eñ de
 inin. r dā. da. li. vj. ¶ Quart⁹ ē cū
 clērici male tractāt bona ecclia-
 rū dilapidādo indebite alienan-
 do in pōpās r lasciuas expēdē-
 do: p̄ sanguineos ditādo. xij. q. ij.
 c. nulli. r bona debita pauperib⁹
 vel clericis vel reparatiōi ecclie
 sic retrahēdo: debent restituere.

¶ Quintus: cum subtrahuntur
 legata facta ecclesijs. xij. q. ij. c.
 qui ablationes. vel non solunt
 decime vbi cōstenerunt solui: vñ
 cum nō est legitimo in beneficio
 constitutus: sed per intrusiones
 vel per simonias: vel hz aliquod
 impedimētū irregularitatis: te-
 netur em̄ fructus perceptos re-
 stituere. de re indi. li. vj. c. benefi-
 ciū de his in. ij. parte sum. tit. iij.

¶ Manus iniuste indicatoria.

Beatus quæ excutit man^o suas ab omni mîere. Esa. xxxij. f. ob sequi pecunie & landis p mune ra eniz frequenter peruerit indi cinm. Et hec man^o hz quinq; di gitos. ¶ Prim^o est qñ index seu quicq; officialis dat iniustam sniam ex certa scia qñq; de cã sine odio: sine amore: sine corrup tione pecunie: et talis tenetur de omni dãno & iteresse parti le se. Ray. xj. qñe. ij. ca. quattuor.

¶ Scds est qñ ex ignorãtia cras sa pferit iniustã sniaz. Nõ em de bebat se. ponere ad id ad qd nõ erat idoneus cū piculo alterius Secus si deceptus p silio assesso ris: qui putabat idoneus ex ma licia vñ ex ignorãtia crassa male cõsulentis: tunc tenebit accessoz parti de expensis scdm Ray.

¶ Tertius est qñ ex notabili ne gligẽtia prulit iniustam sniam: puta qz noluit laborare ad legẽ dum in libris qd potuisset inne hire: & videt etiã teneri. vt in. c. si culpa extra de intu. & dam. da.

¶ Quart^o: qñ accipit pecuniam p indicãdo vel nõ indicãdo: aut bñ aut male. Ray. etiã talẽ pecu niã sibi retinere nõ põt: s; paupi bus dare vel reddere danti.

¶ Quintus: cū nõ vult indicare & dare sniam: put põt & dz: ne di spliceat habenti iniustitiaz: aut dãnificet ins hñtem. Et talis te netur si pars postea amittat in stam cãm: vel si remittat penas: vñ si diminuat iuste: cū nõ possit tenef cõitari. Si auxerit penam iniuste: tenef ei q soluit. Thom.

ij. q. lxxij. artic. iij. Et Ray. De his l. ij. pte. sum. ti. j. c. xij. Itẽ in ij. pte. sum. ti. ix. c. ij. & ti. xxx. c. j.

¶ Man^o i iudicio iniuste assisto ria. de hoc ne iunges manũ tuã: vt p impio dicas falsaz testimo niũ. Ero. xxij. & Die. xxi. Ernite oppressum de manu calũniãris. Et hec hz. v. digitos: scd; q qñq; gñs hoim ibi cõcurrũt. s. aduoca tus iuriscõsult^o: actor: & procura tor: testis: & reus. ¶ Prim^o est er go aduocat^o q sciẽter ad defen sandũ iniustã cãz obtinẽs victo riã cãe: de oi dãno tenef aduer sario: si cliẽtulus non satisfacit Tho. ij. q. lxxj. ar. ij. Si ño non obtinet: tenef cliẽtulo d expẽsis qñ videlz dixit sibi cãz esse iustã cū aks ille nõ litigasset. s; si assu mit cãm iustã: & ex crassa igno rãtia vel notabili negligẽtia per dit: vñ teneri cliẽtulo de damno suo. ca. si culpa. ex de inin. et dã.

¶ Scds est iuriscõsult^o: si sciẽter pstat malũ p siliu vel fraudulẽtũ vñ ius habẽs pdit cãm: sine sit il le cui p suluit: sine alter tenef de dãnio inde secutis. Si ño fideli ter p suluit: vt scit: nõ ten ef: vt. c. nullus ex cõsilio. de rei u. li. vj.

¶ Tert^o est actor & pcurator q accusat aliquẽ de falso crimine: vel perit indebitũ scienter: tenef de oi dãno qd idẽbite recepit ad uersarius etiã de expẽsis. Tho. ij. q. lxxij. ar. iij. ¶ Quartus est reus: si negat veritatẽ de qua iu ridice interrogat negãdo debitũ pecunie tenef actori. Negando aut crimen vñ sequitur accusa:

toti mors vel mutilatio: vel alia
 pena vel fatigatio scienter appel
 latioib⁹ vel dilatioib⁹ tenet ad
 arbitriū boni viri. ¶ Quintus te
 stis si ex falso testimonio ei⁹ sciē
 ter facto actor: vel re⁹ incurrunt
 aliq⁹ dānuz tenet iniuste: talis
 solidū. e⁹ de iniur. c. si culpa. Et
 si accipit pecuniaz p testimonio
 ferendo etiā vere: tenet illā pan
 perib⁹ erogare. xij. q. v. c. nō sa
 ne. de his ob⁹ i. ij. p. sū. ti. j. c. xix.
 ¶ Man⁹ fraudatoris. iob. xxxij.
 In manib⁹ meis nō adhesit ma
 cula scz fraudis. Et hec hz. v. di
 gitos seu modos. ¶ Primus est
 in rerū qdditate. dum. s. vna sub
 stantia venditur p alia vt vinū
 limpharū p puro: aurū vel argē
 tum. alchimiatū p puro et hmoi
 ¶ Scds est in q⁹titate: vt cū dan
 tur diminute mēsure vel ponde
 ra: pura vncie. xj. p libra. vel in
 vasis de vino: oleo: tritico: et hu
 iusmodi: vel in canis de pāno la
 neo: lineo et hmoi. ¶ Tertius est
 in qualitate: vt cū vēdit res dese
 ctuosas: vt vinū v⁹l caro. corrupta
 pro bona: aial vitiosuz et claudi
 cans p sano nō diminuēdo de p
 cio: et multo grauius esset vendē
 do rem nociuā et periculosam et
 hmoi. ¶ Quart⁹ est in p⁹cij meq
 litate: vt cū vēditur res plus in
 sto precio q̄ valeat sciēter: v⁹l cū
 multo immozi p⁹cio emit: qz vēdi
 tor: nō cognoscit rem: vel qz duci
 tur maxima necessitate. ¶ Quin
 tus est in gabelle debite: vel pe
 dagij subtractioe: v⁹z qz occulte
 introducitur rem ad ciuitatez vel

asserit vnū esse p alio: vel mino
 ris quāritatē: vt min⁹ soluat: hi
 oēs tenet satisfacere scbz Tho.
 ij. q. lxxvij. et Ray. De his om
 nib⁹ in. ij. parte sum. tit. j. c. xvij.
 ¶ Vanus falsificatiois. Job. v.
 Qui dissipat cogitationes mali
 gnorū ne possint man⁹ eorū. iple
 re qd ceperūt manifestādo. s. fal
 citates eorū: et hec hz. v. digitos
 vel modos. ¶ Prim⁹ est i ponde
 rib⁹ et mēsuris faciēdo vel vtēdo
 falsis et diminutis in vendēdo et
 emēdo mēsuris: excessitis: tenet
 ēt talis de dānis ide secur⁹ illis
 talib⁹. ¶ Scds est i falsis mone
 tis: fabricādo eas falsas vel inci
 den do aut falsificatis: et diminn
 tis p legitimis scienter vtēdo v⁹l
 tra pctm tenetur de dānis lesis.
 ¶ Tert⁹ est i bullis ap⁹licis falsi
 ficatis: vel p surreptionē ab⁹re⁹is.
 cū. s. expressum est falsuz in sup
 plicatione vel omissum illud ex
 primēdo quo enarrato nō obti
 nuisset. Beneficiū cū v⁹l g⁹a sic ob
 tenta non valet vñ tenet satisfi
 cere de emolūmēto p ipas obtē
 to. Quart⁹ est in instris et scriptu
 ris falsificatis vt testamētis i q⁹
 scribunt legata aliter q̄ dispona
 tur a testatore: vel scriptore vbi
 appet debita et crassant et hmoi.
 ¶ Quintus est in falsis partib⁹
 vt cū mulier cōcipit p adulterū:
 vel supponit sibi alienū partū q̄
 tenet de oibus que consumit si
 lins putatū de bonis mariti et
 de his que vt filio legitimo sibi
 de hereditate relinquere⁹tur. ca.
 si culpa. extra de inu. Et de his

In .ij. parte summe titu. j. c. xvij.
Man^o proditoria: de qua xps
 Luc. xxi. Ecce man^o tradēs me
 mecū est in mēsa. Nō em̄ fit pdi
 tio nisi p familiares. Et hec hz
 quinq; digitos. **P**rim^o ē in ca
 stris populis: terris: qn̄. f. q̄s an
 fert legi: imo dño r dat pditorie
 alteri: q̄ ibi ins nō hz: talis tenet
 de oibus damnis inde secutus.
Scōs est in psonis qn̄ q̄s tra
 dit dñm suū vel amicū in man^o
 inimici occidendū vel retinēdū
 vel ipedicndū a negocijs suis: re
 nerit illis ad omne interesse.
Terti^o in rebus qn̄ pecunias
 vel alia bona sui dñi vl amici p
 curat devenire ad man^o inimi
 corum: aut cum associat se cum
 aliquo vt ducat ad locū vbi spo
 licet. **Q**uart^o est: qn̄ secreta re
 nellat sui dñi vl damnificet. Vel
 aduocat secreta cause: quā de
 fendit aduersario pandit: vt se
 possit defendere tenet de dam
 nis. et de iniur. cap. culpa. et de
 his in. ij. parte sum. tit. j. ca. xij.
Quintus. f. cū q̄s vrit insidya
 nō huādo pacta pmissa: et si eēt
 hostis dūmodo r ipse el fertet si
 dē: r non alio. vt. xxiij. q. j. c. nosi.
Man^o simoniaca. r de hac. ij.
 Reg. c. xij. Quicūq; volebat im
 plebat manū suā. f. pecunia. quā
 dabat r fiebat sacerdos. Et hec
 hz. v. digitos. **P**rimus est acci
 pere pecuniā vel alia spalia pro
 factis aut bñficijs cōferēdis vel
 collatis p modū p̄ci: nō p modū
 elemosyne. et talē pecuniā reti
 nere nō pōt: s; paupibus dz ero

gare vel ecclie in cui^o iniuriā, da
 ta est Tho. ij. q. j. c. **S**cōs acci
 pere pecuniam appreciatine p
 alijs reb^o factis: vt ecclesijs alta
 ribus consecratis: aqua baptis
 mali cōsecrata: oleo sc̄o: reliq̄is
 sc̄oꝝ: sepulturis loci sacri: iure
 patronatus ingressu religionis
 r hmōi: talis pecunia nō potest
 retineri: sed oportet eam panpe
 rib^o erogare: vel ecclie p qua est
 cōmissa simonia. **T**erti^o est p
 spūalibus exercitijs: vt p p̄dicā
 do: orando: visitando: eligendo:
 cōfirmādo: a correccionē desiste
 do: curā altarū exercendo: p̄secrā
 do r hmōi alia: recipiendo pecu
 niā exactiue vel pactionat: vel
 appreciatine: tenet pr paupib^o
 erogare vel ecclie: in cui^o iniuriā
 data est. Sed si p modū eleemo
 syne: sibi retinere pōt sibi data.
Quart^o ē: qn̄ accipit bñficiū
 simplex vel curatū aut dignita
 tē simoniace: qz tenet resignare:
 fructus inde p̄ceptos restituere
 et iā cōsumptos de dictis expen
 sis factis in vtilitatē bñficij illi^o
 etiaz pro fructibus colligendis.
Quintus est de mediatorib^o
 ad pcurādū officiū vel bñficiū
 ecclasticū vel aliq̄ spūale: hī
 tenent pecuniā ppter hoc rece
 ptā paupibus erogare. Hec oīs
 Tho. ij. q. j. c. Ray. r Inn. de his
 in. ij. pte sum. titu. j. c. v. p totū.
Man^o impeditora: Eccl. xij.
 Ne duplici corde: r manib^o ma
 le facientib^o. i. impediētib^o bo
 na alioꝝ. Et hīc hz. v. digitos.
Primus est qn̄ quis impedit

aliquēta psecutione' alieni' offici
 ei vel bñfici: & si iā illud erat cō-
 fecit' & possidebat iniuste p'cu-
 rant auferri: sibi tenet' satisface-
 re in totū. Si hō nondū erat p'ce-
 cut': sed in via habēdi: tenet' ad
 arbitrium boni viri. Tho. ij. q. ij. q.
 lxx. ar. iij. & Richar. in. iij. distin.
 xv. ¶ Scōs ē: qñ impedit fruct'
 p'ouenturos alicuius agri v' vi-
 nee: v'z effodiendo semina: de-
 struendo vineas: arbores & hu-
 iusmodi q' tenebit' ad quātū est
 mabunt' fruct' i illo dubio v'alt-
 rari. Tho. ij. q. ij. vbi. s. Itē i. iij. di.
 xv. q. i. ar. vj. q. ij. Tenēdo etiā co-
 lūbarios: & nō sufficiēter pascen-
 do colūbos: vñ dānū inferunt se-
 minib' vel fructib' tenet' de dā-
 nis. Pe. de pa. in. iij. dist. xv. q. ij.
 arti. j. in fine. ¶ Teri' est de his
 q' faciūt statuta vel capitula ne
 vsure solute possint: repeti: vel q'
 possint homines cogi ad soluen-
 dum. & q' iudicāt fm ea. vel etiā
 sine statutis dant sentētiā q' sol-
 uat' vsure: v' solute nō repetant:
 hi tenent' ad restituenduz eas: si
 vsurarū nō restituāt. Impediūt
 em' restitutionē. xj. q. ij. c. q' p'sen-
 tit. ¶ Quari' est de his q' dant li-
 teras emittitorias debitoribus
 iniuste: ne possint cogi a credito-
 ribus ad soluēdū eis cū possint:
 hi tenent' illis de illis damnis.
 ¶ Quint' ē de iniuste impeden-
 ribus ne q's possit exēq' negocia
 sua honesta occultādo instrumē-
 ta vel scripturas: p' q' manifesta-
 tur ius suū: vel ipedientes ne q's
 accedat ad indices eccl'asticū in

cā qua potest vbi sibi fieret iniu-
 stia: vel aliter iniuste & maliciose
 impediēs iter suū ad iudiciū vel
 ad negocia sua: vnderecipit dā-
 num: & de his tenetur.

¶ Man' lusoria de qua pōt itel-
 ligi illud Job. xxxj. Si idest non
 osculatus sum manū meā in ab-
 sccondito. Lusor em' cū vincit at-
 tribuit man' industrie: vñ aliqñ
 osculat' eam v' cām lucri. Et hęc
 hz quinqz digitos. ¶ Prim' cum
 decipit in ludo: v'z per falsos fa-
 rillos aut chartas dicendo men-
 dacium & sic vincit: tenetur enīz
 restituere decepto. ¶ Scōs ē qñ
 vincit ab alijs qui alienare non
 possunt: v' sunt serui: filiū fami-
 lias precipue pūpilli: vxores re-
 ligiosi & hmōi. Hęc opz restitue-
 re illis q' hñt curā illoz. ¶ Ter-
 tins qñ vincit ei quē induxit ad
 ludendū multa iportunitate cū
 nō veller ludere: vel volēt ē a lu-
 do recedere inuitū detiner: tene-
 tur restituere. ¶ Quart' qñ vint'
 eit in loco vbi p'hibet' ludus & p'
 leges mādāt fieri restitutio: que
 nec p' dissuetudinē sūt abrogare
 & tūc etiā tenet' restituere p'dēti
 fm Tho. ij. q. ij. q. xxxij. arti. vij. Ri-
 char. in. iij. disti. xv. circa finem.
 Ray. Inno. & alios. ¶ Quint' ē
 qñ vincit in locis vbi non p'hibe-
 bet' ludus: vel si prohibet' leges
 sunt abrogare p' suā cōsuetudi-
 nē: tūc d'z pauperibus erogare.
 Utrū hō de necessitate vel de ho-
 nestate vide in. ij. parte sum. iii.
 l. cap. xxiij. de ludo ibi plene.
 ¶ Man' locatiōis & p'ductionis in

viciatoria: de hac **Deus. xxxij.** Vi debet q' firmitas sit man^o. i. de ficiens opus in locando & cōducendo. Et hec habet. v. digitos. **¶** **Prim^o:** qñ q's locat alteri rem vitiosam sciēs vt equū claudicā tem: vel domū ruiturā: q' tenet de damo inde secuto illi tali.

¶ **Sec^o:** est qñ nimis notabiliter exigit precia de re locata: domo: agro: & hmōi. v' qñ aufert ab eo rem locatā sine cā rōnabili ante tps cōuentū: Tenet em ei de dā no. **Ray.** **¶** **Tertius** qñ conducit quis aliū ad opandū nimis puo p'cio notabiliter: vel debitā mercedē nimis tardat dare cū pōt: vñ ille recipit damnū: vel loco pecūnie debite dat sibi res q's opz eū viderē minoz precio q's dz habere. **¶** **Quart^o** si p'ductus ad opertā ex festinātia vel negligentia nō fideliter est opat^o & bene: vñ sequit' damnū ei. **¶** **Quintus** qñ male tractauit rē sibi locataz: vt domū vel agrū: permittendo destruerē: vel equos bonos nimis fatigādo et hmōi: tenet talis de hmōi dānis ad arbitriū boni viri. **Ray. in sum.** **Uasall^o** aut q' bona q' hz in fendū a dño male tractat ex malicia vel negligētia: tenet de dānis & de his l. ij. p. sum. ti. j. c. xvij. §. vij. & in. iij. pte titu. vij. c. iij. **¶** **Wanna** turpiter locatoria: de qua **Esai. j.** dñs ait. **Man^o** v're plene sūt sanguine. i. turpib^o incris. Et hec hz quinqz digitos. **¶** **Prim^o** p' lucrū ex ope carnali: vt metetricio lenocinio concubinatū adulterio. & hmōi.

¶ **Sec^o:** est ex arte vel actu phibito lucrari: vt ex arte murādi: vel faciēdo taxillos: chartas fucos: torneamēta: histrionatu turpi seruiēdo vsurario in numerādo pecuniā ad vsurā: & scribēdo & hmōi: in faciēdo diminutiōes incātatiōes & hmōi: in scribēdo instā in fraudē vsurarū. **¶** **Tertius** est lucrādo tpe phibito: vt diebus festinis. ven dēdo & emēdo sine necessitate scribendo vel alia opera ob lucrum faciēdo. **¶** **Quart^o** est negociari in locis phibitis: vt in ecclesijs vendēdo: vel emēdo vel etiaz mittēdo ad terras sarracenzū: vel portādo arma: vel ligamīa: vel victualia: & quecuqz mercimonia: sine licētia pape: tenetur illud q's lucratus est & tantūde de suo mittere in subsidiū terre scē. **¶** **Quintus** est ex intētiōe mere cupiditatis vacare negociationi: vel intētiōe introducēdi charistiā. Hi oēs debēt acq'sta paupibus erogari: magis tñ ex honestate & p'silio: q's ex necessitate. **xiiij. q. v. c. q' habetis & de his in. ij. p. sum. ti. j. ca. xvij.** **¶** **Wannus** detractoria. p's. **Erne. f.** deus de manu canis. i. detractoris alam meā. i. vitā. **Prover. xvij.** **Wors** & vita in manibus detractorie lingue. Et hz quinqz digitos. **¶** **Prim^o** est cū q's scienter accusat aliquē de falso: & cōuict^o de crimine cōdēnat. talis ei tenet satisfacere: nō qdēdetegēdo falsitatē: postq's est punit^o re^o: q' sibi imineret p'ictum p'one: & illi iā punito nō sa-

missificeret: sed aliter ad arbitrium
boni viri tante satisficere debet q̄
p̄nna: debetq̄ detegere falsita
tez. vel desistere ab accusatione.

¶ Sc̄s est q̄n extra iudiciuz in
famat aliquoz de crimine sciens
non esse verum vel nesciēs si est
verū: q̄ tenet illis q̄bns dixit de
clarare se falsum dixisse: nisi sibi
ex hoc imineret magnū p̄iculu
vite ⁊ hm̄i. Nā tūc aliter prout
p̄t d̄z satisficere. v̄l cū libellos
famosos sup crimine de eo cōpo
nit vel cantilenas q̄b peius est.

¶ Terti° q̄n ad aliq̄d crimen cō
missum vere ab alio auget aliq̄d
aliud notabile: q̄b est falsum: v̄l
cū dicit se v̄l aliū r̄p̄ia colloq̄a
vel gestus habuisse cū aliqua sz
etiā carnalē copulā: vel etiā cū
aliq̄ dicit de eo turpitudinem cū
aliqua agere: tunc r̄p̄udiosē: vel
aliq̄ signa facit: v̄l credat verum
esse q̄b nō est: ⁊ talis tenet ad de
clarandū falsum esse. ¶ Quart°
est cū dicit aliq̄d crimē alteri°: re
ferēs se audisse q̄b occultū est: et
ignorat si est verū: ⁊ talis quō sa
tisficere debeat habēs in se. c. §.
ij. v̄z de tertia damnificatione.

¶ Quintus est cū dicit crimē al
teri° vere p̄perratū sed occultū
⁊ talis d̄z etiam famā restituere
prout p̄t: vel etiam cū dicit cō
tumeliā in p̄ntia alioz: ⁊ talis
debet petere veniā: vel aliter se
cum eis reconciliare.

¶ Man°, p̄sone leforia. Michā.
v̄j. Vir frat̄e suū venat ad mor
tē maluz manuū suarū dicit bo
nū. ⁊ hec h̄z. v. digitos. ¶ Prim°

est auferendo vitā occidēdo aliū
iniuste. i. extra iudiciū ordinariū
⁊ talis tenet put dices in. ca. seq.
§. ij. de dāno ide securo. ¶ Sc̄s
est mutilando mēbrū inturiose:
⁊ tenet de expēsis in medicis et
medicinis: ⁊ de lucro p̄dito: si ex
mutilatiōe non potest laborare.

¶ Terti° est vulnerādo vel per
cutiendo iniuste: ⁊ sit tollēdo so
spitatē: ⁊ tenet ad dāna inde se
cuta ei. ¶ Quart° incarcerationē ⁊
sic tollēdo ei libertatē q̄b facien
do absq̄ rōnabili cā: tenet de dā
no q̄b inde sequitur: Sec° si fa
ciat: q̄ ei est debitor: v̄l sibi citi°
soldat. ¶ Quint° cū mittit in ex
iliū vel confinā iniuste: ⁊ per hoc
auferit ei patriā: ⁊ oē dānū q̄b in
de recipit: quod cōiter est multū
⁊ tenetur ei satisficere.

¶ Manus aiaz p̄diatozia. Et
de hac Sap. i. Impij manibus ⁊
p̄bis mortē asserunt. Et h̄z. v.
digitos seu modos. ¶ Prim° est
q̄n volētes ingredi religionē ad
seruiendū deo aliquis renocat:
vel iā ingressū p̄suadēdo educit:
tenet hic illū redp̄cere quātū in
eo est vel se: vel alium ponere in
religione s̄m per. de pal. in. iij.
dist. xv. q. ij. arti. ij. ¶ Sc̄s q̄n q̄s
persuadet alicui aliquod crimi
nale: blandiendū v̄l decipiat: et
multo magis q̄n quis auferit ali
cui virginitatē extra matrimo
nium: ⁊ d̄z eā ducere in vxorē: v̄l
eā dotare si p̄t. de hoc infra in
c. seq. ¶ Terti° est q̄n q̄s suo ser
mone trahit ad errorem fidei: v̄l
faciūt heretici disseminātes fals

faz doctrinā: et hi tenentur reuocare. ¶ Quartus est cū prelati vel p̄fessamiliās ex sua negligentia p̄mittūt suū gregē perire nō corrigentes et admonētes: et multo plus cū suis malis exēplis eos ad mala puocāt: tenent em̄ eos corrigere. ij. q. j. c. scelna. ¶ Quintus est hōies suis prauis actib⁹ alios scandalizant: vt mulieres suis ornatib⁹: et alijs tripudijs: alijs ludj rixis ac blasphemijs. Et hi debent satisfacere penitētia: et bonis actibus edificando quos prius scandalizauerant. ¶ Quid et quantum sit restituendum.

Cap. ij.

Circa autē ipsam restitutionem: sunt loco videnda: q̄ in hoc versu p̄tinētur. Quis: quid: vbi: p̄ q̄s cui: quomodo: q̄n. Et q̄ de primo dicitur est supra in. c. p̄cedenti: iō primo omisso videndus est de alijs. ¶ Quantum igitur ad scdm. s. quid sit restituendum et quantum. Sciendum q̄ ablatum si p̄t. xliij. q. vi. c. si res. Et si est aliqd̄ fructificans etiam fructus eius: vel aliter satisfaciendum quando id restitui nō potest. Sed pro h̄mōi declaratio ne sciendum q̄ damnus potest quadrupliciter inferri. Primo quoad animam: auferendo ei virtutes infusas et mortales. Secundo quoad corpus inferendo ei lesiones corporales. Tertio quoad honorem: et famam p̄ vituperationes verbales. Quarto q̄

ad substantias p̄ actiones criminales. ¶ Quātū ad primū notandum est: q̄ n̄uis nemo possit esse cā sufficiens pct̄ alteri: nec p̄ cōsequēs ei auferre virtutes direcere et efficaciter. q̄ volūtas cogi nō p̄t: vbi p̄sistit pct̄m. p̄pter q̄ dicit Ambrosius. Nō est q̄ cuiq̄ nostrā ascribam⁹ erūnā. Nemo em̄ tenet ad culpā nisi p̄pria volūtare deflexerit. xv. q. j. c. nō est. p̄t tñ aliquis esse alteri occasio magna peccati: et decretalis dicit. Qui occasione dāni dat damnū quoq̄ dedisse videt. ca. Si culpa, extra de iniur. et dā. da. p̄tēsi autē aliq̄s esse occasio dāni alterius quadrupliciter. Primo verbo suo inducendo alterū ad pct̄m. Secūdo a meliori bono retrahēdo. Tertio malo exemplo scandalizando. Quarto virginē seductorie deflorando. ¶ Quantum ad primū inducit quis aliū ad pct̄m verbo: suadendo: consulendo: precipiēdo idq̄ est mortale. Et tūc est occasio perditionis illius: q̄ p̄ hoc auferunt illi gratia et virtutes ab aīa. Vñ August. Si fratri tuo male persuades occidis scz illum quoad animam de pe. dist. j. noli. Et talis damnificas scdm̄ Sco. in. liij. di. xv. q. iij. tenetur restituere dānū modo sibi possibili. s. inducendo enim efficaciter ad p̄niam: et ad virtutes sine actus h̄tuolos. Et si sola inductio per verba nō sufficit quis facilius est p̄nertere q̄ cōnertere tenetur quātū p̄t p̄ ofones suas et ab alijs procuras.

tas: et p̄ aliorū suasionē efficacē dū tñ illis nō p̄dat peccatuz occultū p̄dicti. ¶ Quātū ad scōz scz renocādo aliquem a meliori bono fit hoc dānū alteri cū renocat eū a religione in qua p̄fecti⁹ vni⁹ q̄ in seculo. Et talis dānificās tenet ip̄z renocatum ab eo reducere ad ingressuz vel reuersionē ad religionē. Itā scōm p̄. de pa. l. iij. dist. xv. q. ij. ar. ij. non solū ille qui inducit p̄fessum ad egressum religionis tenet ad inducēdū ipsuz ad ingressum religionis: v̄ ad reuertēdū: sed etiā q̄ trahit illum: q̄ volebat ingredi nec tū intrauerat: tenet illuz inducere ad ingrediēdū. Quod si ille nollet intrare tenet aliū seque idoneū p̄curare. Quod si nō potest tenet ip̄e intrare q̄ intelligēs Ray. postea maḡ ordinis p̄dicatorū: q̄ auerterat quēdā ab ingressu religionis: postea p̄ eo intravit. Rō ē: qz abstulit dño seruum suū nonitiū vel intraturū. Hec p̄. vbi. s. Sz Sco. dicit hoc esse verū de obligato ad religionē obligatione p̄fessionis: non aut̄ de eo q̄ erat disposit⁹ ad intrandū: nec tñ intrauerat. Rō diuersitatis est: qz interest inter h̄re et p̄pe esse h̄re. Vñ nō tenet ad tātā restitutionē religiōi: ad quātā tenet si fuisset i religioe sz tenet ad aliquālē restitutionē. s. aliquālē inductionē illi⁹ vel alteri⁹ equiualentis ad ingressuz religionis. Hec Sco. in. iij. dist. xv. q. iij. in fine. Idē v̄ dicenduz d̄ eo q̄ auerit nonitiū religionē

iā ingressum aīo p̄manēdi: sicut de p̄fesso. Itā talis obligat religioni: salte in gñe. Et hoc intelligēdū est: si retraxerit illū intentione dānificādi religionē: tunc em̄ tenet religioni. Si aut̄ hoc fecit intentione consulēdi pp̄rie utilitati sue sine fraude: non tenet religioni quoad eū q̄ nōdū intravit: sz ipsi p̄sone quā retraxit p̄suasionib⁹: et alijs bonis sp̄ualibus ad equalentiā eoz in q̄bus dānificauit. Hec Scotus vbi. s. Si aut̄ q̄s auerteret aliquē a religionis ingressu nō simpliciter: sz ab ea vbi dissolute vni⁹ intendens p̄uidere salutē illi⁹: in nullo tenet. ar. xxij. q. v. c. de occidēdis. Et ex his p̄z p̄m Joā. de rip. in quodā trac. de p̄scrib⁹: qd̄ dicendum sit de his q̄ scholares retrahunt et subtrahūt doctorib⁹. cñz q̄b⁹ audiūt: qz aut hoc faciūt in odiū doctorū vel volētes sibi p̄uidere vel alijs p̄uidere: vel volētes scholaribus p̄uidere. si p̄mo nō: aut subtrahit scholarē q̄ iā intrabat scholas et tūc tenet doctori ad restitutionē salariū et honoris sibi subtracti. Si etiam doctor cui tal̄ subtrahit sit melior q̄ ille cui eū p̄curat: tenet tali p̄ quanto utilitatē scie sibi subtrahit. Si aut̄ nōdū scholas intravit sz intrare disponebat: non tñ tenet: sz obliget scholarē inducere vt reddeat ad p̄mū. Si aut̄ hoc facit volēdo sibi p̄uidere puta ē doctor: et vult sibi de scholarib⁹ p̄uidere. si hec sine fraude facit: et scholaris nondū se dederit ali

doctore: nō credo eū in aliq̄ obligari: cū cuilibet sit licitū mō licito ⁊ debito ꝑcurare vtilitatem suaz. Aliiter nō credo sibi licere. Si aut̄ hoc facit volēs aliū ꝑuide re. sicut qñ scholaris alicui⁹ doctois subtrahere conat̄ scholaris res alijs doctois: vt intrent cū doctore suo: i hoc solū honores ⁊ vtilitatē sui doctois intēdēs: si subtrahat intratē cūz alio doctore: credo ipm̄ obligari: nisi forte illi⁹ doctois: cui subtrahit eū in sufficiētia: ⁊ scholaris aliqua spālis cura q̄ sibi tenet excuset. Si aut̄ retrahat intrare volētē: cū ex hoc nullū ius doctore sit acq̄sitū ⁊ hoc facit sine fraude non credo eū doctore i aliq̄ obligari. Obligatur aut̄ scholaris si eū retrahat ne audiat meliorē. Si aut̄ hoc facit vtilitati scholaris volēs ꝑsistere: ⁊ sup hoc a scholare req̄sit⁹ ꝑtulit: q̄ audiat aliū doctore meliorē: bñ facit. Et dicta in his casib⁹ sunt ceteris parib⁹ intelligēda. Iste em̄ casus est ita varijs modis circūstātiālis: q̄ vir pōt dari certa regla. hec ille. ¶ Quā tū ad tertiu⁹. s. dānicādo alios suo malo exēplo: sicut scandalizant ꝑlati subditos suos pōpis ⁊ lasciujs: ⁊ alijs malis morib⁹ suis. mulieres suis supfluis ornatib⁹: ⁊ fucis ⁊ tripudijs: ⁊ alijs manifeste peccātes: ⁊ ꝑcipue qñ hoc intēdūt vel ꝑtenuū seu ꝑ ꝑpendiū scandalū aliorū ꝑpter qd̄ aut ruūt in diuersa vitra de q̄ bus in euāgelio. Ne mūdo a scādalis: tales tenent̄ ad satisfaciē

dum bonis exēplis manifestis. Nō aut̄ tenēt ab hoc ad aliquaz publicā ꝑniam: vt dicit Alb. sed ad edificādū alios bonis exēplis manifestis: sicut scandalizauerūt ꝑ mala manifesta. ¶ Quā tū ad quartū. s. de seducēte virgine ⁊ corrupēte extra m̄imonituz s. l. Exo. xxiij. Si seduxerit q̄s ḡginē necdū despōsatā: do: mieritq̄ cū ea. dotabit eā: ⁊ habebit eam vxorē: aut reddet ei pecunias iuxta modū dotis quaz ḡgines solēt accipere. Dānicant̄ em̄ talis illā in castitate virginali. auferēdo ei thesaurū irrecupabilē: vñ tenet ei saltē ad restōnē castitatis ꝑngalis: accipiēdo eā in vxorē: vel dotādo. Et si qdē ꝑmississet eā ducere in vxorē: tenet ad hoc etiā rōne ꝑmissionis: nisi esset nimis disparis ꝑditionis: vñ fraus potuit deprehēdi: ⁊ tūc satisfaciat ad arbitriū boni viri: et idē forti⁹ qñ violētāuit eā. Quā nis aut̄ ꝑceptuz legis moꝑalce allegatū sit iudiciale: ⁊ in quātū ad hoc nō obliget: tñ in quātū sumptuz est ꝑ statuto ab ecclesia vel aliqua ciuitate: obligat sicut patet extra de iniur. ⁊ dam. da. c. Si culpa. ⁊ c. s. ⁊ c. seq. ¶ De scā dānicatione: q̄. s. fit corpori ꝑ lesiōnē. Aduertendum est q̄ quattuor modis ꝑtingit. s. ꝑ occisionē: ꝑ mutilationē: ꝑ percussionē: ⁊ ꝑ incarcerationē. Si ergo fiat dānū primo modo scbz Sco. in. liij. di. xv. q. iij. potest satisfacere sustinēdo penā taliōis a iudice non a se: nec etiā tenet

iudici se offerre: sed captū non lz se defendere aut carcerē infringere: sed inuenta opportunitate licet fugere: scdm Thm̄ .ij. q. lxix. ar. iij. 7 Hen. 7 cōdēnat^o debet patienter mortē ferre. Est et ali^o mod^o scdm Sco. vbi. s. sibi vtilis ad satisfaciendū: quibus ad hoc nō teneatur necessario: vt. s. exponat vitam suam in cā iusti belli: vel cōtra inimicos fidei et ecclie pro restituēde seu satisfactiōe fienda illi: cui^o vitā abstulit. Sed si nec hoc vult facere: tenetur ad satisfactiōem spūales pro anima occisi: vt faciendo elemosynas p eo: vel ad sumēdam aliquam pegrinationez ad limina apłozū: vt sc̄i Jacobi et huiusmodi p ala eius: et procurandū alioz orationes in quātū pōt. Nec hoc sufficit: sed si interfect^o habuisset aliquos: vt patrem et matrē filios 7 hmōi: quos operibus manuū suarū sustentabat tenet interfectoz oibus illis ad tantū quātum illis abstulit sub sidij per occisionē eius. Insuper occisor tenet placare lesos quantum potest. Hec Sco. in. iij. dist. xv. q. ij. Quātū ad sc̄z. s. de mutilatione dicit idē Sco. q p hmōi nō est statuta aliq̄ pena in ecclesia nisi pecuniaria: 7 ista d̄z r̄ndere nō solū damno qd̄ intulit p mutilatione pro toto tpe futuro: qua vlturus esset qd̄ membro abscisso: s̄ etiā expensis appositis in curatione: vt habetur ex d̄ in tur. 7 dam. da. c. i. Et vltra hoc tenetur ad placationem lesi quā

tuz in ipso est: 7 cōsolationem ipsius afflicti: q̄ afflictiō ppetua ē. Pl^o etiā pōdēnda est mutilatio pauperis q̄ dimit: si magis egebat pte abscissa ad victū necessariū: puta si abscissa esset manus dextra scriptori qui de illa arte vinebat: tūc em̄ magis tenetur. Quātū ad tertiu videt deum optime imposuisse satisfactiōē sc̄z in lesione vel percussione: vel vulneratiōe corporall. Exo. xxj. vbi d̄. Si rixati fuerint viri 7 p cussit alter primū suū lapidē vt pugno: 7 ille mortuus nō fuerit: s̄ iacuerit in lecto: si surrexerit: 7 ambulauerit foris sup baculū suū: innocēs erit q̄ p cussit sc̄z a mortis pena sustinenda ita tñ q̄ operas quas interim sic neglexit: impeditus p cussura: 7 impensas i medicos restituat. Cui pene addenda est reconciliatio: quātuz in eo est. Quātū ad satisfactiōē de quarta lesiōe. s. in carceratiōe: vel detentiōe. Sciendū q̄ vltra recōciliationē 7 veniā petiā lesio fiet satisfactio in iniurie: put sapiēs determinabit. Et lesus pl^o vellet exigere q̄ deberet: ad illū pl^o nō tenet ledēs. vt illū recōciliet. Hec. Sco. beat^o Tho. ij. q. lxij. ar. j. 7 i. iij. dist. xv. q. j. ar. v. dicit q̄ in omnibus damnis vbi nec in se nec equalēti pōt fieri restitutio: vt mutilatiōe mēbr̄i 7 hmōi satisfactio fiet p recōpēsationē ad arbitriū boni viri: idē Guil. Et q̄ exiliū reputat vt qd̄ carcer in iure: tō q̄ mittit aliquē in exiliū: vel ad

cōfiniū: q̄ est exiliū ad tēp^o inin-
 ste: tā ip̄e q̄ omnes h̄mōi dātes
 auxiliū: aut p̄siliū efficac̄ ad hoc
 tenent̄ exulāti de oi dāno inde
 secuto ex hoc ad satisfactioez.
 ar. eē de homi. c. sicut dignum. et
 xj. q. ij. c. q̄ p̄sentit. De tertia dā-
 nificatione. s. in fama et honore:
 sciendū q̄. iij. modis pōt p̄ringe-
 re. s. p̄ p̄tumelie illationē: p̄ stra-
 ctionē: p̄ detractiōis ab alijs fa-
 cte recitationē: p̄ veritatis nega-
 tionem: cum quis accusat iuste.
 ¶ Quātū ad primū d̄: quis con-
 tumeliā facere alteri seu p̄tume-
 liam inferre: cuz priuatim ei vel
 corā alijs in facie dicit cōtume-
 liā importantē notabilē defectū
 culpe: vocādo eū latronem leno-
 nē: proditorē: adulterū: et h̄mōi:
 vel cū dicit verba exprimētia de
 defectū nature: vt cū dicit intēdēs
 inde iniuriari: vt vocando stra-
 bonē vel illegitimum et h̄mōi q̄
 proprie d̄: cōnitum. Qū igit̄ q̄s
 hoc facit aīo iniuriādi vltra offē-
 sam mortalē tenetur satisfacere
 proximo sic leso: et ipsum placare
 quantū pōt petendo veniam v̄l
 alio mō: et hoc vel in priuato vel
 publico: s̄m q̄ ipse priuatim vel
 publice iniurias intulit: sen con-
 tumeliā. Mas si in publico cōtu-
 meliā intulit: et hoc p̄tumeliat^o
 requirit vt in publico veniaz pe-
 tat: tenetur ad hoc. Et si in ipsa
 cōtumelia aliqd̄ criminale falso
 expressit tenet̄ corā illis qui hoc
 audierūt exprimere se falsum di-
 xisse: Aug. Ubi p̄ctm̄ ortum fue-
 rit: ubi moriatur. ij. q. j. c. si pecca-

nerit. Verū si prelat^o subdito p̄
 filio: vir vxori: maḡ discipulo:
 dñs seruo dicat verba p̄tumelio-
 sa: faciēs hoc ex correctiōe: nō te-
 netur petere ventam a tali: s̄m
 Aug. in regula dicentē de p̄lat̄.
 Si ipsi modū vos excessisse sen-
 titis: nō a vobis exigitur vt a vo-
 bis subditis veniā postulet̄. et.
 Sz si hoc faceret multū iniurio-
 se et limore vindicre: tunc teneret̄
 prelat^o a subditio petere veniā:
 et recōcillare lesū s̄m Ray. Idez
 tenet̄ glo. i. c. q̄. lxxxvj. dif. Verū
 si contumeliā recipiēs in verbis
 post contumeliā domestice p̄uer-
 satur cū p̄tumeliāte et familiari:
 videt̄ ostendere sibi remissam in-
 iuriā et recōsiliatum fore: et conse-
 quēter nō tenet̄ alias ad peten-
 dū s̄m Durā. l. sum. ¶ Quantū
 ad sc̄m dānū. s. per detractiōnē
 hoc p̄tingit fieri p̄cipalr̄ duob^o
 modis. Primo modo imponen-
 do alicui falsū crimē s̄bo: cantū
 lena vel famoso libello. Et talis
 tenet̄ illi corā quib^o detrahit de
 clarare se falsum dixisse: quātū-
 cūq̄ ei exinde exurgat erubescē-
 tia et cōfusio: nisi ex hoc imineret
 ei magnū periculum vite: vel ali-
 qd̄ magnū. incōueniēs sequeret̄.
 Et si nonerit q̄ is cuius famam
 abstulit sciuerit detractorē ip̄m
 tenet̄ detrahens cōponere cū in
 famato per eū de iniuria sibi fa-
 cta et veniā postulare in p̄pua p̄-
 sona si audet: vel per aliū si p̄ se
 opte nō pōt. Sed si ignorat dis-
 famat^o detrahētē reconsiliet̄ et
 tacito noīe suo. Sc̄do mō contiū

git fieri detractio[n]ē dicendo ali
 q[ui]s criminale de alio inductiun[is]
 infamie corā alijs: sed vere p[ro]p[ri]e
 tractū occultūz fr̄: sed mō iniusto
 p[ro]tra debitū ordinē: talis tenet sa
 mā restituere infamato q[ui]tū p[ro]t
 sine mendacio: fr̄. vt. s. non dicat
 mēdaciose se illū infamasse: sed
 dicat se male dixisse z iniuste dif
 famasse: v[el] alio p[ro]prio modo: vt
 nō credatis ipsū esse talē: male
 dixi z stulte locut[us] sum et h[uius]m[od]i.
 Addit Post. z dicit hoc seruādū
 nisi ex tali publica recognitione
 ille infamat[ur] amplius infamare
 tur. z Guil. ad hoc etiaz addit: q[ui]
 non tenet q[ui]n piculū sibi iminet
 ex potētia aduersarij. Videt in
 sup[er] hoc seruādū q[ui]n crimē q[ui]
 p[ro]p[ri]e erat occultū: post detractio
 nē vel denunciatio[n]ē factū ē ma
 nifestū p[er] aliū modūz q[ui]s per s[er]ba
 illi[us]: nō tenet ad h[uius]m[od]i restitutio
 nē. Q[ui]n etiaz nō p[ro]t q[ui]s famā resti
 tuere s[ecundum] Tho. q. ij. q. lxij. arti. ij.
 dz p[er] aliū modū recōp[er]are dam
 num illud. Verū si q[ui]s crimē ali
 cuius occultū renelat nō ex odio
 vel ex loquacitate: s[ed] ex charita
 te: vel iusticia: vel ex necessitate
 p[ro]nta dicit ecclesie s[ecundum] ordinē fra
 terne correctōis: vel accusat eū
 corā iudice: vel dicit p[ro]fessori cui
 non possit aliter p[ro]p[ri]e suū suffi
 cienter declarare: vel etiaz vt con
 fessor ore admoneat illū: vel pla
 to vt meli[us] sibi p[ro]uideat z gregi
 suo. talis nō tenet ad fame resti
 tutionē s[ecundum] p[ro]p[ri]e de tharā. Ray. et
 alij. ¶ Quantum ad tertiū dā
 nam. s. recitādo detractio[n]es au

ditas corā alijs nō expresse asse
 rendo: nec tanq[ua]m certū dicēdo: s[ed]
 q[ui]s audiuit tale vel tale crimē de
 aliquo q[ui]s nescit ab auditoribus
 Dicit Sco. in. iij. disti. xv. q. iij.
 ar. i. q[ui]s talis incante sic loquens
 de alio falsū crimē dicēdo. forte
 ille fecit hoc. certe p[ro]t eē q[ui]s fece
 rit aut dicēdo: ego audini q[ui]s ille
 hoc fecit: nisi ille ostendat aliquam
 certitudinē maiorē q[ui]s ex relatio
 ne cōi: nō auferit ex natura act[us]
 illi famā in opinione auditiū:
 q[ui]s si illi firmiter p[ro]cipit z credūt
 illū: de quo est sermo criminofus
 lenes sunt: q[ui]s q[ui] cito credit lenis
 est corde. Eccl. xix. Verū a scā
 dalo pusilloz cauere op[er]e: iuxta
 illud Mat. xvij. Qui scandaliza
 uerit vnū de pusillis istis q[ui]s i me
 credunt: expedit ei vt suspendat
 mola asinaria in collo eius: z de
 mergat in profundūz maris. Et
 multi sunt tales pusilli z lenes:
 ideo periculūz est corā eis talia
 audita referre. Et si hec fiant in
 tētione mala. s. ledēdi famā ei[us]:
 nō facile p[ro]t excusari a mortali.
 Si aut[em] fiat corā pusillis z leuib[us]
 ex incōsideratione: durū est dice
 re q[ui]s sit mortale. Et dicunt aliq[ui]
 q[ui]s si q[ui]s ex tali relatio[n]e alicuius
 notā incurrisset infamie: tenet sa
 mā restituere corā illis quib[us] lo
 cutus est de illo. Sed si non esset
 secuta infamia: nō tenet. ¶ Quā
 tūz ad quartū dānu: p[ro]tingit hoc
 q[ui]n q[ui]s accusat[ur] in iudicio de cri
 mine q[ui]s p[ro]misit: sed occulto: z nō
 sufficiēter p[ro]babil: negat se com
 misisse: z sic indirecte crimē impo

nit accusatorio: fidens est in hoc esse mendacem: et notat est de calumnia Ubi dicitur Scor^o in. iij. disti. xv. q. iij. q. negas sic: non tenet retractare negationem suam. quia negavit in publico verum crimen. Tenet tamen per quodam verba sobria restituere famam illi accusanti: quez indigne recte notavit de calumnia: dicendo. Non habeatis eum per calumiatore. Credo quod habuit bonam intentionem in accusando et hinc. Contra cum quis accusat ab alijs falso de aliquo crimine: et ex dolore torture confessus est crimen quod non commisit: cum se infamaverit: tenet in quantum potest declarare se falsum dixisse. Magis enim tenet quis diligere se: et propter preservationem vite sue et famam: quam alios. Et si ex hoc sequeretur infamia immo etiam mors accusatoris: non ei imputat: sed malicie ipsius accusatoris si adverteret hoc fecit: ut incipiente si ex errore hoc fecit. Sibi ergo imputet: quod ad hoc indebite se possit cum periculo alteri. Item nota sunt per de thara. quod ex iniurijs illatis, quibus cumque modis: solent trahi oriri per ordinem in lesio. Primum est rancore in effectu. Secundum est signum rancoris in effectu. Tertium est actio iniuriante. Primum scilicet rancorem statim debet dimittere iniuriam. id est. nunquam habere. Secundum debet dimittere: cum iniurians petit veniam. Et ista dimissio exterior: non est aliud: nisi quod acceptatio satisfactionis: vel indicatio reconciliationis habet: vel factio expressa: ut cum offensus offenderem eleuat gremium flexum ante eum

vel cum dicit dominus parcat vobis et hinc. Tertium autem scilicet actionem de iniuria non tenet dimittere nisi facta satisfactione. Sed advertendum est circa signa rancoris: quod quedam sunt remora: et quedam propinqua: que ingerunt probabiliter suspicionem de rancore: ut cum aliquis nunquam vult iniurianti loqui vel obvias ei dixerit ab eo: aut toro vultu semper aspicit eum et hinc. Et ista signa nulli rei inherere: nec ante nec post satisfactionem sibi factam: quod ab omni specte mali abstinendum est secundum apostolum. Unde talis non debet talia signa facere: per que credatur probabiliter esse in odio. Signa vero remora sunt: que non ingerunt de odio argumentum: Licet odium sequeretur: ut sunt subtractio familiaritatis et servitiorum aliorum: et similia. Et illa licet retinere omnibus sine post satisfactionem sine ante: dummodo non fiat malo animo: sed pro maiori sui et alterius pace. Non autem tenet iniuriatus querere pacem vel reconciliationem iniuriatis ipso non penitente: nisi in casu. scilicet cum crederet probabiliter: quod propter hoc liberaret animam eius a mortali odio: et non esset occasio mali: puta quia ex hoc iniurias superbiret: vel audacia sumeret similia faciendi: vel ostenderet ex hoc iniuriatus aliquid offendisse et hinc. Hec omnia. Ubi. id est. expositione regule. Debet autem fieri satisfactio vel restitutio fame quam citius potest et adest opportunitas sine alijs periculis

lis. ¶ De quarta dānificatione: scz rerū exteriorū. ¶ Notandum p̄cio q̄ restituenda est res rapta vel furata: vel alio mō vsurpatione habita i p̄pria specie: imo in inditidno si ipsa habet. Nec potest dari alia p̄ ea eiusdē bonitatis: nisi forte p̄cunia: q̄ voluntatem dñi ipsius rei. iij. q. j. Reintegrandā sunt oia spoliatis. Et hoc verū nisi in casu: cū vsurpatione rei aliene esset occulta: et ex restōne ei⁹ i sua specie detegere raptor: vel aliud incōueniens sequere: tūc em̄ sufficeret dare precū ei⁹. ¶ Sc̄do notandū: q̄ si ipsa res male ablata perijt morte vt aial vel sibi auferet nihilominus restituere tenet fm̄ Ray. et alios. Si aut̄ deteriorata est in bonitate: vel diminuta in p̄cio supplendū est precium: q̄ d̄z restitui eiusdē bonitatis fm̄ Ray. Nā si equus vt bos ablati est penes raptorem debilitat⁹: ita vt estimet̄ q̄nq̄ florenoz qui prius valebat decē restituer̄ decē et nō quinq̄. Similiter si furatus est sextarium frumenti valentē tūc. solidos. xl. cū p̄taria tenet reddere vel. xl. solidos: nec sufficeret reddere sextarium fm̄ Ray. et alios immo si illo intermedio. s. inter vsurpationē et restitutionē plus valuit q̄ tpe vsurpationis: illo pluri precio restituet fm̄ aliquos. Tenet etiaz raptor post restitutionē dāni p̄tere remissionē de iniuria saltez p̄ interpositā p̄sonā: vel p̄ se expresso noie furis: vel tacto s̄z q̄

qualitas negocij requirit. s. si est manifestū vel occultū. ¶ Tertio nota: si est res fructificās: tenet restituere esse cū oibus fructib⁹ inde p̄ceptis. et q̄ p̄cipi potuissent a diligenti possessore: puta vsurpās agrū alteri⁹: ex quo non p̄cepit de fructib⁹: nisi viginti sextaria frumenti: q̄ male fecit cultivare: vbi triginta p̄cepisset diligens cultivator annuatim talis restituere tenebit non solū viginti p̄cepta: sed triginta. Similiter si equū furatus est cū quo lucratus est mēsatim florenū vnū vbi dñs lucratus fuisset vnū cū dimidio tenet restituere ad rationē vni⁹ floreni cū dimidio p̄ mensem. Et intelligit̄ hoc deductis expensis factis in vtilitatē et cōseruationē ipsius rei necessarijs non t̄n sup̄ finis: et exp̄sis factis gr̄a colligēdoz fructū. h̄mōi em̄ deducunt̄ tā ad malefidei q̄ bonefidei possessore: fm̄ Ray. et Tho. ij. q. ij. quō. lxxvij. ar. ij. Dāna etiā q̄ passus est dñs ex carentia rei sue: tenet satisfacere: eē de iniur. et dā. dā. c. Si culpa. Tho. vbi. s̄. Raym. ¶ Tertio quarto nota: q̄ si plures p̄currerēt ad furtū vel ad dānū aliq̄ faciendū: ita q̄ vnus nō faceret sine altero: quilibet tenet in solidū. i. ad totū dānū restituendū quousq̄ sit illi satisfactū integre. Illo aut̄ restituito p̄ vnū illoz: tenet postea quilibet eozū p̄ parte sua satisfacere ei qui totū restituit. fm̄ Tho. Ray. Inno hostiē. et alber. eē de hoc. c. sicut dignū. puta cum duo vel plures

vadit ad furandū. aliquid ita q̄
 vnus nō iret vel faceret sine alte
 ro: seu cum multi stipēdiarū bel
 lāt iniuste: ita q̄ vn⁹ non faceret
 sine altero: precipue in principi
 bus. Multi p̄siliū prestant ad faci
 endū extorsiones vel expolian
 dū iniuste aliquē cinē: ita q̄ sine
 assensu eorum nō potuisset fieri:
 oēs tenent in solidū. De hoc tñ
 plene habes in. ij. pte sum. q. j. c.
 xij. ¶ Quinto nota: q̄ cū duobus
 vel plurib⁹ existētib⁹ heredibus
 vsurarū vel raptoris: si alter fa
 ctus est nō soluedo. si vn⁹ est te
 net in solidū. Si plures sunt: q̄li
 bet tenet p̄ pte sua ad restituē
 dū q̄ vsuarie ⁊ vsurpatine sunt
 accepta ab illo. s. vsq; ad quāta
 tē q̄ puenit ad illos de heredita
 te: nā oēs res hereditarie obliga
 te sunt extra de vsuris. c. tua. Cō
 cor. Hostien. Bern. Bos. ⁊ Jo. an.
 Ad vitra aut q̄ pcepit de heredi
 tate p̄dicti vsurarū vel raptoris
 non tenetur q̄nis nō esset p̄ illa
 satisfactū in totū creditorib⁹ vsu
 rarū vel rapine. ¶ Sexto nota: q̄
 recipiēs a religioso p̄ voluntatez
 superioris sui tenet illud restituē
 re: nisi in extrema necessitate illd
 recepisset. ar. xij. q. j. c. nō dicatis
 Et recipiēs ab ipso prelato reli
 gioso sine causa rōnabili: sed ex
 parērela vel turpitudine tenet
 ad restitutionez monasterio.
 ¶ Filia religiosi: etiam abbatis
 dotata notabilr de bonis mona
 sterij: tenetur restituere dotes et
 vir eius si hoc scit nisi p̄ modum
 elemosyne moderate dotasset.

¶ Sed queritur vtrum oē lucrū
 qd̄ quis fecit ex re rapta furata
 vel p̄ fenus acquisita: teneat res
 restituere: vel paupibus erogare.
 Ad hoc rñdet p̄ distinctionē. Aut
 em̄ talis res ē ex se fructificans:
 q̄ etiā sui vsu non cōsumit nec dī
 strahit: vt ager vinea plāte pra
 tū domus iumentuz ⁊ hmōi ⁊ de
 hmōi re d̄z restitui oē lucrū inde
 pceptuz fm̄ Tho. ij. q. q. lxxvij.
 ar. ij. et oēs alios. Aut talis res
 nō est ex se fructificans: ⁊ ei⁹ vsus
 est p̄sumptio: vt granuz: vinum:
 oleum ⁊ hmōi: Aut distractio:
 vt pecūia ⁊ metalia ⁊ circa hmōi
 res est triplex modus dicendi.

Nā quidā dicūt q̄ oē lucrū inde
 pceptū debet restitui: vel paupe
 ribus erogari: qz radice infecta
 nullus bon⁹ fructus sequi pōt
 vt d̄. j. q. j. c. fert. Cū ergo radix
 illius lucri sit vsura vel rapina:
 videtur q̄ fructus vel lucrū exin
 de sit infectū ⁊ obnoxium restitu
 tioni v̄l erogationi. Alij dicūt q̄
 et si pecuniā raptā vel fenebriem
 teneat indubie restituere ac etiā
 damna que passus est is qui sol
 uit vsuram ex carentia ipsius pe
 cunie solute: puta: qz oportuit eū
 accipere ad vsuram p̄ suis neces
 sstatib⁹: vel v̄dere res suas in l
 to minori precio q̄ valerēt: lucrū
 tñ pceptuz ex pecunia fenebri p
 licita negocia non tenetur resti
 tuere vel erogare pauperibus.
 Et hoc tenent Tho. ij. q. q. lxxvij
 ⁊ Richardus. in. iij. distin. xv. et.
 pe. de pallu. in. iij. dist. xv. q. ij. ar
 v. Jo. and. ⁊ Jo. cal: ⁊ Abb. in. c.

ff. de vsur. Et ad rōnē aliorū dicitur potest: quod radix in isti lucri non est rapina vel furtivitas: sed industria vitiosa ea. Ex se enim illa pecunia nihil lucri attulisset: et sic non est radix infecta: quia industria de se est bona. Sed si illa pecunia male acquisita versus fuisset in fraudibus: et in alijs illicitis acquisitionibus: tunc radix infecta teneretur. alij dicitur ut Lan. de ridol. in supra dicto tractatu. de vsu et lucri ex tali pecunia acquisita trahere dicitur. et vna quidem parte habebit vsurarius ipse videlicet tantum quantum debeat expense labori et industrie: quod boni viri dirimet arbitrio: preterquam aliam restituat creditori suo quod se sibi dedit vsuras habito respectu ad danum quod ille sustinuit in bonis ex carētia illius pecunie: ut dicitur Tho. vbi. s. et sequentes. Restitutum tantum incertum dabitur pauperibus. Quod sic probatur. Penes vsurarium non debet remanere in se sed ex hoc parte via vsuris et in intentio homines ad peccandum. Nec debet creditori restitui: quia tunc reciperet vsuras de sorte sua. Ergo pauperibus est erogandum: quia regna est quod quoniam aliqd est erogandum et non apparet cui: illud est pauperibus dandum. ar. xiij. q. v. c. non sane. Ray. Etiam consulit quod post restitutionem solam vsure recepte petat vsurarius absolutinez ab eo de alijs si tenet ad cautelam. Magne equitati vult in ista: vltima opinio: tantum sufficere vult ab solutio quod dicitur a bro Tho. cum alia sua opinione. Et querit vtrum manifeste vsurario prestante cau-

tionem de vsuris restituendis: si ad preces eius alius fidei iubeat pro eo: teneat ipse fideiussor: creditoribus vsurarum: vel episcopo vel pauperibus ad restitutionem omnium vsurarum extortarum certarum et incertarum. Ad quod respondet Lan: vbi. s. dicens quod lapsus cum pluribus alijs doctoribus determinavit talem fideiussorem non teneri ultra vires hereditatis principalis: sed vsurarum: etiam si se principale constituisset. Et addit. Hanc etiam quoniam disputant Pan. de leaza. Et determinavit quod non obligat fideiussor: ultra facultates vsurarum: habito respectu ad tempus cautionis: quia si tempore cautionis principalis erat solvendo: dato etiam quod facultates sint postea exhauste non restitutione vsurarum: nec eris alieni: sed per alios modos fideiussor remanebit ad alia obligatus: sed enim exceptio inopie prodest principali non tantum fideiussori. Sed si tempore cautionis principalis non erat solvendo: non tenet ultra vires principales. Idem tantum Pan. distinguit iter fidei iubeat pro cautione: et se obligantem ad restitutionem vsurarum ex alia causa. In primo enim casu non tenetur fideiussor: ultra vires: quia nec ultra vires restituere vel cauere tenebatur principalis. In secundo casu secus: quia principalis est obligatus in solidum: licet habeat exceptionem inopie: vel simile que exceptio: vtpote personalis non dirigitur ad fideiussorem. Et nota sunt Richar. l. iij. di. xv. q. v. ar. iij. in fi. quod dānicot

aliquē iniuste in sua libertate. s. iniuste procurādo enim redigi in seruitutē: tenetur se facere seruū pro eo: si non pōt enī aliter restituere libertatē: nisi forte talis esset cōditio psonē: q̄ hoc dānuz intulit: q̄ notabilr redundaret in p̄iudiciū boni cōis: i quo casu nō tenet se facere salnū: sed tenetur ad oē aliud interesse ad arbitriū boni viri: Quātūcūq; q̄s dānificaret aliquēz in alijs possessionibus nūq; tenet pro restōne se facere seruū ei⁹ vel alteri⁹: qz vt dī. ff. de re in. libertas inestimabilis res est. Qd̄ asit. dī. Exo. xxiij. Si aut nō habuerit vñ redat venūdef: iudiciale p̄ceptum fuit vnde modo nō obligat. Hec ille. vbi. s. ¶ Itēz qui emit seruū vel ancillā qui ab initio euz fuit capt⁹ in bello iusto erat xp̄ianus vel xp̄iana: q̄uis heretica libertū dimittere debet: nec potest petere p̄cium ab ipso seruo: sed ab eo a quo emit si inuenit: al̄s sibi imputet. Sicut ⁊ q̄ emit rē alienā ignorāter: comperta veritate d̄z restituere dño ei⁹: vel si ignorat dñm: pauperib⁹ erogare: nō sibi retinere. Si aut nō erat xp̄ianus: sed saracenus: turchus vel tartarus: ⁊ hmōi: talem in seruū emptū vendere pōt: ⁊ postea baptizatū piū est certo tpe: cōueniēti ex seruitio habito eū libere dimittere: si tñ bene vtiē libertate: nō tñ necessariū. ¶ Itē si quis impedit aliquē iniuste ab officio vel beneficio iā obrēto: puta pcutans sibi auferri ex aliq; sinistra

cā vel falsa: tenet ad satisfactiōnē de toto scōm Tho. ii. ij. q. lxxij. artic. iij. ⁊ Richar. in. iij. dist. xv. Secus si iuste hec pcurat: qz meretur puniri ex defectu suo. S̄z si impedit a beneficio psequēdo nō tenetur ad tñ q̄tū ē bñficiū: s̄z ad arbitriū boni viri s̄z Tho. vbi. s. ⁊ Richar. q̄ intelligendū vñ qñ hoc facit ex odio vel malicia. Nā si faceret vt sibi vel amico suo magis pvideretur q̄ illi: puta testator: aliq; vult legare Titio. c. ⁊ ego rogo q̄ magis leget mihi: vt cuidam psonē mihi magis dilecte: ⁊ ille sic facit: talis sc̄bz pe. de pa. in. iij. di. xv. q. ij. ar. j. nllī tenet: qz nllī auferit ius suū. Nā illi nllū ius erat acquiritū: ⁊ nemini facit iniuriā: qui vititur iure suo. Cuilibet enim licet se alteri cōmēdare: vt donet sibi. vel leget p̄cipue cū indiget. ¶ Itē queritur vtrum clerici teneantur restituere illos fruct⁹ quos volūptuose cōsumunt. nō faciētes seruitiū in ecclia: sc̄z nō officiantes vel officiādo. Rñdef sc̄bz Archi. di. xliij. s. j. vtiq; tenetur. Et hoc tripliciter. Primo ratione dati. Secōdo rōne sacrilegij. Tertio rōne odij. Primo ratione dati. naz illa bona tali ecclie iō data sunt. vt offerāt precēs: ⁊ sacrificia pro ipsis q̄ dederūt: ⁊ ex residuo alentur pauperes. Ad quod facit verbū Hieronymi dicentis. Tibi o sacerdos de altari viuere nō luxuriari permittit. di. xliij. s. j. ⁊ qui hoc non facit infidelr agit. Secōdo rōne

sacrilegij: qz defraudat totam ec-
 clesiam que suis precibus et officiis in-
 mare deberet: et ei pdesse. Unde
 Alexander papa. Ipsi sacerdotes
 pro populo interpellat: et peccata populi
 coedunt: et precibus suis ea delent. j.
 q. j. c. ipsi. Tertio rone odij: quia
 provocant iram dei per populum. Greg.
 Cuius qui displicet ad interceden-
 dum mittit: irati animo pecculdu-
 bio ad deteriora provocat. dist.
 xlii. q. j. qd verum est qn populus
 est in causa malicie sacerdotis.
¶ Sed quid si facit servitium ec-
 clesie: sed in mortali persequatur.
 Respon. Non videtur teneri de
 fructibus. Et ratio est: qz etiam ma-
 li ministri orationes communes: vt
 officium et missa profunt vivis et
 defunctis scdz Tho. in. iij. dist.
 xij. q. j. arti. j. q. v. Item in. iij. q.
 lxxij. ar. vj. **¶** Sed qd de horis
 omissis. nunqd tenetur restan-
 rare totum. Rn. scdz Arch. Et equa-
 te deberet sibi imungi in pnia si
 posset: sed non est necessarium.
 Sed i hoc est pnia arbitraria si-
 cut in alijs. Et idem videtur sen-
 tire Pet. de paln. in. iij.

¶ Ubi sit fienda restitutio.

¶ Cap. iij.

 Utrum ad tertium prin-
 cipale scilicet ubi, fi-
 da est restitutio. Cir-
 ca hoc distinguendum:
 quia aut persona cui
 fienda est restitutio: scitur: aut
 inquirendo sciri potest aut om-
 nino ignoratur. Si autem scitur
 aut inquirendo sciri potest: ipse
 vel heres eius ipso mortuo in lo-

co ubi facta est rapina: usura vel
 danu restitutio fiet: si uterqz ibi
 est vel vbiqz. adinnice se con-
 niunt creditor et debitor. Si aut
 alter est absens a loco ubi facta
 est usurpatio vel danificatio: mit-
 tet expensis eius q se absentavit
 de loco. Si igit est absens is cui
 fienda est restitutio: puta qz muta-
 tur domiciliu mittet sibi re abla-
 ta vel pecuniaz ipse qui abstulit
 expensis illi cui hz restituere. si
 no absentavit se a dicto loco is
 q rem usurpavit: ipse suis proprijs
 expensis transmittet rem vel pecu-
 niam scdz Host. et Jo. an. et hoc p
 tale modu q no detegat pctoz: si
 pctm est occultu. arti. ij. q. j. c. Si
 peccaverit. Vel etiam pot credito-
 ri significari: precipue qn est mul-
 tu remor a debitore occulte vel
 manifeste: scdz q expedit et scdz
 q creditor ordinat vel de mitten-
 da illa re: vel reservanda vel aliter
 dada sic agat debitor et liber erit
 Si aut suo proprio motu re illam
 destinaret seu pecuniam debitor
 et in via periret: vel auferet sibi
 periret: qz adhuc teneret ad sa-
 tisfaciendum: sicut Jo. an. in glo. vel
 etiam si sperat cito ventur ad lo-
 cu pot sibi re servare. et scdz tho.
 ij. q. lxxij. ar. v. ad. iij. Item in. iij.
 di. xv. q. j. arti. v. q. iij. Host. Jo.
 an. i eode sacra deponer: vel alio-
 tanto loco. Aut si res est partu va-
 loris et credito: distas multu: et
 abundas fuerit: pot et scdz Guil.
 pro sia eius pauperibus erogari
 Idem tenet gl. in. c. cu tn. extra de
 usu. Si no ignorat: nec pquiret

do inuenti potest cui restitutio fieri: tunc eroganda est res ablata vel pretium eius pauperibus pro alia illi in loco illo ubi facta est usuraria: rapina: vel damnum: vel in loco in quo habitat is cui fienda est restitutio: et hoc ideo quia melius est quod vicini inde sentiant modum quam extranei: tunc etiam quia verisimile est ibi reperiri damnum passum vel herede eius. Ita notat Hostiensis. Jo. an. et Jo. de lig. uel saltem fiat talis erogatio ad arbitrium dioecesis loci ubi factus est damnum vel rapina secundum Ray. Si tamen commode fieri non posset in dicto loco cum hoc non sit necessarium: potest tunc et ibi fieri secundum Butil. s. et beatus Thome. ubi. s. i. hmoi. casu nil dicit de loco determinato: s. quod pro alia illi cuius res erat dicitur pauperibus erogari. vñ. et. Hugo peritus in viros in pre. et frater Clarus dicebat: quod cum pauperes sint ut vnum membrum in corpore ecclesie: nec ab hac unitate sequestrentur propter locorum distantiam: sufficit si restitutio incertorum de quibuscunque pauperibus etiam alteri prouideatur: quod ubi facta est rapina vel damnum et maxime quod magis sunt pauperes christi: et utiliores ecclesie dei et salutari alia. Et ex hoc apparet: quod locus non est de necessitate restitutionis: s. de congruentia. Idem fratre de sen. ca. xxxij. opus sui. Nusquam tamen incerte ex parte per manifestos usurarios: quod debeant restitui: et in quo loco: et per quem dioecesanum: habes in. ij. p. sum. ti. l. c. r. Quamuis enim quod habet in

isto. s. non pertineat ad ubi: sed magis ad quod: tamen hic notabiliter queritur utrum fideiussor possit repetere a debitore usuras quas pro eo soluit creditori penes quem pro ipso debitore intercessit. Ad quod respondet Lau. de ridol. q. Jo. an. in questionibus mercurialibus super regula damnum. de re. in. in. vi. hanc questionem explanat notabiliter: et ex eis dicitur elicit. xi. conclusiones quarum prima est talis. Non recipit fideiussor a debitore obligatio: nec sciens et contradicente usuras suo solutas debitorum: nec etiam forte: nec quod aliud inuoluntate impensum. Plus est enim dicitur quam non consentire. extra de sumo. ca. sicut tuis. Secunda conclusio est. Non repetitur a debitore sciens et patiens: sed non mandante obligatione fideiussor usuras: vel indebitum solutas vel solutum creditori: et sibi impuret quod se obtulit. extra de re. in. l. c. bona fides. i. vi. Repetit tamen forte indebitum quod soluit. Tertia conclusio est. Non repetitur a debitore: sciens et mandante ipsum obligari pro forte tamen fideiussor solutas usuras tamen quia fines mandati excessit: tamen quia ad illas obligatus non erat. Quarta conclusio est. Non repetitur a debitore fideiussor usuras sciens et mandante ipsum in omnem casum: vel simpliciter obligari sine fideiussore. Patet quia in generali mandato non includit indebitum: de quo verisimiliter in spe non mandasset. c. i. generali. de re. in. in. vi. Quinta conclusio est. Repetit a debitore sciens et mandante ipsum pro usuris

quod sub nomine sortis, includit eas ut
 est mortis obligari sine fideiuberi
 ipse fideiussor vsuras quod iuste cre-
 dere potuit illa sorte totum debi-
 tum: nec presumere debuit illud ide-
 bitum sub nomine sortis promittere. ex
 de psump. c. q. verisimile. ¶ Sexta
 conclusio est. Repetit a debitore
 sciēte et mandante noiatim p vsuris
 fideiuberi ipse fideiussor credito-
 ri solutas si iuravit illas solue-
 re. Et ista est cōis opinio. ex de
 fideiuf. c. ij. Et istam opi. appro-
 bat, Joan. and. h3 tñ fideiussor
 opinionē soluēdi vel absolutio-
 nem petēdi sicut habet debitor.
 ¶ Septima cōclusio est. Repetit
 a debitore etia noiatim mandā-
 te p vsuris fideiuberi ipse fide-
 iussor vsuras creditori solutas
 etiā si non iuravit creditori illas
 solvere: si ipsi fideiussori debitor
 idēnitatē iuravit. dū modov el p
 pter pignora data: vel aliā, cām
 debitori fuerit expediēs vsuras
 solui. c. peruenit. extra d. fideiuf.
 ¶ Octava conclusio est. Non repe-
 tit a debitore sciēte et mandante
 noiatim p vsuris fideiuberi: ipso
 fideiussor creditori sponte solu-
 ta: si non iuravit creditori illas
 solvere: nec debitor iuravit fide-
 iussori idēnitatem: nec expedie-
 bat debitori ppter pignora da-
 ta: vel aliam cām ipsas vsuras
 solui: et hoc de iure sortis. Sed opi-
 nio theologorū q̄ h3 Jo. and. mul-
 tū fatet eq̄tati: est q̄ vigeat de-
 bitori ad soluēdū i foro pscientie
 de re. in. ca. sciēti. lib. vj. ¶ Nona
 cōclusio est. Non repetit a debi-

toze sciēte et mandante noiatim
 p vsuris fideiuberi: ipse fideiuf-
 sor vsuras creditori coacte solu-
 tas: si non iuraverit creditori il-
 las solvere: nec creditori iuravit
 fideiussori idēnitatē: nec expe-
 diebat debitori: ppter pignora
 data: vel aliā cām vsuras solui:
 si fuit ipse fideiussor in culpa: vt
 q̄ nō exceptit. Secus si nō fuit in
 culpa. ¶ Decima cōclusio est: q̄
 in oī casu q̄ pōt a debitore fide-
 iussor vsuras repetere dz intelli-
 gi si nō iteruenit frans psonē ad
 psonā. s. cōstitūeris ob hoc fide-
 iussorē. ex de p̄mil. ca. Quanto.
 ¶ Undecima conclusio est: q̄ in oī
 casu quo pōt a debitore vsuras
 repetere: fideiussor poterit illas
 repetere a creditore cui soluit. ff.
 mādati. l. si fideiussor. §. in oibus
 ¶ Per q̄s dz fieri restō. Ca. iij.
 Quantū ad quartū. s. per quos fieri debet
 restitutio. primo dī-
 cēdū est de incertis.
 Secōdo de certis. Quē-
 ritur ergo vtrū restitutio icerto-
 rum debeat fieri p̄: enim qui ha-
 bet restituere: vel p̄ alium cui cō-
 miserit. aut solū p̄ dioecesanum?
 Rñ. Circa hoc sunt varie opinio-
 nes et p̄tie. Host. sup. c. cuz tu ex
 de vsur. et in. ca. cū sit. ex de iude.
 q̄in sum. sua. de i. pe. c. fi. iuxta fi-
 nē tenet q̄ vn° de casib⁹ p̄tinen-
 tib⁹ ad ep̄m est restitutio male
 ablatoy icertoy. Qd etiā tenet
 Joā. an. ex de p̄. et re. in. c. si ep̄s.
 in glos. lt. vj. et in. c. petm. de reg.
 in lib. vj. Ad qd̄ videt̄ facere qd̄

h^o. xij. q. i. c. *Scipim*. Adducit et
 alijs q̄ tenet hāc rōnē. Cū h̄mōi
 bona incerta sint p̄ alabus eoz
 quoz fuerūt. fidei dispensanda
 ac p̄ q̄ns sint ad dininū cultū eo
 ipso ⁊ sustentationē pauperū or-
 dinata: sol^o aut̄ ecclesiastic^o. Pla-
 tus sit rector ⁊ moderator diui-
 ni cult^o ⁊ p̄ pauperū ⁊ dispensa-
 tor: rerū dinino cultui ordināda
 rū: vt patz dist. lxxvij. ca. *diuine*
 ⁊ in multis alijs ca. Jō s̄m iudi-
 cū ei^o debita incerta sunt p̄ euz
 dispēfanda. Archi. aut̄ in quadā
 qōne disputata p̄ eū ⁊ in rosario
 xxij. q. v. c. nō sane. tenet J̄iū: ⁊
 dicit sniaz Host. circa hec supra
 dictā esse verā in casu vbi null^o
 deputat^o est a testatore qui hoc
 exequatur. vt. xij. q. ij. c. de laicis.
 Ubi vero certa p̄sona deputata
 est a testatore: illa p̄sona bz exe-
 qui. vt i. d. c. de laicis. extra d̄ te.
 cap. tna. Immo credo q̄ ipse ra-
 ptor incerta q̄ debēt pauperib^o
 erogari: pōt ip̄e pauperibus ero-
 gare absq̄nīa v̄l auctoritate epi
 vel alteri^o iudicis ecclesiastici: vt
 satis colligit in. d. c. cū tu. et hoc
 innuit etiā dare gl. i. c. Sicut di-
 gnū. de h̄mōi. §. eos. Hec obstat
 illa decretalis. c. cū sit extra d̄ in
 de. p̄ quā pbat. host. snā opinio-
 nē. Naz illud. c. loquū de iudeo
 nō de xp̄iano: cui^o actus vel di-
 pensatio merito h̄r suspecta ab
 ecclesia quoad xp̄ianos: iō iuste
 ⁊ bñ dicit ibi s̄m p̄uidētā dioce-
 sani: q̄ suspicio cessat in xp̄iano.
 Et sic nō dubito q̄ xps nō h̄z se
 t̄romittere de talib^o. hec Archi.

Jo. de lig. idē sentit: ⁊ post addū-
 cit hāc rōnē. Qui indebitū extor-
 sit obligat^o est ex maleficio: vel
 quasi illis q̄bus extorsit: si extāt
 ats pauperib^o. Et regula h̄z q̄b
 debitor pōt se p̄ solutionē libera-
 re. Insti. q. mo. tol. obli. p̄ totū
 Tu q̄ dicis J̄iū da mihi casum
 expressum p̄ regulā. Nec est ve-
 rū q̄ sit in. d. c. cū sit. qz nō loqui-
 tur in xp̄iano sed in iudeo. vt di-
 cit Archi. Hāc opinionez sequi-
 tur Pau. ⁊ zenze. sup. cle. i. de pri-
 uilegijs. Hoc ē cōsultuerūt Jo.
 cal. et recuperus. Sed dñs J̄u.
 vtriusq̄ inuisperit^o ⁊ frater clar^o
 vt habet in quadā summula: cō-
 cordauerunt in hoc q̄ nullū ins
 exp̄ssuz hoc dicit nec in decretis
 nec alibi: nisi q̄ eps est p̄curator
 pauper. Illud vero adaptat q̄
 pōt p̄curare de suo proprio si h̄z
 vel de bonis ecclesie. i. fructibus
 vel alijs modis. Sed qz sacerdo-
 tes simplices sunt imperiti pro
 maiori parte: epi h̄o reputātur
 sufficiētes in scientia: hinc inole-
 nit: q̄ h̄mōi restitutiones remit-
 tit ad epos. Unde si confessor pe-
 ritus sit: ⁊ sciat in h̄mōi sufficien-
 ter cōsultere nō est necesse remit-
 tere ad epos. Hec ibi. Et in hac
 snia est Joan. mo. Hoc etiam in-
 nuit J̄mo. extra de imm. eccle. c.
 qz pleriq̄. art. xxij. q. iij. ca. si q̄s
 romipetas. Ad rōnē sup^o indi-
 ctam p̄ alia opinioē posset r̄de-
 ri: q̄ quib^o epi ⁊ plati sint dispen-
 satores rerum datarū ecclesijs
 nō tñ sequitur q̄ sint dispensato-
 res oim^o: q̄ s̄m deli sunt i diuinuz

entium & in pauperes eroganda: s; solū in diuinū cultū iam ordi-
 nata vt reddit⁹ eccliarū: & hūmōi.
 Nā si essent dispēfatores: erogā-
 doz olim: s; hōc essent ēt dispē-
 fatores oīm sup̄nōrū: q̄ diuites
 ex diuino precepto deberēt pan-
 perib⁹ erogare: q̄d a nullo p̄cedi-
 tur. Sed & Tho. ij. q. lxiij. dicit
 q̄ si ille cui d; fieri restitutio sit
 oīno ignorus: d; ei restitui sicut
 p̄t. s. dādo i elemosynas p̄ sa-
 lute ei⁹ sine sit mortu⁹ sine sit vi-
 uus: p̄missa s; diligētī inq̄stīōe
 ei⁹: & b̄ autoritate ep̄i nihil dicit
 Sco. in. liij. dist. xv. dicit. Si q̄ras
 p̄ cui⁹ man⁹ debeāt talia dispē-
 fari. s. incerta. Rñ. q̄ nō inuenio
 q̄s necessario sit determinat⁹ me-
 diator ad ista paupib⁹ dispēfan-
 dū: Videt aut̄ mihi q̄ p̄ seipsum
 cōsilio nihilomin⁹ boni viri p̄t
 hoc paupib⁹ erogare: q; tali me-
 diatori ad dispensandum tribui
 posset: de cui⁹ fidelitate p̄sume-
 ret: & tñ sibi appropriaret: vel in
 alios vsus p̄tereret q̄ deberet.
 Vñ vbi lex diuina vel ecclīca nō
 ligat p̄sonā sequēda est rō natu-
 ralis. Illa aut̄ dicit q̄ qui tene-
 tur restituere: magis hoc faciat
 p̄ se: q̄ p̄ aliū nō exclūdō tñ p̄
 hoc cōsilio boni viri s; iclūdō.
 Hec sco. vbi. s. ¶ Quidam aliū fa-
 ciūt circa hoc distinctionem: v; q̄
 q̄tū eoz in q̄b⁹ cōpetit repetitio
 vt furto rapina vsura fraude et
 hūmōi dispēfatio incertoz p̄tineat
 ad ep̄m. Sed alioz vbi non com-
 petit repetitio: & si erogatio siēn-
 da est paupib⁹: vt in ludo: & in iu-

ste acceptis a iudice pro iudicā-
 do: vel a teste pro testimonio: &
 meretrice pro fornicatione & hu-
 iusmodi: q̄libet p̄ se possit dispē-
 sare vel cū cōsilio p̄fessoris. Ego
 credo s; opinione s; Archi. et
 sequentiū oīno verā & simplr: ex
 cepto vno casu. videl; i incertis
 publicoz vsurarioz quem ca-
 sum non dubito oēs illos. exce-
 pisse intrēdere: q; ibi ep̄esse & cla-
 rius prouidit: vt. s. p̄ dispensatio-
 nē diocefani talia incerta deter-
 minēt & dispensent. extra de vsu
 c. q̄q̄. lib. vi. vbi traditur forma
 de hūmōi. de qua habes in. ij. pre-
 sū. ti. j. c. x. In hoc ergo casu tan-
 tū p̄t intelligi illud: q̄d d; p̄ ter-
 tiā opinionē. s. i vsuris publicis
 incertis. ¶ Et si q̄ratur vtrū ep̄s
 possit per sua synodalia hoc sta-
 tuere: vt. s. sibi retineant dispen-
 sationē incertoz: & ali⁹ nō possit
 se intromittere. dicit in hoc casu
 Joā. de lig. super. c. cum sit de iu-
 deis q̄ quicquid dicit Jo. an. du-
 binum est an possit. Et, Jo. cal. in
 quodā p̄silio dicit expresse q̄ nō
 p̄t. Hugo & frater Clari⁹ dicūt
 q̄ nō potest ep̄s exēdicare de in-
 re sacerdotes qui se intromittūt
 de dispēfatiōe incertoz. ¶ Quā-
 tū ad scōm: s; p̄ quos debet fieri
 restitutio certozum bonozum.
 Ad q̄d rñdet q̄ p̄ eum qui abstu-
 lit seu recipit vsuras seu male
 ablata. P̄t etiaz & per quācūq̄
 personā aliā facere. In hoc enī
 vera est regula iuris: qui p̄ aliū
 facit perinde est: ac si per seipsum
 facere videatur. de reg. iur. libro

vi. Si th vitū vsure furti rapine
 vel alterius damni est occultū z
 restō occulto mō p se vel p aliu
 fiēda ē: vt nō detegat psona. ar.
 q. i. c. si peccauerit. Caneat et
 diligēter q cū p aliū facit ita cau
 te faciat vt recipiat q dz: z nō il
 le sibi retineat: qz nō esset p hoc
 liberatus: nec p fidat de cōfessoi
 bus nec p dicatorib⁹ nec qstua
 rūs: q querūt pecunias: nō alarū
 salutem. Et si is q rapinā vsurā
 vel fraudē fecit nō restituat: cuz
 heres teneatur ad oia onera de
 functi iqnātū sufficiat hereditas
 tenet z ipe facere dictam restitu
 tionē. de vsur. c. Michael. Et ea
 dē rōne heres heredis: z sic infi
 nitū: cuz scitur ab eis hereditas
 obligata ad restitutionez ppter
 vsuras: z rapinas z dāna a pio
 rib⁹ facta. Et vbi non sufficeret
 hereditas ad restitutionē. tenēt
 legatarij et donatarij: qz legari
 nec donari pōt alienū. Nec excu
 sarēt heredes sciētes vel dubitā
 tes vel merito dubitare debētes
 ex publica fama vl ex scripturis
 vel ex fidei relatu: testatorē illi
 citos fecisse p̄ct⁹ vel vsurarios:
 ex hoc q null⁹ ponit querelā su
 per hec vl postulat aliqd ab eis
 vt debitū. Sz debēt diligēter in
 quirere veritatē quātū pnt. Et si
 inuenit sic esse: notificet vel noti
 ficari faciāt illis qbus debent se
 offerētes ad restitutionez. Et si
 nō inuenirent aliq: paupib⁹ est
 errogādū als eēt i eis ignorātia
 crassa. q nō excusat. dif. xxxvij. §.
 Et q̄uis defunctis non profit

illa restitutio: si decesserint impe
 nitentes. pdest th: Immo necessa
 ria est ipsis heredib⁹ si volūt sal
 uari: qz non remittit p̄ctm zc. de
 re. in. li. vi. idē Host. in. c. a nobis
 extra de sen. excō. cū quo trāseūt
 cōiter doc. Si aut licitā arrez. ex
 ercebat: vel patrimonialia tātuz
 habebat testator: nec apparet ex
 fama vel scriptis de illicitis con
 tractib⁹ sen alieno. p̄sumere de
 bēt eū in ste acq̄sisse. qz nemo iu
 dicādus est inemor: pprie salu
 tis: z diuini timoris. i. qō. vij. ca.
 sancimus z p̄cipue in mortis ar
 ticulo. ¶ Itē nota q dicit Host.
 in sum. ti. de vsu. q si aliq hone
 sta psona puta sacerdos vel eps
 tractet inter debitorē z credito
 rē de satisfaciēdo: z dicat credito
 ri talis mediator: tantum facias
 tibi reddi si ex corde residuuz re
 mittas: non decipias me: qz me
 diator sum nec debitorē cui⁹ ale
 salutem quero: et r̄idet credito
 se ex toto corde liberare ipsuz de
 bitorem: qre nō dicā ipsuz libera
 tum nō video: nec curo qualiter
 cūqz sit satisfactum: dūmō sit sa
 rissactū ei. Si qui monent in cō
 trariū: hoc faciūt in odiū vsura
 riorū. Si q̄s em ex alia cā aliq. in
 iurietur: eōdem hoc admittit q
 libet theolog⁹ q cōcordia inter
 partes possit tractari: z ps ei⁹ q
 deberet ex pacto remitti: als ti
 tulus de transactionib⁹ inutilis
 esse z qre nō idē de vsura. Dicē
 dū ergo z tenendū q p̄cip⁹ possit
 vel insu iudicis: vel pactione
 partium remissio fieri: z sic dicā:

usurarium absolutū. hec hosti.
 Que qđē itelligo vera eē in foro
 p̄tētoſo: nō in foro p̄ſcie vel etiā
 i foro p̄ſcie quātū ad ea q̄ dubia
 eēnt vtz deberēt dari vel nō: qz
 rōnes ſunt ad vtrāqz partes: vel
 cū dubiū eſt quātū debeat ſatis-
 facere p̄ dāno dato. Et ad hec ſa-
 faciūt rōnes quas fecit ip̄e Hoſ.
 Sed vbi certū vel clarū eſt debi-
 tū vel rōne vſurarū vel alterius
 vſurpationis niſi debitor libera-
 liter remittat illō qđ remittit eēt
 ſi de mille tñ decē remitteret: ſi
 hoc facit qz putat ſe aſr reſidū
 nō poſſe h̄re: niſi valet illa remis-
 ſio facta etiā publico pacto qđ ad
 aiām. Vñ cū mercator iſortunia
 paſſus fallit: z occuſtās multa d̄
 bonis ſuis mobilib⁹: vt nō pue-
 niāt ad man⁹ creditorū: z qrit cō-
 poſitionē cū eis de m̄iozi quātū-
 tate qđ debeat: puta cōuenit rñ-
 dere ſingulis creditoib⁹ ad rō-
 nē. xv. ſolidoz p̄ libra: cū tñ poſ-
 ſet totum dare vel cedere bonis:
 cui cōpoſitioni aſſentiūt credito-
 res: z ita recipiētes liberāt eū d̄
 reſiduo: certū eſt qz quoad deuz
 adhuc tenet de reſiduo: cū illi nō
 ſponte ſed coacte fecerint illā re-
 miſſionē volētes illa parte poti⁹
 carere qđ toto. Quinimo z ſi cede-
 ret bonis totaliter niſi ſibi re-
 ſeruādo z nō ſufficiūt bona illa
 ad ſatiſficiendū: ſi poſtea puene-
 rit ad pinguiorem fortunam: te-
 net de reſiduo. extra d̄ ſol. c. odo-
 rdus. ¶ De damnis datis tpe
 guerre adinnicē inter ciuitates:
 quō z p̄ qđ pōt fieri relaxatio ſeu

remiſſio: qñ faciūt pacē cū certis
 pactis z capſis. No. qz in quadā
 ſummula ſic d̄: qz quib⁹ ſint pu-
 pilli multi z abſentes q̄ nō aſſen-
 tiūt z forte etiā aliq̄ p̄dicūt ex p̄-
 nectis: q̄ receperūt dāna iniuſte
 nec eis eſt ſatiſfactū niſi ſibi
 tñ eſt bonum pacis: qz qui h̄nt
 rempublicā gerere p̄nt cū p̄ſentū
 maioris ptis ſubiectoꝝ ſibi pa-
 ctis pacis ſubdere: z licite rela-
 xare innicē dāna data: z ſi fiat re-
 laxatio predicta t̄z z valet. Nā z
 hoc modo poſſunt etiā p̄e bono
 reipublice ſibi tallias iponere z
 h̄mōi qđ gabellas vocāt. ¶ De
 bonis d̄o clericozū z religioſoz
 nō p̄nt laici facere relaxationē:
 qz nō ſunt eozū foro ſubditi: nec
 de bonis eccleſiaſticis permittit
 eis aliq̄ diſpō: vt diſ. xcj. Vñ p̄nt
 tñ hoc facere p̄elati, ſp̄iales ter-
 rarum adinnicē: de p̄ſenſu z con-
 nentia clericozū z religioſozū
 qđ dāna receperūt i guerra. P̄nc
 aut relaxationē quoad laicos z
 clericos intelligas de dānis: dā-
 tis de reb⁹ p̄ſumptis. Nā res ex-
 tantes vt eq̄s: p̄anos z h̄mōi: qui
 habēt z ſciūt ſua nō eſſe: vt puta
 qz bellū iuſtū nō fuit ex p̄e puta-
 rū: vel ſi iuſtū ab eis acceperūt. a
 qbus nō poterāt: ipſa tenere nō
 p̄nt. vñ ſi d̄nos p̄prios inuenire
 p̄nt: eis reddere tenentur: alā ſi
 nō inueniūt paupibus erogare.
 Idē vñ ſi de iuſtitia belli dubita-
 tur. Nā vbi clare bellū iuſtū eſt:
 res accepte efficiant̄ capientius
 di. ſ. c. ius militare: q̄ tñ debēt in-
 ter eos p̄portionaliter diſtribui

per duces belli: vt. xxiij. q. v. c. di-
 cat. nisi p publicū edictum datū
 sit vnicuique quod capit. Paupe-
 rū autē & innocens non vñ tutus
 bona auferre: cū sint sine culpa:
 nisi subsit cā: cū sit aliq̄s punien-
 dus de reg. in. li. vi. Pena in tpa
 li frequēter puniunt vñ^o altero
 diuersis de causis: vt. ij. qō. iij. p
 totū. ¶ De tutorib^o curatoribus
 negociorū aliorū gestorib^o filijs
 familias & hmōi q̄ extorsert vsu-
 ras vel fecerūt rapinas: fraudes
 & pāna noīe alieno. s. p pupillis
 p̄onis vel p̄ibus suis: nil tñ co-
 rū puenit ad eos: s; ad pupillos
 dños vel p̄es eorū: q̄rit vtruz p
 eos possit & bbeat fieri restō ip̄is
 pupillis vel p̄ibus sen dñis ne-
 scitib^o & iuris de bonis eorū ad
 q̄s puenērūt taliter extorta. Rñ.
 Dicit qdā indistincte: q̄ si el so-
 ro p̄scie: dñmō non imineat inde
 periculū vite p̄scie vel fame: si de-
 phenderet: aut scandalū sequat
 puta qz aliq̄s credit furat^o suis-
 se illa q̄ innocēs est & hmōi. Tas-
 les em vt dicūt illi nō cōmittūt
 furtū occulte illa recipiētes: cuz
 pecunia fenebris vel p rapinas
 & fraudes habita sit eorū: & rō est
 qz cū p efficacē cām p̄diciozū. s. tu-
 torū curatorū & hmōi: & p interme-
 diū illoz tale iniustū lucrū deue-
 nerit ad manus pupilloz patro-
 norū vel patrū: & ad restōnē sint
 obligati isti mediatores instrui
 esse vñ: vt q̄ cā illozū iniuste abla-
 ta sunt: nūc iuste iniam habeant
 illa satisfaccere. ne ipsi de p̄prio
 satisfaccere teneant. ar. ad hoc de

reg. iur. vbi dicit Chri. Ois res
 p quascūq̄ cās p̄dit: p easdē dis-
 soluit. Propterea ad hoc agēdū
 p̄dicti tenent: & in hoc gerit vti-
 lem curā sui & illoz q̄ iniuste de-
 tinēt aliena. Alij autē pfectus et
 equus rñdent p distinctionez: vtz
 qz aut tales adhuc hñt in mani-
 bus administrationē rerū illozū
 aut nō. In p̄rio casu pñt & dñt re-
 stituere de bonis illozū: ad q̄s p
 uenit lucrū q̄s hñt. p̄e manib^o:
 si nolunt remanere ipsi obligati
 ad satisfaciendū de suo hoc sine
 occulte sine manifeste cū sufficiē-
 ti cautela: vt ab ipsis non possit
 postea repeti & ad hoc vñ facere
 rō p̄ie opinionis: cū regula pri-
 ma. Ois. res. Et aut non hz am-
 plius administrationē tūc subdi-
 stinguēdū est: qz aut p̄dicti tuto-
 res pcuratores & hmōi: non pñt
 illa restituere d suo: puta qz pau-
 peres sūt aut pñt: & si nō pñt: suf-
 ficat q̄ denūcient principalib^o p
 q̄bus fecerūt vsuras fraudes et
 hmōi: q̄ ignorāt quō fecerunt p
 eis talis illicita lucra que adeos
 deuenērunt: vñ obligati sunt ad
 restōnē. Et si non satisfaciūt ipsi
 p̄ncipales habeāt p̄positū satis-
 faciēdi de suo cū poterūt. Ad ac-
 cipiēdū aut occulte a p̄dictis: ad
 hoc nō tenentur nec dñt. Et rō est
 qz quoad se excusati sunt a restō-
 ne rōne impotētie. vt. xiiij. q. vi-
 c. si res. Quoad illos p q̄b^o fece-
 rūt vsuras vel fraudes auferen-
 do ab eis occulte p hoc nō p̄oni-
 det saluti eorū: cū remaneāt obli-
 gati in p̄scia: ex q̄ sciūt talia fore

facta nec velint satisfacere. et sic non dissoluit pctm̄ vel obligatio quo ad estimationē eorum. Sed nec pōt q̄s a privata p̄sona cogi ad restitutionē male ablatorum nisi p̄ iudicē ecclesiasticū v̄l ciuilē. Nec v̄l bñ posse excusari a furto cū p̄ctet rem alienā iusto dño: cū in vsura trāsserat dñiū. per hoc etiā exponit se multis periculis. Si aut̄ tales mediatores de qb̄ dicitū ē. p̄nt restituere: cū illi ad q̄s extorta p̄uenerūt: nolūt restituere: q̄ principāl̄ obligant̄: p̄nt petere hūiliter nō p̄ coactionē v̄l fraudē a creditorib̄ vsurarū v̄l fraudū remissionē: cū penes eos nō remāserit pecunia fenebris & illi q̄ eā habuerūt remanēt principāl̄ obligati: q̄ remissione obrenta libere & spōre ampl̄ nō tenentur: s̄ tātū principales nisi et eis fieret remissio. q̄ si remissionē facere nō vellet: tenet̄ satisfacere de suo: & tūc vsq̄ ad quantitatē solutaz p̄ illis: poterūt occulte accipere de bonis eorum si alias p̄ viam iudicij h̄se nō p̄nt ita tñ q̄ nō sequat̄ scandaluz vel piculū q̄ semp̄ vitāda sunt. Ubi aut̄ mediator talis. sic satisfecit d̄z p̄ aliquē modū cantū declarare illi q̄ sciebat se obligatū ad illud āpli⁹ nō teneri: vt puta si dicat se non curare ab eo illa recuperare q̄si acsi donasset vel declarare heredibus suis q̄ non recipiant a tali p̄sona. aliqd̄: vt debitū p̄ tali cā & hm̄di. Bona em̄ fides nō patitur: vt semel exactus bis exigat. de reg. iur. lib. vj.

¶ Cui scienda sit restō. Cap. v.

¶ Quantum ad quintuz sc̄z cui scienda est restitutio seu datio rei ablate: vel alias illicite acquisite. Pro fundamēto notāda est distinctio: quaz ponit Tho. ij. li. q. xxij. arti. vij. dicens. Tripliciter potest esse aliquid acquisitum. Uno mōdo qd̄ qd̄ acq̄rit̄ illicite debet ei a quo acquisitū et extortū ē: et siue nō trāsseret dñm̄ illi⁹ in accipientē vt in furto et rapina: siue trāsseratur vt in vsura: in cōpetit repetitio. Secūdo mōdo: aliqd̄ illicite acq̄sitū: ita q̄ ille q̄ illicite acq̄sinit: nō pōt illud retinere nec in debet illi a quo acquisitū. q̄ ille p̄tra iustitiā dedit. et ille p̄tra iustitiā accepit vt in simonia & similibus in qb̄ ipsa datio & acceptio est p̄tra legē. Tertio mōdo: illicite acq̄sitū: nō q̄ ipsa acq̄sitio sit illicita: sed illud ex quo acq̄rit̄ est illicitū ex quo trāsseret dñm̄ nec cōpetit repetitio vt in meretricib̄ & hm̄di. Nā meretrix turpiter agit & p̄ legē dei fornicādo sed ipsa acq̄sitio vel datio pecunie: p̄ hm̄di illicitis nō est illicita: nec p̄ legē dei: & hoc p̄prie b̄turpe incurū. De illicitis ḡ isto tertio mōdo acq̄sitis fm̄ Tho. vbi. 3. & Ray. pōt dari elemosina: & potest etiā retineri: nisi sup̄flū per fraudē vel dolū mulier extorsit: q̄ illud esset restitūdū. Et ad hoc p̄tinent lucra facta ex h̄strionatu illicito ex duello extortamēto: ex certis factis de flo.

ribus et alijs hominibus: quorum usus est
 contra ad lasciviam: ex decem factis
 ex arte mathematica seu arte di-
 vinatoria: ex lucro negotiorum
 advocatorum: vel medicine in casu
 non concessio quoad clericos: ex
 his dixerunt aliqui non posse fieri ele-
 mosynam: quia ut dicitur: Prover. iij. Ho-
 noris domini de tua suba: et iterum. Ho-
 noris domini de tuis iustis laboribus
 et xiiij. q. v. c. elemosyna. et i. q. i.
 non est putanda. Sed hoc non est verum
 secundum Thomam. vbi. s. et Ray. et alios
 contra. Predicta autem capita allega-
 ta hoc intendunt quod non habet eleemo-
 synam de male acquisitis: quod si debet
 certis personis restitui: vel quod non
 debet alijs alijs facere illicitis: ut
 debet elemosynam. et quibus quidam di-
 stinguunt: ut dicitur: Guik. quia in his
 que prohibita sunt quia mala: et non pu-
 niantur a iure: nisi in fama: ut mere-
 tricium duellum et hominibus: talia sunt re-
 tineri. Sed que mala sunt quia prohibi-
 ta a iure: ut torneamenta et nego-
 ciatio quoad clericos et hominibus: et ta-
 lia non sunt retineri ad usum suum
 sed debent pauperibus erogari. Licet
 hec distinctio videatur esse proba-
 bilis: tamen quia pene sunt restringende
 non amplius de et quod nimis emugit
 elicit sanguinem Bern. credo quod in
 predictis omnibus casibus et sibi bonum
 est et salubre quod penitens inducat
 ad erogandum pauperibus: non tamen cogendus
 ad hoc: nec si non velit in hoc
 est iudicandus non esse in statu
 salutis: si non velit hominibus penitentiam
 agere vel accipere. s. quod hominibus lucra
 pauperibus eroget: nisi in casibus a
 iure expressis: ut in simonia. et ideo

de eo quod datur iudicium ad corrupten-
 dum eum: et hominibus: ut. i. dicitur. secundum
 Thoma. Guik. Ray. et Inn. de hominibus
 debet dari elemosyna subito hone-
 statis et utilitatis: non debito necessita-
 tis salutis. Et sic intelligitur illud
 xiiij. q. v. quod habetis. Non est que ac-
 ceptum sic restituendum ei a quo acce-
 ptum est: quia in turpi causa melior est con-
 ditio possidentis. ff. de adi. ob tur-
 cam. l. ob turpem. De illicite ac-
 quisitis secundo modo verum cum illud sic
 acquisitum non debet ei a quo est ac-
 quisitum: nec tamen acquirere per se retine-
 re. Illud potest et debet de necessitate
 salutis non solum de utilitate: sed et de
 honestate pauperibus erogari. Et
 huius ratio est secundum Thoma. ii. q. lxxij.
 ar. v. quia ipsa datio et acceptio est
 lege prohibita: ut simonia. Quidam
 tamen extendunt istud sed modum ad omne lu-
 crum in quo permittitur peccatum in dante
 et recipiente: non solum in simonia:
 sed etiam in pecunia accepta ex
 adulterio et pro usuris: cum accipit
 mutuum sine causa rationabili: puta
 ut amplius daretur et inde solvitur usu-
 ram. Illa usuraria videtur: quod acci-
 pit retinere non potest: nec tamen ei debet
 reddere quod dedit: quia turpiter ioga-
 tus est dando mutuum ei que non ne-
 rat non indigere. Sed Thoma. vbi. s.
 non dicit hoc: sed cum datio est peccata
 legem. In dicto autem casu datio pe-
 cunie pro mutuo non est peccatum: sed
 accipere illo modo usurario mutuum
 est peccatum: quia datur illi occasionem ma-
 li. Unde licet peccet mortaliter sic
 mutuum accipiendo: debet tamen potius
 reddere illi a quo accepit quam pau-
 peribus erogare: nisi ubi non in

neniretur ille a quo accipit: vel etiā si vellet illā vsuraz reddere nō vsurario: sed his a qb^o extorsit ipse vsuraria vsuras p eo satisfaciēdo p illa parte: & tunc d3 vsurario signare ne iterū illi restitnat: & p̄cipue d3 hoc facere cū Inia epi: vt si dictus vsurari^o vellet ab eo repetere: eps cogat illū desistere a receptione. Et ex quo vtiliter gestū ē negociū eius raz tuz habere d3. Non tñ teneſ, ad hoc. s. inq̄rere vel dare his qbuz debitor: est vsurari^o: s3 sufficit q̄ restitnat a q̄ accepit pauperib⁹ sūt erogare nō d3: cū nouit eū a quo accipit: & pōt ei dare. qd̄ expresse ostēdit Aug. dicēs. Nolite facere elemosinas de fenore et vsuris. xiiij. q. v. c. Nolite. Nā cū dat pauperibus qd̄ debet certe p̄sone: nō liberat a restitutionis obligatiōe ad illā p̄sonā: vt h̄ extra de homi. c. sicut dignuz circa fi. Sed in simonia ipsa datio & acceptio pecunie p spūali- bus est p̄hibita. vnde d̄. j. q. j. c. placuit. j. Anathena danti anathena. accipiēti. Et ideo nec sibi retinere valet: nec illi reddere q̄ dedit: sed debet de necessitate factis pauperib⁹ erogare: si pōt: vel illi ecclesie in cuius iniuriāz data est pecunia applicari v̄l aliter prouideri: prout habes in. ij. parte sum. tit. j. c. v. Similiter in iudicio prohibitum est iudici v̄l assessori: cū habent certū salariū accipere aliquid a partibus pro iudicando vel non iudicādo: vel iudicando bene vel male. Et te-

sti est prohibitū accipere p̄ testi- monio ferēdo. vñ Aug. Ideo nō debet v̄dere iudex iustū iudiciū aut testes verū testimoniū: qz v̄dit aduocatus iustū patrocinii: & iuriscōsult^o verū p̄siliū. Illi em̄ inter vtrāq̄ partē ad examē adhibent: isti in vna parte cōsistūt xiiij. q. v. c. nō sane. ¶ Qd̄ ḡ recipit iudex p̄ h̄mōi: vel testis p̄ se retinere nō pōt: s3 d3 illi restituat qui dedit si inſte dedit: puta vt inſte iudicare intēdēs redimere quodā mō vexationē saaz. Vñ Augu. in. d. c. non sane. Ille solet male sibi ablatā pecuniā repetere: qui iustū iudiciū emit: qm̄ venale esse nō debuit. Sed si pecunia data fuit iudici ad eū corrūpēdū: v̄l testi ad falsum testimonii dicēdū: vel alicui ad falso accusandū: vel aduocato ad iniuste aduocandū: illi datorū reddi nō d3: qz turpiter dedit: nec sibi retinere d3: s3 paupibus elargiri: vel illi in cui^o dānū sine iniuriā data est: & precipue si ex hoc amisisset iustā cāz. Vñ hoc in. d. c. nō sane. put ibi not. Joā. an. & Archi. & ij. q. ij. c. q̄ recte. & Inno. extra d̄ imm. eccle. qz pleriq̄. ray. & Hosti. in sum. Si r̄ inferiores officiales & nuncij missi in h̄mōi: si aliquid extorq̄nt p̄ improbitatē vt denariū parū & h̄mōi tenēt paupib⁹ erogare: & hoc vbi certū salariū recipiūt: vt dicit gl. in c. nō sane. Nam cū salariū sufficiens recipiūt si q̄ extorq̄nt debēt restituere: si est qd̄ notabile. Et idē videt̄ dicēdū de notarijs

came rarjs & hmōi: q̄ offō suo ex
 ercēdo exigū t̄ aliquid a psonis.
 Si em̄ hnt̄ sufficiēs salariū. tenē
 tut̄ ad restitntionē eoz̄ que acci-
 piūt. Nec videt̄ excusare p̄suetu-
 do: cuz̄ sit irrōnabilis. ar. xxij. q.
 l. c. militare. vel paupib⁹ eroga-
 re: si de facillī nō pōt̄ iueniri. Si
 nō salariū nō haberēt vel nō suf-
 ficiēs: credo q̄ p̄suetudo nō excu-
 sare: qz̄ nemo cogit̄ suis stipen-
 dijs militare. ¶ In sup̄ de his qui
 accipiunt pecuniā ab accusatis
 vel in carcerat̄: añq̄ p̄ferat̄ snia
 p̄ eos: vt̄ intercedant̄ p̄ eis & libe-
 rent̄. Sciēdū q̄ si accusat̄ vel in-
 carcerati sunt̄ culpabiles: vñ et
 merito p̄dēnādī: illam pecuniaz:
 nec reddere dñt̄ datorib⁹: qz̄ tur-
 piter dederunt: nec sibi retinere
 pñt̄: qz̄ turpiter acceperūt impe-
 diētēs iusticiā: s̄z̄ d̄z̄ paupib⁹ ero-
 gari ar. xiiij. q̄. v. qui habent̄. si
 vero sunt̄ innocentes: & ad redi-
 mendā suaz̄ verationē dederūt:
 & p̄curandā sui liberationē: si in-
 tercessores eoz̄ sūt̄ officiales sa-
 lariat̄: aīz̄ pecuniā p̄ hoc rece-
 ptā reddere debēt: nec pauperi-
 bus erogare: nisi date fuissent p̄
 modū doni & liberalitatis: & p̄ci-
 pue post liberationē: qz̄ tūc reti-
 neri possit. ar. i. q. ij. c. sicut ep̄m. &
 similit̄ si intercessores nō sūt̄ offi-
 ciales salariat̄: sed precipue p̄so-
 ne: laborādō p̄ hmōi instā libera-
 tione iuste faciūt: & q̄ eis datur
 iuste retinere valēt. ¶ Itē de pe-
 cunia data p̄ adulterio cōmissō
 vel cōmittendo: q̄uis qdā dicā t̄
 q̄ d̄z̄ dari non est q̄ dedit nec sibi

retineri: s̄z̄ ei dari in cui⁹ iniuriā
 data est: s. marito si vxor: ei⁹ com-
 misit adulteriū. ex q̄ pecuniā ha-
 buit: vñ q̄ pot⁹ debeat paupib⁹
 erogari: nisi ille marit⁹ esset pau-
 per: qz̄ pp̄ter paup̄tatē: posset ēt̄
 p̄fessor ipsi mulieri tanq̄ paup̄i
 dimittere. Et similit̄ de viro com-
 mittēte adulteriū quo ad vxores
 caste vñ ēt̄ & vñ esse in hmōi q̄si
 idē us: sicut q̄i turpi lucro vt̄ in
 meretricis q̄s̄ ēt̄ pōt̄ retinere sic
 acq̄sitū: nisi q̄ leges p̄hibēt adul-
 teria & puniūt: nō aut̄ simplicem
 fornicationē & meretricia. Nihil
 lomin⁹ de pecunia data p̄ adul-
 terio nihil statuunt sicut de pe-
 cunia simōiaca: & alijs hmōi: vñ
 paupibus erogari potius indu-
 cendi sunt. xiiij. q. v. c. non sane.

¶ De acq̄sitis p̄ ludos fortune:
 extra illos casus in q̄bus d̄z̄ acq̄-
 situm p̄ hmōi restitui: debēt pati-
 peribus erogari: q̄si ēt̄ posset sibi
 retinere. S̄z̄ de hoc in. ij. p̄te. sum-
 tit. i. c. xiiij. De illicite acq̄sita
 primo mō. i. cū debet illud acq̄si-
 tum est: vt̄ in furto: rapina: v̄sura
 & hmōi. Regula est q̄ huiusmodi
 sūt̄ restituēda spoliatis: siue sint
 domini illarum rerum: siue ad
 eos spectet: dūmō cōstet rem nō
 fuisse ablatā: vt̄ accidit in pigno-
 re deposito commodato & huius-
 modi. Licet em̄ tales qui habent
 pignora deposita & hmōi nō sint
 domini illarum rerū: tñ ex hone-
 sta causa illa tenent. & deo his
 debent restitui talia ablatā non
 dñs ipsarū rerum. Et sic intelli-
 go illud. ij. q. i. c. Reintegranda
 n̄ iij

sunt oia spoliatis &c. ex de resti.
 spo. p. totu. Si aut res ablata est
 ab eo q̄ iniuste habuerat: puta p
 furtu vel p rapina restituenda est
 dño illius rei: non illi furi. Quaz
 nis autã malefaceret talis resti
 tuẽdo furi a quo ipse accepit.
 & nõ dño rei ipsius quẽ nonit: in
 fm Gul. liberat^o est ab obliga
 tiõe restitutionis: qz reposuit re
 in pristinu statu & gradu. Qu idaz
 tñ dicũt: q̄ illud qd̄ acq̄rit ex usu
 ra mētalit tñ non dz illi restitui
 qui dedit: qz id a se volũtarie ab
 dicauit. Nec tñ sibi dz retinere:
 qz p̄ legẽ accepit. ex de usu. c. psu
 luit. sed dz paupib^o erogari. ar.
 c. sicut dignũ. ex de hmõl. de usu
 c. cũ tu. Sed ista iura inducta vi
 dēt esse p̄ talẽ opinionẽ. Nã ibi
 dz: qd̄ dñr ablata restitui eis quo
 rũ fuerũt si repiunt: vt eoz here
 dib^o. Nec aliq̄d ius: nec aliquis
 doctor solẽnis facit istã distinc
 tiõẽ inter vsurã mētalẽ: et pactio
 nalẽ: vt prima debeat restui ei
 qui dedit: scõa autẽ non: sed pau
 perib^o erogari. S3 sicut indistin
 cte dicit Aug. de acceptis p fur
 tum & rapinã: q̄ debet restitui
 non dari paupib^o. sic inquit
 Qui cõtra ius locietatis hũane
 furtis: rapinis: inuasionib^o: op
 pressionib^o aliq̄ abstulerint: red
 denda poti^o s̄ donãda cẽfemus
 zachai publicani exemplo. xiiij.
 q. v. non sane. Ita & indistincte
 idem de vsuris. Nolite elemosy
 nas facere de vsuris. q. ea. c. no
 lite q̄si dicat. Nec reddẽda sunt
 nõ paupib^o dãda. cũ. s. inueniunt

tur q̄ dederũt ipas vsuras. Et
 cũ dz: q̄ qui dedit vsuras volun
 tãrie illud a se abdicauit. Ray. q̄
 si dedit ex liberalitate: & p modũ
 doni verũ esset: tunc recipiens
 hoc sciẽs nõ tenet restituere nec
 paupib^o dare. Sed si dedit rone
 mutui principaliter: non abdi
 cauit illud volũtarie supple: sed
 cõditionate: nec mutuas reputa
 ret se grauatũ: & istũ ingratum &
 sic alia vice nõ inueniret mutũ
 & id sibi dz restitui vsura. Si aut
 nil accepit vltra sortẽ: quis hoc
 nõ intenderit in nullo tenet: nec
 illi: nec paupib^o. Ad hoc facit: q̄
 dz in directorio iuris. Ibi em̄ dz
 q̄ vsurari^o mētalit inducẽd^o est
 in foro penitẽtiali: vt restitvat p
 c. cõsuluit. de: usu. Et subdit ista
 q̄ in foro ecclie vsurari^o mētalit
 iudicãdus est male agere: & in
 ducẽdus nõ cõpellẽdus vt sit ac
 cepta restitua: nec tanq̄ vsura
 rius est puniẽd^o in foro iudicia
 li: sed q̄ ad deũ reuera vsurari^o e
 & tenet restituere sic accepta. Et
 sic intentio cũ effectu facit vsura
 rium. vt in. d. c. psuluit. & xiiij. q.
 ij. c. si. f. eneraueris. Nec norant
 Bern. Innocẽ. Hostiẽ. & Goffre.
 ¶ Pro hmõl autã maiori declara
 tiõe sciẽdũ q̄ in re q̄ dz restitui
 se aliq̄s tripl^r pot̄ habere: quia
 aut est verus dñs: aut heres ei^o
 aut solũ e dispẽlaroz circa ipam
 rem. In primo casu cũ. s. est ver^o
 dñs rei ablata: debz sibi restitui
 sup̄põr. ij. q. i. c. reintegranda. & se
 re p totã qõnez. Et hoc nisi in iu
 sto bello. vel iusto edicto impe

fiali vel ecclesiastico: ille cui res
 sublatā est priuaret iure re habē
 di simplr. vt ad ips. Nā cū p̄tin-
 geret hoc: puta qz tā h̄ hereticus
 p̄denat^o est d̄na rei: vt de crimie
 lese maiestatis p̄nic^o: in quibus
 casib^o oīa cōfiscā post sniam su-
 per hoc: non sibi: sed fisco debent
 oīa sua applicari: eē. de here. c.
 excōmunicam^o In sup si d̄sirei
 ablata nō h̄z a d̄ministrationem
 bonoz suozū vt pupill^o: dz illud
 reddi tutori: vel curatori. ¶ In
 sebo h̄o casu. s. cū legitim^o heres
 est: sibi debēt ablata restitui: sed
 cū tali d̄stictiōe s̄m Ray. qz si he-
 redes sunt plures vniciqz s̄m
 p̄pōnes sue hereditarie p̄tis re-
 stituēdū est. Si aut heres in ali-
 qua determinata quātitate con-
 stituit^o sic puta in. c. vel in domo
 r nō pl^o: tūc restitutio nō esset he-
 redi: s̄ illi vt illis quib^o testator
 p̄misit dispēsationē bonoz suoz
 Si h̄o defunct^o in morte sua bo-
 na sua legauit paupibz r p̄s
 locis qb^o illa legata sunt acqui-
 rit ius in bonis defuncti p̄senti-
 bus r futuris: vñ r eis debēt res-
 titui In tertio casu. s. cū ē dispē-
 sator: rerū vt ep̄i: r alij p̄lati eccle-
 siarū: r gubernatores Hospita-
 liū est distinguēdū. Quia cū dāt
 aliq alijs aut dāt de reb^o suis p̄
 p̄ijs: puta p̄rimonialib^o vel per
 industriā acq̄sitis: sicut scripture
 doctrine r h̄mōi r dh̄mōi dando
 q̄buscūqz etiā malis: vt meretri-
 cib^o r h̄strionib^o quib^o grauitē
 peccēt: vt illud. lxxxvj. bi. c. dona-
 re tñ nā tenent ad restitutionem

nec illi q̄ h̄mōi recipiunt ab eis:
 s̄m Ray. r Guil. Aut dāt defru-
 ctib^o eccliaz suaz: r locoz p̄iorū
 ad mensam eozū: seu vsum spe-
 cialr deputatis: et tūc etiā male
 vtendo r dādo male faciūt: non
 tñ tenent ad rōnē ipsi nec qui-
 recipiūt ab eis. nisi reciperēt per
 extorsiones: fraudes: r violētias
 r h̄mōi. tūc tenerentur. r hoc s̄m
 Thom. ij. ij. q. lxxij. ar. v. Item. q.
 cxxxv. r h̄z Guil. Aut dāt de bo-
 nis ecclie deputatis ad cultuz
 diuinuz: ve caplo distribuendis
 aut paupib^o erogādis sp̄alr: vel
 cū etiā simplr p̄mitunt dispēsā-
 tioni sue sine d̄stinctione sibi de-
 puratorū ad vitā ab alijs. et tunc
 si dāt cā necessitatis: sue elemo-
 syne bñ faciunt: nec ipsi tenentur
 nec q̄ recipiūt ad restituēdū: nisi
 darent de his q̄ sunt d̄stincte de-
 purata clericis: qz tunc tenentur
 eis s̄ eo quod abstulerūt ab eis
 quia non dāda est elemosyna de
 alieno. xiiij. q. v. c. neqz Si dant
 personis honestis p̄ patrocinio
 r labore quē impendit ecclesijs
 etiaz laudabilr faciūt: r hoc s̄m
 quātitatem laboris r industrie.
 Ecclesiasticis em̄yritatibus ser-
 uientens ecclesiastica oportet re-
 muneracione gaudere: vt. xij. q.
 ij. c. quicūqz suffragio. Nec ergo
 prelari dātes: nec recipiētes pro
 h̄mōi tenentur in aliquo restituē-
 re. Sed si dāt rōne parētele: cū
 tñ nō indulgeāt vt cā fanonis hu-
 mani erga p̄ncipes nisi facerēt
 ad redimēdā veracionem quo-
 ad tyrānos: r similes: vel dant cā

turpitudinis: vt meretricibus et
hmoi: tenent ad restituendū q̄ sic
male dederūt: non quidē de bo-
nis ecclesie: sed de bonis p̄fimo-
nialib⁹ si habēt: vel p̄ industriaz
acquisitis. Illi etiaꝫ q̄ sit talia q̄
alijs debeant male accipiūt: te-
nent restituere: nisi ipse q̄ dedit
satisfecisset. Tho. vbi. s. Debent
aut dare: vel successori ei⁹ qui de-
dit vel in vtilitatē ecclie p̄uerte
re cū licētia superioris: vel paupi-
bus erogare: si illa paupib⁹ de-
beant. Qui aut recipiunt a reli-
giosis p̄pter iniustā cām: vel si-
ne iniā superioris debēt restituere
re p̄lato ipsius monasterij vel cō-
uēni: vel als i vtilitatē monaste-
rij cōvertere vel expendere: preci-
pue si ipse p̄latus fuit q̄ male de-
dit. In oī antez casu ex supradic-
tis d̄z fieri ita q̄ pctm̄ q̄b est oc-
cultū nō manifestet̄ et ita q̄ nō se
quat̄ manus scādalu. ar. dist. xij
c. duo. Qui aut tenent̄ alicui ec-
clesie vel loco pio debēt illud da-
re gubernatori: seu rectori ei⁹ lo-
ci: nisi ille rector: nō haberet in-
stū titulu: s; vsurpatū: vel pbabi-
liter credat̄ male vsurum. Tunc
em̄ posset in vtilitatē illi⁹ loci cō-
uerti: vel successori reservare.

¶ Cur fienda sit restō. Cap. vj.

Quāntum ad sextum.
s. cur sit fienda restō.
ad hoc. s. Thom. ij. q̄.
questio. lxxij. assignat
rationem: vtz quia
restō est act⁹ iniustie. Ad iniustā
autē habendam et exercendam
quilibet tenetur. Consistit autē

iniusticia in quādam equalitate: q̄
tollitur per vsurpationem et de-
tentionē aliene, rei et reparari nō
pōt: nisi; per iteratā dationē seu
p̄ assignationē rei cui⁹ erat si po-
test: et nō tenet restituere. ¶ Sed
nō. q̄ sicut quilibet q̄ est sui iur⁹
pōt donare rē suā: ita pōt etiā re-
mittere rē sibi debitā gratis: et re-
laxare suo debitori. Que remis-
sio sine donatio libere facta sine
fraude et coactione postq̄ facta
est p̄ p̄niam nō pōt reuocari: vt
dicit Ray. ar. vj. q. i. c. q̄ p̄cilo-
sum. ¶ Sed sciendū q̄ illi q̄ po-
nūt se in manib⁹ creditorū p̄mit-
tēdo seu offerēdo se ad dandū q̄
peterēt: rogātes tñ q̄ totum vel
partem dimittāt sed non inten-
dunt restituere: immo sperant: q̄
pro nihilo vel modico quitabun-
tur: als nō se p̄onerent in manib⁹
eoz. a pctō q̄dē rapine vsu-
re seu alteri⁹ male vsurpationis
nō sunt absoluti: qz peccatū per
p̄niam et cōfessionē dimittit: quā
illi vere nō hnt. Sed vt ruz abso-
luti sint a debito seu obligacione
restituendi. Distinguendum s;
Egi. i. quolibet: qz si creditor p̄-
pua volūrate et liberalitate dimi-
sit: et donauit nō curans quicquid
debitor intēderet: nō tenet ipse
debitor apli⁹ restituere: si ei cla-
re constat. Secus aut si creditor
deceptus vel coactus vel dispe-
ratus. i. q̄ nunq̄ sperabat se illi
debitū ab eo posse h̄re vt nō pos-
se haberet totū: et ideo potius vo-
luit habere partē q̄ nihil dubi-
tās ne nihil haberet: si totū vel

let hñe. Talis em̄ remissio nō va-
let: r̄ adhuc obligat ad restituen-
dū. ¶ S̄ q̄z hec materia est mul-
tū vtilis r̄ necessaria sciri r̄ in fre-
quēti practica. id̄ seriosius r̄ ple-
nins tractāda: r̄ qd̄ sentiant do-
ctores in hoc referēdū. Cū ergo
querit̄ vtrū vsurario vel cuiilibz
alteri q̄ hz̄ aliena susticiat in fo-
ro p̄sciētie remissio sibi facta ab
his a quibz̄ extorsit vsuras: vel
alia male ablata: vel ab heredi-
bus eoz̄ si illi non viuūt: R̄ h̄ def
diuersimode a diuersis: vt patet
in. 5. seq. Girad. de fenis. or. he-
re. asserit q̄ habēs male ablata
nisi reddat aut sufficientē faciat
cautionem: nō pōt liberari a sua
obligatione per aliū modū: cum
potest aliquo mō restituere. nec
enim potest deobligari.

¶ Primo per viam remissionis.

Secūdo nec p̄ viā satisfactionis.

Tertio nec p̄ viā liberationis.

Quarto nec p̄ viā translationis.

Quinto nec p̄ viā damnationis.

Sexto nec p̄ viā renūciationis.

Septimo nec p̄ viā p̄ueniētie r̄

discretiōis. Inducit ad hoc has

rationes que nō vident multūz

vigere: sed sine multa difficulta-

te solui p̄nt p̄ eos q̄ tenēt q̄ abs-

q̄ actuali restōne potest tolli ob-

ligat̄ per quēlibet horum mo-

doz̄: dūmodo nil fiat in fraudez

vel per metū vel per desperatio-

nez̄. s. nō rehabēdi. sed libere spō-

te gratis r̄ sciēter. si em̄ fraudu-

lenter coacte vel h̄mōi fieret ta-

lis deobligatio: locū hz̄ qd̄ dicit

nō aliter. ¶ Qd̄ nō possit tolli ta-
lis obligatio p̄ viā remissionis
nisi restituat̄ p̄bat̄ sic. Null⁹ est
capax remissiois nisi a pctō p̄ri⁹
desistat: s̄ habēs rem male abla-
tā: q̄d̄ remanet obligatus ad
reddēdū non d̄z̄ desistere a pctō
ergo nō est capax remissiois: r̄ p̄
p̄ns obligatio illa tolli nō pōt p̄
viā remissiois. Ad qd̄ facit regu-
la. Pctm̄ de re. in. in. vj. Restitu-
tio em̄ p̄ quā obligatio tollit̄: est
p̄ntia remissiois. vñ nō v̄f remis-
sio fieri: nisi p̄ restōnem tollatur
p̄ntis obligatio. S̄ ad hoc r̄ h̄ de
tur. Maior pōt intelligi dupl̄r.
Uno modo vt̄ intelligat̄ de remis-
sione debiti rei ablati: r̄ sic vide-
tur falsa. Nā pōt alicui remitti
debitum si vult creditor libere r̄
spōte q̄uis ille debitor: nō inten-
dat dare: r̄ nō sibi amplius obli-
gabit̄ fm̄ Egi. Secūdo mō vt̄ intel-
ligat̄ de remissione pcti: r̄ tunc
est̄ ha maior: r̄ minor: falsa. Nāz̄
h̄ns male ablata si nō pōt resti-
tuere v̄llo mō: remanet obliga-
tus ad restōnem cum poterit. ēz̄
de sol. c. Odoardus. r̄ tñ desistit
a pctō si peniter: et proponit res-
tituere in futurum: Sed r̄ si pōt
restituere: s̄ male: r̄ hoc intrēdit
facere si creditor: nō remittat: ta-
lis etiā adhuc remanet obligat⁹
ad restituēdū: r̄ tñ desistit a pctō
penitēdo. Et qd̄ subdit ex regu-
la Aug. pctm̄ de reg. iur. li. vj. qd̄
restō est p̄ntia remissiois. verum
est de restōne nō solū actuali: s̄
etiā mētali: r̄ in p̄posito: r̄ ineq̄-
ualēti. ¶ Qd̄ nō tollat̄ p̄ viā sa-

satisfactiois probat sic. Satisfacere
 est peccatorum causas excidere: et eorum
 suggestionibus adiutum non indulge-
 re. de pe. di. iij. c. Satisfactio cir-
 ca pun. Cum ergo ablatio et detentio
 rei aliene sit causa peccati: nisi ipsa
 causa peccati excidatur: quod fit per oppositum
 suum. scilicet restitutionem nisi restituatur non potest
 posse satisfacere. Et tunc quod acceptet
 creditor. Insuper cum per satisfactio-
 nem non solum reparetur amicitia:
 sed etiam equalitas iusticie: quod abla-
 ta erat per usurpationem et detentio-
 nem alienorum: nisi tollatur causa iniusticie
 et inequalitatis: quod fit per restitutionem
 subtractorum duobus creditoribus redditum
 quod minus habebat quam debebat
 ab ipso usurpatore: quod plus habe-
 bat quam debebat: non reparabitur in-
 iusticie equalitas et sic non fiet satisfactio
 nisi reddatur ablata. satisfactio enim fieri
 debet per ipsum debitorem. quod violavit iustitiam
 usurpando aliena: non per creditorem. Ad
 hoc rursus potest: quod utique peccati causa
 excidat non potest: nisi per restitutionem:
 nec restitio non solum fieri potest
 actu. sed etiam mēte et proposito:
 aliter quod non potest restituere cum nil
 habeat sequens quod non possit satisfacere
 pro peccatis: quod est falsum
 sicut etiam equalitas iusticie reparari
 potest: non solum actualem restitu-
 tionem: sed etiam per alium modum
 per quem creditor vel iniuriam pas-
 sus reputat sibi satisfactum. fit
 quoque in huiusmodi remissione satisfactio
 per debitorem qui violavit iustitiam dum
 hoc animum paratum et se offert ad restituendum: si non
 mittit. Tertio probatur quod non tol-

latur per viam liberationis sic.
 Chrysostomus dicit extra de reg. iur. ois.
 Ois res per quascumque causas nascitur
 per easdem dissolvitur. Sed obligatio
 talis iniusti detentoris nascitur
 per solam eius depravatam voluntatem
 scilicet rapiendo vel tenendo vel detinendo
 rem alienam: ergo dissolvi non
 poterit: nisi per voluntatem. scilicet rectificatam.
 scilicet in restituendo ablata. Et
 sic videtur quod non sufficiat voluntas eius
 cui fieri debet restitio ad tollendam obli-
 gationem cum non fuerit causa ipsius.
 Ad quod rursus potest: quod voluntas de-
 pravata usurpatoris rectificari
 potest non solum per actualem restitu-
 tionem: sed per intentionem volun-
 tariam restituendi. si ille sponte no-
 luerit remittere et sic non solum vo-
 luntas creditoris: sed et debitoris
 voluntas: que fuit causa obliga-
 tionis: percurrit ad liberandum obli-
 gatos: dum se offert ad satisfaciendum
 creditori ad placitum.
 ¶ Quartum ad quartum. scilicet per viam trans-
 lationis et acquisitionis domini probatur
 quod non possit tolli obligatio sic.
 Presupposito quod in usura non trans-
 feratur dominium: secundum quosdam tunc
 assumitur talis regula. Nullus
 potest in re detinenda iniustus titulus
 advenire: nisi prius iniustus ante-
 ratur titulus. Nam iniustus titulus
 auferri non potest absque hoc quod iniustus
 titulus acquiratur: et e converso
 Et ideo erit alia actio: per quam
 iniustus titulus tollitur: et per quam
 iniustus titulus acquiratur. Nihil
 ergo advenire poterit iniustus ti-
 tulus per aliquam actionem: nisi ei
 auferatur iniustus titulus per aliam

actionē. Sz illa q̄ acq̄rūt dñm
 in re detinēda aduenit iust^o titu-
 lus p̄ dñū acq̄sitionē: ergo si pri^o
 habuit iustū titulū p̄ rei aliene
 usurpationē ⁊ detentionē: opz qđ
 dicit^o titul^o iniust^o auferat p̄ eius
 dē rei restōnem ante dñū acq̄si-
 tionē: ⁊ sic nō est capax dñū ante
 restōnē. Et multo forti^o in furtis
 ⁊ rapinis in qđ^o fm̄ oēs nō. trāf-
 fertur dñum. Sz ad hoc r̄ndet:
 q̄ vt dicitur est: etiā restō per quā
 auferitur iniust^o titulus in foro
 p̄scie: fieri pōt non solū manuali-
 ter: sed etiā mentaliter: duz. i. est
 paratus reddere realiter: si non
 vult dimittere: ⁊ sic ablato iniu-
 sto titulo p̄ spōtaneā ⁊ liberā re-
 missionē creditoris acq̄rit dñū.
Quantū ad quintū: q̄ nō pos-
 sit tolli p̄ viā donatiōis: probat
 sic per has p̄positiones. Ille cui
 restō fieri dz: donare non potest:
 p̄insq̄ sit restitut^o. Et ipse iniu-
 ste detinēs aliene aq̄q̄ restituat
 ablata certificari non potest de
 tali donatiōe: vtrū sit vera dona-
 tio. Primaz sic probat. Donatio
 nisi sit libera: nō est donatio. Ita
 ff. de adimē. le. rem legataz. Iste
 aut̄ q̄ aliter donat scz anteq̄ sit
 restitut^o non liberē donat qz nō
 liberē illud hz cū non actualiter
 habeat. Et si dicatur q̄ restitū-
 dus liberē pōt habere: ⁊ per q̄ns
 liberē potest donare: qz detētor
 bonorum suoz paratus est red-
 dere. Talis instātia nihil valet:
 qz restitūendus certificari nō pōt
 q̄ talis h̄ns sua male ablata sit
 parat^o ad ea restituenda: nisi ea

statim cū pōt reddat: vel pro eis
 reddēdis sufficiētē cautionē fac-
 iat: qđ p̄tinet ad scōam p̄posi-
 tionē. Nā ⁊ si videant aliqua si-
 gna: quibus separātū ad satisfā-
 ciēdū ondat: nō pbant esse suffi-
 ciētia cum illis vti possit ita ille
 qui nō hz intētionē restituēdi: si
 ent ille qui hz. Et talis alienozū
 detētor iniustus cui donatio fit:
 ante restōnem nō pōt eā vt verā
 donatiōnē acceptare: vel accipe-
 cū bona p̄scia. Ad qđ r̄ndet: q̄ do-
 nari p̄h̄nsō solū res habite: sz et
 iurā ⁊ actiōes: ⁊ q̄ sperant habe-
 ri. Nec p̄pterea potest dici q̄ nō
 sit donatio libera: qz res actū nō
 habet. Et cū hoc negociū agat ⁊
 discutiat^o fm̄ for̄ p̄scie: vbi cre-
 dēdū est cullibet p̄ se: ⁊ p̄ se: ⁊ ne-
 mo sit arbitrādus imemor: pro-
 p̄ue saluti: vt dz. i. q. iij. sancim^o.
 ex quo debitor offert se paratū
 ad restituēdū si vult: rogat tñ vt
 donet: nō coactus: nō decept^o: sz
 spōtaneus pōt sibi persuadere: ⁊
 credere liberē donasse: p̄cipue
 si nō egeat multū. Nec em̄ p̄sti-
 mitur de facili qđ proyēcere sua ⁊
 donare. **Quantū ad sextū:** q̄
 nō possit tolli per viā renūciatiō-
 nis: probat sic. Ubi renūciatio
 nō hz locum: obligatio tolli non
 pōt per viā renūciatiōis: sz anteq̄
 fiat male ablatorum restitutio:
 nō potest ille cui restitutio fieri
 dz renūciari: ergo nō potest tolli
 obligatio detinētis aliene iniu-
 ste per viā renūciatiōis. Maior
 est nota. Minor probat. Nāz re-
 nunciatio illa q̄ fit a spoliatoze

anq̄ restituat: ipsa decernit esse nulla sicut patz. iij. q. j. c. epis. et extra d̄ resti. spo. c. sollicitate. et hoc id̄: qz p̄sumit nō libet fieri: qz nō est verisimile q̄ spōte iuri suo renūciaverit: q̄ renūciat spoliatur. Sic in pposito v̄r dicēdū q̄ renūciat creditor: nō restituit: non v̄r spōte renūciare: s; v̄r coact⁹ et h̄mōi Ad qd̄ r̄ndet q̄ ea q̄ cōtinent in dictis caplis habēt locū in foro p̄tēioso: vbi p̄cedit p̄ p̄sumptio nē. Sed in foro p̄scie etiā spoliatus pōt renūciare iuri suo: vt in pposito. Preterea eo ipso q̄ of fert se ei ad restōnē si vult iā renestit et restituit eum iuri suo.

¶ Quātū ad septimū: q̄ nō possit tolli p̄ viā cōueniētie et discretōis: p̄bat sic. Supposito dicto regule pctm̄ li. vi. Obligatio illa qua iuris detētor alioz est obligat⁹ ad restōnē: necesse est q̄ tollatur per viā restōnis vel altam eq̄pollentē. Et querēdo q̄ sit via eq̄pollens restōni: si dicat q̄ si remissiois via vel donatōis: sequit̄ inter alia quod incōueniēs q̄ pōt dici restō: et t̄m in possessione minime possit: qd̄ p̄ esse falsum p̄ illud qd̄ h̄. ff. de d̄b. sig. l. pl⁹ est. Dicit em̄ ibi q̄ restituere est nō solū p̄sentia rei p̄bere: sed etiā possessorez facere: tractusq; reddere. Quapropter null⁹ pōt dici restituit⁹ nisi in possessione fuerit restituit⁹. si ergo remissio q̄ sit s̄ restituitōne eq̄pollentē restituitōni ipsi: sequitur hoc incōueniēs q̄ etiā: nō possit⁹ in possessione d̄ restituit⁹. Sed ad hoc

r̄ndetur q̄ in foro p̄scientie: et ab Aug. nō sumitur ita stricte restituitio: sicut in foro cōtēioso s̄m iura. Nam quocūq; impleat voluntas creditoris a debitore dicit restituitio facta. Et cū quis cedit bonis et iaz anteq̄ ponat eos in possessionem restituit quoad cōscientiā. Quod ergo dicit p̄fat⁹ Girar. l. q̄ non sufficit remissio: nec potest liberari nisi restituat si pōt: v̄r habere locum q̄ remissio fieret nō libere et sincere: sed remittens induceretur ad hoc: vt fraude v̄r timore seu desperatione scilicet nil inde p̄sequendū.

¶ Hanc eandē q̄stionē formans Lauren. de Rodul. in tracta. de vsuris pa⁹ recitat opinioes doctorū. Dicit ergo glo. ij. in regula p̄cū tenet q̄ sic. Sed Din⁹ ibi dem contra scz q̄ nō sufficit: nisi pecunia sit restituitōni parata. Aliquoz r̄o theologoz opinio fuit q̄ etiam nō sufficit: q̄ res sit parata restituitōni: sed etiā op̄ q̄ offeratur Joā. an. ibidē super glo. demū assumit viam mediā dicēs: q̄ aut gerit in mente vsurarius restituere: et remissio sufficit: aut nō: et t̄c secus. Sed s̄fren. deric. de senis in opere suo firmat indistincte opinioez dicte glo. sic dicens. Si is cui debent restitui pecunie vel male ablata non coactus vel deceptus: non circumuentus: et omni dolo et vi et calliditate et metu cessantibus etiam precibus: vel seruitorum exhibitione inducitur: debita sibi pecuniam non oblata: nec resti

intioi paratā vsurario dimittat liberat^o est vsurarius a restōne. non tñ a pctō qđ 3rit exercendo vsuras: nisi 2 de illo pctō pñiam agat. ¶ Pōt etiā dici qđ plus est qđ si vsurario perseverate in crimine 2 nō disposito ad aliquam restōnem: is qui dz recipere vsuras remittat illas pprio motu: vel ad petitionem vsurarij: liberatus est vsurari^o a restōne rei: 2 si nō a pctō: quia de hoc opz satisfacere deo per pñiaz. Hec ille hanc opinionem videtur firmare Host. in sum. 2 Archl. in. ca. ij. de vsur. lib. vi. sup verbo satisfactū. dicēs. Satisfactū accipim^o quomodocūq; volūtati creditoris satisfaciat. Idem Lapus de cast. Idem Bossr. 2 Guil. Et demū idem Lau. si cōcludit. Ut tollatur oino ois dubitatio: an sit vel nō sit liber anim^o remittētis 2 p pñis clara conscientia vsurarij: 2 vt facilius inducātur hoies ad pñitionē: et decetero a talib^o abstineant cautū est predicare: qđ nō sufficit remissio facta quibus se disponat ad satisfaciēdū si nō remitteret creditor 2 cautius qđ opz qđ pecunia sit restitutiōi parata: 2 cautissime qđ offerat pecunia: vel qđ plus est: qđ ponat in manib^o creditoris. Sed de iure 2 in foro pñcie puto illā gl. cuius opinionē sequit^o Frede. vt dictū est: esse verissimā: 2 ad hoc inducit ipse Frede. plures rōnes. Et prima est talis. In maiorib^o criminibus sicut ē in crimine furti vel rapine vel violentie: re furti

na vel rapta remanēte apud furem vel raptorem de voluntate dñi: purgatur vitium furti v^l rapine sine aliqua restitutiōe. vt. l. fur. de vsur. i. pñ. 2. ff. de peca. l. si certe. Ergo purgat vitium vsure remanēte vsura apud vsurarium de voluntate dñi. et qđ illa sint maiora crimina piz ex maiozitate penesitue. agat civiliter sine criminaliter. Brani^o est aūe pctm̄ quod grauius punitur: vt xxiiij. q. i. c. nō afferamus. Scōs rō: est: qđ in crimine vsurarum: 2 in alijs maiorib^o sufficit facere condignā satisfactionē vel emēdationē. extra d rap. c. i. vt sit qđ liberat^o a pctō. c. quāto. extra de vsur. Sed satisfactū intelligitur quocūq; desiderij creditoris impleatur. etiā si nō soluat^o. ff. qui satisfda. cog. l. i. Tertia ratio est: qđ videt^o fm̄ euz insolubilis. Sunt quidaz speciales casus in quibus obligatis ad restitutionem nō sufficit remissio: vt. c. extgit. de cens. lib. vi. et ibi de hoc. ergo in alijs casibus stabit regula qđ sufficit remissio. ¶ Item t3 pe. de palu. in. iij. distin. xv. q. ij. ar. j. qui dicit qđ obligat^o restitutioni excusat^o ppter remissionem creditoris: quia per acceptionem tollitur: 2 hoc nisi sit talis psona que non habeat administracionem: vel qđ nō pōt donare: nec per consequēs remittere: qđ remittere est dare. Itē qñ in iure cautus est qđ remissio nō valeat: nūc nō excusat: sicut in indice delegato qui munera 2 expensas recipiēs

vel extorquens tenetur reddere
 nulla partiu remissione sibi p su-
 tura. et de rescrip. c. statutū. lib.
 vi. Idē d' visitare iure ordinario
 recipiēte mun^o ad cui⁹ duplum
 restituēdū tenet. extra de cēsi. c.
 erigit li. vi. Hec pe. vbi. s. Qd si
 qd obūceret regulā. nō remittit
 pctm̄ et. qd est sbū Ang. et resti-
 tuere ē rē in pristinū statū repo-
 nere. vñ non videt satisfacere re-
 missio. Ad qd rident pdicti pe.
 Lau. post fre. q' Augn. in dicta
 regula non habuit respectū ad
 strictaz significatiōē verbi: sed
 ad mentē eius: que verbi prefe-
 renda est. extra de sb. sig. Intel-
 ligētia verborū fuit: q' si offendi-
 sti proximū tuū sapiendo furati-
 do vsuras extorquendo: reconci-
 lies te cum ipso. Et cōiter q' ho-
 mines nō iactāt pecunias suas:
 s; volūt sibi restitui res ablatas
 prorterea August. se retulit ad
 verbum restitūatur. Qd aut sic
 intellexit Augn. ostendit multi-
 pliciter. Hec ille. Quod autē di-
 cit Lau. s. scz esse predicādū nō
 sufficere remissionez: nisi fiat ea
 que dicunt diuersi non videt tu-
 rum vel cautū. Nā ex tali pdica-
 tione ita pōt sequi periculū ani-
 marū: sicut cautela. Sicut em̄
 predicator dz sibi cauere a predi-
 cādo ea q' habent hoies induce-
 re ad malū et ab alleuādo mala
 ita dz cauere a pdicādo scrupu-
 losa et ardua. bñ cōis opt. est in
 cōtrariis. hoc em̄ cōt inūcere la-
 queū a lab⁹: qd fieri nō dz. xxvij.
 q. s. c. viduas. Audiēdo em̄ talia

et nō seruādo: cum ex auditis for-
 mat sibi psciētiā: hoc sibi necessa-
 rio sciendum qui habuit hōi re-
 missionez: et ex difficultate nolit
 ponere se ad faciendū: erit vma-
 lo statū rōne pscie sibi facte sup
 eo i quo bene poterat trāsire cū
 bona cōscientia. Preterea si pre-
 dicator hoc dicat in predicatiōe
 he. s. sibi nō sufficere remissionez
 nisi et. et postea in audiētia psc-
 sionis faciat pūū. et dicat illi suf-
 ficere: nōne ex hoc potest seq ma-
 gnum scandalū cōtra doctrinaz
 predicatiōis. Et hoc em̄ pote-
 rūt credere hoies sic esse de mul-
 tis alijs que predicator: es dicūt:
 scz q' non sunt simplr vera: s; ad
 terrorem dicta. et sic periclitabit
 fidei doctrina. Non video etiaz
 cum bona cōscientia q' abiq' sul
 magno pctō possit hoc dicere in
 predicatiōe si sentiat cōtrariū:
 quia hoc cōiter tenēt docto. S; et
 si teneret aliquā aliam opinio-
 nem cum ille sint scrupulose: nō
 debet velle idncere homines ad
 suos scrupulosos. Non ergo pre-
 dicando dicat: q' sufficiat remis-
 sio: ne inducat occasionem mali
 et aperiatnr via vsuris. Neq' di-
 cat q' non sufficiat: ne dicat men-
 dacijs: vel scrupulos et laqueos
 inūciat auditoribus. Sed dicat
 quod dicit Aug. q' oportet q' res-
 tituat si potest. xiiij. q. vi. cap. si
 res. Et in restitutiōe includitur
 remissio. Et quid si post remis-
 sionem libere factam et vere vsu-
 rario: vsurarius mādat in resta-
 mēto suo reddi vsuras: nūquid

qđ semel remissum est: debet restituī hīs qđ tenebat pu. Distingendū scđz f. Fred. q. in hoc distinguendū est. Q. aut talis testator locutus est p. vba trāsserentia se ad factū: vt puta q. inbertusuras restitui hīs qđ debebat eas restituere: et qui pbarēt eas soluis se: et tūc nō obstat remissione tenentibz satisficere heres. Et hoc casu loquit. c. ad nostrā. de inre iur. Aut loquit p. vba trāsserentia se ad ius non ad factū: vt puta q. inbertusuras restitui quibz debet: et tunc secus dicendū est hec ille.

Item sciendū q. cū alicui sit remissio libere et sine fraude nō tenet talis illud qđ sibi remissum est paupibus dare. Sibi em̄ acq. rī illud ius sine debitū nō pauperibz: sicut nec qđ tenet pauperibz dare qđ sibi donatū est. Hō. tit. in sum. tit. de vsuris dicit q. si fenerator partē pecunie feneratoris restituat ei a quo habuerat vel heredi suo: et devolutate eius partē retineat: dicunt theologi in distincte q. non est liberatus nisi totū auferat. Tu dicas q. si ex pacto fit: non est liberatus. ar. c. veniens. ex de simo. Si aut vsurari partē sine pacto liberaŕ soluat et offerat: et de altera parte miaz petat et creditor liberaŕ remittat: liberatus est debitor: nec tenet vlteri⁹ ad restitutionē. sicut nec tenet si gratis accepisset gratis oblatū scđz Goff. hic tñ bonus iudex ex certis coniecturis motū sui animi informabit. Nā si creditor est pauper et inops et

vsurari⁹ diues et potens non presumo q. creditor ipsum vsurariū sponte ex corde liberet sed hoc faciat: q. vltra recuperare non potest: vt illud tā illuz qđ offert recuperaret et non amitteret. Si vero creditor sit diues et potens qui etiā cōsuevit hīstrionibus et ioculatoribus tārundem de suo donare vel plus frequenter presumi pōt q. ex corde hoc faciat. hec ille. Item in quada. sum. mula dicit q. si vsurarius offert libere totā summā pecunie creditori: ostēdens plenariā voluntatē cū non habeat: quia si crederet q. aliquid acciperet nō offerret creditor nihil penit⁹ vult accipere: sed liberaŕ dimittit totū iste penarē satisficere primo sed nō deo. et ideo postea sufficit sibi sola contritio: satisficere deo vnde solēdū est non contritis: vt hand minus hanc liberam satisfactionem faciant proximo.

Item sunt aliqui vsurarij qui nituntur decipere deū. qui numeratam pecuniam et acceptā. tunc exponunt creditoribus credentes q. illas non accipiant: q. si erederent q. illas reciperēt: non illas representarent: at ille timore vel verecundia ductus: nihil vel parum recipit residuum dans: et sic isti tales dicerentur satisficisse: qđ nō est verū. Item nota scđz quosdam q. sunt quinq. modi satisficendi. Primus modus est cum pecunia libere offerē. Secundus modus est cum pecuniam nō habet et offert pignora. Ter-

ius modus est: cū pecuniam nō
 hz nec pignora cōgruētia: facit
 tñ instrū: vñ heredes appellātur
 ad satisfactiōē: et etiā ipsemet.
 Quartus modus est cū mediante
 sacerdote vel aliq̄ alio religioso
 fit vōltaria et libera concordia.
 Iste tñ modus d̄z semp ostende
 re creditor velle et posse liberz
 debitoris. Quintus modus est cū
 de consensu et mīa creditoris ponit
 debitor aliquā possessionez in
 manu alicui⁹ honesti viri: ex cu
 ius fructibus solnāt per tps de
 bita: deinde possessio ad heredes
 reuertat: vel ita d̄z pmanere pro
 incertis. *Hec ibi.* ¶ Itē Archi. in
 rosario. xiiij. q. v. c. nō sane. dicit
 q̄ host. dicebat q̄ in hīs in qb⁹
 est pctm mortale s̄z legē diuinā
 vt in furto vel rapina dispensa
 re nō pōt ep̄s: immo nec etiā pa
 pa: at aliq̄ dicit quomin⁹ pntaz
 agat et restō fiat si pōt. extra de
 vsur. c. cū tu. In his vero in qb⁹
 est pctm mortale sc̄z ius positi
 uum: et cū ep̄s seu inferiorib⁹ pa
 pe interdicta est dispensatio: nul
 lus dispēfare vel dilatioē pre
 stare pōt: nisi solus papa. iij. q. i.
 c. reintegranda. vel hi q̄bus spe
 cialr p̄miserit. Si vō nō eē inter
 dicta poterit. *hoc ibi.* ¶ S̄z q̄ d̄z
 papā nō posse dispensare in his
 restōib⁹ vbi est pctm mortale, p
 petratū in vsurpatione s̄. legem
 diuinā facta vt furto: rapina vsu
 ra et hmōi: q̄ min⁹ restō fiat si pōt
 vñ intelligendū q̄ ad restōē cer
 torz si sciuntur p̄sone: vel quoad
 incerta cū dispēfaret absq̄ cā rō

nabili vel saltē dubia p libitō
 volūtatis. Non em̄ pōt tollere q̄
 sunt ppria hoīm: et dare alijs si
 ne cā: sed cū cā rōnabili pōt: pu
 ta p modū pene: vt cū aufert re
 gnū vel imperiū alicui ppter de
 merita sua: q̄ esset inimic⁹ ecclē
 siē: heretic⁹ vel scismatic⁹: nec se
 vellet corrigere: vel cum faceret
 monere bellū s̄ aliquē dñm vel
 ciuitatē psequentē ecclēsiā vel fa
 tuentē hereticis: vel detinētē bo
 na ecclē: et tradere alijs digni
 tatē inra et bona illoīū sicut sc̄m
 est pluries. Nec pōt papa cū bo
 na p̄ciā q̄ pauperib⁹ deberet dil
 pēfare. dare diuitib⁹ sine cā rō
 nabili: sed cū cā rōnabili pōt ta
 libus obligatis remittere: sen vt
 pauperib⁹ dare ea q̄ acq̄sierunt
 p furta rapinas et vsura: cū sunt
 incerta: s̄m dēs: aq̄s cū sit supres
 mus et vniversalis p̄r pauperz
 magis q̄ ep̄i: qui in hmōi solent
 dispensare. vt. lxxxviij. di. c. ep̄s.
 extra de tē. or. Q̄: etiā hz plenit
 tudinē ptatis in dispēfatiōe bo
 norz ecclesiasticorū: et plenā intrū
 sionē in terris ecclē: forte de
 hmōi bonis. s. eccliarū: et eoz q̄
 habitāt in terris ecclē: posset re
 mittere debita ex furtis rapina
 et vsura: etiā cū sciunt p̄sone sine
 eoz consensu: et ex aliqua cā rōna
 bili. Itā quotidie hoc fit vt tura
 vnus ecclē et fruct⁹ auferat et
 det alteri quā curato illi⁹ ecclē
 cū cā tñ vt creditor rōnabili. Et
 sic multo magis in hmōi pōt da
 re dilatioē: q̄ pl⁹ est remittere
 debitum: q̄ dilectionez dare ad

soluendus. Querit vtrū super in
certis cū epō q̄ est pater paupe-
rū: possit fieri cōpositio vel trans-
actio? Rñ. Lau. de ridol. Scien-
dū q̄ pan. i. de. ij. de pe. re. hunc
possum. examinat ⁊ finaliter de-
terminat q̄ nō: p̄ illuz tex. ⁊ p. c.
l3. de offic. vica. lib. vi. Vult em̄ q̄
sine mādato aplico id facere ne
queant ep̄i: nisi cōponerēt de tā
ta quantitate. quanta est illa ad
quā ascendūt: ⁊ non de minori.
Contrariū seruat l3 facta tacita
compositiōe serafdemū snia ta-
xatū ipsorū incertorū. Et si ha-
sunt q̄ fact⁹ est pau. qd̄ v̄ de iu-
re: nec v̄ p̄ria cōsuetudo valere:
als multoz aie illaquearentur.
Tex. tñ illi videre meo nō pbāt
ita clare. Unde forte posset rñde-
ri q̄ non est credēdū q̄ papa qui
p̄fecti ep̄os patres pauperū idi-
stincite: nō p̄cessisset eis in: sp̄e q̄
ex causa possent cū talib⁹ transi-
gere. Et isti hñt. maiorem pt̄atē
q̄ illi q̄b⁹ libera administratio-
concessa est. Itē non simpliciter
donāt. Item papa scit hāc cōsue-
tudinē ⁊ diu tolerauit. Sicut tñ
taxationes per sniaz. Nec Lau.
forte posset dici q̄ quoad eccle-
siam militantē valet dictū Lau.
⁊ etiā quoad deū ⁊ ecclesiā triū-
phātē: cū ex cā rationabili facit
compositionē de minori quanti-
tate q̄ sint incerta: puta q̄ resi-
duz dimittit ei: vt pauperi: cum
alias nō posset viuere sine inde-
centia sui stat⁹ notabiliter. Sed
vbi absq̄ hac cā ep̄a scienter cō-
ponat de minori quantitate no-

tabiliter valet dictū pau. in lo-
ro dei. Non em̄ credendū est pa-
pā fecisse ep̄os dispēsatores bo-
norū pauperū: vt possent p̄ libi-
to volūtatis remittere vel cōpo-
nere sup incertis: vt de his post
modū hoies pōpose vint. Nec
ipse papa posset cum bona p̄scia
absq̄ aliqua rationabili cā face-
re h̄mōi taxationes lōge minus
q̄ sit debitum incertorum ⁊ resi-
duz scienter illis debitoribus
dare cum oia bñ ⁊ plene possint
restituere. Sec⁹ cū dubitat vtrū
restituere possit debitor p̄ incer-
tis. Nā in dubio ē semper inter-
p̄randū factū pape p̄ maxime in
bonū. vt. dist. xl. c. nō nos. cū glo:
papa em̄ ⁊ si habeat plenitudi-
nez pt̄atis: errare pōt: vt hō. Et
inter cetera sine pt̄atis nō auferē
sibi cōditio ista cōis hoim: quin
possit peccare mortaliter: ⁊ descē-
dere ad inferos ⁊ grauius cete-
ris puniēdus si deliquerit vt di-
ct. dist. xl. c. si papa. ⁊ in gl. ¶ In
sup cuz restitutio certoz debeat
p̄cedere restōnem incertoz q̄ ep̄i
circa vsurarios publicos ⁊ licen-
tient ad sac̄a ecclesie ⁊ sepultu-
ram: prius componāt sup certa
quātitate p̄ incertis: quā sibi so-
lēt imburse magis q̄ paupe-
rib⁹ dare: ⁊ de certis nō p̄uideāt
sufficiēter vt reddantur integra-
liter: min⁹ bñ faciunt q̄nimo si
nō sufficerent bona q̄ remanent
vsurarijs vel heredib⁹ eoz tenē-
tur q̄ acceperūt p̄ incertis cōtri-
buere pio restitutione certorū:
alias fures sunt ⁊ latrones aue

rentes q̄ debent certis personis
 eſt de vſu. cap. cum tu. xij. q. vi. ſi
 res. Sed conſuetudo in hoc non
 excuſat: q̄ potius dicēda eſt cor-
 ruptela: q̄ contra ius diuinum.
 Diſtinc. viij. c. que contra mores
 xxxij. q. viij. c. ſlagitia.

De modo et ordine reſti-
 tuendi. Cap. vij.

Quantus ad ſeptimum
 ſciz de modo reſtituē-
 di ſen ordine. Circa
 q̄d cōſideranda ſunt
 tria. Primum eſt q̄d
 reſtitutio certorum preponēda eſt
 reſtōni incertorum. Sciendū igit
 q̄ certa omnia obligata reſtōni.
 .i. cū ſciunt pſone quib⁹ eſt faciē-
 da: primo ⁊ integraliter ſolnēda
 ſunt q̄ ſoluātur incerta. q̄n. ſ. ſei-
 tur vel dñbitaſ bona reſtituētis
 non ſufficere ad vtrūq̄. Nā tunc
 reſtituēda ſunt plene pri⁹ ⁊ inte-
 gralr certa. Et hoc triplici rōne
 Primo ratione ſucceſſionis. Se-
 cūdo rōne obligationis. Tertio
 ratione ſititudinis. Quantus
 ad primā rōnem. ſ. ſucceſſionis:
 aduertendū diligenter q̄ nō ſuc-
 cedit in paupibus ipſe x̄p̄s niſi
 q̄n nō reperiunt pſone certe q̄b⁹
 reſtitui dñt certa: vt quaſi p̄ ſub-
 ſtitutionē ſuccedere videant: ac ſi
 diceret teſtator: dimitto meos
 heredes tales ⁊ tales quibus de-
 beo: vel etiaſ ſi nō debeo. Sed ſi
 eos non reperiiri cōtingat ſubſti-
 tuo mihi x̄p̄m cum paupibus ſuis.
 Quantū ad ſcōdam rōnez ſcili-
 cet obligationis: probat hoc ſic.
 Nā paupibus nō tenētur here-

des dare. ſ. p̄ reſtōne dictoz in-
 certoz: niſi vnica rōne. ſ. in foro
 dei: ſed creditoribus certis tenē-
 tur duplici rōne. ſ. in foro dei et
 foro mūdi: q̄ heredes p̄nt a cre-
 ditoribus in iudicio conueniri.
 Quantū ad tertā rōne. ſ. ſimi-
 litudinis: probat idem a ſimili de
 voto ſimplici ⁊ ſolēni. nā votum
 ſimplex non ita obligat ſicut id
 q̄d eſt ſolēne. Nā quoad deum
 ſimplex obligat: ⁊ ſolēne quoad
 deū ⁊ mūdū. .i. forum mūdi. Vñ
 ſimplex votū impedit matrimo-
 niū ⁊ trahēdū ſed nō dirimit con-
 tractū. Solēne autē impedit ⁊ tra-
 hēdū: ⁊ tractū dirimit: vt patet
 diſt. xxvj. per totū. Et rō hui⁹ eſt
 q̄ in voto ſimplici eſt vnū vincu-
 lū ligās: in ſolēni duplex. De
 reſtitutione hō certoz ſciendū eſt
 q̄ reſtitutio etiā fieri debet cum
 quodā ordine. pro cuius decla-
 ratione ſciendū: q̄ ſcōm triplicem
 volūtātē creditoris: cōtingit de-
 bitorē habere ſubſtātiā ei⁹. Pri-
 ma violenta. Scōa eſt conditio-
 nata. Tertia cōfirmata. Prima
 reperit̄ in furto: rapina: ⁊ ſtib⁹.
 Scōa in vſura. Tertia in ꝑctib⁹
 licitis ſine iniſtis. Et ſm hūc tri-
 plicem voluntatis gradum va-
 rie prius ⁊ poſterius homo reſti-
 tuere obligat. Cū igitur prima
 voluntate. ſ. violenta debitor tenē-
 tur: vt puta q̄ abſtulit p̄ furto
 ⁊ rapinas ⁊ h̄mōi violētias: ta-
 lia prius reſtituēda ſunt q̄ vſu-
 ra ⁊ alia debita. Et hoc propter
 tria ſcilicet p̄pter offenſionē: pro-
 pter exp̄p̄tationē: ⁊ p̄pter cō-

pulsionē. Propter offensionē quā
dem. nam maior in eis fert iniu-
ria: quia illa penitus sunt in volū-
taria. scilicet rapina: furtum: et huiusmodi.
Usura vero aliquo modo est volūta-
ria. scilicet voluntate conditionata: pro-
pterea de sui natura minorem ini-
uriā in primū sapit. Alia vero
debita sine iniuria fiunt: quia sunt
voluntaria puta id quod debet ratione
emptionis sacre alicuius rei vel
ratione mutui liciti et huiusmodi. Et id
rapina et furtum prius restitui debet
quam ipsa usura et alia debita licito
modo facta. et eadem ratione prius
rapina: quia grauior in ea fit violē-
tia et iniuria quam in furto. Et scilicet
debet seruari talis ordo propter
expropriationem. Nam in rapi-
na et furto secundum omnes dominum non
transfertur: et ideo talia nunquam to-
taliter fiunt possidentium. In usu
vero dominum transferri videtur
Tertio seruandus est talis ordo
propter compulsionē. Magis enim
debitor compellitur et arctatur a
iure restituere quam extorsit per fur-
tum et rapinā: quam que habuit per
usurā. Nam ad restitutionē usu-
rarum compellitur diuino et ecclesiasti-
co iure: sed ad restituendum rapi-
nā: compellitur: vel arctatur iure di-
uino et ecclesiastico et civili. Ex
quibus sequitur quod debitor si non
potest insolidum restituere: quod ex-
torsit per rapinā et furtum: et etiam
quod habuit per usuras: tenetur insoli-
dum restituere prius quod habuit per
rapinam et furtum: quam quod ha-
buit per usuras: et hoc in ratione volun-
tatis et currens: quia in soluente usu-

rum aliquo modo voluntas eius con-
currit ad illam expoliationem usure
scilicet expoliatur per furtum seu rapinam
et omnes suam voluntatem expoliatur. Tunc
etiam ratione iuris coarctantis Nam
a iure civili homo compellitur ad resti-
tutionem rapine et furti insolidum
etiam si non habeat ad restituendum
usuras. Et huius sententia est Ge-
rar. or. heremitarum qui videtur ratio-
nabiliter dicta. hoc excepto. scilicet: quod
debet prius restitui rapina furtum
et usura: quam alia debita modo licito
contracta. Hoc enim esset offerre
holocaustum de rapina. Sicut enim
iniuste accipere ab aliquo diuine
te: ut daret elemosyna pauperi
ut dicit Aug. xiii. e. v. c. forte. ita
et iniustum videtur ut de eo quod iuste
debet alteri: puta honesti mutui
vel emptionis vel alicuius liciti
seruis: restituat aliena. Hoc enim
esset rapere alienum: ut reddat
alienum. et non sunt facienda mala:
ut enentur bona. ait apostolus ad Ro-
ma. ad hoc arti. xiii. qd. v. c. neque
enim. ¶ Quamuis ad sedas volun-
tatem quam dicitur conditionata quod scilicet. cadit et
usura. dicit Alexan. lombardus
quod prius tenetur quis restituere que
habuit per usuras: quam quam habuit
per alios contractus factos vo-
luntarie. Et huius ratio est quia in re-
stitutione debitorum solum serua-
tur iusticia: scilicet in restitutione usu-
re et male ablatorum non solum iusti-
cia seruaatur: sed etiam iniuria deo
facta et proximo amouetur. Et
ideo restitutio usure preferenda
est. ¶ Si tamen contrarium obseruetur
quia. scilicet. talia iusta debita in satis

factione pponent male ablati: aduertēdū q̄ i duplici casu hoc fieri pōt. s. qñ debita sunt clare manifesta. ⁊ restitutio male ablatorū nō sic: sed obscure sic inquirēdo. Scō qñ res q̄ debetur est determinata. puta lege vel. c. et male ablata ideterminata. Nā clarum semp̄ precedit obscuruz in iure: ⁊ determinatā ratio ideterminatā. Sed illud cōiter nō obseruat extra predictos duos casus: qđ etiā videt̄ rationabilr fieri: qz inducēs videt̄ vsurā debere restitui de re in ste alteri obligata. Nā per hoc non tollit̄ in iuria facta primo ⁊ deo: sed ad dī nona qz alienuz auferē. Nec em̄ tenet̄ deo ⁊ primo rōne vsu re ppetrate: v̄ alteri⁹ male ablati: nisi inq̄tuz potest de iure. ar. eē de regu. iu. Nemo ad impossibile obligat̄. Si ergo non pōt restituere vsuraz nisi subtrahēdo ius alterius p̄ tunc excusat̄ a restitutione. Propterea hoc magis erit violentū sen p̄tra voluntatez eius: cui debet̄ aliqd̄ rōne cōtra eius insti sine liciti. s. subtrahere suū creditū: q̄ fuerit acciper̄ vsurā ab alio. Propterea non videt̄ rationale: vt de insto obseq̄o: qđ fecit primo. scz ei mutuando sen expectando precīū rei vendite: reponet̄ incōmodū ⁊ dānnū: qđ cōtingeret hoc seruādo: cū q̄ dedit vsurā receperit iam cōmoduz magnū ex mutuo sibi facto ⁊ iō dz sibi sufficere: vt vsurari⁹ restituat sibi vsuram cum poterit de suo: ⁊ non alieno: qz s̄m re-

gulam. Nemo debet locupletari cū alteri⁹ lactura vel dāno. de re. iur. lib. vi. ⁊ hoc nisi iura cōia vel municipalia aliter disponerēt: qz in h̄mōi seruāda sūt. Nā iure hūano possessiones et alia: vt propria possident̄: vt ptz dist. viij. c. quo iure. ¶ Quantū ad tertīā voluntatē q̄ dz p̄formata. hec reperit̄ in cōtractib⁹ licitis: vbi voluntates p̄hentiū conformant̄ insimul. In restitutione etiā talib⁹ aliqua pri⁹ restituēda sunt. Nā prius restitui debēt̄ q̄cūqz certa debita: q̄ q̄cūqz ad pias causas relicta atqz donata. Cui⁹ rō est: qz donatio ⁊ ad pias cās largitio: sunt ex supererogatiōis cōsilio: vel sunt forte bona incerta. Restitutio aut̄ male ablatorum sen aliorum debitorum certorum sunt ex obligatione ⁊ precepto. Prius em̄ restitui debēt̄ q̄ s̄z necessitatē precepti q̄ que sūt s̄m supererogatiōe cōsiliū. Huic s̄nie concordat Archi. in. c. non sane. xliij. q. v. Hinc etiam Ray. ait qz si creditores vel legatarij simul venerint ad heredē: primo satifacienduz est creditorib⁹. Sed si veniunt separatim liberabit̄ heres soluēdo p̄ ordinē cuilibet veniēti sine creditoribus sine legatario: dum tñ nil: in dolo vel in fraude operet̄. Verūtm̄ si legatarij p̄ueniant creditores: ⁊ accipiunt̄: v̄ posteriores creditores priores: ⁊ potiores in iure p̄ueniūt. creditores postmodū venientes heredem inquietare non debēt̄: nisi tñ de hereditate remā-

ferit ei: vñ possit adhuc satisfacere illis: sed habet tanq̃ potiores ins suuz saluz q̃ legatorios qui p̃mo acceperūt. ¶ Si r̃ creditores anteriores q̃ posteriores qui acceperūt p̃rio. Idē quoq̃ Guil. ait ⁊ addit: q̃ si heres scit vel credit hereditatē vltra debita non extēdi: sine ex p̃ctu vel quasi sine ex maleficio vel quasi nihil legatarijs d̃z dare. Si h̃o p̃titate debitor nescit: debet creditoribus satisfacere p̃mo. et si legatarij p̃rins vel simul cū. creditorib⁹ legata petāt: creditoribus potioribus p̃mo soluedū est. Si autē de hereditate nihil remanet post solutis debitis: legatarijs nō tenetur. Si h̃o hunc ordinē mutaerit heres p̃mo. s. soluendo legatarijs: seu secundarijs creditoribus prioribus in foro cōscientie minime liberatur: nisi hoc faciat ignorāter reputās. s. hereditatez sufficere ad oīa solueda: vel nesciēs hūc creditore esse potiores. His autē concor. Hosti. ¶ T̃tē nota q̃ ceteris parib⁹ seruāda est regula. Qui prior est tpe potior est in iure. de reg. iur. lib. vj. Ubi aut sunt p̃uilegia paria. s. p̃sonaruz ⁊ actionū insimul ⁊ qualr satisfaciendū est: nisi de aliq̃ illorū pbet q̃ alteri preferendus sit s̃m legem pacti: vel scripti: vel vsus pbati. Hec aut norari solēt C. de bo. auto. in. pos. l. pro debito Cum ergo mercator vel alio frāgit: vel vt vulgariter dicitur fallit: non sufficiens satisfacere creditoribus oib⁹ ex integro ve-

niētibus cunctis: vt sibi. satisfaciat hic ordo seruatur s̃m Bald. in. l. p̃ debito. C. d. bo. auto. indi. possi. p̃mo d̃z satisfieri d̃his rerum. verbigratia. deponentibus si deposita: erāt sibi facta vt. ff. d̃ p̃uile. credi. l. fin. ⁊. l. veteri. Secūdo satisfit mercū venditor si extant merces. Hoc est ipse merces restituntē tāq̃ singulariter p̃ precio obligate. Si autē plus valerent: ad plus redditur ad cōmodū creditorū: vt. ff. de act. c̃pt. ⁊ ven. l. Iulianus. Si aut ipse merces non extant sed vendite sunt ⁊ loco earum alie subrogate: tales subrogate non reddunt loco earum: q̃ non sunt p̃ precio obligate: vt. ff. de in rem ver. l. quidā huius ratio assignatur. q̃ p̃ciū ex re illa redactuz obligatū non erat: ergo nec etiā res que emit. Et habet eē eo. Idēz quoq̃ in p̃mutatione dicenduz est: q̃ vibi species in obligatiōe est: nō succedit loco alterius altera: vt notatur. ff. de verbo. signi. l. labeo. Tertio ceteris parib⁹ p̃fertur vxor: q̃ hypothecā habere cēsetur: ⁊ ideo p̃fertur nedū p̃tēdētibus p̃sonalez obligatiōe: sed etiam p̃tēdentibus tacitaz hypothecam: vt. l. assiduis. C. q̃ po. in pig. ha. non tñ p̃fertur creditoribus anterioribus habētib⁹ hypothecas exp̃ssas ⁊ tacitas. s̃m scna quoq̃ simile habet p̃uilegium cum muliere. C. de p̃uile. sis. l. q̃nis. Et de hoc etiā habes extra de pig. c. ex. litteris. in glo. Quarto post hypothecas ve-

nuntunt deponētes: scz si non extat
 depositum. ff. depositi. l. si homi-
 nes. §. fina. hoc eniz privilegiū
 datur cause depositi propter fre-
 quentiā p̄rnum depositoz. Ta-
 mē sicut in. l. p̄dicta p3: tali privi-
 legio non gaudent qui sub noīe
 depositi mutuāt ad vsurā. hypo-
 theca asit est porior: qz ptinet ad
 ipam rem. ff. de pac. l. rescriptuz.
 Quinto veniunt simplices privi-
 legiati: id est hñtes privilegia per-
 sonalia nō realia. Sexto et vltio
 veniunt chirographarij pro rata
 nō attenta p̄uozitate p̄rnum: qz
 licitum est debitori pro cumulo
 creditoroz facere deteriozem cau-
 sam creditoroz priorū non habentium
 dominiz nec hypothecaz
 nec privilegiū habētuz. vt. ff. de
 separa. l. j. §. e contrario. Et ista
 est rō qz in chirographarijs cre-
 ditorib⁹ nō attendit temp⁹. hec
 ille. Verum vbi lex municipalis:
 seu statusū ciuitatis alter dispo-
 neret: illi est standuz etiā in foro
 cōscientie si non sit expresse p̄tra-
 deum: qd nō de facili iudicādum
 est: qz nemo est arbitrandus im-
 memor diuini timoris ⁊ sue salu-
 tis. j. q. vj. c. sancimus. Nisi eni-
 dēter appareat p̄rium. Unde in
 aliquib⁹ ciuitatibus. vt floren-
 tie fallēte mercatore p̄ syndicos
 institutos a communitate super
 hmōi: vbi nō sufficiunt bona de-
 bitoris fallentis ad plene resti-
 tuendum: oibus satisfit vniciqz
 pro rata s̄m facultatem bonozū
 illi⁹. ⁊ non plus vni q̄ alteri: nisi
 aliquib⁹ personis privilegatis

in hoc vt mulieribus p̄ dotib⁹
 rehabēdis ⁊ hmōi: quib⁹ ad ple-
 nuz satisfit anteq̄ cuiqz aliozuz.
 ¶ Item primo nota qz hi qui te-
 nētur restituere si omnino non
 possunt soluere vt restituere: suf-
 ficit cōtritio ⁊ p̄positum restituē-
 di: quando et commode poterūt
 p̄iū. q. vj. c. si res. Quod verum
 est cum nota sit paupertas. Tas-
 lis enim non dz excōicari: vt. b̄
 extra de solu. c. Odoardus. Nec
 aliqua pena mulctari. ex de vsu.
 c. cum tu. Et b̄ nota paupertas
 q̄cedit bonis. Ideo q̄stalis debz
 cōsulere sacerdos: si de paup̄ta-
 te dubitat qz cedat bonis

¶ Nota tamen qz nō sufficit hec
 cessio: ita qz non sit ei aliqua pe-
 nitentia iniungēda quia nec so-
 lutio nec satisfactio plenaria suf-
 ficeret. Nam licet cessio seu solu-
 tio quo ad satisfactionem homi-
 ni sufficiat: adhuc tamen nō est
 ecclesie satisfactum: ergo iudex
 ecclesiasticus: seu sacerdos pro
 vsurpatione rei aliene iniungat
 penitentia. In hoc offendūt plu-
 rimi peccatores delinquentes: q̄
 putant sufficere qd satisfacciant
 nec transgressionem quam fece-
 runt postmodū confitentur. hec
 hostie. in sum. tit. de peni. ⁊ re.

¶ Secundo nota qz si talis p̄uer-
 nerit post ad pinguior: em fortu-
 nam: tenetur satisfacere etiam si
 cesserat bonis quia per hoc non
 sunt liberati: sed talis cessio ad
 hoc eis p̄dest ne iudicati traher-
 rētur in carcerē. C. qui bo. cede.
 pos. l. qui bonis. ubi etiam dicit

glo. q̄ cessio in hoc etiā p̄dest q̄
postea nō poterūt cōueniri nisi
in q̄tum facere possunt et sic ha-
berur ratione egeat. Et p̄pterea
conueniri nō d̄z nisi tm̄ sit id q̄d
acquisiuit: q̄ merito videatur de-
bere conueniri. Hoc in glo. Sed
qui habēt restituere si p̄ueniant
ex maleficio: si non sunt solūdo
verberādi sunt pro debito. Sed
si non cōueniuntur ex maleficio
nō debēt tales p̄berari: sed suffi-
cit q̄ cedant bonis. Archi. viij.
q̄one. vi. si res. ¶ Nota tertio q̄
si is qui aliena abstulit: p̄t resti-
tuere ⁊ nō restituiri: nō est in d̄-
tu salutis. xij. q̄one. vi. c. si res.

¶ Dicit autem Ray. in sum. sua
q̄ dñs alicuius terre tenet resti-
tuere indebite exacta a se vel a
suis directe vel indirecte. glo. s.
Indirecte vt qñ d̄negat eis in-
sticiā: vel nō defendit eos: vt d̄z
et vt sic extorqueat aliq̄. Si tali
dño ex aliq̄bus circūstantiis ap-
pareat multū difficile vel impos-
sibile talis restō: satis videtur q̄
possit cōsuli hm̄i q̄ in cōpensā-
tione vel remittat eis cōiter cuz
eorū p̄sensu ⁊ libera volūtate ali-
quā seruitutē vel annuā prestan-
tiā in perpetuū vel ad tempus:
ita q̄ plenissime videat eis satisf-
factum: vel etiā faciat in remis-
sione in petoz illoz: quib⁹ tenet
aliq̄d hospitale: vel aliq̄d simile
opus pietatis cū cōsensu tñ eozū
dem si potest requiri. Hec ibi.

¶ Quarto nota q̄ eis qui hz alie-
na restituere certis personis: si
p̄t in totū vel in partez: sed nō

cōmode: sed cum multa sui inco-
moditate: tūc cōponat vel cōue-
niant cum ipso leso vel spoliato
amicabiliter de redditibus suis
moderate itaq̄ vicī⁹ sibi rema-
near assignādo sibi. quousq̄ tuc
rit plenarie satisfaci: ū vel paula-
tim singulis annis vel mensib⁹
vel alijs temporib⁹ emēdet q̄d
p̄t: ⁊ hoc cū volūtate illi⁹ cui d̄z
satisfacere. Quia si nullā inueni-
ret misericordiā apud euz absq̄
dilatōe tenet satisfacere vel bo-
nis cedere: q̄ talis peccator sem-
per ē in mora. Hosti. ⁊ Ray. Sed
hoc meli⁹ declarabit vlti. .s. se.
Si aut̄ predict⁹ inueniat gratiā
apud creditores suos facientes
sibi remissionē vel dilationē tūc
p̄est ea vti: ⁊ est in bono statu.
anime: si tñ habet in p̄posito fa-
ciendi q̄d debuisset. si nō potuis-
set obtinere ipsam remissionem
vel dilationem. ¶ Quinto nota
q̄ vbi essent pl̄es creditores ali-
cui⁹: ⁊ debitori petēti dilationē
aliqui creditores volūt dare: ali-
qui nō: sed q̄ cedat bonis stabit
maiori parti creditorū ⁊ intellige
maiori p̄tē vbi est mai⁹ ⁊ fortius
debituz ēt si vnus esset cui pl⁹ q̄
oib⁹ debeat. Si hō par sit debi-
tū: standū est maiori nūero credi-
toz. Si hō sunt paria: eligēda est
clementior snia. s. dilatio danda.
C. de cessi. bo. l. si. Rayn. ¶ Nota
hic q̄ Jo. an. sup. c. q̄q̄. de vsu. l.
v. mouet q̄onem. An heres vsu-
rarū qñ hereditas nō sufficit om-
nib⁹ debeat satisfacere primo ve-
niētib⁹ ⁊ refert se dixisse q̄ nō im-

mo fiet eis: et alijs satisfactio pro
 rata vñ quęq; cōtingere ar. s. de
 testa. c. relatiū: in fi. Sed dicit ipse
 Jo. an. sans vñ in hoc casu habe
 ri debere cōsideratio tps: vt ille
 quia prius soluit vsuras: recipiat
 qđ suū est integrat: et sic de sin
 gulis fm regulā. j. de reg. in. qui
 p. 102. Cū istoz par sit cā: vt dixi
 ibi: et in hypotheca hoc cōsidera
 mus. C. q. po. in pig. ha. l. s. si fun
 dūs. Et bona vsurarū videntur
 esse hypothecata. de vsu. c. cū tu.
 Multi tñ docto. tenēt huius i hoc
 s. q. bona vsurarioz sunt hypo
 thecata: vt Host. Arch. Fre. gof.
 et Joa. and. et dicit q. de hac hy
 potheca nō habemus textuz ex
 pressuz. Sexto no. q. vbi aliqs
 institutus est heres et nō sufficit
 hereditas ad solucdū oia lega
 ta et debita: dicit Rayn. q. credit
 in iudicio aie q. nō teneatur: nisi
 inquātū hereditas se extēdit: vel
 sufficit etiā si nō fecit innētariū
 idē Jo. and. et Fre. Sec^o in iudi
 cio p̄tentioso: si non fecisset inuē
 tariū. S3 si nō fecisset nō teneñi
 si durāte hereditate. Distinguit
 tamen inter legata et debita: qz
 debita sine diminutiōe debet sol
 uere durāte: scz adhuc heredita
 te. De legatis vero si tot sunt: q.
 nō remaneat legitima potest de
 trahere suā legitimam: et iteruz
 quartā fm quosdā: si fuit institu
 tus heres. Et no. q. heres potest
 deducere ante oia expēsas tunc
 ris: et alias necessarias quas fe
 cit cā hereditatis: vt in testamen
 to et hmoi. Expēsas tñ quas fe

cisset supflnas ad honorē et pom
 pā mūdri: nō posset cū tanta p̄cia
 trahere de ere alieno: sed facere
 intelligere de suo. Pe. de pa. in
 iij. Si aut sunt plures heredes
 ad debita vñ legata: regulariter
 tenet quilibet p hereditaria par
 te. C. de here. ar. l. iij. ¶ Exipit
 v. casus fm ipm Ray. Primus est
 si aliqd opus indiuiduum est in
 obligatiōe faciendi vel nō faciē
 di. Tūc em quilibet tenet in soli
 dū. ff. de hbo. obli. l. in executiōi
 bus. §. ij. gl. ponit hoc exēplū: vt
 si testator p̄misit se aliqd op^o fa
 ctū: vel p̄misit p se vel heredē
 suuz nō fieri quomin^o p fundū
 suuz tibi liceat: ad hoc quilibet
 heredū erit in solidū obligat^o. se
 cū dñs casus est: si res q. dz resti
 tuti: ab vno in solidū possideatur
 C. de acq. vel here. vñ. l. iij. §. ne
 mo. Tertius est in alimentis: les
 gatis: q. pro valūtate defuncti vñ
 iudicis: vel ab vno in solidū vel
 a plurib^o pro partib^o designatis
 petunt. ff. de ali. leg. l. iij. Quart^o
 est: si estator ab vno heredū le
 gauerit creditori hēditario aīo
 cōpensandi. Tūc em heres ille
 vsq; ad p̄tate legati onus illi^o
 debiti sustinebit. ff. de leg. ij. l. cū
 ab vno. Quintus est in expēsis
 vxoris. q. nō tñ astrinxit heredes
 p hereditarijs portionib^o sed et
 virū p portione q. pertuenit ad eū
 de dore vxoris sue: p̄ta si ad eū
 puenerint. c. et in hereditate sint
 cc. ipse tenebitur p̄ tercia p̄e: et
 heredes pro duab^o p̄tib^o. ff. de
 reli. et sum. in. l. quoties. et. l. velna

ri hec ola et host. ¶ Quo debeat fieri restō vxore cōcipiente filius per adulteriu: quem vir reputat suū de his que cōsumit ipse filio spurius de bonis p̄tis putatini et de hereditate tota vel pte ad eū pueniēte. P̄tio videndū est de ipsa vxore adultera: quō teneat et ad quid. Secūdo de ipso filio spurio si teneat et quō. Tertio vero de ipso patre qui ex adulterio talez filiū habuit quō et quātū tenet. Sillis casus videt qui ponit: et de pe. et re. c. officij. scz de muliere supponēte sibi alienū paritū quē vir ei⁹ reputās. Inū nutrit et heredē instituit. Undem videt dicendū quantū ad restōnem de ipsa muliere et filio supposito et hinc: fraudi dantibus operā efficiacem et de muliere adultera.

¶ Querit primo si debeat hoc reuelare marito. Ad hoc dicendū qd aliqñ non: aliqñ sic. Nam vbi immineat aliqñ horū peculiorū nō d̄z reuelare marito. Primum periculū est infamie. s. mulieris q: hec taliter reuelādo: euz esset antea bone fame: seipsam pessime ac turpissime diffamaret: qd quidē magnū periculū est mulieri. Nā qd puer. xxiij. scriptū est. meli⁹ est bonū homē q̄ diuitie multe. licz intelligat de viris: si turpius et periculosius in honestis ifamie in mulierib⁹ ingerit notam. Secundū est periculū scandalī. s. viri et sanguineoz et amicorū eius si illis hoc inoresceret malum: nam nō solū apud se turbarētur ex eo: sed vix ex tūc pos-

sent cum ea amicitia et pates ac cōcordē societate h̄re: immo forte eam marit⁹ dimitteret: et ideo nō valētes forsitā p̄tinere vterqz adulteriu perpetraret et sic innumerabilia ei irrecuperabilia inter eos orirentur mala. Tertius est periculum mortis sue vxoris et sue spurie prolis atqz adulteri sui. ¶ Nam probabiliter timere posset: qd eius maritus seu quicūqz ali⁹. dū occidere alius quereret: necaretur s̄m Sco. in. liij. Cōcurrentib⁹ p̄dictis periculis que vident valde pbabilia: et in pluribus euenientia nō d̄z talis mulier suo cōingi reuelare et ppter bonū icertū restituēdi hereditatē talibus periculis se exponere manifeste. quartū ppter periculū improbabilitatis. Nā nec vir nec fili⁹ nec etiā publicus index hoc mulieri reuelāti credere obligantur. nisi p̄bet dicta sua p infallibilia signa: aut p violētā pbatiōes sive p testes idoneos. Nā ex solo eius dicto non pōt exheredare talē filiū maxime in terris i quib⁹ primogenita ex cōsuetudine in toto vel in parte succedūt. Insup s̄z Sco. in talibus terris si p̄ crederet vxori sue in hoc: tñ nō posset a spurio auferre hereditatē nisi in publico foro eū pbaret talē: et tunc oporteret mulierē nō tñ apud maritū s̄z apud totā patriā diffamari. et isto p̄supposito. s. qd nō debeat reuelare rōne malozū granioz exinde cōtingētūz: quō debeat talis mulier satisfacere dicitur. j.

Ubi tñ nō imineret aliud pericu-
lū vel malū: nisi ifamie ipsi adul-
tere vel mortis sue: vñ q̄ si p̄mo-
riat̄ viso suo debeat̄ ante mortē
ordinare cū p̄fessore suo vel alia
p̄fona matura q̄ si moriat̄ post
ea reuelat̄ ex parte sua viro: qñ
f. ex hoc pōt obuiari ne putatū
fili⁹ habeat hereditatē totā vel
partē. ¶ Aliqñ vero hoc marito
vel alijs p̄fons eñ cōfessionē re-
uelat̄ mulier reuelare videlz: si hic
trig p̄currat̄ sit. P̄tio si ap̄d ma-
ritū ⁊ alios sup hoc fortis et gra-
uis suspitio imp̄ssa eēt ⁊ occasio
suspiciādi id totaliter. Sc̄do si ex
certis ⁊ sufficiētib⁹ causis pōt et
d̄z vehemēter ⁊ valde p̄babit̄
credi q̄ nihil de p̄mis piculis su-
pradicis hic subleq̄ret̄ aut cre-
sceret: s̄z poti⁹ minueret̄. Tertio
si firmiter p̄sumat̄ q̄ fili⁹ bonis
mariti volutarie cedet: s̄z si par-
tū est fili⁹ cessat̄ ista rō q̄z mit-
tere pōt illū marit⁹ ad hospitale
cū nō teneat̄ alere alienos nisi
extrema necessitate cū alijs desūt
q̄ p̄uideāt. His aut̄ tribus cōcur-
rētib⁹ reuelari deberet et posset
s̄z vir ista cōcurrūt ⁊ rarissime p̄-
sumēdū est q̄ p̄currēt. Insup di-
ci posset s̄m Guil. q̄ ē reuelare
posset si nō timeret maritū ⁊ vel
aliō imineret piculū. Sunt qdā
viri sciēt̄ vrozū adulteriū
sustinētes: vel ē p̄fentiētes. imo
qñq̄ vroz̄es suas ad hoc hortan-
tes: vel q̄ p̄prios filios non p̄nt
h̄re: vel alia q̄cūq̄ pudēda occa-
siōe. facta ē hac notificatione
an̄q̄ vir ei⁹ p̄ educatione talia si

lij expēdat: vñ deobligata restō
ne aliq̄ fiēda: q̄ fecit qd̄ in se fuit
vt dānū euitaret viri expēfaz in
edncādo: vt hereditationis q̄ad
alios. ar. eñ. de inin. ⁊ dā. da. c. si
culpa. nec tamē d̄z manifestare
adulterij p̄pter piculū p̄fone ⁊ in
famie detrimētū: ⁊ odiū ad eum
euitādū. Et si autē manifestatio
nē iā aliq̄ cōsumpsisset h̄mōi pu-
tatū fili⁹. tenebit̄ ip̄a mater in
quātū pōt satisfacere: si aliqd̄ vt
suū possidet. Et si magnus ex̄ns
qñ hoc notificat̄ nollet ip̄e filius
credere hoc nec cedere bonis pu-
tatini p̄ris petēs saltē legitimā
q̄ sine causis exp̄ssis a iure aufer-
ri nō d̄z vt legitim⁹ fili⁹: nec p̄ris
pōt p̄bari: tenebit̄ nihilominus
ip̄a mulier hereditib⁹ de portione
illa ablata sibi de eo tñ qd̄ pōt ⁊
nō pl⁹. eñ de re. in. li. vi. c. nemo.
⁊ hoc q̄ fuit in mora ad notificā-
dū. qñ potuit p̄uideri. S̄z inūqd̄
mulier talis d̄z reuelare crimen
suū filio suo spurio: ⁊ idncere eū
ad dimittēdū hereditatē vō he-
redit̄. Ad hoc dicēdū sc̄dm Sco.
vbi. s̄. q̄ aut̄ fili⁹ crederet matri
aut nō. Si aut̄ crederet nō antez
p̄babile est q̄ p̄pter dictū dimit-
teret hereditatē. Nā paucos re-
perire p̄tingit q̄ ita p̄fecti sint: q̄
p̄pter p̄seruādā iustitiā in foro
dei: dimittant magnas possessio-
nes q̄s retinere p̄nt iure extero-
ri ⁊ vellent spurij reputari. Nec
hoc m̄ p̄sumere pōt: nisi antea
multū fuisset extra de bona vo-
luntate filij sui. Nō ḡ d̄z se expo-
nere piculo certo diffamationis

opud filiū propter incertā corre-
ptionē illi. Si vero nō crederet
tūc sequeret inde duplex malū.
Prīmū. qz ipsa diffamaret. Scōz
qz ab illo sicut antea hereditas
possideret. Si q̄s aut̄ insitet q̄ ta-
li filio d̄z revelari: ne sc̄z ignorā-
ter forte copularet p̄ n̄rimonia
le coniugiū sue foroz: aut alteri
sue p̄pinque: seu aliqua alia fa-
ceret que a iure spuris phibita
sunt. Dicēdūz q̄ talis ignorātia
dū p̄generat oīno excusat, cuz sit
ignorātia facti. si q̄n̄ t̄n̄ factū ve-
niret ad lincē tale matrimoniz
dirimēdū esset. si n̄o q̄rat̄ an da-
to q̄ talis fili⁹ ex h̄bis matris se
spuriū credat: teneat reddere bo-
na q̄ habuit a marito m̄ris cete-
ris filijs atqz heredib⁹ alijs p̄di-
cti mariti. Dicēdū q̄ si hoc indu-
bitāter credit: rōnem illud cre-
dēdi h̄z teneat s̄m̄ deū: nō t̄n̄ h̄a-
no iure. Si t̄n̄ nō h̄z sufficientez
cām rōnem credēdi illud: tunc
reddere nō tenet: ex q̄ p̄ sevel p̄
altēz sibi claret q̄ nō h̄z sufficiē-
tē cāz: seu p̄dignā rōnē credēdi.
Sūt aut̄ inter cetera quatuor si-
gna q̄ reddūt suspectā talē m̄rez
ita q̄ ei de facili nō d̄z credi. Pri-
mū est amor. i. si prediligit altaz
plez viri sui. Scōm̄ est odiū: vez
si p̄sumit marrē ip̄m vel ei⁹ vro-
rez odire. Tertiu⁹ est stulticia: qz
mulier fatua r̄ lenis r̄ p̄rinacis ē
sensus. Quartū est incertitudo:
cū nō p̄set ipsaz eē vel fuisse cer-
tā: q̄ h̄uc p̄cepit de adulterio: nō
de viro. ¶ Nō em̄ hoc p̄t̄ omni
adultere esse certū. ¶ Sed quod

remediū tali mulieri debz ad h̄
beri? Dicēdū q̄ ei s̄m̄ Sco. vbi
s̄. triplex remediū dari p̄t̄.

¶ Primū est q̄ inducat filiū in-
trare religionē: r̄ tamē talē pos-
sit professionem suā seruare: ne
sc̄z incidat in Scyllam volēs vl-
tare Charibdim.

¶ Scōm̄ est q̄ clarus fiat vnde
valeat t̄n̄ s̄m̄ deum ecclesiastica
beneficia acceptare: r̄ his quasi
sufficiētibus merito tam contē-
tus dimittat hereditatem alteri
fratri laico in seculo remanenti.

¶ Si t̄n̄ per nullam persuasionē
honestaz cor: talis filij mater. fle-
ctere p̄t̄: vt hereditatē dimittat
non videatur q̄s debeat se prode-
re illi: cū certa nō sit quod talis
ab ea imperuasibilis in alijs tā-
licitaz honestis flecteretur ex il-
lo: immo forte tenaci⁹ retineret
ne spurius putaretur: cum talē
notaz multi caueāt male nati.
Tunc demum tertium remediū
addendum est scilicet quod sal-
uo iure humano: r̄ absqz ifamia
sua potest et debet de sua dote
cum eam habebit in potestate:
vel de parafrenalib⁹ si haberet
et ceteris bonis et labozibus et
suoibus suis indemnem face-
re virum r̄ legitimam eius pro-
lem. Obligatur enim satisfacere
viro de consumptis ab illegiti-
mo filio. Sed talis filius non te-
netur satisfacere quem consum-
psit: q̄din bone-fidei fuit. De he-
reditate autem mulier obliga-
tur heredibus viri ab intestato:
vel heredibus scriptis: vel qui-

bus verissimiliter creditur et reli-
quisset hereditates. Quod si nescit
debet pauperibus erogari. Tene-
tur inquam secundum corresponden-
tiam iusticie. Non enim dico quod te-
neatur ad restituendum equales
hereditati: quia ut superius dictum est
plurimum quidem differt iter habe-
re et prope esse. Sed quia iste legitimus
heres nullus habuit hereditatem:
licet secundum iusticiam fuerit prope: pro-
pterea minus quam equales he-
reditati sufficit sibi pro hereditate
fienda. Illud autem minus deter-
minat sed arbitrium boni viri. Quod
si nec hoc fieri potest pro tunc non
obligatur: tenebitur tamen cum
peruenit ad pinguiorem for-
tunam. extra de solutio. capitulo
odoardus. Si vero talis mulier
nunquam habet unde possit re-
stituere: tunc ex impotentia excu-
satur si habeat satisfaciendi pro-
positum. xxiii. q. vi. capit. si res
¶ De adultero autem cuius est
filius: dicendum videtur si scit
vel credit verissimiliter illum esse
suum: ubi mater sua satisfacere
non valet: videtur quod teneatur
de expensis parri putatio: quia
causam efficacem dedit tali
damno. extra de iniuria et da-
no dato. capit. si culpa. secundum ta-
men possibilitatem suam. Et si
mitteret ipsa adultera ad hospi-
tale: vel quia finxit mortuum pe-
perisse: vel quia notificavit sine
suo periculo non esse filium suum
tenebitur hospitali de nutrimento
et alijs expensis: nisi notabilis
paupertas excuset eam: cum de

iure naturali ad hoc teneatur:
distinctio. prima caput. in natura-
le. et hospitalia propter pau-
peres nutriendos sunt facta: non
propter divites. Sed et de here-
ditate vel dote si dotaretur a pa-
tre putatio: teneri videtur ad ar-
bitrium boni viri altera sua sa-
cultate: que tamen satisfactio oc-
culte fieri debet: cum sine periculo
manifestari non possit: ar. se-
cundo questione prima ca. si peccaverit.
Si autem dubitat adulter ex eo
quod mulier lenis est: et cum
alijs adulteretur: vel etiam quia
ipsa adultera dubitat verum sit
ei vel mariti: relinquatur iudicio
dei: cui omnia nuda sunt et aper-
ta: et granari non videtur de restitu-
tione. De homini materia. scilicet de mu-
liere concipiente pro adulterio: vide
diffuse in sum. hosti. de pe. et re.
§. quibus et qualiter. ver. quod dicitur in
lie. Item Sco. in. ii. di. ar. ii. ad
ar. Undecim est enim ut in re du-
bia certa de sententia: ait Grego. xi.
q. ii. graue. et di. xxii. habuisse.
In nullo tamen casu ad obuian-
dum homini periculis vel malis: de-
bet adultera vel adulter querere
re abortum vel mortem parvuli.
xx. q. ii. faciat.

¶ Quoniam debeat fieri restitutio.

Cap. viii.

Quantum ad octa-
vum. scilicet quoniam debeat fieri
restitutio. Vi-
ditur Tho. ii. q. ii. qd.
lxv. quod statim: quia si
cur accipere rem
alienam est contra iusticiam: ita deit

nere eā: q̄ p̄ hoc q̄ aliq̄s detinet
 rē alienā inito dño impedit euz
 ab vsu rei sue: ⁊ sic facit ei iniu-
 riā. Manifestū est aut̄ q̄ nec per
 modicū tps̄ lz̄ alicui in pctm̄ mo-
 tari: lz̄ ql̄bz̄ tenet statiz̄ pctm̄ di-
 mittere vel deserere. vñ d̄: quasi
 a facie colubū fuge pctm̄. Et iō
 quilibet tenet statim restituere:
 vñ dilationē petere ab eo: q̄ pōt
 vsū rei concedere. Et si q̄dē te-
 neatur de incertis: cū illud esset
 erogādū i pias cās cū cōsilio ec-
 clesie: si h̄mōi p̄sone habētes re-
 stituere remaneant ita paupes
 cū filijs ⁊ familia: q̄ nō habeant
 vñ vināt fiat dicit Ray. vt̄ diri i
 casu sili. s̄. ritu. de deci. Ibi autē
 sic dicit. si q̄s retinuit decimas
 longo tpe: ⁊ tūc venit ad satisfac-
 tionez: ⁊ postulat intuitu dei ⁊
 ecclesie: ⁊ maxie q̄ lz̄ paruā sub-
 stantiam sibi remitti q̄d̄ accepit
 tpe preterito cū aliter oporteret
 euz sua familia medicare: q̄uis
 ecclesia oēs decimas posset pete-
 re si viderit istū cōtrariū: ⁊ p̄ces
 ei⁹ inniti veritati: d̄z̄ ei tāq̄ pau-
 peri dimittere vñ vinat: euz hoc
 esset ei datura postea. xvj. q. i. ca.
 qm̄ hec Ray. Qd̄ intelligendum
 videt̄ vbi dant decime de more
 pnt̄ est de iure cōi. Nā sec⁹ vbi
 de more nō dantur vel valde di-
 minute vident̄ excusari. De hoc
 tñ plene habes in. ij. par. sum. ti.
 liij. c. ij. Et dicit ibi in gl. Guil. q̄
 illi qui resignant in manu peni-
 tētiarū: q̄ hoc nō facerent nisi pe-
 nitētiarū restituerēt eis p̄ ptevl
 p̄ toto: qm̄ nescit̄ cui siēda est re-

stitutio: q̄ non credit eos esse in
 statu salutis. Dicit etiam paulo
 post q̄ nō est necesse q̄ fiat h̄mōi
 restō i manu p̄narū dum mō tñ
 sit parat⁹ ad arbitriū ei⁹ vñ alte-
 rius boni viri satisfacere. Dicit
 etiā q̄ i hoc casu ep̄s q̄ est dispē-
 sator pauperū: pōt dilationē da-
 re: vel partē dimittere: vñ etiā to-
 tū: si viderit ei expedire ad neces-
 sariā sustentationē illi⁹ tanq̄ ali-
 cuius alteri⁹ pauperis: ita tñ q̄
 quāto vtili⁹ pōt gerat negociū
 illi⁹ cui facienda est restō: si p̄so-
 nā eius esset nota vcz exponēdo
 illa q̄ erāt restituēda in vsus ta-
 les q̄ magis ei possent proficere
 quoad denz. hoc ibi Guil. super
 Ray. lib. ij. ca. de raptorib⁹. ¶ Si
 tenet certis p̄sonis q̄ nolūt dare
 dilationē: d̄z̄ ad petitionē ipsorū
 absq̄ dilatione satisfacere: vñ ce-
 dere bonis: q̄ sur ⁊ raptor: semp̄
 per sunt i mora: ⁊ ideo semp̄ au-
 gent pctm̄. ff. de cōdit. sur. l. in re
 furtiua. vbi lesi egēt ⁊ fame pe-
 reūt ne iterneniēte paululū mo-
 ra inueniri nō valeāt q̄ redimā-
 tur di. v. c. baptizari. Semp̄ em̄
 est euitāda mora vbi est pericu-
 lū di. xvij. c. d̄ stracufane. ⁊ hoc
 etiā si opz̄ ipm̄ medicare. Vñ nō
 dico habito respectu ne egeat.
 Nā s̄ hoc notatur extra de vsu.
 cū tu. Tñ Guil. addit sine culpa
 pōt accipere vite necessaria. s. ex-
 treme. Ray. Moderare sibi vira
 retenta quousq̄ plene sibi satis-
 factiat. Hosti. no sic dicit. S̄z̄ qd̄
 si nō immineat tale periculū ne
 cessitatis: ⁊ is qui tenet restituere

re non potest induci ad restōnez statim faciendā. puto q̄ discret⁹ sacerdos pōt p̄sciam suam infoz mare. ex eo q̄ intēdit vtiliter gerere negociū creditōis. Nā si videt q̄ aliter nō pōt recupare im perpetuū v̄l nō ita cito v̄l ita cōmode: pōt recepto inramēto: vel alia sufficienti cantide si h̄re pōt dilationē pcedere: et sub hac p̄ditione si hoc adimplerit infra tālem diem pctōrem absoluerē: vt sic creditō: quod ei debet recipe et pctō: nō recedat a p̄sbytero desperatus. hec ille. Sed q̄ in fine huius. §. f. absoluat sub cōditione p̄trariū asseret Guil. dicēs q̄ absolutio a pctis nunq̄ debz fieri sub p̄ditione. Et iō pōt dici q̄ absoluat simpliciter si est absoluenndus sed declarat q̄ nō valebit absolutio: nisi adimpleat promissum. Guil. Archidi. vero sup. c. si res. xliij. q. vi. q̄rit: vtruz habenti restituere debeat haberi respect⁹ ne egeat. Et dicit. videtur q̄ sic. ff. de iniur. l. incōdēnati. ff. de cess. bo. l. is qui. Et sic notatur p. B. extra de solutionibus. c. odoardus. et facit ad hoc qd̄ habet. xvj. q. viij. ca. quicunq̄. Sed Inno. per notata in. c. cum tu. extra de vsuris. secus credit p̄m canones: vt ibi notāt Alex. B. et Host. q̄ insoliduz tenentur detento: es vsurarum: et nō solū in quantum facere possunt qui. Hosti. in summa dicit: q̄ qui possunt restituere parlatim singulis mēsis soluant creditozib⁹ si aliter non p̄nt sine magno sui

detrimētō p̄nt poterāt: vel cōponāt se cū expoliatis. q̄ si nullaz possunt inuenire miam apud eos absq̄ dilatioe tunc tenent satisfacere: vel bonis cedere: qz peccato: semp̄ est in mora. ff. de p̄ditione. l. in furina. extra de s̄mo. c. cū in ecclesie. Multū tenēt dicit pcedens tanq̄ equū sez q̄ tenent soluere quantū p̄nt retēta sibi vite cōmoda. arg. de cōse. di. v. c. discipulos. extra de furt. c. si quis. sed Archi. § sup. verbo reddere. eiusdē. c. Et ibi dicit qd̄ statiz dz reddere totū qd̄ pōt: alē legans Tho. ij. q. lxij. qui dicit q̄ statim est fiēda restitutio. Dicrum tñ Tho. pōt dici nō esse cōtra: si sane intelligat. vt infra dicetur. ¶ Sed in quadaz summa dicit q̄ qui habēt restituere vsuras: et male ablata: et pponūt firmiter reddere et non possunt statim: qz nolūt cum familia egere vel medicare: et tñ incipiūt iura posse satisfacere: vtruz tales p̄nt absolui: et cōicare. Respon. aut sciunt p̄sonas certas: aut nō. Si sciunt ipsi habentes male ablata: et ipsi etiā qd̄ habent h̄mōi volūt: tutū est q̄ de p̄scia eorum stēt ad terminū ipsoz et voluntatem. Si vero tales nesciūt dāna sibi data: et reuelatio: posset esse periculosa illis qui volunt restituere: tunc non est renelandum illis: sed presumendū q̄ cōfessor causam illorū vtiliter agat et cōfitens intēdat: et promittat satisfacere q̄ cito pōt: qz hic habet locū rath̄iabitio de bono et equo:

et tunc profitens absolui et cōdicare potest: quia est in via salutis. Si vero oīno nesciatur persone quibus est restitutio fienda: tūc est liber in potestate prelati vel discreti confessoris dare et constitnere terminū confitēti sicut videri necessitatē et contritionē eius et voluntatē promptam restituēdi in fra istuz terminuz: talis potest absolui et cōdicari. Item ubi maior est contritio: ibi maior misericordia et venia est fienda et remissio. Et quia totus mūdus fere est inuolutus in rapinis: sic pro posse tuo curre pro mediū: ne nimia securitas vel remissio preceps faciat quos discretas equitas poterat reuocare. Item semper iniuriā et spoliā vel cōplices eorū debent humiliter postulare veniam ab eis quos offenderunt: ne illi remaneant in rancore et mala voluntate.

Quid autem debeat facere vxor et familia raptoris et usurarij: et hōi qui non habet nisi de obli- gatis restitutioni: habes in scōa pre sum. tit. i. c. xij. §. xvij. et. xix.

Mo. et Ray. et Host. circa istam materiā restōnis dicūt. Hoc notant sacerdotes retineāt: quod scōz quod maior vel minor fuerit trans vel dolus vel violētia: maior vel minor debet esse discretio iudicantis: et sicut hoc in usuris quod sunt in depositis: ut dicitur est in scōa parte sum. tit. i. c. de usura: quod omnino sunt restituende. Tūc quia minor est ibi violentia quā in ceteris: poterit confessor etiam cū scitur psona cui fienda est restō:

magis moderari tēpus restituēdi. retenta sibi vite commoda: et familie sue. ¶ Quidā circa materiā istā dicūt: et meo iudicio satis rationabiliter: quod in certis casibus non tenetur quis ad statim restituēdum actualiter: etiam si habet modum aliqualem ad restituēdum: et ab eo cui tenetur inuenire non possit nec dilationem nec remissionem: sed subitam velit fieri sibi restōnem quādo videlicet ex restōne statim vel statim restituendo sequeretur inde evidens vel probabile damnum spirituale vel temporale notabile ipsius restituētis vel aliorū quod pōderaret dāno ei quod debet habere ex carentia illius rei. potest autem tale dānū esse triplex. scilicet. periculū mortis: infamie gravis: seu scandalū notabile: vel dānū et periculū probabile mortalitatis culpe. Rō autem hōi est: quod si talis restō possit differri: quod scōz Sco. in. iij. dist. xv. artic. iij. creditor quod debet habere: magis debet velle in hōi casibus ut maximū incōmodum seu dānū ei quod hōz restituere cōtinetur in modica restōnis dilatio: nisi sum modicum incōmodū vel dānū ex carētia ad tēpus sue rei. Et si obijciatur quod restituere est actus negatiui precepti: quia reduci- tur seu explicatur pro hoc quod est non retinere alienū. sed preceptū negatiuū obligat semper et ad semper Rōndetur scōz Sco. vbi. s. quod alienum iniuste et iniuriose dōno retinere simpliciter prohibetur propter semper et ad semper isto modo necessē

est saluti alienū nō retinere. Sz qñ quis hz volūtate ⁊ pposituz restituēdi alienū p tpe opportu no: ex tūc tenet dño rei volente. i. velle debere. Tūc aut hoc dñs rei: ⁊ si nō actu illicito: tñ actu debito ⁊ honesto: qz velle dz dñs qz q suū hz: retineat quousqz poterit opportune reddere. Et si dicas dñs rei hoc agit iniute: qz nō pult. qz p quantūcūqz tps suū retineat. Dicendū s̄m Sco. vbi. s̄. qz dño etiā inordinate volēte statim rehabere suū ⁊ p dñs ptra re etiā rōnē nolēte primū retinere suū: tñqz tenēs nō est detētor in iustus. Nā ⁊ depositū hz redditione strictissima reddi: cū reperitur. C. depositio. leg. si. ⁊ tñ in iuro dño volūtate inordinata cū repetit vt cū eo maluz faciat. sibi vel alteri pōt retineri. ⁊ Aug. dicit qz multa bona pstantur inni tis: dū eoz pōtō vtilitati qz volē luntati p̄sulit. di. xlvi. c. ⁊ q̄ emendat. ⁊ exemplū ponit. xviij. q. iij. c. ipsa p̄feras. de eo. f. q̄ ⁊ voluntatē suā extrahit de domo ruitura: qd̄ laudabilr fit. ¶ Est ergo vnus casus cū imineret ex hmōi restōne subita periculū dāni in cōparabilr p̄ualēs dāno qd̄ in de habet creditor ex carentia rei sue puta cuz ipse creditor impugnet bonū cōe: ⁊ habēdo illaz rē seu pecuniā: quā qd̄ de suo retinet magis posset impugnet ⁊ p̄ualere ⁊ bonū cōe. Nam tūc s̄m Rich. in. iij. dif. xv. arti. iij. q. iij. ad tertiū ar. nō tenet illud restituere illi: sed fidelr reseruare:

vt restituat sibi vel heredib⁹ suis qñ hoc fieri poterit sine p̄iudicio boni cōia: v̄l deposita re illud oz dinando: ⁊ puidendo qz tpe suo restituat. Idv̄r dicendū cū quis male v̄teret re sua rehabita: p̄ta gladio ad occidendum se vel aliū: vel hmōi. Idē v̄r dicendum cū ex subita restōne ille qui restitueret rē ablatā p̄ furtū vel alib v̄ritū detegeret ⁊ inde infamaretur cū fama sit qd̄ notabili⁹ substantia tpali. vñ graui⁹ reputat p̄ctm̄ detractionis qz furti. ceteris parib⁹ s̄z Thō. ij. q. lxxvij. ar. iij. ⁊ vj. q. j. c. deterioratus. Cum ergo q̄libet teneat ⁊ seruatiōi fame sue. ar. xij. q. j. ca. nolo. pōt talis differre restōnem vsqz ad tps q̄ nō dephendat in crimine ⁊ infamet: si aliter p̄uideri non pōt. Itē dicendū est cum id qd̄ dz restitui non possit restitui: nisi faciēdo magnas expēsas admittēdi sibi: qz i remotis ē creditor. Tūc etiā qd̄ agēdū sit habes hic supra etiā in eodē tractat. c. iij. Et hies dicendū qñ mulier hz filū p̄ adulteriū nescienteviro: v̄l supponit sibi alienū partuz: qz nutritur de bonis viri: vel etiā heres dimittitur: vt p̄pū filio: cū teneat mater talis de oib⁹ bonis qz p̄cepit filio ille. f. putarini patris. Non tñ dz reuelare sc̄m: qñ ex hoc se q̄ret vel sequi p̄habiliter posset mors sua vel prolis talis: vel et notabilis infamia seu alia graua scādala s̄z Ray. lib. ij. c. de r̄ptorib⁹. ⁊ Jo. neap. in q̄libero de quo habes hic supra plene: ideo

ibi, vide. ¶ Alius casus est qñ ex
 hmōi restōne subita posset sequi
 mors spūalis seu petm̄ mortale
 pbabilr in restituēte: vñ familia
 ei⁹: puta restituendo qñ hz aliena
 ad tantā venit paupertatē vel mi
 seriā q̄ non pōt vitare vel prou
 dere filijs suis de victu ⁊ vestitu
 ⁊ cū sint alicni⁹ nobilis p̄ditiōis
 mendicare nimis erubescūt: ab
 amicis ad sufficiētā nō inueniūt
 laborare nesciūt: vel nō possunt.
 q: parvuli vel infirmi: ⁊ sic resti
 tuēdo exponit periculo ipse, cum
 familia sua furādi, vel p̄stituen
 di filias vel desperationes vbi re
 tinēdo qñ hz alienū: cū ipsoꝝ in
 dustria sua puidet ⁊ parcit sibi
 ⁊ familie sue: ⁊ disponit ad satis
 faciendū paulatim. Hoc sentire
 vñ Sco. in. liij. vbi. s. Henric. in
 q̄libe. vi. q. xxiij. Et idē videt di
 cendū cū quis hz instrumēta ar
 tis sue: vñ ex labore suo guber
 nat se ⁊ suos: ⁊ vedēdo vel tradē
 do ea: vt restituat suis creditori
 bus nō poterit laborare: ⁊ inde
 lucrari: puta libros q̄ad iurispe
 ritos ⁊ medicos: ferramēta q̄ad
 artifices. Laborādo autē cū predi
 ctis vltra satisfactiōē suā: pote
 rit in futurū paulatim satisfacere.
 Nec credo esse q̄ hoc qñ dicit
 Tho. ij. q. iij. s. q̄ statim resti
 tuēdū est alienūz simplr. Nō em̄
 ita amare vba accipiēda sunt vi
 cif lex sed civilr. Et in sacra scri
 ptura statim d: fieri qñ in p̄ho
 tpe vt patet Malach. iij. Statim
 veniet ad templū ⁊ c. p̄cipue enz
 ex cā ita vrgētī differēt vt dicitur

est. pōt etiā multipl̄r capi in in
 re: ⁊ nō solū p potētia facti. s. iuz
 ris ⁊ cōmoditatis: vt patet. xxiij.
 .q. i. c. factat. in gl. Nec tñ nō sūt
 predicāda ne parēt via detentio
 ni alienorūz ad qñ nimis p̄sone
 sunt inclinate: sed cū magna di
 scretione in p̄fessione ⁊ p̄silijs tra
 ctanda: ⁊ cū multis circūstātijs
 p̄siderāda q̄ honestēt factūz. Ad
 hoc etiā facit qñ dicit Jo. neapo
 in quol. ix. q. xxiij. ⁊ Rich. in. iij.
 et Pe. de pal. ¶ Itē potētī resti
 tuere male ablata statim querit
 vtrū sufficiat relinq̄re i restamē
 to vel in instro: q̄ heredes resti
 tuāt. Rñdet ad hoc Joā. neapo.
 in. ix. q. i. q. xxiij. q̄ hoc sufficit in
 duob⁹ casib⁹ tm̄. Primus est qñ
 habēs male ablata credit vere ⁊
 p certo vel quasi p certo: q̄ tas
 lis retētio non sit q̄ volūtātē dñi
 Talis em̄ retentio non est iniu
 riosa: vel iniusta. Null⁹ em̄ pati
 tur iniustitiā volēs vt d. v. Ethy.
 Scōs casus est qñ talis retētio
 rei alienę est q̄ volūtātē dñi: sed
 inordinatam: puta cū nō reddi
 gladius furioso cum reperit ip̄z
 in furia hoc em̄ inste fit. vi. xxiij.
 q. ij. ne q̄s. Et sicut hoc est qñ vult
 rem suam statim habere quā re
 tinens nō pōt dare sine notabili
 li damno suo: ⁊ ecōtra ille cuius
 est pōt sine dāno ⁊ incommodo
 carere ad tps. Extra istos casus
 non sufficit ad salutē nisi statim
 restituat. Ratio est: q̄ de necessi
 tate salutis est vitare peccatum
 mortale: sed non solum auferre
 alienū sed etiā detentio rei

aliene extra p̄dictos cas⁹ ē mor-
 tale: q̄ p̄ iustitiam cū faciat inin-
 riā primo. ⁊ hoc cū p̄t restituere.
 ⁊ h̄ nō sufficit ad salutem talt
 relinquere in instrumento vel p̄
 testamentū q̄ heredes restituēt
 sed de necessitate ei statim resti-
 tuere si p̄t. Sed si ille cuius est
 res: vel cui obligat non p̄t illa
 carere sine incommodo suo etiā
 ad tēps. opz q̄ restituat etiam
 cū magno incommodo suo: nec
 sufficeret dimittere p̄ testamētū
Terti⁹ casus excusans a resti-
 tutiōe subira est cū ex hoc immi-
 neret piculū mortis corporalis.
Et not. sc̄bz Ric. in. iij. dif. xv.
 q̄ si ille q̄ damnuz intulit hz ali-
 quid vltra necessitatē sustētatio-
 nis nature: q̄uis sibi necessariū
 ad victū sc̄bz decētiāz sue plone
 restituere tenet. Nō em̄ licitū est
 de alieno viuere: cū seculari ho-
 nore. Si aut nō hz nisi necessa-
 ria ad sustentationē nature tūc
 subdistinguedū ē: q̄ aut iste q̄ ē
 passus dānū nō indiget ad sustē-
 tationē nature eo q̄ ab eo abla-
 tus est: ⁊ tūc ille q̄ abstulit p̄t re-
 tinere: ⁊ restituere nō tenet: q̄ ex
 iure nature licitus est vnicuiq̄
 vsus possessionis necessarie ad
 sustentationē nature. Extrema
 em̄ necessitas facit oīa commu-
 nia. ff. ad. l. rhodi. de iac. lib. ij. §.
 cū in eadē. in tex. ⁊ glo. Aut indi-
 get ad sustentationē nature eo q̄
 ablatū est: ⁊ tūc subdistinguo q̄
 aut prim⁹. i. dñs ipsius rei indi-
 get ista re ad sustentationē sue na-
 ture. priusq̄ fuit necessaria ad su-

sistentationē nature illi⁹ q̄ abstu-
 lit: aut eodē tpe vterq̄ indigens
 fact⁹ est ista re ad sustentationē
 sue nature: aut iste qui abstulit
 fact⁹ est idigēs re ista ad sustēta-
 tionē sue nature priusq̄ iste a q̄
 ablata est. Primo mō ⁊ sc̄do p̄t
 dici sine p̄iudicio q̄ iste q̄ abstu-
 lit rē istā tenet restituere illi a
 quo abstulit: q̄ nūq̄ fuit res illi⁹
 q̄ eā abstulit si sp̄ remāsit isti⁹
 de iure. Postq̄ em̄ sum in statu
 in q̄ res mea necessaria est mihi
 ad sustentationē nature n̄ potest
 fieri alteri⁹ me p̄dicere. Si tercio
 mō: tūc ille q̄ abstulit restituere
 non tenet: q̄ ab isto tpe q̄ facta
 est necessaria sibi ad sustentatio-
 nē nature: cū tūc illi a quo abla-
 ta est nō eēt necessaria acq̄situm
 fuit ius in illa re illi q̄ abstulit.
 Et id q̄uis dānū passus veniat
 postea ad statuz in quo res sibi
 ablata eēt sibi necessaria ad su-
 stentationē nature nō pp̄ hoc hz
 mai⁹ ius in ista re: q̄ iste q̄ eā ab-
 stulit. nisi iste q̄ eā abstulit deue-
 nisset ad statū in quo ampli⁹ res
 ista nō esset sibi necessaria ad su-
 stentationē nature. Idē. p̄. d. pa.
 in. iij. ⁊ Sco. i. iij. di. xv. arti. iij.
 ad arg. Ex p̄dictis horuz ptz: q̄
 tales q̄ h̄nt restituere ⁊ retineēt
 sibi quodāmodo necessaria ad
 sustentationē sui ⁊ familie ad vi-
 tādū m̄tra pericula anime ⁊ cor-
 poris q̄ verisimiliter sequi pos-
 sent bonis suis cedēdo: ⁊ oīb⁹ se
 expoliando p̄ restōne fienda q̄
 forte tuti⁹ eēt restituere et i deo
 p̄fide: etiā si oporteret mēdica

re se s^m Ray. ad hoc nō videtur teneri de necessitate salutis. Tamen nō debet tales ita laute vivere: & pompose vestiri cū familiis: & filias suas cū magna dōtib^{us} nuptui tradere: sicut si nō essent obligati restitutiōi: s; parce vivere: & paruas dotes tradere. Et si nō pnt nobili vel mercatori nuptui dare: debet artificii & plebeo tradere & alia sup^{er}flua refecare. Cū multa ergo p^{ro}vidētia hoc negociū agēdū est: cū efficaciter vident facere qd pnt ad restituēdū: & in alijs se bñ hñe cum timore dei: credo q pnt absolui & cōmunicari. qui aut & de eo qd pnt semp perastinat & annuatim repertunt pmittere p^{ro}fessioib^{us} restitutionē facere & postea nō faciūt: nō videntur absoluedi: nisi pri^{us} faciāt vel disponāt efficaciter negociū vt habeat executio nem. & multomin^{us} ei p^{ro}mitti d^o cōio sumi. quātū dico spectat ad p^{ro}filū p^{ro}fessoris. Nā quātū ad laicordorē q hz cōicare: cuz ille se in manifesto ad hoc ingerit: quid iuris habes. s. i. iij. par. de bonitate p^{ro}fessoris ti. eodē. ¶ De vsurarijs aut manifestis, quō agendū sit cū eis in restituēōe & collatione sacramentor^{um}: habes in. ij. pte sum. tit. j. c. x. & pet. de. pa. in. ij. dist. xv. q. ij. ar. vj. de vsu. p^{ro}sent etiā tales petere remissionē a creditorib^{us}: quā si sine fraude & spōte obrinet nō ipsi ampl^{ius} obligant: nec etiā pauperib^{us} illa remissa eis dare tenentur. Non in decēs esset: vt diues a paupe-

re & indigēs parū ac multū indigēte, peteret remissionē. ¶ Queritur vtrū ep^{iscopu}s elapsis. xxx. vj. xl. annis possit agere p^{ro}tra heredes vel possessores bonor^{um} quōdam illi^{us} q in testō reliqt mille libras solnēdas noie vsuraz. incertū: cū de extorsioe dictarū vsurarij non appareat nisi p^{ro}fessionē dicti testatoris. rñdet Lauf. de rñdol. in trac. de vsu. post frede. q cū actio q competit ex testō: vel p^{ro}ditio q p^{ro}petit ep^{iscopu}s p. l. nulli. & l. si q^{ui}s ad declinandā. de ep^{iscopu}s. & cle. sint p^{ro}sonales & spacio. xxx. ānoz claudant: & p^{ro} p^{ro}ha. C. de p^{ro}scrip. xxx. vj. xl. an. 3° h^{ab} heredes bona fide possidētes q sp^{iritu} p^{ro}sumit nō cōpetit actio ad dictas mille libras nisi p^{ro}bare h^{ab} heredē malā fidē habuisse & scivisse vitiū & crimē defuncti: q casu d^{icitur} intelligi. ca. tua nos. cū sinu. eē de vsu. Et idēz si de extorsioe appareat p^{ro} aliud q p^{ro} testm. Quo aut ad possessores bonor^{um} i q^{ui}s p^{ro} testatorē v^{el} ex heredē bōa sunt aliena: nō ē aliquid dubiū si possiderūt: spacio. x. an. q^{ui} actio p^{ro}sonalis nō p^{ro}petit p^{ro} successorē singularem. vt. l. i. §. si hñs. ff. ad trebel. Nec ob p^{ro}io dicta. s. q^{ui} actioes ep^{iscopu}s p^{ro}petētes durāt. xl. ānis: q^{ui} intelligit hoc de actioib^{us} p^{ro}petētib^{us} ep^{iscopu}s parui^{us} v^{el} ecclesie s^{ue}s collegiata: sed h^{ab} nō cōpetit actio ep^{iscopu}s v^{el} ep^{iscopu}s s; etiā yconomus & administrator bonor^{um} pauperū. ¶ Querit quid si p^{ro}missio generali edicto: q^{ui} q^{ui}q^{ue} dederit vsurariū noie aliquid tali veniat infra tot dies &c. Si nemo veniat:

nec etiam aliquas vsuras certas
vsurarius assignauerit infra ter
minu sibi ad id statutu: lataq; e
sua p ep̄s declarās illas esse in
certas: vtrū vsurari⁹ sit tutus: si
postea appareāt persone certe q̄
bus est restō fienda. Frede. d se.
sentit q sic: etiā q̄ ad illos: q̄ tūc
erāt eē diocesim. Fatef tñ q ta
lib⁹ cōpetit remediū p̄tra ep̄s v̄l
pauperes. Sz cogita dicit Lan.
de ridol. in. q. cir. an sit verū. Et
Driū practicat qñ nō est determi
natū q oia veniāt sub noie incer
tor: hoc est qñ nō sit taxatio ve
re ⁊ s̄m quantitatē ad quā ascē
dūt: sed minori: ⁊ s̄z q̄ inter eos
p̄uenti est: ⁊ s̄ hoc iudici p̄ cui⁹
sua alio nō dato p̄sumit q̄ con
stat legitime. An aut talis pra
ctica sit iuri cōsona: tuipse vide.
Prōpti sunt tñ ep̄s ad eius
obseruationē: qz p seipsis incer
ta imburant: nec ad illorum vo
lunt restitutionē venire v̄l tene
ri: s̄z sit certa taxatio s̄m cōnētio
nem s̄m q̄ moris est: q̄ tñ an pos
sit de iure fieri videndum est.
¶ Querit etiā Arch. xij. q. vi. c.
si res q̄ si q̄s decedēs relinquat
sibi heredem ex testō vel ab inte
stato ⁊ ordinauit quendā execu
torem tātum ad emendādū sua
fore facta qui decedēs tempore
mortis: s̄ue creditoribus teneba
tur: ⁊ iam termini solutiōis (sue
fluxerant. Dicit rhendo q̄ iste
executor debita h̄mōi soluere te
netur: ⁊ pōt cōueniri: qz elapsis
terminis solutiōis defunct⁹ ce
pit iniuriari creditoribus in nō

soluēdo. Ex p̄cepto aut dñi ē so
lutio faciēda. ar. xj. q. i. c. magnū
xvij. q. vlti. ca. tributum. qz pec
cat in termino nō soluēdo: tū qz
frāgit p̄missum. eē de pac. c. i. et
ij. tñ qz illo elapso inuito dño de
tinet alienū. ff. de excep. doli. l. ij.
§. circa. Et hoc tenēt quidā. s̄. v̄l
noie forte factorū p̄tineāt hoc ca
su debita: quoz termin⁹ solutio
nis tpe mortis elapsu erat ⁊ p̄
illis agi possit. secus de debitis
quoz termin⁹ nō aduenerat. Et
ita nota. Spe. in rub. qualr scri
pta i iudicio p̄ferant. §. nūc s̄o.
¶ De eo vero demū cui datū est
aliqd̄ p̄ errorē: dicit Joā. de rip.
in tractatū p̄ctib⁹ q̄ i tali datio
ne: aut est error: p̄sone: vel fortu
ne v̄l alteri⁹ p̄ditiois apposite.
Si p̄io modo puta intēdo dare
Petro ⁊ do Martino: tūc Marti
nus tenet acceptū restituere v̄l
danti: vel illi cui intēdebat dare
ar. xix. q. i. §. i. si s̄o error fortu
ne: puta intēdo tibi dare. v̄l pau
peri ⁊ tu es dines: s̄z q̄ sic acces
sitū tenetur restituere dātū v̄l
alicui pauperi: nisi recipiēs inte
rim effectus fuisset paup. Si s̄o
sit error alicui⁹ alteri⁹ p̄ditiois:
puta si ego credo te eē sanctū cū
tu nō sis: ⁊ iō dono tibi. v̄l credo
te celebraturū missas: ⁊ iō do ti
bi s̄z q̄ si recedtozi cōstat de p̄ci
sa intētionē dantis. s̄. qz al̄s non
daret nisi ista p̄ditio subesset: ta
lis error obligat ad restituēdū
receptū: aut ad sufficienter sup
plendū per se vel p̄ aliū intētio
nē dātis: quoz s̄o est: qucum res

in istū non trāseat: nisi eo modo
 quo vult dās trāsferre: si. nō ex-
 stat p̄ditto in ip̄s res nō trāsferēt
 Alj aut̄ dicūt q̄ ad talē restitu-
 tionē talis error: nō obligat nisi
 ipsa cōditio circa quā errat: esset
 cā mortua z finalis talis datio
 nis. Qd̄ pbant p̄ simile. Do tibi
 libras cētū: qz credo te esse ami-
 cūz meū: dato q̄ accipiēs non sit
 amic⁹ me⁹ non obligat ad restō-
 nē. Si aut̄ amicitia sit. cā propter
 quaz do tibi centū libras. s. si sis
 amicus me⁹: z nisi amic⁹ fueris
 obligat⁹ es ad restōnez. Ex his
 p̄z q̄ questores sancti Anthonij
 vel alij quicunq; nulo modo p̄nt
 sibi retinere ea q̄ illis paupib⁹
 vel locis p̄ quib⁹ petūt dant: qz
 hic est error: p̄sone. Verūtamē qz
 null⁹ tenet. p̄p̄ijs stipēdijs mili-
 tare: nec cās aliorum agere ad
 suas expensas: dico q̄ tales p̄nt
 vinere sup̄ q̄stus quos faciunt: z
 p̄t eis moderatū salarium dari
 ꝑec ille. Illa nō q̄ dāt eis ex mē-
 dacijs eoz: qz questoz: videlz qz
 asserūt q̄ dicent multe misse pro
 dantib⁹ vel habebūt talē indul-
 gentiā: vel absoluēda votis eo-
 rum: vel a casibus reservatis: v̄l
 q̄ sient lectisternia in hospitali:
 de h̄mōi p̄ quib⁹ illi dāt als non
 dantur: cū nec talia sūt vel vera
 sunt torū est rapina z restitui de-
 bent dātib⁹ ea: vel paupib⁹ ero-
 sari ar. xiiij. q. v. c. nō sane.

¶ Explicit tractat⁹ d̄ restōib⁹ re-
 nerēdissimi p̄ris antonini archi-
 epi florēt. ordi. frat̄z. p̄dicatozū.

¶ Incipiūt aliq̄ p̄clusiones et de
 cisiōes in foro sciētie: collecte p̄
 eūdē Reuerendū patrē Antoni-
 nuz ordinis frat̄rū predicatorū:
 quondā archiep̄m florē. ad in-
 stantiā ffis d̄nici d̄ cathalonia.

Reverēde p̄f post recō-
 mendationem in chi-
 sto Jesu domino mo-
 stro: Recepti literas
 v̄f̄as ad iucum pluri-
 bus inquisitionibus de diversis
 meterijs numero. lxx. Si de in-
 firmitate longa fatigatus: graui
 ac multiplici occupatione non
 valui respondere. Sed z multi-
 tudo tāta q̄onum tediū pigrinie
 mee non parā administravit: vix
 videndo qm̄ finē attingerez. Nō
 minus nō ignorantia mea non
 mihi vsq; quaz ignota me retra-
 xit. In balneis nō cōstituto cum
 mihi aliq̄ tps vacaret: curavit:
 foliū illud implere: vt satisfaciaz
 desiderio v̄ro. Et qz in his nulla
 est auctoritas dicētis. illis adhe-
 rete ad q̄ ratio prudentie vestre
 inclinata alia q̄ nō placēt dinitie
 ¶ Utrū scholaris ex suam dioce-
 sim p̄stitur⁹ tēpore cōmunionis
 possit confiteri absolui z cōicare:
 in locis vbi se inuenit prorunc.

Bespōdeo ergo ordie retro
 grado ad quesita vestra.
 quantuz ad vltimū dico q̄
 cum nulla p̄suetudine introduci
 possit vt valeat quis alteri p̄fite-
 ri z absolui nisi a curato suo vel
 de lnis sua expressa vel interpre-
 tatiua extra peni. et remis. c. ois
 v̄rimusq; sexus. idcirco opinior: q̄

pēgre constitutus non valeat p̄fi
 teri nec p̄ h̄ns h̄ns necessario cō-
 fiteāda cōicare in pascha: nisi licē
 tiā habuerit sup hoc ab eo q̄ da-
 re pot: vel ipse audiens hanc ha-
 beat p̄iāre: sicut q̄busdā ex paui
 legio p̄cessum est. q̄ ex oi diocesi
 audire possint aduenjētes: impli-
 citer. Alijs cū limitatione .i. dū-
 mō non venerit p̄cipue ad illam
 ciuitatē vel patriā hac de cā. scz
 vt cōfiteantur ex suam diocesim.
 Quā autoutatē sic limitatū n̄ri
 fratres habuerūt a dño Marti-
 no papa. v. 7 h̄nt ab eo q̄ nunc vi-
 nit 7 regnat dño Eugenio. Licē
 tiā aut̄ interpretatūā vident̄ ha-
 bere: q̄ de licētia suoz curato:uz
 iter assumunt: sicut illi q̄ de lnia
 dñi pape vel summi p̄iarij acce-
 dūt ad sepulchrū dñi: qd̄ aīō non
 p̄nt facere. s. ire illuc line incursio-
 ne excōicariōis. Casus necessita-
 tis et p̄culi mortis p̄pinque in
 hoc semp̄ excusat: qz tūc cui libet
 sacerdoti lz audire 7 absoluerē.
 non in cōicare: vel extremā cōfer-
 re vnicionez quoad religiosos.
 Sec̄o quoad clericos sc̄lares: qz
 bus nō ē facta illa p̄hibitio ful-
 minatoua. Si in eiset discurrez
 ex p̄posito p̄ plures ānos vt pos-
 set iudicari. vagabūduz: posset
 vtiqz talis: vt vagabūduz vbiqz
 p̄fiteri 7 cōicare: nō tñ a religio-
 sis quoad cōionē. ¶ Presuppōsi-
 to autē de tali pēgre p̄fiteri. q̄
 non possit p̄fiteri 7 cōicare: si hec
 nō faciat i pascha qz nō pōt idēz
 tus esse sicut. ce nō h̄ntē cop̄ia sa-
 cerdotis: qui non peccaret illud

omittendo cū nō pōt: patat̄ sup
 plere defectū: euz primo poterit.
 Sed si facit̄ potuit p̄uidere ta-
 lem defectū futurū sibi: tūc pec-
 cavit. Sic a s̄ti iste cū non p̄t̄t
 licētiā p̄fiteri 7 cōicandi: vel li-
 centiā inmerādi: qm̄ nō potuit: n̄
 si p̄babilis ignorātia eū excusa-
 ret. Presuppōsio aut̄ qz talis pos-
 set p̄fiteri vt ex lnia habita exp̄-
 se sup hoc. vel ex p̄tate p̄fesso: is
 tūc nō facerē mltā difficultatē qz
 sumeret talis cōionē: nō qd̄ a re-
 ligiosis qb̄ est p̄hibitū: lz a cle-
 ricis sc̄larib̄ q̄ in hoc excederēs
 nō incurrūt sniaz excōicariōis. hec
 vide in. iij. p̄te sum. tit. xvij. c. iij.
 ¶ Utrū mulier peccet 7 incurrat
 sniam excōicariōis: percutiens
 clericum ipsam imperentēz.

Ad penultimuz dico: quod
 cum de iure naturali sit
 vii vi repellere: vt distin-
 j. Jus naturale. cum moderami-
 ne tamen inculpate tutele secū-
 dum glo. si intendit mulier hec
 solum defensionem sue pudicitie:
 7 casu clericus imperens mo-
 riatur: puta irruens in gladium
 quem illa tenet ad sui defensionem
 nem non incidit in sniaz nec pec-
 catum incurrit. Secus si fecit ob-
 vindictam: puta post sacrum vel
 si excessit moderamen inculpate
 tutele: puta cum posset clamare
 vel fingere vel alio modo illum
 repellere fuste vel gladio eum
 imperij: non enitaret mortale:
 nec excommunicationē: etiaz inri-
 lādo vel grane vuln̄ inferendo.
 hec in. iij. p̄te sum. tit. xxij. c. j.

Utrū religioſi poſſint in extre-
ma neceſſitate ſeculares cōicare
& inungere: ſc3 in articulo mortis
cum alijs p̄ſbyteri non ſunt

AD. lxxij. iā r̄ſū ē
in p̄ma. ſ. q̄ non
euitarēt religioſi
excōicationē mi-
niſtrātes i extre-
me neceſſitate

enchariſtā & extremā vnctionē:
ſine Inſa curatoꝝ: Et ſi deſit aliq̄
miniſter: qz ſimplr eis p̄hibet i
ele. de delict. excels. p̄la. c. religioſi.
Nec illa ſunt ſc̄a neceſſitatē: vt
baptiſmus & p̄nia: q̄ in h̄is caſſi-
bus p̄nt ab oibz miniſtrari.

Deberis iſci ſcire q̄ d̄ſis noſter
papa cōceſſit auctoritatem vica-
rijs generalibz p̄n̄rū reformato-
ruz nunc nouiter abſoluēdi ſub-
ditos ſuos ab alijs ſententijs ſi-
ne malitiā certa ſciētia hoc face-
rent. Hec vide in. iij. p̄te ſum. tit.
liij. c. xv. §. v.

Uan debeat dici officinꝝ beate
virginis in die aſarum. & in vigi-
lia natiuitatis domini.

AD. lxxj. r̄ſidetur p̄ de-
claracionem ſacram
in quodam ca. gene-
rali: videlicet q̄ non
dicatur officium bea-
te virginis in die aſarum: ne
q̄ in vigilia natiuitatis.

Utrum aliqui excuſentur
a ieiunio eccleſie.

AD. lxx. q̄n quis excuſet a
ieiunio: ſatis habet de de-
claratū in ſummis. Si em̄
cultores terraz vt artifices arti-

um multi laboroſo: nō p̄nt m̄ntu-
re opa: vt dimittere ſine detrimē-
to ſui ſtatus & familie notabilr
& cū labore quē oportet tolerare
nō poſſunt ieiunare ſine pericu-
lo: verſimiliter infirmitatis cor-
poralis videntur ſm docto. excu-
ſari tales. Hec vide in. ij. parte ſū-
tit. vi. c. ij. §. v. r. vi.

Utrū ille qui dicit ſe nō poſſe
ieiunare: quis non eſt aſſuetus:
poſſit abſolui.

AD. lxxij. Si q̄s dicit ſe
nō poſſe ieiunare ſed
nō vult ſe ad hoc diſ-
ponere: et clare hoc
dicit confeſſori qz vi-
detur ſibi laborioſuz: non video
quō poſſit abſolui: cum nō ſit p̄-
ratus obedire m̄adatis eccleſie
nec per conſequens p̄ritus. Se-
cus ſi diceret ſe nō velle ieiuna-
re: qz credit ſe nō poſſe ſine incur-
ſiōe infirmitatis: & hoc qz vel eſt
debilis: & ſic h̄z cāz dubitādi: vel
nō eſt aſſuetus: & ſibi vt q̄ multuz
debeat nocere p̄tinuare. xi. dies
& h̄mōi tales enim nō puto oīno
repellēdos: ſz exhortādos: vt ex-
periant & incipiāt. Et ſi p̄nt b̄n̄ q̄
dem. ſinō p̄nt: quia incurrūt ali-
quā infirmitatē: habeāt reſcuſum
ad ſupiores: ſi eſt timoratus: vel
ad confeſſorem ſi eſt peritus.

Utrū ornatus virozū & mulierū
ſit mortale peccatum.

AD. lxxij. Circa omnia
tūm veſtium et excels
ſum: ſequeſtratis
his tribz caſibus.
primo cum quis vel

que ornat se intēdēs iducere ad lasciniā extra statū matrimonij seu ad amorē turpem et si nō ad actū. Scđo cū p̄stituit ibi finē in tali vanitate vel inani glia inde sump̄a. Tertio et si sciret ide ex tali ornatu alios scandalizari. i. trahi ad p̄cupiscētiā sui nō curās d̄ salute pximi nō vult omittere ēt si cōmode posset: in quib⁹ mortale arbitror. In alijs multū h̄z excusare vel minnere peccatū mors p̄fic. Nō solū de cibis ⁊ potibus intelligēdum est: qđ dicit Aug. di. xli. q̄sq̄s sc̄z q̄ cōformare qđ se d̄z morib⁹ cū q̄b⁹ cōuersat: cū. i. nō fm se sunt mala: vel p̄tra sua vota vel regulā: s̄z etiā de vestib⁹: vñ nō iudicārē tales ornatus excessives v̄l sup̄stnos de se mortalia: nisi esset numis notabilis excessus. Nō aut̄ credo de facili in hoc posse dari mensurā: et iō detestāda sunt ista i p̄dicatio-nib⁹ ⁊ cōfessōib⁹: ⁊ quātū bono mō fieri pōt̄ rescecāda: nō tñ illis fienda est p̄scia in hoc de mortali q̄ oē qđ ē p̄scia edificat ad gehēnā. xxvii. q. i. c. oēs. .s. ex his. nec est denegāda absolutio: nec exigēda p̄missio ad hec dimitenda hec diffuse in. ij. p. sū. ri. iij. c. v

Utrū p̄ceptum de cōione intel ligat q̄ oīno fiat in die pasche: et nō añ: nec post sine causa ⁊ lnia. D. lxx. que est dnlex Quo ad primam partem respō deo quod cũq̄ p̄ceptum determinet diem scilicet pasche i. dominice resurrectionis secun dum doctorum solennes theolo

gorū canonistos: super illud omnis vtriusq̄. de pe. ⁊ remis. antici pare non licet nec etiam prolongare t̄ps: nisi de consilio confessoris per aliquos dies: vel hebdomadam cōio differatur. Verum quia illi tres dies quoad officij suum simul pro vno computantur: non facerem vim nec cōdemnarem qui secunda vel tertia feria post diez resurrectionis cōmunionem ipsaz reciperet. Sim plices etiam qui doctrina suozū prelatorum vel predicatorū vel cōfessorum qui periti in hoc est mantur in cena dñi vel sabbato sc̄ro: vel in die parascene hoc facerent non condemnārē de mortali q̄uis mihi displiceat talis opinio: ⁊ multo magis hoc in populis seminare persuaderem cōtrarium ⁊ predicārē quoad fienda. Audiri tamen a fidedignis dominū Eugenium non facere difficultatem sup̄ his questis ēt in anticipando ⁊ infra hebdomadam sanctam sumendo. Et sic factius potest in hoc transiri cum fm intra eius sit interpretari cui⁹ est condere ⁊ multo magis disp̄sare. Hec vide in. ij. parte sum. ti. ix. cap. ix. **U**trum presbyter nō celebrās in die pasche peccet mortaliter. Ad scđam partē non celebrās die resurrectionis ex alia qua cā ⁊ si non sufficienti: s̄z die sequēti vnde mortale debeat iudicari non intelligo. **U**trum clericus nō attendens mente ad officium qđ dicit peccet mortaliter.

D.lxj. circa enagatationem metis in officio triplicem modum dicendi recolo me legisse. Primus est quod attento actualis in officijs sit in precepto scilicet ea que habent de cel. mil. c. dolentes. ubi precipitur quod officium nocturnum pariter et diuturnum dicatur studiose et devote. scilicet quod burnus est hic sermo: et vix aliquis potest audire eum ut impleat nec est verisimile quod ecclesia contra dictum aptet velis suis filiis laqueum inijcere. xxvij. q. i. c. de viduis. ij. Scilicet modus dicendi communior et humanior est quam preceptum illius decretalis. Dolentes referatur ad integritatem officij: seu hora rite canonicarum: et non ad intentionem. Ex hoc eliciuntur ex modo loquendi scilicet quantum deo dederit studiose dicatur pariter et devote. Tertius modus dicendi qui est thes. beati Thome. in. iij. dist. xv. q. iij. ar. ij. q. iij. et v. et aliorum modus est iter predictos. vtz quod non requiratur de necessitate actualis attentio nec sufficit habitualis sollicitudo que dormit. scilicet requiritur et sufficit habitualis que primum et posito. cu. i. q. s. alio disponit. se ad dicendum officium cum intentione attendendi: vel saltem solvendi debitum suum. scilicet dicendi officium. Et si frequenter infra ipsum officium distrahat. non solum imperceptibiliter: sed et ex qua dicitur negligentia: dum tamen propria intentione non interveniat: si nullo modo volendi attendere: ex predictis vos elicias conclusionem de mortali. **C**urrus

cum quis dicendo officium per magnam partem eius occupat se aliquo exercitio manuali distractio non satis facit ecclesie precepto. Item videtur dicendum de missa nisi quod quod divinum id maior attentio. Hec vide in. iij. parte sum. ti. xij. c. iij. §. viij.

Currus iurare per corpus et sanguinem christi et homini sit mortale.

D.lx. Circa iuramenta distinguendum est: si iurat quis iniuriose per membra christi et sanctorum: ut per culum et vulvam: et hoc etiam verum dicendo mortaliter peccat propter iniuriam ibi comprehendam. xxij. q. i. c. si quis per capillum. Si autem per verba vel membra honesta ut per corpus et sanguinem christi et sanctorum et homini: si verum iurat: sed ex levitate: quod sine ulla necessitate non fit ex precepto. venialiter peccat. Sed si iurat mendaciose advertens de mendacio et de iuramento: mortaliter peccat: quod non tamen neminem ledat imo etiam si utilitatem magnam inde procuret scilicet beatus Thomas. ij. q. xcvij. ar. iij. ad. iij. et glo. Joan. in decretis. xxij. q. ij. c. i. Hec vide in. ij. parte sum. titu. x. c. ij.

Currus beneficiati teneantur dividere fructus beneficij et quibus et quomodo.

D.lix. De beneficiatis: quod sermo est grandis et inter prerabilis ad dicendum contradicentibus sibi invicem de actis sanctorum cum factis beneficiatorum brevitati vacans: tribus conclusionibus positis sequentem questionem ingrediar. **C**est igitur

Tit prima conclusio: q̄ beneficiatis
 ex fructibus beneficiorū vivere cō
 gruit: nō tñ luxuriari scōm hie.
 dist. xliiij. §. i. Qui em̄ altario de
 seruit: de altario d̄z vivere de iu
 re divino ⁊ naturali. Reliquum
 q̄ eis superfluit pauperū est: vt
 in cano. xvj. q. i. vel p̄ reparatio
 ne ecclie sue cui⁹ indiget. xij. q. ij.
 q̄ tñoz: n̄ in alijs ca: vel i o: n̄ tñ
 moderato tñ ecclie. xij. q. ij. au
 ruz. ⁊. c. glia. ¶ Sada conclusio est.
 q̄ si cōsanguinei beneficiati sūt
 indigētes etiā extra necessitatē
 extremā nō erit p̄ira: s̄ scōm or
 dinē charitatis: vt illis p̄uideat
 ad creplū. Aug. nō tñ ita vt illos
 diuites faciat: vt docet Ambro.
 di. lxxvj. c. nō satis. Nā si de pa
 trimonio crucifixi parentibus ⁊
 amicis sine indigētia donat vel
 alijs psonis nō laborātib⁹ p̄ ec
 clesia sua: mortāl̄ peccat: qz q̄
 pauperū est rapit. Et i aliquo ca
 su tenet ecclie illis satisfacere ⁊ ip
 se si pōt: ⁊ illi q̄ receperūt sine cā
 rationabili videlz cū sunt distin
 eta deputata ad mensaz suā iei
 vitā: ab his q̄ d̄z vel clericis suis
 vt reparatiōi ecclie vel paupe
 rip⁹ erogare. De his em̄ tribus
 portionib⁹ tenet vltra p̄cū ad
 restitutiōnē: ⁊ qui etiā vt dicitur
 est receperūt. Et idem si bona ec
 clesie sue sint simplr cōmissa sue
 dispēsationi scōz br̄m Tho. ij. q.
 q. cxxxv. ⁊ alios. ¶ Terna conclu
 sio. q̄ duo bñficia curata sine di
 spēsatione pape q̄ tenere nō po
 test de iure cōmuni: al̄o sur est ⁊
 laico. Et si plura curata vel sima

plicia habet ex dispensatione: te
 netur facere deservire vbi nō re
 sident per sufficientē al̄o sibi im
 putant oia mala q̄ inde sequun
 tur. Hec videt. i. ij. pte sum. ti. xv.
 c. i. in. fi. Et in. ij. pte tit. ij. c. v. i. fi.
 3te i. ij. p. tit. ij. d̄ resti. c. v. ⁊ alijs.
 ¶ Quartū cleric⁹ vel religiosus co
 medēs in quadragesima añq̄ d̄
 cat vesp̄as vel nonā i ieiunijs
 ecclie peccet mortaliter.

Ngressus. lviij. Et re
 perio q̄ tpe c̄drages
 mali vesp̄e dicatur
 añ p̄adiū. canō insti
 nuat de p̄se. dist. j. so
 lēt plures. S̄z qz istud loqui v̄
 de efficiōe ecclesiarū: iō si quis
 p̄nitatim vesp̄as dicat post co
 mēstionē in quadragesima. non
 cōdēnarē de mortali. qz nō repe
 rio scriptū. Nulli tñ cōsulerē hoc
 agere: qz v̄ eē de cōi moze timo
 ratio: nō p̄adere añ vesp̄as d̄
 cras. Illud ē decretū magis ibi
 ponit rōne t̄pis q̄rui obseruādū
 in comēstioe ieiunij quadrages
 malis q̄ rōne officij. Et de nonā
 dicēda ante p̄adiū i ieiunijs ec
 clesie extra quadragesimā mul
 tominus: qz nil super hoc rep̄er
 tur determinatum.

¶ Quartū secularis vel monialis
 acholitus dicēs in missa ep̄lam
 peccet mortāl̄: ⁊ sit irregularis.

Unquagesimū septi
 mus est de acholytis
 montalib⁹ ⁊ latej d̄
 centib⁹ i missa ep̄laz
 si peccāt. Circa q̄ oc
 currit mihi talis respōsio. dicere

Vel cātare eplam in missa: nō vř
 p̄cipalis act⁹ subdiaconar⁹: s; p̄
 p̄parare materiā p̄secrandā in
 vasis debitis vř p; ex ordinatio
 ne. Nec tunicella vř vř p̄cipa-
 lis vestis ei⁹: s; manipulus. Pro
 p̄ter qđ in minorib⁹ constituti si
 dicāt eplam in missa sine mani-
 pulo r̄ p̄parandē materiē: r̄ obla-
 tionē diacono reseruant: nō cre-
 do peccare: nec irregularitatē in-
 currere et p̄cipue cū est de more
 patrie. Nō tñ sincerē illud agi qñ
 p̄sens esset aliqđ subdiacon⁹. s; p̄
 ministrādo cū di es solēnitatē r̄
 ornatum subdiacon⁹: sic morta-
 liter peccat: r̄ forte irregularita-
 tē incurrit. Allegatiōes dimitto
 p̄pter breuitatē: r̄ ne errē i quo
 ratiōe cū libros nō habeā. Late⁹
 simplr̄ sic r̄ nūc imediate mini-
 strās multo magis. sed etiā sine
 dicra solēnitatē non credo: p̄cū
 euadere. Mortalis autē cum in-
 quātū femina habeat irregulā-
 ritatē per papā etiā indispeñabi-
 lē: nullo mō pōt in missa eplam
 cātare: sicut nec ministrare: alis
 non euadit peccatūratione cōn-
 fuerunt que in hac parte to-
 nus coruprela dicenda est.

¶ Utrū dicere mendaciū in p̄-
 dicatione sit mortale.

In. lvi. potius audir̄
 velleim qđ docere qđ
 sentio in referaz. Or.
 qz mendaciuz maxie
 p̄traria, acru predi-
 cationis: p̄ quē fides in scriptu-
 ris scđōz iudata gignit roborat
 atq; dilatat: sicut arguit Augu.

di. ix. si ad scripturas: q; ex vno
 mēdacio ē officioso qđ de se mi-
 nimū ē si ibi fuerit repertū tota
 mutabit: nilq; i ea remāebit au-
 toritatis. Si reperio a fidelib⁹ qđ
 mēdacia studiose ibi dicāt de
 doctrina fidei occasione sumēt
 vřū vera sit scriptura scđā. et idē
 rōne scđali q; inde sequi posset
 r̄ act⁹ maxie repugnātis: morta-
 le existimo si ex deliberatiōe nō
 surrectiōe loq̄le qđ mēdaciū di-
 cat predicādo q̄tuncūq; officio
 sum. Nec. in. iij. pte rit. xvij. c. iij.
 ¶ Utrū peccet mortaliter qui di-
 cit mendacium in confessione.

In cōfessiōe vero ve-
 nialia cū s̄m bestum
 Tho. in. iij. dist. xv.
 qōne. ij. arti. ij. q. iij. et
 alios non sint de ne-
 cessitate cōfitenda nō credo mor-
 tale sed graue veniale r̄ pericu-
 losuz r̄ multū detestabile. Quo
 autē ad ea q̄ sūt de necessitate p̄fi-
 tēda vt mortalia: mortalia cē p̄
 se qlibet aduertere pōt. Et sic in-
 telligo dicra scđōz in hac parte.
 In cap. autē cū ibi forus exerceat
 cōtēciosus quodā mō in q̄ pprie
 r̄ p̄cipalr̄ circa criminalia iuris-
 ditio ostēdit p̄cedēdo p̄ vř in q̄
 sitōis r̄ accusatiōis. r̄ h̄mōl mē-
 daciū circa hoc cum legitime qđ
 fuerit interrogat⁹ erit mortale ēt
 si nulli interat dāntū. De leuib⁹
 autē de qđ⁹ ēt p̄familtas r̄ senio-
 res solēt corrigere: nō vř mēda-
 ciū in hoc mortale: nec vř p̄lat⁹
 ad id intēdere obligare. r̄ idē in
 iudicio seculari vel ecclesiastico.

Utrū cū quis propter negligē-
tiam nō facinpreceptū ad qđ te-
netur: illa negligētia sit speciale
peccatū mortale distinctūa trās
gressione precepti.

De. l. v. Interrogetis peti-
speculatiuis vacātes: ego
antē non abscondā igno-
rantia meam et in hac vt docear
ipse. Sunt pleraq; pctā q̄ mate-
rialiter vel large accepta in oī
actu vitioso reperiuntur: vt su-
perbia: inobedientia: ingrati-
tudo et huiusmodi: singula tamen
hnt suā speciē malitie: vñ a cete-
ris distinguunt. Nec est incōne-
niens plura vitia concurrere ad
actū vitiosū: sicut ecōuerso p̄es
virtutes ad actū vitiosum: vna
electine: alia impatine: alia suf-
fragatine: inter illa vidēt negli-
gētia vt aliqñ sit circūstantia: ali-
qñ speciale pctm̄: verbigrā. Scit
aliquis ex p̄cepto ecclie debere
p̄teriri: cōdicare: audire missam et
h̄mōi intēdit nō facere: vel nō in-
tēdit seruare inobediētā forma-
liter incurrit. Alio sciēs se ad hoc
obligatū: intēdit seruare: s; adeo
implicat se negocijs secularib;
hic ante distractō et sine necessi-
tate virgēte q̄ paulatim trāsit tē-
ptō aptū: vñ sic omittit. iste vñ ma-
terialiter, inobediētā currere: et
formalr negligētā mortale. In
p̄rio aut casu est negligētia ma-
terialr d̄ timiditate ex q̄ incurri-
tur pctm̄. Ex dictis vos, trahet;
p̄conē. Nunis cito impleo soluz.
hec vide in. ij. p. sum. ti. ix. c. ij. et
ij. **U**trū ar̄ reclamātium et

frappantium vestes possit sine
peccato mortali exerceri.

Hest. liij. de polimitarijs
et frappatarijs Cātat ca-
non de p̄nia di. v. falsas
et c. Negocium. q̄ penitentē op̄
relinquere artem: que sine pec-
cato exerceri nō potest. s. morta-
li fm̄ glo. et doc. vt in pluribus.
portare aut vestes polimitas: et
lingulatas: seu varte incisas nō
video quare sit mortiferū de se:
cū nō sit multū lasciuie pronoca-
tium: sed multo magis suc̄: q̄
tñ non ponit de seja beato Tho-
m. ij. q. cxix. ad. ij. mortale vñ nec
p̄ns indicare artē illā sine mor-
tali exercere non posse: nec dene-
gare absolutionē: s; monere sup
fluitates et vāitates minūdas
et q; vanitati plurimum seruit: si
aliam posset artem facere vñ vi-
neret persuadere. hec. in. ij. par-
te sum. tit. i. c. xxiij. §. xiiij.

Utrū stipendiarij qui sequū-
tur capitaneos contra terras ec-
clesie sint excommunicati.

Quia inuadere et occupare
alienū est cōtra ius diuinū
et naturale: cuius igno-
rantia neminem excusat. j. q. iij
§. vlti. Ideo hntes vsuz rōnis in-
uadētes detinentes discurretes
hostiliter terras ecclie: et dāna iſe-
rētes nōl excusari q; mortali: nec
ab incurſiōe snie exēcatiōis ar-
bitroz q; dant operā rei de se p̄-
hibere: et hec est solutio. liij.

Utrū cābia sint licita.
Odo sequit. l. ij. f. d̄ cābijs
in q̄ forte meli⁹ ē omittit.

¶ parū dicere: precipue cū hāc ma-
 teriā diffuse habeā ex aliorū sen-
 tētijs. Et vobis scripsi latissime
 in regula. pctm̄ aut̄ si id teperit̄
 p̄ cui⁹ copia mittere potestis: et
 ego clamo parā cū qđ scribam
 nō habeā: et manus lasset cū sto-
 macho in scribēdo: vocabula tñ
 seu terminos declaro. Cābiū tri-
 plex ponit̄. Primū d̄: mutū cū
 sc̄z anrū cābio: vel p̄mutro ī mo-
 netā argētē vel erēz: aut econ-
 verso euz aliquo lucro cāpso: ita.
 Cambiū sc̄m. s. per l̄ras: et reale
 euz. s. do mercatorū vel trapezite
 r̄r. florēos vt ip̄os faciat mihi
 vel alteri pro me dare florētē v̄l
 alio loco: et de hoc percipit aliqđ
 emolumētū: et vtrūq; est de se li-
 citū: nisi addant̄ fraudes et excel-
 sus lucri: qđ etiā in q̄buscūq; cō-
 tractib⁹ pōt cōtingere. Cābinm̄
 tertiuū d̄: sicclī: et p̄ veneros ēt ad
 libras grossorū nūcupat̄. et idem
 est. Et fit isto mō. Indigēs pecu-
 nia florētē existēs accipit a mer-
 catore centū florenos restituen-
 dos sibi inde ad mēsem: sed euz
 illo valore quo valebūt ide ad. x
 dies a tpe dicte pecunie accepte
 venetijs illi centū floreni aliqñ
 valēt pl⁹: aliqñ min⁹ et valde ra-
 ro. Hoc arbitror vsurariū p̄ctū:
 q; hic est mutū: et sub spe lucri
 quoz primuz est materia: sc̄m
 vt forma in pctō vsure nec excu-
 sat dubituz: vt in decre. Manigā
 ti. extra de vsu. hec vide in. ij. p.
 te sum. titu. s. c. vij. §. xlvij.

¶ Utrum cum simoniaco in be-
 neficio possit dispensari absq; re-

nunciacione beneficij.

Et beneficiatis p̄ viā
 simoniacā vtrū retē-
 rit̄ bñficijs possit li-
 cite dispēsari cū eis
 qđ q̄rit̄. li. Dico q
 q̄uis Ray. dicat si bñ recolo: et
 opz q; prius renūciat nō derogā
 do nec sc̄titati nec auctoritati sci-
 entie: tātū viri in iure doctissimi
 cui⁹ ego vir vidi coopturas: mi-
 hi sat̄ rōnabile et factibile iuste
 v̄r qđ quotidie practicat̄. vt sc̄z
 absq; renūciacione facta in actu
 dūmō eam habeat in p̄posito: si
 obtinere licito modo nō posset:
 si secū dispensat̄ cū bona p̄scien-
 tia teneat: p̄supposito q; in circū-
 stātib⁹ factam faciat debituz
 suum: puta restituēdo fruct⁹ an-
 tea p̄ceptos: vel componēdo cū
 curia: aut remissionem petēdo et
 obtinēdo: et si incidit in irregula-
 ritatem: vel suspensionem: ante
 dispensationē abstinēdo ab exe-
 cutione officiorū suoz: et h̄mōi.
 ¶ Utrū religios⁹ deponēs habi-
 tū vt ludat et h̄mōi sit excōicat⁹:

Emeraria dimissio
 habit⁹ que sit a do-
 ctorib⁹ inquirite.
 Existimo em̄ q; reli-
 gios⁹ dimittēs habi-
 tū ad faciendū palū
 vel ludēdū ad piā: vel saltādū:
 vel tripudiādū: vel discurrēdū
 de nocte: et talia nō deceat reli-
 giosos agere: et sine dimissione
 habit⁹ fieri pōt: inciderent in ca-
 nonē prop̄ temerariā habit⁹ di-
 missionē. Sed balneā se vel na-

tans. vel piscationi intēdēs ubi
sunt aque p̄funde: cū hoc nō de
deceat religiosos: cū habitū sic
ri nō valeant: non mihi v̄ q̄ ha
bitū temerarie dimittat: nec p̄
cōsequens incidat in canonē: q̄
pertinet ad quinquagesimā. hoc
vide l. iij. p̄te sum. tit. xliij. c. liij.
QUŕŕū v̄ri lineis ad carnem sit
mortale religiosi.

QUŕŕŕ. xli. de religiosis
v̄tētib⁹ lineis ad carnem
si mortē ex hoc aīe incur
rant. processus ordinatos q̄stio
nū ⁊ earū ar. pro ⁊ p̄tra nō pono:
vt fastidiū mihi ⁊ legētib⁹ tol
lā. hoc siquidē phibetur mona
chis ex regula sua. Et si bene re
colo i de re. extra de sta. mo. Mo
bis vero ex p̄stitutionib⁹ n̄ris et
btūs Tho. i quadā q̄one de quo
lib. quolib. f. art. xx. quoad esū
carniū determinat monachis si
esse mortale hoc nisi fieret ex cō
tēptu: vel cōtra p̄ceptū supio
ris. In q̄bus casib⁹ intelligit pe
nā carceris positam monachis
hoc facientib⁹ in: c. carnē. de p̄se.
dist. v. Cū igit nō sit magis stri
cte phibit⁹ vsus lineorū q̄ car
nium: sed potius econtra: id nec
vsus lineorū mihi mortale v̄:
nisi p̄tēptū vel p̄ceptum ex
pressuz: quod nullibi adhuc legi
quoad monachos ⁊ nos. Nā de
minorib⁹ taceo quorū regula ple
na ē p̄ceptis. Uerū q̄ p̄suerudo
et si nō sit ipsa cōtēptus. v̄ tñ p̄
pinqua p̄tēptū: ⁊ ad ipm̄ dispo
nere: ideo cauere debet sibi au
liber ab his in eis permanēdo.

QUŕŕū peccet mortaliter qui
non refert enormia vitia v̄sita
tori non precipiēri: sed simplici
ter querenti.

DE v̄sitatibus cōuentus
sine formatione p̄cepti
An v̄sitari peccet crimi
naliter nō ei referēdo enormia ⁊
p̄tiosa insequēri querentis. si ta
lis distinctio. sufficiēter d̄clarat
dubius v̄strū prudentia v̄stra
d̄iudicet. Aut em̄ talis est v̄sita
tor: q̄ credit: v̄sitar⁹ verisimilit̄
ipsuz nescire mature ⁊ sine scan
dalo p̄cedere i negotio: aut etiā
dissimulare ⁊ non curare de ipso
facto: ⁊ tūc nō peccabit. Aut est
talis q̄ credit: aut h̄z credere v̄
sitar⁹ q̄ prudēter se habebit vt
bonus pater ⁊ rect⁹ iudex adhi
bēdo p̄gruā remediā: ⁊ tūc ocul
tans ex mala cōpassione vel ne
gligētia ⁊ h̄mōi: ⁊ p̄cipue in his
que p̄nt habere reciditacionē: ⁊
de facili trahi in exēplū aut vera
gi i magnū scādalu peccat mor
taliter: q̄ contra charitatē boni
cōis. Et locum h̄z ibi regula tur.
in. vj. Qui tacet consentire vide
tur. ⁊ distin. lxxij. erro.

QUŕŕū eligēs ineptū ad p̄la
tionem peccet mortaliter.

QUADRAGESIMĀ septimam
proponitis multū intri
catā: ad quā extricādā
aliquas conclusiones ponā: res
dū vobis ruminādūz dimitto.
QUŕŕū v̄z q̄ elegit aliquē i
aliq̄ p̄latura: v̄l ponit quē nouit
esse male p̄scie: vel oīno ineptuz
ex negligentia vel ignorātia: ita

¶ Dubitat vel credit religiones
sub ei^o cura picitari & pati iactu
tam vel pplm male regi: morta
liter peccat. di. lxx. c. miramur. et
extra de inin. & dā. da. c. si culpa.
¶ Scba cōclusio q̄ ille q̄ querit
absolutionē alicui^o plati quē re
putat p̄petenter idoneū s; mor^o
p̄cipalr ex indignatione s; enz
vel q; secū nō dispēsat vt vellet:
mortalr peccat: q; s; iustitiam et
charitatē: nisi trēderet & spare t
meli^o inde posse puidere quēmi
& ex hoc p̄ncipali^o ducere: et si
secūdario ex indignatione s; illū
nō tamē mortifera. ¶ Tertia cō
clusio ē cū sit nimis difficile me
diū tenere in regimine lenitatis
& feneritatis pnt dicit dist. xlv.
c. disciplina. Excessus in altero
horū dnozū: qd cōter accidit in
p̄latis: qd sit magis expeditēs
subditis oibus cōputatis: nō sa
cite dixeris: nisi q̄ ex iure diuino
habem^o. Iudiciū sine misericor
dia fiet illi q̄ non fecit miam. Et
q; benignū opz boleat esse & hūa
num & mitem ad omnes: et q; di
rigit dñs mansuetos in iudicio:
p̄pter q̄ prim^o a dño elect^o moy
ses mitissimus erat oim sup ter
raz. Ex iure naturali loquit̄ epi
scopus cordubñ. dicēs. Melius
imperat q̄ remissius imperat: et
leniter castigat qui reuerentiaz
p̄hibet castigātī. Asperitas aut̄
nimie increpatōis nec correctio
nem recipit: nec salutem. & Cice
ro ad Cesarem. Nulla de virtu
tibus eius: pietate maior est: Ex
iure canonico Iniam que miaz

verat nō solū tenere. sed atidre
fugire: q; mīa potior est cunctis
holocaustomatibus. dis. l. ponde
ret. et Chry. Melius est reddere
dño rationē de nimia mīa q̄ de
nimia feneritate. xxvj. q. viij. alti
gāt. vñ in hoc nō facile est aliq̄s
p̄dēnādy. Et iō si querit aliq̄s
absolutionē alicuius: q; videtur
nimis auster^o: et si bon^o: vel cuz
tractat de eligēdo querit cōsultit
eligit mittorē sibi & als credens
bñ p̄ illū gubernari cōtēru scd; z
deū & meli^o q̄ p̄ aliū austeriorē:
q̄nis in quibusdā videat alium
excellare. tñ oib^o p̄putatis mitio
rē putat meli^o se h̄fe: de mortali
nō arguerē: s; nec de veniali nisi
passio idignatiois i hoc se misce
ret & liuoris & vindicte.

¶ Cūtrū accipere certum nume
rum missarum sit peccatum.

¶ In primam partem.
xlvj. dico q̄ si consti
tutio ponit illud ad
mittant sine distin
ctione clare loqui
tur. s. q̄ admittatur
numerus missarū q̄ ibi statnūt
dici sub certo nūero ānuatim in
cōi & i p̄culari. Si hō admittāt
scriptū sit cū distinctōe vt cōit re
perit s; aliq̄ intelligāt de missis
q̄ridianis p̄petuis ego simplr in
telligo q̄ misse non sum ant sub
nūero puta. xx. xl. xl. c. xl mil
le vt petunt q̄ridie a laicis: & tūc
dicere opz: q̄ derogatū ē illi p̄sti
tutioni p̄ h̄riā p̄suetudinē quasi
gñalē saltē in Italia. de alijs p̄ti
b^o nescio sicut & s; vna. cāpana so

lum: et de calice non subleuando post consecrationem: et de ecclesijs curatis, non suscipiendis: et alia hoc derogata est: quia ad hoc quod consuetudo tollat inus etiam generale requiritur quod sit rationabilis et prescripta: extra de co. c. vi. Quod prescripta sit hec consuetudo de se patet. Quia sit rationabilis quoad moderatam acceptionem pia et vltimam. scilicet missas gregorianas vel impositas pro peccatis et hoc satis videtur non additis suppositionibus. Accipere autem. c. vel. cc. pro vice sine vrgentissima causa indiscretum vult indiscretissimum nulle. Ad tertiam prem. respondeo: quod cum valor: missa sit finitus: quibus deo in sacramento sit virtus infinite: si nite cum opate quod effectus sacri ex intentione celebrantis vel sui superioris. Valor ille applicet ad hunc vel illum: si tamen capax est: et finitus in plura distributum: minus fit ad singula. fides vero illicitis. i. obseruatio promissorum obseruanda sit. xxiiij. q. i. ca. noli. et. xxij. q. v. iuramentum. Hinc arbitror eum qui promittit simpliciter vel acceptat missas gregorianas dicendas pro aliquo vel alias missas plures vel pauciores pro vno acceptas non debere ad alios sic cum illa valore principalis sacrificij extendere alia videtur infideliter agere. Quod autem ad orationes que ibi dicuntur: cum ecclesia intendat pro omnibus viuis et defunctis orare: hoc auferre non debet nec potest: et sic quoad orationes priuatas que in silentijs interpolatis ad placitum dicuntur in missa liber est quilibet quod omnes. Si autem solum dicit illi: quod

faciat pro eo orari. in. xxx. vel. ca. missis vel participem fieri. tunc putato pro pluribus simul posse offerri: ei si sigillatim fuerit promissum: scilicet de orando. Hec vide in. i. parte sum. ti. x. c. ij. §. iij. et. v.

¶ An diebus dominicis dicere vel audire missas que non est illius diei sit peccatum.

¶ Circa. xlv. Quamuis extra de cele. mis. c. quod reprehenditur quod voluit audire missas: ad quod habet deuotionem: puta

beate virginis vel sancti michaelis et hoc dimissis propriis occurrentibus et propriis et que eas dicunt vel cantant non tamen credo illud preceptorie positum. Certo enim certum est non esse sub precepto omne quod in iure canonico habet. Dum autem preceptorie sit ordinatio aliqua non est partis responsalis differere: tamen ex iusta et vrgente causa propria missam dimittere potest: puta est in loco ubi non est scripta in missali missa propria: vel est pars sumus in festo vel in dominica ubi in patria consuetum est pro illo celebrari: et hoc in nullo credo peccare. Sed sine causa vrgente: puta ob deuotionem vtile non fatuam alicuius persone vel ad seruandum morem alicuius societatis que voluit missam pro mortuis semper in dominicis: et hoc puto non enadere peccatum ita leuiter dimittere rationabiles ordinatione ecclesie vel ordinis. Hec vide in. i. parte sum. tit. ix. c. x. §. i.

¶ An habens votum de arctiori religione: et sine dispensatione ingreditur religionem laxiore peccat

cet ⁊ teneatur exire.

Abēs votū de igref
ſu ad religionē ar-
ctiorē ſi ingredit̄ la-
riorē ſine diſpenſa-
tiōe pa. ſi hoc agit
irēdēs añ pfeſſionē
petere diſpēſationē et eſtimans
obtinere: aſs parat⁹ ad arctio-
rē vt vonit itrare nō videt̄ pecca-
re. Si aut̄ itrat cū propoſito p̄ſi-
tēdi ibi abſq; diſpenſationē: vel
p̄ſiteat n̄ habita diſpēſatiōe: pu-
to vt voti trāſgreſſorē de morta-
li indicandū: niſi ita ſimplex ſit
q̄ ignorantia iuris videat̄ eſi ex-
cuſare: credēs hoc licite poſſe fa-
cere ⁊ precipue ſup hoc cōſulēs
ab eis q̄ i hoc periti credebant̄.
Verū poſt pfeſſionē emiſſam
in lario: i ibi dz remanere: nec
ampli⁹ indiget diſpēſatione: ſed
penitere de voti trāſgreſſiōe: ex-
tra de vo: ⁊ vo. remi. li. vj. c. vnico
et ſic expeditur. xliij.

Utrū magiſter ordinis poſſit
diſpēſare cū monialibus n̄ri or-
dinis in pena quā incurrūt in-
trādo monaſteriū ſimoniace.

De pena quam incur-
rit ingrediēs mona-
ſteriū ſimoniace. ſ. q̄
dz expelli ⁊ ad aliud
transferri extra de ſi-
mo: c. quoniam ſimoniaca. quis
valeat diſpenſare queritis. xliij.
vbi quedaz ſcintilla ratiōis ⁊ eq̄-
tatis talez ſuggerit r̄ſionē. Cuz
eādē videat̄ h̄ſe antoitratē in ab-
ſoluēdo ⁊ diſpēſando p̄lati ordiſ
erga ſubditos ſuos ſim p̄uilegia

ordiſ ipſi⁹ quā h̄nt dioceſani in
ſibi ſubiectis: ⁊ magi⁹ ordiſ ⁊ p̄-
nincialis habeāt p̄t̄rē in mona-
ſterijs monialitū in ſpūalib⁹: p̄ cī-
pue equalē in ſtib⁹ ⁊ p̄nētibus
ſicut ep̄s: credo poſſe cū monia-
lib⁹ in illa pena diſpēſare in mo-
naſterijs ſibi ſubditis ita inḡm
ḡnalē ⁊ forte p̄nincialē in n̄ris.
et quia papa ſcit ⁊ tolerat h̄mōt
corruptelas poti⁹ q̄ p̄ſuetudies
de votibus q̄ dant̄ ⁊c. iō quo ad
illā penā etiā p̄nto poſſe p̄trāſſi-
ri ſec⁹ de pctō. h̄ec vide in. ij. pte
ſum. titu. j. c. v. §. xx.

Utrūz cū q̄s vult aliud legare
alteri ſi alius impedit ne fiat: te-
neatur ad reſtitutionem.

Sequit̄. xliij. i q̄ omiſſa
inquiſitionis n̄re ex-
preſſione vt plurib⁹
alijs dico: q̄ ſi aliq̄s
aliuz volentē mihi le-
gare cētū v̄l ecclie: inducit vt det
ſibi v̄l alteri ecclie v̄l laico: ſi hoc
agit intēdēs illi meli⁹ p̄ſulere ſz
deū in nullo tenet nec peccat. ſi
aut̄ hoc facit: intēdēs nō illi⁹ dā-
nū p̄ncipalr ſz poti⁹ ſui vtilitatē
vel alterius amici: cū adhuc illi
nō ſit aliq̄d ius acquiſitum: non
credo tenere illi precipue ſi eger
ſi aut̄ odio illius mouet: inten-
dēs p̄ncipaliter dānū illius: et
mortaliter peccaret ⁊ teneretur
ad arbitrinz honi viri. h̄ec vide
in. ij. parte ſum. titu. ij. c. ij. §. vj.
Item ti. j. c. xij. §. penul.

Utrum exiſtens in ſacris non
habēs aliquod beneficiū: tenes-
tur dicere officiū.

Existens in sacris q̄ cū
q̄: r̄ si nō sit beneficia
tus teneat ad horas:
aka peccat mortalr.

Nec dū reperi fr̄ium
dicētē in minorib⁹ aut̄ p̄stituti si
nō sunt b̄ficiari: nec de iure cōi
nec de p̄suetudine ḡnali tenent̄
ad aliq̄s officii vel psal. Sed si
sunt b̄ficiari: etiā simplici benefi
cio r̄ tenuissimo: tenent̄ ad om
nes horas: als peccāt mortalr:
vt notāt cōiter doc. sup. ca. dolē
tes de celeb. mis. Et hoc sufficit
pro solutione. xij. Nec vide l. iij.
par. sum. titu. xij. c. iij. §. j.

Utrum nō dicens officii beate
virginis peccet mortaliter.

Et saltū subdo. xxij.
p̄pter identitatē ma
terie que multiplex
est. Dimittens horas
de beata virgine q̄n
dici debēt peccat mortaliter: q̄
hoc est de precepto ecclesie. fr̄a
ci. de 3a. Nec vide in. iij. pte sum.
tit. xij. ca. iij. §. iij.

Utrum non dicens totum, offi
cium mortuorum cū dici debet:
peccet mortaliter.

Dimittere nonē lectiones
sen totū offm̄ defunctor̄
cū dici d̄z isra hebdoma
das peccat mortalr: hoc stelligē
do q̄n ex negligētia v̄l aduertēt.
Nec in hoc excusat ignorātia in
ris. Nec. in. iij. pte sum. vbi. §.

Utrū cleric⁹ p̄fessus nō ordi
nat̄ teneat dicere officii.

Cleric⁹ p̄fessus s̄m̄ pet.
de pa. l. iij. dist. xv. q. j. art.

**i. Ver. dimittēs r̄ officii morta
lter peccat. Que opinio et si ex
iure nō trahatur: tñ ex rōne: que
mihi placet hic vbi. §.**

Utrum monialis profesta te
neatur dicere officium.

Moniale p̄fessam s̄m̄ p̄
to obligari r̄ eadez rōne
quā ob brenita. dimitto.

Utrū nouicij teneant ad offi.

Duicium obligari ad hoc
durum mihi v̄l dicere vel
credere nec mēs mea huic
aquietat etiam si dicat.

Utrum cōuersus p̄fessus te
neatur ad officium.

Cōuersus p̄fessus teneri
v̄l ad dicēdū offm̄. s̄z in cō
trariū esse v̄l: q̄ p̄ tpalib⁹

assumunt̄ r̄ exercitij corporalibus
vescunt̄ pane suo. Hoc vide in
iij. p. sum. titu. xij. c. iij. §. j. in fi.

Utrum ad tres lectiones mor
tuorū teneatur q̄s ex precepto.

Tres lectiones defunctorū
dicere quo ad clericos sc̄la
res cū de feria faciūt prece
ptū ē. fr̄ib⁹ aut̄ n̄ris notatis p̄

tabulaz ad hoc. s̄. ministris. alia
ris r̄ qui h̄z missam p̄ defunctis
debituz est dicere cū in choro d̄z

Utrū autē ex p̄cepto dubiū est
mihi: r̄ melius est pie dubitare
r̄ tutiorem v̄lā in seruādo illud

tenere. q̄ temere diffinire. Nec
in. iij. pte sum. tit. xij. c. iij. §. iij.

Utrū liceat habere plura be
neficia cū dispensatione.

Habētib⁹ plura b̄ficiā
qd̄ iuris q̄ ad pctm̄ r̄ quo
ad resōnē q̄ritia p̄nr. p̄li

ritate indiget materia ista: cum tñ ad finē ei⁹ ⁊ aliarū q̄stionū se stinē. si sine disp̄satione p̄tra ita quis tenet bñficia vnū v̄l plura: dñbñ nō est qñ mortāl̄ peccet: ⁊ ad restōnē fructuū teneat̄ deductis exp̄sis factis in vtilitatem bñficioꝝ illoꝝ. Si autem cū disp̄satiōe tenet plura bñficia v̄ltra cōueniētiā sui status: ⁊ si in foro cōtētiōso esset excusat⁹ tñ in foro p̄scientier̄ dei nō p̄nto ip̄m securū de salute sua. Si hō cū disp̄satiōe ⁊ sine excessu sue cōditionis: et facit illis ecclesijs ad sufficientiā p̄ aliū deservire: vbi ipse p̄sonāl̄ nō pōt: si secur⁹ hinc erit ego nō suz secur⁹. S3 si faciat p̄ alios deservire: p̄supposita etiā disp̄satiōe ⁊ ablato excessu multitudinis bñficioꝝ si de fructib⁹ beneficij sumptis. ⁊ congnis expensis sup̄fluo prodige spargit: puta: i lauris p̄uinijis eq̄taturis. v̄l donādo amicis v̄l cō sanguineis v̄l tyrānis sine indigētia rōnabili: nescire amodo tale excusare: cū paupib⁹ sua subtrahat. Nō em̄ dñi instituti sunt in patrimonio crucifiri. hic iam querit: v̄t fidelis quis inueniat.

De restitutione autē quomodo tales teneantur: iam supra habitum est in questione. lv.

Utrum restitui debeat pecunia data simoniace.

Quoniam manib⁹. xxxvij. tenemus: q̄ querit qd̄ de pecunia data simoniace sc3 renūciandi bñficio: v̄t re-

nunciet. Ad qd̄ dicūt doc. beat⁹ Tho. ij. ij. q̄dne. c. ar. vj. ad. iij. et Ray. ⁊ alij. q̄ nec sibi recipiēs retinere d3: nec dāri restitire propter turpitudinē v̄triusq; in ip̄a datione: s3 d3 paupib⁹ erogari: vel illi eccleie applicari in cuius iniuriā data est: sc3 circa quā cōmissa est tal̄ simonia: ita tñ q̄ nō reportet aliq̄s illoꝝ cōmodū: puta i aliquā reparatiōnē talis ecclesie: si indiget ad ornatū necessarium ⁊ decentē ⁊ h̄mōi. Si autē accipiēs beneficiū simoniace: v̄t dictū est. s. q. ij. retinere non pōt hic in. ij. p̄te. sum. tit. i. c. v. s. vij.

Utrum dicere missam ante pulmam sit peccatum.

Ep̄diena. xxxvij. dico q̄ cum dicere primam ante missam celebrationē nō repiatur sta: utuz in iure: neq; gñali cōsuetudine introductū qd̄ eādē v̄l legaminis: h3 iō celebrās an̄ p̄mā dictā: nisi i sua r̄ta v̄l ecclesia sit p̄ceptū: nō credo peccatū aliq̄s p̄perare. Nā s̄ cōsuetudine p̄ticulari difficile est iudicare v̄l ip̄as cognoscere: ⁊ tñ cui libet suaderē: nisi v̄rgēs necessitas imineret primā p̄t⁹ dicere: qd̄ semp̄ facere conat⁹ sum. h̄ec in. ij. p. sū. ti. xij. c. iij. s. iij. in fi.

Utrum homicidium sit casus pape reservatus.

Consequenti q̄oni rñ deo sc3 de homicidio v̄ez q̄ i corpore iuris nūq; adhuc repi: neq; in c̄nagātib⁹ q̄s

vidi homicidium etiam notorium aut
 aliquod aliud enorme quo ad pec-
 catum precise pape reservatum.
 et secundum regulam canonistarum conio-
 quod non reperit pape reservatum in-
 telligit episcopus concessum. ex de sen.
 excōi. c. nuper. Verū est quod propter
 horrorem facti consueverunt episcopi ho-
 micidas mittere ad curias si ire
 possunt. Casus enim ut nostris est un-
 de reservatis. Ex quo etiam patet quod
 ipsi possunt absolvere. aliter frustra di-
 ceretur eis reservari. Quo ad ex-
 communicationem vel irregularita-
 tem aliud est: sed de his non est in-
 quisitio vestra. A quodam iurispe-
 rito a liud recepi sub comodato
 conclusiones quasdam constantie fa-
 ctas sub Martino. v. et prelegen-
 do: et aliquas utiliores transcribere
 do nihil de hac materia ibi inveni
Utrum simoniaci sint excoiccati.

Quo morbo cancro-
 so simoniacae agit
 xxxv. Et quidem in
 corpore iuris non cre-
 do alicubi haberi quod
 excoicatio incur-
 rat propter aliquam simoniam. Nam
 quod s. q. i. c. de quibus. ij. de anathema
 danti anathema accipienti. s. simo-
 niace: exponit a docto. sic fiat. i.
 quod talis debet excoicari. s. cum vincit
 et talis expressio habet dist. xxx. p. te-
 rtiū. Quod autem dicit Amb. in. c. repe-
 riant. i. q. i. exponit de suspēsiōe
 quod ad aliquam simoniam. In exuagā-
 tib⁹ sec⁹ est. Nam primo ex bo-
 na fama quam allegat Jo. an. et
 Joā. de li. in lecturis suis excoi-
 camus. quo ad simonias que co-

mittuntur in curia romana contra
 dantes vel accipientes pro aliqua
 gratia vel iusticia vel ecclesiastica
 vel beneficio obtinendo extraordi-
 narie intelligentis non dotatis et
 alijs hominibus. et pape reservatur ab-
 solutio talium. quidam tamen dicunt
 illam renocatam fuisse. per verban-
 vero lata sententia excoicationis con-
 tra dantes aliquid vel accipien-
 tes per regressu monasterij in ex-
 tranaganti. ne in vinea. Audiui
 quod papa Marti. dixit quod volebat
 illam ligare. per martinianam
 vero extranagantem contra omnem
 simoniam occultam vel manife-
 stam terribile fulgur in terram ce-
 cidit: et sibi reservavit absolutio-
 nem: sed paulo ante mortem Marti-
 ni per eum renocata est: ut audiui ex-
 ore cardinalis Bononiensis. cum super
 hac materia aliquid a dñatōe sua
 quererēt. **C**ōstitutio autem con-
 cilij constantiensis. continet utriusque et insert
 excoicationem contra simoniacos in
 ordine. sed nihil dubium extat si est
 renocata fuerit: quod et ille cardina-
 lis videbatur dicere. Nec adhuc
 mihi clare constat quāti roboris
 sint rationes facte in dicto consilio.
Quemum quod nunc est Eugeni⁹ re-
 uocavit martinianam supradictam
 de materia simonie modicum antequam
 de urbe discederet. Et cum floren-
 tie quedam inde surgentia dubia
 peterem declarari: respondit mihi ex-
 parte seu permissione ipsius Eugeni⁹
 episcopi trinisini. s. do. Jo. benedicti de
 venet. ordinis nostri frater: quod dominus
 noster intendebat solum de simonijs
 quod committuntur in curia sua.

Hec vide in. l. ij. pte ſuz. tit. xxx. c. lxx. lxxj. z. lxxij.

De ſuſpectione q̄ incurrit per aliquas ſimontas de hoc qz nō querit niſi di- co. Tñ ſi vultis videre habetis i tertia parte ſum. ti. xxvij. c. ij.

Currū ille a quo cōitas vel dñs accepit aliquid z detinet vel dā- nificauit iniuſte poſſit de bonis illoruz accipere.

Renerēde in xp̄o p̄ post recōmendatio- nez: Circa queſituz v̄m in l̄a poſitum fratri gaſp̄ari direc- ta abſqz reuolutio- ne libroz ex his q̄ aliquādo legi- talis mihi occurrit reſpōſio. Cuz queritis v̄rū ille a q̄ cōitas dñs v̄l alius quicūqz accepit aliquid v̄l detinet iniuſte vel dānifica- uit poſſit de bonis predictoz ac- cipere: vel cum ad manus ſuas veniunt retinere ſine peccato et reſtōe. Dicendū q̄ talis q̄ auſert a predictis dicto mō aut eſt cer- tus q̄ cōitas vel dñs vel ali⁹ ha- beat tandūdez de ſuo: aut nō eſt certus: ſed dubitat ſeu ſuſpicat ſine credit. Si non eſt certus nō excuſat a mortali: cū exponat ſe periculo furti: nec excuſatur a re- ſtōe. Si autē eſt certus: tūc aut illud pōt in iudicio repetere in q̄ adm̄iſtraretur ſibi iuſticia aut non poteſt. et in primo caſu pec- cat mortāl: qz vſurpat ſibi iudi- cū qd̄ ſpectat ad iudicē: z ſm̄ in- tra deberet illud amittere. Si au- tem nō pcedat p̄tra eū. nec exin-

de dānum alteri ſequat: nō cre- do teneri ad reſtōnē. In ſc̄do ca- ſu. ſ. cū deſiciūt ei p̄bationes vel nō adminiſtraret ei iuſticia pro- pter potētā alteri⁹: tūc aut debo- nis illius detinētis ſua accipit p̄ modū quo outur ſcādali vel dā- nū alijs: vt qz habet ſuſpicio ve- hemēs q̄ alter abſtulerit: vel ac- cepit ab eo q̄ habebat in diſpoſi- to vel p̄modato z h̄mōi: z tūc nō licet: q̄n̄emini licet locupletari cū dāno alteri⁹ aut ſine ſcādalo v̄l dāno cuiuſqz accepit vel venit ad manus eius de bonis illius: z tunc abſqz pctō pōt accipere: nec reſtituere tenet v̄lqz ad tātundē qd̄ ille habebat de ſuo. Verum ſi illic ē notū ſe predicto obligatuz ne cōingat bis fieri reſtōnem: ſi ḡnificat aliquo mō coopto: q̄ il- le remittit z h̄mōi. Valere z ora- te p̄ me in feſtinētia i feſto inno- centiū. Anno dñi. M. ccccxxvij. frater Antonin⁹ de floren. vica- riuſ zc. De huiuſmodi materia vide i. ij. pte ſum. ti. ij. c. iij. .ſ. ij. Itē hic ſupius in trac. de reſtō- nibus. .ſ. de iuro.

Sequūtur. xxj. dubia declara- ta p̄ Reuerendū patrez Antoni- num de flozē. Archiep̄m flozēti- num ordinis fratrū predicatorū.

Currū liceat tenere colūbaria.

Renerēde p̄r placeat r̄ndere ad dubia ſe- quētia. Primo ſi pōt qd̄ h̄re colūbaria in cōitate: v̄l tenet re- ſtituere z deſtr. ſz pe-

ō pa. in. iij. di. xv. q. ij. ar. ij. i. ſi. te-

netur de dāno. Ad hūc casum rñ
detur q̄ si dñs colūborū ipos suf-
ficienter pascat eo tpe: quo solēt
fame cōpulsī legumia ⁊ alia gra-
na seminata comedere effodere
et destrinere absolui poterit sine
lesione cōscientie: q̄q̄ tutius fo-
ret talia colūberia ad terrā deij-
cere ⁊ in alios vtiliores vsus cō-
tertere. hec in. ij. parte sum. titu.
f. c. xij. §. xxi.

¶ Curū daciarij possint emere q̄-
dam dacia.

S Cō si daciarij pñt saluari
q̄ dacia in his pñb⁹ sūt re-
plicata: q̄ si dñs nō pōt vē-
dere: nec ipsi emere nec exigere.
Rñdeo hec dubitatio q̄nis se-
ipam soluere videat: q̄ dñs non
pōt ⁊c. in hoc resoluēda videt
an vcz dñs possit talia dacia sine
gabellas duplicare vlt triplicare
Quia igitur dubium nō est quin
dominus possit talias impone-
re subditis suis. Et exactiones
pecuniarum in ipsos facere in-
sta cā requirente: puta ad expti-
gnandum inimicos: sine ad de-
fensionē patrie ⁊ cōseruationez
subditoz ⁊ hñdōi: poterit etiaz p
viā indirectā exigere: puta dacia
duplicādo ⁊ hñdōi. Emēs igit ta-
les exactiones pot⁹ taliū exaccio
nū executionē: peccare nō videt
alio non obstāte. Et q̄q̄ frequē-
tius dñi ex cupiditate improba
ista requirāt: videntē tamē tales
ementes posse excusari rōne du-
bū: sicut dicimus de subditis bel-
lantibus ad mandatum dñozū.
¶ De vēditione rerū alterius.

Tertio. dedistis mihi librū
vlt vestē vt vēderēt p. x. vē-
didi p. xij. an. possū tenere
duo vlt debeo vobis vel emptori
reddere. Itē vultis mihi librū vē-
dere p. x. ⁊ ego nō interdo emere
nisi pu⁹ inueniā q̄ emat a me
p. xij. postq̄ vēdidi alteri emo a
vobis: do: vobis. x. ⁊ ego teneo duo
an possum vel cui teneo: vlt quid
si primo volebam emere.

¶ Ad primū dī q̄ vēdēt suffice-
re dī lucrū q̄ ide p̄seq̄t: puta tñ
p. libra ⁊ hñdōi. An iste medi⁹ vē-
dēs cū pu⁹ misteriu gerat primi
tradēt: q̄ p̄stituit certā mercedē
p̄ exercitio q̄cqd sup̄nedat rēsibi
traditā vt librū: vestē: ⁊ hñdōi: to-
tū tradere sine restitnere dī pu⁹
vēdēt ⁊ nō emēt: nisi forte plus
iusto p̄cio vēdidisset: qm̄ tūc resti-
tuere tenet ēptori: ⁊ nō pu⁹ vēdi-
tori. Ad scdm̄ rñdeo: q̄ iustū p̄-
ciū rerū nō p̄stitit in indiuisibili:
sed in quadā limitatiōe cōsistit:
id si emēs librū p. x. eūdē vendat
pro. xij. iusto tñ. p̄cio: vt quoti-
die p̄ungit nō vlt p̄dēnāndus qm̄
immo si alio nō erat empturus:
nisi primo certificat⁹ de lucrādo
duo fuisset: dūmō: vt iam dictum
est iustum p̄ciū. nō. excedat de-
iustitia. videt laudandus: non
de vitio condēnandus.

¶ Curū famuli stipendiarioz te-
neant qm̄ nihil ad eos deuenit.

¶ Quarto famulus sti-
pendiarij de manda-
to dñi sui generali vlt
speciali vel de consue-
tudine: q̄ sic alij laici

romani faciunt capi homines: p̄
datur in iniusto vel dubio bello
nihil ad eum tñ denenit: sed ad
dominum: an famulus teneatur
Similiter de famulis mercatorū
qui fraudant alios in n̄iero pō-
dere ⁊ mētura: ⁊ nihil ad eos de-
nenit: Rñdeo de famulis merca-
torum q̄ defraudāt ⁊c. ⁊ stipēdia
r̄qs siue saccomanis ⁊c. v̄t prefer-
tur nō est dubiū quin insolidū te-
neantur defraudatis siue dānifi-
catis vbi dñi eorū mercatores et
h̄mōi ad quos lucrū denenit re-
stituere nō velint vel nō possint

Urum bona facta in mor-
tali renouiscant.

Quinto dicit Beatus
Thom̄ .in. ij. parte. q.
lxxxix. argu. vj. in. c. q.
bona facta in mortali
non renouiscunt per
penitentiam sequentes. Et tñ in
iij. disti. xv. q. i. ar. iij. q. iij. ad. iij.
dicit q̄ ieiunia et elemosyne in-
iuncta in confessione: ⁊ expleta
in mortali valent: ⁊ nō debēt ite-
rari rōne effectū q̄ manet ⁊ eadē
rōne q̄z alia bona q̄ spōre q̄s fa-
citi mortali quorū aliq̄s effectus
manet. Ad hoc dicēdū est: q̄ non
v̄t negaret qñ bona q̄ q̄s facit in
p̄tō mortali absq̄ iniūctione sa-
cerdotis valeat rōne effectus re-
manētis post peccatū mortale.
Alia tñ rōne valēt ista ⁊ illa que
fiūt ex iniūctione sacerdotis. Nā
illa q̄ fiūt pp̄ria spōre eo mō va-
lent quo dicim⁹ valere alia insi-
cra a deo v̄t hoib⁹. nā s̄z Tho.
l. iij. di. xv. q. i. ar. iij. q. ij. valent

ista inquantū fiūt pariēter vtēn-
do ⁊c. Ibi videatis. Illa hō que
fiūt ex iniūctōe sacerdotis valēt
etiam rōne sac̄i penitentie.

Urrū ante. xxi. annū teneat
tur quis ad aliquod ieiuniū.

Sexto. An q̄s teneat ex p̄ce-
pto ad aliq̄d ieiuniū eccle-
sie añ. xxi. añū: puta semel
v̄t bis i hebdomada i quadrage-
sima vel h̄mōi: cū sit. xij. xv. v̄t. xx
añnoz ⁊ h̄mōi. Rñsio. Circa hoc
varie sunt opinioniones. doc. Nam
pe. de. pa. in. iij. dist. xv. q. iij. ar. f.
dicit hoc esse relinquendū arbi-
trio boni sacerdotis: qñ quis et
quātū ieiunare teneat: cū lex ec-
clesiastica annos etatis nō press-
gat. Sanior tñ doctrina: ⁊ cōior
opinio est illa sc̄i Tho. q̄. ij. q̄on.
cxlviij. ar. iij. v̄t q̄ nemo obligē-
tur ex p̄cepto eccleie infra tertiz
septenium ad ieiunium.

Urrū sit mortale in festis lege-
re ⁊ studere in legibus ⁊ artibus
⁊ huiusmodi:

Sextimo. si peccat mortāl-
r q̄ legūt in trinio: v̄t quadri-
ulo: v̄t leges v̄t canōes die-
bus festiuis: p̄ precio v̄t sine pre-
cio vel cā exercitiū: vel ocij vitan-
di in se vel in alijs: ⁊ similiter de
his qui legūt. Dantēz in p̄dictis
dieb⁹: ⁊ an liceat studere his die-
bus festiuis: Rñdeo studere die-
bus festiuis in lege civili: vel sa-
cris canonib⁹ de se illicitum esse
nō v̄t. Eodē mō legere dantē: cū
mortalis poeta existerit. Legere
hō artes aut leges pro pecunia
diebus festiuis: nō videtur v̄t q̄

quacq; licitū: tñ si fletet euz; dispē
fatiōe episcopi: satis de facili pos
sit pertransiri.

Utrum dñs alicuius civitatis
possit mutare mensuras.

Citatio sibi pōt an
tiquas mēsuras mu
tare ad libitū? Rñ-
deo dicendū q̄ dñs
pōt antiquas mēsu
ras mutare minue
re v̄l accrescere dūmō hoc faciat
ppter bonū cōmune. Si hō sec⁹
faceret putz v̄t sue cupiditati cō
suleret v̄tq; peccaret pl⁹ z min⁹
fm̄ sue cupiditatis rationem.

Utrum pignora perditā apud
vsurarios possint acquiri.

Quoniam si h̄ emere ab vsura
rio libro vestes: z h̄mōi q̄
pdant z dimittunt apud
eos: z quō in vsura trāsīt dñum.
Rñdeo an in vsura trāsferat do
miniū varie sunt opiniones do
cto. Nā plures tam theologi q̄
iuriste: p̄dicatores z minores di
cunt in vsura dñum non trans
ferri. sc̄tus Tho. quē plures alij
theologi z iuriste sequunt: dicit
q̄ trāsferat dñum in vsura. Quid
aut sit dñum trāsferri in vsura
pōt per p̄rium videri: v̄z per fur
tum z rapinā in quib⁹ dñum nō
trāsferitur. Fur nāq; sine reptoꝝ
nō solū tenet dānificatio satisfā
cere: imo si dānificat⁹ petit rez in
specie restituere obligatur. Et qz
q̄ suū non est: nō pōt quis iuste
in aliū transferre: hinc est q̄ ra
ptoꝝ z fur rem raptam siue fura
tas alienare nō pōt: puta vendē

do: donando z h̄mōi: quinimmo
de manu ei⁹ recipiēs p̄ viaz em
ptionis: donationis h̄mōi resti
tuere obligatur. v̄t raptor et fur
Usurarius autē supposito q̄d in
vsura dñum transferat: q̄d ei a
quo extorsit vsuras satisfacere te
neat: tñ ei rem in sp̄e: puta librū
vestē z h̄mōi: acquisita per vsuras
restituere nō tenet. Ratio antez
differentie est: qz in furto z rapi
na: z si qua sunt filia: innolunta
rium omnino cōcurrit. In vsura
vero voluntarium mixtū. Vult
em̄ potius accipiens minutū sub
vsuris vestē pdere. q̄ mutuo ca
rere. Ex quo p̄tz q̄d sit dicendū
ad principale quesitū. Nam fm̄
opinionē illorū: q̄ dicunt dñum
in vsura non trāsferri: nō licebit
emere libros vestes z h̄mōi que
perdunt v̄t p̄mittit. Sc̄m̄ vero
p̄riam opinionē licebit. Sufficit
em̄ q̄ vsurari⁹ ex hoc impotens
nō sit ad solvendū vsuras. Nec v̄
de in. ij. p. sum. tit. i. c. viij. §. xvij.
Utrum quis possit solvere de
bitū alterius: accipiens furtim
de bonis eius.

Ecimo. Vos bebetis
mihi decē: nō vultis
solvere nec ministra
tur iustitia: alius au
fert a vobis clā .x. et
dat mihi: vtrū peccet: an teneat
restituere vobis. Et videt q̄ non
qz soluit debitū vestruz: qz vili
ter egit negociū vestruz. Rñdeo
dicendū q̄ nō v̄ bñ posse excusa
ri iste tertius auferens non dico
a pctō: qz certū est q̄d peccat: sed

a restitutiōe. Nam quibus forte ex
cuset rapiēs ab eo qui sibi dicitur: nō
tū ita excusandus est: qui nō ha
bet actionem in eū quē nō dāni
ficauit. Iste quoque pius creditur
quo suscepit debitū suū a nō suo
debitore. restituet eū a q̄ susce
pit: et ita res redibit in gradū pri
stinū. Credo tū q̄ posset se mu
tuo absoluerē: ita q̄ nō teneret
ad restōnem illi de quo q̄rebat.
Utrum mercator possit lucrari
de re empta quam nullo melio
rauit.

Mercator
emit aliqd̄ p. r. i ea
dē ciuitate vel domo
absq̄ ulla traiectione
merciū: vel modica

et sine aliqua melioratiōe rei em
pte et h̄mōi: vendit p. xij. an hoc
liceat. R̄s̄sio. Dicēdū ē q̄ sic dū
modo instū precisi nō exeat.

De bonis certis restitūēdis.

Dodecimo. si p̄fites dicit
se h̄re bona certare resti
tuenda: et dicit se velle re
stitnere an possit absolui a n̄q̄ re
stituat vel cōponat cū vendito
re. Item si in veritatē cū effectu
vult restituere ad libitū credito
rum: et tamen creditor ex corde
sibi remittit non timore nunq̄
habendi. an sit debitor absolui?
aut opz: vt dicūt quidam: q̄ pri
mo sibi det pecunias vel osten
dat. Ad predicta aliter nō respō
detur q̄ dicitur est in tractatu de
restitutionibus. c. vi. quez alias
pape scribi fecistis.

Utrum de licentiā pape possit

quis audire diuina: et suscipere
sacramenta a scismaticis.

Triodecimo. si de licentiā
pape potest quis audire diuina
et suscipere sacramenta
celebrare et h̄mōi a scismaticis ex
cōdicatis hereticis: et hoc in terris
eorū. Responsio dicēdū q̄ nunq̄
licentiā daret predicta faciēdi. si
tū daret non est dubiū: quin au
diri diuina ab eis possēt. de sus
ceptione h̄o sacramētōz distin
guēdū est: qz recipere sacramētū
baptismi et eucharistie maxime
tpe ḡn̄alis: siue paschalis cōso
nis: nō videtur aliqd̄ p̄eindiciū
suscipiētis cuz licentiā generali.
Sac̄m̄ h̄o ordinis adhuc cuz li
centiā pape posset ab hereticis
scismaticis et h̄mōi suscipi. Nam
quibus executionez ordinū nō cō
ferant tales: sac̄m̄ tū verū et in
tegrū p̄terūt vt h̄r̄ in decretis. f.
q. i. p. totū. Concurrente autē licē
tia pape: ecclesiasticū illud impe
dimentum non videtur. Quō h̄o
quō confiteat scismatico: et h̄mōi: vt
a pctis absoluat papa conce
dere non posset: cū ei autoritas
absoluedi a xp̄o derinet in sa
cerdotem per papā: qua autori
tate queso absoluerē qui est a
capite ecclesie precisus.

Utrum tpe scismatis possit quis
esse neutralis.

Quartodecimo. Si tē
pore scismatis potest
quis esse neutralis: et
quid de beneficiatis
in obedientia p̄sen
do pape qui non adherent: mē

te tamen exterius in multis pa-
tent vel saltem solvunt &c. an in-
currant aliquam censuram? Vel
quid si in beneficio loco sui ali-
seruit & obedit scismatico. Ad
hoc dubium trifurcatum respō-
deo. Pro primo membro dicitur
q̄ articulus iste scilicet esse neutra-
le tēpore scismatis alias fuit di-
sputatū. & conclusum est q̄ ta-
lis neutralis heresim sapit. Nā
sic credere est quodāmodo eccle-
siam sine capite estimare: quod
erroneū est. Simples hō q̄ cre-
dunt pseudo papam esse verum
papā & p̄ osium intrasse: quoad
deū excusantur. Quoad secundā.
Tales oīno scismatici cēsentur.
Corde em̄ creditur &c. et sniam
excōicationis incurrunt ipso fa-
cto. Quoad tertiu dicens q̄ ma-
le agit: q̄ loco sui illū ponit quez
novit pseudo pape obedire pa-
ratū. prebet em̄ ei i. ēritū peccā-
di cum rōne beneficij &c. De hu-
iusmodi materia vide in. ij. pa-
te sum. ti. ij. c. xj.

¶ **U**trum possim facere fructus
meos de possessiōe impignorata
sub specie venditionis.

¶ **Q**uintodecimo. susce-
pi in pignore sub spe-
cie venditionis & em-
ptionis aliquam pos-
sessionem: ego sumo
fructus: aut vitur meis pecu-
nijs ducus conscientia volo si-
bi dare possessionem: et peto pre-
ciz datū intēdēs fructū cōputa-
re i forte vel cū eo pasciscā: ali-
nō vult nec curat: an ego possiz isto

medio facere fructus meos. Ad
istū casum q̄ quotidie p̄tingit: di-
citur q̄ iste d̄z detegere vsurā p̄
signa vt p̄ diminutionē ad pos-
sessionē & h̄mōi: & suffragiū curie
spūalis innocare: vt h̄mōi vendi-
tio fraudulēta rescindat. quis si
nullo mō possit se innare sibi im-
putet & fructū deinceps nō perci-
piat: nisi forte in sorte cōputādo
Ex quadā th̄ naturali equitate
posset dici q̄ nullo mō potest se
innare: p̄nta qz mutant cōitāt
vt Janne. & Sagone sepe contin-
git & h̄mōi: posset aliquid vltra
fortem recipere rōne interesse.

¶ **U**trum teneatur quis recede-
re ab illa persona cui cohabitatio
non potest vitare mortale.

¶ **S**extodecimo non pōt
q̄s vitare pctiā mor-
tale p̄pter fragilita-
tē suā habitādo cum
marito: vel vxore vel
patre: vel matre: vel filio vel filia
an teneatur recedere ab illa per-
sona vel potest de domo eijcere
sine peccato. Dicēdū q̄ q̄z iste
casus de facili cōtingere nō pos-
sit: n̄ vbi cōtingeret nulli dubiū
q̄ a tali persona ob cuius p̄sen-
tiā a mortali abstinere non pōt:
discedēdū esset & i hoc casu mul-
ta dicēda forēt: p̄nta q̄ si ab vxore
maritū discederet quoad tho-
ri cōiunctionē eā patefcat & h̄mōi
que discretioni vestre ac p̄nden-
tie cōsideranda relinquo.

¶ **U**trum beneficiarius teneatur
dicere officiū q̄n aliis seruit pro
eo in beneficio.

Decimo septimo. Beneficiarius per alium servit beneficio ponens aliquem loco sui dicat officium divinum: an ipse etiam teneat dicere officium: videtur quod non: quia per alium servit: et dici facit. Respondeo: beneficiarius, in sacris: siue habeat beneficium: siue non: siue fructus beneficium ipse percipiat: siue alteri pro se ecclesiam officianti eisdem assignet: non absolvitur ab onere dicendi horas canonicas nisi infirmitate vrgere. Si vero non habet beneficiarium: vel clare non videat: et huiusmodi: dicat horas suas pro potest: supplendo psalmis: et oratione divina quod in libro dicere non valet. Clericus vero simplex beneficiarius: siue beneficium sibi retineat siue alteri pro se officianti fructus omnes resignet: tenetur dicere officium: nec valet si dicatur: quia beneficium datur propter officium: et hic dicit officium: ergo etc. Nam isto modo clericus simplex beneficiarius non habens beneficium pro sufficere sustentatione sui non teneat dicere officium quod in falsum est: quia quantumcumque sit beneficium modicum tenet clericus quod illud habet in titulum dicere officium secundum doctores. Nec i. iij. parte sum. tit. xij. c. iij. §. i.

Utrum gener possit accipere a socero tantum pro certum: quoniam non dat sibi dotem nec pignus.

Decimo octavo. Socer non dat dotem genero sustentanti onera matrimonii: nec possessionem pro pignore:

an possit ab eo aliquid recipere pro certenario: puta. x. vel a quolibet alio habere dotem: vel si possessio non pignoratam sibi potest genero tradere pro certo sicut annuo: secundum Jo. an. dicendum est quod non. Pan. vero de eleaza. dicit quod sic. Istud casum videre potestis. in. ij. parte sum. tit. i. c. vij. §. xxvij.

Utrum donatio non libere facta valeat.

Decimo nono. creditorum meo publicam donationem decem florenorum: quia nihil inde sperabam habere: vel ne incurrerem damnus: virum post hanc donationem possim alias de bonis eius inuenire: vel ab alio oblati accipere. et si accepi an teneat eidem restituere. Dicendum est quod sic: quod possit accipere de ratione: cum donatio est liberalis et voluntaria translatio donans: quod non contingit in casu posito: et ideo sibi licebit satisfacere de bonis illius inuenire quomodocumque licet alijs damnificatus quasi non donasset.

Utrum emens in isto precio possessionem vel quid huiusmodi: possit ipsum venditorem inuestire.

Uigesimo. emens in isto precio possessionem centum florenorum possessionem et inuestio venditorem pro sex saccis frumenti. vel intendo emere sicut sex saccorum pro centum florentis emendo et loco cado aliquam possessionem ei a quo emi. Ad istud casum pro prima parte sui dicendum est: quod casus est honestissimus dummodo ibi pretio iusta: siue si

etiam statuat: quod quandoque non contingit. Nam ut plurimum tales venditiones cum locazione sequenti eidem vendenti facta ob paupertatem fieri solent: quod aduerentes emptoris grauant conductores iniusta pensione.

¶ Quantum ad scdam partem dubij: dicendum fm Inno. q si reditus predictorum sacerdotu fructu meti sit pstitur ante contractum contractus erit licitus. Si vero contractus constituitur de nouo dicit idem Inno. cunctis fidelibus esse consulendum qd a tali contractu se abstineant. et Joan. an. dicit q est illicitus: et vix videt quomodo talis contractus possit sine fraude fieri. Iste contractus multum practicatur in quibusdam partibus lombardie: et frequentius fit in fraudem vsu rarius: quia nec ille intendit pprie nec ille intendit pprie emere: nec ille liberaliter vendere: vnde et fit pactum rescindendo contractu. Puto q practica istius casus satis sit vobis nota. vt refertur Inno. aliqui dicunt tale contractu esse licitum. et Hosti. expresse dicit casum esse licitum et veram venditionem: dummodo non fiat in fraudem vsurarium.

¶ Curus medicis liceat vti mortuorum ossibus ad sanitatem.

Igesimo prio. queritur vtru medicis liceat vti mortuorum ossibus ad sanitatem viuorum procurandam: prout realis

medicne disciplina requiritur scilicet se moris quibuscumq su perstitiosis obseruatis. Ad hoc frater Petrus de arimino: et frater Antonius de florentia inter rogati responderunt dicentes: qd nunq potuerunt inuenire aliquem tertiu vel doctore hoc prohibente vel illud affirmante: et ideo concludunt q licitu est medicis vti ossibus mortuorum ad sanitatem viuentium hominum prout natura: et simplex disciplina medicine reliquerit. Notet hic cofessores quod beatus Tho. dicit in qonibus de quolibetis: quolibet. ix. q. viij. ad. ij. in. c. q omnis questio in qua de pcto mortali querit: nisi expresse veritas habeat periculose determinat: q error quo non creditur esse pctm mortale: quod est pctm mortale: conscientia non excusat a toto: licet forte a tato. Error vero quo credit esse mortale. ex conscientia ligat ad pctm mortale. precipue aut periculosum est: vbi veritas ambigua est hec Tho. vbi. s. Sed illud primuz fm Archiepiscopu florentinu. videtur sane intelligendum: qn scz erraret ex crassa ignorantia. secus si ex probabili pura quia consulit peritos in tali materia: a quibus sibi dicitur illis tale non esse mortale.

¶ Finis decisionum. quarunda questionum in foro conscientie fm determinationem reuerendi dissimi patris Domini Antonii archiepiscopi. Floren.

Tabula:

Incipit tabula materiariū p̄n-
cipalium q̄ in hoc lib. cōtinētur.

Tactat⁹ de cōfessore
qui hic primo ponit̄
diuidit̄ in tres ptes:
quaruz prima est de
pt̄ate seu autoritate
confessoris: r h3. xv. cap.

De potestate seu autoritate
cōfessoris: r quis possit vel non
possit. audire confessiones.
cap. i. fo. ij.

De ordinario cōfessore vniuersi-
tatis quo ad ecclesiasticas pso-
nas. cap. ij. fo. ij. r. iij.

De cardinalibus. fo. eo.

De patriarchis r alijs. eo.

Abbatissa quid possit in sp̄iali-
bus. fo. ij. r. iij.

Cui debeant laici ordinare con-
fiteri cap. iij. fo. eodem

Casus. octo in quibus p̄t̄ q̄s al-
teri cōfiteri q̄ proprio sacerdo-
ti sine eius l̄nia. cap. iij. fo. v.

Quis possit committere. et quis
nō audientiam confessionum
cap. v. fo. vi. r. vij.

Quomodo quando curatus vel
presbyter parochialis possit da-
re vel denegare licētiā alteri
confitendi subdito si petat illā
cap. vi. fo. vij.

De religiosis q̄ non possūt andi-
re cōfessiones sine l̄nia prelari
sui. cap. vij. fo. vij.

De pt̄ate audiēdi cōfessiones tri-
buta fratribus predicatorib⁹ r
minorib⁹ a iure per tex. cle. du-
duz. §. statuimus. de sepul. quo
fieri possit et quomodo exponi-
tur. cap. viij. fo. eo.

De effectib⁹ qui sequūtur ex cō-
missione audiētie confessionis
alteri facte cap. ix. fo. ix.

Differentia inter fratres presen-
tatos s̄m formā cle. dudum. et
differentia inter sacerdotes cu-
ratos. cap. x. fo. x.

De casibus multiplicibus epi-
scopis reseruat̄: de quib⁹ agi-
tur in si. cle. dudum. de sepul.
cap. xj. fo. xj.

De sacerdote q̄ absoluit aliquez
a casu a quo nō potest absolue-
re. cap. xij. fo. xij.

An in ḡhali cōfessione cōtineatur
specialis. ca. xij. fo. xij.

Quid possit penitentiarij curie
romane. ca. xij. fo. xij.

Quid sciendum q̄ cōfessor nō in-
telligit penitentē. ca. xv. fo. eo.

Finitur tabula prime p̄tis.
Incipitur tabula secūde par-
tis que erit de scientia cōfesso-
ris: r habet. §. v. fo. xij.

Quis duplex ē clavis ordinis. s.
scientie r p̄sentie. §. i. fo. eo.

Quanta scientia requiratur in
cōfessore. §. ij. fo. xij.

An cōfessor teneat̄ scire an pct̄ā
in cōfessione audita sint morta-
lia vel non. §. iij. fo. xij.

Quia iteranda est cōfessio in sex
casibus. §. xij. fo. xij.

An valeat. confessio ab incontri-
to facta vt eaz iterare nō opor-
teat. §. v. fo. xvj.

De attritione r p̄ritiōe. fo. xvij.

Serdecim p̄ditiones que requi-
runtur in omni bona cōfessio-
ne fienda. fo. eodem.

Finitur tabula secūde par-

Tabulā.

Ha huins operis.

Incipitur tabula tertie partj
huins operis que erit de bonita
te cōfessoris: et habet. §. x. xvij.
Qualem oporteat p̄fessorē eē in
exercitio talis officij. §. i. fo. eo.
Dno dz h̄fe. p̄fessor bon⁹. eodē.
Quomodo se habere debeat cō-
fesso: erga penitentē. fo. xix.
Quo ordine fieri debeāt interro-
gationes et de quibus. fo. xix.
In interrogationib⁹ s̄c̄dis tria
debent observari. eodem.
De circūstantiis peccatorū et ibi
versus earum. §. iij. fo. xix.
Circūstātie pctōrum consistende
sunt i multiplici genere. fo. xx.
Circūstantie q̄ trahunt pctm̄ ad
aliud gen⁹ sunt p̄fite. fo. xxi.
Pctm̄ cōmissum die festo trahit
ad circūstantiā aliā. eodem.
Cogitatio cum deliberatione rō-
nis in a ctū pcti mortalis absq̄
opere est pctm̄ mortale. eodez.
Pctm̄ diuidit in tria. eodem.
Regule quinq̄ ad cognoscendū
pctm̄ mortale a ventali. fo. xxi.
Que debeat seruare et scire p̄fes-
sor vtilia et necessaria i ipso ex-
ercitio cōfessionis. §. iij. fo. xxi.
Quo se habere debeat confessor
audiendo mulieres. eodem.
Qualis et quāta debeat iniungi
satisfactio seu p̄nia a cōfessore
penitenti. §. v. eodem.
Qualiter se habere debeat con-
fessor penitentiās iniungendo
penitentibus. fo. xxij.
Contraria penitentia debet im-
poni delicio. eodem.
Pro peccato occulto nō dz dari

manifesta p̄nia. eodem.
Memoriale dicende penitēti cir-
ca penitentia faciendā. fo. xx iij
Quid fiendū q̄n penitēs nō cōfi-
terur aliq̄ pctm̄ mortale qd̄ cō-
fessor nouit esse in eo. eodem.
Sacerdos bz soluere vel ligare
tripliciter: et de modo et forma
absoluendi. §. vi. fo. xxiiij.
forma verborum absoluēdi pe-
nitentem. fo. xxv.
De forma et vi verborū q̄ requi-
runtur in absolute. eodem.
forma absolute ab oib⁹s eē
suris et penis tam a iure q̄ ab
homine latis. eodem.
Quid fiendū q̄n p̄fessor absoluit
penitētē de q̄ nō debuit. f. xxvi.
Quid de cōfessore qui nō intelli-
git penitentem. eodem.
An penitēs teneat iterare peni-
tētiā et iniunctā in pctō mortali
factā i toto vel i pte: et an dicta
p̄nia talr facta ei valeat in foro
militātis ecclie. §. viij. fo. xxvi.
Remediū intus sine cōsiliū dā-
dum penitēti: qualiter p̄ficere
debeat p̄niam sibi iniunctā: et
que penitentia debeat sibi dā-
ri securior. fo. xxvij.
De celatiōe p̄fessōis. §. viij. eodē.
Penitentia confessoris confes-
sio nem reuelantis. fo. xxviiij.
Qui teneantur ad sigillum con-
fessionis. §. ix. fo. xxix.
Ad que se extendat sigillum cō-
fessionis. §. xi. eodem.
Quid fiendū q̄n cōfessor indiget
cōsilio sup aliquo casu. fo. xxx.
Explet tabula tertie p̄tis: et p̄
p̄ns ipsi⁹ tractatus de cōfessore.

Alphabetica.

I ncipiunt excommunicatio- nes sedi apostolice reseruate tã a iure quam per processum siue per extranagantes: breuiter re- collecte per ordinem: deinde se- quuntur excommunicatiões re- seruate episcopis vniuscuiusq; dioces. fo. xxx.	D e perjurio. c. i. fo. xxxvij.
E xcommunicationes papales: concernetes religiosos: religio- sasq. fo. xxxij.	D e adirratione. c. ij. eo.
E xcoicatiões: ep̄is ex iure reser- uate. fo. xxxij.	T ertiu p̄ceptũ h̄z. ca. ij. eo.
I ncipit tabula super interro- gatorio.	D e obseruatiõe festoz. f. xxxvij.
I nterrogatorium est secundõ liber sine tractatus huius ope- ris in ordine: z distinguitur in tres partes principales: quaruz prima est. de interrogationibus fiendis a confessore scõz ordines decem p̄ceptorum decalogi: et h̄z cap. xxxij. fo. xxxv.	D e auditõie misse diebõ dn̄icis et festinis. eob.
P rimũ p̄ceptum p̄tinet. ij. eo.	D e obseruatiõe ieiuniorũ: capi- tu. ij. fo. eo.
D e votis. c. i. fo. eo.	Q uartũ p̄ceptũ continet. ij. capi. eo.
D e voti trãsgressione. fo. xxxvj.	D e honore parẽtũ. c. i. eo.
D e sup̄stitutionibus. c. ij. eo.	D e gubernatione familie. c. ij. folio. xxxij.
D e incarcerationibus. eo.	Q uintũ p̄ceptũ h̄z vnicũ. c. eo.
D e adoratione creaturaruz. eo.	D e homicidio triplici. f. cordis oris z operis. eo.
D e diuinationibus. eo.	S extũ p̄ceptũ habet vnicum capitu. fo. xl.
D e arte notoria. eo.	D e luxuria actuali z et̄: specie- bus. fo. eo.
D e constellationibus. eo.	S eptimum p̄ceptum habet capi. viij eo.
D e sortibus. eo.	D e usurpatione rei aliene mul- tiplici. c. i. eob.
D e incantationibus. eo.	C irca usuram. fo. xli.
D e benibus. eo.	D e foccidis aialium. eo.
D e obseruatione temporuz. eo.	D e venditione ad terminuz. eo.
D e somnũs. eo.	D e cambũs. eo.
D e blasphemia dei et sanctorũ multiplici. c. ij. fo. xxxvij.	D e mutuatibus sub spe. eo.
S cõm p̄ceptũ h̄z. c. ij. eo.	D e accipiẽtibus ad usurã. eodẽ.
	D e faciẽtibus statuta in fauorẽ usurariorum. eob.
	D e emptione imp̄estitorũ loco- rũ z montinum. c. ij. eo.
	D e fraudulẽtia q̄ multis modis cõmittitur. c. ij. fo. xli.
	D e satisfactione. c. iij. fo. xliij.
	D e iustitia que fit in iudicio. ca- pi. v. eob.
	D e furto. c. vij. eo.
	D e sacrilegio. q̄b cõmittitur c̄y

Alphabetica.

ca res sacras. c. viij.	fo. xliij.	¶ Ira habet ca. ij.	fo. xlvij.
De rapina violēta. c. viij.	fo. xliij.	De filiabus ire scz indignatio-	fo. xlix.
¶ Octauum preceptum habet	ca. duo.	ne. c. ij.	fo. eo.
De mendacio. c. i.	fo. eo.	De tumore mentis.	fo. eo.
De detractioe. c. ij.	fo. eo.	De clamore.	fo. eo.
¶ Nonum preceptum habet ca	pi. vnicum.	De contumelia.	fo. eo.
De luxuria mentali r' eius spe-	ciebus.	De blasphemia r' maledictione	fo. eob.
¶ Decimū preceptū habet. cap.	unicum.	creaturarum.	fo. eo.
De desiderio habendi res alie-	nas.	De rira.	fo. eob.
¶ Explet tabula sup prima pte	interrogatorij.	De seditione.	fo. eo.
¶ Incipit tabula scōe, ptis inter	rogatorij que est de. vij. vitijs	De bello.	fo. eo.
capitalibus.	fo. xlv.	¶ Accidia hz. c. v.	fo. eo.
Auaricia hz. c. ix.	fo. eo.	De accidia ipsa. c. i.	fo. eo.
De simonia. c. i.	fo. eo.	De filiabus accidie. c. ij.	fo. l.
De prodicione. c. ij.	fo. xlvj.	De desperatione.	fo. eo.
De acceptioe personarum ca-	pi. ij.	De malicia:	fo. eo.
De turpi lucro. c. iij.	fo. eo.	De pusillanimitate:	fo. eo.
De ludo multiplici. c. v.	fo. xlvij.	De rancore.	fo. eo.
De inquietudine. c. vj.	fo. eo.	De ociositate que procedit ex te	fo. eo.
De inhumanitate retinendi re-	na. c. vj.	dio.	fo. eo.
De auaricia amandi res inordi-	nate. c. viij.	De torpore seu pigritia bñ ope-	fo. eo.
De prodilalitate contraria auar-	icie. c. ix.	randi.	fo. eo.
¶ Inuidia hz capi. iij. folio eob.	cap. i.	De enagatōe mentis.	fo. eo.
De odio et filiabus inuidie. capi	tu. ij.	De negligentia seu tepiditate.	fo. eo.
De susurratioe. c. iij.	fo. eo.	ca. iij.	fo. eo.
De exultatione in aduersis capi	tu. iij.	De negligentia confessionis. ca	pi. iij.
De tristitia in prosperis. fo. eob.		De negligentia circa cōmunio-	fo. eo.
		nem. c. v.	fo. ij.
		¶ De inani gloria r' hz. iij. c. eo.	fo. eo.
		De inani gloria ipsa. c. i.	fo. eo.
		De immodestia ornatus. capi	tu. ij.
		De filiabus inanis glorie: et pi	mo de ypocrissi. ca. iij.
		De iactantia.	fo. ij.
		De ironia.	fo. eo.
		De contentione.	fo. eo.
		De discordia.	fo. eo.
		De pertinacia.	fo. l. ij.
		De singularitate nouitatū. f. eo.	

Tabula:

De inobedientia.	fo. liij.	De scismate.	fo. eo.
De gula & habet. c. iij. fo. eo.		De infidelitate paganorum et hereticorum.	fo. lv.
De gula ipsa. c. j.	fo. eo.	¶ Finitur tabula secunde partis interrogatorij.	
De ebrietate. c. ij.	fo. liij.	¶ Incipitur tabula tertie partis interrogatorij: q̄ est de statutibus diuersarum personarum & corinet cap. xvij.	fo. lv.
De insensibilitate.	fo. eo.	De coniugatis. c. j.	fo. eo.
De filiabus gula: & primo de heretidine. c. iij.	fo. eo.	De actu coniugali et peccatis commissis in eo.	fo. lvij.
De loquacitate	fo. eo.	¶ Interrogationes fiende circa coniugatos.	fo. lvij.
De scurrilitate.	eo.	De principibus rectouibus & baronibus. c. ij.	fo. lvij.
De inepta letitia.	fo. eo.	De iudicibus seu quibuscunq; habentibus auctoritatem. cap. iij.	fo. lx.
De choreis.	eo.	De aduocatis procuratoribus & notarijs. c. iij.	fo. lxx.
De immundicia.	fo. liij.	De doctoribus et scholaribus capi. v.	fo. lxxij.
De immundicia seu pollutione purgata.	fo. eo.	De medicis & aromatarijs. capi. tu. vj.	fo. lxxij.
¶ De luxuria: et habet capitulum. ij.	fo. eo.	De aromatarijs.	fo. lxxij.
De luxuria et pertinentibus ad ipsam. c. j.	eo.	De mercatoribus campforibus & psonetis. c. vij.	fo. lxxij.
De delectatione morosa. fo. eo.		¶ De artificibus & mechanicis cap. vij.	fo. lxxv.
De filiabus luxurie. c. ij.	fo. eo.	De lanificibus.	eo.
De cecitate mentis.	fo. liij.	De setariolo.	eo.
De precipitatione	fo. eo.	De tabernario & hospite. fo. eo.	
De inconsideratione.	fo. eo.	De macellario.	fo. eo.
De inconstantia.	fo. eo.	De pistore	eo.
De amore sui.	eo.	De sutoze pannorum.	fo. eodē.
De odio dei.	eo.	De aurificibus.	fo. eo.
De amore vite presentis. fo. eo.		De cerdonibus.	fo. eo.
De horrore futuri seculi. fo. eo.		De fabus.	eo.
¶ De superbia & hys. c. ij.	fo. eo.	De locatouibus equorū. fo. eo.	
De superbia ipsa. c. j.	fo. eo.		
De filiabus superbie: & primo de derisione. c. ij.	fo. liij.		
De ambitione.	eo.		
De presumptione.	eo.		
De temeraria iudicatione. fo. eo.			
De curiositate.	eo.		
De ingratitude.	fo. lv.		
De scandalo.	eo.		
De adulatione.	fo. eo.		
De blasphemia in spiritum sanctum.	fo. ly.		

Alphabetica:

De bistronibus.	fo. lxx.	folio.	eo.
De citharizantibus.	fo. eo.	forma sacramenti abptismatis	folio.
De seruitoribus & laboratoribus	eo.	forma confirmationis seu chris-	lxxxj.
De rusticis & agricolis: cap. ix.	lxv.	ma.	eo.
De pueris & puellis. c. x. fo.	lxxvj.	forma absoluenti a peccatis. f. eo.	lxxxj.
De clericis in communi. cap. ix.	lxxvj.	forma extreme unctionis. f. lxxxj.	lxxxj.
De beneficiatis: & canonicis. ca.	lxxvj.	forma consecrationis corporis	fo. lxxxj.
xij.	lxxvj.	christi.	fo. lxxxj.
De religiosis masculis et femi-	fo. lxx.	forma ordinis minorum: scz fo-	eo.
nis. ca. xij.	fo. lxx.	ma ostiarij.	eo.
De voto paupertatis.	fo. lxx.	forma lectoratus.	eo.
De voto castitatis.	fo. lxxj.	forma exorcistatus.	eo.
De voto obedientie.	eo.	forma acholytatus.	fo. lxxxij.
De officio diuino.	fo. lxxij.	forma subdiaconatus.	eo.
De exercitio.	fo. lxxij.	forma diaconatus.	fo. eo.
De conuersando cum alijs.	eo.	forma presbyteratus.	fo. eo.
De oratione & confessione.	fo. lxxij.	forma sacramenti matrimonij.	lxxxij.
De amore parentum.	eo.	¶ Expletur tabula super tertia	pte in interrogatorijs. & ab hoc to-
De platis in communi. capi. lxxij.	lxxvj.	tus summule confessionalia: do-	mini Antonini.
De episcopis platis et superio-	fo. lxxv.	¶ Incipit tabula sup tractatu	de restitutionibus cuius sunt.
ribus: capi. xv.	fo. lxxv.	ca. vij.	fo. lxxxij.
De iudicando in foro contentio	fo. lxxvij.	¶ Cap. primu de restitutionibus	in genere.
fo.	fo. lxxvij.	¶ Prima manus feneratoria. f. xc.	fo. lxxxij.
De absoluteione et penitentie in	fo. xxvij.	¶ Manus raptoria.	fo. lxxxij.
iunctione. ca. xvj.	fo. xxvij.	¶ Manus furatoria.	fo. lxxxij.
De modo absoluenti ab excom-	f. lxxvij.	¶ Manus bellatoria.	eo.
municatione maiori. f. lxxvij.	fo. lxxvij.	¶ Manus danificatoria.	fo. eo.
De penitentia iniungenda peni-	fo. lxxix.	¶ Manus picipatoria.	fo. lxxxij.
tenti.	fo. lxxix.	¶ Manus sacrilega.	fo. eo.
De infirmis & quid agendum sit	fo. lxxix.	¶ Manus iniuste indicatoria. f. eo.	fo. lxxxv.
erga eos. ca. xvij.	fo. lxxix.	¶ Manus in iudicio iniuste assisto-	ria.
Forma absoluteionis in articulo	fo. lxxxj.	¶ Manus fraudatoria.	eo.
mortis.	fo. lxxxj.	¶ Manus falsificatoria.	fo. eo.
Forma absoluteionis ab excoica	fo. lxxxj.	¶ Manus proditoria.	fo. lxxxvj.
ratione minoru.	fo. lxxxj.		
Forma absoluteionis minoru. ex			
communicatiōis & peccatis.			

Tabula:

- Manus simoniaca.** fo. lxxxvj.
Manus impeditoria. fo. eo.
Manus lusoria. fo. lxxxvj.
**Manus locationis & conductio-
 nis vitiatoria.** fo. eo.
Manus turpiter locatoria. folio
 lxxxvij.
Manus detractoria. fo. eodem.
Manus persone lesozia. fo. eod.
Man^o animarū pdicatoria. eo.
**¶ Cap. ij. de restitutionibus: in
 quo ostenditur quid et quātū
 sit restituendum.** fo. lxxxvij.
**De damno quod inferitur homi-
 ni quo ad animā auferendo ei
 pntes infusas & morales: quo
 ad contingit fieri quatuor mo-
 dis.** fo. lxxxix.
**De secūda damnificatione que
 inferitur homini quo ad corp^o
 inferēdo ei lesiōes corporales
 quod etiaz contingit fieri qua-
 tuor modis.** fo. lxxxix.
**De tertia damnificatiōe: que in-
 fertur homini quo ad famaz &
 honorē per vituperatiōes ver-
 bales: quod etiam sit quatuor
 modis.** fo. xc.
**De quarta dānificatiōe que in-
 fertur homini quo ad substan-
 tiaz temporalē: prout perinet
 ad restitutionē male ablato: h
 certorum & incertorum.** fo. xcj.
**Utrum omne lucrū qd quis fa-
 cit ex re rapta furata v^l per se
 hūc acquisita teneat restituere.**
 fo. xcj.
**De manifesto vsurario prestan-
 te cautionē de restituēdis vsu-
 ris.** fo. xcij.
**De dānificantibus aliquē iniu-
 ste & i sua libertate. f. xcij. & xcij.**
**De emētibus in seruos & ancil-
 las. qui erant xpiani.** fo. xcij.
**De impediētibus aliquē ab offi-
 cio vel bñficio cōsecuto vel con-
 sequendo iniuste.** fo. xcij.
**An clerici teneantur restituere
 fructus voluptuose consum-
 ptos.** fo. eodem.
**¶ Cap. iij. vbi fienda est restitu-
 tio.** fo. eodem.
**An fideiusso: possit repetē a de-
 bitore vsuras pro eo solutas.**
 folio. xcij.
**¶ Quartū cap. scz p q̄s fieri de-
 beat restō incertorum.** fo. eodē.
**per quos fieri debet restitutio
 certorum.** fo. xcij.
**De damnis datis tēpore gnera-
 re.** fo. xcvi.
**De tutoribus & curatorib^o & alio-
 rū negociorū gestorib^o.** fo. xcviij.
**¶ Quintū cap. scz cui fienda est
 restitutio.** fo. xcviij.
**De illicite acquisitis secūdo mo-
 do.** fo. xcviij.
**De his qui accipiunt pecunias
 ab accusatis vel incarceratis
 vt intercedant pro eis.** fo. xcix.
**De pecunia data pro adulterio
 commisso vel cōmittēdo.** eodē.
De acquisitis per ludos. eodē.
**¶ Sextū cap. scz cur sit fienda
 restitutio.** fo. c.
Quinqs. modi satisfaciendi. fol.
 ciiij.
**¶ Utrū cū epō possit fieri cōpo-
 sitio super incertis.** fo. cv.
**¶ Septimū cap. de modo & or-
 dine restituendi.** fo. eodem.
De restitutione certorum. fo. v.

Alphabetica:

- Quo fieri debeat restitutio v^ore cōcipiēte p adulteriū. fo. cx.
U Octauū cap. f. qñ fieri d^z restitutio. fo. eo.
 Utrū ep̄s elapsis. xxx. vel. xl. annis possit agere cōtra heredes folio. cxiiij.
 Quid de eo cui datū est aliqd p errorem. fo. eo.
U Finiuntur tabula materiarnū principaliū tractatū de restitutiōib⁹ reuerendissimi patris et do. do. Antonini archiepiscopi floren.
U Incipit tabula decisionū quā rūdā qōnūm eiusdē reuerēdis simi archiep̄i floren. fo. cxv.
 Utrū scholaris extra suā dioce- sūm p̄stūm⁹ rpe cōionis possit cōfiteri absolui & cōicere in lo- cis vbi se innenerit. eo.
 Utrum mulier peccet & incurrat infamā ex cōicationis perentiēs clericum ipsam impetentē. eo.
 Utrū religiosi possint, i extrema necessitate seculares cōicere & inungere. fo. cxvj.
 An debeat dici officiū beate vir- ginis marie in die asarum & in vigilia natiuitatis dñi. eo.
 Utrū aliqui excusent a ieiunio ecclesie. eo.
 Utrū ille qui dicit se non posse ieiunare: qz nō est assuet⁹ pos- sit absolui. eo.
 Utrū ornatus viroz & mulierū sit mortale peccatū. fo. eo.
 Utrum preceptū ecclesie de cōio- ne: intelligatur q̄ oīno fiat in die pasche. eo.
 Utrū sacerdos nō celebrās i die pasche peccet mortaliter. eob.
 Utrū clericus nō attēdēs mente ad offm̄ peccet mortāl^r. f. cxvij.
 Utrū intrare p corpus & sangui- nez christi & huiusmodi: sit pec- catum mortale. eo.
 Utrum bñficiari teneantur diut- dere fructus beneficij: & quib⁹ & quomodo. fo. eo.
 Utrum clericus & religiosus co- medēs i quadragesima anteq̄ dicat vesperas v^l nonā in iei- nijs ecclesie peccet mortaliter folio. eodem.
 Utrū secularis vel monialis vel acholitus dicens epistolam in missa peccet mortalit^r: & sit irre- gularis. eodem.
 Utrum dicere mēdaciū in pre- dicatione sit mortale. f. cxvij.
 Utrū peccet mortāl^r q̄ dicit mē- daciū in confessione. eodem.
 Utrū cū quis ppter negligētiā nō facit preceptum ad quod te- netur illa negligentia sit spāle peccatum mortale. eodem.
 Utrū ars reclamantiū & frappā- tiuz vestes possit sine peccato mortali exerceri. eo.
 Utrum stipēdiarū q̄ sequunt^r ca- pitaneos contra terras eccle- sie sint excommunicati. eo.
 Utrum cambia sint licita. eodē.
 Utrum cū simoniaco in bñficio possit dispēsari absq̄ renūcia- tione beneficij. fo. cxix.
 Utrum religiosus deponēs ha- bitū vel ludat & huiusmodi sit excommunicatus. eodem.
 Utrum vti lineis ad carnem sit mortale religiosa. eob.

Tabula.

- Utrū peccet mortaliter q̄ nō re-
fert enormia vitia visitatorū nō
precipientis; sed querētī simpli-
citer. fo. cxxij.
- Utrū ellgēs ineptū ad prelaturā
z qui querit absolutionem ali-
cuius plati quē reputat cōpetē
ter idoneū; s; motus principa-
liter p̄ eum ex indignatione z
querentes absolutionem alicui
ius plati; quia videt nimis au-
sterius peccet mortr. eodē.
- Utrum accipere certū numeruz
missarū sit peccatum. et si vna
missa possit dici pro pluribus.
folio. cxx.
- Utrum diebus dñicis dicere vel
audire missam que non est illi⁹
diei sit pctñ. eo.
- Utrum habens votū de arctiori
religione; sine dispensatione
possit ingredi laxiores sine pec-
cato. fo. cxx. z. cxxj.
- Utrū magister ordinis possit di-
spēsare cū mortalib⁹ nris in pe-
na quā incurrūt intrando mo-
nasteriū simoniace. eo.
- Utrum cum quis vult legare ali-
quid; vel qd si alius impeditat
ne fiat teneatur ad restitutio-
nem. eod.
- Utrū existēs in sacriēnō habens
aliqđ beneficiuz teneat dicere
officiū. eod.
- Utrum non dicens officiū; beate
virginis marie peccet mortāl
folio. eodē.
- Utrū nō dicēs totum officiū mor-
tālū cū dici debet peccet mortā-
liter. fo. eo.
- Utrū clericus professus non or-
dinatus teneatur dicere officiū
folio. cxxj.
- Utrū mortalis p̄fessa teneatur
dicere officiū. eod.
- Utrum nonicū teneantur dicere
officiū. eo.
- Utrum cōuersus p̄fessus teneat
ad officiū. eod.
- Utrū ad tres lectiones mortuo-
rū teneat quis ex p̄cepto. eo.
- Utrū liceat h̄re plura beneficia
cū dispensatione. eo.
- Utrum restitui debeat pecunia
data simoniace. fo. cxxij.
- Utrū dicere missam ante primā
sit peccatum. eod.
- Utrū homicidiz sit casus pape
reseruatus. eod.
- Utrū simoniaci sint excōiati. eo.
- Utrū ille a quo cōiitas v̄l dñs ac-
cepit vel detinet iniuste vel dā-
nificanti possit de bonis predi-
ctorū accipere. fo. cxxij.
- Utrū liceat habere columbaria.
folio. eo.
- Utrū daciary possint emere que-
dam dacia. eo.
- Quid de vēditione reruz seu ve-
stium alterius; sicut faciūt qui
vulgaritet dicuntur strazaroli
folio. eod.
- Utrū famuli stipēdiariorum te-
neantur zc. eo.
- Utrū bona facta in mortali reui-
niscant. fo. cxxij.
- Utrū ante .xxj. annum teneatur
quis ad ieiunium. eo.
- Utrū sit mortale in festis legere
z studere in legibus zc. eod.
- Utrū dñs alicuius ciuitatis pos-
sit mutare mēsuras. fo. cxxij.

Alphabetica:

- Utrū pignora p̄dita apud vsura
rios possint emi eo.
- Utrū quis possit solnere debitū
alterius accipiēs furtim de bo
nis eius. eo.
- Utrū mercator possit lucrari de
re empta quā in nullo meliora
uit. fo. cxxvj
- De bonis certis restituēdis. eo.
- Utrum de lnia pape possit q̄s au
dire divina ⁊ accipere sacra a
scismaticis. eo.
- Utrum tempore scismatis possit
quis esse neutralis. eo.
- Et quid de beneficiatis i obediē
tia p̄sendo pape. eo.
- Utrū possim facere fruct⁹ meos
de possessiōe impignorata sub
specie venditionis. eo.
- Utrū teneatur q̄s recedere ab il
la persona cui cohabitandovix
potest vitare mortale. eod.
- Utrū beneficiatus teneatur di
cere officij: q̄n alius seruit p̄ eo
in beneficio. fo. cxxvj. ⁊. cxxvj.
- Utrū gener possit accipere a fo
cero tantum pro centum quan
do non dat sibi dotem nec pi
gnus. fo. cxxvj.
- Utrum donatio nō libere facta
valeat. eo.
- Casus de possessione iusto pre
cio empta. eod.
- Utrum medicis liceat vti ossib⁹
mortuorum pro sanitate p̄: occu
randa. eo.
- ¶ Finis tabule decisionum qua
rūdam questionum fm mentez
reuerendissimi patris ⁊ dñi. dñi:
Antonini archiepi florent. ordi
nis fratrum predicatorum.
- ¶ Impressus Lugd. p Antoninz
du Ry. Anno domini. M. ccccc.
xxvij. die vero. xxxj. mēis Octo.

Incipit tractatus de societati-
bus s^m dⁿⁱ Angelum de peri-
glijs de pensio doctorem v^{rius}
q^z iuris eximium.

Quoni-

am aicorū
frequē vsus
est in p^hed^s
societatib⁹
negociādi:
v^{ry}no socio

ruz pecuniam alter operam po-
nat: et similiter in societatib⁹ aut
negociatōib⁹ animalium quas
vulgo socidas appellamus circa
q̄ plura: t̄ in foro iudiciali q̄ in
foro cōscientie dubia occurrere
posse videntur. Idcirco requisitus
ego Angelus de periglijs de pe-
russio v^{rius}q^z iuris minimus do-
ctor a quodā religioso fratre: vt
quid circa predicta etiā pro salu-
te a^rum sentire in scriptis redi-
gere deberem. Et licet hac in re
presertim quantum ad forum cō-
scientie attingit me in exercita-
tum et in expertum cognoscam:
tamen vt voto requirentis satis-
faciam in omnibus: tamen in re
mittendo me correctioni: et emen-
dationi cuiuslibet me melius sen-
tientis: et presertim canonistarū
et theologorum: que circa predi-
cta santio breuiter subijctam: t̄
de iure civili vnde hec materia
principium habuit: q̄ de iure ca-
nonico: licet in paucis locis tan-
satur. Solum enim taliter ha-

betur. xiiij. questio, tertia cap^l:
pluriq^z. Et in decretalibus ali-
qualiter in capitu. per vestras.
de donationi. inter virum et vro-
rem et remissive tangunt docto.
in capitu. fina. de vsurijs. Hosti.
vero in summa sua ponit in tit.
de vsuris. Beatus Thomas. bre-
uissima verba pfert. ij. ij. questio
ne. lxxvij. articulo. ij. ar. v. Bar-
tholomeus de facto cōcordio or-
dinis predicatorum in sua sum-
ma de casibus conscientie: que
vulgariter appellatur pisanella
super verbo. Societas etiam cō-
pendiose narrat. Circa primum
quesitum: videlicet quando so-
cietas contrahitur ad aliquam
mercantiam vel artem in qua
vnus ponit pecuniam: et alter
operam tantum: de his verissimi-
liter dubitari posset tam in foro
iudiciali q̄ in foro conscientie.
Primo queritur an talis socie-
tas ad mercantiā vel ad artem va-
leat. Respondeo q^z talis societas
in qua vnus ponit pecuniam: al-
ter operam valet: et est licita t̄
de iure civili q̄ de iure canonico
et diuino. l. i. C. pro socio. quia se-
pe opera alicuius pro pecunia
valet. Instit. eodem titulo. §.
ij. quod tenet glo. xiiij. q̄m. ij. c.
pluriq^z. Idem tenet Hostien. et
Barth. et Tho. in locis. s̄. in pro-
hemio prealle. quod intelligit
bet quando arset mercantia est
licita et non prohibita: vt in. c. p.
vestras de donatio. inter vir. et
vrozē. ¶ Secundo queritur pro
qua parte diuiditur inter socios

Incrum & damnum: si nihil inter eos est expresse conuentum? Respondeo quod inter dictos socios in dubio lucrum & damnum erit commune quolibet iure: vt. l. si non fuerit. in principi. ff. pro socio. & in sti. eo. n. in. §. i. E. ita tenet Thos. in sum. in. titu. de usur. in. §. quid sit societas. Idem beatus Thos. in. ij. q. lxxvij. articul. ij. ad quintu ubi assignat rationes: quod iste qui committit pecuniam pro modum societatis non transfert dominum pecunie in socium: sed apud eum remanet: ita quod cum periculo ipsius ponentis pecunia socii negotiatur: & ideo licite potest partem lucri inde peruenientis petere: tanquam de re sua. Et cum societas instar & similitudinem fraternitatis habeat. l. verum. ff. pro socio. sicut ergo iter fratres seruari debere equalitas: ita & inter socios. Hanc tamen equalitatem seruandam dicitur frater Bartholomeus in dicta sua sum. sic declarat. Ut si ego pono in societate centum. & tu ponas industrias & laborem tantum: in fine anni facta ratione: ego rapiam illa. c. & in principio pro sone tue siue industrie quod ponimus esse siue valere alia centum post hoc quicquid supererit de lucro ego accipiam medietatem: & tu aliam medietatem occasione tue persone. Et in hoc videtur velle quod si in fine anni finita societate in totum repientur trecenti florent quod ego deberem habere centum loco illorum quos in societate posui: et tu du-

centos loco persone tue & opere: Alia centum diuidetur tanquam lucrum inter nos diuidendum. Quod salua veriori de terminatio: mihi verum non videtur: neque de iure civili: neque de iure canonico vel diuino. Nam opera hominis nihil aliud est quam diurnum officium: vt. l. i. ff. de opere libertorum: immo hominis opera dicitur esse fructus hominis: vt. l. ij. & duabus sequentibus. ff. de opere & seruorum. Ille ergo qui in societate tantum operam ponit: non dicitur aliquid consistens in sorte vel capitali ponere: sed solum fructum persone sue: qui fructus aut usufructus correspondet fructui aut comoditati illorum centum que in societate posuit. Pro quobene facit tex. in. l. cum duobus. in. §. si in coeud. ff. pro socio. dum dicit quod premium operis est valimentum artis: & hanc sententiam securus est Bal. Licet predictas leges non alleget in. l. ij. C. pro socio. in. ij. questione. Et sic intelligi debet quod supra proxima questione dictum est: videlicet quod sepe opera alicuius pro pecunia valet: id est pro comoditate & usufructu dicte pecunie. Et ideo concludo quod de dictis trecentis ego qui centum posui ante partem centum detraherent: & ducenta que remanent tanquam lucrum inter nos diuidi debent. Et ita ex predictis apparet: videtur esse de mente beati Thome: nec me in contrarium monere si quis diceret. Verbi causa. Singamus illum qui ponit opera & in

& industriam si locare vellet operā:
 & industriā suā p. certa mercede
 quolibet anno reperiret centuz
 vel quadraginta: nec subiaceret
 periculū alicuius casus fortuiti
 qui evenire posset in mercantijs
 aut rebus illius. Quare non est
 conueniens q̄ saltē hoc casu tāq̄
 dictā mercedem in societate po-
 suerit auferat de illis trecentia
 sicut ille alter antefert cētū que
 posuit rōne equalitatis seruan-
 de. Quia r̄ideo p̄mo licet qđ il-
 lam mercedez habere posset nō
 d̄: ponere a principio sicut ille q̄
 ponit dicta centū: cuz merces il-
 la sibi non debeatur a principio
 locationis s̄m glo. in. l. idē. C. lo-
 cati. Ex quo sequitur r̄sio secū-
 da: qz illa merces est fructus sue
 industrie & operarum: immo re-
 cte inuenti quoad eū nō est illa
 merces: nec sua opa et industria
 cum in eius recompensatiōe de-
 tur: & ideo h̄ ex opa mercedē con-
 sequatur: t̄n ex mercede ope no-
 strum fructū d̄: cōsequi: nec cōse-
 qui pōt: qz singulis dieb⁹ opa p̄-
 statur cū sit diurnū officiū: vt. s̄.
 d̄xi. Et sic vsure vsuraz non de-
 bent aliq̄ in re: vt. l. si. C. de vsur.
 rei ind. & l. si. C. de vsur. Ita fru-
 ctus mercedis deberi nō potest.
 Nec obstat qz mercedez h̄z sine
 periculo. q̄n opas locant: qz licz
 q̄n opas in societatem posuit de
 periculo teneat: t̄n plus pōt lu-
 crari q̄ esset merces quam habe-
 re posset locando operas suas.
 ¶ Tercio queritur. an dicti socij
 p̄nt licite cōuenire vt vnus duas

partes: lucri & dāni: alius tertiaz
 sustineat. Ad hoc dicendum qđ
 dicti socij licite possunt conueni-
 re vt vnus duas partes lucri et
 damni: ali⁹ t̄m tertiaz ferat: dum
 modo ille qui pl⁹ terre debet ali-
 quid plus societati cōtulerit vel
 pecunie vel opere vel industria:
 quod respondeat illi pluri quod
 de societate ferre debet. i. si non
 fuerint in p̄nci. & l. quid enim.
 in fine. ff. p. socio. Arbitrio ergo
 boni viri estimabitur: an illud
 quod ponit correspondet illi plu-
 ri quod de societate percipit: nec
 alia certior doctrina tradi potest
 sed arbitrio boni viri est ad pro-
 priam cōscientiaz remittendum
 cuz in hac actiōe pro socio q̄ bo-
 ne fidei ad arbitrium boni viri
 sequendum sit. l. in proposito. ff.
 pro socio. Si aut vnus non plus
 altero cōferat. tale pactum etiaz
 de iure c̄m: non valeret secun-
 dum Azo. quez sequitur Accur.
 licet aliquo modo dixerint in. d̄.
 l. si non fuerint: sed opi. Azo. se-
 quenda est tanq̄ eqoz per. d. l. si
 non fuerint in p̄nci. & per. d. l. qđ
 enim in fi. ¶ Quarto an possit
 conuenire vt vnus sociorū duas
 partes damni & vnam lucri sen-
 tiant: et alius econtra duas par-
 tes lucri vnam damni sustineat.
 Ad quod dicendum qđ vnus so-
 ciorum predictorum non potest
 pacisci: vt duas partes lucri et
 vnam damni ferat: & alius econ-
 tra: duas damni: & vnam lucri:
 quia lucrum non intelligitur ni-
 si deducto omni damno. Et ideo

non potest vnus sociorum plus de lucro participare quā de dāno: & e contra de iure ciuili: nedū de iure canonico: vel diuino. vt. l. mutius. ff. pro socio.

¶ Quarto queritur an inter dictos socios valeat pactus q̄ deducto damno vnus ferat duas partes de lucro alter vnā. Ad q̄ dicēdō q̄ non valet pactum inter socios q̄ deducto damno vnus ferat duas pres: alter vnā & hoc de iure ciuili: vt. l. mutius. in. fi. vt. ff. pro so. q̄ tamē in foro conscientie verum putamus: ni si ille qui plus de lucro fert tantundem plus pecunie vel industrie in societate posuerit per ea que supra in. iij. questione dicta sunt. ¶ Sexto queritur an inter dictos valeat vt vnus ferat tres partes lucri & alius quartam & periculum sortis est commune? Rñ. Pactum q̄ vnus ferat tres partes lucri: et alius quartaz & periculum sortis sit cōmune nō valet aliquo iure: quia lucrū sentiret pro maiori parte q̄ periculum. Et sic pro ea parte saperet vnam: pro quo facit glos. in. l. cum duobus. in. §. si. als. l. papiantus. ff. pro socio. ¶ Septimo queri potest an possit committi discretioni eius qui ponit pecuniam: vt assignet partes lucri: et damni quantum sibi iustum videbitur. Rñ. q̄ valet pactū inter predictos vt. cōmittatur discretioni eius qui pecuniam accipit vide i pisanella vbi sic d̄: posset etiam ferri non expressa p̄dicta

estimatione persone seu p̄mittēdo discretioni ipsius qui recipit pecuniam vt assignet partes lucri vel damni quantum sibi iustum videbitur: & postea si esset aliquis excessus vel defectus cōcorditer sibi remitterēt. Hec ille. Caueat tamen ille cuius arbitrio cōmissus est: vt iuste & eque partiatur ei plus de lucro assignando qui plus in societate posuit: et alias nedum in foro cōsciētie teneatur sed etiā de iure ciuili si vnq̄ partes ad arbitrium boni viri reduci possent. l. si societatem. cum sequē. ff. pro soc. ¶ Octauo. an liceat pactū vt vnus lucrū tantū: alter damnum sentiat? Rñ. Nullo iure tā ciuili q̄ canonico: vel diuino contrahi potest societas: vt vnus tantū lucroz alter damnum tantū sentiat vel ferat. Esset em̄ iniquissimum genus societatis que leonina appellat in. l. si non fuerint. ff. pro socio. Quod tñ verum est: nisi ille qui tantū operas poneret: aliquid certuz vellet p̄ sua opera sine damno: quia tūc non sicut socius: sed tanq̄ locator operarum suaruz: ita pacisci posset: vt. j. larius in. xij. q. dicet. ¶ Nono quid q̄ factum est pactum de damno vel e contra. Dicendum q̄ q̄n factum est pactus de damno: licet nihil dictum sit de lucro: intelligitur idem pactū factū de lucro: & e contra: insinu. pro socio. in. §. illud quod etiam canoniste & omnes sequuntur. ¶ Decimo queritur quādo socij ex disparibus partibus funduz

Vel apothecā cōtradixerunt: pro qua parte ad pensionem teneatur. Rñdeo dicēdū q̄ socij ex disparibus partibus tandem vel apothecam conducentes locāt tenentur pro equalibus partib⁹: inter se aut tenentur pro rata societatis: ita diuidere debēt dictum debitorū mercedis sicut dicuntur principale: et s̄m dictas dispares partes diuidi debent supellectilia et massariie dicte societatis prosequēdū omni iure viderur cum conueniat arbitrio boni: quod in hac materia et actione pro socio multum versatur: vt dictum est supra in. iij. q. ¶ Undecimo quādo cōtrahitur societas talis: vt capitale sit saluum. Dicendum q̄ de iure canonico et in foro conscientie nō potest pacisci q̄ capitale sit saluum: ita sentit glos. in ca. pleriq̄. xiiij. q. iij. de iure aut̄ civili sunt opinionēs. Nam dominus Bal. in l. j. C. pro socio. in. xix. q. tenet q̄ talis cōtractus non valeat neq̄ ex forma cōtractus: neq̄ ex eius natura. Ideo dicit q̄ sapit usurariam p̄uationem. Hosti. aut̄ latius q̄ alter in sua summa, in tit. de usur. §. an aliquo casu vitra sortem. vers. hec porro fieri potest examinando hunc articulum cōcludit q̄ de iure civili talis societas valet magis ex vi pacti q̄ ex natura cōtractus: nō tñ est oīno equa. ideo in iudicio nō est seruanda. Item dicit Anto. de bur. in tit. de usu. Tāq̄ ergo quod pactum nō valeat sit

turior via et equior: ideo sequenda est per cap. inuenis de spon. et capitulo in ciuitate. de usuris. ¶ Duodecimo an in dubio in dicta societate si capitale perditur dānum: sit cōe: vel illius tantū qui pecuniam posuit. Respōdet glo. q̄ in dubio non est cōmune in. l. si nō fuerint. in. §. j. ff. pro socio. et sic erit illius tantū qui pecuniam posuit: licet glo. dicat cōtrarium in. l. j. C. pro socio. tñ pro prima opi. q̄ non sit cōe: facit: q̄ ille qui capitale posuit nō h̄ capitale: sed fructus eius. Nā ille qui operam ponit dicitur solum fructum persone sue cōicere: cū opere sint fruct⁹ hominis vt dictū est. s̄. in. ij. q. Itē q̄ satis habet ille de dāno qui operas posuit si eas perdidit absq̄ eo q̄ tenetur ad partē capitalis p̄diti. dixit tñ Pe. quē refert Cy. in. l. j. C. pro socio. q̄ aut dicta pecunia sine capitale statim est perditū casu fortuito: anteq̄ alter soci⁹ poneret operas: et dānum erit cōmune: aut post operas prestatas et p̄ditas: et dānum erit illi⁹ tñ qui pecuniā posuit: satis em̄ dāni habet ille qui operas perdit et h̄c opi. dicit Cy. eē equior rem de rigore tamen iuris civilis: licet statim pereat si tamen petit causa societatis dānū esse cōe: vt viderur esse. l. id quod. §. j. ff. pro socio. opinio tamen per, quam sequitur Cy. in foro conscientie presertim magis placet conuenire arbitrio boni viri q̄ in hoc iudicio versatur. in. l. pro

posita. ff. p socio. Ado q si qua-
 si in principio societatis totum
 capitale esset perditum z modi-
 ce opere: tunc adhuc putare q
 pro aliqua parte ille qui operas
 ponit participare debeat de pici-
 lo capitalis: postq̄ rōne dicit ca-
 pitalis participatur? erat etiaz
 de lucro. argumen. dicte legis si
 nō fuerint. in princi. z dicte leg.
 quid enim in ff. p socio. Que
 omnia procedunt: nisi aliqua cō-
 suetudo sit in contrarium. Si
 aut in dubio esset vt periculum
 capitalis sit cōmune: quia illud
 quod est in consuetudine: videt̄
 actum inter partes. l. q si nolit
 §. quia assidua. ff. de edil. edic. l.
 si pu. §. placuit. ff. de aqua plu.
 ar. tūc dicerem q periculum sit
 commune postq̄ hoc potuit fie-
 ri per actū expressuz: vt tenet gl.
 xiiij. q̄stio. iij. cap. pleriq̄. Sed si
 tale damnum capitalis precede-
 ret dolo vel culpa aliquorū: so-
 ciorum illius solus esset pericu-
 lum: cum socius teneatur de do-
 lo vel culpa: vt. l. socius. ff. pro so-
 ci. in qua culpa comprehenditur
 non solum lata sed etiam leuis:
 non autē leuissima. Sufficit em̄
 q socius talem diligentiam ad-
 habeat in rebus communibus:
 qualem in proprijs adhibere cō-
 fuerit. vt. d. l. socius. l. 3. em̄ peri-
 culū dicte pecunie vniuersaliter
 pertinet ad eum qui posuit eā
 in societate: tamē non intelligi-
 tur quando culpa socij venit: et
 si expresse in se periculum susce-
 pisse: vt in. l. finali. C. de nautico

fenore. ¶ Tertiodecimo an fieri
 possit per pactum q periculum
 capitalis sit commune? Dicen-
 dum q sic: quod clare tenet glo.
 in cap. pleriq̄. xiiij. questio. iij.
 ¶ Quartodecimo an ille qui so-
 mel pecuniam posuit si perditā
 est ante finitam societate: teneat̄
 iterum pecuniam ponere? Respondeo q nō tenet siue peri-
 culum sit cōmune: siue nō quod
 tenet gl. in. d. l. si nō fuerint. §. i.
 ff. pro socio. z in. l. j. C. eodem. tit.
 ¶ Quindecimo an capitale di-
 cte pecunie finita societate sit cō-
 mune vel illius tm̄ qui pecuniam
 posuit vtz: si finito tēpore socie-
 tatis nihil reperitur nisi capita-
 le: an dicitur capitale sit commu-
 ne: vel illius tantum qui pecu-
 niam posuit. Licet Bal. late exa-
 minet in. d. l. j. in. ij. quest. tamen
 ita mihi videtur: dicendum ma-
 xime in foro conscientie: q aut
 ex pacto vel consuetudine peri-
 culū dicit capitalis erat commu-
 ne z cōmuni: et diuidi opz inter
 socios dicitur capitale quod su-
 perest: aut periculum dicit cap-
 talis nō erat cōmune: sed solum
 illius qui capitale posuit vel est
 in dubio: vt dictū est. §. in. ij. q. et
 tunc totum capitale erat illius
 qui pecuniam posuit. Congruit
 enim hoc arbitrio boni viri: qd
 in hoc iudicio versatur: ne cōtra-
 ctus clauderet: vt ille qui pici-
 paturus nō erat de periculo ca-
 pitalis: nō participet de ipso ca-
 pitali. Esset enim cōtra eius fra-
 ternitatis: cui societas compara

tur. l. vertum. in princip. ff. pro socio. Item cum ille qui pecunias posuit eius commoditatem communicare dicitur illi qui operas tñ: ponit: tamen ille qui operas tñ ponit communicare dicitur fructus persone sue: vt dictum est. §. in. ij. qñe. et ideo capitale non est comunicandū. ¶ Sextodecimo an ille qui ponit operas tñ teneatur suis sumptibus opari. Rñ. Ille qui operas tantū ponit qñ proficiscitur causa societatis dicitur habere expensas de corpe societatis fm̄ Jac. de are. et i. d. l. i. qz lucrum nō dicit nisi deductis expensis. C. de colla. l. illud. ff. p socio. l. murti. qd̄ intelligit Bal. in. d. l. C. pro socio. exceptis expēsis quas erat facturus domi: qz ille nō debēt fieri de corpe societatis. ar. l. sed et si lege. §. qd̄ autē ff. de peti. here. Multū tñ in hoc putarem aduertendam esse consuetudinem: etiam in foro conscientie: cum optima sit legū interpretis. l. si de interpretatiōe. ff. de legib⁹ tñ etiā qz minime mutanda sunt et. vt. l. minime. ff. de legibus. Cum etiam iam tacite videatur actū quod fieri consuevit. vt. l. l. C. locati vt dictum est etiam. §. in. ij. qñe. ¶ Decimo septimo quando vterqz sociorū mixtam ponit pecuniam et operas: sed vnus ponit maiorē quantitatem pecunie q̄ alter: pro quibus partibus lucrum: et damnum diuidi debet. Respō. si vterqz sociorū mixtam ponit pecuniam et operas: sed vnus maiorē quā-

titatem q̄ alter: siue sit factum pro quota parte quis lucrum et damnum sentiat: siue nō sit factus sed simus in dubio: tunc etiā de iure civili non solū foro cōscientie considerandū est quis eorū in effectū pl⁹ in societate posuit: licet enim maiorē quantitatem posuerit et etiā operā suā: tamē posset esse tanta industria alterius qui minorem summā posuit: qz excederet illum qui maiorē summam pecunie posuit: vt si solus nauiger: solus peregrinet si pericula solus subeat. l. si non fuerint. in fi. prin. et. l. quid enim. l. si. ff. pro socio. Et facit qd̄ dictum est. §. in. ij. q. ¶ Decimo octavo quando ponens operas tantū vult aliquid certū pro opera. et non teneri de damno: Respon. valet tale pactum et conventio: nec erit cōtractus societatis: sed locationes: operarum. Ita etiam concludit predictus frater Bartho. in Pisanella. super. ca. societatis. in fi. vbi etiā subdit: qd̄ talis ponēs operas potest pacisci non solū vt habeat aliquā partem certam pro opera sua: et nō teneatur de damno vt. §. dicitur est: sed etiam vt talem partem lucri habeat: quoniam illam partem lucri non recipit vt socius: sed vt locator operarum: quod tamen intelligitur nisi damnum procederet ex culpa ipsius ponētis operas: vt. l. item queritur. et l. si merces. §. qui columnam. ff. locati. et ita intellige quod. §. in. vij. questio. dictum est. Nec ille

erimtis doctor dominus Ange
lus de perussio.

¶ l. i. c. pro socio.

Societatem vno pecu
niam cōferente: alio
operaz: posse cōtrahi
magis obtinuit glo.
¶ i. Quia sepe opa ali
cuius pro pecunia valet: vt isti.
eo. §. i. Et si partes adiecre non
sint equales in lucro et damno
spectatur. vt. ff. eodē. l. si non fue
rint. ¶ Sed quero an ille qui pe
cuniā posuit: debeat habere ca
pitale saluum in diuisione socie
tatis. id est sortem et lucrum totū
ex ea proniens communicare
Ideo distinguit. An ab initio sic
dedit pecuniaz cōmunicaret: an
vt sua remaneret. in primo casu
cōdicatur: in secundo non. Quid
si hoc non appareat. Respōdeo
in dubio presumitur cōdicata. vt
ff. eodem. l. i. §. fin. et. l. ij. licet alia
sit huius ciuitatis: et quarundā
aliarum consuetudo.

¶ Item quid si hec fors sit amis
sa: an tantūdem debeat repone
re. et an sit cōmune periculū. Re
spondeo non est commune peri
culū: vt ille qui operaz ponebat
aliquid conferat: sed finita est so
cietas interemptione rerum. vt
ff. eo. l. yeruz. §. Interemit. et circa
pecuniam cōuenit operā exhi
bere quam nunc non habet.

¶ ff. de prescriptis verbis.
Si tibi aree mee dñium de
dero: ea lege vt insula edi
ficata mihi p̄tē reddas: neq; em
ptionē esse: q; precū loco partes

rei mee accipio: neq; mandatū
quia nō est gratuitū: neq; socie
tas: q; nemo societatem contra
hendo rei sue dominus esse desi
nit. Sed si puerum docendum:
vel pecus pascendum tibi bede
ro: vel puerum nutriendum: ita
vt si post certos annos venisset
precium inter nos cōmunicaret
abho: reret hoc ab area eo quod
hic dominus esse nō desinit qui
prius fuit. comperit ergo. p. pre
cio actio. dominus esse desinit i
totum: an partem autem desine
re potest: vt est pro socio. l. i. §. in
societate. hic autē desinit dominus
esse in solidum tradendo. Accur.
¶ Quero quid aliquis cinis: pu
ta Senuensis cōmittit pecuniā
bo. si. alteri: vt ide lucret et iuste
habeat partē in lucro: vt rum li
ceat. Respōdet Alexan. de alex.
in suo tractatu q. cōmissio pecu
nie pōt fieri duobus modis. Vno
modo quando fit translatio pec
cunie: sine rei commisse in toto:
vel in parte in dñium illius cui
cōmittitur. Et tunc pro pecunia
sic commissā nō licet aliquid spe
rare: sicut non licet sperare pro
re alterius. Sed licet alicui spe
rare lucram ex re sua. Secundo
modo fit commissio pecunie: vel
alterius rei: ita q. non transfer
tur. dominus: sed remanet tota
res commissā in dominio cōmit
tentis. Et hoc modo committēs
potest sperare lucrum sicut de re
sua: quia tunc est cōmissa pecu
nia: vel res alia sicut cum com
mittitur aliquid vsurario: vel

ministro qui negotiat de rebus
domini ad utilitatem eiusdem: et
per his quod excrecit: sorti sicut
rei proprie in suo titulo possidet.
Nec est simile de mutuo et como
dato: quia in mutuo pecunia stat in
periculo illius qui accipit: non
sic in pecunia commodata: que stat
in periculo commodantis: et ideo
potest licite sperari lucrum ex pe
cunia. Adde et dominium pecunie
sic commisse non transit in accipien
tem: secus in mutuo: et Thm. ii.
q. questio. lxxviii. ar. iij. in respō.
v. Opz autē qd pecunia tota sit co
modata: quia si pars eēt comodata
et pars mutuata posset ibi eē vitium
vsure. Si enim aliqis committit ali
cui centum. ita qd medietatez ei
murnet. et aliam medietatez suo
retineat dominio: ita qd ille cui com
mittitur debeat de illis negocia
ri ad lucrum: dico qd huiusmodi
lucrum habet vitium vsure: quia
speratur non solum ex re commis
sa: sed etiam mutuata: et ideo ex
mutui adiectione generatur vi
tium in toto contractu. ¶ Que
ro quomodo in commissione ta
lis pecunie committatur vsura?
Respondet Richar. in. iij. distin.
xv. articu. v. questio. v. qd hoc co
tingit quadrupliciter. Primo mo
do quando capitale et lucrum poni
tur sub certitudine. Secundo quan
do capitale ponitur sub certitu
dine: et lucrum sub fortuna: hoc
est contra glos. approbatā in. c.
pleriqz. xiiij. questio. iij. Ab. in. c.
per tuas. de dona. iter vi. et yroz.
in cap. naviganti. de vsur. Ter

tio quando lucrum ponitur sub
certitudine: et capitale sub fortu
na hoc est contra capi. navigan
ti. in principio. de vsur. Quarto
quando vtrumqz ponitur sub du
bio. primis tribus modis acci
piens ultra sortem tenetur ad re
stitutionem: quia contra tus sūt
vsurarij: siue directe siue indire
cte: siue implicite: siue explicite.
Et quia duo primi modi sunt clari
probo tertium per .ca. navigan
ti. de vsu. Naviganti vel eunti ad
nundinas: certam mutuas pec
cunie quantitatem: eo qd susci
pit in se periculum recepturus
aliquid ultra sortem: vsurarius
est censendus. quia nisi fuerit cul
pa vel negligētia illius qui acci
pit raro accidit qd pecunia quaz
mutuo accipit pereat. Unde ille
qui isto casu dat mutuo pecuniam
habet in favorem suum illud qd
accipit sepe: nec habet contra se
nisi illud quod accidit raro. nec
obstat illud quod dicitur. C. de
nav. feno. l. j. scilicet talez contra
ctū ab observatiōe cōiuz vsuraz
esse libere: quia si nō sit cōis vsura
tū vsura est. Un gl. sup illud ver
bus cōiuz vsuraz. dicit s3 nō cōteff
marum. Quarto modo accipiens ul
tra sortem aliqd restituere nō te
netur: quia rōneverisus dubiū cō
tractus hūdi excusat. d. ca. navi
gati. §. ille quoqz. ¶ Quero quot
modis variat serus societatis.
Rfider idēz Alexā. triplr. Aliqñ
em vnus ponit tm pecuniam. et al
ter operam corporalem. Aliqñ vnus
ponit pecuniam et operam: alius pe

enniam tantū vel operā tantuz.
 Aliquando aut ambo ponūt in
 societate pecuniā ⁊ operam: vel
 pecuniam tantuz ⁊ in oibns ser-
 uando est equitas: nec aliquid
 fiat in fraudem vsurarū. ¶ Que-
 ro: pone q vnus ponit in socie-
 tate operam tantum: alius po-
 nit libras. xxx. ad tertiam partē
 lucri ⁊ damni: hoc est ad lucruz
 ⁊ damnum. x. librarum. xx. rema-
 nētibus semper saluis. Hoc ca-
 su posito: nil ille qui operam po-
 nit mercedem recipiat pro labo-
 re: quez sustinet pro commercio
 x. librarum: quarū lucrum et dā-
 num spectat ad illum qui pecu-
 niam dedit: vsurarius est qui pe-
 cuniā dedit. Nam. xx. libras mu-
 tuauit mercatori pro cōmercio
 x. lib. tantū pertinentiū ad lucrū
 ⁊ ad damnum illius qui pecuniā
 dedit: cū sit recepturus. xx. lib. q̄
 non stāt periculo suo ⁊ commer-
 cium circa. x. libras. Debent em̄
 xx. libre stare periculo suo: sicut
 ⁊ alius q̄ operā gerit ⁊ etiaz de-
 bet stare lucro illius qui operaz
 ponit: qz qui habet onus conue-
 niens est vt habeat emolumētū
 Et ideo si ille qui operam gerit
 nihil habet pro mercede laboris
 exhibiti in lucro: quod accidit il-
 li qui pecuniaz dedit vsura com-
 mittit. qz in hoc casu ille qui pe-
 cuniā dedit nihil debet habere
 p. xx. libris ad similitudinē mutuā-
 tis: q̄ rōne mutui nihil pōt babe-
 re vltra sortem. Qñ em̄ cōtrahit
 societas ita q vnus ponit pecu-
 niam: ⁊ alius operā licit⁹ est cō-

tractus dū tñ seruetur equitas
 socialis: hoc autem non est in p
 posito: qz si mercator recipiēs pe-
 cuniam ⁊ ponēs operam postq̄
 emit merces perdat eas: perdit
 xx. libras ⁊ operā corpalem: col-
 lator aut pecunie non perdit ni-
 si. x. ⁊ non operam corporalē: ca-
 sus ergo nō est licitus s; in frau-
 dem vsurarū factus. ¶ Quid de
 his qui mutuāt pecuniaz ad ne-
 gociandum pacto q capitale sit
 saluum: id est si perit pereat mer-
 cato ⁊: ⁊ si quod lucrum interue-
 niat illud diuidatur Rñ. Bald.
 in. l. j. C. pro socio. tenet q iste cō-
 tractus sapit vsurariam pranti-
 tatē: ⁊ ideo quicquid capit de lu-
 cro minuit sortē. ⁊ tenet ad resti-
 tutionem. Non enim est ista so-
 cietas: neqz ex forma cōtractus:
 neqz ex natura. Ex forma non: qz
 est cōtractus mutui. Ex natura
 non: qz est contra naturam socie-
 tatis: scilz q vnus habeat caput
 saluum ⁊ alius fructus: vt. ff. eo. l.
 mutui. Et ideo illud quod legi-
 tur ⁊ no. extra de dona. inter. vi.
 ⁊ vro. c. per vestras. debet intelli-
 gi quādo pecunia datur ad par-
 lucrum ⁊ dānū: qz tunc est cōtra-
 ctus licitus. ¶ Quero qñ vn⁹ pe-
 cuniam tantū: ⁊ alter operam: ex
 quibus partibus isti intelligan-
 tur socij. tam in lucro q̄ in dama-
 no. Sal. Bald. in. d. l. j. q̄ ex par-
 tib⁹ equalib⁹: nisi aliud sit actū.
 Et est ratio: quia societas habet
 instar fraternitatis vñ sicut in-
 ter fratres debet seruari equali-
 tas sic inter socios. ff. pro socio.

l. si nō fuerint. ¶ Pone q̄ in diuisione societatis post longa tempora & multos labores & sudores precedentes non inuenitur nisi solum capitale saluum: an totus ipsum capitale saluum debeat h̄re ille qui ipsum posuit: an vero debeat equaliter diuidi. Dicit glo. q̄ debet equaliter diuidi nisi aliud actus sit: & monetur tali ratione. Nam tale capitale videtur a principio communicatum sicut dicimus in societate oīz bonorum: q̄ vnusquisq̄ videtur communicasse alteri quod erat proprium: & sic de proprio trāsit in cōe: vt. ff. eo. l. ij. Præterea ille qui posuit operā intelligitur posuisse precium opere q̄d precium lex assimilat et coequat pecunie posite ex altera parte: vnde perinde est si vnus ponit. x. alter operam: ac si vterq̄ poneret. x. quilibet ferret. v. ergo ita in proposito. Præterea si ille qui ponit operam p̄dit operam. ergo & ille qui pecuniam: aliter se queretur absurdū q̄ vnus totam pecuniam perderet & alter nihil. Et videt̄ casus. l. nostre. in h̄. p̄ferente. Nam cōferre proprie est. adez q̄d communicare: vt. j. de colla. l. illa. & l. illud. & hanc partē tenet glo. de iure. De consuetudine autem dicit q̄ capitale debeat esse saluum: si ita est consuetudo: intelligitur etiā hoc tacite actus: q̄ consuetudo tacitum pactus inducere videtur. C. locati. l. licet. Quid ergo dicemus? Non videtur valere ista consuetudo: nec pactus q̄ per tale pactus traheretur cō-

tractus ad naturā fenoris. Nam sicut ibi est periculum debitoris quia nihilominus creditor accipit vsuras: ita, hiciessen receptoris periculum. dico perditionis operam: & nihilominus si opere aliqd̄ fructificassent lucrum esset cōe. Sed respondeo q̄ nō est verū q̄ trahat ad naturā fenoris: vt dicam in seq. q. et not. ff. p̄ fo. l. cum dnobis. §. item ex facto. Tu dic̄ fm̄ Ja. de are. q̄ nō soluz de consuetudine: sed etiaz de iure est q̄ capitale sit saluum: quare enim socius me⁹ deberet habere pecuniam meam. Et cuz hac opi. transit. Bar. in. d. l. f. C. eo. ti. Et si tu dicas: q̄ ponit operam. Rñ. q̄ precium opere intelligitur correspondere inter usurio pecunie nō ipsi sorti: vnde si vnus ponit commoditatem opere certe: & alter ponit commoditatem pecunie non autem proprietatem: finge enim q̄ vn⁹ ponit in societate. x. milia: alter operam tantū certe hic nulla potest esse proportio: nisi de comodo opere ad comodum pecunie nō ad ipsam totalem sortem. Præterea illud est expressum: q̄ in societate ponitur ex vna parte puta pecus: ex alia opera pastoris: q̄ sola comoda & damna in obn̄ionib⁹ sunt cōia: non autem ipsum pecus: vt. d. §. si in coeūda. dicam⁹ q̄d in dubio intelligitur potius vsus rei q̄ res. Bald. vbi supra. ¶ Pone q̄ ip̄ capitale sit p̄ditū vel diminutū aduersa fortuna nannquid ille qui ponit operā re-

netur aliquid cōferre ei qui posuit pecuniam. exemplum in diminutis. Ponam⁹ q̄ ego posui i societate. xx. & sint pdita. x. vtrū debebis mihi rescire. v. & videt̄ q̄ sic: quia damnū debet esse cōmune: vt dic. l. si non fuerint. vn de si tantum damnus esset meū esset cōtra naturā societatis contrariū d̄terminat gl. i. q̄ ille q̄ ponit operaz solum nunq̄ videtur se obligasse ad damnū sortis. sufficit em̄ damnū amissarū operum. Et hoc pbatur. quia correlatiuoz est eadem natura. Vn sicut de capitali nihil lucra p̄nens operam: ita de capitali nihil d̄nificabitur. Si autē lucra retur ita & d̄nificari deberet: qz de contrariis eedē dantur r̄le: vt c. de fur. l. manifestissimi. §. s. cū in. ij. in tex. ibi. Ubi est piculum ibi est lucrum sed. Pet. dicit. Aut pecunia est statim pdita: & tunc fit damnū cōe aut post opas prestitas: & tunc sufficit d̄annus operarum. Hanc opi. dicit Cy. esse equiozem. Ja. de are. indistincte q̄ damnus est cōmune: vt. ff. c. l. id quod. §. quidā sagariaz. & l. id q̄b. §. idez celsus. Tu dic: q̄ quatenus est cōmune lucrum: eatenus est cōe d̄annus: et non aliter vt predixi. & ideo primam opi. tene. Si est contracta societas ad partes damni et lucri tunc tene tertiam opi. Nec potest conquiri qui perdidit operā manuales nam & ali⁹ perdidit interusuriū pecunie sue. Sed si nō apparet q̄ liter sit facta societas intelligit̄

contracta sc̄bz cōsuetudinem regionis illius: & inter mercatores sc̄m cōsuetudinez mercatorū: vt in autent. de fideiussor. §. finali & de edi. edic. l. quod si nolit. §. quia assidua. & l. de fideiussor. §. h. Nec Bal. ¶ Pone q̄ in societate vterq̄ ponat mixtum pecuniā & operaz: sed vnus maiorem pecuniaz q̄ alter: nunquid partes lucri erunt equales equalitate proportionis idest quantitatis. verbigraria: vnus ponit duas partes: alter tertiaz. Nam in lucro & d̄āno quilibet debet habere partem correspondentē ei q̄b posuit i societate si de hoc nihil aliud est expressus: quas de hoc tacite inter eos actum esse intelligatur: vt qui plus oneris & periculi sustinet: plus emolumentū expectet: vt. ff. de regn. iur. l. fm naturam. Et ita intelligitur. d. l. si nō fuerint in princ. Quod est notabile & veruz: nisi opera & industria vnus valde excederet operam & industriam alterius: puta si solus nauiget: si solus peregrinetur: si solus pericula perse subeat: si sol⁹ stat fixus ad apothecam: & similia: vt. d. l. si non fuerint. §. i. Unde ad arbitrium iudicis remittendū est: ac si hoc esset expresse actū: vt. ff. pro soci. l. societatem mecum. Bal.

¶ Questio.

¶ Quero exempla de damnis: r̄n. quoddā est d̄annū intrinsecuz vt qz merces in societate posite perierunt: vel pecunia a latronibus est ablata: & de istis dictum

est supra. Quedam sunt dāna ex
trinseca: vt qz focij cōtraxerunt
multa debita: adeo qz de corpo-
re societatis non possent solui. &
tunc indistincto dico qz damnus
talius est commune. vt si vnus
totum soluit: recuperet ab alio
pro rata. Et si vnus est in carce-
re & facit ibi sumptus: de com-
muni debent solui: vt dicto. §. qz
dam sagariam.

¶ **C**andans pecuniam mercato-
ri: vt de lucro prez habeat cōmit-
tat vsuram. Jo. cal. in. c. nauigā-
ti de vsu. dicit Joā. glos. no. xiiij.
questione. iij. pleriqz. qz si pericu-
lum spectet ad accipientē nō est
licitū: sed si ad vtrūqz bene est li-
citū. Nam vnus posuit pecuniā
alter supplet laborez. ff. pro soc.
l. y. §. i. hoc intellige cū mercatio
est licita: als secus. de donatio.
inter virū & vxorē. c. per vestras
per quam decre. Hostiē. in sum.
huius titu. §. an aliquo casu. y.
quid si periculum. vult defende-
re qz si etiam dānum insolidum
suscipiat in se recipiens pecuniā
talis societas est licita. insti. pro
socio. §. de illa. et seq. et qz valet
pactū in alijs cōtractibus: vt dā-
num spectet ad suscipientem in
cōmodo & similibz: vnde dicit
quidam: qz talis societas pcedit
ex vi pacti: qz ptract⁹ ex puentio-
ne legē accipiunt: vt in regn. iij.
cōtractibz li. vi. Azō. & Accur. re-
nent cōtrariū in. l. si non fuerint
ff. eo. qz nō ē vera talis societas
cum sit cōtra ius nature. Socie-
tas em̄ est quedam fraternitas:

vt. l. verum. ff. pro soc. primo rñ.
quia sequitur qz tale pactum nō
sit pter naturam. sed cōtra na-
turam cōtractus vnde nō valet
ff. de preca. l. cum precario. extra
de preca. c. vlt. Unde finaliter di-
cit Host. qz si pecunia periret ca-
su fortuito: in foro pscientie cōsu-
lendū est ei. qui dedit qz remit-
tat. Verū bene pōt cōtrahi so-
cietas qz ad vnū pertineant due
partes lucri: & ad alium tertia: si
is qui plus dz habere: plus p-
tulit societati vel pecunie vel ope-
re: vt dicta. l. si non fuerint. et in
dicto. §. de illa als sec⁹ rōne pre-
dicta. Quod aut dz isti. pro soci.
§. adeo. qz pōt conueniri qz quis
lucris partem ferat: & de dāno nō
teneatur. Non est intelligendū
de capitali: sed de dāno in lucro
mercimonij: quia proprie lucrū
est omni dāno deducto: & dānus
omni lucro deducto. et ideo pōt
coiri societas vt eius lucris quod
reliquum in societate sit: euz dā-
no deducto: altera pars qz super
est feratur: scz ab vtraqz parte. &
eius dāni quod similiter relinq-
tur: pars capiat: scz ab vtraqz
parte. ff. pro socio. l. quintus mu-
tius. Et ideo si solū de dāno fuit
expressus: qz esset commune: hoc
intelligit repetitū & in lucro. & c.
contra insti. pro socio. §. illud. vt
igitur sit ha societas: dicit Host.
qz dāna & lucra debēt esse cōia p
decretalē: per vestras Nec pba-
tur cōtrarium. ¶ Pone qz pactū
est inter duos qz vn⁹ ponat mil-
le: & alter operam: & de his mille

Questiones.

partum restat casui forfito: vñ operarius non vult ponere operam vel rem suam: que magna est cur re socij que parua est: qđ iuris. Rñ. bald. d. l. j. C. pro socio. qđ talis sonet equitatez: vt. ff. de admi. tu. l. ita autem. in prin.

¶ Pone duo sunt socij omnium bonorum: puta filius legitimus & filius spurius. modo pater instituit heredē filium legitimum queritur vtrū aliqd acqrať spurio. Rñ. Bal. vbi. §. qđ sic: non ratione delicti: sed societatis text. est no. ff. de li. lega. l. si is qđ duos Et ista est cautela: quādo pater vult aliqd de suis bonis ad spurium peruenisse: qđ faciat eos inuicem sociari. ¶ Plures sunt socij omnium bonorum: vnus istorū ex vsuraria prauitate qđsiuit multa & cōseant sociō seu fratri: nunquid episcop⁹ cōpellere poterit istum fratrem eundē sociū ad restitutionē vsuraz: dic qđ sic vt ff. eodez. l. quod enim hic Bald. ¶ Ego & tu parimus societate duraturam quinquēnio hoc pacto: qđ ego ponam mille & tu operā: vel qđ ego ponā merces valētes mille & tu operā. deinde casu forfito an quinquēniū: perierunt nūquid ego cogar iterato ponere? Glo. in. d. l. j. C. eo. tit. dicit qđ nō: qđ est finita societas. Item qđ videtur actum solum deponendo semel nō pluries: vt. ff. eo. l. socius pro filia. §. nec si possessor. ¶ Nūquid ille qđ dicit ponere operam puta nauigādo vel circūcirca negociando debeat ponere istam

operā suis sumptibus expē. an hō expēsis societatis? Et videt qđ sic sicut dicimus in colono. f. qđ semē & oia tenet ponere d̄ suo vt de decimis. c. tna. Et tamē colonus partiari⁹ socius est: vt. ff. loca. l. si merces. §. vis maior. l. in ter. sit ibi dictio quasi vñ non est omnino socius? Rñ. Bald. dicit qđ quādo pficiscitur causa societatis debet habere expensas de corpore societatis. Qđ intelligas exceptis his qđ fecisset domini. ar. ff. de pest. here. l. sed & si lego. §. qđ aut. Itē qđ nō dicit lucrum nisi deductis expēsis: vt. J. de col. l. illud. & ff. pro soc. l. mutus. & ita tenet Jac. de are. & cy. Bal.

Questiones.

¶ Nota casum sui qđ non est alibi d̄ iure canonico: qđ ex pecunia deposita apud mercatorē: licite potest capi pars honesti lucri. & si qđ pecunia cū misterio alteri⁹ potest prouenire honestū lucrum. Et facit optime hec litera in ar. vt solitus mercari: ex pecunia possit agere p̄ra debitorē mortuum: vt soluat loco interesse id quod verisimiliter fuisset lucratus ex pecunia tradita: de quo vide qđ latius dixi in. c. conquestus. j. de vsur. & aliqd in. c. nauigati. ¶ Sed quero qualiter fiet ista depositio apud mercatores Joā. an. dicit qđ mercator prestabit cautionem de pecunia integraliter restituenda. ar. l. j. ff. soluto matrimo. & de pte lucri red

denda: ita q̄ compensato lucro
 cum dāno: de eo quod super est
 ex lucro saluatur certa pars pro
 oneribus matrimonij sustētan-
 dis. ad hoc insti. p̄ soc. §. aristot.
 ff. eo. Et ad istud dictū de cautio-
 ne p̄standa a mercatore adduco
 l. ij. ff. solu. matri. No. singulari-
 ter hoc dicitur: quia nescio alibi:
 Nam ex hoc infertur vnum mi-
 rabile: vt pecunia possit deponi
 apud mercatorem cum hoc vt ca-
 pirale semper sit saluum a quo
 de lucro soluatur certa pars. Et
 vide hanc questionē plenius ta-
 cram per Hostiē. in sum. in. titu.
 de vsu. in. §. an aliqd. Ubi tenuit
 expresse valere pactum: vt depo-
 nens pecuniā non sentiat dānū
 in capitali. **Wonenr:** quia hoc
 pactum non est cōtra: sed preter
 naturā p̄tractus. Pactum autē
 factū preter naturā p̄tractus va-
 let. l. ij. ff. depo. et. in. c. vntico. §. de
 cōmo. Dicit ih̄ postea q̄ si capi-
 tale esset deperditū casu fortui-
 to. deberet deponens remittere
 in foro anime. Sed ego non cre-
 do q̄ talis sit honesta et licita so-
 cietas. quoniā posset cōtingere
 q̄ ponēs operam sentiret dānū
 in operis amissis: et i capitali pe-
 cunie: quod est p̄tra naturam so-
 cietatis: cum societas sit quedā
 fraternitas. l. veruz. ff. p̄ soc. Hec
 autē societas esset leonina. d. l. si
 nō tnerint p̄real. Et pro hoc al-
 le. bo. gl. in. c. pleriq̄. xiiij. q. ij. q̄
 dicit: ad hoc vt societas sit hone-
 sta et licita interponētē pecuniā
 et ponentē operā: oportet q̄ po-

nens pecuniā sentiat de lucro
 et de dāno. Et hāc sententiam te-
 nuerūt Accur. et Bzo. in. d. l. si nō
 fuerūt. et hanc in iudicio. meo vt
 dicitur sentire cal. in repe. c. nauis-
 ganri. de vsu. Non ob dictum
 Hostien. quia in alijs p̄tractibus
 est nō p̄tra: sed preter naturā cō-
 tractus: sed p̄ctus societatis cum
 habeat instar cuiusdā fraterni-
 tatis. d. l. verū est p̄prie cōtra na-
 turā p̄tractus: vt vnus solus sen-
 tiat dānū. Nec etiā ob. §. de illa.
 q̄ nō d̄z intelligi s̄z eū in capita-
 li: sed d̄z intelligi in alijs lucris et
 dānis. vt in illis habeat pactum
 vt sentiat de lucro: sed nō de dā-
 no. **Ware** alium intellectus ad
 illum tex. vt loquat̄ in recipiēre
 pecuniā et ponētē operā tm̄ vt
 ex pacto possit dānū nō senti-
 re pecunie: scilz satis est si sentit
 dānū operarū amissarum. nam
 sicut in lucro pecunia et opera
 equiparant̄. ita et in dāno sentiē-
 do. Sed ex parte pecuniā dāns
 non pōt hoc pactus interuenire
 quia p̄prie est p̄tra ipsam socie-
 tatē: q̄ recipiens pecuniā posset
 sentire duplex dānū: videlicet
 operarum amissarum et pecunie
 recepte: et alius nullum dānū
 sentiret cum haberet suam pecu-
 niā integā. Et scias q̄ hec opi-
 nio est tūtor: ideo est amplecten-
 da. Nam ipse sentit dānū in ope-
 ris. Nam tm̄ affert opera illius
 quātum pecunia alterius quin-
 immo: vt ipse dicit tex. opa et in-
 dustria pōt esse tanta: vt valeat
 pactus: vt ipse lucres duas p̄es

et in tertiã habeat ponens pecuniam. In dubio autem cum duo cõtrahunt societate et vnus ponit pecuniam et alter operam videtur actum: vt lucrum equaliter diuidat inter eos: de hoc est glo. no. quã omnes tenet in. l. j. C. pro socio. Nec illa littera cõtradicit predictis: cũ nihil dicat: vt capitale debeat esse saluum. Nec est spãle in pecunia totaliter: vt quidam somnauerũt: qz etiã pro redimendis capitibus nõ licet fenerrari: vt in. c. super eo. j. d. vsu. qñ imo rex. iste apte dixit: vt cepiat tur pars de honesto lucro.

¶ Nec etiam credas qd sit licitũ a principio pacisci: vt habeat de ponens. x. p centenario vel alia quantitate: sicut faciũt quedã vidne credentes hoc ei licere et solent aliqui ad earum defensionem allegare istum textum. cuz illa opt. Jo. an. Certe hoc nõ est licitum: quia non licet ex pacto quãtũcũq; minimum capere ex pecunia si nõ subijcit se periculo xiiij. q. iij. per tornz. Et hoc nota bis hec omnia Abbas sicen. in. c. per vestras. de do. inter vi. et vro. cum quibusdam additis ex. c. naniganti. vbi in. j. qñ. dicit quoad istud dictũ. Jo. an. de quo. s. ego semp dubitavi de illo dicto. Nam nõ pbatur iure: imo in cõtrarium facit rex. in. c. sup. eo. de vsu. Nam si cõtractus in se esset vsurarius et illicitus. talis tractus nõ posset recipere aliquã cõpensationẽ ppter bonũ qd inde sequitur maxime ppter bonum charita-

tis et corpale: vt in dicto. c. super eo. et no. Joã. an. in regula pctm. de. reg. iur. li. vi. Abb. vbi. s. Ad de hoc tenere Bal. in. l. j. C. pro socio. vbi dicit qd illud qd legitur et no. in dicto. c. p vestras. dicitur ligi quãdo pecunia datur ad partem lucrum et danum: qz tũc tractus est illicitus. vide etiã. d. Ang. de pig. in suo tracta. socie. in. q. Undecimo quero. qui idem tenet qd s. et vide Bar. de salt. in. l. j. C. pro socio. cuius verba subijcio maxime in ant. ad hec. C. d. vsu. vbi ita distinguit. Quicq; societas cõtrahitur vt vnus totũ lucrum habeat: et alter totũ danum ferat: et hec societas. vt leonina non valet: vt ff. eo. l. si non fuerint. s. aristo. Interdum vt quilibet partem lucrum et partem damni ferat et valet interdum vt alter partem lucrum ferat et damni: et iste est casus noster qui debet distingui. Aut hoc pactum est appositum ab eo qui tantum operam posuit vbi alter pecuniam posuit: et illud pactum valet et tenet: vt in. l. s. allega. et ratio est: qz sufficit qd i casu pditionis capitalis totius vel partis ipse perdidit operas suas. Uerũtamen iste si contingeret qd de vna re mercimoniali lucraretur et de alia perderet lucrum illius rei cũ damno alterius rei debet compensari. Et si quid lucrum super est illius partem ex pacto feret Non autem potes dicere qd propter pctm quo canetur: vt danum non sentiat: compensationẽ illam velit amittere: et de hoc est text.

no. in. d. §. l. isti. p. socio. versicu. quando tamen ita intelligi opz. Interdū is qui dat vel ponit pecuniā paciscitur: vt lucri partē ferat et dānum nō sentiat: et tunc qz alter totuz dānū et ope et capitalis esset passurus: societas ista participat cū leonina: nō non valet: sed pecunia trāsit in mutuz vt dicit Jo. et ideo qz capitale est ei saluū q̄quid p̄cipit vsura est: qz sorti accedit et p̄pter ei^o vsum Ideo p̄tractus est cēsendus vsurarius. et hoc notabile voluit p̄re allegata. gl. xiiij. q. iij. pleriqz. Interdū quis eoz paciscitur de p̄re lucri: et de dāno nullā faciunt cōventionem. vel ecōuerso: et tunc tex. est sing. insti. in eo. tit. §. illud expeditum. quod pactum factuz super vno intelligitur factū sup̄ omisso. Credo te p̄dicta als melius nō itellexisse: ideo ea no. qz tex. illi sunt sufficientes ad faciēdum missare vnūquēqz valentē inrisperitum. Bar. de sal. in dicta aut ad hec. C. de vsu.

¶ Quero in casu hui^o. l. quales partes vnusquisqz ferat. Et dicit glo. qz equales nisi aliis fuerit cōuentū: vt. ff. eo. l. si nō suarar: sed latius dic. Qñqz inter eos est cōuentum de vtroqz: scz de quora lucri et de quota dāni et illud serua. Qñqz est cōuentuz de lucro im̄: ita qz de altero nihil dictum: tūc cōuenio facta in vno intelligitur facta in alio. Et ideo si cōuentū est: vt qui operā posuit habeat dimidiā lucri: intelligit cōuenisse vt habeat sen refarciardi

midiam dāni. et econuerso. est tex. no. insti. eo. §. illud expeditū Qñqz partes cōueniūt: vt lucruz dimidat equaliter: et nullū dānum patiatur alter: et tunc aut is qui operam posuit est is qui dānum pati non dz: et tunc valet societas et p̄uentio: vt isti. eo. versu. nam ita: et. ff. eo. si non fuerint. §. ita coi. aut is q̄ ex pacto dānum habere non debet est ille q̄ pecuniā ponit: et ille casus nō reperit expeditus in iure: sed gl. hoc dictū tāgit. xiiij. q. iij. c. qz pleriqz. et Ja. in. c. nauigāti. extra de vsu. et vterqz eoz dicit qz pactuz hic est p̄ naturā societatis q̄ hz vim fraternitatis. l. verum. in p̄nc. ff. eo. et qz capitale vult sibi saluz esse in casu dāni securi: et tantūdeuz sibi reddi contractus ille potius hz vim mutui et pactū lucri participandi et non dāni: facit cōtractum vsurariū cēseri. vnde posset compelli q̄ operam posuit ad lucrum cōicādum: inmo totumqz soluisset debitum extenuaret: vt pleni^o de hoc dixi. §. de vsur. aut. ad hoc in. iij. q. et sic. fm eos pactum hoc vitiat societates quod nota. Et si dicas vt idem non est econuerso. Rñ. quia suffecisse videtur qz dānum sen p̄ditū operam suaruz patitur. vbi nihil lucri percipit. Qñqz de aliqua pte dāni vel lucri non cōueniunt: sed simplr vnus ponit pecuniā et alter operā: et nihil de lucro vel dāno p̄cipiēdo dixerūt: tūc locū habent. q. huius gl. et p̄cedit quātū ad illam eius p̄nam rñ. q̄ est qz

partes taz in lucro q̄ in damno
erunt equales: vt. d. l. si. nō fue-
rint. 2 hoc q̄ vnus ponit pecu-
niam 2 alter operam. Sinantez
vterq; pecuniam 2 operam. j. dicas
in. vi. q. ¶ Secdo quero an in di-
cto casu quo nihil est dictum ca-
pitale veniat in diuisione. Et tñ.
glo. si de hoc est aliqd̄ dictum: il-
lud est seruandum. si nihil est di-
ctum inspiciēda est cōsuetudo: 2
si de eorū aliquo nō apparet: tūc
de iure cōi est diuidendum: qz in
cōione videt deductū. l. ij. 2. iij. ff.
eo. 2 hec sunt verba glo. Que in
tellige sane in eo qd̄ dicit si aliqd̄
est dictū: illud est seruādū. l. quā
tū ad diuisionē capitalis facien-
dā vel nō. Quantū aut̄ ad resar-
tionē si p̄dat: dic vt in prece. di-
xi. In alio aut̄ qd̄ dicit. gl. videlz
qz capitale est diuidendū: atten-
de q. l. ij. 2. iij. ff. e. quas glo. alle.
hoc nō probāt: qz i societate vni-
uersali oim bonorū loquuntur
ideo dictū. istud nō probāt: sed p
gl. facit qz opera v̄ pecunie coe-
quata: vt in sti. e. §. ij. 2 qz hic vt
tur verbo conferre: qd̄ idē est qd̄
cōicare: vt. j. de colla. l. illam. 2. l.
illud. Sed Ja. de are. tenet qz ca-
pitale nō diuidatur: sed sit salnū
ei qui pecuniam posuit. Naz si
ponātur pecora in societate ex
vna parte: 2 ex alia ars 2 pasto-
ris opera: solum commoda fru-
ctūz 2 obuentionū veniūt dimi-
dēdat peccora prioradñō sunt re-
seruāda. ff. e. l. cū duobus. §. si in
coeunda. ergo 2 idem vbi pecu-
nia est data. Et pro hoc ad idem

facit. l. cū duobus. als est. l. si fra-
tres. §. itē ex facto. q̄ illā sequit̄.
Sed q. gl. vellet tenere illis legi-
bus posset facile rēdere: qz in spe-
cieb⁹ loquunt̄: quaz dñium non
trāsit. p̄ aliqua pre in eū q̄ operā
ponit. Nos i pecunia q̄ trāsit in
eis dñium saltē per cōsumptio-
nem vel emptionē mercationū
Itē in illis legib⁹ si bene ponde-
rent pactūz fuerat expressum vt
solū lucrū esset cōe: ideo nō attin-
gunt casum qm̄ nihil fuit dictum
Ideo alijs p̄bationib⁹ est opus.
Et ego opt. Jaco. predicti p̄bo.
Primo qz si aliter dicat sequenr
vnum notabile absurdū: verbi
gratia. pone qz vnus ponat in so-
cietate. x. milia alter operam per
tres ānos: nihil alio dicto socie-
tas est finita ex tempore 2 de lu-
cro vltra capitale sunt. iij. millia
si capitale 2 lucrū simul 2 equa-
liter debēt dimidi. Is qui operaz
posuit: habebit. viij. milia. 2 is q̄
x. milia posuit habebit alia: septē
milia 2 sic reperiretur ipse perdi-
diſse. iij. milia. et alter. viij. milia.
lucratus esset. Et sic vltra totūz
lucrum factum de perdito istius
reperiretur alter sibi lucrum face-
re in trib⁹ milibus: quādo est pe-
ins q̄ societates leonina que a iu-
re est reprobata. ff. eo. l. si nō fue-
rint. §. aristo. pro hac parte vide-
tur casus. ff. eo. coiri cum seq. vbi
in dubio de solo questu et lucro
societas b̄ p̄cta. Capitale ergo
non venit in diuisionem: qz nec
in cōmunionē. Et si dicas non
ne species ex capitali empte sūt

Comunes. Respondeo forte q̄ nō: q̄ ad hūc finē pecunia nō est illi data: nec societas seruans bonā fidē ad hūc finē emit: sed vt lucrum t̄m̄ esset cōe: et ad hūc finē d̄: habere quasi mādaturū a socio ad emendū. Vel supposito q̄ cōmunes essent nō pro dimidia: sed pro rata lucri. vel si pro dimidia: vel qualibet portione tamē tuz onere deducendi capitale. et sic nō ob. in cōtrariū allegata: et ita teneo. Restat soluz responde re ad. §. ij. instit. eo. sed dic vt in seq. q. ad finem.

Questio.

Quero nunc tertio: iuxta idēz thema quando nihil est dictuz. Quid si capitale est diminutum vel deperditum aduersa fortuna: an ille qui tenetur ad operā: teneatur aliquid cōferre: vel refarcire. Respondet glo. q̄ nō. imo si totum perit societas est finita. l. verum. §. i. ff. eo. l. si non fuerint. §. i. Sed si societas esset finita: tamē nō sequitur: ergo qui operam posuit nō tenetur ei aliquid refarcire v̄z reficere. S̄z pu to q̄ glo. fuerit mota ex sua opt. erronea quam tenuit in precedēti. q̄. vbi tenuit q̄ capitale h̄ ab vno positum esset v̄triusq̄ commune et inter eos diuidendum. Quo supposito sequitur necessarium q̄ nihil refici debet: imo q̄ superest inter eos diuidendum. est. Sed Ja. de arc. dicit q̄ damnatum est cōmune: et sic ei p̄ dimidia reficienduz: et induxit. ff. eo.

l. c̄i duobus. §. quidam sagariā: et l. si id quod d̄. §. idē celsus. Petrus distinguat: aut pecunia est p̄ dita ante prestationē operarum: et tunc periculum et damnuz est cōmune: vt. ll. p̄ Jac. inductis: aut post operas prestatas: et tūc glo. vera. quia sufficit operanti damnū operaruz. et hanc sequitur C. vt moris est sui sequi Petrus. vbiq̄ nihil adiciēs: licet vtiliter trāscribens. Sed attende: q̄ leges per Jaco. alleg. nō loquuntur in casu nostro: sed quando v̄terq̄ pecuniā i societate ponit vel ponere debet. et in. §. quidāz sagariā. Hoc colligo ex eo: quia is qui operam prestabat: et ad sagariā emendā attendebat. vi latronum suam pecuniāz perdidit: vnde ex illo verbo satis datur intelligi q̄ socius etiam suā posuerat vt ponere debebat cū perditā non est. Item si is q̄ operam ponebat: pecuniam etiam ponebat: verisimile est q̄ socius pecuniam ponere debuisset. Si militē idēz colligo in. §. itēz celsus. in princip. ex illo verbo pitralis numeri: dum dicit. si pecuniam cōtullemus. Preterea illi ier. pro eorum diuisione non notant operam prestatā esse vel non: cum nec hoc sciri potuisset perfecte nisi finita societate: sed solum an perit ante collationē vel non. vt patet in di. §. item celsus. Et si perit post collatam perit v̄triusq̄. Et dicitur post collatam perisse statim cū a socio est tradita: vel quasi: adeo q̄ si suāz

ponat ad inuestigandam pro societate habeatur pro collata: vt patet in. v. §. quidam sagaria. vbi solum erat inchoata prestatio operatur: et tñ socius vt tenetur propter lucrū speratur. Et sic patet qd distinctio Petri non est bona. Quid ergo dicendū. Rñ. qd solutio huius questionis pēdet a solutione precedentis. q. ideo si in precedenti solutionē glo. teneres oporteret etiam tenere in ista solutionē huius glo. et hoc per rationem quaz. §. feci. Sed qz illā nō teni propter incōueniētias que sequerētur: propter. l. coiri ideo nec illā sequor: sed opt. Ja. de are. et non tā per eius. ii. vt dixi: qd per rationē positaz in. d. §. quidam sagariam. in. fi. qz ex pecunia collata. i. tradita ei qui pecuniā prestabat. ipse lucra sperabat: ergo periculum ad eum prorata lucri spectare dz. l. manifestissim. §. cum in secunda. j. de fur. et l. scdm naturam. ff. de reg. iur. ex quo de hoc sibi non prouidit: vt in. f. q. dixi. ¶ Nec obstat si dicas fm opi. quaz tenuisti in prece. de capitali: nihil debet habere is qd operaz ponit ergo nec de eo perdere. d. l. scdm naturam. qz Rñ. qd sufficit qd propter capitale et ipso mediante lucrum potuit sperare: vt. d. §. quidam sagariam. Et hec est veritas. ¶ Et ex his habes clarum intellectū ad tex. insti. eo. §. ij. versic. qz spem dicit: qz non debet intelligi respectu sortis: sed cōmodi et interusurarij medij tps. Et sic p-

cium ope est cōmodū et interusurariū ipsi pecunie. nō aut foris ipa qd tene mēti. Et hoc sequitur qd consuetudo qd gl. dicit eē i Bonon. nō tā est consuetudo qd ius cōe.

¶ Questiones.

¶ Si pascēda pecora etc. Pactus appositum inter dominum et pastorem super et fetibus pecorum diuidendis est seruandum. hoc dicit. ¶ Quero quis cōtractus est iste quando pecora traduntur pascenda cum pacto de fetibus diuidendis dicit glo. est societas: si fuerint pacti eo animo vt sint socij. alias est contractus innominatus tamen glos. non determinat. quid in dubio si non constat de animo: et videt in dubio presumatur societas. ff. pro socio. l. cum dubius. §. in coeunda. In cōtrariū videtur qd presumatur cōtractus innominatus: vt vbi cūq; dubitatur de nomine tractus: ibi psumitur pctus innominatus: vt. ff. de po. l. j. §. si quis serum: breuiter dicit pe. aut pecora sūt comunicata et presumitur societas: aut remanserūt in domino tradētis: et presumitur innominatus. Dicit aliquis cum fetus sint communes: ergo ista societas est quedam societas: vt no. in. l. si id quod. ff. pro so. Rñ. saluādo Pet. ex quo principale est contractus innominatus. quicqd et incidit dicitur esse eiusdem speciei. et sic est secundarius. Et sic non obstat. ¶ Querit hic Pet. Ponamus qd bos estimatus est datus rustico in sociā casu tota

in isto perit bos: cuius est periculum? Dicit ipse q̄ est commune periculum: unde rusticus tenet emendare domino medietatem estimationis: vt. ff. pro socio. l. cū duobus. §. damna fatalia. Si aut non sit estimatus totum periculum est domini. hec vera nisi pastor fuisset in culpa: q̄ tunc totum periculum est pastoris fm̄ r̄pet. Cōclude ergo tres casus: q̄ interdum totum periculum est pastoris ratione culpe: interdū totum est domini ratione retēti domini rei inestimata q̄ perit casu fortuito: interdū est cōe periculum ratione estimatiōis. ¶ Sed opposi. Ista estimatio facit emptionē: ergo totū periculū est pastoris: vt. l. necessario. ff. de peri. r̄ con. rei. v̄. Rñ. dico q̄ illa estimatio non facit emptionem: qd̄ ex eo apparet: q̄ fructus bonis debent esse cōes. Nā si esset emptio essent solus emptoris. Vñ habes q̄ estimatio in contractu cuius tota utilitas nō p̄inet ad recipientē: nō facit emptionē p̄prie: r̄ iste est casus notabilis in d. §. dāna fatalia. Bal. hec oīa in d. l. si pascēda pecora. C. d̄ paci.

¶ Questio.

¶ Quero. Medi pecudes estimatas in societas per quinquennū pacto vt in fine quinquennū pecudes r̄ leuis earū inter nos diuidantur: conringit q̄ pecudes interim pereunt omnes: vel alique: an rusticus teneatur mihi partem estimationis earū restituere. Distingue. Aut pereat na-

turaliter: r̄ tūc ad nihilum tenentur: quia eodem modo perire fuissent penes me: nec estimatio facta prodest mihi. q̄ in contractibus non ordinatis ad translatiōem dominij: estimatio nō facit emptionē censeri: vt. ff. eod. l. cum duobus. §. damna. r̄. ff. locati. l. iij. r̄ p̄batur per regulā traditam. ff. de contrahenda empr. cū manufacta. §. nemo. Aut perierit casu fortuito: et tunc aut si ne culpa rustici: r̄ tunc periculū est commune: ideo dimidietatē estimatiōis tenetur mihi restituere: vt dic. §. dāna. Aut culpa rustici: r̄ tunc aut tempus societatis diuidēde venerat quādo perierunt: r̄ tunc nō ad totam estimationem: sed ad dimidiā eius tantū mihi tenetur: quia in pluri damnum mihi non intulit. Aut illo tpe nondū venerat tēpus societatis diuidēde: r̄ tūc inquit Bal. q̄ ad totā estimationem tenetur: q̄ lz tradite fuerint estimata: tamē interim mee sunt. et ideo dānum mihi sua culpa illatum restatire tenetur: r̄ q̄ damni estimatio iam est facta: ideo ad illaz tenetur. ¶ Sed hic attēde: q̄ puto q̄ multi errēt in iustitia r̄ equitate: ac etiā in recta cōscientia: in istis estimationibus animalium que per cursus t̄pis minoris estimatiōis efficiunt. Nā non prior estimatio: sed illa cuius estimatiōis tunc erant cū perierunt inspiciēda est: q̄ in tantum dānum inferunt: r̄ nō in plus quod probō. Nāz si salue essent

estimatio pretis facta non attendere sed corpora talia qualia estimata tunc essent: cum societas finita esset et communia forent. Igitur huius rei consideratio debet haberi. In rebus autem que cursu temporis deteriores non efficiuntur: consideranda esset estimatio iam facta. Et ita iam practicaui in mei persona. Bar. de saliceto in. l. j. in ult. quest. referendo. Bald. C. pro soci. ¶ Bñdicitus. xi. in cōsi. inter cunctas §. porro &c. Porro ut circa sepulturam apud loca eorundem fratrum eligentium sepeliri: & portionem canonicam de relictis eiusdem fratribus minime detrahendam nequeat in posterum dubitari: inbemus ut corpora defunctorum qui apud eorundem fratrum loca elegerint dominus vinerent sepulturam processionaliter cum cruce thuribulo: & aqua benedicta cantando: seu legendo officium mortuorum vel psalmos & alias ingrediētes parochias: positas sumere: et ad suas deferre ecclesia tumultuata. De quibuscumque vero relictis prefatis fratribus in communi vel singulis ultimis decedentium voluntatibus: siue apud eos sepeliendi sint siue alibi: nulla per parochiales sacerdotes morientibus: a qua fratres ipsos liberos esse volumus: canonice portio: vel multominus per episcopos epistolis quarta oino cum eis tanquam ex propriis non subsint: nec etiam debita in re parochie si forsitan cathedralis defunctorum eēt

parochialis ecclesia: detrahatur. De funeralibus autem medietatem si commode divisionem recipiant alii eiusdem medietatis estimationem solvant parochiali ecclesie & sacerdotibus antedictis. ¶ Funeralia vero intelliguntur hoc casu quod cum funere deferunt De candelis vero quas fratres portant: portio non petatur. ¶ Doneant autem quidem fratres et pro posse inducant contentes sibi ut de propriis bonis suis parochialibus ecclesiis eorumque sacerdotibus cooperenter relinquat et que eis dunt parochialia iura reddantur. ¶ Circa tertium articulum diligenter, intelligant quod ipsi fratres sunt pauperes: nihil habentes singuli: nec in communi rustica predia: immo nec urbana: vel mobilia eorum alteri: vel etiam vniuersi medicant victus: querunt vestitum: & eatenus sustinere possunt quatenus vel vinorum pietas: aut morientium charitas eis necessaria subministrat. Quis ergo non misereatur eorum: quod omnia voluntatem habendi etiam relinquerunt. Quis non compatatur eisdem operantibus tam viriliter in agro predicto: certe nullus nisi qui trituranis bonis os impie alligare velit: aut eos subtractis alimentis necare. Pauperes autem ut dictus est sunt fratres: & quod eis relinquitur: ut: aut in sua alimenta erogant: aut in fabrica sine in cultus diuinum et ecclesie ornamenta conuertunt. ¶ C. de pac. conuentus Impera. Theod. & Valenti. a. a.

Ac lege dicernim⁹
 vt vir in his rebus
 q̄s extra dotē mu-
 lier h̄z: q̄s greci pa-
 rasena dicūt: nul-
 lā vxore prohibēte
 habeat cōionē: nec aliquā ei mu-
 lier iponat necessitatē: q̄ntis em̄
 bonū erat mulierē q̄ seipsaz ma-
 rito cōmiserit: res etiā eiusdē pa-
 ri imperio gubernari: attamen
 quoniā cōditores legum equita-
 tis ouenit eē saniores: nullo mo-
 do. vt dictum est muliere prohi-
 bente: viros in parafrenis se vo-
 lum⁹ immiscere. ¶ C. C. de furt. 2
 lib. expē. l. 1. hoc fructū noīe cō-
 tinec: q̄b̄ iustis sumptib⁹ dedu-
 ctis superest. ¶ C. C. de rei vend. l.
 certum. Certū est mala fide pos-
 sessorēs oēs fructus debere cuz
 ipsa re p̄stare: bona fide vero ex-
 tantes post litis contestationez
 vnineros. ¶ Lex manifestissi-
 mi. §. in sc̄dam. C. de furtis. Vbi
 enim periculum est: ibi 2 Ineruz
 collocetur. ¶ C. L. cum opz. in p̄n.
 C. de bonis q̄ liberis 2c. Si quis
 itaq; filiusfamilias vel p̄fis sui:
 vel ani: vel proani in p̄tate sit cō-
 stitutus: aliqd̄ sibi acq̄sierit non
 ex eius substātia: cuius in p̄tate
 sit: sed ab alijs quibuscunq; cau-
 sis q̄ ex liberalitate fortune: vel
 laboribus suis ad eū perueniāt
 eas suis parentibus non in ple-
 num sicut antea erat sancitū. s; 2
 vsq; ad vsufructū solū acquirāt.
 Et eoz vsufructus quidē apud
 p̄fem vel anū vel panū quoz in
 sacris sit constitutus p̄manes:

dñinz aut̄ filijfamilias inhereat
 ad exemplum tam maternaruz
 quā ex nuptialibus causis filij
 fa. acq̄sitarum rerum. Sic et
 enim parenti nihil derogabitur
 vsufructum rerum possidenti: 2
 filij non Ingebunt que ex suis la-
 borib⁹ suis possessa sūt ad alios
 transferenda aspiciētes: vel ad
 extraneos: vel ad fratres suos:
 q̄b̄ etiā grauius multis eē vide-
 tur exceptis castrensibus pecu-
 lijs quozum nec vsufructum pa-
 trem vel anū: vt proanū habere
 veteres leges concedunt eadez
 obseruando in his peculij que
 quasi castrenia ad instar castre-
 sis peculij accesserūt. ¶ C. L. cū nō
 solum §. filijs. in eodem titulo.
 ¶ Filijs autem familias in his
 dūtaxat casibus in quibus vsu-
 fructus apud parentes constitu-
 tus est: donec parentes viuunt
 nec de his reb⁹ testari p̄mittim⁹
 neq; circa volūtatē eoz in quoz
 p̄tate sunt: vlla in la eis cōceden-
 da dñium rei ad eos pertinētis
 alienare: vel hypothece titulo
 dare vel pignori assignare. 2 De-
 litus est em̄ coarctare iuueniles
 calores: ne cupiditati dedit̄ tristē
 exitū sentiāt q̄ eos post disp̄sam
 m̄i moninz expectat. ipm̄ aut̄ fi-
 lium vel filios: vel filias 2 deina-
 ceptis alere p̄fi necesse est nō. p̄p̄
 hereditatē: s; p̄pter ip̄am natu-
 rā: 2 leges q̄ a parentib⁹ alēdos
 esse liberos imperauerunt: 2 ab
 ip̄is liberis parētes si inopia ex
 vtraq; parte sit. glo. disūctiue
 i. ex hac: vel illa: nō cōiūctiue. q;

si ambo essent inopes: vn^o alius alere non teneretur. S. de alē. lib. l. ij. Accur. C. de collationibus. l. vlti. Constitutioni quam tam in fauorez libertorū fecim⁹ necessariū ducimus hoc addere vt res quas parētibz acquirēdas esse prohibuim⁹ ne collationi post obitum eorū inter liberos subiacēant. Ut em̄ castrēse pecuniaz in communi cōferre in hereditate diuidēda expressi iuris autoritate minime cogēbātur: ita & alias res que minime parentibus acquiruntur p^o prias liberis manere censemus. ¶ Hec decretalis dicit in curia publicata: & a quibusdam attribuit. Inno. iij. q. incipit. Perlectis lris. que sic dicit. ¶ Illā intelligimus modicā vel lenē iniuriam: q̄ modica percussione: aut impulsioe pugni palme: vel manus. pecudis: digiti: aut etiā baculi: vel lapis est cōtenta vel cōtracta. Ad leuez vero mutilatio membri: fractio dentis: depilatio capillorum non modica: vel effusio sanguinis non procedit. Nec tamē si leuissima acus aut virge percussioe sanguis exierit transire in atrocem iniuriā profitemur: vt ppter hoc sit ab absoluteione talium abstinendaz: cū non solū ipsum factū: verū etiā facti qualitas vel pcutiendi vel iniuriandi modus circa hoc diligentius attēdatur. Et ex ipsius facti circumstātijs: loci videlicet & persone que sit leuis vel modica grāuis & enoimis iniuria ma-

nifestius cognoscatur. Loci quidem: vt si in teatro vel foro: coram iudice vel prelato in ecclesia: corā multis vel alio loco publico alicui iniuria inferat. Et persone quidem veluti si magister index aut magistratus domin⁹ aut prelatus: p̄ etiā aut patronus ab inferiori vel humili ptra normaz iuris patiatur iniuriā. Per hoc quidem que grauea videātur iniurie: et que sint leues aut modice ex ipso facto cognoscitur. Sane quia negocij natura non patitur vt ad plenuz oia ferantur iudicium: taliū que sit modica aut enoimis iniuria vestro duximus arbitrio cōmittēdum. Si tamē potestātē vestrā cū ad hoc pcesserit temperetis vt intra metas hmoi porius q̄ ultra procedatis: ne de absoluteioe cōfisi de facili in atroces p̄rumpant iniurias vel percussiones & iniām canonū iam periculosius contennentes in excomunicationem citius plabant. Tolerabilius tñ est aliquis qui per nos possent absolui superioribus soluedos relinquere inmodatos cum vmbra quedaz videatur in opere: veritas aut nō subeat in effectu. Host. in glo. super. c. peruenit: concordat cum hac constitutione. dicit totū arbitrio epi cōmittēdū. et addit q̄ sic hodie seruatur de facto. Eps tunc caueat de arbitrio tñ parato: concordant ceteri doctores.

C. C. de vecti. & commis.

Aninersi puincia
les pro his rebus
quas ad usum pro
prium vel ad fiscus
inferunt vel exercē
di ruris grāa reue-
hūt: nullū vectigal a stationarijs
exigat. ea no q̄ extra p̄dictas cau-
sas vel negociatiōis gratia por-
tātur solite prestatōi subinga-
mus capitali pena proposita sta-
tionarijs et vrbānis militibus
et ceteris personis: quorum aua-
ritia id tentari firmatur.

Clo. ad usum proprius. s. vite
sue et familie necessaria: vt. ff. de
usu. et habi. l. scō. §. pro. et l. ple-
num. §. i. reuehunt. id est depor-
tant ad culturam agrorum. Ex-
cipiuntur etiā quedam alie cau-
se. ff. eodem. l. licitatio. §. earum.
et. §. tel. et. §. fiscus. et. j. l. oim in
fi. li. alle. Sed quid si gratia do-
mus faciende vel operis alicui
inferantur. Respōdeo per hāc. l.
non videtur excepta. Accursus

Cpe. de an. in de. in fi. de censu.

De multis rebus nō solunt
pedagia et vltra clericos qui de
omnibus rebus proprijs quas
deferunt: nō negociationis cau-
sa sunt immunes a solutiōe pe-
dagiorum: alij sunt exempti ab
isto onere: vt scholares p̄ libris
et alijs que deferūt sui vsus cau-
sa: vt no. in an. habita. C. ne fili
pro pa. Similiter et rectores ter-
rarum pro rebus quas secuz de-
ferunt. Et generaliter etiā pro
rebus quas deferūt sui vsus cau-
sa. Item fiscus et complures alij

de quibus vide in. l. si publi. §. i.
ff. de pauli.

Lex deo nobis. §. hoc etiā. C.
de epi. et cle.

Oc etiā cognitū; no-
bis correptione no-
stra dignum esse in-
dicamus: vt si quis
in parētum potesta-
te constitutus vel cō-

stituta: vel forsitā hūmōi iure ab-
solutus vel absoluta: elegerit se
vel monasterio vel clero sociare:
et residuum vite sue tēpus san-
ctimonialiter degere voluerit:
nō liceat parentib⁹ vel eisdē per-
sonas quocunq̄ modo abstrahere:
vel p̄pter hanc timōdo cau-
sam quasi ingratam a sua here-
ditate vel successione repellere
sed inesse sit eis oimodo: cum vl-
timam voluntatē suā siue p̄ scri-
pturam sine alio legitimo modo
conficiant: quātam quidam por-
tionez scōm leges nostras relin-
quere. Sinantem et amplius vo-
luerit eis largiri: hoc eius volun-
tati cōcedimus. Si vero vltimā
voluntatez parentes neq̄ testa-
mento: neq̄ altero vltimo elo-
quio declarasse mōstrati fuerint
omnē parētum substantiam he-
redes quibus alio intestato con-
petit scōm leges n̄ras sibi defen-
dam nullo eis impedimento ex-
sanctimoniali cōuersatione sint-
q̄ siue soli: siue cum alijs ad suc-
cessiōē vocātur. huius autem
perpetue nostre leges beneficia
eos volum⁹ obtinere qui in mo-

nafterio vel clericatu perſenera
nerit. Nam q̄ eorū de quib⁹ p̄ntez
legē poſuimus ſanctimonialē vi
tam elegerint ad ſecularē aſit cō
uerſationem remeauerint: iube
mus oēs eorū res ad iura ecclie
vt monaſterij ex quo reſceſſerint
p̄tinere. **Gl.** Sed an certis agna
tis vel cognatjs ſuccedere poſſint
Videſ q̄ nō: q̄ eorū cognatio eſt
in celis nō l̄ terra: vt in aut. q̄uo
opz epi. §. nō egredient. ſz dico §
fi. q̄b̄ d̄ non habēt cognatos in
terra. Verum eſt vt ea occasione
exeat monaſterij ad colenduz
cognatos in annexā naturalē re
tinēt: vt. j. de codicil. l. fi. ⁊ de re.
iur. l. iura. Sic ergo not. q̄ nō no
cet mutatio ſtatus ad ſucceden
dum. vt. ff. vim. l. fi. Accur.

Verba priuilegij cruci ſigna
torū in ſubſidiū terre ſācte ⁊ ad
exterminium hereticorum.

Dos ergo de omnipo
tentis dei miſericor
dia et beatorum apo
rum pet. ⁊ paul. au
toritate conſiſt: ⁊ ex il
la quam nobis licet indignis cō
tulit deus: ligandi atq; ſoluen
di poteſtatē omnibus qui labo
rem iſtum in propijs perſonis
ſubierint et expenſis: plena ſuo
rum pecaminum: de quibus ve
raciter fuerint corde contriti: et
ore cōfeſſi veniam indulgentis
in retributione iuſtoruz ſalutis
eterne pollicemur augmentuz.
Eis autem qui nō in p̄p̄ijs per
ſonis illuc acceſſerint: ſz in ſuis
dumtaxat expenſis iuxta ſacul-

tatē ⁊ qualitātē ſuam viros. ido
neos deſtinauerint: ⁊ illis ſiſt q̄
ſz in alienis expenſis: in p̄p̄ijs
tñ p̄ſonis acceſſerint plenā ſuoz
cōcedimus veniā pctōruz. Vni⁹
quoq; remiſſionis volum⁹ ⁊ con
cedim⁹ eſſe participes: iuxta quā
titatē ſubſidiū ⁊ deuotionis affe
ctū: oēs qui ad ſubventionēz ip
ſius terre de bonis ſuis congrue
miniſtrabunt: aut circa predicta
conſiliū ⁊ auxiliū impēderint op
portunū: oibus etiam pie pficia
ſcentibus in hoc ope ſc̄tā et vni
uerſalis ſynodus orōnum et be
neficioz ſuoz ſuffragiū impar
tit vt eis digne pficiant ad ſalu
tem. Datū lateran. xix. l. Janua
rij. Ponti. noſtri. anno. rviij.

Moſti. in titu. de peni. ⁊ remis.
in. ij. parte rubri. in verſ. ad qd
valent ibi.

Mid ergo ſi papa fa
cit talem remiſſionēz
pro ſubſidio terre ſan
cte et alquis vere pe
nitens ⁊ contritus al
ſumit ſibi crucem omnem ſatis
factionem temporalem dico ſibi
remitti et ſi morit̄ credēdū eſt q̄
nec purgatoruz ſentiat. ff. de cō
di. ob tur. can. Lidem eſt. que eſt
quarta. **C** Sed q̄b̄ meretric.
q̄b̄ meretrici datur repeti nō po
teſt: vt Labeo et Marcellus ſcri
bunt: ſed nona rōne non ea qua
vtriuſq; turpitudine verſat̄: ſed ſo
lus dantis: Illā em̄ turpiter fa
cere q̄ ſit meretrix: ſed nō turpi
ter accipere cū ſit meretrix. Eu
geni⁹. papa. iij. dilecto filio fraz

De societatis

tri Jacobo de primadicijs ordi-
nis fratrum minorum Italie or-
di. prefati sup fratres qui de ob-
sernantia dicuntur vicario ge-
nerali salutem & apostolicam be-
nedictionem fidedigna ratio-
ne percepimus in civitate Litij
nō vana p̄ hec tēpora excitatā
fuisse cōmōtionez de die debita
p̄ceptiōis sacratissimi corporis
domini nostri iesu xp̄i. Et q̄ per
aliquos religiosos sit affirmatū
non cōmunicantes actualiter i
die resurrectionis dominice mor-
taliter peccare: etiā si i die ionis
sc̄tā: & in alijs quibuscūq; dieb⁹
infra annum pluries & frequen-
tibus vicib⁹ cōmunicassent: q̄s
pijs auribus est audire molestū
Recolimus alias per nostrū bre-
ve scripsisse venerabili fratri no-
stro ep̄o Litēsi: q̄ intelligebam⁹
satisfactum esse si panloante v̄l
panlopost diē resurrectionis do-
mini quis cōmunicet. Mirati su-
mus: q̄ postmodum nova cōtro-
uersia renixerit: s; inimicus ho-
mo supseminavit zizania. Nos
igitur cupiētes purgatum triti-
cum in horreum domini congre-
gare: & inutilibus cōtentionib⁹
sinez dare: atredentes iuxta do-
ctrinā b̄ti Aug. q̄ solent circūstā-
tie scripturaz illuminar̄ substā-
tiam veritatis: & non solū adia-
centia: sed etiam precedentia et
subsequentia verba sunt prudē-
ter consideranda. Cum dicat ea
non ecclesie. Omnis v̄triusq; se-
rus fidelis saltez semel in anno
confiteatur. & J. nisi de proprijs

cerdotis consilio: ob aliquā ra-
tionabilem causam ad tempus
ab ipsius perceptiōe duxerit ab-
stinendus. Dicimus expresse nō
esse intentionis legislatoris ani-
mas illaqueare fidelituz sub cul-
pa mortali: ad communicandū
precise in die dominice resurre-
ctionis: sed terminum statuisse
pascha ad pascha cum dicit se-
mel in anno. Et J. ad minus in
pascha nisi &c. Mens enim ma-
gis q̄ verborum sonus est attē-
dēda districte. Intelligimus ita
q̄ optimo inre satisfactum esse
canoni: si in hebdomada sancta
vel infra octavam pasche resur-
rectionis domini quis commu-
nicet. Et s̄m meliores dispositio-
nem conscientie et aptiores mē-
tis deuotionem fideles preparacione debita sacramētum eu-
charistie pignus accipiant: & cū
domino pascha celebrent: ad sa-
lutes. Et huic sententie omnes
volum⁹ acquiescere. Quare de-
uotioni tue cōmittimus: vt pre-
dicta & vbi oportet itelligas po-
pulis nota facias. Datum Ro-
me apud sanctum Petrum sub
auro nostro secreto die. viij. Julij
M. cccc. lvi. pontificatus nostri
anno. xvi.

Confinitur tractatus de societa-
tibus domini Angeli de peri-
glijs de perusio v̄triusq; iuris
doctozis meritissimi.

Incipit tractatus secundus de
 sociis animalium domini An-
 geli de periglijs de pusto vtrius-
 que iuris doctoris celeberrimi.

De circa secundum

principale: vtz
 de negociatione so-
 cietatum: vel socide
 animalium: animaduertendus
 est cum hec materia magis im-
 plicata minus bene declarata p
 maiores nostros reperiatur: et
 cuz frequens et quotidiana sit:
 cum presertim cu rusticis q mi-
 nus iuris noticiam habent. l. qui-
 cumq. C. qui admitti. bo. pos. pnt.
 Ideo plenius et clarius procedē-
 dum est. l. legant. in principio. ff.
 liberatione leg. Quare principa-
 liter sex modis huiusmodi aia-
 lium negociatio contrahi seu ex-
 erceri posse videtur. Primo p
 viam societatis quam socidam
 vulgo apellamus: et hoc est qn
 expresse aialia traduntur gratia
 societatis prahende de illis vt
 dicit glo. in. l. si pascenda pecora
 C. de pactis. vel etiam quando ta-
 cite: quia nō exprimit q gratia
 societatis: vel socide traduntur:
 sed vt communia sint: et sic pro p
 te dominium remanet in tradē-
 te: quia tacite in alia pte ratioe
 cōmunionis in illū cui cōmitti-
 tur etiam sine traditiōe trāssert
 dñum. l. i. §. in societate. ff. pro
 soci. Et etiā mō societas contra-
 hit: vel etiā socida. l. si tibi aree
 ff. de prescriptis verbi. et bene fa-
 ctū quod. d. Bal. in dic. l. si pascē-

da. In hoc autē primo modo so-
 cietatis aialiu: vt scilicet clarior
 et facilior apareat cōsidero qua-
 tuor casus. Primus si contra est
 super aialib⁹ grossioris generis
 vt boum et vaccarum iumētōrū
 et equorum: quorū fructus regu-
 lariter non ascēdit ad valorem
 maius vt experientia docet que
 aialia inestimata socio cōmuni-
 cata sunt sine alia cōione terre.
 Potest enim talis societas aia-
 lium contrahi cum terra et sine
 terra: vt. d. glo. in. l. cuz duobus
 cum. §. si in coeunda. ff. pro soci.
 Scdus quando talia aialia cōi-
 cantur estimata sine terra. Ter-
 tius quando talia animalia cō-
 municant inestimata vt estima-
 ta cum terra. Quartus quando
 socida cōtrahitur super aialib⁹
 minutis vt onibus capris sine
 porcis. Primo casu qn contra-
 hitur societas super animalib⁹
 grossis inestimatis et sine terra
 et tūc aduertendū puto: aut nul-
 lum pactum factum est de capi-
 tali aut fructu et reperio que-
 dam iura extranagatia inter ex-
 traordinaria capitalia feudorū
 in sine versic. colū. et rubi. sic di-
 cit. Consuetudo societatis iumē-
 torum: et sic ad literam sequitur
 nigrum vt in meo libro reperio.
 Si quis dederit iumenta iure
 societatis: ille qui accipit debet
 tenere per quōs annos: si nihil
 est de tempore dictum: et omnes
 poledri debent esse communes:
 et id quod acquisierit tempore
 triturationis: et in capite quinqs

annorum separatur societas. et ille qui dedit: debz habere iumentum ante partem. Sed si ille qui recepit dedit teritam supple. dicit. glo. ptem precij in emendo iumentu. tuc inmentu z oia ptiēda sunt p medium. Et si amiserit iumenta sua culpa q: nō custodierit z coriuz ostendere nō poterit vel caudaz: emēdare tuc debet.

¶ Sequitur alia rubrica.

¶ Consuetudo societatis vaccarum et nigrum sic dicit. Si quis dederit vaccaz alicui vt habeat eam iure societatis: et non dicit de tempore debet eam tenere p quinqz annos: z omnes vitulos debz diuidere sen partiri per mediu: z ille qui dedit vacca: debz eaz habere pro capitali saluo: si nihil dictum est. z ille qui suscepit z non dedit de suo in precio vacce: alioquin que dicta sūt in inmentis: oia debēt partiri per medium: z si is qui accepit amiserit vaccam culpa sua. quia custodez non amiserit: vel non bene custodiuit et propter hoc vacca amissa est: quia iures eam abstulerunt: vel lupus eam comedit. debet eam emendare suo socio. Satis enim videtur equa hec cōsuetudo: et boni viri arbitrio cōuenire: quod boni viri arbitriuz in hoc iudicio pro socio versat. l. in proposita. ff. pro socio. z quod consuetuz esse videtur inter partes actuz. l. quod si nolit. §. quia assidua. ff. de edili. edicto. et. l. si prius. in. §. placuit. ff. de aqua pluvia arcenda. Si nō alia esset

consuetudo: z tunc aut est consuetudo equa arbitrio boni viri in quolibet iure taz humano qz diuino seruanda est. Si iniqua et tunc de iure civili si obtenta fuisset per vnum actum: in contradictorio iudicio seruāda esset vt dicit glo. in. l. j. C. que sit longa consuetudo. et dicit glos. in. l. iij. in fin. C. de episcopali iudicentia. De iure enim civili et si lex data sit seruanda tamen est. l. p sperit. ff. qui et a quibus. dummodo tantam iniquitatem non contineat qz abusio magis qz cōsuetudo dici debeat per ea que habentur in. l. de quibus. ff. de legibus. et. in. c. consuerudinis. de consuetudine. De iure vero diuino: qui rigor iuris civilis nō attenditur: sed iusticia et equitas: vt. xiiij. qd. iij. c. pleriqz tunc dicta iniqua consuetudo non esset seruanda: immo ad restitutionem tenetur ille qui ad damnum socij seruare vellet. cuz non remittatur peccatum nisi restituatur ablatum. Arbitrari potest enim bonus vir an equa vel iniqua sit dicta consuetudo: considerato valore animalium communicatoruz: z opera socij z fructu eoruz: z si quis plus ponit altero: sicut in simili: dicit textus: in. l. fina. ff. pro socio. Alia enim certior doctrina tradi nō potest. Si vero inter socios pactum factum esset: z tunc cuz pacta possint cōcipi pluribus modis: ideo si ea psequi vellemus nihil aliud esse videret nisi rem quādam pe

nitus infinitā aggredi. quare magis vel viam regule quā singulos casus psequendo declarari posse videtur. Iure em̄ civili videtur quod pacta circa pascenda pecora facta et fetus eorum sint seruanda. l. si pascenda pecora. C. de pactis: Quod tamen sane intelligendum est: dum non quā contracta sunt talia sint ad arbitrium boni viri: et equalitatem contineant considerato capitali ex parte eius qui capitale ponit ex considerata opera ex parte eius: qui recepit per regulam quas ponit text. in. l. si non fuerint. ff. pro socio. inuncta. l. in proposita. eodem titulo. Que infra volunt quod in iudicio societatis arbitrium boni viri versetur: et ideo consideretur qui plus societati contulerit: vel pecunie: vel opere: vel cui inscribet alterius rei: ut ille qui plus ponit plus lucri recipere possit: per quam regulam prendens et discretus homo facile iudicare poterit etiam in foro conscientie: an pactum quo queritur: equalitatem inter socios contineat: adeo quod seruandum sit vel ne. Sed ut clarius huius rei veritas apparere possit: aduertendum est: quod quicquid pactum inter ipsos socios fieri potest circa ipsorum animal. l. capitale quod in societate inestimatum ponitur: quandoque circa fructus eius quandoque circa tempus quo societas durare debeat primo casu postquam inestimatum datum est: non videtur posse pacisci quod periculum sit alterius quam ipsius qui estimatum dedit: cum

regulariter ad ipsum pertineat periculum: ut dicit Bald. in. l. si pascenda pecora. et ut equalitas seruetur in fine societatis illud animal quod pro capitali positum est: precipuum esse debet ipsius penitentis. Quodlibet ergo aliud pactum: quod circa illud fieret: non videtur equalitate et equitatem continere. Si enim alter socius perdit capitale suum: satis est quod alter perdat operas suas: ut dictum est. §. in prin. quando societas contrahitur ad aliquam mercantiam. Respondeo ad istud questum: et sane intelligendum est: quod de periculis non teneatur socius: qui capitale non posuit: nisi processit sua culpa: quia tunc de illo insolidum teneretur. l. cum duobus. §. si in coeunda. et §. dāna. ff. pro socio. Ex quibus patet: quod non licet socio: qui animal inestimatum in societate posuerit: pacisci: ut de prestandis fructibus capitale suum detrahere possit: Quando autem pacta fuerint circa fructus: tunc siue fiat circa feram vel lac: vel frumētum quod ex opera bonum queri possit: vel equarum ex trituratione tunc si talia foret conformia pacta iuste consuetudini essent seruanda. Si vero de consuetudine non appareret: tunc si consideratis capitali: et opera alterius socii: equitatem et arbitrium boni viri contineret ut ille qui plus ponit plus ferat: et si equaliter ponit equaliter ferant: seruanda essent. Quā autem pacta fuerint circa tempus quo societas durat

rare deberet: & tunc similiter arbitrio boni viri seruari debet equitas. Conuenit enim in animalibus grossis quinquennio talis societas durare. Non ergo videtur licitum pro longiori maiori vel minori tempore contrahi presertim in foro conscientie: cum non videremur posse transire sine damno alterius sociorum.

Circu scdm casum quando animalia estimata tradunt: tunc periculum casus, fortuiti iter socios est commune: vt. d. l. cum duobus. S. damna. et tenet Bald. in. d. l. si pascenda pecora. Nec mirum quia tunc estimatio facit emptio: neq. ar. l. si estimate. ff. soluto matrimonio. & habetur perinde ac si ille qui dat dicta animalia: mutaslet socio medietatem precij: & ipse posuisset aliam medietatem: et communiter ab ipsis duobus esset emptus. & sic non mirum si quilibet pro rata de periculo tenetur. quando sine culpa alterius sociorum tale periculum processit. Sed si dolo aut culpa alterius sociorum processit illius solius dolum vel culpam committens erit periculum per predictum. S. damna. nec aliter videtur posse iuste inter socios saltem in foro conscientie pacisci. Circa fructus autem & tempus quo societas durare debeat. eodem modo pacisci sed in hoc secundo casu que estimata traduntur: vt supra dictum est: primo casu quando inestimata: vt semper equalitas arbitrio boni viri seruetur. Sed in

hoc casu diligentius aduertendum est. Nam postquam quilibet sociorum ponit tantum respectu precij animalium: que estimata tradita sunt sed rusticus socius plus ponit respectu operarum & custodie non videtur quod fructus per medium sortiri debeant. & de hoc alio dubitare vidi: ideo putare arbitrio boni viri conuenire: vt equalitas seruetur. Quod si talis custodia et cura animalium qua socius rusticus fit: aut fieri potest per pupillos: sine minores quorum ope non sunt in magna estimatione: sed alique sint: & tunc si aliquam aliam utilitatem ex animalibus percipit socius rusticus quam illam: vt funi: vt letaminis: que verisimiliter cum opera pastoris compensari possit: tunc fructus equaliter etiam in foro conscientie participari posset. si vero opere pastoris quas ponit rusticus: vel ponit fecit vt palee: & fennum: aut herba: quas ponit rusticus: excederent alias commoditates letaminis quas huius rusticus et tunc vt equalitas seruetur in foro conscientie presertim ne cum aliena iactura socius aliquid lucraretur ante partem rusticus per pastoris opera aliquid ferre dicit: quod equiualeat ei qui plus ponit: cum plus donat quam alter: vt. d. l. si non inerint. Non enim posset ille qui operam non ponit se excusare si nihil dare vellet: dicens quod rusticus in hoc nullam pecuniam posuit quod postquam estimata data sunt perinde habet ac si portuisset: & ipse rustico dando partem precij mut

tuasset. nec ratione dicti mutui aliquid a rustico recipere posset neq; operam custodis vel aliud cuius quicquid accedit foris sit vsu ra: q; in capi. consuluit. 2 in capitu. in ciuitate. de vsu. Nec hoc casu p; consuetudinē contrariarū excusari posset in foro cōscientie post q̄ iniquitatem continet: et socij damnum 2 iacturam et iuri fraternitatis non conueniat: cui societas pparatur. l. verū. ff. p so.

¶ Tertio autē casu: qñ estimata vel iestimata aialia grossa cū terra iter socios cōcant: vt si cōico rustico vnum par boum vel vacarum: vt arare debeat certam quātitatem terre: vtunc si inestimata tradidi: periculum in totū ad me pertinet. Si estimata commune esset: vt. d. §. damna. nisi pcesserit dolo vel culpa alterius socioz: vt ibi. Qñ enim estimata tradūtur: pro medietate emere videtur: vt. l. estimate. ff. soluto matrimo. Non igitur mirū si dānum 2 lucrū est cōmune. Et post q̄ ille qui ponit boues in societate re: etiā terrā ponit nec etiā mirū si fructus terre sit cōis. ponit em vnum partem bouz. 2 terrā: alius qui recipit: boues estimatos partem boum 2 operam: sed quando inestimati tradūtur boues a domino: q; etiā terrā ponit. cum in dubio totum periculum pertinet ad dñm: posset dñs tūc qui ponit boues 2 terram pacisci: vt minorem ptem fructuum terre recipiat: cuius rusticus em operas

ponat nisi opera rustici: 2 ei⁹ industria magis estimetur quam fructus qui puenire possent si mul ex bobus 2 terra: quis tunc solum fructus terre equis partibus partiēdi sunt: sed etiam de fructibus terre iusta ratione: et salua conscientia rusticus plus ferre posset per dictam. l. si non fuerint quod tamen totum arbitrio boni viri relinqueret vt. d. l. in pposita.

¶ Circa quartum casum quādo societas contrahit super animabus minutis: aduertendum est q; scriptis reperitur in dictis extrauagantibus: quas habeo in fine vsu fendorum. x. col. incipit rubrica consuetudo societatis. capitis. 2 sic sequitur nigrū. Si quis dederit capram aut pecudē iure societatis. ille qui accepit debet tenere per tres annos: 2 in quolibet anno debet dare p capra. xij. formaticos bonos: et optimos pro pecude 2 medietas capredoz 2 agnoz debet esse cōmunis 2 medietas lane: 2 ille q; dedit capram aut pecudem ante partem dz eam habere: 2 ille qui accepit dedit tertiā: tūc oia p mediū partiēda sunt. Sed si ille q; accepit amisit sua culpa. q; eam non custodierit: vel pecore non bene clauserit dño tunc emendare debet: vt dictū est bonos formaticos dare debet: sc; nō qdem qualis potuit fieri de vna mulgura insimul mitti debent: vt bonus formatic⁹ inde fiat. quia

si dedit alicui. xx. aut. xl. pecudes
 aut totidem capras debent mit-
 tere in simul: & facere unū forma-
 ticum de tota mulgitura: certe
 non sed medie estimationis: ita
 q̄ non franderit qui dedit: nec
 qui accepit. Sed si agni vel ca-
 predinati non fuerint de vna ali-
 qua capra vel pecude: non debet
 dare nisi medietatem formatici
 quem daret si non essent agni v̄
 capredi. Sequitur autem rubri-
 ca que incipit sic. consuetudo so-
 cietatis porcarum. & sic sequitur
 nigrum. Si quis dederit porcas
 alicui in re societatis et non fue-
 rit dictum de tempore: tunc eis
 qui accepit debet eam tenere p̄
 tres annos: omnes porcelli qui
 nascuntur: partiēdi sunt per me-
 dium in vnoquoq; anno: vel si
 placuerit domino vel ei qui ac-
 cepit tenere vsq; in capite trium
 annorum: debent omnia paritri
 per medium: etiam porcellos na-
 tos de porcellis. Et cum porca
 non facit porcellos: debet domi-
 nus adiutorium facere ei qui ac-
 cepit & non debet dare qui ac-
 cepit tertiā et si amiserit culpa sua
 quia porcille non bene clausit v̄
 custodes cum porcis non bene
 misit debet domino emendare:
 vel casum amissionis dicere do-
 mino: tamen leges consuetudi-
 narie factis arbitrio boni viri cō-
 uenire dicuntur et equitatem cō-
 tinere: vt in foro p̄scientie serua-
 re possint in locis vbi talis p̄sue-
 tudo vigeret. In locis aut vbi de
 consuetudine non appareret: et

talia animalia estimata vel in-
 estimata tradita fuissent: vt socia-
 da vel societas contrahatur sine
 factum fuerit pactum aliquod
 siue non fuerit circa animalia: si-
 ue circa fructus eorum: quod. s.
 proxime dictum est: idem dicen-
 dum est in societate aut socida
 ipsorum animalium minorū:
 tam circa corpora ipsorum ani-
 malium: q̄ circa fructus eorum:
 quod. s. proxime dictū est. Circa
 animalia grossa in socidam data
 estimata vel inestimata sine ter-
 ra: cum sit eadem ratio argumē.
 l. illud. ff. ad. l. aquil. Et hoc de p̄-
 mo casu: quando socida tacite v̄
 expresse contracta est.

¶ Secundo modo contrahitur
 societas animalium quando do-
 minum ipsorum animalium nul-
 lo modo transferit: & sic aialia nō
 cōicant: sed sola custodia cōmit-
 titur aliquo dato vel recepto: et
 tunc cōtractus locationis & p̄du-
 ctionis dicitur. l. si q̄s famulū. in. §. si
 q̄s vitulos. & l. si merces. §. si ap-
 pareret. ff. de loca. & facit. l. non
 solum. & l. mercedem. eo. tit. et. l.
 naturalis. §. at cum do. ff. de p̄-
 script. v̄. Circa quod aduertēduz
 q̄ aut tradens dicta aialia reci-
 pit aliquid: puta pro bobus: vt
 arenz: vel pro pecudibus vt ster-
 cor: vt v̄ scabiēt terrā: aut re-
 cipit aliqd̄ ille cui aialia tradun-
 tur p̄ mercede custodie: aut ope-
 ra animalium: vel si exercoriza-
 tio cum opera custodie compēsa-
 tur: qui oēs tres casus p̄nt p̄side-
 rari: vt in simili in seruato dicit

ter. in. l. i. §. si qui fenum. ff. de de
 po. 2 ideo quandoq; tradēs ani
 malia pōt dici pducto: aliquan
 do locator: ideo hīs vocabulis lo
 cator: 2 cōductor: pmiscue vrimur
 l. veteres. cum seq. ff. de ac. emp.
 2 tunc in oibus hīs tribus casib⁹
 resultat cōtractus locationis: cu
 ius natura sola est: vt si res aliq̄
 locata vel cōducta est ad facien
 dūz aliquid: vt in predictis trib⁹
 casib⁹ nō ad fructuandū: 2 tunc
 fructus 2 periculum peritent ad
 dominum rei locate. item si pre
 cio. §. i. ff. oca. Et ideo fructus bo
 num si meliorauit vel fenus vac
 carū vt pecudum lac vel lana ef
 fet dñi doctorum aialiu. Et si li
 ter periculū qđ casu contingeret.
 l. in iudicio. §. locati. l. ex pducto.
 §. i. l. si quis fundū. in prin. et. §.
 imperator: qđ proprie de grege lo
 quit. 2. l. si merces. §. conductor. ff.
 locati. Si tñ periculūz conginge
 ret dolo alterius cōtrahentis qđ
 dñi tunc ad ipsum non ad domi
 nūz spectaret vt dictis iuribus
 probat. Imperitia custodis qui
 pro custodia mercedem recipit
 turpe annumeratur et de custo
 dia tenetur. l. si quis fundū. §. i.
 2. §. cellus. ff. locati. Qui enim cu
 stodiam alicuius rei recipit rece
 pta mercede: 2 de leuissima cul
 pa tenetur. l. mercedem qui. et. l.
 si merces. §. qui columnam. ff. lo
 cat. Et quia hic contract⁹ cōdu
 ctionis 2 locatiōis est bone fidei
 insti. de act. §. actionūz. Hinc est
 qđ merces debet esse iusta et con
 grua 2 arbitrio boni viri puenire.

l. si in lege locatio. ff. locati. alias
 autem si plus vel minus boni vi
 ri arbitrium exederet in foro cō
 scientie: qui plus recipit vel mi
 nus dedit ad restitutionem tene
 tur. Tertio modo contrahitur so
 cietas animalium: quando ipsa
 animalia traduntur vt tornū do
 minum in recipientez transfera
 tur 2 ad meliorandum dantur:
 tunc resultare dicitur contract⁹
 innominatus: et competit actio
 prescriptis verbis: vt. d. l. si tibi
 aree. que similem naturam ha
 ber: quam habet contractus in
 nominatus: cui dicitur contract⁹
 innominat⁹ magis equiparatur
 l. naturalis. §. ff. de prescriptis
 verbis. Et hoc casu precium di
 ctōz animaliu sic datorum si vē
 derentur hz esse cōmune: vt. d. l.
 si tibi aree. Itē in fructibus dicit
 ibi glo. vt communicari debeat
 per. l. si pascenda. C. de pac. 2 silr
 periculum commune esse debet:
 sicut est vtilitas. arg. l. muritus.
 ff. pro socio. Et cum hic contra
 ctus innominatus magis assimi
 letur p̄ctui societatis: 2 socide qđ
 locationis lz dominiū transfera
 tur: ideo circa periculum 2 vtili
 tate ipsōz animalium 2 fer⁹ aut
 fructus eorum. dici etiā possent
 ea qui. §. proxime in primo casu
 de socida 2 societate animalium
 dicta sunt. Quarto modo: quan
 do equa vel asina alteri datur vt
 cooperiatur ab equo: et non ali
 ter ad meliorandum: qui contra
 ctus species innominati cōtra
 ctus esse dicit: vt. d. l. si tibi aree.

in isto casu dicit lex in dicta extrauaganti. Si quis dederit iumenta in rubrica consuendo societatis inmentoz: sic ad literaz valet. Si quis dederit iumenta cooperienda ab equo alicui⁹ serpoledri debent esse cōes nati in anno ille de iumentis illis: partiendi⁹ sunt s̄m consuetudinē. Et si aliquis equus cooperuit de iumentis illis: et ille cui⁹ sunt in mēta parti debet poledros et mittere electionem illi cuius est equus: vtrum velit accipere poledrū in partem precij s̄m cōsuetudinem. Ubi autē puentio facta non esset seruanda esset loci consuetudo. Ubi autē de cōsuetudine non appareret: ad arbitrium boni viri recurrenduz est maxime ad exonerationem conscientie: ne quis cuz alterius iactura lucretur. Illud enim tāc̄p̄ indebitum restituēdum esset. l. nam hoc natura. ff. de condi. inde. Quinto modo quando aialia estimata tradunt⁹ vt cōmodū et incommoduz sit recipiētis: qz tunc resultat cōtractus emptio nis et venditionis. ar. l. estimare ff. sol. ma. In quo casu nihil alio petere posset nisi precinz. Quicquid em̄ pecunie accederet vsura esset: vt in. c. consuluit et in. c. in ciuitate de vsur. nisi emptor animalium recepisset ex animalibus emptis vtilitatez fructuū et moraz commississet in soluēdo precij: quia tunc vēditōr posset petere dictos fruct⁹ tanq̄ inter esse. l. curabit. C. de act. emp. Qd

etiam locum haberet de iure canonum in foro cōsciētie: vt dicit ibi glo. Bar. et Bal. Sexto modo qñ apparet quomodo animalia rustica p̄cessa sint i rōne societatis vel socide vel locationis vel alterius cōtractus: quod facile cōtingere potest: presertim quādo mortui essent principales cōtrahentes. In quo casu seruāda esset consuetudo: cuz illud quod cōsuetum est in dubio inter partes actū videtur. l. Quod si nolit C. Q. assidua. ff. de edil. edic. Si p̄tus. C. placuit. ff. de aqua plu. ar. Si autē de consuetudine nō apparet in dubio presumeret cōtractus innominat⁹. l. ij. de prescrip. ver. Quo casu de dictis animalibus et eoz fructib⁹ dicendū esset vt. s̄. tertio casu proxime dictū est. et hec sunt que circa p̄dictas societates: et socidas tā de iure civili et canonico: q̄ etiaz in foro conscientie dicēda mihi occurrerunt ad presens.

¶ Explicit tractat⁹ super materia societatum et socide: editus p̄ dñm Angelum de periglijs perusinum doctorem eximium.

¶ Ep̄s dispētare pōt in vobis cōtinēte s̄m doc. et Joā. an. in. c. se. et Spe. in rit. de dispen. s̄. nūc de ep̄ozum. h̄. si. cū vbi p̄ errore allegat ca. sequens pro presenti. do. tamen Cardin. h̄ic et dñs. Anro. post eum dicit: q̄ vult ep̄s dispētare super vobis cōtinētie solēni et non pōt: s̄ solus papa pōt. e: cuz ad monasteriū. in fine. vbi Inno. et alij. de statu mona. Aut

vult dispensare in voto simplici continentie: et tunc aut concurrunt ista tria de quibus hic quod votum non habuit principium voluntarium. sed aliquo modo meticulofo: quod timeretur malum. i. fornicatio quod verisimilis presumptio est quod non servabit votum continentie: et sic non prestabit quod debet: et tunc potest episcopus dispensare: ut hic et in similibus casibus. Aut vult dispensare alio casu super voto simplici continentie: et tunc non potest et ita servatur glo. in. c. 1. de voto super prepositus in. ca. veniens. qui de. vel vouet. An habens votum castitatis simplex contrahendo matrimonium peccet mortaliter. *Seco. Gaspar. Cal. distinguit. Aut iste contrahens matri. non habuit animum procedendi ad copulam sed retinet propositum seruandi votum: et tunc non peccat. Aut non habet propositum seruandi votum: vel sumus in dubio et tunc contrahendo dicitur peccare: et ita Jaco. 3. dicitur hic in. c. rursus.*

Utrum contrahens matri. post votum possit copulam consummare sine peccato cum uxore. *Seco. Ista sunt diuersa peccata. Contrahendo peccat: quia cogitauit votum violare exigendo: nunc peccat quia venit ad actum violandi. c. cum bona. et cap. vouentibus. xvj. qd. 1. Maxime ex quo isti actus sequuntur separatim vni ab alio. et videmus similiter in precepto dei: quod concupiscens uxorem proximi peccat. Si postea veniat ad actum adulterij*

aliud peccatum incurrit ex opere communitate summato. *Jo. an. et communis sententia tenet quod tutius sit: ut exigat dispensationem maritus: ut non obstare voto possit: exigere copulam ex quo per matrimonium est ligatus. et hoc casu non solus papa: sed episcopus poterit dispensare: quia ubi imminet periculum fornicationis episcopus dispensat: ut de nono quis contrahebat contra votum. ut in. c. precedenti. Ergo multo magis hic: ex quo iste est ligatus ne iniuriatur et laquens iusta erit causa dispensandi per episcopum. Facit in simili: quod videmus quod cum incestuoso episcopus dispensat. c. Si quis cum duabus. et c. cum in adolescentia. xxiij. q. ij. Idem prepositus in. c. rursus. quod clericus vel vouens. dicitur Car. quod non solum ad alimenta: sed ad omnia necessitate vite pater tenet filio. text. in. d. l. Si quis a liberis. Non tamen allegata. in glo. Et ideo tenetur pro alimentis uxoris filij et filiorum filij. c. et facit glo. in. ca. admonere. xxvij. q. ij. que voluit quod cui reseruatur alimenta videntur reseruata pro se uxore et filijs. et no. Barto. in. dicto. Non tantum. et etiam notat Jo. in additionibus a specu. in rub. qui filij sint legi. Non tamen tenetur pater et filius inimicem ad soluendum vnus debita alteri? ut vult hic Inno. per ea que habentur in. l. 1. C. ne filius pro patre et c. Quod dicitur est de patre et matre ut debeant alere filios vel alii ab eis: idem est de quolibet*

De fœcidis.

bet ascendente et descēdēte etiā
perlineam femininā: sed tunc in
subsidiū. l. non quēadmodū.
ff. pro liberis agno scēdis. Et ita
Car. hic dicit Bald. in l. fina. §. si
a socero. ff. que in fraudē credito
rū. quod de equitate canonica
potest donare spurio: vt habeat
pro alimentis. ⁊ potest legare vt
habeat pro alimentis. nota bar.
in l. si. in. ij. col. ff. de his quibus
vt indignis. vt vult hic Card. et
panoz. ⁊ Bal. in l. C. de sacrosan
ctis ecclesijs. Idem baldus. in l.
eam quam maxime. in. xij. col.
C. de fidei cōmissis: ⁊ ibi ponit an
transeant in heredes spurij: ⁊ p

Cy. in l. nō etiam. C. de admini
turo. Ubi dicit q̄ etiā spuria de
bet donari. ⁊ not. Imo. in l. luci?
§. j. ff. de lega. ij. nota Bar. i. ant.
ex p̄plexu. C. de incestis nuptijs
Et etiā pro dote relinquere po
terit filio spurio: q̄ dos succedit
loco alimētōz. Ita Bar. i. d. l. si.
ff. de his quibus vt indi. in l. me
uius. §. dnobis de lega. ij. ⁊ in di
cta autentica ex complexu. Hec
omnia prepositus in. c. cum ha
beret de eo qui duxit in matri.
quam pol. per adul.

¶ Finis.

¶ Sequuntur decem versus preceptorum.

¶ Primum preceptum.

¶ Qui colit extra. deum: vel sanctos quod creatum.
Articulos fidei negans: si spesq̄ reliquit.
Voti transgressor: vel qui mortalia vouit:
Et tardens nimium spernens implere promissum.
Fine malo vouens. ac per se vota refringens.
Incantans: faciens fieri breuia. ⁊ malefactor.
Inuent: atq̄ docens: ediscens: medius extans.
Ant orans obseruat somnia foribus vrens.
Blasphemāsq̄ deum. qui in murmurant vel maledicit.
Vel non posse refert: sed despiciat: accipit ipse.
Cibans vt faciat mala prauus preterit iste.
Unam cole deum: si sic mortaliter egit.

¶ Secundum preceptum.

¶ Qui cantans: fabulans: trufans: vel turpia dicens.
Despiciendo deum nominat sanctos: sacraq̄ spernens.

Indicio iurans mendax: inductor ad illud:
Periurans: dubium iurans mortalia iurans:
Iurans cuius: tamen nolit seruare promissum.
Per crucem: atque fidem sanctos animasque deumque.
Adiurans dicens mendaciter: atque iocose.
Et per membra dei sanctorum euangeliorum.
Inducens falsum iurantem quisque scienter.
Aduertens frangit: ne in res vana per ipsum.

¶ Tertium preceptum.

¶ Qui non confessus dimittens et sacramentum:
In festis missam sine culpa: inductor ad illud.
Qui manuale facit: vendens: emens non edenda:
Ieiunium frangit qui tertia comedit hora.
Implens in festo peccatum grauius extat.
Assumens chryisma: sacramentum: vel mulierem.
Si peccator erat mortali fune ligatus.
Ecclesie verito qui contrahit tempore sacro.
Corizans: ludens: venerit mortaliter egit.
Sabbata sanctifices: violat reus: atque superbus.

¶ Quartum preceptum

¶ Qui precepta dei contemnit: in saque legis.
Vel qui noluerit parcere parentibus: atque.
Alere si possit miseros inopes: et egenos.
Irridensque patrem: vel matrem: vel maledicens:
Verberat opprobrians blasphemans aspere turbans:
Moritur aspernans: habeas in honore parentes.

¶ Quintum preceptum.

¶ Occisor verbo: facto: vel corde suorum.
Incitat: et cansans: cupiensque procurat abortum.
Verberat: et mandans: faciensque vel torneamenta
Si index ceperit ex sacro limine prauum.
Sacrilagus factus: ac ledens: vel mutilator.
Non sis occisor: frangens: mortaliter egit.

¶ Sextum preceptum.

¶ Quisquis non nuptus miscabitur: se poluetur:
Per se: mollis erit si nuptus fiet adulter:
Sicq; solutus erit fornicator: vel sodomita.
Incestumq; parens erit: z cum virgine stuprum:
Cum moniali scelus magni: et sacrilegus extat:
Exigit in sacro qui semine polluit illud.
Ut rapiens raptor: cum brutis bestia fiet.
Qui clam contraxit: vel sponsam preuenit actu:
Spondens contrahere mendax vt misceat illi.
Et qui contraxit maiori fune ligatus.
Quinq; modis peccat vxore maritus abutens:
Actibus illicitis sequitur cum semen extra.
Uas operans: prolem denians: semen emittens:
Exercēs aliam cupit: arcens firmans petentem:
Inuitam tangens: inductor: medius extans.
Lubrica verba refert iactans se: mechus habetur:

¶ Septimum preceptum.

¶ Si quid furatur: raptor: vel participator:
Iussio: consilium: consensus: palpo: recursus:
Participans: mutus: non obitans: non manifestans:
Reddere cuncta debet: qui hi sint officiales.
Atq; non in causa primus pro parte tenetur.
Fortune Infor: cupiens spoliare sodalem.
Ac fraudans ludum retinens inductor: ad illum:
Ihic dare perdati censebitur: si non egenti.
Iusta etiaz fraudans pedagia: siue gabellas.
Ledens monetas: mensuras: fur malus: extat:

¶ Octauum preceptum.

¶ Qui mendax fuerit in damnū proximitatis:
Vel mala qui dicit bona: narrans vel bona praua.
Accusans falso: iurans est: testis iniquus.
Detractor: odio: mendax relator: occulti.
Vel diffamator: diuulgans z manifestans.
Sedula si fiat detractrix: canitio ledens.
Secretū tantumq; sigillo littera clausa.
Proditor: z laudans inducens ad mala supra:
Illa reportari gaudens est testis iniquus.

Nonum preceptum.

**Qui cupit alterius sponsam noscatur adulter:
Affines etiam desiderat: et moniales
Incestum scelus magnum: et cum virgine stuprum
Et cupiens marem sodomitæq; bestia bruta.
Et quotiens cupit: aut etiam si sit philocaptus.
Qui delectatur cogitando lubrica: vel qui
Somno polluit causans: vel postea gaudens.
Ut placeat multis ornatur: sic gloriatur.
Absq; viro propolo: cui facit: ut sic ametur.
Vel sic ruinam perpendat: vel provocando
Alterius sponsam cupiens: moritur lubricando.**

Decimum preceptum.

**Qui cupit alterius rem in damnum proximitatis:
Si per vim raptor: per occultum fur in alius extat.
Si per auariciam cupiat: dicitur auarus.
In rapiendo male: vel fallere quemq; paratus:
Hic cupiens contra mandata cetera frangit
Demum mandatum: nec rem cupies alienâ.**

Explicunt versus decem preceptorum.

Incipiunt versus septem peccatorum mortalium.

Superbia.

**Ambit superbus ridet presumptio iuder:
Curius ingratus blanditur scandala reddit.
Blasphemat dubius non fidus scisma profanus.
In annis iactat contentio non obedire:
Hypocritis discors durus se dirigit andar.**

Inuidia.

**Inuidia affligitur bonis letatur inique.
Detrahit exultat susurrat et murmurat odit.**

Ira.

Cratius tunc et clamat contitit rixat:
Blasphemat: prelitum parat: indignatio surgit:

CAccidia.

Cristis malitiam parit blasphemat et odit:
Desperat torpet pigert et pusillanimus extat:
Undiq; vagatur pertractans mollia mente.

CAnaricia.

Anaris fallit: perquirat turpia lucra:
Usuras torquet proditio vel simonia
Periturus sequitur furtum: nec mente quiescit:

CSula.

CSula nimis laute preponere vel studiose:
Leta nimis et inepte loquax scurrilia sonet:
Ebrietas hebes mentis pollutio feda.

CLuxuria.

Luxuriam sequitur fur stuprum reptor adulter:
Incestus sacrum molit sodo. contra inmenta.
Est secus est audax: nimium inconstans et amator
Incantus preceps contemnit iussa divina:
Atq; simulventura: bona presentia presert.
His qui seruerint perpetua damna subibunt:
Et qui supeditant celestia regna. triumphant.

FFNS.

Registram.

s. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n. o. p. q. r. s. t.

Omnes sunt quaterni.

